T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'NİN SURİYELİ MÜLTECİLERLE İLGİLİ SÜREÇ YÖNETİMİNİN SOSYOLOJİK ANALİZİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN

Medine KOLCU

2030209590

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Metin ÖZKUL

ISPARTA-2023

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum **"Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreç Yönetiminin Sosyolojik Analizi (Ankara Örneği)"** adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

İmza

Medine KOLCU

27.12.2023

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-SOYADI	**Medine KOLCU**
Öğrenci Numarası	**2030209590**
Enstitü Ana Bilim Dalı	**Sosyoloji Anabilim Dalı**
Programı	**Sosyoloji**
Programın Türü	**(x) Tezli Yüksek Lisans ( ) Doktora**
Danışmanının Unvanı, Adı-SOYADI	**Prof. Dr. Metin ÖZKUL**
Tez Başlığı	**Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreç Yönetiminin Sosyolojik Analizi (Ankara Örneği)**
Turnitin Ödev Numarası	

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 570 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 15/11/2023 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönergesininin 14 üncü maddesinde yer alan filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

Kaynakçalar hariç, alıntılar dahil, 10 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç; %8'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise; Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise; Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

27/12/2023

Prof. Dr. Metin ÖZKUL

KOLCU, Medine, *Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreç Yönetiminin Sosyolojik Analizi (Ankara Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2023.

ÖZET

Suriye'de Mart 2011'de başlayan iç karışıklıkla birlikte Suriyeliler başta Türkiye olmak üzere Suriye'ye yakın olan ülkelere sığınmışlardır. Türkiye, Suriye'deki iç savaşın kısa sürede sona ereceğini düşünerek, Suriyelilerle ilgili kalıcı politikalar yürütmemiştir. Ancak iç savaşın son bulmamasıyla birlikte Türkiye'nin yürüttüğü politikalar, yerini kalıcı politikalara bırakmıştır. Eldeki çalışmada literatür kapsamında Türkiye'nin göç tarihi, Suriye'deki iç savaş, Suriyelilerin Türkiye'ye ilk geldikleri süreç, iç savaşın uzaması ile birlikte değişmeye başlayan süreç araştırılmıştır. Çalışmanın ampirik bölümünde ise, Suriyelilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte süreç yönetimi kapsamında toplumsal ve sosyal kurumlardaki etkiler, Türkler ve Suriyeliler açısından karşılıklı düşünce, tutum ve davranış bakımından analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bu doğrultuda ilk olarak çalışma konusu mevcut literatürden yararlanılarak ele alınmıştır. Akabinde Ankara ili Altındağ ilçesinde bulunan 4 mahalle ve Mamak ilçesinde bulunan 1 mahalle üzerinden 18 yaş ve üzeri Türk ve Suriyeli nüfus ile gerçekleştirilen alan çalışması sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu veriler örneklem grubunu temsil ettiği düşünülen 400 Türk ve 400 Suriyeli birey ile yapılan yüz yüze görüşmelerle elde edilmiş ve bilgisayar ortamında istatistiki programlar aracılığıyla tablolara dönüştürülerek analiz edilip anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Suriye, Suriyeli Mülteciler, Türkler, Süreç Yönetimi

KOLCU, Medine, *Sociological Analysis Of Turkey's Process Management Regarding Syrian Refugees (Sample Of Ankara),* Master Thesis, Isparta, 2023.

ABSTRACT

With the civil unrest that started in Syria in March 2011, Syrians took refugee in countries close to Syria, especially Turkey. Turkey did not pursue permanent policies regarding Syrians, thinking that the civil war in Syria would end in a short time. However, as the civil war did not end, the policies implemented by Turkey were replaced by permanent policies. In the current study, Turkey's migration history, the civil war in Syria, the process when Syrians first came to Turkey, and the process that started to change with the prolongation of the civil war are investigated within the scope of the literature. In the empirical part of the study, with the arrival of Syrians to Turkey, the effects on society and social institutions within the scope of process management are aimed to be analyzed in terms of mutual thoughts, attitudes and behaviors between Turks and Syrians.

In this regard, firstly, the subject of the study is discussed by making use of the existing literature. Subsequently, the data obtained as a result of the field study conducted with the Turkish and Syrian population aged 18 and over in 4 neighborhoods in Altındağ district of Ankara and 1 neighborhood in Mamak district are analyzed. These data are obtained through face-to-face interviews with 400 Turkish and 400 Syrian individuals, who are thought to represent the sample group, and are analyzed and interpreted by turning them into tables using statistical programs in the computer environment.

Key Words: Turkey, Syria, Syrian Refugees, Turks, Process Management

ÖNSÖZ

Ana çerçevesi Suriyelilere ev sahipliği yapan Türkiye'nin bu süreçte izlediği yol ve bu yola ve Türklerin ve Suriyelilerin birbirlerine yönelik tutum ve düşüncelerinin neler olduğu konusu etrafında şekillenen bu araştırmada öncelikle göç konusunun kavramsal/kuramsal çerçevesi ele alınmıştır. Daha sonrasında Türkiye'nin göç tarihi ve Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelme nedenlerinin arka planı ele alınmıştır. Araştırmanın ampirik kısmında ise süreci kapsayan eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal ve kültürel alan ve güvenlik alanına dair Türklerin ve Suriyelilerin tutum ve düşüncelerinin neler olduğunu açıklamak amaçlanmıştır.

Yüksek lisans eğitimimin başından sonuna kadar olduğu gibi bu çalışma kapsamında da bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, çalışmanın konusunun belirlenmesinden araştırmanın yapılandırılması ve saha sürecinden sonuç raporunun yazımına kadar tüm süreçlerde yönlendirmelerini ve desteğini hissettiğim değerli danışman hocam Prof. Dr. Metin ÖZKUL'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü yüksek lisans ders dönemi boyunca derslerini almış olduğum diğer tüm hocalarıma değerli katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim. Diğer yandan araştırmanın başından sonuna kadar bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan değerli arkadaşım Öğretim Görevlisi Zeynep ALTUNAY'a teşekkür ederim.

Hayatımın tüm aşamalarında olduğu gibi üniversite yıllarımda da maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olduklarını hissettiren aileme özellikle tez sürecinde beni motive eden anneme sonsuz teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Medine KOLCU

Isparta, 2023

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA TUTANAĞI ii
YEMİN METNİ iii
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ iv
ÖZET v
ABSTRACT vi
ÖNSÖZ vii
İÇİNDEKİLER viii
TABLOLAR DİZİNİ xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ xxx
GRAFİKLER DİZİNİ xxxi
KISALTMALAR DİZİNİ xxxii
GİRİŞ 1

1. BÖLÜM
GÖÇÜN KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1. GÖÇ KAVRAMI 4
1.1. Göçün Tanımı 5
1.2. Göçün Anlamı ve Kapsamı 6
1.3. Uluslararası Hukuki Kabullere Göre Göçmenlerin Sınıflandırılması 7
1.3.1. Mülteci ve Mültecilik (Hukuki Konumu, Haklar ve Ödevler) 7
1.3.2. Sığınmacı ve Sığınmacılık (Haklar ve Ödevler) 11
1.3.3. Göçmen ve Göçmenlik (Haklar ve Ödevler) 13
1.3.4. Geçici Koruma (Kavram ve Yönetmelik) 15
1.4. Uluslararası Göç Türleri 19
1.4.1. Sürücü veya Cebri Göç 19
1.4.2. Geçici Göç 20
1.4.3. Kalıcı Göç 20
1.4.4. Mülteci Göçü 21
1.4.5. İşçi Göçü 21
1.4.6. Beyin Göçü 22
1.4.7. Düzenli veya Düzensiz Göç 22

1.5. Transit Göç 23
2. GÖÇE İLİŞKİN KURAMLAR 24
2.1. Temel Göç Kuramları 24
2.1.1. Ravenstein Göç Kanunları 24
2.1.2. Everett Lee Göç Kuramı 26
2.1.3. Petersen'in Göç Tipleri 27
2.2. Ekonomik Temelli Göç Kuramları 29
2.2.1. Neo-Klasik Ekonomi Kuramı 29
2.2.2. Yeni Ekonomi Kuramı 30
2.2.3. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı 31
2.3. Sosyo-Kültürel Ekonomi Kuramları 31
2.3.1. Merkez Çevre (Dünya Sistemi) Kuramı 31
2.3.2. Göçmen İlişkiler Ağı (Network Kuramı) 33
2.3.3. Göç Sistemleri Kuramı 35

2. BÖLÜM
SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ, TÜRKİYE'NİN ROLÜ VE TÜRKİYE'DE GELİŞEN SÜREÇLER

1. SÜRECİN ARKA PLANI VE TÜRKİYE'DEKİ İLK AŞAMA 37
1.1. Türkiye'de Göç Hareketleri 37
1.1.1. 1923'ten 2011'e Doğru 39
1.1.1.1. Ulus Devlet İnşası Erken Dönem (1923-1949) 39
1.1.1.2. 1950-1979 Yılları Arası Göçler 44
1.1.1.3. 1980-2000 Yılları Arası Göçler 50
1.1.1.4. 2001 ve Sonrası Göçler 56
1.2. Türkiye'nin Göç Politikası 62
1.2.1. Mülteciliğin Hukuksal Çerçevesi 62
1.2.2. Suriye'deki İç Karışıklık, Arap Baharı ve Türkiye'nin Tutumu 63
1.2.3. Suriye'deki İç Savaşta Aktörler: Bölgesel ve Küresel Güçler 77
1.2.4. Suriyelilerin Türkiye'ye Gelişi 82
1.2.5. Misafir Anlayışı Doğrultusunda Açık Kapı Politikası 86
2. SURİYELİ MÜLTECİLERLE İLGİLİ SÜREÇLER 91
2.1. Siyaset ve Güvenlik Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye 92

2.2. Eğitim Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye 97
2.3. Sağlık Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye 105
2.4. Ekonomik Açıdan Suriyeli Mülteciler ve Türkiye 111
2.5. Sosyal ve Kültürel Açıdan Suriyeli Mülteciler ve Türkiye 118

3. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN SURİYELİ MÜLTECİLERLE İLGİLİ SÜREÇ YÖNETİMİNİN SOSYOLOJİK ANALİZİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

1. ARAŞTIRMANIN DESENİ 124
1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı 124
1.2. Araştırmanın Önemi 125
1.3. Araştırmanın Yöntemi 126
1.3.1. Alan Seçimi 126
1.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları 127
1.3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi 128
1.3.4. Verilerin Analizi 131
1.4. Araştırmanın Problemleri 132
1.5. Araştırmanın Hipotezleri 133
2. ÖRNEKLEMİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ 136
2.1 Uyruk 136
2.2. Cinsiyet 136
2.3. Yaş Grubu 137
2.4. Eğitim Durumu 138
2.5. Aile 140
2.5.1. Medeni Durum 140
2.5.2. Aile Büyüklüğü ve Yapısı 142
2.5.2.1. Hanede Yaşayan Kişi Sayısı 142
2.5.2.2. Çocuk Sayısı 143
2.5.2.3. Hanede Çalışan Kişi Sayısı 144
2.6. Meslek, Gelir ve İstihdam Durumu 144
2.6.1. Mesleki Özellikler 144
2.6.2. Aylık Ortalama Hane Geliri 145

2.6.3. Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı 147
2.6.4. Şu Anda Çalışma Durumu 151
2.6.5. Şu Anda Çalışılan Meslek Grubu 158
3. SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ ve TÜRKİYE'DEKİ İLK AŞAMA 168
3.1. İç Savaş ve Türkiye İlişkisi 168
3.2. İç Savaş ve Mültecilik İlişkisi 176
3.3. Açık Kapı Politikasına Yönelik Değerlendirmeler 183
3.4. Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Dair Düşünceler 188
3.5. ÖSO ve Mülteciler 198
3.6. Mültecilerin Ülkelerine Dönmeleri Durumu 199
3.7. Mülteciler ve Türkiye'nin Güvenliği İlişkisi 205
3.8. Türkiye'nin Mültecilerle İlgili Süreç Yönetimine Yönelik Değerlendirmeler 210
3.9. Mülteciler ve Siyasi Partiler İlişkisi 225
3.10. Mülteciler ve Türk Vatandaşlığı 228
4. BİR ARADA YAŞAM 234
4.1. Mahalle Yaşamı 234
4.2. Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu 239
4.3. Komşuluk İlişkileri 242
4.4. Suriyelilerin Yerinde Türkler Olsaydı 255
4.5. Güvenliğe Yönelik Değerlendirmeler 260
4.5.1. Karşılıklı Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 260
4.5.2. Olumsuz Haberler ve Türkiye'nin Bütünlüğü İlişkisi 263
4.5.3. Mültecilerin Yaşadıkları Yerlere Yönelik Değerlendirmeler 266
4.5.4. Mülteciler ve Türk Kadınları Arasındaki Güvenlik Meselesi 268
4.5.5. Türk Milliyetçiliği ve Arap Milliyetçiliği 273
5. EĞİTİM ALANINA YÖNELİK SÜREÇ 279
5.1. Suriyeli Çocukların Eğitimi 279
5.2. Eğitimin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Değerlendirmeler 286
5.3. Mültecilerin Türkiye'deki Eğitim Düzeyine Uygunluğu Meselesi 291
5.4. Bir Arada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler 297
5.5. Mültecilerin Türkçe Öğrenmeleri Meselesi 304
6. SAĞLIK ALANINA YÖNELİK SÜREÇ 310
6.1. Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimleri 310

6.2. Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almaları Durumu 317
6.3. Türkiye/Suriye Sağlık Hizmeti Karşılaştırması 322
6.4. Mültecilerin Sağlık Giderleri Konusunda Türkiye ve Avrupa 325
6.5. Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanına Etkisi 330
6.6. Türklerin Doktor Tercihleri 339
6.7. Mültecilerin Türk Doktor Memnuniyeti 342
6.8. Mülteciler Sağlık Hizmetini Kimden Almalılar? 345
6.9. Mültecilerin Sağlık Sorunları 350
6.10. Sağlık Durumuna Göre Türkiye-Suriye Karşılaştırması 353
6.11. Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu 356
6.12. Mültecilerin Sınırdan Geçerken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu 358
6.13. Mevcut Suriyeli Nüfusun Türkiye'deki Sağlık Alanına Etkisi 359
7. EKONOMİK ALANA YÖNELİK SÜREÇ 363
7.1. Mevcut Suriyeli Nüfusun Türkiye'deki Ekonomik Alana Etkisi 363
7.2. Aynı İşi İcra Edenlerin Aldıkları Ücret Karşılaştırması 370
7.3. Suriyelilerin Türklerin İş Bulma İmkânlarına Yönelik Etkisi 375
7.4. Mültecilerin Kayıt Dışı Çalışma Meselesi 380
7.5. Mültecilerin İş Gücü Piyasasında Ücret Belirlemesi 386
7.6. Suriyeli Mültecilerin Alışveriş Tercihleri 391
7.7. Türklerin Suriyeli Esnaf Tercihleri 396
7.8. Türkiye'nin Suriyeliler İçin Yaptığı Maddi Harcamalara Yönelik Değerlendirme 399
7.9. Mültecilerin Konut-Kira Ücretlerinden Memnuniyet Durumu 406
7.10. Türklerin Kira Ücretlerine Yönelik Değerlendirmeleri 410
7.11. Mültecilere Yönelik Maddi Yardımda Kızılay Kart 413
7.12. Maddi Harcamalarda Türkiye AB Rolü 420
8. KÜLTÜREL ALANA YÖNELİK SÜREÇ 422
8.1. Kültürel Özelliklerde Türkler ve Suriyeliler 422
8.2. Dini İnanç ve Değerlerde Karşılıklı Tutum 433
8.3. Yemek/Kılık Kıyafet Kültüründe Karşılıklı Tutum 444
8.4. Evlilik Kurumunda Türkler ve Suriyeliler 450
8.5. Dayanışma Kültürünün Bir Parçası Olarak Maddi Yardımlar 457
8.6. Suriyelilerin Türkiye Tercihi 460
8.7. Çok Eşli Hayata Dair 461

8.8. Mültecilerin Türkiye'deki Yaşama Uyum Sağlama Meselesi 466
8.8.1. Karşılıklı İlişkilerde Olumsuzluk Yaratan Tutum ve Davranışlar 466
8.8.2. Mültecilerin Türkiye'deki Yaşama Ayak Uydurmaları Meselesi 469
8.8.3. Kültürel Çatışma 473
8.8.4. Gelenek Göreneklere Bağlılık 478
8.8.5. Gelecekte Bir Arada Yaşamak Mümkün Mü? 482
8.8.6. Sosyal Uyuma Yönelik Projelere Bakış Açısı 486
8.8.7. Suriyeli Mültecilerin Yaşam Mücadelesi 491
8.8.8. Uyum Sağlamaya Destek Olarak STK Yardımları 495
8.9. Vatandaşlık Meselesi 497
8.9.1. Avantajlı Statü 497
9. SOSYAL MEDYA 501
9.1. Sosyal Medya Kullanımı 501
9.2. Medya/Sosyal Medya Haberlerinde Suriyeliler 503
TARTIŞMA, DEĞERLENDİRME ve SONUÇ 510
1. Tartışma ve Değerlendirme 510
2. Sonuç 559
3. Öneriler 570
KAYNAKÇA 572
EK-1: GÖRÜŞME SORULARI 586
EK-2. ETİK KURUL ONAY BELGESİ 600
EK-3. ANKARA VALİLİĞİ İL GÖÇ İDARESİ MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZNİ 601
ÖZGEÇMİŞ 602

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların Uyrukları....136
Tablo 2. Uyruğa Göre Cinsiyet....136
Tablo 3. Uyruğa Göre Yaş Grubu....137
Tablo 4. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Yaş Grubu....138
Tablo 5. Uyruğa Göre Eğitim Durumu....138
Tablo 6. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Eğitim Durumu....139
Tablo 7. Uyruğa Göre Medeni Durum....140
Tablo 8. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Medeni Durum....141
Tablo 9. Uyruğa Göre Hanede Yaşayan Kişi Sayısı....142
Tablo 10. Uyruğa Göre Çocuk Sayısı....143
Tablo 11. Uyruğa Göre Hanede Çalışan Kişi Sayısı....144
Tablo 12. Uyruğa Göre Mesleki Özellikler....144
Tablo 13. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mesleki Özellikler....146
Tablo 14. Uyruğa Göre Aylık Ortalama Hane Geliri....145
Tablo 15. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Hane Geliri....146
Tablo 16. Uyruğa Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşadığı....147
Tablo 17. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı....148
Tablo 18. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı....150
Tablo 19. Uyruğa Göre Şu Anda Çalışma Durumu....151
Tablo 20. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Şu Anda Çalışma Durumu....151
Tablo 21. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Şu Anda Çalışma Durumu....153
Tablo 22. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Şu Anda Çalışma Durumu....154
Tablo 23. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Şu Anda Çalışma Durumu....155
Tablo 24. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Şu Anda Çalışma Durumu....156
Tablo 25. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Şu Anda Çalışma Durumu....157
Tablo 26. Uyruğa Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları....158
Tablo 27. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları....160
Tablo 28. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Şu Anda Hangi işte Çalıştıkları....161
Tablo 29. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları....163
Tablo 30. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları....164
Tablo 31. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Şu Anda Çalışılan Meslek Grubu....166
Tablo 32. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce....168
Tablo 33. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce....169
Tablo 34. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Diplomatik Girişimleri ile Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce....171
Tablo 35. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce....171
Tablo 36. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce....173

Tablo 37. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce 174
Tablo 38. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce 175
Tablo 39. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 176
Tablo 40. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 177
Tablo 41. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 178
Tablo 42. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 179
Tablo 43. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 180
Tablo 44. Uyruğa ve Mesleki Özelliklere Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce 182
Tablo 45. Uyruğa Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu 183
Tablo 46. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu 184
Tablo 47. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu 185
Tablo 48. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu 186
Tablo 49. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu 187
Tablo 50. Türklerin Açık Kapı Politikasının Kamu Sağlığını Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünceleri 188
Tablo 51. Uyruğa Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 188
Tablo 52. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 190
Tablo 53. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 191
Tablo 54. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 192
Tablo 55. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 194
Tablo 56. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 195
Tablo 57. Uyruğa Göre Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni 198
Tablo 58. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni 199
Tablo 59. Uyruğa Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce 199

Tablo 60. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce 201
Tablo 61. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce.....202
Tablo 62. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce 203
Tablo 63. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce 204
Tablo 64. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce 205
Tablo 65. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce.....206
Tablo 66. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce.....207
Tablo 67. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce 208
Tablo 68. Uyruğa ve Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünceye Göre Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce 209
Tablo 69. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce 210
Tablo 70. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce.....211
Tablo 71. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce.....213
Tablo 72. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce 214
Tablo 73. Uyruğa ve Şu Anda Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce 215
Tablo 74. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştığı Mesleki Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce. 216
Tablo 75. Sürecin Doğru Yönetildiğini Düşünenlerin Gerekçeleri.....218
Tablo 76. Sürecin Doğru Yönetilmediğini Düşünenlerin Gerekçeleri 220
Tablo 77. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu 225
Tablo 78. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu 226
Tablo 79. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu 227
Tablo 80. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce 228

Tablo 81. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce 229
Tablo 82. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce....230
Tablo 83. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce....231
Tablo 84. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerini Düşünenlerin, Suriyelilerin Siyasi Parti Kurmalarını Olumlu Karşılamalarına Yönelik Düşünce....233
Tablo 85. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Suriyeli Mültecilere Çözüm Ürettiğine Yönelik Düşünce....233
Tablo 86. Uyruğa Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemleri Yaşanması Durumu 234
Tablo 87. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu....236
Tablo 88. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu....237
Tablo 89. Uyruğa ve Katılımcıların Yaşadıkları Mahalle Adlarına Göre Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu 238
Tablo 90. Uyruğa Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu....239
Tablo 91. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu 241
Tablo 92. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu 242
Tablo 93. Türklerin Suriyeli Komşusunun Olma Durumu 242
Tablo 94. Uyruğa Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı 243
Tablo 95. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türk/Suriyeli Komşu İle İlişkilerin İyi Olup Olmadığı....244
Tablo 96. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türk/Suriyeli Komşu İle İlişkilerin İyi Olup Olmadığı....245
Tablo 97. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı 246
Tablo 98. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı 247
Tablo 99. Uyruğa ve Şu Anda Çalışılan Meslek Grubuna Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı....249
Tablo 100. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı....251
Tablo 101. Uyruğa Göre Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı....252
Tablo 102. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı....252
Tablo 103. Uyruğa Göre Komşu ile Tartışma Nedenleri....253
Tablo 104. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu 255
Tablo 105. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu 256

Tablo 106. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu 257
Tablo 107. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Nedenleri 257
Tablo 108. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edilmeyeceğini Düşünme Nedenleri 259
Tablo 109. Uyruğa Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 260
Tablo 110. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 261
Tablo 111. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 261
Tablo 112. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 262
Tablo 113. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce.....263
Tablo 114. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce 264
Tablo 115. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce 265
Tablo 116. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce 266
Tablo 117. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce.....267
Tablo 118. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce.....268
Tablo 119. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce 268
Tablo 120. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce 270
Tablo 121. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce 271
Tablo 122. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce 272
Tablo 123. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce 273
Tablo 124. Uyruğa Göre Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce 273
Tablo 125. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce 274
Tablo 126. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce 275
Tablo 127. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce 276
Tablo 128. Uyruğa Göre Milliyetçilik Yapılmasının Nedenleri.....276

Tablo 129. Uyruğa Göre Milliyetçilik Yapılmamasının Nedeni 278
Tablo 130. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 279
Tablo 131. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 280
Tablo 132. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 281
Tablo 133. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 283
Tablo 134. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 284
Tablo 135. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce 285
Tablo 136. Uyruğa Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Yönelik Düşünce 286
Tablo 137. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce 288
Tablo 138. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce 288
Tablo 139. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce 289
Tablo 140. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce 290
Tablo 141. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce 291
Tablo 142. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce 292
Tablo 143. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce 293
Tablo 144. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce 294
Tablo 145. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce 296
Tablo 146. Uyruğa Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce 297
Tablo 147. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce 299
Tablo 148. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce 300
Tablo 149. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türk-Suriyeli çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce 301

Tablo 150. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce.....302
Tablo 151. Uyruğa ve Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi olması Gerektiğine Dair Düşünceye Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce 303
Tablo 152. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce 304
Tablo 153. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce 305
Tablo 154. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce 306
Tablo 155. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce.....307
Tablo 156. Uyruğa ve Mesleki Özelliğe Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce.....308
Tablo 157. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Neden Türkçe Öğrendiği/ Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce 309
Tablo 158. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce...310
Tablo 159. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce 312
Tablo 160. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce 313
Tablo 161. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce 314
Tablo 162. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimleri Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce 316
Tablo 163. Uyruğa Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma 317
Tablo 164. Uyruğa Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma 318
Tablo 165. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma Durumu.....319
Tablo 166. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma.....321
Tablo 167. Uyruğa Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha iyi Olduğuna Yönelik Düşünce.....322

Tablo 168. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha iyi Olduğuna Yönelik Düşünce.....323
Tablo 169. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce.....324
Tablo 170. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 325
Tablo 171. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 326
Tablo 172. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 327
Tablo 173. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce 328
Tablo 174. Uyruğa Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce 330
Tablo 175. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce 330
Tablo 176. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce 332
Tablo 177. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce.....333
Tablo 178. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce.....334
Tablo 179. Uyruğa ve Çocuk Sayısın Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce 335
Tablo 180. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce.....336
Tablo 181. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce 338
Tablo 182. Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri 339
Tablo 183. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri.....340
Tablo 184. Yaş Grubuna Göre Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri.....341
Tablo 185. Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu 342
Tablo 186. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu 342
Tablo 187. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu 343
Tablo 188. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce 345

Tablo 189. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce 345
Tablo 190. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce 346
Tablo 191. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce.....348
Tablo 192. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce.....349
Tablo 193. Suriyeli Mültecilerin Sahip Oldukları Sağlık Sorunları.....350
Tablo 194. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyete Göre Sahip Oldukları Sağlık Sorunları 350
Tablo 195. Suriyeli Mültecilerin Yaş Grubuna Göre Sahip Oldukları Sağlık Sorunları.....351
Tablo 196. Türklerin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme 352
Tablo 197. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme Durumu 353
Tablo 198. Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce 353
Tablo 199. Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce 354
Tablo 200. Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce 354
Tablo 201. Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünceye Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede İyi Olduğuna Yönelik Düşünce 355
Tablo 202. Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu.....356
Tablo 203. Cinsiyete Göre Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu.....357
Tablo 204. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu 358
Tablo 205. Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu 359
Tablo 206. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....359
Tablo 207. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....361
Tablo 208. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....362
Tablo 209. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....363

Tablo 210. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....364
Tablo 211. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....365
Tablo 212. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....366
Tablo 213. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....368
Tablo 214. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce.....369
Tablo 215. Uyruğa Göre Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu 370
Tablo 216. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu 371
Tablo 217. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları İşe Göre Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu.....373
Tablo 218. Uyruğa Göre Suriyelilerin Türklerden Az, Türklerin Suriyelilerden Fazla Maaş Aldığı Durumda Suriyeli Mültecilerin Düşük Ücretle Çalışmayı Kabul Etme Nedenleri.....374
Tablo 219. Uyruğa Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce 375
Tablo 220. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce 376
Tablo 221. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce 377
Tablo 222. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce.....378
Tablo 223. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları Meslek Grubuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce 379
Tablo 224. Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu 380
Tablo 225. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu 381
Tablo 226. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu ...382
Tablo 227. Eğitim Durumuna Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu 382
Tablo 228. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri 383
Tablo 229. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce.....383
Tablo 230. Yaş Grubuna Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri 384
Tablo 231. Mesleki Özelliklerine Göre Türklerin Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri 385

Tablo 232. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce 386
Tablo 233. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce.....387
Tablo 234. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce.....388
Tablo 235. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce.....389
Tablo 236. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları Mesleki Gruba Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce.....390
Tablo 237. Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı 391
Tablo 238. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı 391
Tablo 239. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı.....392
Tablo 240. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı ...393
Tablo 241. Yaşadıkları Mahalleye Göre Suriyeli Mültecilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı 394
Tablo 242. Suriyelilerin Genelde Türk Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedenleri 394
Tablo 243. Suriyelilerin Genelde Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedenleri.....395
Tablo 244. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Durumu 396
Tablo 245. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedeni 397
Tablo 246. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapmama Nedeni 398
Tablo 247. Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu.....399
Tablo 248. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu 400
Tablo 249. Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu 402
Tablo 250. Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu 403
Tablo 251. Hane Gelirine Göre, Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu 404
Tablo 252. Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünceye Göre, Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu 405
Tablo 253. Suriyelilerin Oturdukların Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu 406
Tablo 254. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu 407

Tablo 255. Medeni Duruma Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu 407
Tablo 256. Hanede Çalışan Kişi Sayısına Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu....408
Tablo 257. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu 409
Tablo 258. Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri 410
Tablo 259. Cinsiyete Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri 410
Tablo 260. Yaş Grubuna Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri 411
Tablo 261. Hane Gelirine Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri 412
Tablo 262. Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu 413
Tablo 263. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu....414
Tablo 264. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu....415
Tablo 265. Medeni duruma Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu ...416
Tablo 266. Çocuk Sayısına Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu....416
Tablo 267. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu, Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu 418
Tablo 268. Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu 418
Tablo 269. Cinsiyete Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu....419
Tablo 270. Çocuk Sayısına Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu 419
Tablo 271. Hane Gelirine Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu 420
Tablo 272. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Maddi Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığına Yönelik Düşünce....420
Tablo 273. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığına Yönelik Düşünce....421
Tablo 274. Uyruğa Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce 422
Tablo 275. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce....424
Tablo 276. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce 425
Tablo 277. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce 426

Tablo 278. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce 427
Tablo 279. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce 428
Tablo 280. Uyruğa Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce.....429
Tablo 281. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce 430
Tablo 282. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce 431
Tablo 283. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce 432
Tablo 284. Uyruğa Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce.....433
Tablo 285. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce 434
Tablo 286. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce 435
Tablo 287. Uyruğa ve Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce 436
Tablo 288. Uyruğa Göre Türklerin/Suriyelilerin İslam Dinini Farklı Yaşadığına Yönelik Düşünce 436
Tablo 289. Uyruğa Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu 438
Tablo 290. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu 439
Tablo 291. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu 440
Tablo 292. Uyruğa ve Bir Arada Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Yaşanılan Mahallede Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Güvenlik Problemi Yaşama Durumu 441
Tablo 293. Uyruğa Göre Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi 442
Tablo 294. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi 443
Tablo 295. Uyruğa Göre Etnik/Ulusal ve Dini Kimliklerin Karşı Uyruğa Bakış Açısını Belirleme Durumu 443
Tablo 296. Uyruğa Göre Yemek Kültürünü Beğenme Durumu.....444
Tablo 297. Suriyelilerin, Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu 445
Tablo 298. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendine Yakın Bulma Durumu 446
Tablo 299. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu 447
Tablo 300. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu.....447

Tablo 301. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu 448
Tablo 302. Yaş Grubuna Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu 449
Tablo 303. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu 450
Tablo 304. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu 451
Tablo 305. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu 451
Tablo 306. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu.....452
Tablo 307. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Nedenleri.....453
Tablo 308. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmeleri Doğru Bulmama Nedenleri.....455
Tablo 309. Katılımcıların Çocuklarının Bir Türk/Suriyeli ile Evlenmesi Durumuna Yönelik Düşünceleri.....456
Tablo 310. Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu 457
Tablo 311. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu.....458
Tablo 312. Hane Gelirine Göre Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu.....459
Tablo 313. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Diğer Ülkelere Gitmek Yerine Türkiye'ye Gelme Nedenleri 460
Tablo 314. Türklere Göre Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu 461
Tablo 315. Cinsiyete Göre Türkler İçin Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu.....463
Tablo 316. Yaş Grubuna Göre Türklerin Çok Eşli Hayatı Normal Karşılama Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu.....464
Tablo 317. Medeni Duruma Göre Türklerin Çok Eşli Hayatı Normal Karşılama Durumu ve Suriyelilerin Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılandığını Düşünme Durumu.....465
Tablo 318. Türklerin ve Suriyelilerin Birbirlerinden Rahatsız Oldukları Tutum ve Davranışlar 466
Tablo 319. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'de Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce 469
Tablo 320. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce.....471

Tablo 321. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce....472
Tablo 322. Uyruğa Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu....473
Tablo 323. Uyruğa ve Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünceye Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu....474
Tablo 324. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu....475
Tablo 325. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce....476
Tablo 326. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu....477
Tablo 327. Uyruğa Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu....478
Tablo 328. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu 479
Tablo 329. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumları....480
Tablo 330. Uyruk ve Eğitim Durumuna Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu....481
Tablo 331. Uyruğa Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu....482
Tablo 332. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu....483
Tablo 333. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Gelecekte Birlikte Yaşamak İstemek Durumu....484
Tablo 334. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu....486
Tablo 335. Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu....486
Tablo 336. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu....488
Tablo 337. Yaş Grubuna Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu....489
Tablo 338. Eğitim Durumuna Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu....490
Tablo 339. Suriyeli Mültecilerin Ankara'da Yaşama Nedenleri....491
Tablo 340. Suriyeli Mültecilerin İzinsiz/Kayıt Dışı Şekilde Yaşamalarına Yönelik Düşünce....492
Tablo 341. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı Yaşadıkları Yerlerden Çıkarılmalarına Yönelik Düşünce....493
Tablo 342. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Topluluk Halinde Bir Arada Yaşama Nedenleri....494
Tablo 343. Suriyelilerin STK vb. Yerlerden Maddi Destek Alma Durumu....495
Tablo 344. Alınan Yardımların Ne İçin Kullanıldığı....495

Tablo 345. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin STK. vb. Yerlerden Maddi Destek Almasını Doğru Bulma Durumu 495
Tablo 346. Türklerin, Suriyelilerin STK vb. Yerlerden Maddi Destek Almasını Doğru Bulmama Nedenleri 497
Tablo 347. Suriyeli Mültecilerin Daha Avantajlı Olarak Gördüğü Statü 497
Tablo 348. Suriyeli Mültecilere Vatandaşlık Verilmesine Yönelik Düşünce.....498
Tablo 349. Uyruğa Göre Suriyelilerden Türk Vatandaşı Olanların/Olacakların Yasalara Uygun Olarak Yaşayıp/Yaşamayacağına Yönelik Düşünce....498
Tablo 350. Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olma/Olmak İsteme Nedenleri...500
Tablo 351. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olması Durumunda Kendi Dillerinde Eğitim vs. İsteyeceklerine Yönelik Düşünce.....501
Tablo 352. Uyruğa Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu 501
Tablo 353. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu 502
Tablo 354. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu 503
Tablo 355. Uyruğa Göre En Fazla Kullanılan Sosyal Medya.....503
Tablo 356. Uyruğa Göre Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumu 504
Tablo 357. Uyruğa Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu 505
Tablo 358. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu 506
Tablo 359. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilere İlgili Yapılan Haberlerin Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu 507
Tablo 360. Uyruğa ve Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumuna Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu 508
Tablo 361. Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Olumsuz Haberlerden Nasıl Etkilenildiği.....509

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Selefiler Kimdir, Selefilik Nedir? 70

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler 84

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
FRIT	: The EU Facility for Refugees in Turkey
GEM	: Geçici Eğitim Merkezi
İGHYK	: İstihdam Göçü Hakkında Yeni Kuramlar
ÖSO	: Özgür Suriye Ordusu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfadan Sayfaya
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

Eski bir tarihe sahip olan göç kavramı, göç eden insanların mekân değiştirmeleri anlamına gelmektedir. Bazı sebepler, insanların göç etmelerine neden olmaktadır. Göç eylemi basit bir olay olarak nitelendirilmemelidir. Göçler, coğrafi olgunun bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle son zamanlarda dünyada göç alanında yaşanan değişimler, göç araştırmalarını daha önemli hale getirmiştir. Dolayısıyla akademisyenler ve akademisyen olma yolunda ilerleyenler için göç konusu farkındalık oluşturmaya başlamıştır. Türkiye, göç çalışmalarına akademik alanda yeterince önem vermemesine rağmen, göç olgusu sosyolojik, ekonomik, tarihsel ve siyasal anlamda önemli bir olgudur.

Türkiye'nin göç tarihine bakıldığında 1990'lı yıllara kadar Türk soyundan gelen göçmenleri kabul eden bir ülke olduğu görülmektedir. 1990'lar sonrasında ise göçmenlerin çeşitlendiği görülmektedir. 1960'larda dışarıya göç veren bir ülke olan Türkiye, 1990'lar sonrasında göç almaya başlayan bir ülke haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda Suriye'den yapılan göçler, diğer ülkelere kıyasla Türkiye'yi daha fazla ilgilendiren bir mesele olmuştur. Türkiye'nin dünya üzerinde en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke olması, bu durumun önemli olarak görülmesinin nedenlerinden biridir.

Günümüz dünyasında ve özel olarak Türkiye'de, toplam nüfus içerisindeki mülteci sayısındaki artış, mülteci meselesini yalnızca politik bir sorun değil, aynı zamanda tüm toplumu etkileyen toplumsal bir sorun haline gelmesine neden olmuştur. Mültecilerin göç ettikleri ülkeler, mültecilere yaşamlarını devam ettirebilecek imkânlar sunmaktadırlar. Bunlar arasında eğitim, sağlık, güvenlik vb. alanlar yer almaktadır. 2011'de Suriye'de başlayan iç savaşın o günden bugünlere uzanan bir boyutta devam etmesi Türkiye'ye göç eden Suriyeliler meselesini son 12 yılın en önemli meselelerinden biri haline getirmiştir. Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmesi ile birlikte Türkiye'de yaşanan demografik hareketlilik, meselenin güncelliğini korumasına neden olmuştur.

Göç türlerinin çoğunda olduğu gibi Suriyelilerin Türkiye'ye yaptığı göçlerin de eğitim, sağlık, ekonomi, siyasi, sosyo-kültürel alanlardaki etkileri kaçınılmaz olmuştur. Dolayısıyla Suriyeliler çerçevesinde gelişen göç ve bu göçün etkileri ve

sonuçları Türkiye açısından bilimsel alanda daha fazla incelenmelidir. Bu durum Sosyoloji ve Sosyolojinin alt disiplini olan Göç Sosyolojisinin önem kazanmasına yol açmaktadır. Sosyal yapı içinde sorunsal bir önem kazanan Suriyeli göçünün sosyolojik bir bakış açısıyla araştırılması gerekmektedir. Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmesi sonrasında "misafir" niteliğinde olan Suriyeliler, sürecin uzaması ve kendi imkânları dâhilinde Türkiye'de bulunan çadır kentlerden Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmeye başlamaları ile birlikte Türkiye için yeni bir süreç başlamıştır.

Sosyoloji bir toplum bilimi olması nedeniyle, toplumun nasıl değişime uğradığını, bu toplumsal değişimin boyutlarının neler olduğunu ve bu değişime neden olan faktörleri inceleyen bir bilimdir. Bu çalışmada toplumsal değişimin vurgulanan yönü, Suriyelilerin Türkiye'ye göçü sonucunda Suriyeliler ile Türklerin bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte değişime uğrayan politikalar ve bu politikaların Türkler ve Suriyeliler açısından nasıl değerlendirildiğidir. Bu sebeple göç olgusu ve göçün etkileri toplumsal etkiler bağlamında ele alınmış, göç, mültecilik, Suriye krizi, Türkiye'nin süreç yönetimi sosyolojik yönleriyle açıklanmaya çalışılmıştır. Göçün toplumsal bir sorun olarak görülmesine neden olan eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika, siyasi ve güvenlik alanları üzerinde durulmuştur. Bu alanlarda yaşanan politika değişimlerine vurgu yapılmıştır.

Türkiye'deki toplam nüfus içerisindeki Suriyeli mülteci nüfusunun giderek artıyor olması, Suriyelilerin toplum içindeki konumunun misafirlikten Türk vatandaşlığına doğru evrilmeye başlaması ile birlikte değişen sürecin Türkler ve Suriyeliler açısından karşılıklı olarak nasıl değerlendirildiği bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. "Türkiye'nin Suriyeliler ile ilgili yürüttüğü süreç yönetiminden Türklerin memnun olmadığı, Suriyelilerin ise memnun olduğu'' öngörüsüyle çalışmamızda; "Türklerin ve Suriyelilerin, Türkiye'nin yürüttüğü süreçle ilgili tutumları nasıldır?'' ve "bir arada yaşamak zorunda olan Türkler ve Suriyelilerin karşılıklı tutumları nasıldır?'' gibi sorulara cevap aranmıştır.

Araştırma teorik ve uygulama olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk iki bölümü teorik, üçüncü bölümü ise ampirik verilerin sunulması ve elde edilen bulguların tartışılmasını kapsamaktadır. Bu bağlamda göç olgusuyla ilgili olan; göçmen, mülteci, sığınmacı gibi kavramlar tanımlanmış, göçe konu olan

aktörlerin hukuki sınıflandırılmaları üzerinde durulmuştur. Göçe ilişkin temel göç kuramları, ekonomik temelli göç kuramları ve sosyo-kültürel ekonomi kuramları ele alınmıştır. İkinci bölümde ise Türkiye'nin göç tarihine ve Suriye'deki iç savaşa değinilmiştir. İç savaşın arka planı, nedenleri, sonuçları açıklanmıştır. Akabinde, iç savaşa yönelik Türkiye'nin tutumu ve Suriyelilerin Türkiye'ye gelmeye başladıkları andan itibaren günümüze kadar gelişen ve değişen süreç tartışılmıştır. Türkiye'nin Suriyelilere yönelik oluşturduğu politikalar ve süreç boyunca bu politikalarda yapılan değişiklikler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan değerlendirmelerde siyaset ve güvenlik, eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal ve kültürel alan üzerinden Suriyelilerle ilgili yaşanılan süreçte ortaya çıkan tartışmalar dikkate alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümü ise ampirik kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde araştırmanın konusu, önemi, yöntemi, araştırmanın problemleri ve hipotezleri yer almaktadır. Çalışmanın saha süreci 2022 yılı Temmuz-Kasım ayları arasında, Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı düşünülen Ankara, Altındağ ilçesine bağlı Önder, Battalgazi, Ulubey, Güneşevler ve Mamak ilçesine bağlı Hüseyingazi mahallelerinde yaşayan 400 Türk ve 400 Suriyeli ile anket tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Saha çalışması sonucunda elde edilen veriler ışığında araştırmanın nicel verileri bilgisayar ortamında kullanılan istatistik programlarıyla tablolar haline getirilmiş, ilişkisel analizler yapılmış ve yorumlanarak tezde sunulmuştur. Böylece Türklerin ve Suriyeli mültecilerin Türkiye'nin süreç yönetiminde uyguladığı politikalara yönelik değerlendirmeleri ve yine Türklerin ve Suriyelilerin sürecin bir getirisi olan bir arada yaşama zorunluluğuna yönelik karşılıklı tutum ve ilişkileri, literatüre yansıyan bilgiler de dikkate alınarak analiz edilmeye ve anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

1. BÖLÜM

GÖÇÜN KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1. GÖÇ KAVRAMI

Göç kavramı; göç aktörlerinin, yaşadıkları yerden farklı bir mekâna gitmeleri anlamına gelmektedir. İnsanlar tarih boyunca çeşitli sorunlar yaşamış ve bu sorunlar nedeniyle de yaşadıkları yerleri terk ederek daha güvenli bir yaşam maksadıyla göç etmek zorunda kalmışlardır.[1] İnsanların yaşadıkları yerleri terk ederek başka bir yere gitmeleri kolay bir eylem değildir. Çünkü göç etme eylemi dâhilinde insanların yaşadıkları yerleri terk ederek, yeni yerlere gitmeleri sonucunda, doğal olarak sahip oldukları kültürel özellikleri de götürmeleri söz konusudur. Bunun göç edenler açısından hem olumlu hem de olumsuz sonuçları vardır. Olumlu olan birincisi; göç edenler, temsil ettikleri kültürel özellikleriyle anlamlandırdıkları doğal ve toplumsal dünya görüşlerini de beraberlerinde götürmekte ve bu nedenle gittikleri yerlerde yaşama tutunabilmenin gerektirdiği sembolik/kültürel bir sermayeden mahrum kalmamış olmaktadırlar. Olumsuz olan ikincisi ise; beraberlerinde taşıdıkları kültürel özelliklerin gidilen yerlerde yaşayanların kültürüyle uyuşmamasından kaynaklanan sorunlarla ilgilidir. Dolayısıyla sosyolojik anlamda göç, yalnızca kişilerin ya da toplumların yer değiştirmesine karşılık gelen basit bir olgu değildir. Çünkü göçmenler, yer değiştirmelerinin yanı sıra gittikleri yeni yerin ev sahipleri olan yerel halk ile ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda ilişkiler kurmaktadırlar.[2]

Göç olgusu, tarihsel süreç içerisinde daima önemli bir yere sahip olmuştur.[3] Göç olgusu, ekonomik, sosyolojik, tarihsel, siyasi ve ekonomik alanlarda da önemli bir konu olarak var olmaktadır. Göç olarak nitelendirilen yoğun nüfus hareketleri sonucunda; siyasi, sosyo-kültürel, ekonomik alanlarda önemli etkiler yaşanılması

[1] Emre Dağaşan - Selçuk Aydın, (2017). Geçmişten Günümüze Göç II. Göçün Sosyal Hayata Yansımaları: 93 Harbi Dönemi'nde Oltu'dan Tokat'a Bir Göç Hikayesi (ss.737-745). Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları.

[2] Salih Aydemir - Mehmet Cem Şahin, "Zorunlu-Kitlesel Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği'', *Dini Araştırmalar*, 2018, C. 21, S. 53, s. 121.

[3] Elif Alkar - Emin Atasoy, "Türkçe Literatürde Göç Çalışmalarının Bibliyografyası'', *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi,* 2019, C. 6 S. 4, s. 2231.

kaçınılmazdır.[4] Büyük çaptaki kitlesel göçler, insan-mekân arasındaki ilişkiyi hızlı ve derin bir şekilde bozma etkisine sahiptir.[5]

Göç olgusu günümüzde hem ulusal hem de uluslararası alanlarda, önceki dönemlere göre daha belirgin hale gelmiştir. Göç olgusu, tüm toplumsal yaşamları etkilemiş, evrensel bir mesele olma niteliğini pekiştirmiştir.[6] Göç olgusu, insanlık tarihinin önemli bir bölümünü oluşturmasına rağmen, bu konunun uluslararası çerçevede ele alınması geç bir tarihte olmuştur. Uluslararası çalışmalarda bulunan göç konusu, 20. yüzyılın başlarında "mülteci" kavramlaştırması çerçevesinde yapılmaya başlanmıştır. [7]

1.1. Göçün Tanımı

Göç kelimesinin Türk dilinde ve Türk kültüründeki karşılığı; bir eylem olarak evinden-barkından ayrılma, yer değiştirme olarak karşımıza çıkmaktadır. Barınma anlamına gelen mesken, konut ve ev kelimelerinin temelinde eylem olarak "konmak" bulunmaktadır. Kişinin ev-bark dâhilinde yer değiştirmesi, kendisinin yanında tüm aile bireylerini de kapsamaktadır. Göçmek ya da konmak kelimelerinden çok sayıda yeni kelime türetilmiştir. Örneğin; göç, göçmen, göçebe, komşu, konuk, gecekondu bu kelimelerden bazılarıdır.[8]

Göç kavramının tanımlarına baktığımız zaman, nüfus hareketlerinin tamamının "göç" olarak değerlendirilmesinin yanlış olduğunu görmekteyiz. Çünkü nüfus hareketinin "göç" adı altında değerlendirilebilmesi için sahip olması gereken bazı unsurlar söz konusudur. İlk olarak belli bir zaman diliminde ve birbirinden farklı iki yerleşim yeri arasında göç dâhilinde geçekleşen bir nüfus hareketi olması gerekir. Bir yerleşim yerinin sınırları dâhilinde herhangi bir yerden herhangi başka bir yere

---

[4] Gürcan Şevket Avcıoğlu, "Türkiye'de akademik göç çalışmaları: göç literatür taraması" *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi,* 2020, S. 4, s. 76.

[5] Süleyman Ekici - Gökhan Tuncel, "Göç ve İnsan", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, C. 5, S. 1, s. 12

[6] Türken Çağlar, "Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve" *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018, C. 5, S. 8, s. 30.

[7] Hilal Barın, "Türkiye'deki Suriyeli Kadınların Toplumsal Bağlamda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Göç Araştırmaları Dergisi,* 2015, C. 1, S. 2, s. 13.

[8] Sabri Çakır, "Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, C. 2011, s. 24, s. 130.

yapılan yer değiştirme eylemi göç niteliğinde değildir. BM'e göre, bir yere sürekli yerleşmek amacıyla gitmek ve orada bir yıldan fazla olacak şekilde kalmak, nüfus hareketinin göç olarak nitelendirilebilmesi için gerekli olan şartlardır.[9]

1.2. Göçün Anlamı ve Kapsamı

Göç eyleminin karşılık geldiği zamansal ve mekânsal göçler göç kavramının anlaşılması açısından önemli unsurlardır. Canlıların içine doğdukları ve yaşadıkları yerler olan mekânlar ile aralarında yakın bir ilişki söz konusudur. İnsanlar, canlı türleri arasında önemli bir yere sahip olmaları nedeniyle, insana dair olan her şeyde sosyal-fiziki çevrelerin yeri mühimdir.[10] Göç; mekânsal bir değişiklik anlamına gelmektedir ve toplumla ilgili olan her alanı etkileyen bir olgudur.

Göç olgusu, insanlık tarihi boyunca toplumsal yaşamın en önemli parçalarından biri olmuştur. Literatürde göç olgusu ile ilgili çok sayıda farklı tanımlamalarla karşılaşmaktayız. Örneğin TDK, göç olgusunu; siyasi, ekonomik ve toplumsal bazı nedenlerle bireylerin ya da toplulukların bulundukları yerden başka bir yere, yaşadıkları ülkeden başka bir ülkeye hicret etmeleri, taşınmaları ya da gitmeleri şeklinde ifade etmektedir.[11]

Uluslararası göç örgütü (IOM); nedeni, süresi, yapısı fark etmeden bireysel veya grup olarak, kişilerin uluslararası bir sınırı aşmaları ya da belirli bir devlet içinde yer değiştirmeleri durumunu "nüfus hareketleri" olarak nitelendirmektedir.[12] Göç ile ilgili yapılan başka bir tanımlamada ise; "kişilerin ekonomik, doğal, siyasi ya da sosyal sebepler neticesinde yer değiştirmesidir"[13] şeklindedir. Bu yer değişimi ise coğrafi çerçevede yapılmaktadır.

---

[9] Kıvılcım Akkoyunlu Ertan - Birol Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası", *Contemporary Research in Economics and Social Sciences,* 2017, C. 1, S. 2, s. 11.

[10] Ekici - Tuncel, "Göç ve İnsan", s. 15.

[11] TDK, 2019. https://sozluk.gov.tr/ (13.02.2023).

[12] Elif Alkar - Emin Atasoy, "Türkiye'de Göç Üzerine Yapılan Doktora Tezlerine Yönelik Bir İçerik Analizi, *TESAM Akademi Dergisi,* 2020, C. 7, S.1, s. 72.

[13] Hakan Bostan, "Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Coğrafya Dergisi,* 2017, S. 35, s. 1.

Göçlerin niteliği bakımından; kentten kente, kentten kıra, kırdan kente yapılan göçler söz konusudur. Göçün, göç edilen yere göre yaşattığı yoğunluk farklılık gösterebilmektedir[14] ve temelde iç ve dış göçler olmak üzere iki farklı göç çeşidi bulunmaktadır. İç göçler, bulunulan ülkenin sınırları içerisinde yapılan göçlere karşılık gelmektedir.[15] İç göç, mekân ve zaman kavramlarını barındırmaktadır. Mekân; kişinin yaşadığı, yaşamını devam ettiren eylemleri gerçekleştirdiği yerdir.[16] Zaman ise; mekân değişikliğinin belirli bir zaman içerisinde gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. Zaman süresi değiştiği ya da uzadığı takdirde, göç çeşidi de değişmektedir.[17]

Türkiye'de iç göçler, 1950'li yıllara kadar mevsimlik işgücü göçü olacak şekilde genellikle bir kentin mücavir alanındaki yerleşim birimleri içinde yapılan göçler şeklindeydi. 1950 sonrasında Türkiye'de yaşanan ekonomik gelişme başlangıcı, göçlerin kent içi yapılması sınırını genişleterek bölgeler arasında göçler yapılmasını sağlamıştır. Tarıma yönelik teknolojik gelişmeler ile birlikte yeni iş imkânları doğmuştur. Türkiye'de yapılan iç göçlerin temel nedenleri olarak; ekonomik, eğitim ve sağlık, teknolojik, sosyo-kültürel ve son olarak güvenlik nedenleri gösterilmektedir.[18] Bu çalışmada, çalışmanın kapsamı gereği iç göçler üzerinde fazla durulmayacaktır.

1.3. Uluslararası Hukuki Kabullere Göre Göçmenlerin Sınıflandırılması

1.3.1. Mülteci ve Mültecilik (Hukuki Konumu, Haklar ve Ödevler)

Göç konusu her geçen gün uluslararası bir boyutta önemi artarak karşımıza çıkan bir konu haline gelmiştir. Dolayısıyla bu durum sonucunda yeni hukuki kavramlar da oluşmuştur. Yaşadıkları yerleri farklı nedenler sonucunda terk etmek

[14] Serdar Sağlam, ''Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme'', Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 2006, S. 5, s. 35.

[15] Bostan, "Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri'', s. 5.

[16] İlhan Tekeli, Göç ve Ötesi, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008, s. 173.

[17] Mustafa Şen, ''Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Bağlamında İncelenmesi'', *Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, C. 1. S. 40. s. 234.

[18] Nermin Çelik – Güven Murat, ''Türkiye'de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Stratejik Göç Yönetimi, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 2014, C. 25, S. 76.

zorunda kalan insanlara verilen statüler, göç ederken kullandıkları yöntemlere göre belirlenmektedir. Mültecilik ve sığınmacılık kavramları, gönüllü göçler haricinde yapılan zorunlu göçlere bağlı olarak gerçekleşen göçlerde ortaya çıkan kavramlardır. Mülteci ve sığınmacı kavramları, yanlış olarak birbirlerinin yerine kullanılan kavramlardır.

BM, mülteci tanımlamasını şu şekilde yapmaktadır: Mülteci; İç İşleri Bakanlığı'nın, Avrupa ülkelerinden gelen ve 1951 Cenevre sözleşmesinin birinci maddesindeki şartları karşılayan kişilere verdiği statüdür. Bu kişiler vatansız ya da yabancı uyruklu kişiler olarak nitelendirilmektedir.[19] Kişi herhangi bir neden sonucunda ölümden ya da zulme uğrama durumundan çekiniyor ve korkuyor ise, yaşadığı ve vatandaşı olduğu ülkeyi terk ettiği ve geri dönmeyi istemediği noktada mülteci olarak kabul edilmektedir.

Göçmen kavramı en yaygın tanımıyla; bir ülkeden başka bir ülkeye kendi isteği dışında farklı nedenler sonucunda göç etmek zorunda olan kişi olarak ifade edilmektedir. Göçmen kavramı ile ilgili başka bir tanımlama ise; bulunduğu ülkeyi genelde ekonomik nedenlerle kendi isteği doğrultusunda yasal olmak kaydıyla terk eden ve başka bir ülkeye yasal yollarla giriş yapan ve burada yaşamaya başlayan kişi olarak karşımıza çıkmaktadır.[20] Göçmenlik kavramı hem ülkeler arasında hem de ülkelerin sınırları içerisinde yaygın bir şekilde yaşanan olay olarak var olmaktadır.[21]

BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) (2016) göçmen kavramını, uluslararası düzeyde tek bir hukuki tanımı olmayan kavram şeklinde ifade etmiştir. Bazı medya kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar, göçmen kavramını hem mültecileri hem de göçmenleri kapsayan ortak bir terim olarak kullanmaktadır. Bu uygulama kamuoyunda kafa karışıklığına neden olabileceği ve mültecilerin güvenliği ya da hayatı açısından önemli sonuçlara neden olabileceği için doğru bir uygulama değildir.[22]

---

[19] Sercan Reçber, ''Hayatın Yok Yerindekiler: Mülteciler ve Sığınmacılar'', Sosyal İnsan Hakları Sempozyumu VI. Petrol İş Yayını, 2014, 119, s. 254.

[20] Taşkın Deniz, ''Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye'' TSA, 2014, C. 18, S. 1, s. 177-178.

[21] Mahmut Karakuş, Gurbeti Vatan Edenler Almanca Yazan Almanyalı Türkler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001, s. 74.

[22] 2016 UNHCR Mülteci ve Göçmen, (11.08.2022)

Mülteci kavramı, Uluslararası Cenevre Sözleşmesi'ne göre 1951 senesi öncesinde meydana gelen olaylar koşullandırmasına tabi tutularak sınırlandırılmıştır. Fakat daha sonrasında, yapılan bu tanımlama 1951 yılı itibariyle Avrupa haricinde meydana gelen olaylar sonucunda, kişiler eğer vatandaşı olduğu ülkesine tekrar dönemeyecekse, onların da mülteci sayılması düşüncesi sonucunda değişmiştir. Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair 1967 Protokolü kabul edilerek söz konusu tarih sınırlandırılması kaldırılmıştır. Avrupa haricinde oluşan olaylar kabulü ile birlikte coğrafi sınırlamada genişleme söz konusu olmuştur. Bu coğrafi sınırlamanın kaldırılması kabulüne dâhil olmayan ülkeler arasında Türkiye de bulunmaktadır. Coğrafi sınırlandırmaya tabi olmayan ülkeler, ülkelerine gelen sığınmacılara mülteci statüsü vermektedir. Kişinin ya da kişilerin mülteci olarak kabul edilmesini gerektiren diğer koşul ise; bu insanların zulme uğramaya dair korkularının belirli gerekçelere dayandırılmasıdır. Söz konusu durum sözleşmede ırk, din, siyasi düşünce, tabiyet vb. olarak belirtilmektedir**.** [23]

Sığınma hakkı, "bir kişinin, uyruğunda bulunduğu ya da ikamet ettiği devletin ülkesini çeşitli baskılar ya da ayrımcı yasal kovuşturmalar nedeniyle terk ederek, yabancı bir devletin ülkesine, diplomasi temsilciği ya da konsolosluk binalarına, savaş gemilerine ya da devlet uçak gemilerine girmesini ve bu devletin korumasını aramasını ifade etmektedir.[24] Geleneksel uluslararası hukukta ülkesel sığınma hakkı, bir devletin, uyruğunda bulunduğu ya da ikamet ettiği devletteki baskılardan kaçan yabancıların ülkesine girmesine ve ülkesinde kalmasına izin verme hakkıdır.[25] Uluslararası düzeyde genel kabul gören göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göç Terimleri Sözlüğü göçmeni; "kişisel rahatlık amacıyla ve dışarıdan bir zorlama unsuru olmaksızın ilgili kişinin hür iradesiyle göç etmeye karar verdiği durum" şeklinde belirtmiştir[26]

[23] Süleyman Dost, ''Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriyeli Sığınmacıların Hukuki Durumu'', 2014, *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 4, S. 1, s. 36.

[24] Hüseyin Pazarcı, ''Uluslararası Hukuk Dersleri'' Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1989, s. 185-186.

[25] Senem Ermumcu, ''Sığınmacıların ve Mültecilerin Sosyal Güvenlik Hakkı'', *Çalışma İlişkileri Dergisi,* 2013, C. 4, S. 2, s. 64.

[26] Perruchoud, R. - Redpath-Cross, J. ''Göç Terimleri Sözlüğü/Uluslararası Göç Hukuku'', IOM Uluslararası Göç Örgütü. 2009, s. 37.

Uluslararası Cenevre Sözleşmesini, bu çalışmanın kapsamında önemli olarak görülen maddeler kapsamında detaylı olarak ele almak gerekirse, sözleşmenin:

Madde 1; kişilere verilecek mülteci statüsüne yönelik olması açısından önem arz etmektedir. Birinci maddenin ikinci fıkrasında bulunan tarihi sınırlama, "1 Ocak 1951 öncesi meydana gelen olaylar" olarak belirtilmektedir.

Madde 2; mültecilerin bulundukları ülkelerdeki kamu düzeni, yasa ve yönetmeliklere uyması gerektiği ile ilgilidir.

Madde 3; sözleşme gereği, mültecilere herhangi bir ayrım yapılmaksızın sözleşme hükümlerinin uygulanmasına yöneliktir.

Madde 4; Sözleşmeye taraf olan devletlerin ülkelerinde bulunan mültecilere din ve eğitim özgürlüğünün kendi vatandaşlarına gösterdiği muameleye uyacak şekilde olması gerektiğidir. Sözleşmenin 2. Bölümü hukuki statüye ilişkindir.

Madde 12; mültecinin sahip olduğu bireysel statüsünün, daimî ikametgâhının nerede olduğuna ilişkin olarak yasalarına uyacağı ülkenin hangisi olacağı ile ilgilidir.

Sözleşmenin 3. Bölümü gelir getirici işlere yöneliktir.

Bu bölümün ilk maddesi olan Madde 17'de ikameti yasal olan mültecinin çalışma hakkının ülkenin kendi vatandaşları ile eşit olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Madde 18; mültecilerin kendi işyerlerini açabilmeleri ve ticari ya da sanayi şirketleri kurma haklarının olduğudur.

Sözleşmenin 4. Bölümü mültecilerin sosyal durumuna ilişkindir:

Madde 22; mültecilerin temel eğitimlerinin ülkenin kendi vatandaşlarına sağladığı eğitimde muamele bakımından aynı olması gerektiğidir.

Madde 23; sosyal yardımlar konusunda mültecilerin ülke vatandaşları ile aynı haklara sahip olması gerektiğine yöneliktir.

Sözleşmenin 5. Bölümü idari önlemler ile ilgilidir.

Bu bölümün 26. Maddesinde taraf devletlerin ülkelerinde ikamet eden mültecilere, ikamet edeceği ya da seyahat edeceği yeri kendi isteği doğrultusunda seçme hakkı tanınmaktadır. Sözleşmenin 6. Bölümü uygulamaya yönelik geçici hükümler, 7. Bölümü nihai hükümlerden oluşmaktadır.[27]

[27]Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (Cenevre Sözleşmesi) https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf (19.06.2022).

Cenevre Sözleşmesi'ne ek olarak 1967 Protokolü de mültecilerin hukuki durumuna yönelik olması nedeniyle önem arz etmektedir. Bu protokolün çalışma gereği önemli görülen maddeleri ise şu şekildedir:

Madde ½'de; "1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda'' ve Cenevre Sözleşmesi'nde daha önce belirtilen "bazı olaylar sonucunda'' ifadelerinin sözleşmeden çıkarıldığı belirtilmektedir. Madde1/2'de ise coğrafi sınırlamanın sözleşmeye taraf olan devletler tarafından kaldırılacağı ifade edilmektedir.[28]

1.3.2. Sığınmacı ve Sığınmacılık (Haklar ve Ödevler)

Sığınmacı; kişinin dini, milliyeti, ırkı, sahip olduğu siyasi düşünceleri ya da herhangi bir toplumsal grup üyeliği bulunması gerekçe gösterilerek zulme uğratılmaktan korkan, vatandaşı olduğu ülkenin dışında olan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden yararlanamayan ya da zulme uğratılacağına dair gerekçe gösterilecek unsurlardan dolayı ülkesinin himayesinden yararlanmak istemeyen ya da uyruğu olmayan ve eskiden ikamet ettiği ülkenin dışında bulunan, bu ülkeye dönemeyen ya da zulme uğramaktan korktuğu için dönmek istemeyen kişidir.[29] Sığınmacılık kavramı ise; sığınma halini, sığınmacı olma durumunu belirten bir ifadedir. Sığınmacılar zorunlu göç çeşidine dâhil olan kişilerdir.

Literatürde de sıkça karşılaşılan hatalardan biri, iltica ve sığınma kavramlarının yerinden edilme anlamına gelecek şekilde kullanılmasıdır. Kişiler zorunda kaldıkları için yerlerinden olmaktadırlar. Kişinin yaşadığı sınırlar içerisinde yaşamaya devam etmesi, onu yerinden edilmiş kişi yapmaktadır. Fakat kişinin yaşadığı ülkenin sınırlarını aşarak başka bir ülkeye göç etmesi yeni ve farklı bir nitelendirme olan mülteci kavramını oluşturur.[30] Mültecilik ve yerinden olma kavramları hukuksal açıdan farklılık göstermektedir. Hukuki olarak mültecilik kavramı tanınmakta, yerinden edilme kavramı tanınmamaktadır. Bunun yanı sıra

---

[28]Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Sozlesmeler/MULTECILERIN-HUKUK-STATUSUNE-ILISKIN-1967-PROTOKOLU.pdf (19.06.2022)

[29] Eda Bozbeyoğlu, Mülteciler ve İnsan Hakları, *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2015, C. 2, S. 1, s. 65.

[30] Neval Gündoğan, '' Türkiye'de Yaşayan Sığınmacı ve Mültecilerin Psikososyal Gereksinimleri ve Psikolojik Belirtileri'' Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 2015, s. 18.

sığınmacılık ve mültecilik daha geniş kavramlar olmaları sebebiyle uluslararası sorun olarak kabul edilmektedir. Bu nitelendirmelere sahip olan insanların yaşadıkları sorunlar, ulus devletlerin egemenlikleri altında çözülmeye çalışılmaktadır.[31]

1951 tarihli sözleşmeye göre, diğer bölgesel ve evrensel İnsan Hakları Sözleşmelerinde ifade edilen nedenlerle koruma istemesine rağmen yetkili bir makam tarafından mültecilik statüsüne uygunluğu henüz bulunmayan kişiler sığınmacı olarak tanımlanmaktadır.[32] Ülkelerin her biri, sığınma ile ilgili süreçleri uluslararası mevzuat çerçevesinde yorumlamaktadır. Kişiye mülteci statüsü verilmeli mi, sığınma talepleri nasıl değerlendirilmeli, farklı bir statü verilmesi gerekiyor mu şeklindeki meseleler, bu sürecin yorumlanması dâhilindedir. Ülkelerin ya da bölgelerin sığınma talebine yönelik tutumları farklılık gösterebilmektedir. Örneğin Türkiye, Suriyeli Mültecileri AB'den farklı olarak "Geçici Koruma Altındakiler'' olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de bulunan Suriyeliler, Avrupa'daki Suriyeli mültecilerden haklar konusunda farklılaşmaktadır. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik uygulamaları, "Türkiye'nin Göç Politikası'' başlığı altında detaylı olarak ele alınacaktır.

AB Temel Haklar Şartı, AB hukuku kapsamında sığınmacılar ile ilgili iki önemli madde içermektedir. Bunlar sığınma hakkına yönelik olan 18. Madde ve sığınma talebinde bulunan kişiyi geri göndermeyi engelleyen 19. maddedir. Geri göndermeden korumaya ilişkin maddelerden bir tanesi de Cenevre Sözleşmesinde bulunan 33. maddedir. Avrupa Birliği'nin sığınmaya yönelik mevzuatı, sığınma talep eden kişinin sınıra ulaşması ile geçerli olmaktadır. Sığınma taleplerinin uygun bulunmadığı durumlar da yaşanabilmektedir. Sığınma talebi 4 haftalık bir süreç içerisinde sonuçlanmayan kişiye, ülke tarafından topraklara giriş izni verilmektedir. Sığınmacının geri gönderilmesi ve zulme, baskıya, kötü muameleye uğrama ihtimaline terk etmek, AİHS gereğince yasaklanmıştır. AB hukukuna göre sığınmacılara yapılan tanımlama "uluslararası koruma başvurusunda bulunanlar'' şeklindedir. Sığınmacıların durumu ise, yine AB tarafından sığınma müktesebatı ile

[31] Deniz Yükseker, Dünyada Yerinden Edilme Olgusuna İlişkin Politika ve Uygulamalara Eleştirel Bir Bakış, *Zorunlu Göç ile Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın İnşası* içinde. (Der. D. Kurban vd.), TESEV Yayınları, İstanbul, 2008, s. 40.

[32] Abdurrahman Yılmaz, "Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri", Journal of Turkish Studies, C. 9, S. 2, s. 1687.

düzenlenmektedir. AB hukukuna göre sığınmacının sığınma talebinin kabul edilip edilmeme durumu sonuçlanana kadar, sığınmacının geri gönderilmesi, sınır dışı edilmesi söz konusu değildir. AİHM, sığınmacıların ülkeye izinsiz girişini engelleyebilmek amacıyla, gözetim altında tutulmalarını sağlamaktadır.[33]

B.M. Genel Kurulu, 1950'de verdiği bir karar sonucunda, sığınmacıların sorunları ile ilgilenebilmek amacıyla ''B.M. Sığınmacılar Yüksek Komiserliği'' statüsünü kabul etmiştir. Sığınmacı statüsüne sahip olan kişi kendisi isterse ülkesine dönebilecek, eğer ülkelerine dönmek istemezlerse başka bir ülkeye yerleşmesi ve buraya uyum sağlamasına yardım edilecektir. B.M. Sığınmacıların statüsü ile ilgili durumu 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde belirtmiştir. Sığınmacıların statüsüne ilişkin devletlerin uygulamaları, siyasal olaylarla bağdaştırılan meselelerle ilgilidir. 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine göre, her insanın zulme ve baskıya uğrayabileceği ihtimali olması nedeniyle, başka ülkelere sığınma hakkının herkes için geçerli olması söz konusudur. Fakat istisnai bir durum olan, adi suçlar işlemiş kişiler bu haktan yararlanamayacak olan kişilerdir.[34]

Ortak Avrupa İltica Sistemi aracılığı ile Avrupa Birliği'ne üyeliği bulunan tüm ülkelere yapılan sığınma başvurularının kabul edilmesine yönelik prosedürler kolaylaştırılmıştır. Bu sistem ile AB üyesi ülkelerde bulunan sığınmacılar sahip oldukları haklar yönünde eşittirler.[35] Türkiye'de bulunan Suriyelilerin hukuki statüsünün Avrupa'da bulunan Suriyeli mültecilerden farklı olması, çalışma açısından önemli bir detaydır. Türkiye'nin, Türkiye'de bulunan Suriyeli mülteciler için tanıdığı statü ''geçici koruma altındakiler'' şeklindedir. Türkiye'de bulunan Suriyelilerin statüsüne ilişkin durumlar, ilgili başlık altında daha detaylı ele alınacaktır.

1.3.3. Göçmen ve Göçmenlik (Haklar ve Ödevler)

Göçmen; göç eden kişiye verilen statüdür. Yukarıda da değinildiği gibi göçmen kavramı için uluslararası çapta evrensel olarak kabul edilebilecek bir statü bulunmamaktadır. Göçmen kavramı genel kabule göre; göç etme kararını herhangi

[33] Sığınma, Sınırlar ve Göç ile İlgili Avrupa Hukuku El Kitabı (2014). https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_asylum_TUR.pdf (21.06.2022).

[34] Pazarcı, *Uluslararası Hukuk Dersleri*, s. 170.

[35] Şebnem Çakran - Veysel Eren, "Mülteci Politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye Karşılaştırması'', *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, C. 14, S. 39, s. 16.

bir etki altında kalmadan kendi isteği doğrultusunda veren kişidir. Göçmenin göç etmesinde, sosyal ve maddi koşullarını iyileştirmek amacıyla hem kendilerine hem de aile bireylerine ilişkin beklentileri geliştirmek hedeflenmektedir. [36]

Günümüz Türkçesindeki göçmen, her türlü göç çeşidi sonucu yer değiştiren/değiştirmek durumunda kalan kişidir ki, bu da; son derece genel bir ifade olup göçün ve göçmenin mahiyetine dair bir mana taşımamaktadır. Uzun tarihi boyunca göçlere tanıklık etmiş Osmanlı Devleti'yle ilgili çalışmalardan oluşan literatür ise göç ve göçmen kavramları üzerine hayli çeşitliliğe sahiptir ve bu kavramlara dair son derece büyük bir zenginliği gözler önüne sermektedir. İmparatorluğun genişlemesine ve yönetime dâhil olan yeni topraklara yönelik devletin çok çeşitli iskân politikaları bulunmaktadır. Osmanlı, bu politikalardan dağılma sürecinde Kırım, Kafkasya ve Balkanlar'da toprak kaybetmiştir. Bu durum da Osmanlı'nın yaşadığı göç deneyimlerine dek, sebebi ve sonucu dolayısıyla birbirlerinden farklı nüfus hareketlerine yol açmıştır. Nüfus hareketleri de Osmanlı Türkçesini derinden etkileyen Arap ve Fars dillerinin de yardımıyla, göç ve göçmen kavramlarındaki bu çeşitliliğe sebebiyet vermiştir.[37]

Uluslararası Göç Örgütü'nün göçmen kavramına yönelik tanımlaması; ''kişilerin sahip oldukları hukuki statüsüne, göç hareketinin kişinin kendi isteği dâhilinde olup olmamasına, kişinin kalma süresine ve göç hareketinin sebeplerine bakılmaksızın yaşadığı yerden hareket ederek başka bir ülkeye ya da kendi ülkesi sınırları içerisinde hareket etmiş, yer değişmiş kişi'' şeklindedir. Hukuki statüler kişilerin sahip olacağı hakları belirlemektedir. Göçmen hakları; diğer hukuki statüler gibi (hukuki statülere bu konularda bakılmamaktadır) çocukların eğitimi, barınma, sağlık hizmeti alma, gıda desteği alma gibi kişilerin temel ihtiyaçları olan durumlardan yararlanma hakları şeklindedir.[38]

Göçmenlerin hukuki statüsü ile ilgili olarak literatürde de karşımıza çıkan geçici koruma, muhacir, göçmen, sığınmacı ve mülteci kavramlarının anlam olarak birbirlerine yakın olması nedeniyle, kullanım noktasında, birbirleriyle karıştırılabilen

[36] Perruchoud, - Redpath-Cross, *Göç Terimleri Sözlüğü/Uluslararası Göç Hukuku,* s. 36-37.

[37] Tuncay Ercan Sepetçioğlu, "İki Tarihsel eski kavram, bir sosyo-kültürel yeni kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir? TSA, 2014, C. 180 S. 3, s. 51.

[38] Mülteci Hakları ve Yasal Konumları: Temel Bilgi ve Terimler, Yetişkin Mülteciler İçin Dil Desteği: Bir Avrupa Konseyi Araç Seti, s.3.

kavramlardır. Bu kavramların her biri göç eyleminin sonucunda kendi niteliğine uygun olacak şekilde kazanılan statülerdir. Göçmen kavramının diğer kavramlardan farkı, kişinin zulüm, baskı gibi olumsuz etkiler sonucunda değil, genel olarak ekonomik nedenler sonucunda, yukarıda da ifade edildiği gibi kendi isteği doğrultusunda göç eden kişidir. Göçmen statüsünü kazanma durumu, göçmenin başvurduğu ülkeye göre değişiklik gösterebilmektedir.[39] Türkiye'de bulunan Suriyelilerin hukuki statüsünün ''geçici koruma altındakiler'' şeklinde olması, bu çalışmada aşağıdaki başlık üzerinde daha detaylı durmayı gerektirmektedir.

1.3.4. Geçici Koruma (Kavram ve Yönetmelik)

Geçici koruma kavramı; şiddet, doğal afet, silahlı çatışma ya da insan haklarına yönelik yapılan ihlaller sonucunda menşei ülkesinden ayrılmak zorunda kalan insanların korunmasına yönelik bir ifadedir.[40] Geçici korumaya yönelik uygulamalar, tarihsel olarak oldukça eskilere dayanmasına rağmen, kavramsallaştırılması 1980'lerde başlamıştır.[41] Uluslararası hukuk alanında genel geçer bir tanıma sahip olmayan bu kavram, durumlara ve ülkelere göre anlam ve uygulanacak yöntemler bakımından farklılık gösterebilmektedir. Geçici koruma kavramı, kitlesel olarak gerçekleşen bir sığınmacı akınını yönetebilmek ve diğerleri ile sığınmacılar arasında faal bir ayrım yapılması mümkün olmayan durumlarda kısa süreli ve acil bir şekilde alınacak önlemler anlamına gelmektedir.[42] Geçici koruma rejiminin uygulanması, bireysel uluslararası koruma süreçlerinin uygulanamadığı durumlarda veya mülteci statüsü tanınmayan durumda araç görevi görmektedir.

Türkiye'de bulunan Suriyelilere tanınan statü "Geçici Koruma Kapsamındakiler'' şeklindedir. Daha önce de ifade edildiği gibi, her ülke geçici koruma kapsamında bulunanlar için uygulayacağı yöntemleri kendi

---

[39] Adem Çiçeksöğüt, "Uluslararası Göç Hukuku Perspektifinde Yerinden Edilmiş Suriyeliler'in Türkiye'deki Statüsü, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2017, C. 6, S. 2, s. 4.

[40] Meltem İneli Ciğer, "Uluslararası Hukuka Uygun Geçici Koruma Rejiminin Unsurları Üzerine'', *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2016, C. 3, S. 3, s. 65.

[41] Balay Sütlüoğlu, "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türk Hukukunda Sığınma Sistemi'', On İki Levha Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 155.

[42] Dikran M. Zenginkuzucu, "Türkiye'de Geçici Koruma Rejiminin Uluslararası Ölçütler Çerçevesinde Bir Değerlendirmesi'', *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 2018, S.1, s. 46.

belirleyebilmektedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), Türk yabancılar hukukunda kanunlaştırmaya yönelik kod niteliğinde bir ilk olması nedeniyle önem arz etmektedir. Kanunun kabul tarihi 04/04/2013'tür. Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelik tarihi ise 17/03/2016'dır. Bu kapsamda, Türkiye'nin Suriyeliler için oluşturduğu ''Geçici Koruma Yönetmeliği'' bulunmaktadır.[43]

Suriyeliler Türkiye'ye sığınmak amacıyla geldikleri ilk zamanlarda misafir olarak nitelendiriliyorlardı. Fakat zaman geçtikçe hem sayılarındaki artış hem de Türkiye'de kalma sürelerinin uzaması ve ülkelerine dönecekleri zamana dair belirsizlik söz konusudur. Mevcut bir problem olan Suriyelilerin koruma kapsamına yönelik belirsizlik ve bu belirsizliğin neden olduğu sorunların aşılması elzemdir. Dolayısıyla bu amaçla hazırlanan Geçici Koruma Yönetmeliği bulunmaktadır. Fakat bu yönetmelikte Suriyelilerin uluslararası korumaya erişimi söz konusu değildir.[44] Türkiye'de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin belirsiz bir süre boyunca uluslararası korumaya erişememelerinin yanı sıra geçici koruma durumlarının sona ermesi sonrasında, kişinin uluslararası korumaya başvurusunun değerlendirilmesi, içerik olarak Cumhurbaşkanının vereceği karara bağlıdır[45]

Türkiye'nin Geçici Koruma Yönetmeliği'nin:

Birinci bölüm, 1. maddesine göre, *''yönetmeliğin amacı; ülkesinden ayrılmaya zorlanan ve ayrıldığı ülkesine geri dönemeyen kitlesel bir şekilde acil ve geçici koruma maksadıyla Türkiye sınırlarına gelen ve sınırları geçen yabancılardan 4/4/2013 tarihli, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91. Maddesi çerçevesinde, uluslararası koruma talebi ve bireysel olarak değerlendirmeye alınamayanlara sağlanabilecek geçici koruma işlemlerinin usul ve esasları ile bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak*

[43] Doğa Elçin, "Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Uygulanan Geçici Koruma Statüsü 2001/55 Sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar'', *TBB Dergisi,* 2016, S. 124, s. 16-17.

[44] Ahmet İçduygu, "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar: "Siyasallaşan Bir Sürecin Analizi'', Toplum ve Bilim, 2017, S. 140, s. 30.

[45] Lami Bertan Tokuzlu, "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Yasal Belirlilik İlkesi Konusunda Türk Uygulamasına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme'', *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,* (2016), C. 0, S, 7. s. 1067.

tedbirleri ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususları düzenlemektir".

Yönetmeliğin birinci bölüm 2. maddesinde yönetmeliğin tarihi ve dayanağı (4/4/2013 ve 91. madde) ifade edilmektedir.

Yönetmeliğin birinci bölüm 3. maddesinde ise AFAD, geçici koruma, geçici korunan gibi kavramların tanımlarına yer verilmektedir.

Yönetmeliğin 2. bölümünde; ''geçici koruma hakkının uygulanması'', ''yasadışı giriş ve bulunuştan dolayı cezalandırılmama'', ''geri gönderme yasağı'' ifadelerinin açıklamaları bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında yönetmelikte bulunan ''geri gönderme yasağı'' önemli bir ifade olarak görülmektedir. Bu yasağa göre, işkenceye, onur kırıcı ya da insanlık dışı muamele ya da cezaya tabi tutulacak olan ya da siyasi fikirleri, ırkı, tabiiyeti, dini, herhangi bir toplumsal gruba olan mensubiyeti dolayısıyla özgürlüğü ya da hayatı tehlikede olacak olan hiç kimse, yönetmeliğin 2. Bölümünde bulunan madde 6'ya göre geri gönderilemez. Bu maddeye göre Türkiye'de bulunan Suriyelilerin, Suriye'ye geri gönderilme durumlarına açıklık getirilmektedir.

Yönetmeliğin üçüncü bölümünde; ''geçici koruma sağlanacak yabancılar'', ''geçici koruma kapsamına alınmayacak yabancılar'', ifadeleri ve bu ifadelerin detayları verilmektedir.

Yönetmeliğin dördüncü bölümü ''geçici koruma kararının alınması ve sona ermesine ilişkin hükümler'' şeklindedir. Bu bölümün madde 11'de bulunan geçici koruma durumunun Bakanlar Kurulu kararıyla sona erdirilebileceği ve madde 12 (1)'de bulunan geçici korumanın bireysel olarak sona ermesinin;

a) Kendi isteğiyle Türkiye'den ayrılması,

b) Üçüncü bir ülkenin korumasından faydalanması,

c) Üçüncü bir ülkeye insani nedenler veya yeniden yerleştirme kapsamında kabul edilmesi veya üçüncü bir ülkeye çıkış yapması,

ç) Ölmesi,

hallerinde olacağı belirtilmektedir.

12 (2)'de ise; kişinin geçici koruma kapsamına alınmaması gerektiği sonradan anlaşılırsa, geçici korumanın Valilik ya da Genel Müdürlük tarafından iptali söz konusu olduğu belirtilmektedir.

Yönetmeliğin, 5. bölümünde; ''Geçici Koruma Kapsamında Yapılacak İlk İşlemler'', 6. Bölümünde; ''Geçici Korunanlara Sağlanacak Hizmetler'' (sağlık, eğitim gibi alanlara yönelik hizmetler, daha detaylı olarak ilgili başlıklar altında ele alınacaktır) 7. Bölümde ''yükümlülükler'' 8. Bölümde ''Sevk Merkezleri ile Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi İle Geçici Barınma Merkezlerinde Sağlanacak Hizmetler'', 9. Bölümünde; ''Gönüllü Geri Dönüş ve Üçüncü Ülkeye Çıkış'', 10. Bölümünde; ''İşbirliği ve Yardım'', Son bölüm olan 11. Bölümde ise; ''Çeşitli ve Son hükümler'' yer almaktadır. [46] YUKK ve Geçici Koruma Yönetmeliği'nde geçici korumanın ne zaman sona ereceğine dair belirli bir süre verilmemiştir.[47]

Geçici Koruma Yönetmeliği'ni Türkiye'de bulunan Suriyeliler üzerinden değerlendirmemiz gerekirse; erişebilecekleri haklar yönünden kısıtlılıklar olduğunu görmekteyiz. Yönetmelikte yer alan maddeler sonucunda, Suriyelilerin geçici koruma altında olmalarına rağmen belirsiz bir gelecekle karşı karşıya kaldıklarını söyleyebiliriz. Bu belirsizlik yalnızca Suriyeliler için değil, Türkiye'nin geleceğine yönelik ya da konuyla ilgili öngörülebilirlik açısından da söz konusudur.

Türk hukuku açısından Suriyeliler, ''geçici koruma altında'' statüsüne sahiptirler ve ''şartlı mülteci'' başvurusu yapamamaktadırlar.[48] Suriyelilerin kitlesel akın halinde Türkiye'ye geldikleri göz önünde bulundurulduğunda, geçici koruma statüsünün şartlı mülteci statüsüne dönüşebilmesi için bireysel başvuruların incelenmesi gerekmektedir. Suriyelilerin üçüncü bir ülkeye yerleşmeleri, ancak bireysel başvurular tek tek incelendikten sonra şartlı mülteci statüsü verilip verilmeyeceği kararlaştırılabilir. Ancak Türkiye'de bulunan Suriyelilerin 4 milyona yaklaşması nedeniyle, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik durumunun böyle bir

[46] Geçici Koruma Yönetmeliği, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf (26.06.2022).

[47] Elçin, "Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Uygulanan Geçici Koruma Statüsü 2001/55 Sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar'', s. 35.

[48] Kutluhan Bozkurt, "Suriye İç Savaşı: Savaşın Yarattığı Mültecilik Akınının Türkiye ve Avrupa Birliği'ne Yansımaları'', *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi,* 2018, C. 1, S. 1, s. 65.

incelemeye elverişli olduğunu söylememiz mümkün değildir. Dolayısıyla böyle bir inceleme yapılana kadar Suriyelilerin ‘’geçici koruma altındakiler’’ statüsü ile Türkiye’de kalmaları durumu devam edecektir.

Yukarıda bahsedilen Suriyelilerin ‘’geçici koruma altındakiler’’ statüsüne sahip olması sonucunda oluşan belirsizliklerin kalıcı bir çözüme ulaşabilmesi için yapılması gereken, uluslararası toplumun iş birliğine nasıl zorlanabileceğinin araştırılmasıdır. Gerekli görülen bu iş birliğine rağmen, şiddetten kaçarak ülkelerini terk eden ve kitleler halinde sığınma talebinde bulunanlara yönelik, sığınmacıların ayrıldıkları bu ülkelere en yakın olan ülkeler daha fazla sorumluluk almaktadır. Dolayısıyla bir iş birliği ihtiyacı olmasına rağmen Avrupa devletleri bu konuya yönelik etkin bir girişimde bulunmamaktadır.[49] Türkiye’nin Suriye’ye sınır komşusu olması nedeniyle, Suriye’de yaşanan iç karışıklık sonucunda, Suriyelilerin kitleler halinde Türkiye’ye sığınma talebinde bulunmaları kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmıştır. Dolayısıyla Suriye’deki iç karışıklığın etki alanının diğer devletlere göre en fazla Türkiye olması şaşırtıcı bir durum olmamaktadır.

1.4. Uluslararası Göç Türleri

Sürücü veya cebri göç, geçici göç, kalıcı göç, mülteci göçü, işçi göçü, beyin göçü, düzenli veya düzensiz göç ve transit göç, uluslararası göç türlerindendir. Bu göç türlerinin hepsinden bahsedecek olmamıza rağmen, hepsini uluslararası göç türleri başlığı altında yapmayacağız. Çünkü; ‘’İlkel/Basit Göç, Sürücü veya Cebri Göç, Geçici Göç, Kalıcı göç, Mülteci Göçü, İşçi Göçü ve Beyin Göçü’’ haricindeki göç türlerinden ‘’Temel Göç Kuramları’’ başlığı adı altında Petersen’in göç tipleri kısmında bahsedeceğiz.

1.4.1. Sürücü veya Cebri Göç

Sürücü veya cebri göç; kişilerin ya da grupların, siyasi otorite ya da bu siyasi otoriteden daha büyük ya da daha güçlü olan bir grubun şiddet dâhilinde gösterdiği zorlama ile yerleşik şekilde yaşadığı bölgeden ilkel şartlar çerçevesinde başka bir

[49] Balay, *Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türk Hukukunda Sığınma Sistemi*, s. 155.

bölgeye götürülmeleri ya da gitmeye mecbur bırakılmaları şeklinde ifade edilmektedir. Sürücü veya cebri göç türüne örnek olarak Nazi Almanya'sında Çingene ve Yahudi olanların zoraki şekilde yaptıkları göç ve Orta Amerika'nın bazı ülkelerinde, 1980'lerde diktatörlük ile yönetilmesi sonucunda yapılan kitlesel göçler verilmektedir.[50]

1.4.2. Geçici Göç

Göç kavramı ile ilgili söylenebilecek en temel şey; göçün öncelikli olarak bir mekân değiştirme durumuna karşılık geldiğidir. Göç kalıcı bir şekilde yerleşme amacını taşıdığı gibi geçici de olabilmektedir.[51] Kesin ya da devamlı olarak nitelendirilen göç; insanların, yaşadıkları yerleri bir daha dönmemek üzere terk etmesi ve başka bir yere göç etmesi olarak tanımlanırken, insanların yaşadıkları yerleri belirli bir süre terk etmesi geçici göç olarak adlandırılmaktadır.[52] Geçici göç örneklerinden biri, bugün Türkiye'de yaşayan, geçici koruma statüsüne sahip olan Suriyelilerdir.

1.4.3. Kalıcı Göç

Çeşitli nedenlere dayanan göç olgusu ister kalıcı ister geçici nedenlere dayansın, temelde bireye dayalı bir eylem olarak meydana gelmektedir.[53] Kalıcı göç ve geçici göç birbirinin tersidir. Göç eden kişilerin, gittikleri yerlerde süresiz bir şekilde kalmayı amaçlaması, kalıcı göç olarak nitelendirilmektedir.[54] Kalıcı göçler, zorunlu ya da istekli bir şekilde yapılabilir. İnsanların kalıcı göç etme nedenlerinden bazıları; iyi bir eğitim alabilmek, maddi olarak daha iyi bir hayat sürdürebilmek şeklinde olabilir. Kalıcı göç türünde, kalma süresi yıl içerisinde değişiklik

---

[50] Şenol Uzun, "Uluslararası Göçün Tetikleyicisi Olarak Şiddet ve Türkiye'ye Yönelen Şiddet Kaynaklı Göçlerin Analizi'', Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 2018, s. 26.

[51] Sağlam, ''Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme'', s.34.

[52] Orhan Deniz, "Van Kent Merkezine Yapılan Göçler ve Göçün Kentsel Gelişim Üzerine Etkisi'', *TÜCAUM V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 2009, s.178.

[53] Enver Günay vd., "Dünyada ve Türkiye'de Göç Yönetimi'', *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2017, C. 7, S. 2, s. 38.

[54] Murat Erol vd., "Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale'', *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi,* 2014, C. 24, S. 1, s. 50.

gösterebilmektedir. Kalıcılık süresini belirleyen unsur, kişisel kararlar olmaktadır. Sağlık, eğitim, iş gibi unsurlar bu kararın verilmesinde rol sahibidir.

1.4.4. Mülteci Göçü

Göç olgusu, birçok farklı çeşidi bulunan bir olgudur. Bunlardan biri de mülteci göçüdür. Mülteci göçü, Avrupa ülkelerinde gerçekleşen olaylar dâhilinde; kişinin tabiiyeti, dini, ırkı, siyasi anlamda sahip olduğu düşünceler ya da herhangi bir topluma mensup olması gibi gerekçelere dayandırılarak zulme uğrama korkusu sebebiyle vatandaşı olduğu ülkeden farklı bir ülkede bulunan, bu ülkenin de korumasından yararlanamayan ya da sahip olduğu korkuyu gerekçe göstererek yararlanmak istemeyen yabancı kişinin gerçekleştirdiği göçtür. Mülteci statüsü, statü belirleme işlemleri sonrasında; bahsi geçen gerekçeler sonucunda eskiden ikamet ettiği ülkenin dışında bulunan, ikamet ülkesine dönemeyen, dönmek istemeyen vatansız kişiye verilmektedir.[55]

1.4.5. İşçi Göçü

İşçi göçünün temel nedenleri olarak; kişinin yaşadığı ülkede iş imkânı bulamaması, sınıfsal ve fırsat alanlarındaki mevcut eşitsizlik, çalıştığı işte emek verdiği halde emeğinin karşılığını alamama ya da işçinin çalıştığı işteki tatminsizliği sayılabilir. İşçiler bu gibi nedenlerde iş bulmak maksadıyla göç etmektedirler. İşçi göçü genelde gelişmemiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere yapılan göçlerdir. Bu göç türüne örnek olarak 1961 tarihli Almanya'ya giden Türk işçileri verilebilmektedir.[56]

1960'lı yıllar Türkiye'nin diğer ülkelere işgücü ihracatı sağladığı yıllardır. Bu dönemde Türkiye'de istihdam darlığı mevcuttur. Bu sorunu gidermek amacıyla Türk işçileri yurt dışına göndererek nitelikli işçi haline gelmeleri sonrasında Türkiye'ye dönüp iş bulabilmelerini sağlamaktır.[57] 1960'lı yıllarda 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ülkelerinin zarar gören ekonomisini düzeltmenin yolu, Batı Avrupa ülkelerinin diğer ülkelerden yabancı işgücü talep etmesi olarak görülmüştür.

[55] Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/multeci (28.06.2022).

[56] Abdurrahman Erdem, "1950 Sonrası Türkiye'den Almanya'ya Dış Göçler" İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s. 13.

[57] Nermin Abadan-Unat vd., "Uluslararası İşçi Göçünün Boğazlıyan İlçesindeki Etkileri Üzerine Bir İnceleme Göç ve Gelişme, (Tarihsiz) Ankara, Simurg Kitabevi, s. 30.

1980'lerde Batı Avrupa işçi göçü talebini durdurmuş ve göç yön değiştirmiştir. Artık inşaat ve alt yapı hizmetleri amacıyla Ürdün, Suudi Arabistan gibi ülkelere göç edilmeye başlanmıştır. 1990'larda ise eski Sovyet Cumhuriyetleri'ne işgücü göçü yapılmıştır.[58]

1.4.6. Beyin Göçü

Beyin göçü, gelişmekte olan ya da gelişmemiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere yapılan göçlerdir. Nitelikli eğitim görmüş kişilerin beyin göçü adı altında göç etme nedenleri; daha iyi çalışma koşullarına sahip olmak, yüksek bilim/teknoloji üretmek ya da üretme potansiyeline sahip olmak vb. şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu kişiler, sahip oldukları potansiyellerini ortaya çıkarabilecek ülkelere göç etmeyi tercih etmektedirler. Beyin göçü yakın tarihte küreselleşmenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerin finans alanında sahip oldukları kaynaklar, bu ülkelere yapılacak olan beyin göçlerini sağlayan unsurlardandır. Gelişmiş ülkelere yapılan beyin göçleri sonucunda, bu ülkelerin gelişmişliği daha fazla artmaktadır.[59]

Beyin göçünü genellikle doktorlar, mühendisler, akademisyenler, bilim insanları, nitelikli personeller vb. gerçekleştirmektedir. Yurt içinde ya da yurt dışında nitelikli eğitim alan kişiler, alanlarında uzmanlaşmaları sonucunda yaşam ve çalışma koşullarındaki daha iyiye yönelik beklentileri ile birlikte beyin finansmanı olan ülkelere göç etmektedirler. Gelişmiş ülkelerin beyin finansmanı olarak genç nesillerin eğitimlerine bütçenin en büyük kısmını ayırmaları söz konusu olmaktadır. Küreselleşme ile birlikte uluslararası beyin göçleri bu çerçevede artan bir ivmeye sahip olmuştur.[60]

1.4.7. Düzenli veya Düzensiz Göç

Düzenli ya da düzensiz göç kavramları, göçe dair yapılan tanımlamalar ve kavramlar arasında bulunmaktadır. Göç olgusuna dair yapılan çalışmaların çoğunda, göçmenlerin nereden ve ne zaman göç ettikleri, yasal mı yoksa yasadışı şekilde mi

[58] Ahmet Murat Alper, "İşçi Dövizlerini Belirleyen Makro Ekonomik Etkenler: Türkiye Örneği", Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 2005, s. 33-35.

[59] Mustafa Erkal, "Beyin Göçü", İstanbul Journal of Sociological Studies, 0(18), s. 74-76.

[60] Eren Yılmaz, "Uluslararası Beyin Göçü Hareketleri Bağlamında Türkiye'deki Beyin Göçünün Durumu. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, C.10, S.2, s. 224.

göç ettikleri, kaç kişi oldukları vs. şeklinde betimlemeler bulunmaktadır. Göç İdaresi Başkanlığının resmî sitesinde, düzensiz göç; kişinin herhangi bir ülkeye yasadışı yollarla giriş yapması ve kalması ya da yasal yollarla girip, yasal süre içerisinde ülkeden çıkış yapmaması olarak tanımlanmaktadır. Düzensiz göç; hedef, kaynak ve transit ülkeler dâhilinde farklı olarak değerlendirilmektedir. Kişinin ülkesini kaynak ülke için terk ederken gereken prosedürlere uymaması dâhilinde ülke sınırlarını geçen kişileri kapsamaktadır. Transit ülkeler için; kişinin kaynak ülkeden hedef ülkeye gitmek amacıyla yasal ya da yasal olmayan yollarla girdiği ülkeyi bir geçiş ülkesi olarak kullanmak kaydıyla, ülke sınırlarından çıkan kişiye karşılık gelmektedir.

Kanun ve yönetmelikler insanların yaşadıkları ülkeden çıkıp, ev sahibi olan ülkeye seyahat etmelerini, transit geçiş ve girişlerini düzenlemektedir. Bu kanun ve yönetmeliklere uygun olarak, insanların yaşadıkları yerden başka bir yere göç etmeleri düzenli göç olarak adlandırılmaktadır.[61] Küreselleşme ile birlikte artan göçler, her yıl kara ve deniz yollarını kullanarak ülkelerin sınırlarını geçmeye çalışan on binlerce insan manzaralarını gözler önüne sermektedir. Günümüzde Kuzey Afrika ve Suriye'deki iç savaşlar, bu göç boyutunun dramatik düzeylere ulaşmasına neden olmuştur. Düzensiz göçmen statüsüne sahip olan insanlar, yasal olmayan yollarla ülkelere giriş yaptıkları için normal şartlarda hakları olan sağlık hizmeti gibi kamu hizmetlerinden faydalanamamaktadırlar. Bu düzensiz göçmenlerin, sınır dışı edilme korkusu nedeniyle ev sahipleri ya da işverenler tarafından sömürülmeleri söz konusu olabilmektedir.[62]

1.5. Transit Göç

Göç literatüründe transit göç kavramı da dâhil olmak üzere pek çok kavram ve sınıflandırmanın, ulus devletlerin yanında, ekonomi ve iktidar odaklı çıkarlar noktasında rol oynayan güçlü aktörler tarafından da geliştirildiğini görmekteyiz. Dolayısıyla bu kavramlar, göç alan ülkeleri yansıtan unsurlar olmaktadırlar. Transit göç kavramı, 1990'lı yıllarda, AB'ye komşu olan ülkelerden gelen kişilerin

[61] Perruchoud – Redpath Cross, *Göç Terimleri Sözlüğü/Uluslararası Göç Hukuku,* s. 26.

[62] Salih Barışık, Küreselleşen Dünyada Fırsat Eşitliği Arayışında Uluslararası Göç ve Türkiye'nin Suriye Deneyimi, Gazi Kitabevi, Ankara, 2020, s. 5.

istenmeyen ve problemi olan kişiler olarak görülmesi sonucunda kullanılan bir kavramdır. Türkiye gibi ülkeler transit ülke olarak nitelendirilmiş ve istenmeyen göçten sorumlu tutulmuşlardır. Transit göç kavramı 1990'ların ilk zamanlarında *yeni göç* olarak adlandırılmaktaydı. Daha sonraki süreçlerde, çeşitli nedenler sonucunda transit göç olarak nitelendirilmeye başlanmıştır. Transit göç kavramı, tek bir tanıma sahip değildir. Çünkü hedef ülke açısından farklılık gösteren bir kavramdır.[63] Evrensel bir tanımı bulunmayan transit göç, Birleşmiş Milletler tarafından kişilerin hedef ülkeye geçmek amacıyla kullandığı ülkeye yapılan göç olarak tanımlanmaktadır.[64]

2. GÖÇE İLİŞKİN KURAMLAR

2.1. Temel Göç Kuramları

2.1.1. Ravenstein Göç Kanunları

Göç, bir olgu olarak çok sayıda açıklamaya tabii tutulan bir kavram olmuştur. Göçe dair yapılan bu açıklamalardan birini de 1885 ve 1889 tarihlerinde George Ravenstein tarafından oluşturulan ''The Laws of Migration'' adlı çalışmalarda görmekteyiz.[65] Ravenstein'nin göçe dair oluşturduğu çalışmalarında bazı etkenler de söz konusu olmuştur. William Farr, bu etkenlerden bir tanesidir. Farr'ın göçe dair düşünceleri ve özellikle onun göç olgusunun belirli bir kanuna dayanmadan gerçekleştiğini söylemesi, Ravenstein'ın oluşturduğu çalışmalarında doğrudan bir etken olmuştur. Ravenstein, 1885 tarihli makalesini, 1871-1881 yıllarının mevcut nüfus verilerini kullanarak ve yalnızca Birleşik Krallık içerisinde gerçekleşen göçlerle sınırlı tutarak oluşturmuştur.[66] Ravenstein, bahsi geçen çalışmasında ileri sürdüğü teori literatürde Ravenstein Göç Kanunu olarak isimlendirilmiştir.

[63] Yener Şişman vd., "Transit Göç ve Türkiye'', *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2020, C. 21, S. 2, s. 64

[64] Fahrettin Tepealtı, "Avrupa Birliği'ne Yönelik Türkiye Geçişli (Transit) Göç Hareketleri Ve Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi'', *Doğu Coğrafya Dergisi,* 2019, C. 21, S.41, s. 126.

[65] Celal İnce, "Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme'', *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 2019, C. 11, S. 18, s. 2583.

[66] İbrahim Ethem Akyıldız, "Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi'', *Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C. 35, S. 2, s. 133.

Ravenstein göç ile ilgili toplam 7 kanun ortaya koymuştur. Bu kanunları özetlemek gerekirse, şu şekildedir:

1. Kanunların ilkinde göç ve mesafeden bahsedilmektedir. Bu kanuna göre göçmenlerin önemli bir çoğunluğu yalnızca kısa mesafeli bölgelere göç etmektedirler. Kısa mesafeli bu göç, göçmenin gittiği yerde göç dalgalarına neden olmaktadır. Bu göç dalgaları ise ticaret ve sanayi merkezlerine yönelik yapılacak göçlere mahal vermektedir. Kısaca Ravenstein'na göre göç edilecek yerdeki iş imkânlarının çok olmasının ve bu çokluğun da kentte yaşayan nüfusa olan oranının, göç boyutunu belirleyen bir unsur olduğunu ifade eder.

2. Göçmenler zamanla çekim merkezlerine doğru yönelirler ve ayrıldıkları kırsal bölgelerde boşluklar bırakırlar. Bu boşluklar da uzak mesafelerden gelen göçmenler tarafından doldurulmaktadır. Bu süreç, uzak mesafelere kadar ulaşmakta ve yeni göç dalgaları ile devam etmektedir.

3. Yayılma ve emme süreci, göç olgusu açısından birbirini destekler niteliktedir. Yayılma ve emme süreci iki ayrı süreç olmasına rağmen, amaç birliği taşımaktadır. Göçmenin göç etme amacı gelişmiş ekonomik ve ticari faaliyetlerden pay almaktır. Bu pay alma isteği ve daha iyi bir yaşama olan arzu, yayılma sürecinin destekçisidir. Kısacası sanayi merkezine yapılan göç, kentsel sanayi merkezi tarafından emilmekte bu yayılma-emme süreci birbirini desteklemektedir.

4. Ravenstein'na göre göç, zincirleme bir şekilde gelişen süreçtir. Göç alan yerler aynı zamanda göç veren yerlerdir. Göç dalgası, başka bir göçe neden olmakta ve bu süreci sürekli devam ettirmektedir.

5. Ravenstein'ın beşinci kanununda ilk dört kanunda var olan basamaklı ve zincirleme göç özellikleri bulunmamaktadır. Ravenstein dördüncü kanunda bu özelliklerin olmadığı doğrudan bir göçten bahsetmektedir. Göçmenler, uzun mesafelere yönelirken dolaysız olarak endüstri ve ticaret merkezlerine yönelmektedirler.

6. Kentte ve kırda yerleşik olarak yaşayanlar arasında göç etme eğilimi noktasında farklılık söz konusudur. Kent yerleşimcileri kır yerleşimlerine göre daha az göç etme eğilimine sahiptir.

7. Ravenstein son kanunda göç ile ilgili olarak kadın erkek farkından bahsetmekte ve kadınların iç göç ve kısa mesafeli göçlere erkeklerden daha eğilimli olduğunu söylerken, erkeklerin uzun mesafeli ve dış göçlere kadınlardan daha eğilimli olduğunu ifade etmiştir. [67]

Ravenstein'ın yukarıda bahsedilen göçe dair oluşturduğu yasalar kendi yaşadığı dönemin özelliklerine dayanarak oluşturduğu yasalardır. Göç sürecinin günümüzde çok daha farklı ve karmaşık bir şekilde ilerlediğini göz önünde bulundurduğumuzda, Ravenstein'nin göçe dair oluşturduğu kanunlar, yeni göç süreçlerini anlamlandırma noktasında bizlere yetersiz gelmektedir.

2.1.2. Everett Lee Göç Kuramı

Göç tarih boyunca var olan ve devam eden bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla göç, tek bir nedene bağlı olarak gerçekleşen bir eylem değildir. Göç, insanların yaşadığı doğal afetler, savaşlar, siyasi baskılar, dini, etnik ve kültürel çatışmalar, ekonomik ve toplumsal sebepler gibi birçok unsurdan kaynaklanabilmektedir. Özellikle günümüzde gerçekleşen göç olayları, bu gibi sebeplerin pek çoğunu içermektedir.

Everett Lee, 1966 yılında itme çekme kuramını ortaya atmıştır. Bu kuram, göçün itici ve çekici sebepleri ve göç süresince meydana gelen engelleri kapsayacak şekilde geliştirilmiştir. Lee'nin göç tanımı; bireyin kalıcı ya da yarı kalıcı olarak ikametgâh değişikliği yapmak amacıyla yer değişikliği yapmasıdır. Lee, göç olgusunun ele alınışının; göç edilecek yerin mesafesine, gönüllü olarak yapılıp yapılmadığına vb. durumlara bakılmaksızın tek bir olgu şeklinde olması gerektiğini belirtir. Belirli unsurları bünyesinde barındıran göç, çeşitli engelleri de kapsamaktadır. Lee, itme-çekme teorisinde göçe etki eden unsurlardan bahsetmektedir. Bu unsurlar; pozitif, negatif ve nötr olmak üzere üç çeşittir. Bireylerin ikamet ettikleri yerde kalmalarını sağlayan etkenler pozitif, bireyleri göç

[67] Ernst Georg Ravenstein, "The Laws Of Migration" Journel Of The Statistical Society of London, 1885, Vol: 48, No. 2 pp. 198-199.

etmeye teşvik edici etkenler negatif, bireylerin göç etme kararında herhangi bir değişiklik yaratmayan etkenler ise nötr olarak ifade edilmektedir.[68]

Lee, göçün gündeme geldiği konulardaki eksikliklerden söz ederek, göçü 4 temel etken ile ilişkilendirmiştir.[69] Bunlar şu şekildedir; yaşanılan yere dair etkenler, göç edilmesi düşünülen yere dair etkenler, araya giren engeller ve son olarak bireysel etkenlerdir.[70] Birey bu 4 etkeni göz önünde bulundurarak göç kararına varmaktadır. İtme-çekme kuramına göre; birey için göç etme eyleminin gerçekleşmesi, artıların eksilerden fazla olduğu zaman söz konusudur.[71] Bireyin yaşadığı yerden ayrılmasına neden olan faktörler itici faktörler olarak ifade edilirken, bireyin gitmeyi/göç etmeyi düşündüğü yere gitmesini sağlayan faktörler çekici faktörler olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlar da itme-çekme kuramında göç kavramının karşılığıdır[72]

2.1.3. Petersen'in Göç Tipleri

Petersen'e göre her insanın birbirinden farklılık göstermesi gibi göç de birbirine göre farklılaşan özellikleri içinde barındıran bir olgudur. Petersen'in üzerinde durduğu asıl mesele, itme-çekme faktörleridir. Bu faktörlere nelerin sebep olduğu ve altında yatan gerçek sebeplerin neler olduğunu araştırmayı amaçlamıştır. Petersen'in ulaştığı sonuç, göç etmeye neden olan itme-çekme faktörlerinin zaman zaman birbirinin yerine geçebildiğidir. Bu sonuca ulaşmasında, tarihsel döngüyü dikkate almasının önemli etkisi olmuştur. Ekonomi faktörünün göç olayı üzerinde daima etkili bir faktör olduğunu savunmuştur. Petersen ekonomik koşulların yarattığı bireysel ve sınıfsal farklılıklar üzerinde durarak,[73] tarih boyunca insanların yaptıkları

---

[68] Everett Lee, "A Theory of Migration", Demography, 1966, Vol.3 No. 1, pp.47-55'.

[69] Pınar Tuzcu, "Zorunlu Göç ve Küresel Dönemde Değişen Nitelikleri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme", *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal BİLİMLER Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Kocaeli, 2008, s. 21.

[70] Cemal Yalçın, *Göç Sosyolojisi,* Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 30.

[71] İbrahim Ethem Akyıldız, "Göç hareketliliğinin E. Lee Kuramı perspektifinden yorumlanması: Türkiye örneği", *Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Bursa, 2019, s. 37.

[72] Büşra Uslu Ak, "Göç Kavramı ve Kuramları", Journal of Social and Humanities Sciences Research, 2021, C. 8, S. 72, s. 1753.

[73] Savaş Çağlayan, "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2006, (İLKE), S. 17, s.75.

göçlerin çeşitli sebeplere dayanması noktasında ilkel, zorlama, yönetilmiş, serbest ve kitlesel olmak üzere 5 farklı göç analizinde bulunmaktadır: [74]

İlkel göç; insanların zor olan doğa şartlarında yaşam mücadelesi verirken, başarısız olmaları nedeniyle göç etmeye karar vermeleri sonucunda oluşan göç türüdür. Diğer bir ifadeyle bu göç türüne itici bir faktör olarak kuraklık vb. doğal afetler neden olmaktadır.[75]

Zoraki ve yönlendirilen göç; ilkel göçte mevcut olan doğanın itici faktöründen farklı olarak, sosyal baskı etken olan faktördür. Bu göç türünde ön plana çıkan durum, göç etme kararının bireyin kendi elinde olmasıdır. Diğer bir ifadeyle sosyal baskıya rağmen birey göç etme kararını kendi isteği doğrultusunda verebiliyorsa, bu yönlendirilmiş göç türüne girmektedir. Fakat buna karşılık birey göç etme kararında herhangi bir girişimde bulunamıyorsa, bu durum zoraki göçe karşılık gelmektedir. Petersen bu göç türüne örnek olarak Nazilerin, Yahudileri göçe zorlamak amacıyla gerçekleştirdikleri politikaları, eylemleri vb. örnek vermektedir.

Serbest göç; yukarıda bulunan göç türlerinden farklıdır. Farklılığının sebebi, diğer göç türlerinde bulunan göç kararını etkileyici faktörlerin, bu göç türünde bulunmamasıdır. Serbest göç türüne göre bireyler göç etme kararını herhangi bir zorlama ya da itici bir faktör olmadan vermektedirler. Göç kararının bireysel olması nedeniyle, kitlesel göçlerden farklılık göstermektedir. Serbest göç kitlesel olması nedeniyle bireysellikten uzak, diğer bir ifadeyle kolektif bir göç tipi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitlesel göç; teknolojik gelişmelerle yakından ilişkilidir. Petersen bu göç tipinde dünyadaki teknolojik gelişmelerin, göçün kitlesel bir hal almasına neden olduğunu vurgulamaktadır. Teknolojik gelişmelerin yanı sıra öncü göçmenler de önemli bir faktördür.[76]

Petersen'in göç analizi, göç kuramları karşılaştırması yapıldığı zaman, göç olgusunu farklılıklar çerçevesinde incelemesi nedeniyle açıklayıcı ve kapsamlı bulunmaktadır.

---

[74] Yalçın, "Göç Sosyolojisi", s. 34.

[75] William Petersen, "A General Typology Of Migration'', American Sociological Review, 1958, C. 23, S. 3, s. 259.

[76] Petersen, "A General Typology Of Migration'', s. 261-263.

2.2. Ekonomik Temelli Göç Kuramları

2.2.1. Neo-Klasik Ekonomi Kuramı

Ekonomik temelli göç kuramlarından biri olan Neo-Klasik ekonomi kuramı, ilk sistematik teoriyi ortaya koyması bakımından önemlidir. Bu kurama göre göçlerin meydana gelmesinde coğrafi farklılıklar önemli bir etkendir ve göçler işgücü piyasasının değişkenleri olan arz-talep doğrultusunda oluşmuştur. Bu kuram daha geniş bir perspektif ile incelendiğinde, düşük bir ücret karşılığında emek üreten işçilerin daha yüksek ücret veren ülkelere yönelmeleri olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla göç hareketlerini belirleyen unsurlardan biri de farklı ülkelerdeki farklı ücret ve istihdam şartlarıdır. Zengin ve fakir ülkeler arasındaki fark ise; fakir ülkelerde işgücü arzı fazla iken, zengin ülkelerde sermaye arzı fazladır.[77] Bu kuram aynı zamanda çağdaş göç teorilerinin başlangıcı sayılmaktadır. Kuram, göç olgusunu ele alırken makro-mikro bakış açılarını birlikte kullanmaktadır.[78] Tüm bu ifadeler sonucunda, fakir ülkelerden zengin ülkelere akış yaşanması durumu olağandır.

21. yüzyıl itibariyle tüm dünya çapında yaşanan göçlerde, küreselleşme ile birlikte haberleşme ve ulaştırma ağındaki dönüşümler sonucunda bir karmaşa söz konusu olmuştur. Yeni oluşan yapısal sorunların yanı sıra hem kültürel hem de sosyolojik süreç, göç olgusuna dair analizlerde başlıca değişkenler olmuşlardır. Neo-klasik ekonomi kuram, küreselleşme sürecini hızlandıran bir faktör olmuştur. Bu kurama göre göç, daha iyi şartlar elde etmek amacıyla emeğin yer değiştirmesi anlamına gelmektedir. Ülkelerde emek fazlalığı söz konusu ise nüfus yüksek, ücret ise düşük olmaktadır. Emeği kısıtlı, sermayesi bol olan ülkelerde ise, yüksek ücret vermek ya da işçi göçü almak üretim açığını kapatmak için uygulanan çözümlerdendir.[79] Bölgeler ya da ülkeler arasında gelir farkı çok yüksek ise, göç eylemi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

---

[77] Fuat Güllüpınar, "Göç Olgusunun Ekonomi Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme'', *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, C. 2, S.3. s. 57-58.

[78] Deniz Ela Özcan, "Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. *İş ve Hayat Dergisi Ekonomi Hukuk ve Sosyal Politika*, 2017, C. 2, S. 4, s. 195.

[79] Ayhan Orhan – Sema Yılmaz Genç, "Göç Teorilerine Kısa Bir Bakış, Gerçekler ve Efsaneler'', Kocaeli Kartepe Zirvesi, 2018, s. 259.

2.2.2. Yeni Ekonomi Kuramı

Yeni ekonomi kuramını belirleyen isim Stark'tır. Bu kuram, Neo-klasik ekonomiye dayanmasına rağmen onun bazı varsayımlarını reddederek yeni bir analiz ortaya koymaktadır.[80] Neo-klasik ekonomi kuramı ve yeni ekonomi kuramı göçmen üzerinden hareket etmektedir. 20. Yüzyıla yaklaştıkça yapılan çalışmalar verilen göç kararının yalnızca bireysel odaklı olmadığını, hane halkının da bu kararda etkisinin olduğunu belirtmektedir. Göç kararına ailenin diğer üyeleri de sıcak bakıyorsa, göçe dair verilecek karar daha sağlam temeller üzerine kurulabilir[81]

Aile üyelerinin göçe dair verecekleri ortak karar, gelir riskinin en az olması açısından önemlidir. Göç kararında esas olan ferdin değil, ailenin emek varlığıdır. Bu emeğin hangi bölgede, ülkede kullanılabileceği, ailenin, gelir sahibinden daha çok söz sahibi olması gibi durumlar göçün gidişatını etkileyebilir. Ailenin vereceği karar bireyin güvenliğini de kapsamaktadır. Dolayısıyla bu karar, elde edilecek gelirin riski ve ücret arası ilişkiyi etkilemektedir. Çünkü bireyin güvenliği elde edilecek gelirden çok daha önemlidir. Göçten sonra aile üyeleri bir gelir havuzu oluşturmakta ve bunun paylaşımını yapmaktadırlar. Gelir havuzunun aile için anlamı ortak güvencedir. Bu havuz ailenin yapacağı harcamaları düzenlerken, gelir kaybı riskini de azaltmaktadır. Özetle bu kuram, göç olgusu ve aile stratejisini ilişkilendiren bir kuramdır. İGHYK'ye (İstihdam Göçü Hakkında Yeni Kuramlar) göre göçe yol açan başlıca üç faktör bulunmaktadır: Diğergamlık, güvence ve yatırım. Diğergamlık; göç kararı aşamasında bireyin değil aile üyelerinin çıkarının düşünülmesidir. Gelir risklerini aşmak, sosyal ya da insani yönlerdeki gelişim güvenceye karşılık gelmektedir. Son faktör olan yatırım ise, göç dâhilinde hayat boyu süren varlık birikimidir.[82]

---

[80] Mehmet Tamer, "Uluslararası Göç ve Teorileri", Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS), 2020, C. 4, S. 8, s. 277.

[81] Melih Görgün, Ekonomi Temelli Göç Yaklaşımları Perspektifinde Göçmenlerin Karar Alma Süreçleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2018, C. 23, S. 3 s. 1158.

[82] Emre Güneşer Bozdağ-Murat Atan, "Avrupa Ülkelerine Göç Eden Türk İşçilerin İktisadi Etkinliğe Katkısı", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2009, C. 11, S. 1, s. 165.

2.2.3. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı

İkiye bölünmüş emek piyasası kuramı, işgücü piyasası içerisinde birbiriyle ilişkili farklı alt piyasaların bulunduğunu varsaymaktadır. Bu kuram, farklı yapılardaki birincil ve ikincil yapılarda olan farklı işlerin işgücü piyasasında var olduğunu ifade etmektedir. Birincil ve ikincil işlerin istihdam grupları da farklıdır. Birincil yapılardaki işlerde istihdam devamlıdır, yaratıcı işler söz konusudur ve işçinin inisiyatifine dayanmaktadır. İkincil yapılardaki işlerde ise şartlar olumsuzdur. Bu grupta vasıfsız işgücü bulunmaktadır ve tecrübeye çok az ihtiyaç vardır.[83]

Bu teori, uluslararası bir göç hareketinin, modern çerçevede sanayi toplumlarının işgücü ihtiyaçları sonucu ortaya çıktığını savunmaktadır.[84] Bu kuram genel anlamda ‘’uluslararası emek göçü, genelde gelişmiş ülkelerin talebi doğrultusunda gerçekleşmektedir ve buradaki işverenler ya da işverenlerin adına hükümetler tarafından uygulamaya konulmaktadır’’ tespitinden hareket etmektedir.[85] Dolayısıyla bu kuram, göç eyleminin gelişmiş ülkelerdeki güçlü olarak yapılanmış bir işgücü talebi sonrasında ortaya çıktığını kabul etmektedir. Bu noktada çekici faktörlerin etkisi büyüktür.

2.3. Sosyo-Kültürel Ekonomi Kuramları

2.3.1. Merkez Çevre (Dünya Sistemi) Kuramı

Wallerstein’ın merkez çevre kuramı, ekonomik bir temel üzerine kuruludur. Fakat sadece ekonomik temelden bahsetmemekte, ideoloji ve kültürel alt yapılardan söz etmektedir. Böyle yaparak tarihsel, sosyolojik ve politik bir merkez çevre kuramı oluşturmaktadır. Ekonomik, kültürel ve siyasal olaylar ve ilişkiler birbirinden bağımsız gibi görünmesine rağmen, Wallerstein tüm bunları birbiriyle ilişkilendirerek sistematik bir hale getirmektedir. Diğer bir tabirle, ekonomi, kültür ve

[83] Yücel Uyanık, “Dualist (İkili) İşgücü Piyasası Teorisi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1999, C. 1, S. 3, s. 4.

[84] Tamer, “Uluslararası Göç ve Teorileri’’, s. 278.

[85] Güllüpınar, “Göç Olgusunun Ekonomi Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme’’, s. 64.

siyaset gibi birbiriyle ilişkilendirilmiş olan ve işlevsel olan bölümlerini devletlerin oluşturduğu tek bir toplumu betimlemeye çalışmaktadır.[86]

Wallerstein, merkez çevre kuramı ile insanlık tarihinin geçmişinden günümüze ulaşan bir gelişim modeli ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra dünya tarihinin 16. yüzyıl sonrasına denk gelen dönemini de ele almaktadır. Amerika kıtasının keşfi ve bu keşif sonrasında yaşanan gelişmeler, Wallerstein'ın merkez çevre kuramını oluşturan temel öğedir.[87] Diğer düşünürlerin yaptıkları analizleri yakın tarihe indirgemesi, Wallerstein'ın doğru bulmadığı bir bakış açısıydı. Ona göre oluşan değişimleri anlamak için geçmişte oluşan önemli değişimlere bakmak gerekmekteydi. Örneğin sömürge ticareti ya da ticari kapitalizmin ortaya çıktığı 16. yüzyıl sonrasında oluşan iktisadi anlayış, onun merkez çevre kuramını oluştururken dayandığı noktaydı.[88]

1960'lı yıllarda sosyoloji ve tarih birleştirilmiş, işlevselci pozitivizme yönelik eleştiriler yapılmıştır. Bu eleştirilere katkı sağlayan isimlerden biri de Wallerstein olmuştur. Wallerstein eleştirileri çerçevesinde tarihsel sosyolojiyi savunmuştur ve toplum ayırt etmeksizin hepsine uygulanabilecek bir kuram arayışına girmiştir. Küresel kapitalist ekonomi ve ulus devletlerin birbirlerine olan bağımlılıkları Wallerstein'ın önem verdiği konular arasındadır. Merkez çevre kuramı, modern dünya sisteminin ortaya çıkışı, yayılması ve bu sistemi bir organizmaya benzetme üzerine ortaya çıkmıştır.[89]

Merkez Çevre kuramına göre göç; kapitalist gelişim dönemi sonucunda meydana gelen çözülmeler, yok oluşlar sonucunda zorunlu bir şekilde gelişen olgudur. Kapitalizm; Japonya, Kuzey Amerika, Batı Avrupa merkezlerinden dışa doğru ilerlemiş ve nüfusun sürekli artması ile birlikte önemli bir kısmı küresel pazar ekonomisine dâhil olmuştur. Bu ülkelerin çevrelerinde bulunan ve çevre ülke olarak

---

[86] Gürcan Şevket Avcıoğlu, "Immanuel Wallerstein'ın Dünya Sistemi, Jeopolitik ve Jeokültür Kuramı, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2014, C. 0, S. 31, s. 98.

[87] Tülay Kaya, "Imanuel Wallestein'ın Toplumsal Değişim Kuramı'', *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İstanbul, 2005, s. 72.

[88] Fecri Arslan, "Wallerstein'ın Modern Dünya Sistemi Modeli Açısından Modernleşme Kuramı'' *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Afyonkarahisar, 2011, s. 2.

[89] Bahattin Cizreli, "Dünya sistemleri kuramı bağlamında Batı'nın göç haritası, Sosyoloji Divanı, 2015, S. 6, s. 33.

adlandırılan ülkelerdeki hammadde, toprak ve emek; merkez ülkelerdeki pazarların denetimine girmiş ve bunun sonucunda çevreden merkeze göç dalgalarının yaşanması kaçınılmaz olmuştur.[90]

2.3.2. Göçmen İlişkiler Ağı (Network Kuramı)

Daha önce değindiğimiz göç türlerinde de belirttiğimiz üzere, her göç kendi içerisinde farklı nitelikler barındırmaktadır. Göç türleri incelenirken bu farklılıklar göz önünde bulundurulmaktadır. Geçmişten günümüze kadar yapılan tüm göçler çeşitli faktörler sonucunda oluşmuşlardır. Fakat günümüze yaklaştıkça, yapılan göçleri etkileyen bazı faktörlerin daha fazla ön plana çıktığını söylememiz mümkün. Dolayısıyla gerçekleşen her göç, kendi dâhilinde farklı boyutları çerçevesinde incelenmektedir.

Bu sistemin aktörü öncü göçmenlerdir. Öncü göçmenler aracılığı ile göç edilen yeni yer ile öncü göçmenin ayrıldığı yer arasında bir bağ kurulmaktadır. Bu sürece dâhil olmak isteyen her göçmen adayı, bu ağ aracılığı ile göç edebilmektedir.[91] Bu ağların var olmadığı durumlarda, göçmenler yasa dışı yollara başvurabilmektedir. Örneğin günümüzün en önemli sorunlarından biri olarak görülen göçmen kaçakçılığı bu durumun en iyi örneklerindendir. Özellikle Türkiye'de bulunan Suriyelilerin Avrupa ülkelerine geçişini sağlamak amacıyla yasadışı yollara başvuran göçmen kaçakçıları, Türkiye'nin mücadele ettiği gruplardandır.

Göçmen ilişkiler ağı kuramının diğer göç kuramlarından farkı; göç ve göçmene olan yaklaşımı ile ilişkilidir.[92] Göçmen ağları ifadesi ile anlatılmak istenen, göç edecek toplulukların, geldikleri ve yerleşmeye karar verdikleri yerlerde yaşayan insanlarla aralarındaki bağlardır. Bu bağlar inanç, soydaşlık, hemşerilik, dostluk ve ortak köken üzerine kurulan yeni ilişkiler ile oluşmaktadır.[93] Kurulan bu ağlar yeni göç edecek kişilerin karşılaşacağı maliyetler ve riskler biçimindeki engelleri ortadan

---

[90] Douglas S. Massey vd., "Uluslararası Göç Kuramının Bir Değerlendirmesi", çev. Saniye Dedeoğlu vd.,*Göç Dergisi*, 2014, C.1, S.1, s. 24.

[91] Yusuf Adıgüzel, *Göç Sosyolojisi.* Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara. 2016, s. 31.

[92] Çağlayan, "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi'' s. 85.

[93] Nermin Abadan Unat, "Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa", İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002, C. 1, s. 18.

kaldırabilmektedir. Yeni göçmenin yaşayacağı yerin seçilmesi ve çalışacağı işin ne olacağı, nerede olacağı gibi durumlar, bu ağlar sayesinde kolayca belirlenmektedir.

Bu kurama göre uluslararası göç, bireysel olarak ya da hane üyeleri tarafından verilen karar sürecine karşılık gelmektedir. Fakat göç eyleminin, göç edilen yeri ve göçe karar verilen durumu değiştirmesi ve böylece sonraki zamanlarda göç etmeye karar verecek olan kişilerin göç kararı verme ihtimalini büyük oranda artırması da söz konusu olabilmektedir. Göç sürecinin kendi kendini devam ettirebilen bir yayılma süreci olarak nitelendirilmesi ile birlikte, göç çalışmalarında başvurulan denge analizleri sonucunda ortaya çıkan önermeler birbirinden farklıdır:

1. Uluslararası göçün başlaması sonrasında ağ bağlantıları sayesinde göç edenlerin sorunlar yaşamadan göç edebilir hale gelecekleri ana kadar göç yayılmaya devam eder, sonrasında ise yavaşlar.

2. Zaman içerisinde göç ağları gelişmekte ve göç sonucu oluşan maliyet ve riskler azalmaktadır. Dolayısıyla göç veren ve alan ülkeler arasındaki göçmen akışının çok olması durumunun, istihdam oranları ya da ücret farklılığı ile ilişkisinin kuvvetli olması söz konusu değildir.

3. Uluslararası göç sonucunda ağların oluşması ve güçlenmesi söz konusudur. Fakat sonraki aşamada bu durum ilk zamanlar göçe yol açan nedenlerden zamanla bağımsız olmaktadır.

4. Göçmen ağlarının genişlemesi, göçün maliyet ve riskini düşürmektedir. Dolayısıyla göçmenlerin sosyo-ekonomik açıdan seçim yapmaları durumunda azalma görülür. Göçmenler artık göç veren toplumun tamamına yakınını temsil etmeye başlar.

5. Göçmen ağlarının oluşum sürecinin hükümetlerin kontrolü dışında olması, hükümetlerin göç akımlarını kontrol etmesini zorlayabilir.

6. Göçü kontrol etmeye yarayan göç politikaları da bulunabilir.[94]

[94] Massey, "Uluslararası Göç Kuramının Bir Değerlendirmesi", s. 29-30.

2.3.3. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramı uluslararası ilişkilere dayanmaktadır. Temelini ekonomi ve politika oluşturmaktadır. Göç sistemleri kuramına göre iki veya ikiden fazla ülke göçmen değişimini karşılıklı yaparak bir ilişkiler zinciri ve göç sistemi oluşturmaktadır. Bu ilişkiler yalnızca yakın ülkeler arasında değil, birbirinden çok uzak olan ülkeler arasında da kurulabilir.[95] Almanya'nın işçi göçü talebi üzerine Türkiye'den Almanya'ya yapılan işçi göçü buna örnek olarak verilebilir.

Göç sistemleri kuramı söz konusu göç akışının amaçlarının ne olduğunu ve göç akışı içerisinde bulunan tüm bağlantıları sorgulamayı amaçlar. Bu bağlantılar; kitle kültürü bağlantıları, karşılaştırılmalar, devletlerin birbirleri ile olan ilişkileri ya da aile ve toplumsal ağlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kuram; göç alan-veren ülkeler arasındaki ticaret, yatırım, kültürel bağlar, sömürgecilik gibi bağlantıların göç hareketlerine neden olan bağlantılar olduğunu ileri sürmektedir. Örneğin sömürgecilik sonucu oluşan göçlerden biri Cezayir göçüdür. Göç sistemleri kuramının ileri sürdüğü bir başka durum da göçün mikro ve makro yapıların etkileşimlerinin sonucu olarak meydana geldiğini savunmaktadır. Bu yapılar, göç endüstrisini meydana getiren çok sayıdaki aracı mekanizma sayesinde ilişki kurmaktadır. Makro yapılar büyük kuramsal yapılardan meydana gelirken, mikro yapılar; küçük ölçekli ilişkilerden oluşmaktadır. Bireyin sahip olduğu sosyal ağlar, iş bulma aşamasında ve bazı zor durumlarda karşılıklı yardımlaşmayı güvence altına almaktadır.[96]

Göç sistemleri kuramı farklı varsayımlar öne sürmektedir. Bunlar şu şekildedir:

- Göç olgusunda ön planda ekonomik ve siyasi ilişkilerin olması, göç edilecek yerin coğrafi olarak yakın olma-olmama durumunu geri planda bırakmaktadır.
- Ülkeler göçün farklı türleri ile karşılaşabilmektedirler.

[95] Çağlayan, "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi'' s. 82.

[96] Stephan Castles - Mark J. Miller, "*Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri"*, çev. Bülent Uğur Bal, İbrahim Akbulut, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, 1. Baskı, s. 36-39.

- Sistemlerin dinamik bir yapıya sahip olması, ülkelerin siyasi kargaşa, ekonomide dalgalanma gibi nedenlerle bir sisteme üye olması ya da sistemden çıkması durumlarına neden olabilmektedirler.[97]

[97] Massey, "Uluslararası Göç Kuramının Bir Değerlendirmesi'', s. 34.

2. BÖLÜM

SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ, TÜRKİYE'NİN ROLÜ VE TÜRKİYE'DE GELİŞEN SÜREÇLER

1. SÜRECİN ARKA PLANI VE TÜRKİYE'DEKİ İLK AŞAMA

1.1. Türkiye'de Göç Hareketleri

Göç, günümüzde dünya genelinde önemli görülen ve çözülmesi zor olarak kabul edilen sorunlardan biridir. Geçmiş tarihte yapılan göçler ve yakın tarihte yapılan göçler kıyaslandığı zaman, günümüzde gelişen ulaşım imkânları, artan savaşlar ve yoksulluk gibi nedenlerle zorunlu ve itici olarak yapılan göçler, daha fazla karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra gelişmiş bölgelerdeki istihdam olanakları, eğitim, sağlık gibi imkânların daha iyi olması da göç etme nedenleri arasında bulunmaktadır. Fakat farklı sebeplerle yapılan tüm bu göçler, göç edilen yeri büyük ölçüde etkilemektedir. Göç alan coğrafyaların; siyasi, dini, ekonomik, sosyo-kültürel ve etnik gibi unsurlar bakımından etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu etkilerin başında gelen sorunlardan biri de uyum sorunudur.[98] Tüm bu etkiler, daha detaylı olarak Suriye'den Türkiye'ye kitlesel akın şeklinde yapılan göçler kapsamında, ilgili olan başlıklarda daha detaylı ele alınacaktır.

Dünya genelindeki sorun olmasının yanı sıra özelde bakıldığı zaman Türkiye'nin göç olgusuyla ilgisi son derece önemlidir. Şöyle ki, Türkiye, doğu ve batı arasında köprü konumunda bulunan bir ülke niteliğine sahiptir. Türkiye, Asya ve bazı Orta Doğu ülkelerinde yaşanan istikrarsızlıklar ve çatışmaların etkisinden uzak olmayan bir coğrafyada yaşamanın yanında refah düzeyi yüksek olan Avrupa ülkeleri arasında da konumlanmaktadır. Komşu ülkelerde ve Orta Doğu'da yaşanan çatışmalar, ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkların yanı sıra doğu sınırlarının coğrafi şartlar nedeniyle kontrolünde yaşanan zorluklar ve Akdeniz ve Ege sahillerinin coğrafi yapıları nedeniyle yasadışı geçişlere imkân verecek nitelikte olması gibi

[98] Yılmaz Demirhan - Seyfettin Aslan, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi", *Birey ve Toplum Dergisi,* C. 5, S. 9, s. 24.

nedenler, Türkiye'yi, AB ülkelerine geçmeyi amaçlayan göçmenler için geçiş güzergahı yapmaktadır.

Türkiye hem göç alan hem de göç veren ülke niteliğindedir. Dolayısıyla çok sayıda farklı göç akımlarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin önemli sorun alanlardan birinin göç olmasına neden olmaktadır. Göç olgusunu 3 grupta inceleyebiliriz. Bu gruplardan ilki uluslararası korumaya tabi tutulması gereken sığınmacı ve mültecilerden oluşmaktadır. Türkiye'deki mültecilerin çoğu, ülkelerinde yaşanan rejim sorunları nedeniyle sığınma talebinde bulunmaktadır. İkinci gruptakiler ise eğitim ya da çalışma gibi amaçlarla yasal yolları kullanarak ülkeye giriş yapan kişilerdir. Üçüncü gruptakiler ise yasadışı yollarla ülkeye girmeye çalışan düzensiz göçmenlerdir.

İlk gurupta yer alan göçmenlerin Türkiye'deki en son örneği Suriye'den Türkiye'ye sığınmak amacıyla gelen Suriye vatandaşlarıdır. Türkiye özellikle son dönemde ekonomik ve bölgesel anlamda güç sahibi olmaya başlamıştır. Dolayısıyla düzenli ya da düzensiz göçler için çekim merkezi haline gelmiştir. Tüm bu etkenler göz önüne alındığında göç, Türkiye'nin kamu düzenini, güvenliğini, ekonomik, sosyo-kültürel ve demografik yapısını büyük oranda etkilemektedir. Türkiye, sahip olduğu stratejik ve coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca kitlesel sığınma hareketlerini de kapsamak üzere, çok çeşitli göç hareketlerinde nihai durak olmuş ve milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmıştır.

Türkiye'nin göç tarihine bakıldığında iç göç ve dış göçler şeklinde gerçekleşen göçler ile karşılaşmaktayız. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle geçmişte farklı ülkelerden Türkiye'ye yapılan çok sayıda göçe ev sahipliği yapmıştır. Bu çalışma konusu gereği uluslararası göçler üzerinde durmaktır. Dolayısıyla Cumhuriyet dönemi itibariyle Türkiye'ye yapılan dış göçler önemli görülmektedir. Dış göçlerin kalıcı ya da geçici olması, göçün sebebine ve çeşidine göre değişebilmektedir. Dış göçlerin literatür kapsamında, tarihsel çerçevede genel olarak nedenleri incelendiğinde işsizlik, siyasi ve dini baskılar ya da savaşlar olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra beyin göçleri de dış göçler grubuna girmektedir fakat bunlar, çalışma kapsamı açısından, üzerinde durulmasına gerek görülmeyen göç türlerindendir.

Türkiye'nin göç tarihini, üç aşamada incelemek mümkündür. Türkiye'nin kitlesel göçlere büyük oranda ev sahipliği yapıyor olması, karşılaştığı bu göçler karşısında izlediği politikaları da önemli hale getirmektedir. Bu kapsamda 1923 ve 1950'li yıllar arasında yapılan göçler ulus-devlet inşası dönemi olarak nitelendirilmektedir. İkinci dönem olan 1950 ve 1980 arasında ulusal ve yerel çapta yerleşik hale gelen ulus-devlet inşa dönemidir. 1980 itibariyle de bu inşa, küresel çapta ön plana çıkmakta, diğer bir ifadeyle belirginleşmektedir. Türkiye'nin göç tarihinin üç aşamada incelenmesine ek olarak, bu çalışma kapsamında 4. bir başlık olarak Suriye'den Türkiye'ye yapılan kitlesel göç akınını, ''2011 ve sonrası'' başlığı oluşturarak incelemek gerekmektedir.

1.1.1. 1923'ten 2011'e Doğru

1.1.1.1. Ulus Devlet İnşası Erken Dönem (1923-1949)

Yakın Türk tarihi açısından bakıldığında Osmanlı döneminin son birkaç yüzyılında, savaş yenilgisi nedeniyle kaybedilen topraklardan göçe maruz kalındığı gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu sonrasında da özellikle Türk soylu göçlerin yaşandığı görülmektedir. Örneğin 1934 tarihli iskân kanununun (2510 sayılı) 1. ve 3. Maddelerinde ''Türk'' ibarelerinin bulunması, Türkiye'ye kabul edilecek kişilerin Türkler olacağını göstermektedir. Kabul olunacak kişilerde aranan özellik ''Türk kültürüne bağlılık'' şeklindedir. Dolayısıyla Türk kültürüne bağlılık özelliğinin aranması, Osmanlı tebaasının da kabul edilebileceği anlamına gelmektedir. Daha sonraki dönemde 1950 tarihli Pasaport Kanunu çerçevesinde Türkiye'ye gelecek olanların kabul kararının İç İşleri Bakanlığı tarafından verilecek olması, Türk soyundan olma ve Türk kültürüne bağlı olma şartının temel şart olmaktan çıkarıldığını göstermektedir.[99]

Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı Devleti'nin tarihi mirası üzerine kurulması ile birlikte, pek çok meselede olduğu gibi göç meselesinde de Osmanlı'dan devralma durumu yaşanmıştır. 1923 ve 1950 yılları arasında yapılan göçlerin en önemli özelliği, bu dönemde yaşanan Birinci Dünya Savaşı sonucunda gerçekleşen göçlerdir.

[99] Yeliz Polat, "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikasına Tarihsel Bir Bakış", Journal Of Awareness, 2021, C. 6, S. 2, s. 147.

Bu göçleri gerçekleştiren göçmenlerin neredeyse tamamına yakını Balkanlardan göçen ve Türkiye'yi anavatanı olarak nitelendiren Türklerden oluşmaktadır.[100] 1922-1938 yılları arası, Yunanistan'dan Türkiye'ye 384 bin kişinin göç ettiği yıllardır. Lozan Barış Konferansı'nda müzakereler yapılmış ve ardından 30 Ocak 1923'te '' *"Türk ve Rum Ahalinin Değişimine Dair Türkiye-Yunanistan Arasında İmzalanan Sözleşme ve Protokol"* adındaki resmi anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşma halk arasında; Türk-Yunan Nüfus mübadelesi olarak da bilinmektedir.[101]

Bu anlaşma kapsamında, 1 Mayıs 1923 tarihi itibariyle Yunan topraklarında bulunan Türkler ve Türk topraklarında bulunan Ortodoks Rumlar zorunlu mübadeleye tabi tutulmuşlardır. Bu kişiler, Türk-Yunan Hükümetleri izni olmadan eski yerleşim yerlerine tekrar yerleşemeyeceklerdir.[102] Sözleşmenin ikinci maddesi gereği Batı Trakya Türkleri ve İstanbul Rumları zorunlu mübadelenin dışında tutulmuştur. Sözleşme gereği mübadele edecek olanlara engel çıkarılmayacak ve her iki kesimin de mülkiyet hakları ihlal edilmeyecek denmesine rağmen, mübadele uygulama aşamasında gerginlikler söz konusu olmuştur. Yunanistan tarafından henüz mübadele uygulaması başlamadan Türklere yapılan baskılar, Türkiye'nin Türk göçmenleri Türkiye'ye getirme sürecini hızlandırmasını gerektirmiştir. Türkiye, göçmenlerin Türkiye'ye nakil sürecini ve temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla TBMM'de kabul edilen bir kanunla 13 Ekim 1923 tarihinde 'Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti'ni kurmuştur. Yunanistan'dan Türkiye'ye gelen Türk göçmen sayısı tahmini olarak 500.000 kadardır. Türkiye'den Yunanistan'a giden Ortodoks Yunan sayısı ise Türk göçmenlerin sayısının iki katından fazladır. Mübadele 1920'li yıllara kadar sürmüştür.[103]

Mübadele anlaşmaları gereğince, göçmenler sahip oldukları malların cinsi fark etmeksizin mallarını yanlarında götürme hakkına sahiplerdi. Mallarının hepsini ya da bir kısmını yanında götüremeyecek olan göçmenlere, mallarını terk edecekleri

---

[100] Yusuf Sarınay, "Cumhuriyet Döneminde Balkan Ülkelerinden Ankara'ya Yapılan Göçler (1923-1990)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* C. 27, S. 80, s. 353.

[101] Emre Feyzi Çolakoğlu, "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesini Yeniden Düşünmek" *ARHUSS,* 2020, C. 3, S. 2, s. 488.

[102] Tevfik Bıyıklıoğlu, "Trakya'da Milli Mücadele" 1. Cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1987, s. 516.

[103] Sarınay, "Cumhuriyet Döneminde Balkan Ülkelerinden Ankara'ya Yapılan Göçler (1923-1990)", s. 355.

yerde bırakma imkânı tanınmıştı. Mallarını terk edecekleri yerde bırakacak olan göçmenler için, göçmenin yanında ve memur eşliğinde menkul malların tespiti yapılmış ve tespiti yapılan malların dört nüsha olacak şekilde belgesi düzenlenmişti. Bu nüshalar memura, göçmene, göçmenin göç edeceği yerin hükümetine ve Muhtelit Mübadele Komisyonu verilecekti. Göçmenin bıraktığı bu mallar, göçmenin alacaklı olduğunu gösteren bir vesikaya tabi tutulmuştu. Göçmen, bıraktığı mallara karşılık gelecek şekilde para alacaktı.[104]

Mübadele anlaşmaları sonrasında önemli olarak görülen olaylardan biri de Cumhuriyetin kurulmasıdır. Cumhuriyetin kurulması sonrasında, Osmanlı döneminde başlayan Bulgaristan'dan yapılan göçler de devam etmiştir. 1923 yılı itibariyle Türklerin Bulgaristan'dan göç etmesinin temel nedeni, Bulgaristan Hükümeti'nin Türklere yaptığı baskılar olmuştur. Yapılan bu göçleri düzenlemek amacıyla imzalanan Türk-Bulgar İkamet Sözleşmesi'ne göre Bulgaristan'da yaşayan Türkler, gönüllü göçlerinde engellenmeyeceklerdir. 1934 yılında ise Bulgaristan'da düzenlenen darbe sonrasında gelişen olaylar sonucu, Bulgaristan'da yaşayan Müslüman Türklere yönelik baskılar artmıştır. Türk Hükümeti'nin Bulgar makamlarına yaptığı uyarılara rağmen, Türkler üzerindeki baskılar devam etmiştir. Baskılardan kurtulmaya çalışan insanların bir kısmı sınırlardan gizli bir şekilde kaçmışlardır. Bu durumun üzerine Türkiye ve Romanya'ya ilticalar önemli oranda artmıştır. Türk Hükümeti, Türkiye'ye giriş yapan göçmenlerin mağdur olmaması amacıyla göçmenlere iş ve iskân sağlamaya çalışmasının yanı sıra, Türkiye'ye iskânlı göç kapsamında olmayan girişlerin önüne geçebilmek için elçiliklere uyarılarda bulunmuştur.[105]

Bulgaristan ve Türkiye arasında 1923-1978 yılları arasında yaşanan göçler iki ülke arasında yapılan anlaşmalara dayanmaktadır. Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçlerin ilk dalgası 1923 ve 1949 yılları arasında olmuştur. Birinci göç dalgası dönemi, Türkiye-Bulgaristan arasında imzalanan Barış Antlaşmasını içermesi nedeniyle önemlidir. Bu anlaşma gereği, Bulgaristan'da yaşayan azınlıklar (içlerinde Müslüman Türk azınlık da bulunmakta) himaye edilecektir. Buna karşılık Türkiye

[104] Yılmaz Altuğ, "Balkanlardan Anayurda Yapılan Göçler", BELLETEN, 1991, C. 55, S. 212, s. 110.

[105] Şebnem Oğuz Uzuner, "1923-1945 Yılları Arasında Gerçekleşen Dış Göçler", *Bingöl Araştırmaları Dergisi,* 2021, C. 8, S. 1, s. 53.

Lozan Anlaşması gereğince Türkiye'de yaşayan Bulgar azınlığı himaye edecektir. Bu anlaşmada bulunan maddenin genişletilmesi ile birlikte gayrimüslim Türkler ve Türkçe konuşamayan Türklere Bulgar azınlık statüsü verilmiştir. Bulgar Hükümeti tarafından Türkiye'ye göç edecek Türklere engel olunmayacağının bildirilmesine rağmen göçü engellemiş hatta bazı dönemlerde göçü yasaklamıştır. 1930'lu yıllar ise Türklere olan baskının ve zulmün arttığı yıllardır. Birinci göç dalgası döneminde 220 bin Türk göçmen Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelerek farklı yerlerde iskân edilmişlerdir.[106]

Cumhuriyet'in kurulması sonrasında Anadolu'ya yapılan ikinci büyük göç, Bulgaristan'dan yapılan göç olmuştur. Bu göçler aralıklarla 1989 yılına kadar devam etmiştir. Bu göçler 4 aşamada gerçekleşmiştir. 1925 yılında gerçekleşen göç, Türk-Bulgar ikamet sözleşmesi ile 218 binden fazla Türk'ün, 1949 yılına kadar Türkiye'ye göç etmesi ile sonuçlanmıştır. [107]

Bu dönemlerde yapılan göçler Bulgaristan, Yunanistan ve Yugoslavya'dan Türkiye'ye yapılan göçler şeklindedir. Genel olarak Balkanlardan yapılan göçler olarak adlandırılan bu göçler, birbirlerinden farklı özellikler taşımaktadırlar. Farklılıklar temelde 2 unsur üzerinde odaklanmaktadır. İlki Türk etnik kökene sahip olan göçmenler, ikincisi ise Türk etnik kökene sahip olmayan Balkan göçmenleridir. Türk etnik kökene sahip olanlar; Yunanistan, Bulgaristan ve Yugoslavya ve Makedonya göçmenleridir. İkinci grupta yer alanlar ise Müslüman olup Türk olmayan Yugoslavya ve Makedonya göçmenleridir.[108]

1934 tarihli iskân kanunu bu dönemde mevcut olan Türkleştirme politikalarına yönelik yasal düzenlemelerdendir. Bu kanuna göre Türkiye'ye gelecek olan göçmenlerin ya da mültecilerin kim olacakları belirlenmiştir.[109] Türkiye'nin kabul edeceği göçmen ya da mülteciler, kanunda bulunan madde 3'te Türk soyundan

---

[106] Cemile Tekin, Yılmaz Altunsoy "Cumhuriyet Döneminde Bulgaristan'dan Türkiye'ye Kitlesel Göçler'', *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2019, S. 2, s. 124-131.

[107] Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği, http://www.balgoc.org.tr/gocmenyerlesim.html (12.08.2022)

[108] Serdar Ünal - Gülsen Demir, "Göç, Kimlik ve Aidiyet Bağlamında Türkiye'de Balkan Göçmenleri'', VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı, 2009, 382-383.

[109] Ahmet İçduygu vd. "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere'', Mirekoç Raporları, 2014. https://mirekoc.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2017/01/Tu%CC%88rkiyenin-Uluslararas%C4%B1-Go%CC%88c%CC%A7-Politikalar%C4%B1-1923-2023_-.pdf (16.09.2022).

olanlar ve Türk kültürüne bağlı olanlar olarak ifade edilmiştir. Madde 4'te ise Türkiye'nin kabul etmeyeceği kişilerin; "Türk kültürüne bağlı olmayanlar, anarşistler, casuslar, göçebe çingeneler, memleket dışına çıkarılmış olanlar'' Türkiye'ye kabul edilmeyecek muhacirler olarak belirlenmiştir.[110] Bu kanun, Türkiye'nin göç olgusunu ulus-devlet inşası amacıyla da ilişkilendirdiğinin açık bir kanıtı olarak görülmektedir.

Bu dönemde yapılan göçlerden olan Yugoslavya'dan yapılan göçler de Türkiye'ye yapılan yoğun göçlerdendir. Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçe zorlanan Türklerden farklı olarak, "Yugoslavya'dan Sessiz Türk Göçü" olarak adlandırılan serbest göçler yapılmıştır. Yugoslav Hükümeti, sosyal ve ekonomik baskılar altında Türklere göç baskısı uygulamıştır. 1934 tarihli iskân kanununa göre, Türkiye'nin kabul ettiği göçmenlerin Türk ırkından olması gerekiyordu ancak Yugoslavya'da yaşayanlar için istisnalar söz konusu olmuştur. Bu istisnaların açıklaması şu şekildedir: Cumhuriyet dönemindeki göçmen politikalarına bakıldığında, her ne kadar göçmen kabul etme mirasını Osmanlı'dan devralma söz konusu olsa da Osmanlı'nın göçmen politikalarından farklılıklar söz konusudur. Osmanlı'da hâkim düşüncelerden olan "ümmet'' yapısı, Cumhuriyet ile birlikte yerini "millet'' yapısına bırakmıştır. Millet yapısında esas alınan ise kültür ortaklığı olmuştur. Osmanlı'da hâkim olan düşüncede Müslüman olmak göçlerde kabul edilen bir unsur iken, bu kabul Cumhuriyet döneminde dolaylı olarak kabul edilen bir unsur olmuştur. Kısacası din yerini soydaşa, İslam Ümmeti ise yerini Türk Milletine bırakmıştır.[111] Bu düşüncenin sonucu olarak da 2510 sayılı Göçmen Kanununda yer alan madde 3 dikkat çekicidir. Bu maddeye göre göçmen kabulünde esas alınan ölçüt; soyu Türk olan ya da ortak payda olarak Türk kültürünü benimseyen kişilerin kabul edilecek olmasıdır. Türk kültürünü benimseyen ifadesi, Türk olmayan fakat Türk kültürünü benimseyen Boşnak, Arnavut, Yugoslav gibi sıfatlara sahip olanların, göçmen olarak alınacak olanlara dâhil edilmesinin gerekçesidir.[112]

---

[110] 1934 İskân Kanunu, https://resmigazete.gov.tr/arsiv/2733.pdf (16.09.2022).

[111] Halim Çavuşoğlu, "Yugoslavya-Makedonya Toraklarından Türkiye'ye Göçler ve Nedenleri", *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007, C. 0, S. 41, s. 132.

[112] Halim Çavuşoğlu, "Yugoslavya-Makedonya'dan Türkiye'ye 1952-67 'Kitlesel Göçü' ve Bursa'daki Göçmen Kesimi'', *Karadeniz Araştırmaları-Balkan, Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi*, 2006, S. 10, s. 123.

1.1.1.2. 1950-1979 Yılları Arası Göçler

Bir önceki başlıkta 1923-1949 yılları arasında bahsedilen Balkan göçleri dâhilinde, Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler 1950 itibariyle devam etmiştir. 1950 yılında tek taraflı olacak şekilde 155 bin Türk, Bulgaristan tarafından anavatana yani Türkiye'ye göçe zorlanmış, diğer bir ifadeyle Türklere tehcir uygulanmıştır. Bulgar hükümeti bu tehcir kararını tek taraflı olarak verdiği için, milletlerarası bir sözleşme söz konusu değildir. Bulgaristan, Türk tebasını göçe zorlarken, insani olmayan uygulamalarda bulunmuştur. Örneğin, göçe zorladığı Türkler, neredeyse yarı çıplak olacak şekilde göçe zorlanmışlardır.

Bulgaristan, Türkiye'ye sürgün ettiği Türk göçmenler üzerinden, o dönemde Türkiye'de yaşanan siyasi iktidar değişikliği neticesinde kurulacak olan yeni hükümeti sıkıntılı bir duruma sevk etmek istemiştir. Fakat buna rağmen, Türk hükümeti, göçe zorlanan 155 bin Türk'ü kabul ederek, elinden gelen her türlü desteği sağlamaya çalışmıştır. Hükümetin bu tavrı, göçmenler için yaralarını saracak bir tavır olarak kabul edilebilir.[113] O dönem Bulgaristan'daki komünist rejimin amacı, Bulgaristan'da tek bir ulusun yaratılmasını sağlamaktır.[114]

1950-1951 yılları arasında Bulgaristan'dan yapılan göçlerin, 1923 ve 1950 yılları arasında uygulanan ''etnik arındırma projesi'' sonucunda gerçekleştiği söylenebilir.[115] 1950-1952 yılları arasında ise Bulgaristan'ın Türkleri göçe zorlaması ile 154 binden fazla kişi, 1968-1979 yılları arasında ise Türkiye ve Bulgaristan arasında imzalanan *''Yakın Akraba Göçü Anlaşması''* dâhilinde 116 binden fazla kişi Türkiye'ye göç etmiştir. Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan son göç hareketi ise 1989 yılında olmuştur. Türklerin Bulgaristan Hükümeti tarafından göçe zorlanmaları, Türkiye'nin 226 binden fazla göçmeni kabul etmek zorunda kalmasıyla sonuçlanmıştır.[116]

---

[113] Altuğ, "Balkanlardan Anayurda Yapılan Göçler'', s. 111.

[114] Hüsamettin İnanç - Betül Yazıcı, "Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler, Bulgaristan Diasporası ve Uluslaşma'', *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 4, S. 4, s. 82.

[115] Özlem Kâhya, "Türkiye'de Sığınmacıların Çalışma Dinamikleri: Batı Akdeniz Örneği'', *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi),* Isparta, 2014, s. 61.

[116] Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği, http://www.balgoc.org.tr/gocmenyerlesim.html (29.08.2022).

Özetlemek gerekirse; Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler 4 aşamada gerçekleşmiştir; bunlardan birincisi 1923-1949 yılları arasında, ikincisi; 1950-1951 yıllarında, üçüncüsü; 1969-1978 yılları arasında, dördüncüsü de; 1989 yılındadır. Özellikle son iki aşamada yapılan göçlerde, Bulgaristan Türklerinin yakınlarının bazılarının Türkiye'ye gelememesi sonucunda parçalanmış aileleri ortaya çıkarmıştır.[117] 1965 tarihli Bulgaristan nüfus sayımlarında Bulgaristan'da ikamet eden Türklerin %10' a yaklaşması Bulgaristan Hükümeti tarafından endişe verici bir durum olarak değerlendirilmiş ve milli duyguları yüksek olan Türklerin Türkiye'ye göçüne olumlu tavır sergilenmiştir. Ancak bu göçün sonuçlarından biri ailelerin parçalanması olmuştur. Bu göç sonrasında ise parçalanmış aileler meselesinin çözüme kavuşması için ''Yakın Akraba Göçü'' anlaşması yapılmıştır. 1978 yılına kadar bu göçler devam etmiştir.[118]

1960'lı yıllarda Türkiye'ye yapılan göçler arasında Balkan ülkeleri haricindeki ülkelerden de göçler söz konusu olmuştur. Bu noktada ön plana çıkan Türk dil grubuna mensup olan veya Müslüman olanlardır. Bu insanlar serbest ya da iskânlı göçmen olarak gelmişlerdir. Bu duruma örnek olarak Türkistan'dan gelen 695 aile, Afganistan'dan gelen 1.006 aile ve bu ailelerin bir kısmının serbest bir kısmının iskânlı göçmen olması verilebilir.[119] Bunlara daha sonraki yıllarda Körfez Savaşı sonrası Irak'tan gelenler eklenecektir. Irak'tan gelenlerle ilgili meseleyi ''1980-2000 Yılları Arası Göçler'' başlığında inceleyeceğiz.

Bu dönemde yalnızca Türkiye'ye yapılan dış göçler değil, emek göçü kapsamında iç göçler ve Türkiye'den başka ülkelere verilen göçler de mevcuttur. Türkiye'den dışarıya verilen göçler emek göçü kapsamında değerlendirilmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında pek çok ülke emek göçleriyle karşı karşıya kalmıştır. Bu çerçevede, devletin benimsediği ekonomi politikası ve 1950 yılları itibariyle devletin göç politikalarında değişikliğe gitmesi, tarımda makineleşme, sanayileşme, iyileşen eğitim ve sağlık koşulları insanların daha iyi yaşam arayışlarına başlamasına

[117] Cemile Tekin - Yılmaz Altunsoy, "Cumhuriyet Döneminde Bulgaristan'dan Türkiye'ye Kitlesel Göçler'', *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2019, S. 2, s. 138.

[118] Nuri Korkmaz - Ayhan Öztürk, "Bulgaristan Türklerinin Göç Süreci ve Göçmenlerin Türkiye'deki İskân ve İş Gücüne Dayalı Entegrasyonu'', *ANKASAM/Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2017, C. 1, S. 3, s. 276.

[119] Turgut Göksu, "Göç Politikası'', 1980-2003 Türkiye'nin Dış, Ekonomik, Sosyal ve İdari Politikaları, Siyasal Kitabevi, 2003, Ankara, s. 350.

neden olmuştur. Türkiye sınırları dâhilinde bu arayış, kentleşme tarihinin de başlangıcı olarak görülebilir. Dolayısıyla Türkiye'de iç göçler 1950 sonrasında karşılaşılan göçlerdendir. İç göçler başlangıçta köyden kente şeklindedir. Fakat daha sonra bu göçler kentten kente şeklinde yapılmaya başlanmıştır. Ancak çalışmanın konusu gereği iç göçler üzerinde durulmayacaktır.

Türkiye'den dışarıya emek göçü olarak verilen göçler, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'nın ağır işleri görecek erkek nüfusun önemli bir kısmını kaybetmesi sonrasında işçi talebinde bulunması ile başlamıştır. Almanya iş gücü ihtiyacını yabancı işçiler getirerek çözümleyebileceğini düşünmesine rağmen, Alman işçilerin haklarının engellenebileceği ve emek ücretlerinde düşüklükler yaşanacağı da göz ardı edilmemiştir. Türkiye'den Almanya'ya giden Türk işçilere yönelik yapılan ırkçı saldırı ve tacizler, yaygınlık kazanmasa da gerginlikler Alman halkı ile Türk halkı arasındaki kültürel farklılıklardan kaynaklanmıştır. Aslında işçi göçleri, yaşam koşulları ve çalışma koşulları bakımından ekonomik olarak nitelendirilmekteydi. Dolayısıyla yerel halkı çok fazla ilgilendiren bir mesele olarak görülmemiştir.[120] Almanya'nın işçi talebi sonrasında göç eden işçilere yönelik, Alman Frisch'in kitabında kullandığı şu ifade, Almanya'nın göçmen işçilere bakış açısını özetlemektedir: *''Biz işçi istedik, fakat insanlar geldi"*.[121]

Türkiye'den Almanya'ya yapılan göçlere bakıldığında, göç başlangıç tarihinin Türkiye-Almanya arasında ''31 Ekim 1961 İş Gücü Anlaşması'' sonrası olarak kabul edildiğini görmekteyiz. Türkiye'nin yaptığı anlaşma Almanya ile sınırlı kalmamış, daha sonraki yıllarda da Hollanda, Avusturya ve Belçika ile (1964), Fransa (1965), İsveç (1967) ile anlaşmalar yapmıştır.[122] Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı dâhilinde, Türkiye'deki mevcut emek piyasasındaki baskıları azaltmak amacıyla başta Almanya olmak üzere çok sayıda işçi, Batı Avrupa'ya gönderilmiştir.

[120] Can Ünver, "Almanya'ya Türk İşgücü Göçü-Geçmişten Geleceğe Sorunlar, İmkanlar ve Fırsatlar'', Journal Of Social Policy Conferences, 2012, C. 0, S. 45, s. 187-189.

[121] İhsan Yılmaz Bayraktarlı, "Yurtdışında Yaşayan Türklere Yönelik Eğitimde Restorasyon -Almanya Örneği-'', 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 2018, C. 7, S. 19, s. 257.

[122] Nermin Abadan Unat, "Türk Dış Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000'li Yıllara, Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri'', der. Ayhan Kaya, Bahar Şahin, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 5.

Almanya-Türkiye arasında yapılan bu anlaşma öncesinde de Almanya'ya giden Türk işçilerin var olduğu ve bu işçilerin birinci göçmen grubunu oluşturduğu bir gerçektir.[123] Bu anlaşma sonrasında Haydarpaşa Tren İstasyonu'ndan ilk kafile gönderilmiştir. Bu 450 kişiden oluşan kafile, dönemin Alman Çalışma Bakanı tarafından çiçekler ve davul zurna eşliğinde karşılanmıştır. Almanya'nın Türkiye'den işçi talebi 6500 kişi ile başlamıştır. Fakat daha sonrasında tren ile giden ilk kafile sonrasında bu sayının çok daha fazlasına ulaşacağı anlaşılmıştır.[124]

Türkiye'den Almanya'ya giden ilk işçiler hem gençlerdi hem de Almanya hakkında çok az bilgiye sahiplerdi. Daha sonrasında göç eden işçiler ise, göç etme eylemlerini gerçekleştirmeden önce, kendilerinden önceki göçmenlere göre daha fazla bilgiye sahiplerdi. Almanya'ya giden Türk işçiler, Almanya'ya yerleşirken ''*hemşehri bağları, resmi kayıt, öncü göçmenlerin isimleri Alman işverenlere vermesi, yasal olmayan giriş ve statünün yasallaştırılması, aile birleşmeleri ve evlilik göçleri''*[125] metotlarını kullanmışlardır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1960'lı yıllarda Avrupa'da yeni göç dalgası yaşanmıştır. Avrupa Devletleri Yugoslavya ve İtalya gibi ülkelerden göçmen almaya başlamıştır. Özellikle Almanya'nın göç sahası bu dönemde son derece genişlemiştir. Mısır, Yunanistan ve Türkiye gibi bazı ülkelerden, Avrupa ülkelerine göç yapılmıştır.[126] Bu yıllarda Türkiye'den Almanya'ya giden Türk işçiler için, Almanya ve Türkiye arasında ''misafir işçi'' anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşma sonucunda en fazla göçmen Almanya'ya gitmiştir. Almanya'da 1 yılını dolduran işçiler, anlaşma gereği Türkiye'ye geri dönecekti. Fakat bu göçmenlerin çoğu Türkiye'ye geri dönmedi ve Türkiye'de bulunanlara da göç etmeleri için ön ayak oldular. Bu göç süreci anlaşma dâhilinde değerlendirildiğinde *"misafir işçilikten, ulus-ötesi yurttaşlığa"* dönüştüğü söylenebilir.[127] Almanya ve Türkiye arasında yapılan anlaşmanın geçici olarak planlanmasına rağmen, Almanya'daki göçmen işçilerin bir

[123] Mehmet Gökhan Genel, "Almanya'ya Giden İlk Türk İşçi Göçünün Türk Basınındaki İzdüşümü 'Sirkeci Garı'ndan Munchen Hauptbahnhof'a'', Selçuk İletişim, 2014, C. 8, S. 3, s. 306.

[124] Sedat Şahin, "Almanya'ya Türk Vatandaşlarının Göçünün 5. Yılı Kazanımlar ve Tehditler'', http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/DrSedatSahin.pdf (02.09.2022).

[125] Hakan Yıldırımoğlu, "Uluslararası Emek Göçü: Almanya'ya Türk Emek Göçü'', 2005, C. 8, S. 1, s. 136.

[126] Mustafa Mutluer, "Uluslararası Göçler ve Türkiye'', 2003, Denizli: Çantay Kitabevi, İstanbul.

[127] Abadan Unat, *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa,* s. 44.

yıl sonunda Türkiye'ye dönmemeleri, bu göç sürecinin planlanmasının geçicilikten kalıcılığa dönüştüğünü göstermektedir.

Almanya gibi ülkelerin ucuz işgücü ihtiyacı duyması, bu ihtiyacı da başka ülkelerden talep ettiği işçilerden karşılaması ve ekonomi alanında yapılan atılımlar, beraberinde bazı sorunlara neden olmuştur. Örneğin siyasi, toplumsal ve kültürel alanlarda sorunlar yaşanmıştır. Bunun yanı sıra göç sonucunda, yerel halk ile yeni gelen ''yabancı'' göçmen işçilerin bir arada yaşamak zorunda kalmaları, kültür, gelenek, dil ve din açısından farklılık taşımaları nedeniyle bazı iletişim ve entegrasyon sorunlarına yol açmıştır. Uluslararası Göç Örgütü tarafından hazırlanan Göç Terimleri Sözlüğünde entegrasyon; göçmeni toplumun bir üyesi bir parçası olarak kabul etme sürecidir. Göç olgusuna literatür kapsamında bakıldığında, insanların kendi topraklarını terk ederek başka bir ülkeye göç etmeleri sonucunda en fazla sorunların sosyal ve siyasal alanlarda yaşandığını söyleyebiliriz. Göçmenlerin gittikleri ülkelerde kendi kimliklerini kaybetmemek amacıyla, yabancısı oldukları ülkedeki mevcut sosyal çevreye uyum sağlama açısından reaksiyon gösterdikleri bir gerçektir. Dolayısıyla entegrasyon sürecinin her iki taraf için de zorlaşması söz konusudur.

Yukarıdaki paragrafta üzerinde durulan göçmenlerin entegrasyon problemi, Almanya'ya giden Türk işçilerde de yaşanmıştır. Almanya'ya yapılan göçlerin, Türklerin entegrasyonu açısından kolay olmadığı bir gerçektir. Çünkü Türk kültürü ve Alman kültürü arasındaki derin farklılıklar, din ve dil farkı, hatta mekân bakımından düşünüldüğünde şehirlerin, caddelerin, sokakların farkı, iklim farklılığı dahi uyumları zorlaştırabilen unsurlardan sayılabilir. Dolayısıyla yapılan göçlerin zorunlu ya da zorunda olmadan-isteğe bağlı yapılmasına bakılmaksızın, göç eden kişilerde kendi kimliklerini kaybetme korkusu kaçınılmazdır. Bu korku beraberinde dışlanmışlık hissine de neden olmaktadır.

Almanya'ya giden Türk işçilerin entegrasyon bakımından yaşadıkları en büyük sorunlardan biri de dil bilmeme olmuş, bunun çözümü için Almanya ve Türkiye tarafından bir girişimde bulunulmamış, bazı sosyal yardım kurumları ve iş yerlerinin açtığı dil kursları da işçilerin birkaç yıl sonra ülkelerine döneceği

düşüncesinden dolayı etkili olmamıştır.[128] Bir diğer sorun da Misafir işçi statüsüyle Almanya'ya giden Türk işçiler için, işverenlerin hazırladıkları ortamların kötü olmasıdır. Türk işçileri bekleyen yaşama ortamı eski barakalar, bodrum katları, depolar, eski atölyeler şeklindedir. Avrupa'nın yaşam standartları göz önünde bulundurulduğunda ve yönetmelikleri esas alındığında, işçilere yönelik bu olumsuz tavırlar beklenmeyen bir durumdur. Buna rağmen işverenlerin sergilediği bu olumsuz tavırlar, işçilerin imzaladıkları sözleşmede yer almamasına rağmen ağır işlerde de çalışmak zorunda bırakılışları işçilerin dil bilmemesinden kaynaklanmıştır. İşçilerin kısa sürede çok para kazanmak istemeleri, bu ağır şartlarda çalışmaya katlanma nedenleri olmuştur.[129]

1970'li yıllara gelindiği zaman başta Almanya olmak üzere, Avrupa ülkeleri Türkiye'den giden işçilerin misafir ya da geçici olmadıklarını fark etmeye başlamıştır. Bunun sonucunda uygulanacak iki yöntem ortaya çıkmıştır: Yabancı işçilerin kendi ülkelerine geri döndürülmesi için teşvikler ve kalacak olanların da topluma entegre edilmesi. Fakat Türkiye'nin o dönemki sosyal, siyasal, ekonomik alanlarda yaşadığı krizler, işçilerin Türkiye'ye dönme konusunda çekimser kalmalarına neden olmuştur. Geri dönüşü teşvik etmek amacıyla maddi destekler dahi devreye sokulmuştur. Fakat buna rağmen geri dönmek isteyenlerin sayısı çok az olmuştur.[130] Tüm bu durumlar karşısında daha öncesinde de bahsedildiği gibi, Türk işçilerin Almanya'ya misafir işçi statüsüyle gitmelerine rağmen, büyük çoğunluğunun Türkiye'ye geri dönmemesi, Türklerin Almanya'yı artık geçici değil, kalıcı bir yer olarak gördüklerinin göstergesi olmuştur.

1970'li yıllarda Avrupa'da ekonomik sorunlar ve petrol krizlerinin yaşanması, işsizlik oranlarında artışa neden olmuştur. Bu durumdan etkilenenler arasında Türk göçmenler de bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye ve Avrupa ülkeleri arasında

[128] İrfan Başkurt, "Almanya'da Yaşayan Tük Göçmenlerin Kimlik Problemi", 2009, S. 12, s. 83.

[129] Erkan Perşembe, "Almanya'da Türk Kimliği 'Din ve Entegrasyon', 2005, Ankara: Araştırma Yayınları. s.16.

[130] Barış Mutluay, "12 Eylül 1980 Sonrası Türkiye'den İngiltere'ye Politik Göç (1980-1989)", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi),* 2019, Ankara, s. 76-77.

yapılan işçi göçü anlaşmaları artık kullanılmamaya başlanmış ve Avrupa ülkeleri göçmen işçi alımına devam etmeyerek durdurmuştur.[131]

1.1.1.3. 1980-2000 Yılları Arası Göçler

Türkiye'nin 1980 öncesi göç dönemlerini değerlendirdiğimizde, göç sürecinin, ilk dönemlerde göç alan bir ülke olarak Türk kültürüne sahip olanların göçlerine açık olduğu, sonraki dönemlerde ise göç veren bir ülke olarak emek göçleriyle ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak 1980 sonrası dönemde yapılan göçler, önceki dönemlerde yapılan göçlerden farklılık göstermektedir. Türkiye, 1980 sonrasında göç perspektifinde yeni bir dönem ile karşılaşmaktadır. Türkiye artık yalnızca Türk kültürüne sahip olanların göçleri ile ön plana çıkan ya da emek veya başka faktörlerden kaynaklı göç veren ülke kimliğine sahip değildir. Bu kimliklere yeni kimlikler de eklenmiştir. Türkiye 1980 sonrasında yabancı göçü ile karşılaşmaya başlayan, dolayısıyla önceki dönemlerde göç veren ülke olarak konumlanmasının yanı sıra göç alan ülke haline gelmiştir. Ayrıca coğrafi konumu nedeniyle transit göçe de elverişli olmaya başlayan bir ülke olmuştur.

1980'li yıllarda Türkiye'ye yönelik göçlerde ön plana çıkan olaylardan biri de Sovyet Bloğu'nun dağılmasıdır. Diğer önemli olaylar ise, etnik çatışmaların eski Yugoslavya'da sürmesi, Irak'ta yaşanan çatışmalar, İran'da yaşanan rejim değişikliği, Almanya'nın Doğu-Batı bloklarının birleşmesidir. Tüm bu olaylar Türkiye'ye yapılan göçleri, dolayısıyla Türkiye'de bulunan mülteci ve göçmen sayılarını daha da artırmıştır.[132] Türkiye coğrafi konumu nedeniyle, komşu olduğu ülkelerden Türkiye'ye yapılan göç hareketleri ile yoğun bir şekilde karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum Türkiye'nin uluslararası göç literatüründe sıkça anılan ülkelerden biri olmasına neden olmaktadır. Türkiye'nin göç alan ülke olmasında etkili olan nedenlerden bazıları; sosyal, siyasal ve özellikle de ekonomik alanda kendini geliştirmeye başlayan bir ülke olması, sahip olduğu çevre ve iklim şartları vb. olarak sıralanabilir. Bunların yanı sıra dikkat çekilmesi gereken noktalardan biri de Türkiye'nin yoğun bir göç akışı ile karşılaşması nedeniyle göçün denetiminde de

[131] Ahmet Cem Esenlikçi - Mehmet Ali Engin, "1960'dan Günümüze Avrupa Birliği Ülkelrinde Yaşayan Türk Göçmenlerin Sorunları", *Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* 2019, C. 8, S. 20, s. 72.

[132] Kuvvet Lordoğlu, "Türkiye'deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışanlar", *Çalışma ve Toplum Dergisi,* 3, 2007, s. 15.

bazı eksikler ya da zaaflar göstermiştir. Bu durum göçün hacmiyle ilgili öngörülebilirliği etkilemiştir.

Türkiye'nin göç alan bir ülke konumuna gelmesinde etkili olan nedenlerden biri de 1960'lı yıllarda liberal denebilecek şekilde uyguladığı sınır politikaları olmuştur. Dolayısıyla uygulamaya konulan bu esnek sınır politikaları pek çok yabancının Türkiye'ye girişine neden olmuştur. Esnek sınır politikasının benimsenmesinin ana nedeni ise genellikle turizmi artırmak olmuştur.[133]

Yukarıdaki paragraflarda da bahsedildiği üzere 1980'li yıllar uluslararası göç perspektifinde değerlendirilmektedir. Özellikle 1980-1990'lı yıllar Türkiye'ye gelen Afgan sığınmacıların ön plana çıktığı yıllardır. Bu durum Afganistan'da 1978'de çıkan iç savaşın sonucunda çok sayıda Afgan'ın Pakistan'a sığınması ile başlamıştır. İlk başlarda Afganlar göç için Türkiye'yi tercih etmek istemişlerdir fakat buna Türkiye tarafından sıcak bakılmamıştır. Ancak sonraki dönemde (1982), dönemin Cumhurbaşkanı olan Kenan Evren'in Pakistan ziyareti, Afganların Türkiye'ye gelişine kapı açılması ile sonuçlanmıştır. Binlerce Afgan göçmen Türkiye'ye gelerek, Doğu Anadolu'da bulunan köylere yerleştirilmiştir.[134] Afgan sığınmacılar olarak adlandırılan bu kişilerin çoğu aslında Kırgız ve Özbeklerden oluşan Afganistan Türkleridir.

SSCB topraklarından yapılan göçlere bakıldığında Rus baskısından ve zulmünden kaçan Türkler ilk olarak kendilerine yakın olan ülkelere göç etmişlerdir. Ancak zamanla yakın oldukları ülkelerden de ayrılarak Türkiye'ye göç etmişlerdir. Göç edenlerin Türkiye'den önce Afganistan'a göç etmeleri, bugün Afganistan'da var olan Türklerin Afganistan nüfusunun 3'te birini oluşturmasına neden olmuştur. Türkiye'ye 1980-1990'larda göç edenler Kırgız ve Kazak gibi Türk soylu halklardan oluşmaktadır.[135] Kenan Evren'in Afgan göçünü kabul etmesinin temel nedeni, Pakistan'da mülteciler için hazırlanan kamplarda, Afganistan Türkmenlerinin

[133] Barbara Pusch vd., "Türkiye'ye Uluslararası Göç, Toplumsal Koşullar-Bireysel Yaşamlar", İstanbul: Kitapyayınevi, 2010, s. 8.

[134] Ahmet İçduygu - İbrahim Sirkeci, "Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri", Tarih Vakfı Yayınları, 1999, İstanbul, s. 264.

[135] Kübra Yücel, "Yeni Türkiye ve Dış Göçler (Türkiye Cumhuriyeti ve Gelen Dış Göç Dinamiği)", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* İstanbul, 2010, s. 211.

oldukça zor şartlarda yaşamaya çalışmaları olmuştur. Doğu Anadolu'da yer alan köylere ek olarak, Afganistan'ın iklim şartlarına benzeyen bazı iller ve ilçeler de örneğin; İstanbul-Zeytinburnu, Aydın-Didim, Sivas-Karşıyaka vb. göçmenler için yerleşim yeri olarak seçilmiştir.[136]

Bu dönemde, Türkiye'nin sığınmacı olarak kabul ettiği ilk gruba bakıldığında 1979 İran Devrimi sonucunda, İran'dan kaçan sığınmacılar karşımıza çıkmaktadır. İran'da Şah rejimi devrilmiş ve yeni rejim olarak Humeyni rejimi kurulmuştur.[137] Bunun yanı sıra Irak-İran Savaşı'nda 1 milyon kadar İranlı, Türkiye'ye gelmiştir. 1991 yılına gelindiğinde ise Türkiye'nin ikinci sığınmacı hareketi ile karşılaştığını görmekteyiz. Bu ikinci grubu oluşturan kişiler, Iraklı sığınmacılardır. Irak'tan Türkiye'ye üç farklı dönemde sığınma amacıyla göçler yapılmıştır. Iraklı sığınmacıların ülkelerini ilk terk etme nedeni ise 1988 tarihli Halepçe katliamıdır. Bu katliam sonucunda Türkiye'ye 60 bin kadar, İran'a ise 100 bin kadar Iraklı Kürt göç etmiştir.[138]

Iraklı göçmenlerin ikinci grup olarak ülkelerinden ayrılmalarının nedeni ise Körfez Savaşları olmuştur. Yarım milyona yakın Iraklı göçmen, Türkiye tarafından geçici koruma altına alınmıştır.[139] Türkiye'nin Irak ile sınır komşusu olması ve bu coğrafyada uluslararası güçlerin çıkarları doğrultusunda bölgenin geleceğini belirlemeye çalışması, bölgenin haritasının sürekli yeniden çizildiği bir coğrafya oluşturmaktadır. Bu coğrafyada yaşayan halkların geleceği de stratejik çıkarlarını korumaya çalışan unsurlar tarafından belirlenmek istenmiştir. Bu noktada Irak ve İran arasında yaşanan Körfez Savaşları, Türkiye'yi askeri, siyasi, ekonomik ve sosyal açılardan son derece etkilemiştir. Türkiye için önemli olanlardan biri de Irak Türkleridir. Soydaşlık bağının Türkiye açısından önemi, bu aşamada da karşımıza

[136] Abdul Hannan Dohgan, "1980 Sonrası Dönemde Türkiye'ye Yerleşen Afgan Türkmenlerinin Göç Süreçleri ve İntibak Problemleri'', *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Konya, 2018, s. 73.

[137] Sema Buz, "Türkiye Sığınma Sisteminin Sosyal Boyutu'', *TBB Dergisi*, 2008, s. 121.

[138] David McDOWALL, "The Kurds'', Minority Rights Group İnternational Report, 1996, No. 4, p. 27.

[139] Mehmet Terzioğlu, "Göçmen ülkesi olarak Türkiye; Hukuksal Yapı ve Uygulamalar'', Uluslararası Göç Sempozyumu Bildirileri, 2005, C. 8, S. 11, s. 169.

çıkmaktadır. Soydaşlık bağının yanı sıra, Türklerin yoğun olarak yaşadığı Musul ve Kerkük'ün petrol bölgeleri olması da diğer bir önemli nedendir.[140]

Iraklı sığınmacıların Körfez Savaşı sonrasında üçüncü neden olarak ülkelerini terk etmeleri, Saddam Hüseyin'in mevcut politikaları ve uygulamaları olmuştur. 1991'de Saddam Hüseyin'in askerlerinden kaçan ve Türkiye'ye sığınan Irak halkının büyük çoğunluğunu Kürtler oluşturmuştur. Türkiye 460 bine yakın sığınmacı ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye sığınmacıları kabul etme noktasında tereddütte kalmıştır. Çünkü bu dönemde Türkiye'nin mücadele ettiği PKK sorunu ve 1988'de Halepçe Katliamı sonucunda yaşanan göçler ve 1989'da Bulgaristan'dan yapılan göçler, Türkiye'de mevcut olan problemlerdendir. Yeni sığınmacıların gelmesi, mevcut sorunlara yeni sorunlar eklenmesi demektir. Ancak Türkiye bu konuda tereddüt etmesine rağmen sığınmacıları kabul etmiştir.

Türkiye 1980'li yıllarda tarihsel ve coğrafi olarak yakın olduğu İran, Afganistan, Bulgaristan, Irak, Bosna Hersek, Azerbaycan gibi ülkelerden sığınmacı göçü almıştır.[141] Bir önceki paragrafta bahsedilen Irak'tan yapılan göçler ile aynı döneme denk gelen başka bir göç daha bulunmaktadır: Azerbaycan'dan yapılan göçler. Bu göçlerin nedeni ise Karabağ Savaşı olmuştur. 1988'de Azerbaycan ve Moskova arasında yapılan bu savaşın devamında 1992 yılında ''Hocalı Katliamı'' olarak anılan soykırım sonrası yapılan göçler ön plana çıkmaktadır. Bu katliam Ermeniler tarafından Müslüman ve Türk ahaliye yönelik yapılan bir katliamdır. Bu katliam sonucunda. Azerbaycan'dan başka ülkelere sığınmak zorunda kalan 1 milyondan fazla insan ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Ancak Türkiye'ye gelen yoğun bir Azerbaycan vatandaşı söz konusu değildir. [142]

Daha önceki başlıklarda göç dönemlerini incelerken bahsettiğimiz Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler ile bu dönemde de karşılaşmaktayız. 1984-1989 yılları arasında Bulgaristan tarafından Türklere yönelik uygulanan "Zorla Asimilasyon Politikası'' ile 400 binden fazla Türk, kültürel ve etnik soykırıma uğramaları nedeniyle doğdukları toprakları terk etmek zorunda kalmışlardır. Bu

[140] Cihat Yaycı, "Irak'ta Yaşanan Savaşlar ve Türkiye'ye Etkileri'', *Güvenlik Stratejileri Dergisi,* 2019, C. 15, S. 30, s. 332-333.

[141] Kâhya, Türkiye'de Sığınmacıların Çalışma Dinamikleri: Batı Akdeniz Örneği'', s. 77.

[142] Kâhya, Türkiye'de Sığınmacıların Çalışma Dinamikleri: Batı Akdeniz Örneği'', s. 66.

zorunlu göç sonucunda yaklaşık 260 bin Bulgaristan Türkü zorla Türkiye'ye göç ettirildi. Türk ve Müslüman olanlardan 310 bin kişinin isimleri değiştirildi. Bu zulme karşı duran Türklerden 24 kişi hayatını kaybetti. Türkiye'de Bulgaristan zulmüne yönelik yapılan protestolar ile[143] soydaşlık bağının bu dönemde de ön plana çıktığını söylememiz mümkün. Daha önce Irak çerçevesinde bahsettiğimiz etnik arındırma politikasının, Azerbaycanlı Müslüman Türk vatandaşlara da yapıldığını görmekteyiz.

1991 yılına gelindiğinde Sovyet topraklarından yapılan göçlerle yeniden karşılaşmaktayız. SSCB'nin dağılması ile birlikte Müslüman ve Türk devletleri bağımsızlıklarını kazanmış ancak kendilerini yeni bir çatışmanın merkezinde bulmuşlardır. SSCB'nin dağılması sonrasında hayatta kalma mücadelesi vermeye çalışan yeni devletler, Rusların uyguladığı politikalar sonucunda başarılı olamamıştır. Bunun sonucunda ise Türkiye yeni göçler ve mülteciler ile karşı karşıya kalmıştır.[144] Bu duruma neden olan olaylardan biri ise 1994-1996 yıllarında yaşanan savaşlardan biri olan Rus-Çeçen savaşıdır. Sonrasında 1999'da iki taraf arasında imzalanan anlaşma Türkiye'ye gelen mültecilerin çoğunun geri dönmesini sağlamış fakat anlaşmanın imzalandığı aynı yıl savaşın devam etmesi nedeniyle Türkiye'ye yapılan mülteci akını devam etmiştir.[145]

SSCB topraklarından Türkiye'ye yapılan göçlere ek olarak 1990'larda ekonomik nedenlerle yapılan göçler de söz konusudur. Ekonomik nedenli bu göçler özellikle Doğu Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye yapılan göçlerdir.

Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketlerine dâhil olan diğer göçler ise; 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan gelen 25 bin (20 bin kadarı sonrasında ülkesine geri döndü), 1999'da Kosova'dan gelen 17.746, 2001'de Makedonya'dan gelen 10.500 ve son olarak Nisan 2011'den Eylül 2013'e kadar 500 bin kişiye ulaşan Suriye'den Türkiye'ye gelen sığınmacılardır.[146] 1990'larda Türkiye'ye yapılan diğer bir göç dalgası da özellikle Karadeniz kıyı kentlerine ve İstanbul'a yapılan Bağımsız

[143] Kırım Haber Ajansı, https://qha.com.tr/haberler/24-mayis-1989-bulgaristan-turklerinin-turkiye-ye-zorunlu-gocunun-32-yil-donumu/323457/ (17.09.2022).

[144] Yücel, "Yeni Türkiye ve Dış Göçler (Türkiye Cumhuriyeti ve Gelen Dış Göç Dinamiği), s. 213.

[145] Fethi Güngör, "Kafkasya'da Bitmeyen Soykırım ve Sürgün Çeçen Mülteciler Örneği", Sosyoloji Yazıları I, Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ortak Çalışması, Ed. Mustafa Kemal Şan, İstanbul, Kızılelma Yay., 2007, s. 137-138

[146] Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/kitlesel-akinlar (19.08.2022).

Devletlerden gelen vatandaşlardan oluşmaktadır. Bu göçler iki sorunu da beraberinde getirmiştir; göç edilen bölgelerde artan ‘’bavul ticareti ve fuhuş’’.[147] Bu dönem göçün ‘kadınsılaşmasının’ başladığı dönem olarak görülmektedir. Doğu Avrupa ülkelerinden ve eski Sovyet ülkelerinden gelen göçmen kadınlara Türkiye’de ‘’Nataşa’’ etiketlemesi yapılmıştır. Bu göçmen kadınlar para karşılığı fuhuş yaparak hayatta kalmaya çalışmışlardır.[148]

Türkiye’nin göçle ilişkisini ortaya koyan yukarıdaki açıklamaları özetlemek gerekirse; göç kabulündeki öncelikli tercihin Türk soylu halklardan olan göçmenlerin kabulüne yöneliktir. Bu göç hareketlerinden çoğunlukla ‘’soydaş’’ çerçevesinde söz edilmiştir. Bunun nedeni de daha önce bahsedildiği gibi Türkiye’nin göçmen kabul etmede sergilediği ‘’soydaşlık’’ tavrıdır. Ancak sonraki dönemlerde soydaşlık dışında gerçekleşen göçler, Türkiye’nin bu göçleri nasıl yöneteceğini önemli hale getirmektedir. Bu çerçevede ‘’sığınmacılık olgusu ön plana çıkmaktadır. Daha önce bu çalışmada Cenevre Sözleşmesinden söz edilmiştir ve Türkiye’nin bu sözleşmede ‘’coğrafi sınırlama’’ koyduğu, Türkiye’ye yapılan mülteci ve sığınmacı göçlerini BMMYK Türkiye Temsilciği ile birlikte yönetmeye çalıştığı ifade edilmiştir.

Sovyetlerden ve diğer ülkelerden Türkiye’ye sığınmacı olarak gelenler, 1980’lere kadar devam edecek şekilde üçüncü ülkelere mülteci olarak yerleştirilmişlerdir.[149] Saddam Hüseyin’in zulmünden kaçan 468 bin Kürt, bir gecede Türkiye sınır kapılarına dayanmış ve bu olay sonrasında Türkiye’de bu konuda bir düzenlemenin var olmadığı fark edilmiştir.

Türkiye Cenevre Sözleşmesi kapsamında Avrupa ülkeleri haricindeki ülkelerden sığınmak için gelenleri geri gönderememektedir. Bu insanlar BMMYK dâhilinde üçüncü bir ülkeye yerleştirilebilmektedir. Bulgaristan, Çeçenistan, Bosna gibi Avrupa ülkelerinden çok sayıda kişi sığınmak amacıyla Türkiye’ye gelmiştir. Türk makamları Eski Yugoslavya’dan 1992-1997 yılları arasında ve Kosova’dan ise 1999’da uluslararası korumaya ihtiyaç duyan ve sığınmak amacıyla gelenlere geçici

[147] Taşkın Deniz, “Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye’’, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C. 181, S. 181, 2014, s. 197.

[148] Deniz Yükseker, “Trust and Gender in a Transnational Market: The Public Culture of Laleli”, İstanbul, Public Culture, Volume 16, no. 1, Winter 2004, s. 49-57’den aktaran Yücel, ag.t. s. 215

[149] Kemal Kirişçi, “Osmanlı ve Cumhuriyet Türkiye’sinde Göç ve Sığınma, Düşünce Gündem Mültecilik Özel Sayısı, S.44, Ankara, 2008, s.15

oturum hakkı vermiş ve kamplara yerleştirmiştir. Avrupalı sığınmacıların sığınma prosedürlerine erişim hakkının olmaması ve mülteci statüsü verilmemesi dikkat çekicidir. Bunun örneklerinden biri 1999'da Türkiye'ye gelen ve hala Türkiye'de yaşayan ancak resmi bir statüye sahip olmayan Çeçenlerdir. Resmi makamların Çeçenleri "sığınmacı" olarak kabul etmemesi, Çeçenlerin resmi statü almak için başvuruda bulunmasını engelleyen (geri gönderilmekten korktukları için) bir durumdur. Başvuranlar ise "misafir" statüsü almış ve bu statü sayesinde geçici ikamet edebilme hakkına sahip olmuşlardır. BMMYK prosedüründe Avrupa dışındaki ülkelerden gelenlerle ilgili düzenlemeler olması nedeniyle Çeçenler BMMYK prosedürlerine dâhil değillerdir. Çünkü Çeçenler Avrupalı sığınmacı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla Avrupa dışından gelen sığınmacılar gibi, Çeçenlerin 3. bir ülkeye yerleştirilmeleri söz konusu değildir. Hukuki olarak mülteci statüsüne sahip olmayan Çeçenlerin Türkiye'deki yaşamları belirsiz koşullarda devam etmektedir.[150]

1.1.1.4. 2001 ve Sonrası Göçler

Türkiye, Küreselleşme ile birlikte dünya ile daha fazla bütünleşmeye başlamış haldedir. Bunun yanı sıra yoğun bir şekilde geçirdiği toplumsal siyasal ve ekonomik dönüşümler, Türkiye'nin geçmişte karşılaştığı göçlere ek olarak yeni göçlerle de karşılaşmasına neden olmaktadır.[151] 2000'li yıllarda gerçekleşen göçlere baktığımızda uluslararası göç hareketleriyle daha fazla karşılaşmaktayız. Özellikle bu dönemde uluslararası göçler küreselleşme sonucunda çok daha farklı şekillerde meydana gelmektedir. 2000'li yılların uluslararası göç hareketlerini; göçün siyasallaşması, göçün farklılaşması, göçün kadınlaşması, göçün hızlanması ve göçün küreselleşmesi olarak beş farklı şekilde açıklamak mümkün.[152]

---

[150] Uluslararası Af Örgütü, 2009, s. 11. https://multeci.org.tr/wp-content/uploads/2021/09/Turkiyede-Multecilere-Koruma-Saglanmiyor-1.pdf (24.09.2022).

[151] Ahmet İçduygu vd., ''Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere'', MireKoç Raporları, 2014, İstanbul, s. 265. https://mirekoc.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2017/01/Tu%CC%88rkiyenin-Uluslararas%C4%B1-Go%CC%88c%CC%A7-Politikalar%C4%B1-1923-2023_-.pdf (16.09.2022).

[152] Stephen Castles - Mark J. Miller, ''Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri'', 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008, s. 14.

Küreselleşme ile birlikte bu dönemde gerçekleşen göçler çok sayıda ülkenin aynı zamanda göç hareketleri ile karşılaşmasına neden olmuştur. Göç edecek kişiler için kaynak ülke sayısı artmış durumdadır. Bu dönemdeki göçmenlerin genel özelliklerine baktığımızda sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda farklılıklara sahip olduklarını görmekteyiz. Küreselleşme sonucunda meydana gelen göçler ile Türkiye'nin 2000'li yıllarda karşılaştığı göçler önceki dönemlerden farklılık göstermektedir. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi Türkiye, uluslararası anlaşmalarla yapılan mübadele ve Türk soylu göçmenleri kabul dışında, 1980'lere kadar göç alan değil göç veren bir ülke olma özelliği ile ön plana çıkmaktaydı. Ayrıca bu yıllar Türkiye'nin artık transit bir ülke olma özelliği göstermeye başlamasıyla da dikkat çekmektedir. 2000 sonrasında dünya genelinde yaşanan uluslararası göçte farklılıklar söz konusudur. Bu dönemde çok sayıda ülke yeni göç deneyimleri ile karşılaşmaya başlamıştır. Bu dönemin göç ile ilgili üzerinde durulması gereken nokta; sığınmacı, mülteci ya da emek göçü şeklinde gerçekleşen göçlerin tek tip olmadığı ve hepsinin aynı anda deneyimlenmeye başlanmasıdır.

BMMYK'nin "Küresel Eğilimler'' adlı 2019'da yayımlanan raporunda 70.8 milyon insan zorla yerinden edilmiştir. Verilen bu sayı 20 yıl önceki sayının 2 katına karşılık gelmektedir. 2018'deki sayıdan ise 2.3 milyon fazladır. 70.8 milyon olarak verilen sayı ılımlı bir yaklaşım ile yapılan tahmindir. Bu sayının gerçekte çok daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Yerinden edilen bu insanların çoğunun uluslararası korumaya ihtiyacı olmasına rağmen, resmi olarak sığınma talebinde bulunanların sayısı yalnızca yarım milyon kadardır. Yayımlanan bu raporda verilen 70.8 milyon göçmen sayısının 3 farklı gruptan oluştuğunu görmekteyiz. Bunlardan ilki; savaş, çatışma, zulüm gibi nedenlerle ülkesini terk etmek zorunda kalan mülteciler, ikincisi; menşe ülkesinden çıkan ve uluslararası korumadan faydalanan ve mülteci statüsü başvurusunun sonucunu bekleyen sığınmacılar, üçüncüsü ise; kendi ülkeleri dışında başka bir bölgeye geçmek sorunda kalan ülke içinde yerinden edilmiş kişilerdir.[153] Göçten etkilenenlere bakıldığında dünya genelindeki hemen hemen her ülkenin bu

[153] UNHRC Türkiye, ''Dünya Çapında Yerinden Edilmiş Kişi Sayısı 70 Milyonu Geçerken, BMMYK Duruma Müdahale İçin Daha Güçlü Bir Dayanışma Çağrısında Bulunuyor'', 2019. https://www.unhcr.org/tr/22075-dunya-capinda-yerinden-edilmis-kisi-sayisi-70-milyonu-gecerken-bm-multeciler-yuksek-komiseri-duruma-mudahale-icin-daha-guclu-bir-dayanisma-cagrisinda-bulunuyor.html (18.09.2022)

durumla karşılaştığını söylemek mümkün. Özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde toplu nüfus hareketleri ile karşılaşılmış ve göçmen nüfusu son 50 yılda hızlı bir artış göstermiştir. Birleşmiş Milletler verilerine göre göçler son 20 yıldaki hızıyla devam ederse, dünya genelinde uluslararası göçmen sayısının 2050 yılında yaklaşık 450 milyon göçmene ulaşacağı düşünülmektedir.[154]

2000'li yıllarda gerçekleşen göçlerin diğer bir ele alınışı da göçün farklılaşan bir olgu haline gelmesidir. 21. yüzyılda çok sayıda ülke önceki dönemlerde karşılaştığı sığınmacı, mülteci, emek göçü şeklindeki belirli bir tipi ifade eden göçlerle değil, aynı anda hepsini barındıran göçlerle karşılaşmaya başlamıştır. Türkiye bu anlamda en iyi örneklerden biri olmuştur. Türkiye'nin önceki dönemlerde soydaşlık üzerinden göçmen alarak ve emek göçü üzerinden göçmen vererek ilerlettiği göç süreci, 21. Yüzyıla gelindiği zaman yerini farklı türlerdeki göçlere ev sahipliği yapmaya bırakmıştır.

Küreselleşme ile birlikte dünya genelinde çok sayıda insan her geçen gün yoksulluk, savaş, iklim değişiklikleri gibi nedenlerle göç etmektedir. Diğer bir deyişle zorunlu yerinden edilme sonucunda yeni göç örnekleri meydana gelmektedir.[155] Dolayısıyla 2000'li yıllardaki göç hareketlerinde yaşanan farklılaşmalara daha detaylı olarak bakıldığında, dünya genelinde giderek artan yoksulluklar, savaşlar ve iklim değişiklikleri insanların kendi ülkelerinden çıkarak sınırları aşmasına neden olmaktadır. Bu koşullarda yapılan göçler zorunlu olarak yerinden edilenlerin yeni örneklerini oluşturmaktadır. Bu kapsamda göç literatüründe yerinden edilmiş kişiler ve vatansızlar gibi kavramlar daha fazla yer almaya başlamıştır.[156]

21. yüzyılda uluslararası göç hareketleri şeklinde gerçekleşen göçlerin çoğu, göçün kadınlaşması şeklinde gerçekleşen göçleri barındırmaktadır. Daha önceki dönemlerde yoğun bir şekilde erkeklerin göç ettiği göç olayları ile karşılaşırken, bu yeni dönemde dünya çapında göçlerde meydana gelen değişmelerle birlikte kadınların hatta çocukların da göç eylemine dâhil olduğunu görmekteyiz. Kadınlar ve

[154] Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, s. 27, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2013_yillik_goc_raporu.pdf (22.09.2022)

[155] BMMYK, 2011, s. 6

[156] Kaya, "Imanuel Wallestein'ın Toplumsal Değişim Kuramı", s. 71.

çocukların bu göçlere dâhil olma nedenleri diğer mülteciler gibi zulüm ve baskı görmekten korkmalarıdır. Özellikle kadınların erkeklerden farkı, kadının bedensel ve ruhsal sağlığını bozacak şekildeki uygulamalar nedeniyle ülkesini terk ederek başka bir ülkeye sığınmak zorunda kalmasıdır. Ancak kadınlar göç ettikleri yerlerde de kaçtıkları sorunlarla yeniden karşılaşabilmektedir. 1970'li yıllardan itibaren karşılaşılmaya başlanan bu gerçeklik ile ilgili uluslararası toplum tarafından tartışma konusu yapılması sorunun çözümü açısından yeterli olmamıştır.[157]

Küreselleşme sonucunda göçün kadınlaşması ile birlikte "emek" faktörü de kadın çerçevesinde önemli bir meseledir. Küreselleşme ile göçün kadınlaşmasının başlangıcı altında yatan temel iki sebep bulunmaktadır. İlki; gelişmiş ülkeler tarafından gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelere yatırım yapılması sonucunda emek göçüne olan ihtiyaçtaki azalmadır.[158] Kadınlar bunun sonucunda ya çok az bir ücrete çalışmak zorunda kalmış ya da diğer ülkelerde kimsenin yapmak istemeyeceği işlerde çalışmak zorunda kalmışlardır.

Küreselleşme ile birlikte gerçekleşen göçlerden biri de göçün siyasallaşmasıdır. Siyasal nedenlerle gerçekleşen göçlerin, göç literatürü incelendiği zaman sığınmacılık ve mültecilik çerçevesinde ele alındığı görülmektedir.[159] Göçün siyasallaşması ifadesi ile vurgulanan durum; ulus devletlerin bu göçü ulusal güvenlik politikaları kapsamında ele almasıdır. Göç konusu gelinen noktada artık "yönetişim" gerektirmektedir. Çünkü dünyanın gündeminde göç ve göçmen sorunu neredeyse her devletin yaşadığı bir sorun olmaya başlamıştır. Küreselliğin getirisi olarak insanların tek bir dünya anlayışı ile birlikte sınır ötesine hareket edebildikleri bir dünya manzarası var olmaya başlamıştır.[160] Günümüzde özellikle Ortadoğu'da sıkça meydana gelen olumsuz olayların sonucunda gerçekleşen göçlerin Avrupa'ya kadar

[157]Ayşe Akkaya, "Mülteci Kadınlar iki Kat Sorunlu", Mazlumder Makaleler, 2003. https://www.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/makaleler/8/multeci-kadinlar-iki-kat-sorunlu/915 (25.09.2022).

[158] Adıgüzel, *Göç Sosyolojisi,* s. 104.

[159] Ahmet Ceylan - İsa Uslu, "Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelen Kitlesel Göç Hareketleri ve Kabul Mekanizmasındaki Yaklaşımlara İlişkin Bir İnceleme: 1989 Bulgaristan, 1991 Irak ve 2011 Suriye Göçleri, Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, 2019, S. 217.

[160] Deniz Kaygusuz, "Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi", *Akademik Düşünce Dergisi,* 2021, S. 3, s. 64.

ulaşması, göç konusunun ne kadar önemli bir mesele olduğunu ve göz ardı edilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Daha önceki başlıklarda incelenen göçler arasında yer alan Sovyetler Birliği'nin dağılması, Balkan ülkelerindeki gelişmeler, Yugoslavya, Orta Doğu ve Afganistan'da yaşananlar, Körfez Savaşı dünyada yeni göç hareketlerine sebep olmuştur. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası göç, dünyanın her yerinde siyaseti ve toplumları şekillendiren bir olgu olmuştur. Böylece göç küreselleşmenin önemli bir unsuru haline gelmiştir.[161] Soğuk Savaş sona erdikten sonra uluslararası sistemde bazı değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişikliklerin yanı sıra, güvenlik olgusu da daha önemli bir hale gelmiştir. Söz konusu değişiklikler ve güvenlik, çevre ve sağlık gibi konularla bağdaştırılarak yeniden tahayyül edilmiştir. Bu durum uluslararası göç ve uluslararası ilişkiler arasındaki ilişkinin gözden geçirilmesine neden olmuştur. Bu durumun en iyi örneği 11 Eylül saldırılarıdır. Bu saldırılar ''göç güvenliği nasıl etkiler?'' sorusunun karşılığı olmuştur. Saldırıları düzenleyenlerin geçici ya da düzensiz göçmenler oldukları anlaşılmış, bunun sonucunda ABD göç birimini milli güvenlik bakanlığı içerisine dâhil etmiştir. Diğer Batılı devletler de aynı yaklaşımı benimsemiştir. 2004 yılında Madrid'de ve 2005 yılında Londra'da gerçekleşen bombalı terör eylemleri Batılı devletlerin bu yaklaşımı benimsemelerinde haklı olduklarını göstermiştir.[162]

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD ve Avrupa güvenliğe yönelik en büyük tehdit olarak göç kaynaklı suçları görmüştür. Bunun sonucunda AB içinde, yasadışı göç, dolandırıcılık, insan kaçakçılığı gibi suçlarla mücadele edebilmek adına iş birliği kurmayı amaçlamıştır. AB ve Türkiye bu kapsamda ortaklık anlaşması imzalamıştır. Ancak AB, Türkiye'ye ''göç kontrol sistemi oluşturma'' şartı koşmuştur. Günümüzdeki göç politikalarının oluşum sürecinin arka planında bu anlaşma bulunmaktadır. Türkiye'nin göç olgusuna yönelik kurumsal oluşum

[161] Marella Bodur Ün - Anış Paydak, "Küreselleşen Dünyada Düzensiz Göç ve Türkiye: Adana İli Yabancı Misafirhanesi Çalışması", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 17, S. 3, s. 189.

[162] Sita Bali, "Populations Movements. P.D. Williams içinde, Security Studies: An Introduction. Oxon Routledge s. 470-471'den aktaran Bodur- Paydak, , "Küreselleşen Dünyada Düzensiz Göç ve Türkiye: Adana İli Yabancı Misafirhanesi Çalışması", s. 189-190.

gerçekleştirmesi ve düzensiz göçe karşılık önlemler alması, AB mevzuatına uyumlu olacak şekilde bir gelişme kaydettiğini göstermektedir.[163]

Bahsi geçen 11 Eylül saldırıları, başta Ortadoğu olmak üzere, ABD'nin dünya politikasını değiştirmesi ile sonuçlandı. ABD, terör tehditlerine her zamankinden daha açık olduğunu düşünmeye başladı ve özellikle dış politikada öncelik ''güvenlik'' alanına verildi. ABD'nin yaşadığı saldırılar sonrasında dünya politikasında değişikliğe gitmesinin yanı sıra halk da yabancılara karşı yaklaşımlarında köklü değişikliklere gitti. Özellikle Müslümanlara karşı önyargı geliştirildi.[164] Dünyanın giderek küresel hale gelmesi ile birlikte devletlerin sınırlarında oluşturduğu duvarlar, Müslümanların terörist olarak yaftalanması ile birlikte Avrupa'daki sınırların oluşumunu belirlemiştir. Bu duvarlar Müslüman mültecilerin Avrupa sınırlarına girmesini engellemek için oluşturulmuş duvarlardır.[165] Bu doğrultuda 11 Eylül saldırıları sonrasında göç olgusunun ele alınışı daha çok güvenlik söylemleri çerçevesinde olmaya başlamıştır. Daha önceki başlıklarda sözünü ettiğimiz göçe neden olan olaylar (örneğin Soğuk Savaş), göç edilen ülkelerde sorunlara yol açmıştır. Ancak 11 Eylül saldırıları sonrasında dünya genelinde ülkeler uluslararası koruma meselesini eskisi kadar önemsememeye başlamıştır. ABD'nin değişikliğe gittiği dünya politikası sonucunda, göçmen karşıtlığı körüklenmiştir. Özellikle göç alan ülkelerde bu sorun daha derinden hissedilmektedir. Ülkeler, göç meselesine artık kendi egemenliğini koruyacak şekilde yaklaşımlar sergilemektedir.

Türkiye'de 1934 tarihli ve 2510 sayılı İskân Kanunu, göçmen, serbest göçmen, münferit göçmen ve toplu göçmen gibi çeşitli göçmen türlerini tanımlamış ise de soydaş odaklı düzenlemelerle sınırlı bir yapı öngörülmüş olup 2006 yılında yapılan değişiklikle 5543 sayılı Kanun halini almıştır. İskân Kanunu kapsamı dışında kalan yabancılara ilişkin iş ve işlemler ise 1950 yılında çıkarılmış olan 5682 sayılı

[163] Yasemin Mamur Işıkçı, "Türkiye'de Kamu Politikası Olarak 2000 Yılı Sonrası Uluslararası Göç Yönetiminin Analizi'', *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* 2017, C. 7, S. 3, s. 31.

[164] Alaattin Uytun, "11 Eylül Terör Saldırısı Sonrası Değişen Terörizm Algısı", Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Estitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009, s. 37.

[165] Kerem Özbey, "Açık Kapı Politikasından Sınır Duvar Projesine: Türkiye'nin Sınır Politikasının Dönüşümü'', *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 23, S. 43, s. 720.

Pasaport Kanunu ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile yürütülmüştür.[166]

1970'li yıllardan itibaren Rusya'nın Afganistan'ı işgal etmesi, İran'da yaşanan rejim değişikliği, Orta Doğu'daki mevcut Saddam rejimine yönelik gerginlik ve savaşlar, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da komünist rejimlerin çöküşü gibi durumlar, Türkiye'nin göç hareketlerinde önemli sayılan durumlardır. Ayrıca bu durumlar, Türkiye'nin düzensiz göç hareketleri ile karşılaşmasına neden olmuştur. Türkiye'nin göç alan ülke olarak nitelendirilmesine katkı sağlamıştır. Bunlara ek olarak, binlerce göçmenin Türkiye'yi Batı'ya ulaşmak için bir köprü olarak kullanmaya çalıştığı da bir gerçektir.[167]

1.2. Türkiye'nin Göç Politikası

1.2.1. Mülteciliğin Hukuksal Çerçevesi

Türkiye'de mülteci statüsüne yönelik farklı uygulama ve tanımlamalar mevzuat ile ilgilidir. Bu durumdan hareketle uluslararası koruma; şartlı mülteci, mülteci veya ikincil koruma statüsüne karşılık gelmektedir. Şartlı mülteci ve mülteci tanımlamaları birbirinden farklıdır. Şartlı mülteci; Avrupa ülkelerinden farklı ülkelerden gelen ve vatansız olarak adlandırılan kişilerin üçüncü bir ülkeye gönderilinceye kadar Türkiye'de kalmalarını sağlayan statüdür. Mülteci statüsü ise sadece Avrupa'dan gelen ve iltica talebinde bulunan kişilere verilmektedir. Bu her iki statüye de uygun olmayan kişiler, köken ülkelerine döndükleri zaman işkence, öldürülme gibi durumlarla karşı karşıya gelecek kişilere ikincil koruma statüsü tanınmaktadır. Bunlardan farklı olarak geçici koruma statüsü; ülkesinden ayrılmaya zorlanmış ve ülkesine geri dönemeyen, geçici ve acil koruma edinmek amacıyla

[166] İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, "2013 Türkiye Göç Raporu" S. 75. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2013_yillik_goc_raporu.pdf (14.10.2022).

[167] İçduygu vd., "Türkiye'de İçgöç ve İçgöçün İşçi Hareketine Etkisi", içinde İçduygu vd., Türkiye'de İçgöç: Türkiye'de İçgöç, Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri Konferansı, 6-8 Haziran 1997, Bolu-Gerede, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları s. 230-231.

kitlesel halde sınırlarımıza gelen ya da sınırlarımızı geçen yabancılara verilen statüdür.[168] Geçici koruma statüsünün örneği Türkiye'deki Suriyelilerdir.

1.2.2. Suriye'deki İç Karışıklık, Arap Baharı ve Türkiye'nin Tutumu

Baskıcı ve otoriter olan Suriye rejimi, Ortadoğu'daki mevcut diğer baskıcı ve otoriter yönetimlere karşı halk tarafından başlayan isyanlar ve Arap Baharı sürecinde gelişen dini, siyasi ve ekonomik gelişmelerden direkt olarak etkilenmiştir.[169] Suriye'deki rejimin örgütlenme şekli, toplumsal yapısı ve toplumsal sermaye biçimleri, bu isyanları şekillendiren unsurlar olmuştur.[170] 2011 yılı Mart ayı itibariyle Suriye'de, dünyada büyük yankı uyandıracak olan iç savaş başlamıştır. Suriye'deki bu iç savaş, yalnızca Suriye'yi değil, tüm dünyayı ilgilendiren bir mesele olmuş, ülke sınırlarını aşarak sınır ötesi bir mesele haline gelmiştir.[171] Sınır ötesi haline gelen bu mesele, ''sınır komşusu'' olması nedeniyle en başta Türkiye'yi etkilemiştir.

Suriye'deki iç savaşın/iç karışıklığın devam etmesi ve bununla birlikte şiddetin giderek artması nedeniyle Suriye vatandaşları Türkiye'ye sığınmak istemiştir. İlk olarak bir grup Suriye vatandaşı Türkiye'ye sığınmış ancak daha sonrasında bu sayı giderek artmış ve Türkiye için Suriyeli mülteciler süreci başlamıştır. Suriye'deki iç savaş henüz son bulmamış bir meseledir. Dolayısıyla bu mesele yalnızca devletleri ilgilendiren bir mülteci krizi meselesi değildir. Suriye'deki iç savaş diğer ülkelerin vatandaşlarını da etkileyen bir hale gelmiştir. Başka bir ifadeyle savaş Suriye sınırları içerisinde gerçekleşmesine rağmen, sınır ötesi bir problem haline dönüşmüştür.

Suriye'nin sınır komşusu olan Türkiye, Suriye'deki iç savaştan en fazla etkilenen ülke olmasının yanı sıra bu savaşın getirilerinden de en fazla etkilenen ülke olmuştur. Bu iç savaş Türkiye için sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik vb. alanlarda

---

[168] İbrahim Sirkeci - Filiz Göktuna Yaylacı, Küresel Hareketlilik Çağında Göç Kuramları ve Temel Kavramlar. Kuramsal ve Uygulama Boyutları ile Türkiye'de Sığınmacı, Mülteci ve *Göçmenlerle Sosyal Hizmetler* içinde. (Der. Göktuna Yaylacı, F.), Transnational Press London.

[169] İbrahim Kerman - Ertan Efegil, "Terör Örgütü PKK/PYD'nin Suriye'de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi,* 2017, C.1, S. 2, s. 163.

[170] Erdem Demirtaş, *Ortadoğu'da Devlet ve İktidar- Otoriter Rejimler Üzerine Bir İnceleme,* Metis Yayınları, İstanbul, 2014, s. 160-165.

[171] Bozkurt, "Suriye İç Savaşı: Savaşın Yarattığı Mültecilik Akınının Türkiye ve Avrupa Birliği'ne Yansımaları", s. 60.

önemli etkilere neden olmuştur. Türkiye'nin bu iç savaştan en fazla etkilenen ülke olması, bu çalışmanın konusunun çerçevesini çizen mesele olmuştur. Dolayısıyla çalışmanın asıl konusunu anlayabilmek adına, öncelikle Suriye'deki iç karışıklık sürecini anlayabilmek gerekmektedir. Bu anlamda Türkiye'nin Suriye'deki iç karışıklığa yönelik tutumunun ne olduğunun bilinmesi elzemdir. Suriye'deki iç karışıklığın arka planını anlamak, meselenin objektif olarak anlaşılmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla bu başlıkta öncelikle Suriye'deki iç savaşa neden olan meseleler değerlendirilecektir. Bu çerçevede Suriye'deki iç savaşın nedenleri, bölgesel ve uluslararası aktörler ve Türkiye'nin Suriye'deki iç savaştaki rolleri ele alınacaktır.

Suriye'deki iç savaş öncesinde Türkiye-Suriye arasındaki ilişkileri değerlendirmemiz gerekirse; ilişkilerde düzenlilik olmadığını görmekteyiz. Suriye ve Türkiye arası ilişkiler inişli ve çıkışlı şekilde ilerlemiştir. İlişkilerin bu şekilde seyretmesinin altında yatan neden, Suriye'nin Türkiye aleyhine hareket etmesidir. Örnek vermek gerekirse; Türkiye'nin Suriye'ye sınırı olan Hatay ili üzerinde Suriye'nin hak iddia etmesi, başka bir örnek ile de Türkiye'nin yıllardır maddi ve manevi bir şekilde mücadele ettiği konuların başında gelen PKK'yı ve PKK'nın elebaşı olan Abdullah Öcalan'ı Türkiye'ye rağmen korumasıdır. Bu meseleler devam ederken, Türkiye ve Suriye arasındaki ilişkilerin iyi yönde evrilmesi, Türkiye'nin verdiği mücadele sonucunda olmuştur. Bu mücadele akabinde, Öcalan Suriye'yi terk etmek zorunda kalmıştır. İki ülke arası ilişkiler özellikle 2000'li yıllara gelindiği zaman artmaya başlamıştır. Bu iyi ilişkilerin göstergesi olarak iki ülkenin imzaladığı çok sayıda anlaşmanın bulunması verilebilmektedir. Diğer ülkelerle yapılan anlaşmalara göre, bu iki ülke arasındaki anlaşmaların daha çok olması dikkat çekici bir özelliktir. Bu anlaşmaların niteliği ise; siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve askeri alanlarda iş birliği kurabilmek adına yapılan anlaşmalar olmasıdır.[172]

Türkiye ve Suriye arasında yaşanan gerginliklerin genellikle Türkiye için "güvenlik meselesi" olarak değerlendirilen meselelerden kaynaklandığını söylememiz mümkün. Bir önceki paragrafta söz ettiğimiz Hatay ve PKK meseleleri

[172] Resmî Gazete, 19 Ekim 2019'dan aktaran: Nasrullah Uzman, "Türkiye'nin Sınır Güvenliği Açısından Suriyeli Sığınmacılar Meselesi", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2016, C. 5, S. 15, s. 137.

gündemden düşmeyen meseleler olmuştur. Bu gerginlikler, Suriye ve Türkiye Heyetlerinin Adana Mutabakatı imzalamak amacıyla Ekim 1998'de Adana'da bir araya gelmesi, iki ülkenin ilişkilerinin iyiye doğru evrilmesinde ön ayak olmuştur. Buna ek olarak dönemin Cumhurbaşkanı Ahmed Necdet Sezer'in, Suriye'ye Hafız Esad'ın cenaze töreni için ziyarete gitmesi iki ülke arası ilişkilerde yeni bir dönem başlatmıştır.[173]

Türkiye ve Suriye arası ilişkiler iyi yönde ilerlerken, bu dönemde dünyada yankı uyandıracak bir mesele olan Arap Baharı meydana gelmiştir. Arap Baharı tek bir nedene dayalı olarak gerçekleşen bir mesele değildir. Arka planında çok sayıda önemli etkenler bulunmaktadır. Halkların demokrasi isteği, ekonomik zorluklar vb. nedenler Arap Baharının gelişmesinde etkin rol oynayan meselelerdir.[174] Arap coğrafyasında gerçekleşen, tarihsel süreç içerisinde reformist ve siyasal açıdan önemli olarak değerlendirilen bu mesele, sonraki dönemde ''Arap Baharı'' olarak adlandırılmıştır. Arap Baharının çıkış noktası Tunus'tur. Tunus'ta 2010 yılında başlayan ve hızlı bir şekilde diğer Arap ülkelerine de yayılan bir meseledir. İşsizlik, siyasi yozlaşmalar, tek adam yönetimi, artan enflasyon, özgürlük kısıtlamaları vb. gibi çok sayıda olumsuz faktör, Arap Baharının gelişmesindeki diğer etkenlerdendir. Yaşanan bu siyasal çalkantılar ve krizler, zincirleme bir etki yaratarak diğer ülkelere hızlı bir şekilde yayılmış, protestoları kitlesel hale getirmiş ve ülkelerin çoğunda beklenmedik bir şekilde çatışmaların şiddetli hale gelmesine neden olmuştur.[175] Olayların ilk başlangıç noktası ise Üniversite mezunu ve işsiz olan Buazizi'nin, sebze-meyve sattığı tezgâhının elinden alınması nedeniyle kendini yakması ve hayatını kaybetmesidir.[176] Arap Baharına neden olan isyanların gerekçelerine bakıldığı zaman, isyanların asıl nedenlerinin çözülemeyen toplumsal sorunlar olduğunu söyleyebiliriz.

---

[173] Nuri Yeşilyurt, "Ortadoğu ile İlişkiler'', 2013, Der. Baskın Oran, ''Türk Dış Politikası", C. 3, İletişim Yayınları, s. 401.

[174] Eda Kılıç vd. "Arap Dünyasında Entropi: Tunus, Mısır, Libya ve Suriye'de Halk Ayaklanmaları'',Türkiye Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-Yakın Doğu Araştırmalar Merkezi (TUİÇ-YADAM), 2012, Rapor No: 1, s. 18.

https://www.yumpu.com/tr/document/read/11907685/arap-dunyasnda-entropi-tunus-msr-libya-ve-suriyede-tuic (30.09.2022).

[175] Bozkurt, "Suriye İç Savaşı: Savaşın Yarattığı Mültecilik Akınının Türkiye ve Avrupa Birliği'ne Yansımaları'', s. 58.

[176] Reşat Açıkgöz, "İntihar Saldırıları: Terör mü Özgürlük Arayışı mı?'' *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2013, C. 8, S. 8, s. 316.

Buazizi'nin kendini yakmasının ardından geçen birkaç günün sonunda başka bir işsiz de işsizlik ve sefalet dolu bir yaşama boyun eğmeyerek intihar etmiştir. Bu iki olay sonrasında çok kısa bir süre içerisinde öncelikle Tunus'ta sonrasında ise Bahreyn, Yemen, Mısır, Libya ve Suriye'de eylemler yapılmaya başlamıştır. Eylemlerin ve isyanların nedenlerinden biri olan ekonomik bunalımlar sonucunda kitlelerin isyanları, ilk defa ülkelerini yönetenlere karşı gerçekleşmiştir.[177]

Arap Baharı meselesi tek bir nedene ya da etkene indirgenerek açıklanabilecek bir mesele değildir. Temelde üç nedene dayanarak açıklamak gerekirse, bu nedenlerden ilki; Ortadoğu'da uzun süredir devam eden otoriter ve diktatör devlet yapılarından duyulan rahatsızlıklar ve baskıcı bir yönetim yerine demokratik bir yönetimin talep edilmesidir. İkincisi; ülkede bulunan ekonomik eşitsizliğin neden olduğu işsizlik, sömürü, yoksulluk gibi sorunların, insanların yaşam şartlarını kalitesizleştirmesidir. Üçüncüsü ise; Ortadoğu'nun içinde bulunduğu şartların ve yaşanan gelişmelerin göz önünde bulundurulması gerektiği ile ilgilidir. Diğer bir ifade ile küreselleşmedir. İnsanların küreselleşme sonucunda diğer ülkelerdeki yaşam şartlarını görebilmeleri ve kendi olumsuz yaşam koşulları ile kıyaslama yapabilmeleri, meselenin küresel boyutunu da ön plana çıkarmaktadır.[178] Arap Baharı'nın Suriye'deki etkisini incelemeden önce, Arap Baharı öncesinde Suriye'deki duruma bakılması gerekmektedir.

Suriye'de Arap Baharı süreci başlamadan önceki dönemlere bakıldığında, Suriye'nin Cumhurbaşkanı olan Hafız Esad'ın vefat ettiği 2000 yılının, Suriye halkı için önemli bir tarih olduğu görülmektedir. Hafız Esad'ın oğlu olan Beşar Esad, babasının ölümünün ardından devletin başına geçmiştir. Beşar Esad'ın devletin başına geçmesi, Suriye halkı tarafından umut verici bir olay olarak değerlendirilmiştir.[179] Çünkü Suriye halkının, Hafız Esad'ın Suriye'de 30 yıl idaresinden sonra, oğlu Esad'ın iktidara geçmesiyle birlikte; Onun teknolojiye açık olması, Batı'da eğitim alması, yaşının genç olması gibi durumlar nedeniyle devletin iyi yönetileceğine dair umutları artırmıştır. Bunlara ek olarak Esad'ın halka yönelik

[177] Demirtaş, *Ortadoğu'da Devlet ve İktidar- Otoriter Rejimler Üzerine Bir İnceleme,* s. 13.

[178] Ramazan Gözen, "Türkiye ve Arap Baharı: Değişimi Açıklamak ve Anlamak", *Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2011, S.2, s. 7.

[179] Çağatay Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2016, S. 2, s. 82.

vaatleri ve devletin başına geçtikten sonraki ilk birkaç yıl içinde yaptığı uygulamalar, Suriye halkının güvenini kazanmasını sağlamıştır. Böylece halk Suriye'nin özgürleşeceğini, demokrasinin hızlı bir şekilde uygulanacağını düşünmüştür.[180]

Suriye halkının Beşar Esad'ın devletin başına geçmesi sonrasında, devletin iyi yönetileceğine dair olan umutları çok uzun sürmemiştir. Esad ilk zamanlar halka verdiği sözleri bir süreliğine tutmuş fakat sonraki süreçte yönetim şekli babası Hafız Esad'ın yönetiminden farklı olmamaya başlamıştır. Bu durum Suriye halkı için umut olmaktan çıkarak, eski devlet yönetimine dönüşü andırmıştır. Esad'ın devletin yönetimini ele alması sonrasında Suriye halkının ekonomik durumlarının iyiye gitmemesi bazı dönemlerde halkın başkaldırılarda bulunmasına neden olmuştur.[181] 2011 yılında sözünü ettiğimiz Arap Baharının Suriye'deki yansıması olarak, Suriye'nin güney batısında yer alan Dara kentinde bir grup gencin okul duvarına yazdığı rejim karşıtı yazılar, polis tarafından yakalanmaları ve ağır işkencelere maruz kalmaları ile olayların başlayacağına dair haberci olmuştur. Bu olay sonrasında ülkede var olan protestolar ulusallaşmıştır. Mısır ve Suriye'deki halkların eylemlerini koordine eden sosyal medya, Suriye'deki halkın eylemlerini de koordine etmeyi sağlamış ve eylemler ülke çapında büyümüştür.[182] Halkın protestolara başlaması ve bu protestoların ülke geneline yayılması ile Suriye yeni bir döneme girmiştir. Suriye'nin yeni bir döneme girmesi, bu protestoların yönetim tarafından şiddet kullanılarak bastırılmaya çalışılması sonucunda olayların daha da büyüyerek iç savaşa gitmesine neden olmuştur.

Suriye'deki protestoların önce çatışmaya, sonrasında olayların şiddet kullanılarak bastırılmaya çalışılması durumunun giderek büyümesi sonucunda iç savaşın başlaması, Arap Baharının Suriye'deki yansımasıdır. Arap Baharı hareketini yaşayan diğer devletlerde ulaşılan sonucun, yani rejimlerin son bulmasının, Suriye'de de gerçekleşeceği öngörülmüştür. Diğer bir ifadeyle rejimin daha fazla ayakta kalamayacağı ve birkaç ay içerisinde yıkılacağı düşünülmüştür. Ancak

---

[180] Harun Acar, "Suriye Halkının Beşar Esad'a Direnme Hakkı: Üç Sözleşmeci Bakış'', *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi,* 2013, C. 10, S. 37 s. 130.

[181] Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?'', s. 82.

[182] Mehmet Fahri Danış, "1976-1982 Kalkışması ve 2011 Suriye Olaylarına Yol Açan İçsel Dinamiklerin Karşılaştırılması'', *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi,* 2021, C. 1, S. 1, s. 37.

beklenen olmamış, Suriye rejimi iktidarda kalmaya devam etmiştir.[183] Bu öngörüde bulunan ülkelerden biri de Türkiye olmuştur. Dönemin Başbakanı Erdoğan'ın Esad rejiminin birkaç ay içerisinde devrileceğini öngörmesine rağmen, Suriye'deki olayların 1. yılına gelinmiştir. Bunun üzerine Erdoğan öngörüsünü, rejimin yaklaşık 2 yıl içerisinde devrileceği şeklinde genişletmiştir. Ankara'nın Esad'a yönelik çağrıları silah kullanmayı bırakması, halkın taleplerini yerine getirmesi şeklindeyken, bu çağrılar yerini yeniden Esad'ın erken seçime gitmesi tavsiyesine bırakmıştır.[184] Suriye krizinin öngörülenin aksine çözümsüz bir hal alması ve belirsiz bir zamana yayılması daha başlangıçtan itibaren Türkiye- Suriye ilişkilerinde bozulmaların da kronik bir hal almasına yol açmıştır.[185]

Arap Baharı süreci başladığında Türkiye'nin, özellikle de dönemin hükümet partisi olan AK Parti'nin Arap Baharına yönelik tavrı ilk başlarda çekingen olmuştur. Türkiye'nin olaylara çekingen tavırlar sergilemesinin altında yatan neden, bölgede kendisine yakın olan aktörleri ve tarafları karşısına almak istememesidir. Türkiye olaylara karışarak karşılık vermek yerine, mevcut şartlarda sağlanabilecek barışı ve istikrarı diyalog kurarak değiştirmeyi hedeflemiştir.[186] Türkiye meseleyi diyalog kurarak çözmek istemesine ek olarak Arap Birliği, Esad rejimine karşı, talep ettiklerini yerine getirmesi için başlattığı yaptırımlara katılmıştır. Bu yaptırımlar arasında:

- Suriye halkı ile rejim arasındaki ilişkiler düzelene kadar ''Yüksek Düzeyli İş Birliği Konseyi Mekanizması'' askıya alınacak,
- Suriye'de temel liderlik kadrosu üyesi olanlara Türkiye'ye seyahat yasağı getirilecek ve Türkiye'deki mal varlıkları dondurulacak,
- Suriye ordusuna tüm askeri malzeme ve silah satışı son bulacak,
- Suriye Merkez Bankası ile ilişkilere son verilecek,

[183] Bozkurt, "Suriye İç Savaşı: Savaşın Yarattığı Mültecilik Akınının Türkiye ve Avrupa Birliği'ne Yansımaları'', s. 65.

[184] Doğan Ertuğrul, "Türkiye Dış Politikası İçin Bir Test: Suriye Krizi'', TESEV, 2012, s. 2. https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Turkiye_Dis_Politikasi_Icin_Bir_Test_Suriye_Krizi.pdf (01.10.2022)

[185] Nurettin Altundeğer - Ertuğrul Yılmaz, "İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası'', 2016, C. 21, S. 1, s. 296.

[186] Gözen, "Türkiye ve Arap Baharı: Değişimi Açıklamak ve Anlamak'', s. 12.

- Suriye Ticaret Bankası ile olan işlemler durdurulacak,
- Suriye'de yapılan alt yapı projeleri için imzalanan kredi anlaşması askıya alınacak[187] şeklindedir.

Türkiye'nin Suriye'deki olaylara ilk zamanlarda çekingen tavırlar sergilemesinin diğer nedeni de Esad ile olan ilişkilerin iyi olmasıdır. Suriye'nin Baas rejiminin halka yönelik sergilediği şiddet ve katliamlara yönelik Türkiye'nin tavrı, bu durumu sadece eleştirmesi ile sınırlı kalmıştır. Türkiye bu meseleyi yukarıda da ifade edildiği gibi iletişim kurarak çözmek istemiştir. Bu tavrı ile Suriye'deki durumu ikna kabiliyeti ile kontrol altına alabileceğini ve bu meselede "model ülke" olarak kurtarıcı bir misyon üstleneceğini düşünmüştür.[188] Fakat Türkiye'nin çekingen tavır sergilemesi çok uzun sürmemiştir. Çünkü Baas rejminin halka yönelik şiddeti giderek artırması ve ölümlere yol açması, Türkiye'nin olaylar karşısında daha fazla sessiz kalmasını engellemiştir. Türkiye, Esad'ın halka yönelik uyguladığı şiddete son vermesi gerektiğini sert bir üslup ile ifade etmiş ancak bu çağrı Esad tarafından sonuçsuz bırakılmıştır. Türkiye'de o dönem başbakan olan Erdoğan, Esad'a olan çağrılarının dozunu giderek artırmış ve bu duruma "Suriye'de yaşanan olaylar Türkiye'nin iç meselesi olarak görülmektedir" şeklindeki yorumu ile ilk başlardaki çekingen tavrın seyrini değiştirmiştir.[189]

Türkiye'nin Başbakanı Erdoğan'ın Esad'a yönelik çağrıları, askeri operasyonları artık durdurması gerektiğine yöneliktir. Ancak Esad'ın Erdoğan'ın bu çağrısına yönelik yanıtı: "Selefileri kontrol altına almadan olmaz" şeklinde basına yansımıştır. Erdoğan ise Esad'ın bu yanıtına karşılık: "Suriye'de Selefiler olmadığını biliyoruz" şeklinde karşılık vermiştir. Ancak Tahran ve Riyad arasındaki mevcut rekabetin Selefiler tarafından sürdürüldüğü bilinmektedir. Ayrıca, Baas rejiminin Sünni silahlı muhaliflere karşı 1982'de başlattığı operasyonlar sonucunda Hama'da ve diğer kentlerde yaşanan katliamlar sonucunda başlayan silahlı direnişi

---

[187] Celalettin Yavuz - Serdar Erdurmaz, *Arap Baharı ve Türkiye: Ortadoğu'da Kırılan Fay Hattı,* Berikan Yayınevi, Ankara, 2012, s. 258-259.

[188] Yavuz - Erdurmaz, *Arap Baharı ve Türkiye: Ortadoğu'da Kırılan Fay Hattı,* s. 230.

[189] Can İzbul, "Erdoğan: Suriye İç Meselemiz, Gereğini Yapmak Durumundayız", 2011, https://www.voaturkce.com/a/erdogan-suriye-ic-meselemiz-geregini-yapmak-durumundayiz-127078293/898713.html (01.10.2022).

gerçekleştirenlerin de Selefi gruplar olduğu bilinmektedir. Bu Selefi grupları destekleyen ise Suudi Arabistan'dır.[190]

Şekil 1. Selefiler Kimdir, Selefilik Nedir?[191]

Türkiye'de bulunan toplam nüfusun dörtte üçünden fazlasının Hanefi mezhebine mensup olması[192] Selefilik konusunu Türkiye açısından önemli bir hale getirmektedir. Selefilerin özelliklerine bakıldığında Arap Milliyetçiliğini savunduklarını ve Arap ülkeleri haricindeki Müslümanları, Müslüman olarak tanımadıkları görülmektedir. Kendilerini Ehli-Sünnet olarak diğer bir ifade ile gerçek İslam'ı yaşayan kişiler olarak görmektedirler.[193] Ayrıca aklı devre dışı bırakarak İslam'ı hayata uygulamayı amaçlayan Selefiler, yeniliklere, değişim ve dönüşümlere, gelişmelere, sorgulamalara karşıt bir tavır sergilemektedirler.[194] Selefilerin bu özelliklere sahip olması, Türkiye'de yaşayanların çoğunluğunun Hanefi mezhebine mensup olması ile çatışan bir durumdur. Türkiye'nin Suriyeliler için uyguladığı açık

[190] Ertuğrul, "Türkiye Dış Politikası İçin Bir Test: Suriye Krizi", s. 3.

[191] 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, "Selefiler Kimdir, Selefilik Nedir?", https://www.21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/teostrateji-arastirmalari-merkezi/selefiler-kimdir-selefilik-nedir (01.10.2022)

[192] Diyanet İşleri Başkanlığı, "Türkiye'de Dini Hayat Araştırması", Ankara, 2014, s. 7. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/914_1.pdf (01.10.2022).

[193] Adem Arıkan, "İslam Dünyasının Mezhep Haritası ve Nüfus Dağılımı", *İslami Araştırmalar Dergisi*, 2018, C. 29, S. 2, s. 352.

[194] Yaşar Ünal, "Selefi Zihnin Doğuşu ve Gelişimi Üzerine", Dini Araştırmalar, 2015, C. 18, S. 47, s. 73.

kapı politikası ile birlikte Türkiye'ye gelen Suriye vatandaşları arasında, Selefi unsurların da bulunması ihtimali, Türkiye'nin güvenliği açısından göz önünde bulundurulması gereken bir varsayımdır. Çünkü yukarıdaki şekilden hareketle, Selefiler, kendilerine dost olarak IŞİD, El-Kaide gibi, Türkiye'nin terör örgütü olarak nitelendirdiği grupları benimsemektedir. Rakipleri, diğer bir ifade ile düşmanları olarak gördükleri gruplar arasında Hanefilerin bulunması, Türkiye'nin iç güvenliğinin sağlanması adına, üzerinde durulması gereken bir mesele olarak değerlendirmemize mahal vermektedir.

Türkiye ve Suriye arasındaki mevcut gerginlik, Suriye tarafından 2012 yılında Türk uçağının düşürülmesi ile içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Suriye'deki mevcut çatışmalar, Türkiye'nin sınırlarını tehdit eder hale gelmiş, bunun yanı sıra da Suriye tarafından Türkiye'ye yönelik sınır ihlalleri yapılmış, Türkiye sınırları içerisine Suriye'den gelen top mermileri düşmüştür.[195] Suriye'nin bu tavrı ve gerçekleştirdiği ihlaller, Türkiye'nin güvenliği açısından tehdit oluşturmuştur. Türkiye, Suriye'nin bu ihlallerine cevapsız kalmamış ve topçu birlikleri aracılığıyla karşılık vermiştir. Suriye ve Türkiye arasındaki gerilimler, Türkiye'nin iç siyasetinde gündemden düşmeyen tartışmaların konusu olan "müdahale" söylemlerini devam ettirmesi ile birlikte, yeni bir evreye girmiştir.

Türkiye'nin Suriye politikasında gösterdiği tavır, Esad yönetimine karşı muhalifleri desteklemeye yöneliktir. Ancak Türkiye bu tavrına destek verecek Batılı aktörler bulamamış, çatışmanın içerisinde tek başına kalmıştır. Suriyeli muhaliflerin Türkiye topraklarına girmesi ve onların eğitiminin sınırda oluşturulan kamplarda Türkiye tarafından yapılması kamuoyu ve eğitimlerin gerçekleştirildiği bölgelerdeki sınır illerde yaşayan vatandaşlar tarafından olumsuz karşılanmıştır.[196] Türkiye'nin ilk zamanlarda Suriye'deki olaylara karışmayarak, diyalog aracılığıyla meselenin çözüme ulaştırılmasını hedefleyen tavrı, Suriye'deki olayların insan haklarını ihlal edici boyuta ulaşması ve Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden seviyeye gelmesi nedeniyle, Türkiye'nin Suriye politikasında değişikliğe gitmesine neden olmuştur.

---

[195] Hürriyet, "Valilik: Suriye'den Türkiye'ye İki Top Mermisi Düştü", 2014, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/valilik-suriyeden-turkiyeye-2-top-mermisi-dustu-26172584 (01.10.2022)

[196] Strategic Comments, "Turkey's Syria Role Risks Instability At Home, Isolation Abroad" https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13567888.2014.992169 (01.10.2022).

Türkiye'nin Suriye politikasında rahatsız olduğu durumlardan biri de Baas rejiminin PYD ile müttefiklik kurması olmuştur. PYD, 2003 yılında PKK'nın Suriye uzantısı olarak kurulması nedeniyle, Türkiye tarafından terör örgütü olarak nitelendirilmektedir.[197] Arap Baharının Suriye'de etkisini göstermesi ve Esad rejiminin göz yumması sonucunda 2011 yılında PYD Suriye'de üç farklı bölgede nüfuz oluşturmuştur.[198] Baas rejimi PYD ile kurduğu müttefiklik ile, Suriye'nin kuzeyini kontrol altına almıştır. Türkiye bu durumdan son derece rahatsız olmasına rağmen, bu dönemde ''Çözüm Süreci'' olarak yürüttüğü politika, bu duruma itiraz etmesini engellemiştir.[199] Türkiye'nin ''Çözüm Süreci'' dâhilinde, Suriye'nin kuzeyinde güçlenmeye başlayan PYD'ye müdahale etmemesi, ilerleyen zamanlarda Türkiye'nin mücadele ettiği terör örgütleri meselesini daha zorlayıcı hale getirdiğini söylememiz mümkündür.

Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde bulunan PYD'ye yönelik endişesi, PYD'nin Münbiç'i kullanarak Fırat'ın doğusuna ilerlemesi ve bölgedeki nüfuzunu genişletmesi ile daha da artmıştır. Türkiye bu meseleyi kendi geleceğini tehdit edici unsur olarak değerlendirmektedir. Bunun sonucunda Türkiye, ÖSO ve DEAŞ ile Mücadele Koalisyonu'nun hava unsurlarının da yardımı ile 24 Ağustos 2016'da ''Fırat Kalkanı Harekâtı''nı başlatmış ve başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Bu harekâttan 2 yıl sonra da ''Zeytin Dalı Harekâtı''nı Afrin'e yönelik başlatmıştır. Bunun da akabinde Suriye Milli Ordusu (diğer adı ile Özgür Suriye Ordusu-ÖSO) ile birlikte, Suriye Demokratik Güçlerine karşı 2019'da Barış Pınarı Harekâtı'nı başlatmıştır.[200] Türkiye bu harekâtların üçünü de BM Sözleşmesi'nde yer alan madde 51'de ifade edilen "meşru müdafaa" hakkını kullanarak gerçekleştirmiştir.[201] Türkiye'nin Suriye'ye yönelik gerçekleştirdiği operasyonlardan biri de 2016 yılında,

---

[197] İç İşleri Bakanlığı, "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG'', 2017, s. 6. https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/deneme/YAYINLAR/%C4%B0%C3%87ER%C4%B0K/pyd_arapca.pdf (01.10.2022)

[198] Doğan Şafak Polat, "Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askeri Harekatının Amaçları ve Sonuçları'', *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2020, C. 16, S. 33, s. 57.

[199] Talha Köse, "Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü'', *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 2017, C. 4, S. 1, s. 22.

[200] Polat, "Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askeri Harekatının Amaçları ve Sonuçları'', s. 58.

[201]Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı, "Türkiye-Suriye Siyasi İlişkileri'', https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa (01.10.2022)

Halep kentine bağlı Cerablus bölgesinde yapılmıştır. Operasyonun amacı Selefi bir örgüt olan IŞİD unsurlarını temizlemektir.[202]

Türkiye'nin, Suriye politikası çerçevesinde Esad rejiminin son bulması amacıyla muhalifleri destekleyen tavır sergilemesi, bazı olumsuz sonuçlar da doğurmuştur. Bunlardan biri Türkiye-İran arasındaki ilişkilere olan olumsuz yansımalardır. İran kendi bölgesel stratejisinin geleceğini Esad rejiminin devamlılığına bağlamaktadır. Dolayısıyla İran, Suriye meselesinde, Türkiye'nin karşısında duran aktörleri, kendi geleceğini garanti altına almak amacıyla taraf olarak benimsemiştir. Bunun yanı sıra Türkiye bu durumu, İran PKK/PYD terör örgütlerine yeniden destek veriyor şeklinde yorumlamıştır. Bu şekilde bir izlenim yaratmasının gerekçelerinden biri, İran'ın, Türkiye'nin güvenliğini tehdit edecek şekilde İran istihbaratını Türkiye'de kullanması yönündeki değerlendirmelerdir. İran istihbaratı Türkiye'nin askeri tesisleri hakkında bilgiler toplamış ve bu bilgileri Türkiye'nin mücadele ettiği terör örgütleri ile paylaşmıştır. İran'ın Türkiye'ye karşı yaptığı olumsuz faaliyetlerden diğeri ise kendi sınır karakollarını PKK/PYD'ye vererek, bu örgütlerin militanlarının Türkiye sınırlarına girmesini kolaylaştırmasıdır.[203]

Ankara'nın Suriye'deki olayları doğru bir şekilde analiz edememesi ve rejimin kısa sürede yıkılacağına dair öngörüsünün doğru sonuçlanmaması, temelde 3 nedene dayanmaktadır. Bu nedenlerden ilki; Ankara'nın Suriye'deki rejimin direncini doğru okuyamamasıdır. İkincisi; Suriye'deki muhaliflerin yapısını tam olarak anlayamamasıdır. Son olarak üçüncüsü de bölgesel aktörlerin rolünü iyi analiz edememesidir.[204] Türkiye'nin Suriye'ye yönelik politikasına baktığımızda, daha öncesinde de ifade edildiği gibi bu politikayı Esad rejiminin Suriye'de son bulmasına yönelik kurduğunu görmekteyiz.

Ankara'nın, Suriye'deki olaylara yönelik tutumlarında yaptığı hatalardan biri de Suriye rejiminin kendisine muhalefet olanlara karşı sergileyeceği tavır ve eylemleri öngörememesidir. Türkiye de diğer devletler gibi Suriye'deki iç karışıklığı değerlendirirken İslamcı bir çerçevede değerlendirme yapmıştır. Özetle Suriye'deki

[202] Fatma Taşdemir - Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", Akademik Hassasiyetler, C. 4, S. 7, s. 55.

[203] Atilla Sandıklı-Ali Semin, "Bütün Boyutlarıyla Suriye Krizi ve Türkiye", Bilge Adamlar Kurulu Raporu, 2012, s. 48.

[204] Ertuğrul, "Türkiye Dış Politikası İçin Bir Test: Suriye Krizi", s. 2.

iç karışıklık dini bir mesele olarak görülmüştür. Olaylar; Suriye'deki Sünni çoğunluğun, Alevi azınlığa karşı başlattığı isyanlar olarak değerlendirilmiştir.[205] Bu değerlendirmeden hareketle, Suriye'deki iç karışıklığın yalnızca dine indirgenerek yorumlandığı anlaşılmaktadır. Ancak Suriye'deki iç karışıklığın nedenlerinin ne olduğu, literatürde birbirinden farklı şekillerde ele alınmaktadır. Örneğin Özdemir; temelde 3 nedenden bahsetmektedir. Bunlar; ekonomik nedenler, Sünni-Alevi çatışması, politik baskılar şeklindedir.[206] Görüldüğü üzere, Suriye'deki iç karışıklığın dini bir çerçevede yorumlanması, karışıklığın nedenlerinden yalnızca birine karşılık gelmektedir.

Suriye'deki iç karışıklığın Arap Baharı etkisi ile başladığı gerçeğinin yanı sıra, bu iç karışıklığın Arap Baharı etkisinden de önceye dayanan derin köklere sahip olduğu bir gerçektir. Suriye'deki muhalif yanlıları ve muhalif karşıtlarının niteliklerine bakıldığında, mesele daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. Çünkü Suriye, 1920-1946 yılları arasında Fransız mandası altında yönetilmiştir.[207] Suriye'de Fransız mandasının ilk ortaya çıkışı, Emir Faysal'ın Suriye'nin Kralı olarak ilan edilmesi ancak bu krallığın çok uzun sürmemesi ile olmuştur. Fransızların Suriye'nin kontrolünü ele alması, Suriye bölgelerinin, San Remo Konferansı'nda İngiltere ve Fransa arasında paylaştırılması sonucunda gerçekleşmiştir. Fransa'nın Suriye'nin kontrolünü ele alması, Kral Faysal'ın ülkeden kaçmasına neden olmuştur.[208] Sonuç olarak Fransız Mandası ile Alevi-Sünni çatışmasının tohumları ekilmiştir. Fransa, ayrıştırdığı bu gruplara özerklikler vererek, o dönemde çok yükselmiş olan Arap milliyetçiliğini engellemek istemiştir. Fransa azınlık gruplarını da destekleyerek, gruplar arasındaki mevcut gerginliğin daha da artmasına neden olmuştur.[209] Daha sonraki dönemlerde bu durum, Suriye'deki iç karışıklığın temel nedenlerinden birini oluşturmuştur.

---

[205] Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", s. 92.

[206] Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", s. 85.

[207] Ali Demirel, "Ortadoğu'da Fransız Emperyalizmi: Fransız Manda Yönetimi Döneminde Suriye (1920-1946), BELLEK, *Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi,* 2019, C. 1, S. 1, s. 69.

[208] W. F. Abboushi, "Political Systems Of The Middle East In The 20 TH Century, 1971, s. 303-311'den akt. Özdemir, Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", s. 84

[209] Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", s. 82.

Fransa, 2. Dünya Savaşı sonucunda güçsüzleşmesi nedeniyle 1946'da zorunlu olarak Suriye'den çekilmiş ve Suriye bağımsızlığına kavuşmuştur.[210] Fransa'nın Suriye'den çekilmesinin ardından Baas Partisi, 1947'de resmi parti haline gelmiştir. Baas Partisi'nin 1947'de kabul edilen Tüzüğü'nün üçüncü prensibinin ana başlığı ''Arap ulusunun misyonu'' olarak belirlenmiştir.[211] Bu misyonda bulunan özellik siyasal ve ekonomik birliğin temel ilke olmasıdır.[212] Baas Partisi'nin özelliklerine bakıldığı zaman askeri bir kökene sahip olduğu anlaşılmaktadır. Parti, askeri hiyerarşik düzen ile kurulmuş ve en yüksek mevki olarak Genel Sekreterlik belirlenmiştir. Partide bulunan kademeler Sekreter ve komutan ile yönetilmektedir.[213] Baas Partisi, kurulduğu ilk dönemde Alevi ve Sünnilerin ülkede bulunan diğer gruplarla birlikte kurduğu bir parti özelliği göstermektedir. Ancak ilerleyen zamanlarda bu durum, Baas Partisi'nin yönetimi ele almasıyla birlikte ordu içerisinde Alevi subayların ön plana çıkması, Sünni subayların ise geri plana itilmesi ile partinin kurulduğu zaman gösterdiği ''birlik'' özelliğini sekteye uğratmıştır.[214]

Daha öncesinde bahsedilen Sünni-Alevi kesimler arasındaki mevcut gerginlik, Asker Hafız Esad'ın Alevi kökenli bir asker olarak ülkenin iktidarı olması ile daha da artmıştır. Dolayısıyla Baas Partisi'nin bu şekilde bir ayrımcılık yapması, ülkede Sünni muhaliflerin oluşumunun başlangıcı olarak yorumlanabilir. İki kesim arasındaki mevcut gerginliğin Alevi kesimi rahatsız etmesi sonucunda, Aleviler diğerleri ile aralarında bir fark olmadığını göstermek adına ülkenin anayasal devlet başkanının Müslüman biri olması gerektiği düşüncesini doğurmuştur. Ancak bu durum çok fazla sürmemiş ve yönetimin otokratik yüzü kendini göstermiştir. Yönetim kendisine muhalefet olanlara şiddet göstermiş, haksız yere tutuklamış ve işkenceler yapmıştır. Tüm bunlar Suriye'de olan karışıklıkların "dini" yönünü göstermektedir. Ancak Suriye'deki meselenin altında yatan gerçeklikler yalnızca din

[210] Doğan Şentürk, "Ortadoğu'da Arap Birliği Rüyası Saddam'ın Baas'ı", Alfa Yayınları, İstanbul, 2003, s. 32.

[211] Özge Özkoç, "Suriye Baas Partisi: Kökenleri, Dönüşümü, İzlediği İç ve Dış Politika (1943-1991)", Mülkiyeliler Birliği Yayınları, Ankara, 2008, s. 44.

[212] Mehmet Ali Duran, "Baas Partisi'nin Düşünsel Temelleri ve Suriye Siyaseti'nde Baas Partisi (1940-1966)", *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi,* 2021, S. 5, s. 228.

[213] Sabahattin Şen, "Ortadoğu'da İdeolojik Bunalım, Suriye Baas Partisi ve İdeolojisi", Birey Yayınları, İstanbul, 2004, s. 125.

[214] Mahmud A. Faksh, "The Alawi Community of Syria: A New Dominant Political Force", 2006, pp. 145; Duran, "Baas Partisi'nin Düşünsel Temelleri ve Suriye Siyaseti'nde Baas Partisi (1940-1966)", s. 247.

meselesi ile sınırlı değildir. Suriye'deki iç karışıklığa dini bir mesele olarak bakmanın yanı sıra küresel ve bölgesel güçlerin de dâhil edilerek bakılması gerekmektedir.

Suriye'deki iç karışıklığın ve Türkiye'deki terör meselesinin altında yatan nedenlerden biri de uzun zaman önce Batılı bilim insanlarının Suriye'nin kuzeyinde keşfettiği petrol-doğalgaz yataklarıdır. Bölge petrol ve doğalgaz rezervleri bakımından çok zengindir. Ergül Yaşar, Suriye'deki iç karışıklığın altında yatan gerçek nedeninin Sünni-Alevi çatışması değil, keşfedilen bu rezervlerin yani enerji kaynaklarının olduğunu iddia etmektedir. Bu iddiasını da bazı ülkelerin Suriye'nin kuzeyinde çok sayıda petrol ruhsatı almasını ve savaşın son bulması halinde üretime geçebilecekleri şekilde planlar yaptıkları düşüncesi ile desteklemektedir. Suriye'de iç savaşın hala devam ettiği bölgelerin Batılı şirketler tarafından parsellendiği ve kendi amaçlarının gerçekleşmesini sağlayacak grubun kazanmasını istedikleri diğer bir düşüncedir. Türkiye'nin sınırlarında çok sayıda ruhsat faaliyetlerinin gerçekleşmesi, bu düşünceleri kanıtlar niteliktedir. Batılı şirketlerin amacı, Suriye'deki petrol ve doğalgaz rezervlerinin ve diğer değerli madenlerin Suriye ekonomisine kazandırılmasını önleyerek paylaşımında söz hakkı elde etmektir. [215]

Suriye'deki iç savaşın nedenleri ekonomik, dini, rejimin politik baskıları ve bölgesel-küresel güçlerin etkileri ile incelenmektedir. Ekonomik nedenlere baktığımızda; Babası Hafız Esad'ın yerine geçen Esad'ın ekonomik reformlar gerçekleştireceğine yönelik vaatleri ön plana çıkmaktadır. Esad; ülkenin piyasasının yabancı yatırımcılara açık hale getirileceği, yabancı bankaların ülkede çalışmalarına izin verileceği ve ekonominin liberalleştirileceği gibi yenilikçi faaliyetlerde bulunacağını ifade etmiştir. Bu vaatleri siyasi reformlar izlemiştir.[216] Suriye'deki iç savaş öncesinde ülkenin ekonomisinin zengin olduğu bir gerçektir. 2000'li yıllarda Suriye'nin kaynaklarının azaldığı sırada ekonomik yeniden yapılandırılmaya gidilmesi, halkı zora sokan bir durum olmuştur. Devletin başkanı Esad, babasından miras olarak devraldığı durgun ekonomik sistemi canlandırmak amacıyla büyümeyi kentsel hizmet sektörüne kaydırmıştır. Akabinde ülkeyi uluslararası ticarete açmıştır.

[215] İskenderun Teknik Üniversitesi, "Suriye'deki Savaş Neyin Savaşı?", 2016, https://iste.edu.tr/files/1_files_1475577969.pdf (03.10.2022).

[216] Nimrod Raphaeli, "Syria's Fragile Economy", 2007, V. 11, No. 2, s. 37. https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/meria/meria_200706/meria_200706_4_raphaeli.pdf (03.10.2022)

Bu reformlar geç kalınmış reformlar olmasına rağmen, ani etkileri çok sayıda Suriyeli için yıkıcı olmuştur. Bunlara ek olarak ülkede yaşanan kuraklık, Suriyelilerin geçim kaynaklarını kaybetmesi ve kırsal yaşam alanlarını terk ederek kentlerin gecekondu bölgelerine yerleşmeleri ile sonuçlanmıştır. Akabinde ülkede Arap Baharı etkilerini göstermeye başlamıştır.[217]

Suriye'deki iç savaşın nedenlerinden bir diğeri de rejimin politik baskılarıdır. Suriye'deki rejim, halkın kendi rejimini değiştirebilmesini engellemiştir. Rejimin güvenlik güçleri; insanları haksız yere gözaltına alma, hapse atma, kanun dışı ya da gelişigüzel şekilde cinayetler işleyerek, ortadan kaybolmaları siyasi sebepli hale getirme şeklinde faaliyetlerde bulunmuştur. Ayrıca mahkûmlara işkenceler yapmıştır. Bunlara ek olarak insanların mahremiyet haklarını çiğnemiş, sivil özgürlüklere sınırlama getirmiştir. Ayrıca hükümette yolsuzluk da bulunmaktadır.[218] Suriye halkının bu baskılarla karşılaşması, diktatör bir tavır altında yönetilmesi, halkı isyana sürükleyen nedenler olmuştur.

1.2.3. Suriye'deki İç Savaşta Aktörler: Bölgesel ve Küresel Güçler

Suriye'yi iç savaşa sürükleyen diğer faktör ise bölgesel ve küresel güçler olmuştur. Suriye'deki krizin ilk anlarından itibaren iki farklı grup oluşumu söz konusudur: Rejim yanlıları ve rejim karşıtları. Bu iki grup kendi içerisinde yerel aktörler ve uluslararası aktörler olarak yeniden ikiye ayrılmaktadır. Rejim yanlılarının yerel aktörleri; Esad'ın ailesi, Baas Partisi, Suriye Milis Grupları, Suriye Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Güçleri, yönetime sadık olan azınlıklar ve seçkin gruplardır. Uluslararası aktörleri ise; Hizbullah, İran ve Rusya oluşturmaktadır. Rejim karşıtı grupların yerel aktörleri; ÖSO, PYD/YPG, IŞID, STK'lar, Suriye'nin yerel ve ulusal konseyleridir. Rejim karşıtı grupların uluslararası aktörleri ise ABD liderliğinde oluşturulan koalisyon güçleridir. Bunlar; Türkiye, Suudi Arabistan, Ürdün ve Fransa'dır.[219] Literatürde Suriye'deki iç savaş meselesinde gruplandırılan

---

[217] Aron Lund, "Kuraklık, Yolsuzluk ve Savaş: Suriye'nin Tarımsal Krizi", 2014, https://carnegie-mec.org/diwan/55376 (03.10.2022)

[218] Özdemir, "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", s. 92-93.

[219] İnci Bilgin, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama", *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi,* 2019, C. 2, S. 1, s. 8-9.

bu aktörler, farklı olarak da sınıflandırılmaktadır. Örneğin, Bölgesel aktörler; Türkiye, İsrail, İran, gibi ülkeler olurken, küresel ya da uluslararası aktörler; Rusya, ABD ve Çin olarak ifade edilmektedir.[220]

Rejim yanlısı uluslararası aktörlerden Rusya ve İran, Suriye'ye yönelik herhangi bir müdahaleye şiddetle karşı çıkmaktadır. Her iki ülke de Suriye'deki rejimin, ülkedeki karışıklığı bastırmada haklı olduğunu iddia etmektedirler. Daha öncesinde Libya'ya müdahale ettiği için pişmanlık duyan ABD, Suriye'ye yönelik bir müdahaleyi açıkça istememesine rağmen, Suriye'deki rejimin değişmesi taraftarıdır. ABD'nin Suriye'deki rejimin değişmesini isteme sebepleri; Suriye'nin İran ile olan iyi ilişkilerinden rahatsızlık duyması ve Filistinli grupları desteklemesi vb. şeklindedir. Ancak tüm bunlara rağmen, Esad rejiminin devrilmesi sonucunda bölgede oluşma olasılığı yüksek olan insani kriz sonucunda savaş ihtimali tedirgin edicidir. Çünkü ülkedeki mahkeme, asker, polis gibi tüm unsurlar, mevcut rejimi korumaya yönelik yapılandırılmıştır.[221]

Bölgesel aktörler arasında yer alan İran'ın, Suriye'deki rejimi desteklemesinin nedenlerinde ağır basan durum, ortak düşmandır. Esad'ın düşman olarak gördüğü ''Müslüman Kardeşler, Şii olan İran'ın da düşman olarak benimsediği gruptur. Bunların yanı sıra ABD, İsrail'in güvende olmasını kendisinin güvende olması olarak değerlendirmesi nedeniyle, bu iki ülkenin diğer ortak düşmanıdır. Bunların akabinde İran ve Suriye rejiminin dost olması olağan bir durumdur.[222] İran, Suriye'deki iç savaşın ilk anlarından itibaren Esad'ı desteklemiştir. Bu desteğin göstergesi olarak, rejime karşı oluşturulan ÖSO'ya karşı çatışmıştır. İran'ın Esad rejimine verdiği desteğin en önemli göstergelerinden biri, rejim askerlerinin büyük bir bölümünün Şii milislerden oluşmasıdır.[223] ÖSO, Suriye ordusunda görevli bir albayın istifa ederek kurduğu ve Türkiye'nin dâhil olduğu bazı

[220] Sinem Çelik, "Suriye İç Savaşı Özelinde Uluslararası Siyasal Sistem Analizi", *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi,* 2021, C. 1, S.1, s. 53.

[221] Abdullah Kıran, "Arap Baharı Gölgesinde Türkiye Suriye İlişkileri", s. 44. http://abakus.inonu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11616/12019/AbdullahKiran.pdf?sequence=1&isAllowed=y (04.10.2022)

[222] Oğuzhan Akyener, "Enerji, Güvenlik ve Siyaset Boyutlarıyla Suriye İç Savaşı", *TENVA Dergisi,* Ankara, 2018, s. 38.

[223] Fatih Muslu, "Suriye İç Savaşında Esed'in Rolü, Konumu ve Geleceği" SETA: Ankara, 2018, s. 19.

ülkeler tarafından Suriye'ye meşru olarak muhalefet eden grup olarak tanınan muhalif güçtür.[224]

Bölgesel aktörler arasında yer alan İsrail, Suriye'ye gerçekleştirdiği hava saldırıları ile Suriye rejiminin gücünü azaltan aktörlerden biri olmuştur. İsrail'in rejim karşıtı faaliyetlerde bulunmasının nedeni; İran, Esad ve Hizbullah arasındaki iyi ilişkilerin, kendisi için bir tehdit olduğunu düşünmesidir. İsrail, Suriye'deki iç savaşı fırsat olarak görmüş ve İran üzerindeki baskıları artırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla Suriye'deki iç savaşta askeri faaliyetlerinin yanı sıra istihbarat faaliyetleri ile de bölgede rol oynayan aktörlerden olmuştur.[225]

İran'ın Suriye'de iç savaşa dâhil olmasının nedenlerini üç şekilde özetleyebiliriz. Bunlar dini, jeopolitik konum ve Rusya'nın izlediği politikadır. Daha önce de ifade edildiği gibi İran, Suriye rejimini ''Şii''lik çerçevesinde desteklemektedir. Esad rejiminde hâkim mezhebin Şiilik oluşu bunun dayanağıdır. Esad rejimine karşı olan grubun ''Sünni'' oluşu, İran'ın bölgede istemediği bir durumdur. Dolayısıyla İran'ın Suriye rejimini desteklemesinin ilk nedeni ''dini'' meseledir. Suriye'nin sahip olduğu jeopolitik konumun İran açısından önemli olmasının İsrail ile ilgili olması ikinci nedendir. Çünkü İran, Suriye'de etkin bir aktör olması ile birlikte istediği zaman İsrail'i tehdit edebilecek konuma ulaşabilir. Üçüncü neden ise bölgede hâkim güç olmayı amaçlayan Rusya'nın, İran'ı zayıflatmasını engellemektir.[226]

Soğuk Savaş sonrası dönemde yaşanan karmaşık uluslararası sorun, Suriye'deki iç savaş ile kendini yeniden göstermiştir. ABD, Rusya, AB, NATO gibi uluslararası aktörler ve kurum-kuruluşlar, Suriye'deki iç savaşa farklı şekillerde müdahalede bulunmuşlardır. Suriye'deki iç savaş, pek çok açıdan farklılaşması ile dünya gündeminde yerini almıştır. Bu savaşta insan hakları ihlalleri, etnik köken ve benimsenen mezhepler dolayısıyla yaşanan çatışmalar, kitle imha silahları, küresel terörizm ve tüm bunların dâhilinde gelişen mülteci sorunu, meselenin dünyayı ilgilendiren bir mesele olmasına neden olmuştur. Suriye'deki iç savaşın halk

[224] Ufuk Ulutaş vd., "Sınırları Aşan Kriz Suriye'', SETA: İstanbul, 2015, S. 120, s. 24.

[225] Seher Bulut, "Suriye Krizinin İsrail'e Yansımaları: İsrail'in Kırmızı Çizgi Politikası ve Geçirdiği Dönüşüm'', *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2018, S. 20, s. 526.

[226] Çelik, "Suriye İç Savaşı Özelinde Uluslararası Siyasal Sistem Analizi'', s. 54.

ayaklanması ile başlamasının akabinde gelişen olaylar, DAİŞ'in Suriye'de etkinlik alanını genişletmesi ve Rusya'nın Suriye rejimini destekleyerek olaylara müdahil olması ile devam etmiştir. Rusya'nın meseleye etkin bir şekilde dâhil olmasının altında yatan neden, Soğuk Savaş sonrası dönemde Orta Doğu ve Balkanlarda yeniden etkin aktör rolüne sahip olmaktır. Bu amaçla Rusya, Esad rejimine hem mühimmat hem de asker desteğinde bulunmuştur. Rusya'nın Ortadoğu siyasetini Şam üzerinden yürütmeye çalışması, mezhepçilik meselesini ön plana çıkarmakta, dolayısıyla bu meseleden en fazla etkilenecek ülke olarak oklar ''Türkiye'yi'' göstermektedir. Rusya'nın Suriye üzerindeki müdahalesi, çok sayıda sivilin ölmesini, çok sayıda insanın ülkesini terk etmesine neden olmuştur. Rusya'nın izlediği politikanın sonuçlarından en fazla etkilenen ülke yine Türkiye olmuştur. Diğer uluslararası aktörlerin meseleye Rusya gibi etkili bir şekilde dâhil olamamasının nedeni, müdahale etmenin maliyetli hale gelmesidir. Uluslararası aktörlerden olan ABD ve AB, yaşadıkları uzun dönemli finansal krizler nedeniyle Suriye'deki iç savaşa müdahalede çekimser kalıyor izlenimi bırakmıştır.[227] Ancak ABD'nin Suriye politikası, ikili oynaması ile gelişmiştir. ABD'nin Suriye'deki en etkin hamlelerinden biri Esad yanlısı olan PYD'ye destek vermesidir. Bu destekler mühimmat ve eğitim verme şeklindedir.[228]

ABD'nin PYD/YPG'ye silah desteğinde bulunması, Türkiye ve ABD arasında gerginlikleri artıran meselelerden biri olmuştur.[229] Daha önce de belirtildiği gibi PYD, Türkiye'nin uzun yıllardır mücadele ettiği PKK'nın Suriye'deki mevcut koludur. Türkiye'nin Suriye krizi meselesinde İran ve Rusya ile masaya oturması, Türkiye ve Amerika arasındaki ilişkilerin gergin şekilde ilerlemesine neden olmuştur. Ancak Türkiye bölgedeki güvenliği sağlama konusunda kararlılığını sürdürmüştür. Türkiye ve ABD arası ilişkilerin gerginliğini artıran kırılma noktası ise, Türkiye'nin Rusya'dan aldığı hava savunma sistemi S-400'dür. Bu gerginlikler 2020 yılı itibariyle devam etmiştir.[230] Suriye'deki mevcut iç savaşın uluslararası hale

[227] Talha Köse, "Küresel ve Bölgesel Aktörlerin Suriye Stratejileri'', Stratejik Araştırmalar Serisi 1, Ed. Hasan Basri Yalçın-Burhanettin Duran, SETA Kitapları: İstanbul, 2016, s. 178-182.

[228] Kerman - Efegil, "Terör Örgütü PKK/PYD'nin Suriye'de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi'', s. 164

[229] İsmail Burak Küntay, "Türkiye-ABD İlişkilerinde Dönüşen Parametreler'', *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 2021, C. 56, S. 2, s. 589.

[230] Küntay, "Türkiye-ABD İlişkilerinde Dönüşen Parametreler'', s. 580.

gelmesindeki temel olay, Rusya'nın doğrudan askeri müdahalede bulunması ile olmuştur. Suriye bu noktaya kadar çok büyük kayıplar vermiş ancak bu kayıpları Hizbullah, Rusya ve İran'dan aldığı destekler ile telafi etmiştir. Böylece etkinliği kaybettiği bölgeleri yeniden ele almıştır.[231] Rusya'nın Suriye'ye doğrudan askeri müdahalede bulunması, ABD liderliğinde kurulan IŞİD karşıtı koalisyonun Suriye'de hava saldırılarına başlaması sonrasında olmuştur. Rusya IŞİD'i gerekçe göstererek Eylül 2015'te Suriye'ye doğrudan müdahalede bulunmuştur. Rusya'nın bu müdahalesi IŞİD ile sınırlı kalmayarak isyancı grupları da kapsamış dolayısıyla iç savaş, uluslararasılaşmış silahlı bir çatışma haline dönüşmüştür.[232]

ABD, herhangi bir ayrım yapmaksızın, Suriye'deki tüm İslamcı grupları düşman olarak görmektedir. Dolayısıyla bu tavır, PYD ile müttefiklik kurmasının önünü açmaktadır. ABD; ''İslamofobi'' çerçevesinde PKK ve PYD'yi yücelterek destek vermektedir. ABD'nin bu tavrı, Türkiye'nin Suriye'ye yönelik yaklaşımı ile çelişen bir durumdur. ABD'nin hem çekingen hem de ikircikli tavrı, bölgede yayılmacı politika izlemeye çalışan İran'ı, Rusya'nın Ortadoğu'daki etkinliğini artırmak istemesini ve bölgedeki etkinliğini artırmayı amaçlayan PKK/PYD'yi cesaretlendirmektedir. ABD'nin PYD ile iş birliği içerisinde olmasının bir diğer nedeni de bölgede kara birlikleri bulundurmadan mevcut durumun değişmeyeceğinin farkında olmasıdır. ABD'nin bu tavrı, Türkiye'nin ABD liderliğindeki politikalara mesafeli yaklaşmasına neden olmuştur.[233]

Yukarıda bahsedilen tüm bu durumlar dâhilinde Suriye'de ortaya çıkan iç savaş, dünya çapında bir mülteci krizine neden olmuştur. İnsan hakları ihlalleri yapılan bu savaşta, milyonlarca insan ülkesini terk etmiştir. Dolayısıyla bu mesele, küresel çapta çözülmesi gereken bir mesele haline gelmiştir. Bu meseleden coğrafi konumu nedeniyle en fazla etkilenen ülke ''Türkiye'' olmuştur. Yukarıda bahsedilen Suriye'deki iç savaşta rol sahibi olan aktörler, İç Savaş'ın sonuçlarını deneyimlemişlerdir. Dolayısıyla bu aktörler aynı zamanda siyasi şiddet kapsamında ülkesini terk etmek zorunda kalan milyonlarca insanın entegrasyonu konusunda da

[231] Bilgin, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama'', s. 9.

[232] Bilgin, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama'', s. 12.

[233] Köse, "Küresel ve Bölgesel Aktörlerin Suriye Stratejileri'', s. 183-185.

sorumludur. Yaşanan gelişmelerden en fazla etkilenen iki aktör AB ve Türkiye olmuştur. İç savaşın patlak verme tarihi olarak genel anlamda kabul gören 2011 yılı, mülteci krizinin başlangıç noktası olarak değerlendirilmektedir. Bu anlamda çalışma kapsamında ele alınması gereken diğer önemli konu, Suriyelilerin Türkiye'ye gelişidir.

1.2.4. Suriyelilerin Türkiye'ye Gelişi

Türkiye'nin, "Suriye'de çıkan iç karışıklık yakında son bulacak" şeklindeki tutumu, olayların uzaması ve giderek şiddetin artması nedeniyle yerini sert eleştirilere bırakmıştır. Ancak sürecin ilerleyen zamanlarında sert eleştiriler yetersiz ve etkisiz kalmıştır. Bunun sonucunda ise küçük bir grup Suriye vatandaşının Türkiye topraklarına sığınmak istemesi ile Türkiye'nin Suriyeli mülteciler süreci başlamıştır.

Türkiye'nin Suriyeliler ile ilgili süreci tam tarih olarak 29 Nisan 2011'de başlamıştır. Türkiye'nin Suriye yönetimine karşı ikna çabalarının sonuçsuz kalması, Türkiye'nin bu çabasına son vermesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu tarihten itibaren Suriye'den Türkiye'ye mülteci akışı başlamıştır. Bu tarihte Türkiye'ye ilk olarak yaklaşık 300 kadar Suriye vatandaşı Türkiye'ye sığınma talebinde bulunmuştur.[234] Bu insanlar, Hatay'ın Yayladağı ilçesinde bulunan Cilvegözü sınır kapısına hareket etmiştir. Bu hareket, Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen ilk toplu nüfus hareketi olma özelliğini taşımaktadır. Sığınmak isteyen 252 Suriye vatandaşı Türkiye sınırları içerisine alınmış ve Hatay'da bulunan bir spor salonunda "geçici konaklama" ve gıda ihtiyaçları gibi temel ihtiyaçları Türkiye tarafından karşılanmıştır. Türkiye, bu kişilere güvenlik tedbirleri gereğince üst aramaları yapmış, akabinde ise tercümanların yardımı ile kimlikleri olanları kayıt altına almış, olmayanları ise "kendi beyanları" esas alınarak kayıt altına almıştır.[235] Ancak sayılar bununla sınırlı kalmamış ve bu sığınma talebi çok kısa bir süre içerisinde sayının binlere, daha sonrasında ise milyonlara ulaşmasının başlangıcı olmuştur.

---

[234] Aydemir - Şahin, "Zorunlu-Kitlesel Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği", s. 132.

[235] T.C. İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, "Türkiye'de Geçici Koruma", https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma (13.10.2022)

Mülteci krizinin başladığı ilk zamanlarda yapılan açıklamalar, Suriyelilerin "misafir" olduklarına yöneliktir.[236] Ancak kısa süreli olarak değerlendirilen bu göç, zamanla kalıcı hale gelmeye başlamış ve "misafir" anlayışı zamanla yerini "kalıcılar" anlayışına bırakmıştır. Suriyeli mülteciler Türkiye'nin gerçeği olarak değerlendirilmekte ve bu durumun olumsuz etkilerini azaltacak, olumlu yönlerini çoğaltacak bütüncül bir politikanın hayata geçirilmesi elzem olarak ifade edilmektedir.[237] Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin durumları, her geçen gün kalma eğilimlerinin artması yönündedir. Türkiye'deki yaşama ayak uydurabildikleri sürece, ülkelerine geri dönmeyi düşünecekleri öngörülmemektedir.[238]

Suriyelilerin Türkiye'ye ya da diğer ülkelere göç etmelerinin genel olarak üç ana nedeni bulunmaktadır. Bu nedenler her göçmen için geçerli olan nedenlerdir. İlk neden; Suriye halkı ile aşırı İslamcı örgütler ve mevcut otorite arasındaki gerginliğin şiddete dönüşmesi ve yakın zamanlı bir siyasi çözümün öngörülememesidir. İkinci neden; Suriye halkının savaşa katılmak istememesi ve istememelerine karşın zoraki bir şekilde askere alınmaktan korkmalarıdır. Üçüncüsü ise; Suriye'de kaybettikleri yaşam koşullarının daha iyisini aramaya girişmeleridir.[239] AFAD'ın 2013 tarihli kamp içi ve kamp dışı saha araştırmalarının sonuçlarına göre; Suriyeli mültecilerin ülkelerinden ayrılma nedenleri incelenmiştir. En fazla cevap verilen nedenlerden ilki "güvenlik sebepleri" şeklindedir. Bu nedenleri siyasi, ekonomik, sağlık gibi nedenler takip etmektedir.[240]

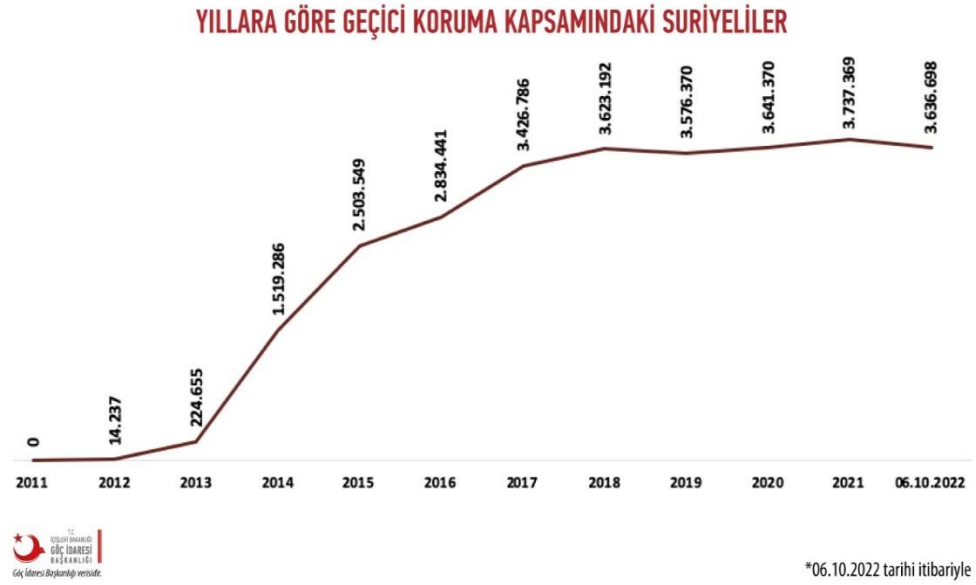
[236] Erol Özdemir, "Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 2017(a), C. 16, S. 1, s. 128.

[237] Oytun Orhan - Sabiha Senyücel Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri", ORSAM-TESEV, 2015, s. 9. https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Suriyeli_Siginmacilarin_Turkiyeye_Etkileri.pdf (13.10.2022)

[238] Erol Özdemir, "Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 2017*(b), C. 1, S. 3, s. 116.

[239] Muhammed Şeyh Muhammed Neccar, "Suriye'den Türkiye'ye Göç: Nedenler, Sonuçlar ve Umutlar, İlahiyat Akademi Dergisi, 2017, çev. Tuba Erkut, S. 4, s. 189.

[240] AFAD, "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları, s. 23. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/25336/xfiles/1a-Turkiye_deki_Suriyeli_Siginmacilar_2013_1.pdf (13.10.2022)

Grafik 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler[241]

Yukarıdaki grafikte Göç İdaresi Başkanlığı'nın yıllara göre Türkiye'deki Suriyeli sayısı verilmektedir. İlk olarak 2011 yılında Türkiye'ye sığınan, ancak bu ilk süreçte sayıları çok az olan Suriyelilerin, yıllar geçtikçe sayılarında artış görülmektedir. 2012 ve sonrası süreçte sayıları öncelikle binleri, daha sonrasında ise 2014 yılı itibariyle milyonları bulan Suriyeliler 2022 yılında da Türkiye'de yaşamlarını devam ettirmektedirler. Son 6 yılda ise sayılar birbirine çok yakın seyretmiştir.

Türkiye'nin göçe ilişkin tarihini incelediğimizde yoğun bir geçmişe sahip olduğunu daha önceki ilgili başlıklarda ele almıştık. Türkiye'nin bu anlamda mülteci ve sığınmacılara yabancı olmayan bir ülke olması beklenmedik bir durum değildir. Ancak Türkiye'nin beklenmedik bir durum yaşaması, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye girişi ile olmuştur. Beklenmeyen nedenler üç şekilde sıralanabilir. İlki; sayıları milyona ulaşan bir kitle akını ile Türkiye'nin daha önce karşılaşmamış olmasıdır. İkincisi; Avrupa dışı bir ülke olan Suriye'den gelenlere açık kapı politikası uygulaması ve gelenlerin sayılarının çok fazla olması nedeniyle daha önceki dönemlerde uyguladığı göç politikalarına benzememesidir. Üçüncüsü ise; bireysel ve

[241] Göç İdaresi Başkanlığı, "Yıllara Göre Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler", https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (13.10.2022)

kitlesel sığınmalara yönelik yeni göç yasasının uygulamasından sorumlu olacak Göç ve İltica Genel Müdürlüğü'nün kuruluş dönemine denk gelmesidir.[242]

Sadece mültecilere özgü olan şey; Mülteciler, uluslararası hukuk tarafından tanımlanır ve korunur. Mülteciler; eziyet, çatışma, saldırı veya toplum huzurunu ciddi şekilde bozan diğer durumlarda, geldikleri ülkelerin dışında bulunan ve bunun sonucu olarak da 'uluslararası koruma' talebinde bulunan kişilerdir. İçinde bulundukları durumlar, çoğunlukla o kadar tehlikeli ve dayanılmazdır ki, yakın bölgelerdeki ülkelerde güvenlik arama amacıyla ülkelerinin milli sınırları dışına çıkarlar. Bu nedenle de devletler, BMMYK ve ilgili kuruluşların desteğini kazanarak uluslararası 'mülteci' statüsüne girerler. Bu kadar detaylı olarak tanımlanmalarının sebebi, evlerine geri dönmelerinin aşırı tehlikeli olmasıdır ve bu nedenle de başka yere sığınmak zorundadırlar. Bu kişiler, sığınma taleplerinin reddedilmesi halinde, büyük ihtimalle ölümcül sonuçlara maruz kalacak insanlardır (BMMYK). Bu durumda iç mevzuatımıza göre mülteci ve sığınmacı arasındaki en büyük fark coğrafi kriterler olarak göze çarpmaktadır. Türkiye'de yer alan yasal düzenlemeye göre ise Avrupa'dan gelenleri mülteci statüsünde değerlendirirken, Avrupa dışından gelenleri sığınmacı statüsünde değerlendirmektedir.

Göç konusu, uluslararası bir boyutta ehemmiyetli bir sorun olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu önemli sorun, yeni hukuki kavramları da beraberinde getirmiştir. İnsanların göç etme yöntemleri, göç ettikleri ülkelerdeki statülerini belirlemektedir. Zorunlu göçler, gönüllü göçlerden farklı olarak önemli bir meseleyi meydana getirmektedir. Bu önemli mesele sığınmacılık ve mültecilik konusudur. Bu kavramlar uluslararası ve ulusal mevzuatlarda ifade edilmiş olmasına rağmen, birbirinin yerine kullanılarak bir yanlışa tekabül etmektedir.[243] Sığınmacılarla ilgili şüphesiz en önemli düzenleme Uluslararası Cenevre Sözleşmesidir.

---

[242] Kemal Kirişçi, "Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler Sınavı'', Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-Brookings Enstitüsü, 2014, çev. Sema Karaca, 2014, s. 14. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/syrian-refugees-and-turkeys-challenges-kirisci-turkish.pdf (13.10.2022).

[243] Erkan Savar - Umut Kedikli, "Türkiye'de Mülteci ve Sığınmacılara Sağlanan İmkanlar ve Uyum Sorunları: Çankırı Örneği'', *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 2019,* C.15, S. 4,

1.2.5. Misafir Anlayışı Doğrultusunda Açık Kapı Politikası

Devletlerin mevcut sınırları geleneksel ve modern dönemlerde farklı anlamlar barındırmaktadır. Geleneksel dönemde sınır doğal sınırlara karşılık gelirken, bu anlayış modern dönemde yerini "ulusallığın bir parçası" anlamına bırakmıştır. Dolayısıyla modern dönemde sınır "milliyetçilik" izleri taşımaktadır.[244] İki ya da daha fazla devleti birbirinden ayıran ya da birleştiren bu sınırlar, devlet iktidarının ulaştığı en uç zemine karşılık gelmektedir.[245] Sınırlar, sosyolojik açıdan ifade edildiğinde; yalnızca çizilen hatlar, diplomatik görüşmeler sonucu ortaya çıkan ve hayali olarak çizilen sınırlar değildir. Bunlara ek olarak, sınırın her iki tarafında da bulunan toplulukları kendi özelinde oluşturan özellikleri de barındırmaktadır. Bu bakımdan topluluklar için "sınır" politik anlamdaki sınırdan farklı olarak daha esnek bir anlama gelmektedir.[246] Daha makro açıdan bakıldığında ise sınırlar; toplumlara, sosyal gruplara, zamanlara, mekânlara, kültürlere göre değişiklik gösteren bir kavramdır.

Türkiye'nin sınır anlayışında, AKP'nin 2002'de iktidara gelmesi ile birlikte, ilerleyen süreçlerde bazı değişiklik söz konusu olmuştur. Çünkü geleneksel ulus-devlet anlayışı çerçevesinde belirlenen sınırlar, Suriye'deki iç savaş ile birlikte yerini daha önceki ülke sınırlarını korumaya yönelik katı tutumdan daha esnek bir sınır anlayışına bırakmıştır.[247] Daha önce de ifade edildiği gibi, Nisan 2011 itibariyle Suriye'de yaşanan rejim karşıtı olayların şiddetle bastırılmaya çalışılması akabinde gerçekleşen iç savaş, Suriyelilerin ülkelerini terk etmelerine neden olmuştur. İç İşleri Bakanlığı 1994 Yönetmeliğinin 10. Maddesi dâhilinde Suriye'den gelen "misafirleri", "geçici koruma" altına aldığını ifade etmiştir. Geçici koruma; açık kapı politikasını, Suriyelileri ülkelerine geri göndermeye zorlamamayı, bireysel statü

[244] Özbey, "Açık Kapı Politikasından Sınır Duvar Projesine: Türkiye'nin Sınır Politikasının Dönüşümü", s. 715.

[245] Anthony Giddens, "Ulus Devlet ve Şiddet", çev. Cumhur Atay, Kalkedon Yayınları, 2008. s. 72.

[246] Ferhat Tekin, "Sınırın Sosyolojisi: Ulus, Devlet ve Sınır İnsanları", Açılım Kitap, 2014, s. 4.

[247] Murat Yeşiltaş, *İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti,* Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yay. İstanbul, 2015, S. 136, s. 16-17.

belirlenmemesini, kamplarda barınmayı ve temel ihtiyaçların giderilmesi gibi ilkeleri kapsamaktadır.[248]

Türkiye'nin önceki dönemlerde yürüttüğü göç politikalarından farklı olarak yeni bir göç politikası oluşturması gereği, Suriyeli mülteciler süreci ile ortaya çıkmıştır. Bu politika aynı zamanda ''sürdürülebilir bir politika olmalıdır.[249] Sürdürülebilir bir göç politikasının özellikleri:

- *Düzensiz göçün sebepleri ve etkilerini göz önüne alan uzun dönemli bir yaklaşım,*
- *Bireylerin hakları ile devlet egemenliğini uzlaştıran dengeli bir yaklaşım,*
- *Hükümetin farklı birimleri, hükümet ile STK'ları ve sivil toplum arasında ve farklı ülke hükümetleri arasında diyaloğu geliştiren bütüncül bir yaklaşım.*

Sürdürülebilir Göç politikasında bulunması gereken unsurlar:

- *Önlemlerin ve yasal düzenlemelerin uygulanmasının denetimi,*
- *Düzenli ve örgütlü göç programları,*
- *Geri dönüş programları,*
- *Göçmen/Sığınmacı kaçakçılığı ve insan tacirleri ile mücadele stratejileri,*
- *Geniş göçmen/Sığınmacı hareketleri içinde sığınmacıların korunmasına yönelik özel programlar.*[250]

Türkiye sürdürülebilir göç politikasından önce ilk olarak 2011 yılı itibariyle Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacı akınına yönelik "açık kapı politikası'' uygulayacağını belirtmiştir.[251] Bunun sonucunda Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile uyumlu olacak şekilde Suriye'den Türkiye'ye sığınmak amacıyla gelen Suriye vatandaşlarına yönelik "açık kapı

[248] Suna Gülfer Ihlamur-Öner, "Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası'', Ortadoğu Analiz, 2014, C.6, S. 61, s. 44. https://www.orsam.org.tr/d_hbanaliz/11sunagulferihlamuroner_61.pdf (13.10.2022)

[249] Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası'', s. 15.

[250] Khalid Koser, "Irregular Migratio, State Security and Human Security: A Paper Prepared for the Policy Analysis and Research Programme of the Global Commission on International Migration, Geneva, Global Commission on International Migration, 2005, No. 3, s. 27-28'den akt. Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası'', s. 31-32.

[251] Orhan - Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri'', s. 12.

politikası'' izlemiştir. Suriyelilerin Türkiye'de kalış süreleri ilk zamanlarda 'birkaç hafta ile sınırlı kalacak' şeklinde öngörülmüş ancak sayıları her geçen gün artmıştır.[252] Sayıların artması sonucunda hükümet, Suriye sınırına yakın olan yerlerde Suriyeli misafirler için kamplar inşa etmiştir. Ekim 2011 itibariyle Suriyeli mültecilere Türkiye tarafından hukuki bir statü olarak ''geçici koruma'' adı altında yardım etmeye devam etmiştir. Sayıların artması ile birlikte kamplar yetersiz olmaya başlamıştır. Bu da geçici olacak şekilde 20'den fazla yeni kamp kurulmasına neden olmuştur. Bu süreçte resmi olmayan yollar ile Türkiye'ye giriş yapan Suriyeliler, kamp dışında yaşayan mülteci nüfusuna dâhil olmuştur.[253]

2014 yılında dönemin Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un da ifadesinden hareketle, Türkiye'de sayıları 1,6 milyonu aşan Suriyeli mevcuttur. Bu sayıya kayıt altına alınmayan Suriyeliler de dâhildir.[254] Suriye'deki iç savaştan kaçanlar için uygulanmaya başlayan açık kapı politikası, Türkiye'deki Suriyelilerin sayısının diğer ülkelere göre daha fazla olmasının temel nedenlerindendir.[255] Türkiye izlediği bu açık kapı politikası ile dünyada en fazla mülteci bulunduran ülke konumuna gelmiştir.

Türkiye'ye sığınmak amacıyla gelen Suriyelilerin sayıları tahmin edilenden çok daha fazla olmuştur. 2019 Aralık ayı itibariyle Türkiye'de bulunan Suriyeli sayısı 3.5. milyondan fazladır. Türkiye'nin Suriyelilere yönelik uyguladığı açık kapı politikası temelde iki evre üzerinden değerlendirilmektedir. İlki; 2011 ve 2015 yılları arasında Suriyelilerin Türkiye'ye ilk gelişleri ve kimlik edinmelerine kadar geçen süreçtir. Türkiye bu tarihler arasında Türkiye'ye gelenleri güvenlik tehdidi olarak tanımlamamıştır. Bunun nedeni, Türkiye'ye gelen Suriyelileri savaştan kaçan, mazlum insanlar olarak kabul etmesidir. Dolayısıyla Türkiye için güvenlik tehdidi "dışarıda'' olan bir tehdittir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler meselesi Türkiye için

[252] Murat Erdoğan, "Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum", İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 12.

[253] Dinçer vd., "Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye, Sonu Gelmeyen Misafirlik'', çev. Öznur Akçalı vd., Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-Brooking Enstitüsü, 2013, Karınca Ajans yayıncılık, Ankara, s. 11.

[254] Ahmet Koyuncu, "Misafirlikten Vatandaşlığa, Türkiye'deki Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler'', Middle East Journal of Refugee Studies, 2018, C. 3, S. 2, s. 12.

[255] Gökçe Bayındır Goularas - Ulaş Sunata, "Türk Dış Politikasında Göç ve Mülteci Rejimi'', *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi,* 2015, C. 2, S. 1, s. 23.

güvenlik dışı bir meseledir. 2015 yılı itibariyle Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası daha denetimli bir hale gelmeye başlamıştır. 2015 yılı itibariyle Türkiye için Suriyeliler meselesi "güvenlik dışı" mesele olmaktan çıkmaya başlamış ve "güvenlik" endişeleri ile birlikte ele alınmaya başlayan bir mesele haline gelmiştir.[256]

YUKK Madde 4'e göre geri gönderme yasağı kapsamında, Suriyelilere "geçici koruma" adı altında uygulanmaya başlayan açık kapı politikası ile birlikte bu madde dâhilinde Suriyelilerin temel ihtiyaçları karşılanmakta ve ülkelerine geri gönderilmeleri engellenmektedir.[257] Türkiye Suriye'deki iç karışıklıkların başlamasından bu yana Suriye'den Türkiye'ye gelen ve sayıları her geçen gün artan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarına, diğer bir ifade ile Suriye vatandaşlarına açık kapı politikası ile birlikte "geçici koruma" sağlamasının yanı sıra bu insani kriz sonucunda ilk olarak 10 ilde 26 geçici barınma merkezi kurmuş ve bu merkezlerde toplam 256.971 Suriyeliyi ağırlamıştır. Ancak Suriye'de yaşanan krizin son bulmaması nedeniyle Suriyelilerin Türkiye'de kalış sürelerinin uzaması sonucunda sosyal uyumun sağlanması gerekli hale gelmiştir. Dolayısıyla bu insanların geçici barınma merkezleri haricinde de hayatlarını sürdürmeleri için gereken destekler sağlanmıştır. 16 Eylül 2020 itibariyle 5 ilde bulunan 7 adet geçici barınma merkezinde toplam 59.877 Suriyelinin geçici koruma adı altında barınması sağlanmıştır. Geçici barınma merkezleri dışında ise 3.559.041 Suriyeli yaşamaktadır.[258]

Türkiye'nin dış göç politikası, 11. Kalkınma planı ile önemli derecede şekillenmiştir. Bu plana göre, Türkiye, Suriye'den göç almadan önce uluslararası göç sistemi adı altında göç alan ve göç veren bir ülke konumundaydı. Türkiye ulusları göç konumunda daha öncekine nazaran, sosyo-ekonomik yöndeki gelişmeler sayesinde artık hedef ülke konumuna ulaşmıştır.[259] En önemli noktalardan birisi de

---

[256] K. Dicle Bayır - Fuat Aksu, "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi,* 2020, C. 8, S. 2. s. 336.

[257] GİGM, (2015), "2013 Türkiye Göç Raporu" s. 75. https://www.goc.gov.tr/khelsinkiurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2013_yillik_goc_raporu.pdf (14.10.2022)

[258] İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, "Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler", https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler (14.10.2022)

[259] Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)", https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf (14.10.2022)

Türkiye'nin sınırındaki kentlerde meydana gelen olaylar sonrasında yaşanan zorunlu göçlerden en çok etkilenen ülkenin Türkiye olmasıdır. Suriyeli mülteciler dışında, Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası sayesinde, Türkiye'ye çok sayıda İran, Afganistan, Somali ve Irak gibi pek çok ülkeden gelenler de olmuştur.

Türkiye'ye Suriye'deki iç karışıklık sonrasında ilk anda gelen Suriyeli mültecilerle ilgili netlik olmaması durumu, iç savaşın sona ermemesi ile daha da belirsiz hale gelmiştir. Bu belirsizlik, sonraki süreçte Türkiye'nin tahmin ettiğinin tersine uzayan iç karışıklık nedeniyle, Türkiye'ye sığınan Suriye vatandaşlarının geçici olmadığına yönelik bir genel kabul söz konusu olmuştur. Bu sürecin yönetimindeki baş aktör devlet olmuştur. Türkiye'nin yürüttüğü Fırat Kalkanı Operasyonu sayesinde 2016 yılı sonrasında Suriye'de güvenli bölgeler oluşturulmaya başlanmıştır. İlk başta Suriyelilerin Türkiye'ye gelebilmesi için uygulanan açık kapı politikası, oluşturulan güvenli bölgelerle tersine işletilmeye başlanmıştır. Artık Suriyeliler Türkiye'nin oluşturduğu güvenli bölgelere dönebileceklerdi. Fakat dönüşlerin çok çok az olması, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için baştaki gidecekler şeklindeki tutumunu daha sonrasında kalacaklar yönünde değiştirmiştir. Artık kalıcı olan ve ne zaman gidecekleri ya da gitmeyecekleri belli olmayan Suriyeliler için kalıcı çözümler gerekmekteydi. Devlet daha sonrasında bu sürecin çözümlerinin sağlanması için görevi; MEB, Göç İdaresi, Çalışma Bakanlığı, Üniversiteler ve YÖK, belediyeler gibi aktörlere devretmeye başlamıştır.

Türkiye açık kapı politikasını uygularken 'kendi güvenlik meselesini bir kenara bıraktı' izlenimi yaratarak sürece öncelikle insani yönden yaklaşmıştır. Suriyeliler için ilk zamanlarda 'misafir' şeklindeki yorumlayış ve 'süreç çok sürmez, nasıl olsa gidecekler' anlayışı, aradan yıllar geçmesine rağmen mültecilerin hala Türkiye'de bulunmasından dolayı bu yorumlayışları geride bırakmaya neden olmuştur. Mesele artık mülteci ve göç konuları dâhilinde Türkiye'nin güvenliği meselesi halinde dönüşmeye başlamıştır. Bu durum artık 'insan güvenliğini sağlamanın yolu devlet güvenliğini sağlamaktan geçer' şeklinde değerlendirilmesi gereken bir meseleye dönüşmüştür.[260]

[260] Bayır-Aksu, "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", s. 330.

2. SURİYELİ MÜLTECİLERLE İLGİLİ SÜREÇLER

Suriye'deki iç savaş ile birlikte Türkiye'nin mülteci sorununa dair bazı önlemler almasına rağmen, Suriye'deki iç savaşın nasıl bir yol izleyeceği ve sonuçlarının neler olacağının bilinmemesi, bu sürecin yönetiminin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine engel olmuştur. İç savaşın şiddetinin giderek artması, Suriyeli mültecilerin sayılarında da artışa neden olmuştur. Türkiye'nin Suriyeli mültecileri ilk olarak kamplarda misafir olarak ağırlaması ancak daha sonrasında mültecilerin sayılarının artması nedeniyle kampların yetersiz kalması, mültecilerin hayatlarını kamp dışında Türk halkı ile birlikte yaşaması ile sonuçlanmıştır. Dolayısıyla Türk toplumu ile Suriyeli mülteciler arasında etkileşim başlamış ve Suriyeli mültecilerin kamp dışındaki sayılarındaki artışa bağlı olarak bu etkileşimler artmıştır. Bu durum iki kesim arasındaki sorunları da beraberinde getirmiştir.

Türkiye'deki Suriyeliler konusu, günümüze uzanan süreç içerisinde çok boyutlu bir mesele haline gelmiştir. Bu çok boyutluluk, Suriyeli göçünün sosyal, siyasal, ekonomik boyutlarda bir uyum sorunu haline dönüşmüş olmasından ileri gelmektedir. Suriyelilerin Türkiye'de kalma sürelerinin uzaması ile birlikte onların yalnızca temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir politika, artık sürdürülebilir ve yeterli bir politika olmamaya başlamıştır. Çünkü sürecin uzaması demek, mevcut sorunlarda da farklılıklar yaşanması demektir.[261]

Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçler, yalnızca coğrafi yakınlıktan kaynaklanan göçler olarak değerlendirilmemelidir. Türk halkı, sahip olduğu geleneklerin gereği olarak, mazlum olarak değerlendirdiği Suriyelilere sahip çıkmıştır. Dolayısıyla bu bakış açısı göçmenlerin Türkiye'ye göç etmelerinde önemli etkenlerden biri olmuştur.[262] Suriye'deki iç savaşın, öngörülenin aksine uzun sürmesi sonucunda, Suriyeli mültecilerin misafirlik sürelerinin uzaması ve kalıcı olduklarına yönelik şekillenmeye başlayan düşünceler, Türk toplumu tarafından Suriyeli mültecilere yönelik düşünceleri, tutumları olumsuz yönde dönüştürmeye başlamıştır.[263] Türkiye'nin Suriyeli mültecilere verdiği "geçici koruma" statüsü ile

[261] Osman Ağır - Murat Sezik, "Suriye'de Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları", *Birey ve Toplum Dergisi*, 2015, C.5, S. 9, s. 118.

[262] Günay vd., "Dünyada ve Türkiye'de Göç Yönetimi", s. 44

[263] Özdemir, "Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri", s. 128.

birlikte uluslararası koruma altına alınan göçmenlere yönelik yönetilen süreçte önemli olan temel bazı politikalar söz konusudur. Bunlar; temel kamu hizmetlerinin sağlanması, çalışma fırsatı verilmesi toplumsal bütünleşme sürecinin yürütülmesi gibi meselelerdir.[264]

Literatürde Suriye'den Türkiye'ye gelenlerin sosyal statüleri; misafir/muhacir kardeşlerimiz, mülteci, sığınmacı vb. şeklinde isimlendirilmektedir. Türk hükümeti ise ilk başlardaki ''misafir'' adlandırmasını, daha sonrasında sürecin uzaması ile birlikte yasal bir statü olarak ''geçici koruma'' şekline dönüştürmüştür. Geçici koruma rejimi, 1994 yönetmeliğinden farklı olarak çok daha fazla korumacı bir rejimdir. Ayrıca bu rejimin geri göndermeme ilkesini barındırması ile de Türkiye, Suriyelilere sağlanacak insani temelli her çeşit yardımı kendiliğinden kabul etmiştir.[265]

İlk aşamada yalnızca sınıra yakın kamplarda daha sonrasında sınır illerde yaşayan Suriyeli mülteciler, zaman geçtikçe çevre illere göç etmeye ve Türk halkı ile bir arada yaşamaya başlamıştır. Bu durum Türkiye'yi; siyaset, güvenlik, ekonomi, eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel alanlarda önemli derecede etkilemiştir.

2.1. Siyaset ve Güvenlik Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Türkiye'nin göç tarihi incelendiğinde karşımıza çıkan göçlerin önemli bir kısmı 'Soğuk Savaş Sonrası Dönem' olarak da isimlendirilen SSCB'nin liderliğini yaptığı Varşova Pakt'ının dağılması sonrasında, yani 1990'lı yıllardan günümüze uzanan zaman diliminde meydana gelmiştir. Bu dönem devletlerin sınır güvenlik anlayışında küresel ölçekte bir değişimin yaşandığı dönemdir. Bu değişimden en fazla etkilenen ülkelerden biri de Türkiye olmuştur. Terörizmin yanı sıra kitlesel göç, kaçakçılık gibi küresel sorunlar, sınır güvenliği anlayışını belirleyen faktörler olmuştur. Soğuk Savaş'ın etkisini yitirmesi ile birlikte Türkiye'nin sınır güvenliği anlayışında esnekliğe gitmesi beklenirken uluslararası anlamda yeni güvenlik sorunlarının oluşması ile birlikte sınır güvenliği çok daha fazla önemsenir hale gelmiştir. Özellikle 1991'de Irak Savaşı sonrasında yaşanan mülteci problemi vb.

[264] Mamur Işıkçı, "Türkiye'de Kamu Politikası Olarak 2000 Yılı Sonrası Uluslararası Göç Yönetiminin Analizi'', s. 30.

[265] Kirişçi, 2014, *Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler Sınavı,* s. 21.

süreçler sınır güvenliğini, önceki anlayışa göre yeniden değişime uğratmıştır. Sınır güvenliğine yönelik esneklik konusundaki en önemli genişleme, Suriye'deki iç Savaş sonrasında meydana gelmiştir.[266]

Suriye'de 2011'de başlayan toplumsal hareketliliğin şiddete dönüşmesi ile birlikte, Türkiye'deki mevcut siyasi partiler, bu sorunu grup toplantılarında dile getirmiştir. Bu sorun yalnızca Suriye içerisindeki bir sorun olarak değil, Türkiye'nin iç güvenliğini tehdit eden bir mesele olarak da ele alınmıştır. 2012'de Türkiye'nin keşif uçaklarının düşürülmesi, 2013'te Reyhanlı saldırıları ve Cilvegözü sınır kapısındaki bombalı saldırılar gibi olaylar, Türkiye'nin iç güvenliğini tehdit eden meseleler olarak, Suriye sorununun ele alınışını daha yoğun hale getirmiştir.[267]

Suriyeli mültecilere yönelik siyasi söylemlere bakıldığında, Suriyeli mültecilere yönelik uygulanan ''açık kapı politikası'' ile birlikte bütün mültecilerin pasaportu olup olmamasına bakılmaksızın sınırdan alınması, iktidar partili siyasiler tarafından sorun olarak görülmezken, muhalefet partili siyasiler tarafından sorun olarak değerlendirilmiştir. Muhalif partililer, Suriyelilerin Türkiye için ekonomik yük olmalarını, iç güvenliği tehdit etmeleri ve suça bulaşma ihtimallerini sıkça dile getirmiştir.[268]

Siyasetin kavram karşılığına bakıldığında, egemen olmak ve yönetmek şeklinde ifadeler görülmektedir. Siyasetin özelliği ise, devletin idari alanda yürüttüğü faaliyetleri oluşturan unsur olmasıdır. Toplumda mevcut olan çatışmalara karşılık uzlaştırıcı bir araç görevi görmektedir. Tartışmaya açık bir mesele olarak; zorunlu göç dâhilinde bazı ülkelere ve çoğunlukla Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin, göç ettikleri ülkeler için herhangi bir güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadıkları önemli bir konudur. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için uyguladığı açık kapı politikası, Türk vatandaşlarında güvenlik tehdidi uyandırması normal bir sonuçtur. Suriyeli mültecilerin bir savaş ortamından geldikleri göz önünde bulundurulduğunda, psikolojik yönden olumsuz nitelikler taşımaları muhtemeldir.

---

[266] Yeşiltaş, *İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti,* s. 14-16.

[267] Yusuf Devran - Ömer Faruk Özcan, "Söylemlerin Dilinden Suriye Sorunu'', *Marmara İletişim Dergisi,* 2016, S. 25. s. 40.

[268] Özdemir, 2017(a), "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?'', s. 127.

Aynı zamanda savaş sürecinde can ve mal kaybı yaşayarak Türkiye'ye gelmeleri göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir.

Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye siyasi anlamdaki etkileri iki farklı şekilde ele alınabilir. Bunlardan ilki; Türkiye'deki siyasi ortama olan etkileridir. Siyasi kutuplaşmanın ortaya çıkması, yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında çatışma riski ve yerel halkın güvenlik endişeleri siyasi ortama olan etkiler arasında sayılabilir. Bunun yanı sıra Türkiye'deki siyasi ortam da Suriyeli mültecilere yönelik bakış açılarını etkileyen faktörler arasındadır. Siyasi tercihler çerçevesinde yerel halk, Suriyeli mültecilere ya ılımlı ya da tepkili yaklaşmaktadır.[269] Dolayısıyla Suriyeli mülteciler meselesi Türkiye'deki siyasi kutuplaşmayı artıran bir mesele olarak değerlendirilmektedir.

Literatürde Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye siyasi anlamdaki etkilerini daha detaylı bir şekilde; iç siyasete yönelik etki, düşünsel düzeyde etki, yasal düzeyde etki, yapısal düzeyde etki, işlevsel etki, dış siyasete etki şeklinde de ele alınmaktadır. Suriyeli mültecilerin, Türkiye'nin iç siyasetine etkisi olarak, ülke siyasetini belirleyici bir unsur olması da göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir. Tarih boyunca yapılan göçler, siyasi düşünceler üzerinde önemli etkilerde bulunmuştur. Suriye göçü ile karşılaşan Türkiye, bu anlamda siyaset alanında yeni bir durum ile karşılaştığı için farklı bir konumlanmaya gitmiştir. Daha önce de ifade edildiği gibi iktidar ve muhalefet partileri, Suriyeli mülteciler meselesini birbirlerinden farklı değerlendirmiştir.[270]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye etkilerinden bir diğeri ise ''güvenlik'' alanına dair etkilerdir. Türk vatandaşlarının Suriyeli mültecilere yönelik olumsuz tavırlarının kitlesel bir halde şiddet içerikli bir provokasyona dönüşme ihtimali, Türkiye'nin güvenliği ve geleceği açısından göz ardı edilmemelidir. Bu ihtimalin öncülleri, Türkiye'nin sınır illerinde yani Suriyeli mültecilerin en yoğun yaşadıkları bölgelerde görülmektedir. Suriyeli mülteciler tarafından gerçekleştirilen olumsuz olaylar Kahramanmaraş ve Gaziantep illerinde yerel halk tarafından sert tepkiler alınması ile sonuçlanmıştır. Buna benzer durumların devam etmesi, Suriyeli

[269] Orhan - Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri'', s. 19.
[270] Ekici-Tuncel, "Göç ve İnsan", s. 56-62.

mültecilerin de kendi aralarında örgütleşmeye gitmesine, kendi adaletlerini-güvenliklerini sağlama girişimlerinde bulunmaları ihtimalini ortaya çıkarması muhtemeldir. Bu durumun örnekleri son yıllarda Suriyeli mültecilerin örgütlenmesi ve ortak hareket etmesi şeklinde ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bazı adli meseleler kitlesel bir biçimde tartışma alanı yaratmaktadır.[271]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye yönelik güvenlik etkilerinden bir diğeri de Türkiye'de yaşanabilecek olan terör saldırılarına yönelik korkunun oluşmasıdır. Açık kapı politikası bu güvenlik endişelerinin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu korku, sınırdan Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteciler arasında terör örgütü üyeleri, uyuşturucu, alkol, sigara vb. gibi yasa dışı mal/madde kaçakçılığı yapanlar vs. gibi unsurların da var olduğuna yöneliktir. Ayrıca söz konusu korkuyu besleyen unsurlardan biri de Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye yönelik kışkırtılmaları amacıyla eylemler düzenleme amacı olanların da sınırdan geçerek Türkiye'ye geldikleri düşüncesidir.

Türk vatandaşları, Suriye ile sınırı olan kentlerde yaşamaları sebebiyle çok sayıda güvenlik riskleri ile karşı karşıya kalmıştır. Suriye tarafından gelebilecek olası bir kimyasal saldırıdan ya da sınırda yaşanabilecek çatışmalardan etkilenebilecek ilk grup sınıra yakın kentlerde yaşayanlar olmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin sınırlarında bulunan çok sayıda terör örgütü de (IŞİD, PKK/PYD vb.) bu güvenlik risklerini artırmaktadır. Dolayısıyla bölge halkının, tüm bunların akabinde herhangi bir terör saldırısına kendilerini açık hissetmesi ve tedirginlik duyması olağandır. Yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre yerel halk, Suriyeli mülteciler arasında istikrarsızlık oluşturacak kişilerin ve terör eylemi gerçekleştirecek kişilerin bulunduğunu düşünmektedir. Diğer düşünce ise; Suriye ile sınırı olan illerde yaşayanların, yaşadıkları illerin sınırlarının adeta terör örgütü üyelerinin cephe gerisi haline geldiğine yönelik düşüncedir.[272]

Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde, ev sahibi Türkler ve misafir olan Suriyeliler arasında önceki zamanlara kıyasla 2014-2017 yılları arasında daha yoğun bir gerginlik söz konusu olmuştur. Bu gerginlikler Türklerin

[271] Orhan - Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri'', s. 19.
[272] Orhan - Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri'', s. 23-24.

bazı dönemlerde sert ve ciddi tepkiler vermesine neden olmuştur. Bu gerginliklerin kaynağının Suriyeli mülteciler olduğu görülmektedir. Çünkü Suriyelilerin karıştığı hırsızlık, gasp, darp gibi suçlar bu gerginliklerin tetikleyici unsurlarıdır.[273]

Suriye'de iç karışıklık sonucu ortaya çıkan güç boşluğu sonucunda, IŞİD vb. örgütlerin petrol kaynaklarına yakın olması, IŞİD'in Türkiye için daha fazla tehdit edici bir terör örgütü haline gelmesi demektir. Suriye'deki mevcut bölge istikrarsızlığı, bölgede bulunan terör örgütü gruplarının büyümesini sağlayacaktır. Bu durum Türkiye'nin geleceği açısından ilerleyen süreçlerde daha büyük tehditler oluşturacaktır.[274] 2015 sonrasında IŞİD'in Türkiye'nin sınır komşusu olması[275] sonucunda Türkiye hâlihazırda mücadele ettiği terör örgütüne ek olarak artık yeni bir terör örgütü ile daha mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu ve daha fazlası meseleler Türkiye'nin Suriye krizine dair konumunda istikrarsızlığa ve belirsizliğe neden olmaktadır.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye yönelik güvenlik alanına olan etkileri, Beşar Esad'ın ifadelerinde de görülmektedir. Esad, Türkiye'ye göç eden milyonlarca Suriyeli mültecinin arasında terör örgütü üyelerinin de var olduğunu söylemiştir. Bu noktada hem Türkiye hem de Avrupa ülkeleri için Suriyeli mülteciler konusu güvenlik anlamında önemli bir konudur. Bu duruma örnek olarak Paris saldırıları verilebilir. Bu saldırıları gerçekleştiren teröristlerden en az ikisinin geçiş yolu olarak Yunanistan-Balkan-Batı Avrupa rotasını kullandığı varsayımı, Türkiye'den Avrupa'ya geçmeyi amaçlayan mülteciler için, Türkiye'yi geçiş güzergahı yapmaktadır. Paris saldırılarında sanık Salah Abdeslam'ın; ''siviller hedef alındı fakat kişisel bir mesele değildi. Fransa Suriye'de IŞİD'i vururken riskleri biliyordu, gerçek İslam bu, biz terörist değiliz''[276] şeklinde kullandığı ifadeler, sınırdan geçen mülteciler arasında güvenlik tehdidi oluşturacak kişilerin var olduğunu kanıtlamaktadır. En fazla mültecinin Türkiye'ye gelmesi ise, bu meseleyi diğer devletlere kıyasla Türkiye için daha önemli hale getirmektedir.

---

[273] Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası'', s. 28.

[274] Altundeğer - Yılmaz, , "İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası'', s. 293.

[275] Mehmet Bulut - Şinasi İnan, "IŞİD Karkamış Sınırına Mayın Döşedi'', 29 Haziran 2015, https://www.iha.com.tr/haber-isid-karkamis-sinirina-mayin-dosedi-475060/ (18.10.2022).

[276] EURONEWS, https://tr.euronews.com/2021/09/15/paris-sald-r-lar-n-n-san-g-salah-abdeslam-fransa-suriye-de-isid-i-vurdugunda-riskleri-bili (18.10.2022)

2.2. Eğitim Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Tarih boyunca yapılan savaşlara bakıldığında, bu savaşlardan büyük oranda olumsuz etkilenen gruplar, kadınlar ve çocuklardır. Suriye'deki iç savaş ile birlikte, Türkiye'ye göç eden çocukların ve genç yetişkinlerin eğitim ihtiyaçları önemli bir konu haline gelmiştir. Suriye'deki iç savaşın başlaması ile birlikte okulların kapanması, çocukların ve gençlerin eğitimlerinin yarıda kalmasına neden olmuştur. Türkiye'ye yapılan göçlerin beklenenden çok daha fazla olması ise, Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin eğitimlerine yönelik sürecini zorlu bir hale getirmiştir.

Suriyeli çocuklara yönelik ilk eğitim politikaları, başlangıçta 2011 yılında gelen Suriyelilerin geçici olarak Türkiye'de bulunduğu ve bu nedenle sadece kamplarda bulunan Suriyeli çocukların kısa süreli eğitim ihtiyaçlarına cevap vermek üzerine planlanmıştı. Ancak 2012 yılından itibaren göçle gelenlerin hızla artması, 2013 yılında eğitim politikalarının yeniden gözden geçirilmesine neden olmuş ve 2014 yılından itibaren çıkarılan MEB'in yayımladığı genelgelerle Suriyeli mültecilerin eğitimine yönelik köklü politikalar geliştirilmeye başlanmıştır.[277] Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlar düşünüldüğünde, Suriyeliler için ''misafir'' anlayışına sahip olunması, onların eğitimlerinin önemli bir mesele olarak görülmemesine neden olmuştur. Ancak daha sonrasında Suriyeliler açısından geçicilikten kalıcılığa ve belirsizliğe dönüşen bu süreç, eğitim sorununun ve buna yönelik politikaların yeniden gözden geçirilmesi gereğini ön plana çıkarmaya başlamıştır.

2011 yılından itibaren Suriye'den Türkiye'ye kitlesel olarak yapılmaya başlanan göçler; hızı, süresi ve nüfus yoğunluğu gibi faktörler ile Suriye'deki iç savaşın değişkenliğine yönelik öngörüler, Suriyeliler için yapılması gereken eğitim politikalarını da şekillendirmiştir. Suriye krizi başladığından bu yana, Suriyeli çocukların eğitimleri çeşitli şekillerde ifa edilmiştir. Çünkü daha öncesinde de söz edildiği gibi, Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki varlıklarının geçici olduğu düşünülmekteydi. 2011-2012 yıllarına bakıldığında, Suriyelilerin eğitimleri ile ilgili

[277] Müberra Nur Emin, "Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi", SETA, 2016. https://file.setav.org/Files/Pdf/20160309195808_turkiyedeki-suriyeli-cocuklarin-egitimi-pdf.pdf (30.10.2023).

süreçte geçici koruma genelgesinin gizli olması, eğitim süreci hakkında resmi bir belgeye ulaşılamamasına neden olmuştur.

Bu dönemde halka açık resmi bir belgenin olmayışı, konunun daha iyi anlaşılması için dönemin Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in konuya ilişkin açıklamalarına değinmek gerekmektedir. MEB ile ilgili ilk bilgiler Dinçer'in ifadelerinden edinilmiştir. Dinçer'in ifadelerinden anladığımız kadarıyla; Suriyeli mülteci çocukların eğitimleri onların kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre verilecektir. Aynı zamanda Dinçer'in söyledikleri arasında şu ifade önemlidir; Suriyeli mülteci çocuklara verilen eğitimlerin önemsendiği fakat daha sonraki süreçte bu çocukların ailelerinin Türkiye'de kalmalarına mahal verecek tavırlardan da uzak durulduğu anlaşılmaktadır. Dinçer'in daha sonraki bir tarihte yaptığı açıklamalar da oldukça önemlidir. Bu ifadeler sürecin ilk başta hangi düşünce ile yürütüldüğünün göstergesi olmaktadır. İlk zamanlarda Türkiye'ye gelen Suriyeli çocuklara eğitim amaçlı Türkçe öğretilmesi söz konusu olmamıştır. Çünkü Dinçer'e göre onlar misafir olarak görülmektedir. Aynı zamanda Suriye'deki iç karışıklık sona erdikten sonra kendi ülkelerine dönecekleri düşünülmektedir. Bu çocuklar için oluşturulan eğitim diploma vermek ya da okula kayıt etmek üzerine kurulu bir eğitim değildir[278]

Suriyeli çocukların eğitimleri için yürütülen faaliyetlerin ilk dönemlerine bakıldığında, kamplarda Suriyeliler için oluşturulan merkezler, eğitim kursları, sosyal tesisler vb. donanımlar karşımıza çıkmaktadır ve bunlar uluslararası kurumlar tarafından takdir edilen oluşumlardandır. Başlarda sadece Suriyeli çocuklara yönelik tasarlanan GEM'ler (Geçici Eğitim Merkezleri), bu eğitim sürecinin ilk aşamasını oluşturmuştur. GEM'lerde verilen eğitimler gönüllü ve tercihen öğretmenlik geçmişine sahip olan personeller ya da bazı alanlarda lisans eğitim düzeyine sahip olanlar tarafından verilen eğitimler olmuştur. GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü), 2021 yılının Kasım ayı itibariyle 1.124.353 Suriyeli çocuğun okul çağında olduğu bilgisini vermiştir. Bu çocukların 5-17 yaş aralığında olduğu bilinmektedir. Örgün eğitimden yararlanan çocuk sayısı ise 731.713'tür. Diğer bir ifade ile örgün eğitim

[278] Ali Rıza Seydi, "Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2014, S. 31, s. 275.

alan Suriyeli çocukların oranı %65'tir[279] Suriyelilerin ülkelerine döneceklerine yönelik beklenti, Suriyeli çocukların eğitimlerini kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre, Suriyeli öğretmenlerden alacakları şekilde yürütülmüştür. Bu eğitimler, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için kurdukları çadır kamplarda verilmiştir.

Geçici Eğitim Merkezlerinin (GEM) kapatılmadan önceki işleyişine baktığımızda, burada çalıştırılan öğretmenlerin Suriyeli öğretmenler olduğunu görmekteyiz. Fakat bu öğretmenlerin de eğitimi daha uygun şekilde verebilmeleri amacıyla eğitilmesi gerekmekteydi. Dolayısıyla bu amaçla UNICEF ve MEB'in birlikte hazırladığı bir program dâhilinde eğiticilerin eğitimi amaçlanmıştır. Verilen bu eğitimler Konya'da 2016-2017 tarihleri arasında verilmiştir. Sertifikalar hazırlanarak mülakatlar düzenlenmiş ve başarılı olanlara bu sertifikalar verilerek okullarda görevlerine başlatılmıştır[280]

Suriye'deki iç savaş, beklenenin aksine uzun sürünce, Suriyeli mültecilerin eğitimleri geçici bir problem olmaktan çıkıp, kalıcı bir problem haline gelmeye başlamıştır. Bu problem, uzamaya başlayan süreç ile birlikte çözüme kavuşturulması gereken bir problem olmuştur. İlk zamanlarda misafir gözüyle bakılan Suriyeliler, savaşın son bulmaması ile birlikte, Türkiye'de ne kadar kalacağı belli olmayan mülteciler haline gelmişlerdir. Bu belirsizlik ve çadır kamplardaki zor yaşam koşulları nedeniyle Suriyeli mültecilerin önemli bir kısmı, yaşadıkları çadır kamplardan kendi imkânları ile ayrılarak, Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmeye başlamışlardır. Bu göçler ile birlikte yeni bir sorun ortaya çıkmıştır: Suriyeli çocukların eğitimi. Bu göçler ile birlikte Suriyeli çocuklar, devlet okullarında eğitim almaya başlamışlardır.

2012 yılında yapılan düzenlemelere bakıldığında, Suriyelilerin eğitimlerinde kullanılan ders kitaplarının, Suriye'de kullanılan ders kitapları olması kararlaştırılmışken, kitaplarda Türkiye'ye ve Türkiye'nin tarihine yönelik yanlış

---

[279] UNICEF, "Türkiye'de Geçici Koruma Altında Olan Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Müdahalesi Raporu", 2022, s. 14-15.
https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/t%C3%BCrkiyede-ge%C3%A7ici-koruma-alt%C4%B1nda-olan-suriyeli-%C3%A7ocuklara-y%C3%B6nelik-e%C4%9Fitim-m%C3%BCdahalesi-raporu (21.12.2022)

[280] Coşkun Taştan – Zafer Çelik, "Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi: Güçlükler ve Öneriler", 2017, s. 24. https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/Suriye_Rapor_TURKCE_pdf.pdf (06.08.2022).

ifadeler içermesi nedeniyle gözden geçirilmiş ve bu kitapların Suriyelilerin eğitiminde kullanılmasından vazgeçilmiştir[281]

Türkiye, mülteciler için kurdukları kamplarda onların her türlü ihtiyacını karşılamıştır. Bu durum, çok sayıda uluslararası kuruluş ve BM tarafından takdir edilmiştir. Ancak kamp harici bölgelere bakıldığında mesele karmaşık bir hale gelmektedir. AFAD Başkanı Fuat Oktay'ın açıklamasında, 2 Ekim 2013 tarihi itibariyle, kamplarda 200 binin üzerinde, kamp dışı bölgelerde ise 300 binin üzerinde Suriye vatandaşının bulunduğu ve bu kişilerin geçici koruma statüsüne sahip olduğu belirtilmiştir. AFAD ve BMMYK tarafından yapılan anket çalışmalarında, kamplarda eğitim alan Suriyeli çocukların oranı %83, kamp dışında yaşayıp eğitim alabilen Suriyeli çocukların oranı ise %14'tür. Kamplarda yaklaşık olarak 50 bin çocuğa ve gence eğitim verilmiştir. Kamp dışına bakıldığında ise ilk dönemlerde yaklaşık olarak 70 bin Suriyeli öğrencinin eğitim alamadığı anlaşılmaktadır[282]. Eğitim alamayan bu çocukların eğitimlere erişimlerinin sağlanması için STK'lar tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Suriyeli çocukların dil, kültür ve sosyolojik yapı itibariyle Türk çocuklarından farklı olmaları, eğitim sürecini sağlıklı bir şekilde yürütmeyi zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla Suriyeli çocukların okuma-yazma, matematik gibi derslerin yanı sıra birlikte yaşamayı kolay hale getirmek için sosyalleşmelerine yönelik bir eğitim sürecine dâhil edilmesi gerektiği de tartışılmaya başlanmıştır.

Genel olarak bakıldığında, Suriyeli mültecilerin ilk zamanlarda misafir olarak görülmesi sonucunda verilen eğitimlerin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına uyarlanmış şekilde olması, ülkelerine döndüklerinde zaman kaybı ve uyumsuzluk yaşanmayacak şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak bu durum, sonraki süreçlerde savaşın uzaması ve Suriyeli mültecilerin Türkiye'de kalmaya devam etmesi ile birlikte eğitim sürecinin değişmesi gerektiğini göstermektedir. Şöyle ki, sürecin ilk dönemlerinde ülkelerine dönecekleri düşüncesi ile kamplarda verilen eğitimler, daha sonrasında Türkiye'ye uyum sağlanması gereken bir eğitim sürecinin başlamasına dönüşmüştür. Özetle, Suriyeli mültecilere geçici olarak düzenlenen

[281] Bayır - Aksu, "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", s. 346.

[282] Seydi, "Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar", s.268.

eğitim süreci, kalıcı olarak düzenlenmesi gereken bir eğitim süreci haline gelmiştir. Eğer bu süreç daha sonraki dönemlerde kalıcı olacakları üzerine kurulsaydı ve eğitimlerine Türkiye'de uyum sağlayabilecek şekilde başlansaydı, birkaç sene kadar uyum noktasında daha önde olunabilirdi.

İlk başlarda Suriyelilerin eğitimi için kurulan Geçici Eğitim Merkezleri, Suriyelilerin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre eğitim alması şeklinde kurulmuştu. Ancak bu durum, Türkiye'nin Suriyelilerin eğitimi üzerindeki denetlemelerini zorlaştırmıştır. Ayrıca her geçen gün, Suriyelilerin Türklere uyum sağlaması konusunda olumsuz yönde ilerleme söz konusu olmuştur. Eğitim merkezlerinin uyum sağlama noktasında engel teşkil etmeye başlaması, bu merkezlerin daha sonrasında kapatılmasına neden olmuştur. Eğitim merkezlerinin denetimlerinde zorluk yaşanması aynı zamanda bir güvenlik meselesidir. Merkezlerin kapatılmasına yol açan başka bir neden de budur. Bu gerekçelerden anlaşıldığı üzere, başlarda güvenlik dışı şeklinde karşımıza çıkan tutum, daha sonrasında güvenlik alanına dâhil etme ile birlikte dönüşmüştür. Artık verilen eğitimlerin; Türk dili eğitimi vermek ve Türkiye'nin Millî Eğitim Bakanlığı müfredatına uyacak şekilde yapılmasına karar verilmiştir[283]

İlk zamanlarda MEB görevlisi olan bir müdür tarafından denetlenen eğitim süreci, kamp içi ya da kamp dışı eğitim şeklinde ayrım yapılmaksızın yeniden düzenlenmiştir. Eğitim artık GEM'de değil, MEB okullarında yürütülmektedir. Bu süreç ise kademeli şekilde düzenlenmiştir. İlk hedef, eğitimin Türkçe olacak şekilde değiştirilmesidir. Ayrıca eğitimde kullanılacak materyaller ve ders kitapları MEB müfredatına göre seçilmiştir.

Geçici Eğitim Merkezleri'nde Suriyeli çocukların Türkçe öğrenmeleri amacıyla sınıf öğretmenleri, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe öğretmenleri ve yabancı dil dersi öğretmenlerinin görevlendirilmesi gerektiği düşünülmüştür. MEB'in 23 Eylül 2014 tarihinde çıkardığı genelgeyle Suriyeli öğretmenler ile Etik Sözleşme imzalanması gerektiği belirtilmiştir. Bu genelge öncesinde, Suriyeliler; evlerde, çadırlarda ya da depo gibi derme çatma yerlerde eğitim faaliyetlerini sürdürüyorlardı. Ancak bu genelge ile birlikte Suriyeliler, GEM'lerde ya da devlet okullarında kayıt

[283] Bayır - Aksu, "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", s. 346.

hakkına sahip olmuşlardır. 2016-2017 yılına gelindiğinde, 1, 5, 9. sınıf ve anaokulu öğrencilerinin yalnızca devlet okullarına kayıt edilmesi kararı verilmiştir. Dolayısıyla GEM'ler MEB'in belirttiği üzere kapatılacaktır. Ancak Bakanlığın 19 Temmuz 2017'deki yazısında 2017-2018 öğretim yılında ilk kez 9. sınıfa başlayacak olanlardan Türkçe seviyesi kötü olanların GEM'lere kayıtlarının yapılabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla GEM'ler, 1. ve 5. sınıf düzeyinde eğitim vermeden faaliyetine devam etmiştir. Suriyeli çocuklar artık devlet okullarına da gidebilmektedir.[284]

Geçici Eğitim Merkezlerinin kapatılması sonrasında, devlet okullarında sürdürülen eğitimler yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Dil sorunu en önemli sorunlardan biri olmuştur. Dil bilmeme gibi başka sorunların da varlığı çocuklarda uyum problemini doğurmaktadır. Suriyeli mülteci çocukların devlet okullarında eğitimlerine devam etmesi ya da eğitime bu okullarda başlamaları Türk çocukları ile aralarında gerek kültürel farklılıklar gerekse az önce değindiğimiz dil bilmeme gibi sorunlar, aynı ortamda eğitim almayı zorlaştırmaktadır. Bu gibi problemler, bazı Suriyeli ailelerin çocuklarını okula göndermemelerine neden olmaktadır[285]

Suriyeli çocukların eğitimleri konusunda Yabancı Uyruklu Öğrenci Bilgi Sistemi resmi bir sistem olarak oluşturulmuştur. Fakat bu uygulama çok fazla işlevsel olamamıştır. Devlet bu eğitim sürecine sistematik bir şekilde dâhil olamamıştır. Eğitimlerini devlet okullarında alan mülteci öğrenciler için çoğunlukla yerel imkânlar kullanılarak ev sahipliği yapılmıştır. Bu süreçte öğretmenler Suriyeli öğrencilerin derse yönelik performans notlarını evraklar düzenleyerek yabancı öğrenci kayıt zarfı şeklinde adlandırılan zarflar ile İl Milli Eğitim Müdürlüklerine sisteme işlenmesi amacı ile iletmişlerdir. Fakat daha sonra mülteci sayısının ülkede giderek artması ile bu süreci yönetmek zorlaşmıştır. MEB 2014/21 sayılı Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri genelgesi ile bu süreci, detaylı bir şekilde sistematik hale getirmiştir[286]

---

[284] Taştan - Çelik, "Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi: Güçlükler ve Öneriler'', s. 19.

[285] Ahmet Önal - Belma Keklik, "Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama", *SDÜ Vizyoner Dergisi*, 2016, C. 7, S. 15, s. 136.

[286] Abdullah Said Özcan, "Çokkültürlülük bağlamında Türkiye'nin Suriyeli öğrencilere yönelik eğitim politikası'', *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2018, C. 4, S. 1, s. 25.

Suriyeli çocukların, Türk çocukları ile aynı ortamda eğitim almaları uyum sorunu nedeniyle zorlaşmaktadır. Dolayısıyla bu zorluk, Suriyeli çocuklar açısından okula devam etmelerini zorlaştırırken, Türk çocukları açısından da okul değiştirmeleri söz konusu olmaktadır. Türk çocukları ve Suriyeli mülteci çocuklar arasında iletişimi güçleştiren dil sorunu yalnızca onlar arasında yaşanmamaktadır. Aynı zamanda bu sorun mülteci çocukların aileleri ve bu çocuklara eğitim veren Türk öğretmenler arasında da yaşanmaktadır[287] Sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan Türk öğretmenlerle yapılan bir görüşmeden anlaşıldığı kadarıyla, bu çocukların Suriye'de bir eğitim almadan geldikleri görülmektedir. Hatta bazı çocuklar kendi dillerinde okuma ve yazmayı bilmemektedirler. Bu çocukların ailelerinin birden fazla şehir değiştirmesi de eğitim sürecini olumsuz etkileyen nedenlerden biri olarak görülmektedir.[288]

Eğitim konusunda yapılan bir araştırmada MEB yetkilisinin ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerden anlaşıldığı kadarıyla, yetkilinin Suriyeli mülteciler için düzenlenen eğitimler hakkında bilgi paylaşma konusunda çekimser olduğu görülmüştür. Yetkili bunun sebebi olarak, mültecilere verilen eğitimin kalitesinin çok iyi olduğunu, Türk vatandaşlarının aldığı eğitimlerin bu kadar iyi kalitede olmadığını, bu durumun da Türk vatandaşları tarafından tepki ile karşılaşma ihtimalini doğuracağını göstermektedir.[289] Bu ifadelerden hareketle Türkiye'nin eğitim sürecini ilk zamanlarda Suriyeli mültecileri geçici olarak görmesi sebebiyle eğitim alanına çok fazla eğilmediğini fakat yine de girişimlerde bulunduğunu, süreç ilerledikten sonra kalıcı olduğu kesinleşen mültecilerin eğitim konularını ön plana çıkararak yapılan projeler doğrultusunda önemli gelişmeler yaşandığı görülmektedir.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu resmî sitesinde, Suriyeli çocukların eğitimine yönelik PIKTES Projesinden söz edilmektedir. Bu proje, Suriyeli çocukların Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi olarak adlandırılmaktadır. Projenin öncelikli alanı eğitimdir. Projenin uygulayıcı ortağı ise

---

[287] Fatma CIRIT Karaağaç – Hülya Güvenç, "Resmi İlkokullara Devam Eden Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları", *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 2019, C. 11, S. 18, s. 537.

[288] Cırıt Karaağaç - Güvenç, , "Resmi İlkokullara Devam Eden Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları", s. 544-547.

[289] Aydemir - Şahin, "Zorunlu-Kitlesel Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği", s. 142.

Millî Eğitim Bakanlığıdır. Projenin başlangıç tarihi 21 Aralık 2018'dir. Avrupa Birliğinin bu projeye maddi katkısı ise 400.000.000 Avro olmuştur. Projenin genel amacı ise, Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine erişimlerinin sağlanmasıdır. Proje Türkiye'deki 26 ilde yürütülmektedir. Proje, Geçici Koruma Altındakiler, projeye ev sahipliği yapanlar ve eğitimden sorumlu Türk yetkililer, projenin hedeflediği gruplardır. PIKTES projesi ile okula devam eden ya da etmeyen Suriyeli çocukların Türkçe eğitim alması, daha öncesinde söz edilen dil sorunu ve bu sorun nedeniyle uyum sağlamadaki zorluğun çözümü için atılmış bir adımdır. Projeden beklenen sonuçlar ise, Suriyeli çocukların eğitime erişim oranlarının artması, eğitim kalitesinin artması, eğitim kurumlarının ve personelinin operasyonel kapasitesinin iyileştirilmesidir. Bu projeyle birlikte Suriyeli öğrenci ve velilerin sosyal entegrasyonu iyileştirilmiştir. Ana aktiviteler olarak ise; Suriyeli çocuklar için okul içinde ve dışında Türkçe dil kursları düzenlenmiş, Suriyeli ve Türk çocuklar için okul öncesi eğitim verilmiştir. Bunlara ilave olarak okula gitmeyen ve GEM'lerde eğitim alan Suriyeli çocuklar için telafi eğitimi ve Devlet okullarındaki çocuklar için destek eğitimi verilmiştir. Ayrıca Suriyeli ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı Türk öğrenciler için okul ulaşımı ve kırtasiye sağlanması, Mesleki ve Teknik eğitime devam eden Suriyeli ve Türk öğrenciler için burs, Suriyeli ailelerin eğitim hizmetleri hakkında bilgilendirilmesi, Suriyeli çocukların eğitim sistemine entegrasyonuna yönelik bilinçlendirme faaliyetleri, Türkçe programın geliştirilmesi revizyonu, eğitim materyali satın alma, gözden geçirme ve içerik geliştirme, Suriyeli öğrencilerin dil yeterlilikleri ve akademik performanslarını belirlemek için bir sınav sistemi geliştirmek, Suriyeli öğrenciler için okul rehberlik ve danışmanlık yardımı, okullarda ve eğitim kurumlarında güvenli, hijyenik ve uygun öğrenme ortamı sağlamak, proje ile ilgili araştırma ve konferans etkinlikleri, öğretmenlerin eğitimi, MEB idari ve diğer personeli için eğitim, izleme ve değerlendirme, Suriyeli öğrenciler ve Türk akranları için sosyal entegrasyon faaliyetleri, Suriyeli ve Türk ailelerine yönelik sosyal entegrasyon faaliyetleri, Suriyeli ebeveynler için Türkçe dil eğitimi verilmesi gibi yenilikler de bu proje kapsamında uygulamaya geçilen konular arasındadır. Güncel verilere göre Türkçe dil kurslarına kayıtlı 60.948, Arapça dil kurslarına kayıtlı 1.878 Suriyeli mülteci çocuk bulunmaktadır. Ayrıca ulaşım hizmetleri için kayıtlı 42.658 Suriyeli mülteci çocuk ve genç bulunmaktadır. PIKTES Projesinin

yanı sıra, Kriz Zamanlarında Herkes İçin Eğitim adlı başka bir proje daha yer almaktadır. Bu projenin yürütücüsü de yine MEB'dir ve proje 2019'da başlamıştır. Hedef kitle 3-17 yaş arası Suriyeli ve Türk çocuklardır. Ana aktiviteler ise, ilk ve orta dereceliler için 10 adet, okul öncesi için 170 anaokulu ve 1 Halk eğitim merkezi inşasıdır. Bu proje de devam eden projeler arasındadır.[290]

Suriyeli çocukların eğitimlerinin yanı sıra, Suriyeli üniversite öğrencilerinin de eğitim süreçlerinin işleyişi önemli olarak görülmektedir. Suriyeli öğrencilerin Türkiye'de bir üniversitede eğitim alabilmeleri için ilk olarak öğrenci ikamet izni almaları gerekmektedir. Bu öğrenciler Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne Başvurduktan sonra oturma izni alabilmektedirler.[291] Diğer yabancı öğrenciler gibi, Suriyeli öğrenciler de eğitim alabilmek için gereken işlemleri yapmakla mükelleftirler. Suriyeli öğrenciler, Türk makamlarına kayıt olmadıklarında, üniversite eğitimi alamamaktadırlar. İkamet İzin Belgesi, Yabancı Tanıtma Kartı, Geçici Koruma Kimlik Belgesi ya da geçerli olan bir pasaportu olmayanlar, üniversite eğitimi alamamaktadır.[292]

2.3. Sağlık Açısından Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Suriyeli mültecilerin 2011 yılında Türkiye'ye gelmeye başlamaları ile birlikte göz önünde bulundurulması gereken bazı durumlar mevcuttur. Şöyle ki, Suriyeli mülteciler iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınanların ve savaşta ailelerini, yakınlarını kaybedenlerin psikolojik travması olduğu bir gerçektir. Dolayısıyla Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik attığı adımlardan ilki, temel ihtiyaçların karşılanmasıdır.[293]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte sağlık alanında bazı olumsuzluklar meydana gelmiştir. Türkiye'nin uzun zaman önce üstesinden geldiği

---

[290] Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye/promoting-integration-syrian-kids-education-system-piktes-ii_en (27.07.2023).

[291] Arif Altunbaş, "Türkiye'de Yaşayan Göçmenlerin Üniversite Eğitiminden Memnuniyetlerinin Konya'daki Öğrenciler Örneği Üzerinden Değerlendirilmesi, *Üniversite Araştırmaları Dergisi,* 2020, C. 3, S. 2, s. 67.

[292] Yeliz Polat, "Türkiye'deki Suriyeli Göçmen Gençlerin Entegrasyonu Bağlamında Üniversite Eğitimi Sorunsalı", Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-4, 2017, s. 282.

[293] Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası", s. 30.

ve artık vakaların görülmediği bazı hastalıkların yeniden görülmeye başlanması, yaşanan olumsuzluklardan biri olmuştur. Örneğin; çocuk felci, sıtma, el/ayak hastalığı ve şark çıbanı bu hastalıklardan bazılarıdır. 2012 yılında 349 kızamık vakası görülürken, Suriyelilerin göç akını sonrasında bu sayı 20 kat artmıştır.[294] Dolayısıyla Türk halkı açısından halk sağlığı bir risk ile karşı karşıya kalmıştır. Bu risk ile birlikte, bayram ziyaretlerinde Suriye'ye gidip geri dönecek olan Suriyeli çocukların aşı kartları, Cilvegözü sınır kapısında incelenmeye başlanmıştır. Aşısı eksik olarak tespit edilen çocukların aşıları yapılarak Türkiye'den çıkışlarına izin verilmektedir.[295]

Suriyeli mültecilerin arasında hassas grup olarak görülen kadın ve çocukların sağlığı, başka boyutlarda da önem arz etmektedir. Türkiye'ye gelen Suriyelilerin kültürel olarak çok çocuk sahibi olma anlayışına sahip olmaları, doğum oranlarında etkilidir. Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin doğum oranlarına bakıldığında 2018 yılında gerçekleşen doğum sayısı 72.926 iken, genel olarak 2011-2018 yılları arasında bu sayı 375.394'tür. Dolayısıyla doğum oranlarında bir artış söz konusudur. Suriyeli kadınların doğum oranlarının yüksek oluşu, sağlık açısından gebe kadınlarda gebelik takibi, önleyici-koruyucu sağlık hizmetlerini ve aşılama faaliyetlerini yaygın ve etkin şekilde yürütmeyi mecbur kılmaktadır.[296]

Suriyeli mültecilere sağlanacak hizmetlere bakıldığında, temel hizmet unsurlarından biri olan sağlık başta yer almaktadır diyebiliriz. Bu sağlık hizmetleri T.C. Sağlık Bakanlığı kontrolündeki sağlık ocağı ve hastaneler ile geçici barınma merkezlerinde verilmektedir. Türkiye'de bulunan tüm göçmenler sağlık hizmetlerini birinci, ikinci ve üçüncü basamaklarda herhangi bir sorun yaşamadan alabilmektedirler. Suriyeliler özelinde bakıldığında ise, birinci basamak sağlık hizmetleri, aile sağlığı merkezi, göçmen sağlığı merkezi, sağlıklı hayat merkezleri vb. merkezlerde verilmektedir. Ayrıca Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde, göçmen sağlık merkezlerinin artırılması hedeflenmektedir.

---

[294] Ayşe Çiçek Korkmaz, "Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sorunlar", *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2014, C. 1, S. 1, s. 40.

[295] Bayır-Aksu, "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", s. 343.

[296] Nagihan Önder, "Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Yönelik Sağlık Politikalarının Analizi", *Göç Araştırmaları Dergisi,* 2019, C. 5, S. 1, s. 130.

Suriyeli mülteciler ile ilgili olan "Geçici Koruma Yönetmeliği" Suriyelilerin hak ve yükümlülüklerini, kişilerin haklarına getirilebilecek kısıtlamaları, kayıt sürecini, ülkede kalışlarına yönelik kriterleri düzenleyen bir yönetmeliktir. Yönetmeliğin hükümleri uygulanarak başta sağlık hizmetleri olmak üzere çoğu alanda imkânlar sağlanmaya çalışılmaktadır. Suriyeliler, eğer kimlik kartları yoksa salgın ya da bulaşıcı hastalıkların tedavisi dışında sağlık hizmeti alamamaktadırlar.[297]

Suriyelilerin iç savaş sonrası Türkiye'ye gelmesi ile birlikte Türkiye'nin Suriyelilere yönelik süreç yönetiminde sağlık alanı en önemli alanlardan birisidir. Çünkü genel halk sağlığı güvende tutulmalıdır. Daha önce de belirttiğimiz gibi Suriyelilerin kültürel olarak çok çocuklu aileler olması ve Türkiye'nin dünyadaki en fazla mülteci barındıran ülke olması, Türkiye'nin sağlık kurumlarındaki sürecin işleyişinde güçlüklere ve olumsuzluklara yol açmaktadır.

Suriyelilerin Türkiye'deki sağlık sektöründe yarattığı olumsuzluklardan biri, iş yükünün artmasıdır. Suriyeli mültecilerin sayıca çok oluşu, iş yükünün artmasına neden olmuş ve sağlık personellerinin istifa etmeye başlamasına yol açmıştır. Dolayısıyla yeterli sağlık personeli bulunamamaya başlanmıştır. Bu ise, sürecin ilerlemesini daha zor hale getirmiştir. Suriyelilerin hastanelerin acil servisleri önlerinde ya da polikliniklerde kalabalık gruplar halinde bulunmaları, Türklerin Suriyeliler hakkında olumsuz düşünce ve tutumlara sahip olmalarına neden olmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na göre 2015'te yapılan bir çalışma sonucunda, Türk vatandaşlarının çoğunun, Suriyeli mülteciler nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanmada olumsuzluklarla karşılaştıkları anlaşılmıştır.[298] Az önce söz edildiği gibi bu olumsuzlukların başında, sağlık personeli eksikliği ve buna ek olarak randevu almada sorun yaşama gelmektedir.

Suriyeli mültecilerin, göçün başlangıç evrelerinde, sağlık alanında yaşadıkları olumsuzluklara bakıldığında ise, tedavilerinin yapılabilmesi için tedavi ve ilaç masraflarını karşılayamamaları en önemli sorun olmuştur. Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerinden nasıl faydalanacaklarını bilmeme, farklı bir sistem karşısında

[297] Yusuf Aydın, "Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlere Verilen Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Sorun ve Öneriler", *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 2021, C. 0, S. 18, s. 232.

[298] Önder, "Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Yönelik Sağlık Politikalarının Analizi", s. 131.

uyum sağlayamama ve dil engeli nedeniyle yaşadığı sağlık sorunlarını dile getirmekte zorlanma ve muhafazakâr kültür sahipliği ile karşı cinsten olan sağlık personellerine sağlık sorununu ifade edememe durumları, Suriyelilerin yaşadıkları diğer önemli zorluklar arasındadır.[299] Suriyelilerin sağlık hizmetlerine ulaşabilmeleri için, 2013 yılı itibariyle önemli adımlar atılmıştır.[300]

Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti almalarındaki yasal gerekçeler şu şekildedir;

- *Cenevre Sözleşmesi (1951) ve Ek Protokol (1967)*
- *1994 ve 2006 Yönetmeliği*
- *AFAD Yönetmeliği (2011)*
- *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013)*
- *Geçici Koruma Yönetmeliği (2014)*
- *Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar (2015)*
- *AFAD – Sağlık Bakanlığı Protokolü (2015)*
- *Göçmen Sağlığı Merkezleri/Birimlerine Dair Yönerge (2015)*
- *Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Değişiklik (2015)*[301]

2011'de yürürlüğe giren Afet ve Acil Durum Yönetmeliği kapsamında, AFAD Hatay/Yayladağı'na gelen Suriyelilerin temel ihtiyaçları karşılanmış ve sağlık hizmetleri ilk olarak burada başlamıştır. İlk basamak görevini üstelenen Barınma merkezlerinde yer alan sağlık merkezleri, ilaç yazma ve acil müdahale yapan taraftır. Hastaların ilk başvurusu buraya olmaktadır. Sığınmacılar bu ilk basamak sağlık merkezlerinden sevk edilmeden de ikinci ve üçüncü basamak sağlık tesislerine başvurabilmektedir. Özel sağlık kuruluşlarına ve Üniversite hastanelerine ise doğrudan başvuru yapamamaktadırlar. Tedavisi burada yapılamayan hastaların başka hastanelere sevki yapılmaktadır. 7/24 olacak şekilde doktor, hemşire, tercüman ve

[299] Önal - Keklik, "Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama, s. 135

[300] Serhan Şahinli, "Suriyeli Mülteci Krizine Yönelik Türkiye'nin Sağlık Politikaları", *Sosyal Çalışmalar Üzerine Akademik Perspektif Dergisi*, S. 1, s. 36.

[301] Melek Kaya – Besey Ören, "Türkiye'de Mültecilere Sunulan Sağlık Hizmetleri'nin Hukuksal Zemini", *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi,* 2020, C. 2, S. 2, s. 90-91.

ambulans bulundurulmaktadır. AFAD'ın 2013'te yayınladığı bir genelgeye göre 10 ilde yer alan kamplarda ve bu kampların dışında yaşayan Suriyelilerin kamu hastaneleri ve sağlık merkezlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmıştır. Daha sonra yayınlanan genelge ile de bu fiil tüm ülkeyi kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Suriyelilerin tedavi giderlerinin tamamının karşılanması da Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ile gerçekleşmiştir.[302] Suriyelilerin sağlık hizmeti bedelleri şu anda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır.[303]

Daha önce de söz edilen, Suriyeli mültecilerin dil bilmeme sorunu nedeniyle sağlık hizmeti almadaki zorlukların ortadan kaldırılması için mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerdeki sağlık kuruluşlarında tercümanlar bulundurulmaktadır. Böylece hem Suriyeliler hem de sağlık personelleri sorun yaşamamaktadır. Diğer bir faaliyet de Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelere Göçmen Sağlık Merkezleri kurulmasıdır.

Cenevre anlaşması nedeniyle, Türkiye Suriyelilere hukuki olarak mülteci statüsünü verememektedir. Dolayısıyla Türkiye'deki Suriyeliler, Avrupa'daki Suriyelilerin yararlandıkları haklardan yararlanamamaktadır. Türkiye, bu olumsuz durumu engellemek için, Suriyelilerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde çok sayıda proje ve yardım çalışmaları yürütmektedir.[304] Bu projelerde ve yardım çalışmalarında STK'lar ve Dernekler önemli rol oynamaktadır. Bunlardan bazıları; Halkların Köprüsü Derneği, Yeryüzü Doktorları, Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı, Sınır Tanımayan Doktorlardır.[305]

Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri, Geçici Koruma yönetmeliğinin 27. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddede ayrıntılı şekilde mültecilere sağlanacak olan sağlık hizmetleri yer almaktadır. 27. madde kapsamında sağlık hizmetinin sorunsuz bir şekilde verilebilmesi için Destek çalışma Grubu ve Sağlık Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Suriyeli hastalar öncelikle bulundukları ilde

---

[302] Nihal Durmaz, "Ankara İlinde Yaşayan Sığınmacıların Sağlık Hizmetine Ulaşma ve Kullanma Özellikleri'', (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2019, s. 26-28.

[303] Yusuf Aydın, "Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlere Verilen Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Sorun ve Öneriler'', *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi,* 2021, S. 18, s. 238.

[304] Kaya - Ören, , "Türkiye'de Mültecilere Sunulan Sağlık Hizmetleri'nin Hukuksal Zemini'', s. 91.

[305] Aylin Sinem Gültaç – Pınar Yalçın Balçık, "Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Sağlık Politikaları'', *Sakarya Tıp Dergisi*, 2018 C. 8, S. 2, s. 198.

sağlık hizmeti almaktadırlar. [306] Göçmen Sağlık Merkezlerinin yanı sıra, Suriyelilerin sayıca 20 binin üzerinde olduğu yerleşim yerlerinde de Güçlendirilmiş Göçmen Sağlık Merkezleri yer almaktadır. Bu merkezlerde çocuk, kadın-doğum, dâhiliye, ağız-diş sağlığı ve psikososyal destek ve röntgen, laboratuvar hizmetleri de sunularak hastanelerin çalışma yükünün azaltılması ve sağlık hizmetlerine erişimin artırılması hedeflenmektedir.[307]

Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri amacıyla oluşturulan projelerden biri de "Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Sağlık Statüsünün ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından Sunulan İlgili Hizmetlerin Geliştirilmesi" (SIHHAT) projesidir. 1 Aralık 2016'da başlayan projenin sözleşme bitiş tarihi 15 Aralık 2023'tür. Bu proje T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmekte ve AB tarafından finanse edilmektedir. Suriyelilerin sağlık ihtiyaçlarına yönelik çözümler kendi dillerinde çözüm üretilerek birinci-ikinci basamak sağlık hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmıştır. Sıhhat projesi kapsamında pratisyen hekim, uzman hekim, diş hekimi, psikolog, sosyal çalışmacı, ebe/hemşire, laboratuvar ve röntgen teknisyeni, tercüman, hasta yönlendirme ve destek personeli istihdam edilmiştir. İstihdam edilen personelin %38'i kadınlardan oluşmaktadır. Yine bu proje kapsamında Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde, kronik ruh sağlığı sorunlarına sahip olan Suriyelilere tedavi hizmeti verilmektedir.[308]

2018 yılı itibariyle Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler İçin Sağlık Hizmetlerine Daha İyi Erişim adı altında bir proje başlatılmıştır. Projenin uygulayıcısı Türkiye Sağlık Bakanlığı, ortağı ise Dünya Sağlık Örgütü'dür (WHO). Bu projeye Avrupa Birliği'nin maddi katkısı 11.500.000 Avro olmuştur. Projenin amacı mültecilerin ve etkilenen ev sahibi toplulukların kaliteli ve adil sağlık hizmetlerine erişimini daha iyi duruma getirmektir. Projenin özel amaçları arasında ise; Suriyeli sağlık personelinin kapasitesini artırarak, ulusal sağlık hizmetlerini desteklemek bulunmaktadır. Projenin uygulandığı iller; Ankara, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Mersin ve Şanlıurfa'dır. Hedef gruplar; Suriyeli doktorlar, hemşireler, tercümanlar, Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek personelleridir. Projeden beklenen sonuçlar; istihdam edilen

[306] Şahinli, "Suriyeli Mülteci Krizine Yönelik Türkiye'nin Sağlık Politikaları", s. 36.
[307] Sıhhat Projesi, (2022). http://www.sihhatproject.org/saglik_hizmetleri.html (07.06.2022).
[308] Sıhhat Projesi, http://www.sihhatproject.org/ (19.08.2022).

Suriyeli sağlık çalışanlarının kalitesi, sayısı ve Türk sağlık sisteminde sağlık hizmeti sağlama kapasitesinin artırılıp güçlü hale getirilmesidir. Sonuç olarak Tüm bu projelerin sonucu olarak; Türkiye'deki Suriyeli mültecilere sağlık hizmeti daha iyi bir şekilde verilmeye başlanmıştır. 31 Mart 2020 yılı itibariyle proje devamlılığını sürdürmektedir. Projenin başladığı andan itibaren 2.019 sağlık personeli eğitim almıştır ve 42,812 Suriyeli mülteciye akıl sağlığı ve psiko-sosyal destek verilmiştir. 388.958 Suriyeli mülteciye ise temel sağlık hizmetleri verilmiştir[309]

Yapılan bir araştırmada bir memurun verdiği örnek, sağlık alanında Suriyeli mültecilere ne denli destek olunduğunun kanıtı olmaktadır. Memurun ifadelerine göre, kendi işitme cihazının fiyatının 4 bin lira olması ve bu cihazı alması için verilen devlet desteğinin 400 TL olduğu anlaşılmaktadır. Fakat bu işitme cihazları için Suriyeli mültecilerin herhangi bir ücret ödemediği belirtilmektedir.[310] Türkiye'nin sağlık alanında mültecilerden ücret almaması, ekonomik durumu kötü olan mültecilerin suça karışmasını önlemek ve daha iyi koşullarda yaşayabilmelerini sağlamak olarak değerlendirilebilir. Fakat örnekten de anlaşılacağı üzere, mülteciler kadar destek göremeyen Türk vatandaşları tarafından bu durum olumlu yönde karşılanmamaktadır.

2.4. Ekonomik Açıdan Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Suriyeli mültecilerin ülkelerinde can ve mal güvenliğinin bulunmaması nedeniyle ülkelerinden zorunlu-kitlesel bir biçimde ayrılarak Türkiye'ye gelmeleri, Türkiye için aynı zamanda yeni bir ekonomik sürecin de başlangıcı olmuştur. En fazla Suriyeli mültecinin Türkiye'de bulunması, en fazla riski alanın da yine Türkiye olmasına neden olmuştur. Buna rağmen Türkiye, maddi ve manevi olarak uluslararası toplumdan yeterince destek alamamıştır.[311] Suriye'deki iç karışıklıktan kaçarak Türkiye'ye sığınan ilk grubun ardından yeni gelen gruplarla birlikte, sayılarının

[309] Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye/promoting-integration-syrian-kids-education-system-piktes-ii_en (12.10.2022).

[310] Aydemir - Şahin, "Zorunlu-Kitlesel Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği", s. 143.

[311] Ağır - Sezik, "Suriye'de Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları", s. 118.

artmasına neden olmuş ve böylece Türkiye için ekonomik bir külfet süreci başlamıştır.[312]

Suriyelilere ev sahipliği yapan Türkiye ve Suriyeliler arasındaki ilişkileri etkileyen en önemli faktörlerden biri ekonomidir. Suriyelilere manevi desteğin yanı sıra maddi destekte de Türkiye ilk sırada yer almaktadır. Ekonominin Suriyeli mülteciler ile ilgili olan kısmı Türkleri de ilgilendirmektedir.[313] Şöyle ki; Türkiye, Suriye'den gelen mültecilere büyük miktarlarda para harcamış ve ihtiyaçlarını karşılama noktasında büyük çaba göstermiştir. Yapılan bu yardımlarla, Türkiye'deki yoksul kesimin Suriyelilerden sonraki plana, diğer bir ifade ile ikinci plana itildikleri düşüncesi meydana gelmiştir. Suriyelilere yönelik yapılan harcamalar yalnızca devlet ekonomisini değil, şehirlerin ekonomisini de etkiler hale gelmiştir.[314]

Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfus, Türkiye ekonomisine önemli bir yük oluşturmaktadır. AFAD aracılığıyla Suriyelilerin insani yardım ihtiyaçları karşılanmaktadır. Suriyelilere yiyecek, barınma, güvenlik, haberleşme ve bankacılık, sağlık, eğitim hizmetleri verilmektedir. Maliye Bakanı Şimşek'in ifadesine göre Suriyeli mültecilere 400 milyon lira kaynak ayrılmıştır. Ancak devletin dolaylı hizmetleri ve belediye harcamaları bundan çok daha fazladır.[315] Son verilere göre ise, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Yanık'ın ifadesine göre Suriyelilere harcanan maddi kaynak 45 milyar dolardır.[316]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilk geldikleri günden bugüne kadarki süreçte, Suriyelilerin masraflarını Türkiye neredeyse tek başına karşılamıştır. Türkiye bu konuda Batılı ülkeler tarafından yalnızlaştırılmaktadır. 2012 yılının Aralık ayında Suriyeliler için hazırlanan Suriye Bölgesel Müdahale Planı dâhilinde gerekli olan bütçenin yalnızca 500 milyon dolarlık kısmı Batı'dan temin edilebilmiştir.[317]

---

[312] Yavuz - Erdurmaz, *Arap Baharı ve Türkiye: Ortadoğu'da Kırılan Fay Hattı,* s. 231.

[313] Salih Öztürk - Selen Çoltu, "Suriyeli Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri", *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi,* 2018, C. 7, S. 13, s. 12.

[314] Zümrüt Sönmez, "Komşuda Kriz: Suriyeli Mülteciler", İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2014, s. 12.

[315] Sandıklı - Semin, "Bütün Boyutlarıyla Suriye Krizi ve Türkiye", s. 46.

[316] Hürriyet, (2022), https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-yanik-turkiye-siginmacilara-kendi-oz-kaynaklarindan-yaklasik-45-milyar-dolar-harcamistir-42175239 (12.09.2022).

[317] Dilek Canyurt, "Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler: Türkiye'de Riskler", 2015, S. 48, s. 133.

Türkiye, Suriyeli mültecilerin ekonomik yükünü azaltmak amacıyla, barınma merkezlerinde yaşayan mültecilere yapılan yardımlarda verilen malzemelerin çoğunu kendi yerel firmalarından alarak ekonomik yükü azaltmaya ve bölge ekonomisine de katkı sağlamaya çalışmıştır.[318]

Türkiye'deki Suriyeliler için gerekli olan maddi destek için AB tarafından FRIT (The EU Facility for Refugees in Turkey/AB'nin Türkiye'deki Mülteciler için Yardım Programı) oluşturulmuştur. FRIT programının ikinci dilimi ise, Kayıtlı İstihdam Yaratma Projesi ile ilgilidir. Amaç, hedef kitlenin sosyal desteklere olan bağlılıklarının aşamalı olarak azaltılmasıdır. Ayrıca hedef kitlenin, Türkiye ekonomisine katkılarının sağlanması da amaçlanmaktadır. AB'nin Türkiye'ye FRIT aracılığıyla gönderdiği maddi destek, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için uygulayacağı projeler vb. için gönderilmektedir. Bu projelerin denetlenmesi için de bir komite kurulmuştur. Komiteler projeleri inceledikten sonra uygulanabileceği kanaatine varırsa, maddi destek gönderilmektedir. 6 Milyar Avro olarak ayrılan bütçe, projelerin ihtiyaçlarına göre pay edilmektedir. Bu maddi destek 1 milyon 800 bin Suriyeliyi kapsamaktadır. Ancak Türkiye'de bulunan yaklaşık 4 milyon Suriyeli için bu bütçenin yetersiz kalması söz konusudur.[319] Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yaptığı açıklamalarda; Türkiye'nin mültecilere yaklaşık 40 milyar dolar harcama yaptığını, gerekirse bir 40 milyar dolar daha harcayacaklarını söylemesi, Batı'nın mültecilerin maddi desteğe olan ihtiyaçlarına sessiz kalması ya da bunu çok az miktarlarla geçiştirmesine bir eleştiri olarak görülmektedir.[320]

Suriyeli mültecilerle ilgili ekonomik alanda atılan adımlara bakıldığında; Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Entegrasyon için Girişimcilik Kapasitelerinin Artırılması (ENHANCER) karşımıza çıkmaktadır. Sözleşmeyi imzalayan/uygulayıcı taraf Uluslararası Göç Politikaları Merkezi, uygulayan taraf ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'dır. 2019'da başlayan eylem hala devam etmektedir. Amaç, istihdam ve

[318] Özdemir, "Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları'', s. 116.

[319] Kayıtlı İstihdam Yaratma Projesi, https://kayist.org/proje-hakkinda/frit-hakkinda (23.07.2022).

[320] Kamu Bülteni, (2019), https://www.kamubulteni.com/gundem/cumhurbaskani-erdogan-suriyelilere-40-milyar-dolar-harcadik-h14733.html (13.04.2022).

geçim fırsatlarını iyileştirerek, Suriyelilerin yerel ev sahibi topluluklara ekonomik katılımını sağlamaktır.[321]

Türkler ve Suriyeli zanaat sahipleri arasındaki sorunlar da ekonomik anlamda yaşanan başka bir sorundur. Türk zanaat sahipleri, Suriyeli zanaat sahipleri tarafından işlerinin ellerinden alındığını düşünmektedir. Çünkü emeğin satışı noktasında ücret farklılığı söz konusudur. Suriyeliler, Türklerden çok daha az ücretlerle emek satışı yapmaktadırlar.[322] Aynı zamanda Türkiye'nin ticari ilişkileri de Suriye'deki iç savaştan olumsuz yönde etkilenmiştir. Suriye'deki iç savaş ile birlikte Türkiye'nin ticari ilişkilerinde gerileme yaşanmıştır. Gerilemenin sebebi, iç savaş öncesinde Körfez ve Ortadoğu ülkelerine yapılan nakliyatların iç savaş ve istikrarsızlık sebebiyle artık Suriye'den gerçekleştirilememesidir. 2010-2011 yılları, ticaret hacminde büyük oranda gerilemenin yaşandığı yıllar olmuştur.[323]

Suriyeli mültecilerden maddi durumu iyi olmayanlar da ekonomide önemli bir grubu oluşturmaktadır. Çünkü Suriyeli mültecilerden şehirlerde yaşayanların dilenme eylemleri, Türkler üzerinde Suriyelilere yönelik olumsuz düşünce ve tutumlara neden olmaktadır. Türkiye'de mevcut olan işsizlik sorunu, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile başka bir boyut kazanmıştır. Türklerden işsiz olanlar, Suriyeli mültecilerin düşük ücretlerle çalışma kabullerine ve bu durumun işverenler tarafından suistimal edilmesine tepki göstermektedirler. Türkler, Suriyeli mültecilerin işlerini ellerinden aldıklarını düşünmektedirler.[324] Bu durum şu çıkarıma neden olmaktadır; Suriyeli mültecilerin gelişi Türkiye'deki iş dünyasının dengelerini değiştirmiştir.[325] Fakat bu durum işverenler açısından "Suriyeli işçi çalıştırmanın nedeni, niteliksiz iş gücü gerektirdiği içindir" şeklindedir. Dolayısıyla işverenlere göre Suriyeli mülteciler kimsenin işini elinden almamaktadır.[326]

---

[321] Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Resmî Sitesi, https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye_tr?s=230 (29.07.2022).

[322] Sönmez, "Komşuda Kriz: Suriyeli Mülteciler", s. 12.

[323] Canyurt, "Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler: Türkiye'de Riskler", s. 139.

[324] Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası", s. 27.

[325] Önal-Keklik, "Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama", s. 136.

[326] Kağnıcı, D. Y., "Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar", İlköğretim Online, 2017, C. 16, S. 4, s. 1770.

Suriyeli mültecilerin Türkiye ekonomisine etkilerinden bir diğeri de kira fiyatlarındaki artışlardır. Suriyeli mülteci nüfusunun Türkiye'de fazla olması, artan enflasyonun da sebebidir. Ancak ilk zamanlara bakıldığında, ekonomik anlamda olumlu yönler de bulunmaktadır. Şöyle ki; Türkiye'ye ilk zamanlarda gelen ve çeşitli şehirlere göç ederek yaşamaya başlayan Suriyeliler, henüz kendi toplu yaşam alanlarını oluşturmamışlardı. Örneğin kendi esnaf dükkânları vs. bulunmamaktaydı. Dolayısıyla bölgenin yerel esnaflarından alışveriş yapıyorlardı. Bu durum yerel esnaf tarafından ilk zamanlarda olumlu olarak değerlendiriliyordu. Ancak ilerleyen süreçlerde Suriyelilerin kendi yaşam alanlarını oluşturmaya başlamaları ile bu durum Türk esnaflar açısından olumsuz yönde değişmiştir. Ayrıca yapılan araştırmalar sonucunda, Suriyelilerin açtıkları dükkânların 10 binin üzerinde olduğu ve çoğunun gayrı resmi ya da kayıtsız olduğu anlaşılmaktadır.[327]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki işsizlik oranlarına ve genel bütçeye etkisi olduğu da bir gerçektir. 2015 yılında iç İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan raporun verilerine göre, çoğunluğu İstanbul, Gaziantep, Hatay, Adana, Şanlıurfa, Kilis, Mersin olmak üzere Türkiye'nin 73 ilinde Suriyeler yaşamaktadır. Bu bölgelerde yaşayan Suriyeliler, işverenler tarafından ucuz işgücü olarak değerlendirilmişlerdir.[328] Bu durumun sonucu olarak Suriyeliler, sosyal dışlanmanın yanı sıra yoksulluk ve işsizlik ile de mücadele etmişlerdir. Bu durum da Suriyelilerin enformel sektöre yönelmelerine ya da kendi iş yerlerini açmalarına neden olmuştur.[329]

Türkiye ekonomisini etkileyen başka bir durum da çocuk işçiliğidir. Suriyeli mülteci çocukların önemli bir kısmı çocuk işçi grubunda bulunmaktadır. Çalışan Suriyeli sayısının önemli bir kısmını bu çocuklar oluşturmaktadır.[330] Türkiye'deki Suriyelilerin yarısından fazlasını 18 yaş altı grup oluşturmaktadır. Çocukların

---

[327] Hacı Yunus Taş – Selami Özcan, "Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi, *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* 2018, C. 7, S. 17, s. 46.

[328] ORSAM-TESEV, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri", Ocak 2015, s. 16-19. https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Suriyeli_Siginmacilarin_Turkiyeye_Etkileri.pdf (18.10.2022)

[329] Metin Korkmaz, "Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye İşgücü Piyasasına Etkileri ve Değerlendirmeler", *Sosyal Güvence Dergisi*, 2017, S. 13, s. 64.

[330] Akkoyunlu Ertan - Ertan, "Türkiye'nin Göç Politikası", s. 24.

bazılarının ailelerini iç savaşta kaybetmeleri, çocuk işçiliğin nedenlerindendir.[331] Suriyeli mülteciler arasında önemli bir sayıyı oluşturan çocukların çalışmak zorunda olmaları sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, tarih boyunca yaşanan göçler, yoksulluk durumları, çalışan bu çocukların ebeveynlerini kaybetmiş olmaları ve kültürel değerler karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Suriyeli mültecilerin çok çocuklu aile yapısını oluşturuyor olmaları, çocukların iş gücü olarak görülmesine neden olmaktadır. Ya da Suriyeli mültecilerin yerinden edilmiş kişiler olarak değerlendirildiği noktada, diğer göç türlerinden farklı olarak mülteci çocukların çalışmak zorunda kalması sürecin getirdiği olumsuzluklardandır.

Çocuk işçiliğine neden olan faktörlerin en başında yoksulluk gelmektedir. Suriyeli mültecilerin ekonomik anlamda kötü durumda olması ve ailelerin kalabalık nüfuslu olması, geçim sıkıntılarına neden olmaktadır. Dolayısıyla yoksulluk, çocuk işçilerin enformel işlerde çalışmalarına yol açmaktadır. Suriyeli çocukların çalıştıkları yerler genellikle; bakkal, fırın, lokanta gibi küçük işletmeler olmaktadır. Bunun yanı sıra sokaklarda sokak satıcılığı, kâğıt toplayıcılığı gibi işlerde çalışanlar da bulunmaktadır. Türkiye'de yapılan bir saha araştırmasına göre, Suriyeli mülteci çocuk işçilerin ucuz iş gücünü oluşturuyor olmaları, sanayi siteleri, tekstil alanı, organize sanayi bölgesi gibi yerlerde çalışmalarını sağlamaktadır. Ucuz iş gücü demek işverenler için talep edilen grup demektir. Dolayısıyla bu durum, ailesinde çalışan bir büyüğün olmadığı durumda, mülteci çocukların aileyi geçindiren kişi olmasını sağlamaktadır.[332]

Suriyeli mülteciler arasında yatırımcı ve tüccar olan kişiler de bulunmaktadır. Mülteciler arasında gelir düzeyi yüksek olanlar da mevcuttur. Bu kişiler Türkiye'ye gelmeden önce Suriye'de yaptıkları ticari işleri, Türkiye'ye geldikten sonra da devam ettirmişlerdir. Mültecilerin ticaret ile uğraşanlarının seçtikleri illerden birinin Mersin olmasının öncelikli nedeninin, burasının bir liman kenti olmasından ileri gelmektedir. Bu kesim Türkiye'nin ekonomisine az da olsa katkıda bulunmaktadır. Özellikle tüccarlardan Halep ilinden gelenlerinin Ortadoğu ülkeleri ile ticari ilişkileri

[331] Muazzez Harunoğulları, "Suriyeli Sığınmacı Çocuk İşçiler ve Sorunları: Kilis Örneği", *Göç Dergisi*, 2016, C. S. 1, s. 38.

[332] Harunoğulları, "Suriyeli Sığınmacı Çocuk İşçiler ve Sorunları: Kilis Örneği", s. 45.

bulunmaktadır. Dolayısıyla bu durum Türkiye'de üretilen ürünlerin Ortadoğu pazarına açılmasını sağlamaktadır.[333]

Bu durum Türkiye'nin ekonomisine katkı sağlıyor olarak değerlendirildiğinde, göz önünde bulundurulması gereken bir detay kaçırılmaktadır. Mültecilerin yaşadıkları yerlerde açtıkları dükkânlardan alışveriş yapanlar, yine Suriyeli mülteciler olmaktadır. Dolayısıyla alınan ve verilen paralar yine kendi içlerinde kalmaktadır. Bu işletmelerle ilgili en önemli sorunlardan birisi de kurulanların çoğunun gayrı resmi olmasıdır. Kaçak olarak açılan bu işletmeler Türk esnaf ile aralarında haksız rekabet ortamına neden olmaktadır. Bu durum zaman zaman iki taraf arasında yaşanan gerginliklerin nedeni olabilmektedir.[334]

Yasa dışı şekilde açılan bu işletmelerin yanı sıra yasal olarak işletilen işletmeler de bulunmaktadır. Ancak yasal olan bu işletmelerin de yasal olmayan yollara başvurmaları söz konusu olabilmektedir. Bu işletmeler yasal olsa dahi, çalışanlarını kaçak yollarla çalıştırdıkları görülmektedir. Çalışanlarını da mültecilerden seçmektedirler. İş verenler, mültecileri kaçak olarak çalıştırma sebeplerini de çalışma izinleri olmamasına bağlamaktadırlar.[335] İşletmelerin yasal olmasına dair yapılan araştırmaların yanında işçilerin kaçak olarak çalışıp çalışmadıklarının denetlenmesi de haksız rekabeti önleminin aracı olacaktır. Yoksulluk, kişilerin suç işlemesine neden olan etkenlerden biridir. Dolayısıyla bu suçların önüne geçmenin yollarından biri; işçi-işveren yönetmeliklerinin bu doğrultuda yenilenmesi olacaktır. Çünkü bu mülteciler düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Mültecilerin düşük ücrete çalışmaya razı olması, daha iyi ücret alabilecek Türk işçilerin önünü kapatmaktadır. Bu durum iki taraf arasında gerginliklere neden olmaktadır. Bu yöndeki olumsuzluklar, Türklerin mültecilere yönelik tutumlarını etkileyebildiği için olumsuzlukların önüne geçilmesi gerekmektedir.

Suriyeli mültecilerin 2011 yılında Türkiye'ye gelmeye başlamasından itibaren, 2016 yılına kadar çalışma izinleri yoktur. 2016 yılı itibariyle Suriyelilere

---

[333] Yusuf Sayın vd., "Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* C. 18, S. 31, s. 10.

[334] Orhan - Gündoğar, "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri", s. 18.

[335] Sema Karaca - Doğan, "Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştay Raporu", Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme ve Uygulama Araştırma Merkezi, Mersin 2014.

çalışma izni verilmiştir. Suriyeli mültecilerin çoğunun sahip olduğu maddi kaynakları, çalışma izni almaya başlayana kadar tükenmiştir. Suriyelilerin kayıtsız olarak çalışmaları, kendi aleyhlerine sonuçlar doğurmaktadır. Suriyeliler sigorta ve güvence imkânına sahip olmamaktadır. Tüm bu durumların yanı sıra Suriyeliler, Türkiye'deki kayıt dışı istihdam oranını da artırmaktadırlar. İnşaat ve tarım sektörlerinde kaçak olarak çalıştırılan Suriyeli işçiler, Türkiye'nin ekonomisine ve mali durumuna zarar vermektedir.[336]

Suriyeli mültecilerin kayıt dışı işlerde çalışmaya nasıl başladıkları önemlidir. Bu noktada karşımıza göçmen ağları çıkmaktadır. 2016'da yapılan bir araştırma sonucunda, göçmen ağlarının yerleri bilinmektedir. Örneğin mültecilerin kurdukları sosyal ağlardan bazıları İstanbul ve İzmir gibi iller olmaktadır. Bu illerde sanayi ve ticaretin fazla olması, Suriyeliler için istihdam alanı yaratmaktadır. Suriyeliler kurdukları ağlar sayesinde yasal olmayan işleri bulabilmekte ve kayıt dışı şekilde çalışabilmektedir.[337]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeye başladıkları zamandan günümüze kadar geçen süreçte Türkiye'deki nüfusun artışına da sebep olmuşlardır. Bu yoğun nüfus artışı, beraberinde Suriyelilerden kaynaklanan sosyal sorunlar ve ekonomik maaliyetlerin de düşünülmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla Suriyelilerin Türkiye'ye kabul edilme politikasının devam etmesi, Türkiye'nin ekonomisi açısından uzun vadeli ve sürdürülebilir bir politika olmadığı açıktır.[338]

2.5. Sosyal ve Kültürel Açıdan Suriyeli Mülteciler ve Türkiye

Devletlerin kendilerine ait sınırları, ulusal vatandaşlarına bir kültür-kimlik algısı çizmektedir. Dolayısıyla sosyolojik açıdan ülkelerin sınırları yalnızca toprak üzerinde sınırlı kalmamakta, bu sınırlar içerisinde yaşayan kişiler için de ''zihinsel'' bir sınıra karşılık gelmektedir.[339] Ancak devletlerin bu sınırları, özellikle günümüzde

---

[336] Koçan - Kırlıoğlu, "Suriyeliler ve Sosyal Uyum: Scudder'in Çerçevesinden Bir Değerlendirme", *Toplum ve Sosyal Hizmet,* C. 31, S. 4, s. 1870.

[337] Önal - Keklik, "Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama", s. 137.

[338] Aytül Uzun, "Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi'', *Ankara Barosu Dergisi,* 2015, C. 0, S.0 s. 108-109.

[339] Tekin, "Sınırın Sosyolojisi: Ulus, Devlet ve Sınır İnsanları", s. 1.

yalnızca kendilerine ait olma konusuna yeni bir boyut kazandırmıştır. Dünya genelinde yapılan söz konusu göçler, bu sınırları küresel bir boyutta açık hale getirebilmektedir.

Göç etme eylemi, göç edenlerin gittikleri yerlerde uyum içinde yaşamalarını zorunlu kılan bir eylem olarak görülmektedir. Fakat gidilen yerde, bölge yerlileri ile göçmenler arasında yaşanan çatışmalar, gerginlikler ve uyumsuzluklar da uyum sürecinin birer parçası olmaktadırlar. Göç etme eylemi sonrasında, göçmenin yaşadığı olumsuzluklar arasında; yabancılık ve yalnız hissetme, önyargı ile karşılaşma ve aşağılık kompleksinde hissetme gibi durumlar bulunmaktadır.

Mülteciler 2011 yılında Türkiye'ye ilk sığınma talebi ile geldiklerinde ve kabul edildiklerinde, bu durum geçici olarak düşünülmekteydi. İlk zamanlarda mültecilerin sayılarının az olması, Türkiye'nin kurdukları kamplarda yaşamaları ve henüz illere dağılmamış olmaları, herhangi bir uyum sorunu konusunun açılmasına neden olmamıştı. Fakat gün geçtikçe Suriye'deki iç savaşın son bulmaması, Türkiye'deki mültecilerin akıbetinin, geleceğinin ne olacağını düşündürmeye neden olmaya başlamıştır. Bu durum ise her geçen gün mültecilerin kalıcı olmasına mahal vermektedir. İlk zamanlarda kamplarda yaşayan mülteciler artık, kendi imkânları dâhilinde Türkiye'nin çeşitli kentlerine göç etmeye başlamışlardır. Bu göçler mülteciler ile Türk halkı arasında uyum sorununu da beraberinde getirmiştir.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilk gelişlerinden itibaren geçen süre içerisinde önemli bir konu haline gelen Suriyelilerin Türk toplumuna entegrasyonu meselesi, ilerleyen zamanlarda daha önemli bir konu haline gelecektir. Suriyelilerin entegrasyonu meselesi Avrupa'dan daha çok Türkiye'yi ilgilendiren bir meseledir. Çünkü Türkiye, sayı bakımından Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapma konusunda birinci sırada yer almaktadır. Türkiye geneline bakıldığında, İstanbul haricinde yabancılar ile birlikte yaşama deneyimine sahip olmayan Türkiye, bu süreci sancılı geçirmektedir. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları Şanlıurfa, Hatay, Kilis gibi iller haricinde Suriyeli sığınmacılar ve Türkler arasında yaşanan sorunlar henüz kitlesel boyuta ulaşmamıştır.[340]

[340] İhsan Çetin, "Türkiye'de Suriyeli Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel Entegrasyonu", *Sosyoloji Dergisi*, 2016, S. 34, s. 200.

2021 yılında Ankara'da yaşanan, bir Suriyelinin Türk gencini bıçaklayarak öldürmesi ve sonrasında yerel halkın Suriyelilere gösterdiği tepki kitlesel boyuta yaklaşmıştır. Dolayısıyla kitlesel olaylar, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları illerden çıkarak, yoğun olarak yaşadıkları ilçelere, mahallelere yayılmıştır. Türkler tarafından Suriyeli mültecilere yönelik büyük bir kitlesel tepkinin şu an için var olmaması, yaşanan gerginliklerin artması ile birlikte ülke genelini kapsayan bir kitlesel tepkinin olmayacağı anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla bu konu göz ardı edilmemesi gereken bir güvenlik meselesi olarak değerlendirilmelidir.

Türk toplumunda Suriyelilere karşı hoşnutsuzluğun, özellikle, kozmopolit özelliklere sahip metropol kentlerden ziyade geleneksel dayanışma özelliklerini sürdüren yerleşim alanlarda olduğu gözlenmektedir. Bu hoşnutsuzluk zaman zaman bu tip yerleşim alanlarında söylemsel ya da eylemsel olarak dışa vurulmaktadır. Bu durum ise Türkiye'nin önemli bir bölümünün halen cemaat tipi bir toplum yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Çünkü cemaat tipi toplumların yapısına bakıldığında "biz'' duygusunun hâkim olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu tip yerleşim alanlarında, Suriyelilerin kendilerini "öteki'' olarak hissetmeleri kolaylaşmaktadır.[341] Mülteci entegrasyonu hakkında çalışmalar yapan Strang ve Ager, sosyal ilişkiler (sosyal bağlar, sosyal köprüler, sosyal bağlantılar), belirleyiciler (barınma, eğitim, sağlık, çalışma), dayanaklar (vatandaşlık ve haklar), kolaylaştırıcılar (istikrar ve güvenlik, kültür ve dil bilgisi) şeklinde belirlenen dört ana hakkın erişiminin sağlanamadığı noktada entegrasyondan söz edilemeyeceğinden bahsetmektedir.[342]

Eğitim ile ilgili olan başlıkta daha önce de değindiğimiz gibi, mülteciler için dil sorunu uyum konusunda önemli bir yer tutmaktadır. Suriyelilerin Türkiye'ye ilk geldikleri zaman "misafir'' olarak görülmeleri ve bunun getirisi olan geçicilik statüsü, artık günümüzde yerini kalıcılığa bırakmıştır. Bu kalıcılık ise Suriyelilerin Türkçe öğrenmesini pekiştirebilmektedir. Fakat bu kalıcılığa doğru evrilen statünün, Türkler ve Suriyeli mülteciler arasında bir uyum sağlama ortamını henüz oluşturmadığını söylemek mümkündür. Çünkü uyum; tek taraflı değil, karşılıklı

[341] Çetin, "Türkiye'de Suriyeli Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel Entegrasyonu'', s. 201.

[342] Doğuş Şimşek, "Mülteci Entegrasyonu. Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği'', *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 2018, C. 2, s. 369.

gerçekleşen bir süreç demektir. Dolayısıyla bir uyumun sağlanabilmesi için, her iki tarafın da tutumunun olumlu yönde olması gerekmektedir.

Tüm insanlar için geçerli olan temel ihtiyaçlarından biri olarak barınma ihtiyacının önceliği mülteciler açısından önemlidir. Bu sorun, ekonomik durumu iyi olanlar için daha kolay şekilde çözüme kavuşmaktadır. Fakat mültecilerin büyük bir bölümünün ekonomik olarak kötü durumda olması göz önüne alındığında barınma konusunun çözümü zorlaşmaktadır. Peki mülteciler bu sorunu nasıl aşmaya çalışmaktadır? Çoğunluğu düşük ekonomik gelirli olan mülteci aileler "köhne" olan alanlarda yaşamakta, birlikte geldikleri akrabaları ile aynı evde yaşayarak kira giderini paylaşmaktadırlar.[343]

Mültecilerin yaşayabilecekleri iller yalnızca İç İşleri Bakanlığı tarafından belirlenen iller olmaktadır. Bu iller de "uydu kentler'' olarak adlandırılmaktadır. Uydu kentleri tek tek ele alırsak; Konya, Nevşehir, Van, Isparta, Gaziantep, Niğde, Şırnak, Aksaray, Kastamonu, Kahramanmaraş, Bilecik, Burdur, Eskişehir, Kayseri, Sivas, Ağrı, Karaman, Hakkâri, Amasya, Kırıkkale, Kütahya, İzmir, Tokat, Bilecik, Nevşehir, Afyon, Hatay, Kırşehir ve Çankırı'dır. Suriyeli mülteciler ancak polis izni dâhilinde sağlık gibi sebeplerle bu illerden ayrılabilmektedirler.[344]

Suriyelilerin yaşamaya başladıkları illerde yerel halk ile yaşadıkları gerginlikler, Suriyelilerin dilencilik, hırsızlık, dolandırıcılık, kapkaççılık, fuhuş gibi eylemleri nedeniyle Türk toplumundan Suriyelilere yönelik daha çok şikâyet duyulmaya başlanmıştır. Bu eylemler toplumsal dokuya zarar vermekte ve yaşam standartlarını da düşürmektedir. [345] Uyumu engelleyen diğer etkenler ise; emek sömürüsü, çok eşlilik, kayıt dışı çalışmak, kiralarda ücret fazlalıkları, yaşam tarzlarındaki farklılıklar, suçlar, madde bağımlılıkları gibi olumsuzluklar vb. şeklindedir.

Daha önce de söz edildiği gibi, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilk geldikleri zamanlarda sayıca az oluşu ve ülkelerine geri döneceklerine dair beklenti, Türklerin

[343] Sayın vd., "Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği'', s. 11.

[344] Önal - Keklik, "Mülteci Ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama", s. 137.

[345] Uzun, "Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", s. 118.

Suriyelilere olumsuz yönde tutum sergilemelerine neden olmamaktaydı. Türklerin kültüründe önemli yer edinen misafirperverlik ve İslam kültüründe yer alan zor durumda olana yardım etmenin vacip olduğuyla ilgili değer hükümleri, Türklerin Suriyelilere olumlu yönde tutum sergilemelerine neden olan etkenlerdir.[346] Ancak daha sonrasında Suriyeli mülteciler için tanımlanan bu geçici durum statüsü, gün geçtikçe kalıcı bir hâl almaya başladı. Bundan dolayı Suriyeliler meselesi günümüzde artık bir uyum meselesi haline gelmiştir. Dolayısıyla Suriyeli mültecilerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik politika artık sürdürülebilir olmaktan uzaklaşmıştır.

Suriyelilerin Türkiye üzerindeki etkisinin en fazla hissedildiği alan toplumsal alandır. Suriyeliler ve Türkler, arasında farklı dil, kültür ve yaşam pratikleri bulunmaktadır. Suriyeliler nedeniyle ortaya çıkan çok eşlilik ve bu çok eşliliğin sonucunda çocuk ve kadın istismarı, boşanmalarda artış, çarpık yapılaşma vb. şekilde sorunlar meydana gelmeye başlamıştır. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları yerlerde de demografik yapının değişmesi konusu toplumsal alan konusunda son derece önemli bir meseledir.[347]

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 2016'da Kilis'te Suriyeli mültecilere vatandaşlık verileceğine yönelik söylemlerde bulunduğu konuşmadan sonra gündemde ilk sırada bu konu yer almıştır. Bu haberle birlikte sosyal medyada Türkler, çok sayıda etiket oluşturarak Suriyeli mültecilere vatandaşlık hakkı verilmesinin karşısında durduklarını, istemediklerini belirtmişlerdir. Erdoğan'ın bu açıklamasının 15 Temmuz darbe girişiminden önce olması ve darbe sonrasında gündemin değişmesi nedeniyle konunun askıya alınması söz konusu olmuştur. Metropoll araştırma şirketi tarafından 2016'da yapılan bir araştırmada Türkiye'deki siyasi partilerin seçmenlerinin Suriyelilere vatandaşlık verilmesi hakkındaki görüşleri sorulduğunda AKP, MHP, CHP, HDP seçmenlerinin yüksek oranlarda bunu istemedikleri saptanmıştır.[348] Bu çalışmadan iki yıl önce Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset

[346] Kağnıcı, "Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar", s. 1770.

[347] Ayşenur Bayrak, ''Suriyeli Mülteci Krizine Genel Bir Bakış", 1. Bölüm: Suriyeli Mülteciler ve Bölge Ülkeleri, s. 9. https://www.academia.edu/29401552/SUR%C4%B0YE_M%C3%9CLTEC%C4%B0_KR%C4%B0Z%C4%B0

[348] Koyuncu, "Misafirlikten Vatandaşlığa, Türkiye'deki Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler", s.177.

Araştırmaları Merkezi'nin Türkiye çapında 20 ilde yaptığı araştırmada; Türk halkının bu konuya karşı olduğunu %81.7 oranıyla tespit etmiştir.[349]

Suriyeli mültecilerin Türkiye'de kalma sürelerinin uzaması ile birlikte son dönemlerde gündeme gelen Suriyelilerin vatandaşlık alma meselesi, Türkler ile Suriyeliler arasında yeni bir soruna yol açmaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre, Suriyelilerin vatandaşlık alması, Türkler tarafından onaylanmamakta ve ayrıca Türklerin Suriyeliler ile aralarına daha fazla kültürel mesafe koymalarına neden olmaktadır.[350] 2023 yılı itibarıyla Nüfus Müdürlüğü'nün açıkladığı son verilere göre, 221 bin 671 Suriyeliye Türk vatandaşlığı verilmiştir. Bunların 125 bin 563'ü yetişkin, 96 bin 108'i çocuktur.[351]

Suriyeli mülteciler, Türkiye'de kalma sürelerindeki uzama ile birlikte, kendilerine sağlanan temel ihtiyaç yardımları ile kalıcı bir hayat sağlayamayacaklarını ifade etmeye başlamışlardır. Dolayısıyla kalıcı bir hayat sağlayabilmek amacıyla işgücü piyasasında daha fazla yer edinerek kendi ekonomik bağımsızlıklarını kazanmak istemektedirler. Çalışma koşullarının ise güvenceli ve sürekli olması gerektiğini belirtmektedirler. Dolayısıyla Suriyeliler, bu zorlukların kalıcı çözümü için vatandaşlık almanın iyi bir çözüm olacağını düşünmektedirler.[352]

Daha öncesinde, ekonomi başlığı altında Suriyelilerin Türkiye'ye çalışma alanındaki etkilerinden söz edilmişti. Türkler ve Suriyeliler arasında uyum sağlanmasının önündeki engellerden biri de bu alandı. Dolayısıyla Suriyeliler ile Türkler arasında uyum sağlanmasının ilk yolu ekonomik alanda bir uyumu sağlamaktır. Buradan hareketle; ekonomik uyum sağlandıktan sonra iki kesim arasında kültürel uyum noktasında daha iyi yönde ilerlemelerin sağlanabileceği söylenebilir.

---

[349] Erdoğan, 2014, "Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum", s. 41.

[350] Murat Erdoğan, ''Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler'', 2019, https://www.kas.de/documents/283907/7339115/T%C3%BCrkiye%27deki+Suriyeliler.pdf/acaf9d37-7035-f37c-4982-c4b18f9b9c8e?version=1.0&t=157130333446 (02.07.2023).

[351] Cumhuriyet e-gazete, ''Nüfus Müdürlüğü: 221 Bin 671 Suriyeli Türk Vatandaşlığı Aldı'', https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/nufus-mudurlugu-221-bin-671-suriyeli-turk-vatandasligi-aldi-2008367 (18.05.2023).

[352] Sinem Yıldırımalp, vd., ''Suriyeli Mültecilerin Toplumsal kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma, Bilgi, S. 35, s. 120.

3. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN SURİYELİ MÜLTECİLERLE İLGİLİ SÜREÇ YÖNETİMİNİN SOSYOLOJİK ANALİZİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

1. ARAŞTIRMANIN DESENİ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Dünya genelinde küreselleşme ile birlikte artan göçler sürekliliğini günümüzde de devam ettirmektedir. Ülkemizdeki toplam mülteci nüfusu, göç konusunu ülkemiz açısından önemli hale getirmektedir. Ülkemizdeki mülteci nüfusundaki artışlar, politik açıdan ülkeyi ilgilendiren bir mesele olmasının yanı sıra toplumdaki bireyleri de etkileyen bir meseledir. Türkiye'de artan mülteci nüfusunda ilk sırada yer alan Suriyeliler genel nüfus içerisinde önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Bu durum da Suriyeliler meselesini ülkelerine dönecekler mi? kalacaklar mı? kalacaklarsa nasıl politikalar izlenecek? gibi soruları gündeme getirmektedir. Dolayısıyla Suriyeliler meselesi en çok mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye açısından tartışılan önemli bir konu haline gelmiştir.

"Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreç Yönetiminin Sosyolojik Analizi (Ankara Örneği)" başlıklı bu araştırmanın temel amacı, öncelikle Türkiye'nin Suriyeliler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, kültürel tutum ve ilişkilerini karşılaştırmalı olarak tespit ve analiz etmektir. Araştırma alanı; Ankara ilinde Suriyeli mültecilerin en yoğun olduğu Altındağ ve Mamak ilçeleridir. Araştırmada; Türkler ve Suriyeliler sürecin aktörleri olarak ele alınarak, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilk geldikleri zamandan bugüne kadarki karşılıklı etkileşim sürecinin gelişimi ve bu sürecin değişimi analiz edilmeye çalışılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi göç ile birlikte toplumsal yaşam, sosyal ilişkiler, eğitim, sağlık, ekonomi, güvenlik alanları etkilenmektedir. Araştırmada, sosyolojinin alt disiplinlerinden olan "göç sosyolojisi" verileri birlikte kullanılarak uygulamalı bir araştırma kapsamında Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ve bu sürecin uzamaya başlaması ile birlikte eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve

kültürel tutum ve ilişkiler, Türkler ve Suriyeliler örnekleminde belirlenmeye çalışılmıştır.

Alan çalışmasında, bütünü temsil kabiliyetine sahip olduğu düşünülen örneklem grubu belirlenerek, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış soruların içerildiği bir soru formu kullanılmış ve anket tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte misafir anlayışı doğrultusunda yürütülen sürecin günümüzde meydana gelen dönüşümü ve Türkler ile Suriyelilerin toplumsal yaşam içerisindeki bir aradalıklarının karşılıklı olarak nasıl değerlendirildiği, Türkiye'nin Suriyelilerle ilgili süreç yönetimini Türklerin ve Suriyelilerin nasıl değerlendirdiği gibi sorulara cevap aranmıştır. Genel olarak çalışmada göç, Suriyeli mülteciler ve süreç yönetimi kavramları analiz edilmekte, özelde ise Suriyeli mültecilerle ilgili gelişen süreçte Türklerin ve Suriyelilerin karşılıklı olarak tutum, davranış ve düşünceleri ele alınmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

21. yüzyılda toplumların karşılaştığı sorunlar arasında göç ve göçün etkileri-sonuçları bulunmaktadır. Günümüzde gelişen ya da gelişmekte olan ülkelerde yaşam refahının artması, eğitim sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve istihdam ihtiyaçları, göç için çekici faktörleri oluşturmaktadır. Ancak göçlerin nedenler bağlamında gerçekleşme noktasında farklılık göstermesi, göçün etkilerini ve sonuçlarını da şekillendirmektedir. Dolayısıyla Suriyeli mültecilerin iç savaş sonucunda göç etmesi, göçün etkilerini ve sonuçlarını diğer göçlerden farklılaştırmaktadır. Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilk olarak "misafir" niteliğinde gelmeleri ve ülkelerine kısa süre içerisinde tekrar dönecekleri anlayışında yürütülen süreç, günümüzde Suriyelilerin Türk vatandaşlığı almaya başlayacakları şekilde dönüşmüştür.

2011'de Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ve bu göçlerin günümüzdeki devamlılığı nedeniyle, Suriyeliler kapsamındaki göç araştırmalarında artış söz konusu olmuştur. Suriyeliler ile ilgili; sosyoloji, psikoloji, tıp, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, iktisat, işletme gibi bilim alanlarına mensup akademisyenler tarafından

çok sayıda alan araştırmaları yapılmaktadır.[353] Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan tez çalışmalarına bakıldığında, ilk araştırmanın 2013 yılında "tıp" alanında iki farklı çalışma olarak yapıldığı görülmektedir. Daha sonraki çalışma ise 2014 yılında Sosyoloji alanında yapılan ve Suriyelilerin uyumu ve gelecek beklentilerini kapsayan bir araştırmadır. 2015 yılı itibariyle de Suriyeliler hakkında yapılan tez çalışmalarında artış görülmektedir. Bu durum, 2015 yılının Suriyelilerin Türkiye'deki nüfuslarının artmaya başladığı yıl olması ile ilgilidir.

Daha sonraki yıllarda Sosyoloji alanında yapılan çalışmalara bakıldığında, ele alınan konuların; Suriyelilerin Türkiye'ye uyumu, Suriyelilerin uyum aşamasında yaşadıkları sorunlar, Türklerin Suriyelilere yönelik tutumları çerçevesinde olduğu görülmektedir. Ancak Suriyelilerin ve Türklerin karşılıklı olarak Türkiye'nin Suriyelilerle ilgili süreç yönetimine dair tutum ve düşüncelerine yönelik araştırmanın eksikliği ve ayrıca son yıllarda Suriyelilerin Türk vatandaşlığı almaya başlamaları ve Türkiye'deki kalıcılıklarının artması ile birlikte sosyolojik çözümlemelerin çok daha fazla yapılması gerektiği düşüncesi araştırmamızın hareket noktasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı, Suriyelilere yönelik politikalara ve uygulama alanlarına hem yerel halkın hem de Suriyelilerin tutum ve düşünceleri de göz önünde bulundurularak yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

1.3.1. Alan Seçimi

Araştırmanın Ankara ilinde yapılması tercih edilmiştir. Araştırmanın Ankara ilinde yapılmasının tercih edilmesinde; Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı iller arasında ilk 11'de bulunması, araştırma evrenini temsil edecek verilere ulaşılabilmesi ve Ankara'nın başkent olması nedeniyle eğitim, istihdam, sağlık gibi alanlarda verilen hizmetlere Suriyeli göçmenlerin de ulaşabileceğine dair potansiyel imkânların daha gelişmiş olması gibi araştırma öncesinde sınanmış öngörülerimizin olması temel nedenler arasındadır. Ayrıca Ankara'nın Suriye'den uzak bir bölge olması, Suriyelilerin yaşamak için Ankara'yı tercih etmelerini etkileyebilmektedir.

[353] Tatlıcıoğlu, O. Ve Apak, H., ''Suriyeliler Hakkında Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme'', *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, C. 2, s. 230

Özellikle Ankara'nın Altındağ ilçesi, Suriyelilerin Ankara'da en yoğun olarak yaşadığı ilçedir. Altındağ ilçesinin Suriyelilere ulaşmak konusunda en verimli bölge olarak görülmesi ve araştırmanın kartopu örneklem yöntemiyle ilerlemesi için başlangıç noktası olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın başında araştırması sahası olarak Ankara'nın ilçelerinden Sincan, Çankaya ve Altındağ seçilmişti. Bu şekilde üç ilçenin belirlenmesinin nedeni, bölgelerin sosyo-ekonomik ve kültürel olarak birbirinden farklı olduğu düşüncesi ile araştırmanın objektif olacağına inanılmıştır. Ancak Çankaya'da Suriyeli nüfusun kalmadığı ve Sincan'da yaşayan Suriyelilerin dağınık ve az sayıda olmaları nedeniyle araştırma Altındağ bölgesinde olacak şekilde düzenlenmiştir. Altındağ ilçesinde mahalle muhtarlarından alınan bilgilere göre Suriyelilerin en yoğun olarak yaşadığı düşünülen ve Altındağ'a bağlı olan Önder, Ulubey, Battalgazi, Güneşevler mahalleleri ve Mamak ilçesine bağlı Altındağ'a çok yakın olan Hüseyingazi mahallesi şeklinde 5 mahallede gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2022 yılının Temmuz-Kasım ayları arasında 07.07.2022 tarihli Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurul raporu ve Ankara Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü Araştırma, İstatistik ve Projeler Grup Başkanlığı'ndan 10.08.2022 tarihli izni alınarak hazırlanmıştır.

1.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ilinde Altındağ ilçesine bağlı 4 mahalle ve Mamak ilçesine bağlı 1 mahallede yaşayan genç ve orta yaştaki 18 yaş ve üzeri Türkler ve Türkçe bilen Suriyeli mülteciler ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada verileri elde edebilmenin yanı sıra derinlemesine bilgiye ulaşabilmek için araştırma öncesinde, belirlenen örneklem grubuna uygulamak amacıyla yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan 2 adet soru formu oluşturulmuştur. Bu soru formlarından biri Türkler için diğeri ise Türkçe bilen Suriyeli mülteciler için oluşturulmuştur. Soru formlarında bulunan soruların çoğu birbirlerinin muadilleri olacak şekilde hazırlanmıştır.

Görüşme soruları Türkler ve Suriyeli mültecilere yönelik yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve mesleği olmak üzere sosyo-demografik özellikleri,

evde yaşayan kişi sayısını, eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel tutum ve ilişkilere yönelik düşüncelerini içeren sorulardan oluşmaktadır.

Araştırma, 2011 yılı itibariyle Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçler sonucunda Türkiye'de eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik alanları ve sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler açısından yaşanan değişiklikler etrafında gelişmektedir. Bu değişiklikleri Türkiye'nin süreç olarak yönetimi genel özellikleriyle; Suriyeli mültecilerin ve onlarla birlikte yaşayan Türklerin, bu alanlara yönelik karşılıklı düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma için hem Suriyeli mülteciler hem de Türkler için 18 ve üzeri yaş grubunda bulunan Türkler ve Türkçe bilen Suriyeli mülteciler ile görüşmeler yapılmıştır.

1.3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara ilinde yaşayan 18 yaş ve üzeri Suriyeli mülteci ve Türkler oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2021 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları verilerinden yararlanarak Türkler için araştırma evreni tespit edilmiştir. Buna göre Ankara'nın toplam nüfusu 5.747.325'dir. Bu nüfusun 2.843.409'u erkek, 2.903.916'sı kadındır. 15-49 yaş aralığı toplam nüfus 2.675.628'dir. Bunun 1.543.637'si erkek, 1.343.519'u kadındır. [354]. Altındağ nüfusu toplamda 407.675'tir. Bunun 204.907'si erkek, 202.768'i kadındır. Mamak nüfusu toplamda 682.420'dir. Bunun 340.018'i erkek, 342.402'si kadındır.[355] Buradan hareketle Altındağ ve Mamak ilçelerinde yaşayan Türkler için araştırma evreni toplam 1.090.095'tir.

Suriyeli mülteciler için Göç İdaresi Başkanlığı'nın 26 Mayıs 2022 tarihli verilerine göre Ankara'da yaşayan (geçici koruma kapsamındaki) Suriyeli nüfusun 100.433 olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu sayının Ankara'da yaşayan toplam kişi sayısına oranı %1.71'dir.[356] Göç İdaresi Başkanlığı, Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin cinsiyet dağılımını illere göre ayrı ayrı değil, Türkiye genelindeki

[354] Türkiye İstatistik Kurumu, (2022), ''Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları'', https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2021-45500

[355] TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021, https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109 (10.04.2022)

[356] Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (20.08.2022)

cinsiyet dağılımı verileri şeklinde yayınlamaktadır. Ankara ilinde yaşayan Suriyeli mültecilerin cinsiyet dağılımları verileri bulunmamaktadır. Buradan hareketle Suriyeli mülteciler için araştırma evreni Ankara ilinde yaşayan 100.433 kişi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın saha çalışması için örneklem grubu %95 güven düzeyi ve %5 yanılma payı göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Kartopu örnekleme yöntemi, evreni oluşturan birimlere erişim zor ya da evren hakkındaki bilgilerde eksiklik söz konusu olduğunda kullanılmaktadır.[357] Araştırmanın evreni Ankara ilinin Altındağ ve Mamak ilçeleri olarak belirlenmiş, örneklemi ise Ankara ilinin tamamında yapılmasının elverişsiz olacağı göz önünde bulundurularak, Göç idaresinden ve mahalle muhtarlarından alınan bilgilere göre Suriyeli mültecilerin en yoğun yaşadığı yer olan merkez ilçe Altındağ (Önder, Ulubey, Battalgazi, Güneşevler mahallesi) ve Mamak (Hüseyingazi mahallesi) ilçelerinde yaşayan Türkler ve Türkçe bilen Suriyeli mültecilerden oluşmaktadır. Altındağ'da ve Mamak'ta yaşayan Suriyeli nüfusun güncel verileri bulunmamaktadır. Bu bölgede en fazla Suriyelinin burada yaşaması nedeniyle ve Suriyelilerle en sık ilişki içerisinde olan Türklerin de burada bulunacağı düşüncesinden hareket edilerek, her iki grup için toplanacak verilerin de en verimli şekilde buradan toplanacağı varsayılmıştır. Bu çalışmanın örneklemlerine ulaşma konusunda yaşanabilecek zorluklar ve sınırlılıklar göz önünde bulundurularak kartopu örneklem yöntemi seçilmiştir. Araştırmada; Ankara Altındağ'a bağlı 4 mahalle ve Mamak'a bağlı 1 mahallede yaşayan Türkçe bilen Suriyeli mülteciler ile görüşmeler yapılacak olması ve Türkçe bilenlerin kaç kişi olduğuna ve cinsiyet dağılımlarına dair sayısal verilerin bulunmaması, kartopu örneklem yöntemini gerekli kılmaktadır. Suriyelilerin Türkçe bilenleri ile görüşme yapılmasının nedeni, görüşmelerin bizzat araştırmacının kendisi tarafından yapılacak olması nedeniyle, tercüman ya da Arapça anket gerektirecek durumu ortadan kaldırmaktır.

Nüfus sayımlarında 1965'ten bu yana etnik köken sorulmadığı için bir etnik kümenin nüfusunun ne kadar olduğunun tam olarak tespiti yapılamamaktadır. Yukarıda sayısal veri bilgisi verilen Ankara'nın toplam nüfusu içerisinde farklı etnik

[357] Ali Baltacı, ''Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme'', *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2018, C. 7, S. 1, s. 253.

azınlıklar da bulunmaktadır. Dolayısıyla araştırmacı tarafından belirlenen diğer evreni oluşturan Ankara ilinde yaşayan Türk nüfusun (Türk vatandaşı olan ve kendisini Türk olarak ifade eden) istatistiki verilerinin olmaması, diğer bir ifadeyle evren hakkındaki bilgilerde eksiklik olması, araştırmanın kartopu örneklem yöntemine göre yapılmasının ikinci nedenidir. Örneklem büyüklüğü araştırmanın amacına ya da türüne göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu araştırmada %95 güven düzeyi ve %5 yanılma payına göre hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre Türkler için 384 ve Suriyeliler için 384 kişi belirlenmiştir. Temsil kabili deneklerle konuşma sırasında anketlerin iptal edilme endişesi ve evrenin belli ancak evren içindeki birimin (Türkler ve Türkçe bilen Suriyeliler) evreninin belli olmaması nedeniyle güvenilirliği de artırmak amacıyla Türkler için 400 ve Suriyeliler için 400 kişi belirlenmiş ve anketlerin tamamı çalışmada kullanılmıştır.

Bu çalışma kapsamında yanılgı payı %5'e karşılık olarak 0,05 olarak düşünülmüş dolayısıyla p- π ya da π – p ifadesinde %5'e karşılık olarak 0,05 değeri kullanılmış olup örneklem hesabı Altındağ ve Mamak ilçelerinin toplam nüfusundan (1.090.095) hareketle Türkler için (evren büyüklüğü belli olduğundan dolayı) aşağıdaki formül kullanılmıştır:[358]

$$n = \frac{Z^2\ \Pi(1-\Pi)N}{Z^2\ \Pi(1-\Pi) + (p-\Pi)^2\ (N-1)}$$

$$n = \frac{(1.96)^2\ 0.50(1-0.50)1.090.095}{(1,96)^2 0.50(1-0.50)+(0,50)^2(1.090.095-1)}$$

$$n = \frac{1.046.927.238}{272,524.4604}$$

$$n = 384,1$$

$$n = 384$$

Yukarıda yer alan formülün aynısı kullanılarak, Ankara'da yaşayan toplam Suriyeli nüfusu (100.433) içinde yer alan Türkçe bilen Suriyeli örneklem hesabı şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

[358] Hüseyin Bal, Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayını, Isparta, 2001, s. 113.

$$n = \frac{Z^2\ \Pi(1-\Pi)N}{Z^2\ \Pi(1-\Pi) + (p-\Pi)^2\ (N-1)}$$

$$n = \frac{(1.96)^2\ 0.50(1-0.50).100.433}{(1{,}96)^2 0.50(1-0.50)+(0{,}50)^2(100.433-1)}$$

$$n = \frac{96.455{,}8532}{25.108{,}9604}$$

n = 384,1

n = 384

1.3.4. Verilerin Analizi

Sosyal bilimlerde şirket, grup, şehir ya da köy, bir toplumun tamamı alan araştırmasında yer alabilir. Alan araştırmaları ise üçe ayrılmaktadır. Bunlar; antropolojik, survey ve saha şeklindedir. Sosyal bilimlerde en çok kullanılan yöntem ise surveydir. Survey, yerinde inceleme anlamına gelmektedir. Survey araştırma yöntemi ile geniş insan topluluklarının tutum, düşünce ve davranışlarını en iyi ölçen araştırma tekniği olarak kullanılmaktadır. Bir araştırmada görüşme formu ve evrenden seçilmiş temsili bir örneklem grubu varsa, araştırma Survey bir araştırma olmaktadır.[359]

Araştırma kuramsal ve kavramsal olarak teorik bir çerçevede ele alınmıştır. Suriyelilerle ilgili süreç yönetimi konusu, benzer çalışmalar ve literatürden yararlanılarak tartışılmıştır. Teorik çerçeve ve konunun özellikleri dikkate alınarak, nicel ve nitel araştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma kapsamında bilinen evren örneklemi dikkate alınarak temsili bir örneklem grubu seçilmiş ve literatür bilgilerinden de yararlanılarak belirlenen hipotezleri sınamak amacıyla yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Ayrıca konunun çeşitli özelliklerini temsil kabiliyetine sahip, spontane gelişen sorularla belirli bir konuyu sorgulayıcı odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Kısacası bu araştırmanın verileri yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

Hazırlanan görüşme formunda örneklem grubunun demografik özelliklerini, sosyo-ekonomik durumlarını, sürecin içerisinde gelişen eğitim, sağlık, ekonomi,

[359] İbrahim Arslanoğlu, *Bilimsel ve Araştırma Teknikleri*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016, s. 68.

sosyal ve kültürel tutum ve ilişkilere yönelik davranış, tutum ve düşüncelerini içeren toplamda 91 (araştırmacı tarafından eklenen 2 soru ile 93) soru bulunmaktadır. Araştırma verileri her bireye 20-25 dakika süre ayrılarak anket formundaki soruların sorulmasıyla yüz yüze görüşme sonucunda elde edilmiştir. Suriyelilerle yapılan bazı görüşmeler 35 dakikaya kadar sürmüştür. Görüşmeler, soru formunun yanında, görüşme esnasında tutulan notlar ile de kayıt altına alınmıştır. Her görüşme başında katılımcılara, araştırmacının kimliği tanıtılmış, araştırmanın amacı, görüşmedeki bilgilerin gizli kalacağı ve katılımcıların kimlik bilgilerine gerek olmadığı ifade edilmiştir. Katılımcılarla yüz yüze görüşmeler bireylerin ikamet ettikleri ev, evlerinin bahçesi, parklar, kahvehanelerde ve çalıştıkları yerlerde gerçekleştirilmiştir.

Saha araştırması sonrasında, araştırma grubu nitel ve nicel özellikleri ile betimlenmiş, Türklerin ve Suriyelilerin süreç yönetimine ve birbirlerine karşı olan davranış, tutum ve düşünceleri analiz edilmiştir. Ayrıca saha çalışması sırasında uygulanan gözlemler ve odak grup görüşmesi verileri, spesifik anlamlılıkların ve nitel özelliklerin elde edilebilmesi için yorumlanmaya çalışılmıştır. Görüşme formu ile elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında sosyal bilimler alanında kullanılan istatistik programına yüklenerek analiz edilmiştir. İstatistiksel çözümlemelerde bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki-kare testi kullanılmıştır. Test sonuçları temel hipotezlerin sınanmasını sağlayacak somut değişkenleri ifade eden alt hipotezler doğrultusunda ilişkisel, düz ve çapraz tablolar şeklinde oluşturulmuştur. Ayrıca verilerin yorumlanmasında saha araştırması sırasında örneklem grubundaki bireylerin ifadeleri ve araştırmacı tarafından yapılan gözlemler dikkate alınmıştır. Karşılaştırılan değişkenler arasındaki anlamlılık düzeyi tabloların altında, sağında ya da sol üst köşesinde verilmiştir.

1.4. Araştırmanın Problemleri

Yukarıda da ele alındığı üzere araştırmanın amacı, Türkiye'nin dünyada en fazla sığınmacı bulundurması nedeniyle, Türkiye'nin bu süreci eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler çerçevesinde hem Türk halkı hem de Suriyeli mülteciler (Türkiye'deki tanımlamaları sığınmacılar) üzerinden sosyolojik analizini yapmaktır. Buna bağlı olarak araştırmanın temel problemi şu şekilde tespit edilmiştir;

Araştırmanın Temel Problemi: Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetimi dâhilinde, mültecilere ev sahipliği yapan Türkler ve geçici koruma altında bulunan Suriyeliler, eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler açısından karşılıklı olarak nasıl etkilenmiştir?

1. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere; eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel alanlara yönelik uyguladığı süreç yönetimi ile Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönmek istemeleri/istememeleri arasında bir ilişki var mıdır?

2. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere; eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel alanlara yönelik uyguladığı süreç yönetimi ile Türklerin Suriyeli mültecilerle bir arada yaşamak istemeleri/istememeleri arasında bir ilişki var mıdır?

3. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere; eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel alanlara yönelik uyguladığı süreç yönetimi ile Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istemeleri/istememeleri arasında bir ilişki var mıdır?

4. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere; eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik, sosyal ve kültürel alanlara yönelik uyguladığı süreç yönetimi ile Türklerin, Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmalarını istemeleri/istememeleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Temel Hipotez 1: Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak Türkler ile Suriyeli mülteciler arasındaki sosyal, kültürel tutum ve ilişkiler Türkler açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Alt Hipotezler:

1. Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminden Türk halkının memnun olma/olmama durumu Türklerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

2. Türklerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özellikleri, Türklerin Suriyeli mülteciler ile olan komşuluk ilişkilerini etkilemektedir.

3. Türklerin, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminde uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulup/bulmaması ile bu politikanın kamu güvenliğini tehdit ettiğine yönelik düşünceleri arasında bir ilişki vardır.

4. Türklerin Suriyeli mültecilerle bir arada yaşamaktan memnun olup/olmaması durumu ile yaşadıkları mahallede Suriyeli mülteciler ile aralarında güvenlik problemleri yaşanması arasında bir ilişki vardır.

5. Türklerin, Suriyeli mültecilerin eğitimlerinin kendi dillerine ve kendi müfredatlarına göre verilmemesi gerektiğini düşünmesi ile Suriyeli mülteci ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulması arasında ilişki vardır.

6. Türklerin, Türkiye'deki Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumlu/olumsuz etkilediğini düşünmesi ile Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamaları doğru/yanlış bulması arasında ilişki vardır.

7. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan olumlu/olumsuz haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere bakış açısını etkilemekte ve Türklerin bu haberlerden olumlu/olumsuz yönde etkilenmelerine neden olmaktadır.

Temel Hipotez 2: Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak

Suriyeli mülteciler ile Türkler arasındaki sosyal, kültürel tutum ve ilişkiler Suriyeliler tarafından olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Alt Hipotezler:

1. Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminden Suriyeli mültecilerin memnun olma/olmama durumu Suriyeli mültecilerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

2. Suriyeli mültecilerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özellikleri, Suriyeli mültecilerin Türkler ile olan komşuluk ilişkilerini etkilemektedir.

3. Suriyeli mültecilerin, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminde uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulup/bulmaması ile bu politikanın kamu güvenliğini tehdit etmediğine yönelik düşünceleri arasında bir ilişki vardır.

4. Suriyeli mültecilerin, Türklerle bir arada yaşamaktan memnun olma/olmama durumu ile yaşadıkları mahallede Türkler ile aralarında güvenlik problemleri yaşanmaması arasında bir ilişki vardır.

5. Suriyeli mültecilerin, eğitimlerinin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre verilmemesi gerektiğini düşünmesi ile Suriyeli mülteci ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulması arasında ilişki vardır.

6. Suriyeli mültecilerin, Türkiye'deki Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumlu/olumsuz etkilediğini düşünmesi ile Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamaları yeterli bulması/bulmaması arasında ilişki vardır.

7. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan olumlu/olumsuz haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere bakış açısını etkilemekte ve Suriyeli mültecilerin bu haberlerden olumlu/olumsuz yönde etkilenmelerine neden olmaktadır.

2. ÖRNEKLEMİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

2.1 Uyruk

Tablo 1. Katılımcıların Uyrukları

		Sayı	Yüzde (%)
Uyruk	Türk	400	50,0
	Suriyeli	400	50,0
	Toplam	800	100,0

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, saha araştırmasında Türk ve Suriyeli katılımcıların sayısı, araştırmanın objektifliği açısından birbirine eşit olacak şekildedir. Araştırmada Türk katılımcılar 400 kişi ile örneklemin %50'sini oluştururken, Suriyeli katılımcılar da 400 kişi ile kalan %50'lik dilimi oluşturmaktadır. Toplam örneklem sayısı 800 kişidir. (T.1)

2.2. Cinsiyet

Tablo 2. Uyruğa Göre Cinsiyet

P=,723			Katılımcının Cinsiyeti		
			Kadın	Erkek	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	183	217	400
		Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%
		Sütun (%)	49,3%	50,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	188	212	400
		Satır (%)	47,0%	53,0%	100,0%
		Sütun (%)	50,7%	49,4%	50,0%
Toplam		Sayı	371	429	800
		Satır (%)	46,4%	53,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk ve Suriyeli katılımcılar, uyruk ve cinsiyet değişkenlerine göre incelendiklerinde; Türk kadınları araştırmanın 183 kişi ile %45,8'ini oluştururken, Suriyeli kadınlar araştırmanın 188 kişi ile %47'sini oluşturmaktadır. Türk erkekleri araştırmanın 217 kişi ile %54,3'ünü oluştururken, Suriyeli erkekler ise 212 kişi ile %53'ünü oluşturmaktadır. Kadın cinsiyeti ve erkek cinsiyeti açısından her iki uyruk arasında sayıca yakınlık görülmektedir. Ki kare testine göre değişkenin anlam düzeyi düşüktür. Çünkü uyruk değişkenine göre cinsiyetler farklılaşmamaktadır (p=,723) (T.2).

2.3. Yaş Grubu

Tablo 3. Uyruğa Göre Yaş Grubu

p=,000			Katılımcının Yaş Grubu							Toplam
			18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Uyruk	Türk	Sayı	94	97	93	73	10	19	14	400
		Satır (%)	23,5%	24,3%	23,3%	18,3%	2,5%	4,8%	3,5%	100,0%
		Sütun (%)	46,5%	44,5%	62,0%	50,3%	23,3%	67,9%	100,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	108	121	57	72	33	9	0	400
		Satır (%)	27,0%	30,3%	14,2%	18,0%	8,3%	2,3%	0,0%	100,0%
		Sütun (%)	53,5%	55,5%	38,0%	49,7%	76,7%	32,1%	0,0%	50,0%
Toplam		Sayı	202	218	150	145	43	28	14	800
		Satır (%)	25,3%	27,3%	18,8%	18,1%	5,4%	3,5%	1,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre yaş grubu incelendiğinde, Türklerde en fazla frekans toplayan seçeneğin 26-33 yaş aralığı olduğu görülmektedir. İkinci frekans toplayan seçenek ise 34-41 yaş grubudur. Suriyelilerde de Türklerde olduğu gibi birinci frekans toplayan seçenek 26-33, ikinci frekans toplayan seçenek ise 18-25 yaş grubudur. Türklerin ve Suriyelilerin yoğunluk bakımından yaş gruplarında yakınlık görülmektedir. Türklerde 66 ve üzeri yaş grubunda 14 kişi bulunurken, Suriyelilerde bu yaş grubunda örneklem bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise yaş arttıkça Türkçe bilen Suriyelinin azalmasıdır. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre yaş grupları farklılaşmaktadır (p=,000) (T.3).

Uyruğa ve cinsiyete göre yaş grubu incelendiğinde Türk kadınlarının 18-25 yaş aralığında yoğunlaştığı görülürken, Suriyeli kadınların da eşit oranlarla 18-25 ve 26-33 yaş grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Türk kadınlarında yaş arttıkça araştırmaya katılımda azalma görülmektedir. Bunun sebebi ise genç kadınların araştırma konusu itibariyle daha fazla katılım isteğinde bulunmalarıdır. Türk erkeklerinde yaş grubu itibariyle en fazla frekans toplayan seçenek 26-33 yaş grubu seçeneğidir. Suriyeli erkeklerde de Türk erkekleri gibi en fazla frekans toplayan seçenek 26-33 yaş grubu seçeneğidir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde cinsiyete göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır (p=,000). Bu durum Türklerin cinsiyet değişkeni

açısından yaş grubunun farklılaştığını göstermektedir. Tabloda da görüldüğü üzere yüzdelik oranlar dağılımı Türklerde kadın ve erkekler, çeşitli yaş grupları açısından birbirinden farklılaşmaktadır. Suriyelilerde ise Türklerin aksine cinsiyete göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır (p=,006). Bu durum, Suriyelilerin cinsiyet değişkeni açısından farklılaştığını göstermektedir (T.4).

Tablo 4. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Yaş Grubu

Uyruk				Yaş Grubu 18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	Toplam	Anlamlılık
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	45	43	44	40	7	4	0	183	
			Satır (%)	24,6%	23,5%	24,0%	21,9%	3,8%	2,2%	0,0%	100,0%	
			Sütun (%)	47,9%	44,3%	47,3%	54,8%	70,0%	21,1%	0,0%	45,8%	
		Erkek	Sayı	49	54	49	33	3	15	14	217	
			Satır (%)	22,6%	24,9%	22,6%	15,2%	1,4%	6,9%	6,5%	100,0%	**p=,001**
			Sütun (%)	52,1%	55,7%	52,7%	45,2%	30,0%	78,9%	100,0%	54,3%	
	Toplam		Sayı	94	97	93	73	10	19	14	400	
			Satır (%)	23,5%	24,3%	23,3%	18,3%	2,5%	4,8%	3,5%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	57	57	27	39	7	1		188	
			Satır (%)	30,3%	30,3%	14,4%	20,7%	3,7%	0,5%		100,0%	
			Sütun (%)	52,8%	47,1%	47,4%	54,2%	21,2%	11,1%		47,0%	
		Erkek	Sayı	51	64	30	33	26	8		212	
			Satır (%)	24,1%	30,2%	14,2%	15,6%	12,3%	3,8%		100,0%	**p=,006**
			Sütun (%)	47,2%	52,9%	52,6%	45,8%	78,8%	88,9%		53,0%	
	Toplam		Sayı	108	121	57	72	33	9		400	
			Satır (%)	27,0%	30,3%	14,2%	18,0%	8,3%	2,3%		100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	

2.4. Eğitim Durumu

Tablo 5. Uyruğa Göre Eğitim Durumu

p=,000			Eğitim Durumu Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	7	81	69	148	95	400
		Satır (%)	1,8%	20,3%	17,3%	37,0%	23,8%	100,0%
		Sütun (%)	6,5%	31,5%	63,9%	70,5%	81,2%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	101	176	39	62	22	400
		Satır (%)	25,3%	44,0%	9,8%	15,5%	5,5%	100,0%
		Sütun (%)	93,5%	68,5%	36,1%	29,5%	18,8%	50,0%
Toplam		Sayı	108	257	108	210	117	800
		Satır (%)	13,5%	32,1%	13,5%	26,3%	14,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre eğitim düzeyi incelendiğinde Türklerin %1,8'i okur-yazar, %20,3'ü ilköğretim, %17,3'ü ortaöğretim, %37'si lise, %23,8'i üniversite/yüksekokul mezunudur. Türklerde en fazla frekans toplayan seçeneğin lise eğitim düzeyi olduğu görülmektedir. İkinci frekans toplayan seçenek ise Üniversite/Yüksekokul seçeneğidir. Türklerde en az yoğunluk okur-yazar seçeneğinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Türklerin eğitim düzeyinin yüksek olduğunu söylememiz mümkündür. Suriyelilerin ise %25,3'ü okur-yazar, %44'ü ilköğretim, %9,8'i ortaöğretim, %15,5'i lise %5,5'i üniversite/yüksekokul mezunudur. Suriyelilerin eğitim düzeyinde en fazla frekans toplayan seçenek İlköğretim seçeneğidir. İkinci frekans toplayan seçenek ise okur-yazar olarak görülmektedir. Türklerin aksine Suriyelilerde en az yoğunluk görülen seçenek Üniversite/yüksekokul seçeneğidir. Dolayısıyla Türkler ve Suriyeliler arasında eğitim düzeyi açısından önemli bir fark görülmektedir. Diğer bir ifade ile Türklerin eğitim düzeyi yüksek iken, Suriyelilerin eğitim düzeyi düşüktür. Uyruk ve eğitim düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre eğitim düzeyleri farklılaşmaktadır (T.5).

Tablo 6. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Eğitim Durumu

Uyruk				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	2	34	44	62	41	183
			Satır (%)	1,1%	18,6%	24,0%	33,9%	22,4%	100,0%
			Sütun (%)	28,6%	42,0%	63,8%	41,9%	43,2%	45,8%
		Erkek	Sayı	5	47	25	86	54	217
			Satır (%)	2,3%	21,7%	11,5%	39,6%	24,9%	100,0%
			Sütun (%)	71,4%	58,0%	36,2%	58,1%	56,8%	54,3%
	Toplam		Sayı	7	81	69	148	95	400
			Satır (%)	1,8%	20,3%	17,3%	37,0%	23,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	72	71	13	28	4	188
			Satır (%)	38,3%	37,8%	6,9%	14,9%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	71,3%	40,3%	33,3%	45,2%	18,2%	47,0%
		Erkek	Sayı	29	105	26	34	18	212
			Satır (%)	13,7%	49,5%	12,3%	16,0%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	28,7%	59,7%	66,7%	54,8%	81,8%	53,0%
	Toplam		Sayı	101	176	39	62	22	400
			Satır (%)	25,3%	44,0%	9,8%	15,5%	5,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,022 Suriyeli Cinsiyet p=,000

Yukarıdaki tabloda, Türkler ve Suriyelilerin Cinsiyete göre Eğitim durumları incelenmektedir. Türk kadınlarının %33,9'unun eğitim düzeyinin Lise olduğu görülmektedir. Bu oranı %24 ile Ortaöğretim düzeyi takip etmektedir. Suriyeli

kadınların eğitim düzeyini birinci sırada %38,3 ile okur-yazar olma düzeyi oluşturmaktadır. İkinci sırada ise çok az bir farktan oluşan %37,8 ile İlköğretim düzeyi bulunmaktadır. Türk kadınları ile Suriyeli kadınlar arasında eğitim düzeyi açısından farklılık görülmektedir. Türk erkeklerinin eğitim düzeyini, Türk kadınlarında olduğu gibi birinci sırada %39,6 ile lise eğitim düzeyi oluşturmaktadır. İkinci sırada ise %24,9 ile Üniversite/Yüksekokul gelmektedir. Suriyeli erkeklerin eğitim düzeyini birinci sırada %49,5 ile İlköğretim düzeyi oluştururken, bu oranı %16 ile Lise eğitim düzeyi takip etmektedir. Suriyeli kadınların eğitim düzeyinin Türk kadınlarının aksine oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun eğitimdeki fırsat eşitsizliğinden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Ki kare test sonucuna göre Türklerde cinsiyete göre eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun cinsiyet değişkenlerine göre bir farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,022). Suriyelilerde de cinsiyet ile eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır (p=,000). Bu sonuç Suriyelilerin cinsiyet değişkenleri açısından farklılaştığını göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi yüzdelik oranlar dağılımı Türklerde kadın ve erkekler, çeşitli eğitim düzeyleri açısından birbirine yaklaşırken, Suriyelilerde bu dağılım erkeklerin daha eğitimli kadınların da görece oldukça eğitimsiz olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır (T.6).

2.5. Aile

2.5.1. Medeni Durum

Tablo 7. Uyruğa Göre Medeni Durum

p=,000			**Medeni Durum**				**Toplam**
			Bekar	**Evli**	**Dul**	**Boşanmış**	
Uyruk	Türk	Sayı	127	243	19	11	400
		Satır (%)	31,8%	60,8%	4,8%	2,8%	100,0%
		Sütun (%)	66,1%	44,1%	42,2%	91,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	65	308	26	1	400
		Satır (%)	16,3%	77,0%	6,5%	0,3%	100,0%
		Sütun (%)	33,9%	55,9%	57,8%	8,3%	50,0%
Toplam		Sayı	192	551	45	12	800
		Satır (%)	24,0%	68,9%	5,6%	1,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre medeni durum incelendiğinde, Türklerde birinci frekans toplayan seçenek "evli'' seçeneğidir. Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde birinci frekans toplayan seçenek "evli'' seçeneğidir. Hem Türklerde hem de Suriyelilerde en az yoğunluk gösteren seçenek "boşanmış'' seçeneğidir. Uyruklar açısından "boşanmış'' seçeneği arasındaki oran farklılığı dikkat çekicidir. Suriyelilerin boşanma oranının Türklerden daha az olduğu görülmektedir. Uyruk ve medeni durum arasında anlam düzeyi yüksek (p=,000) bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre medeni durum farklılaşmaktadır (T.7).

Tablo 8. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Medeni Durum

Uyruk				Medeni Durum				Toplam	Anlamlılık
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış		
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	55	108	12	8	183	
			Satır (%)	30,1%	59,0%	6,6%	4,4%	100,0%	
			Sütun (%)	43,3%	44,4%	63,2%	72,7%	45,8%	
		Erkek	Sayı	72	135	7	3	217	
			Satır (%)	33,2%	62,2%	3,2%	1,4%	100,0%	**p=,111**
			Sütun (%)	56,7%	55,6%	36,8%	27,3%	54,3%	
	Toplam		Sayı	127	243	19	11	400	
			Satır (%)	31,8%	60,8%	4,8%	2,8%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	17	149	22	0	188	
			Satır (%)	9,0%	79,3%	11,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun (%)	26,2%	48,4%	84,6%	0,0%	47,0%	
		Erkek	Sayı	48	159	4	1	212	
			Satır (%)	22,6%	75,0%	1,9%	0,5%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	73,8%	51,6%	15,4%	100,0%	53,0%	
	Toplam		Sayı	65	308	26	1	400	
			Satır (%)	16,3%	77,0%	6,5%	0,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve cinsiyet dağılımı açısından medeni durum incelenmeye devam edildiğinde Türk kadınlarının %59'unun evli, %30,1'inin bekâr olduğu görülmektedir. Suriyeli kadınların ise %79,3'ünün evli, %11,7'sinin dul olduğu görülmektedir. Suriyeli kadınlardaki "dul'' seçeneğinin Türk kadınlarındaki "dul'' seçeneğine oranla fazla olmasının nedeni olarak, Suriye'deki savaş olduğunu söylemek mümkündür. Türk erkeklerinin %62,2'si evli, %33,2'si bekârdır. Suriyeli erkeklerin ise %75'i evli, %26,2'si bekârdır. Cinsiyet açısından Suriyelilerde "dul'' seçeneği arasında oranla farklılık olması dikkat çekicidir. Görüşmelerden anlaşıldığı üzere, Suriyeli dul kadınların, Suriyeli dul erkeklere oranla yeniden evlenme tercihlerinin daha az olduğunu söylememiz mümkündür. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde cinsiyete göre medeni durum ilişkisi anlamlı değildir (p=,111). Yani

medeni durum, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Türklerin aksine Suriyelilerde cinsiyet değişkeninin anlam düzeyi yüksektir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin cinsiyetine göre medeni durum farklılaşmaktadır (p=,000) (T.8).

2.5.2. Aile Büyüklüğü ve Yapısı

2.5.2.1. Hanede Yaşayan Kişi Sayısı

Tablo 9. Uyruğa Göre Hanede Yaşayan Kişi Sayısı

P=,000			**Hanede Yaşayan Kişi Sayısı**								**Toplam**
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8+**	
Katılımcının Uyruğu	Türk	Sayı	27	85	80	108	84	15	1	0	400
		Satır (%)	6,8%	21,3%	20,0%	27,0%	21,0%	3,8%	0,3%	0,0%	100,0%
		Sütun (%)	79,4%	60,7%	66,1%	62,8%	46,2%	19,5%	2,2%	0,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	7	55	41	64	98	62	44	29	400
		Satır (%)	1,8%	13,8%	10,3%	16,0%	24,5%	15,5%	11,0%	7,2%	100,0%
		Sütun (%)	20,6%	39,3%	33,9%	37,2%	53,8%	80,5%	97,8%	100,0%	50,0%
Toplam		Sayı	34	140	121	172	182	77	45	29	800
		Satır (%)	4,3%	17,5%	15,1%	21,5%	22,8%	9,6%	5,6%	3,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre hanede yaşayan kişi sayısı incelendiğinde, Türklerin %27'sinin aynı ev içerisinde "4'' kişi yaşadıkları görülmektedir. Türklerde en az frekans toplayan seçenek ise "7'' kişi iken, "8 ve üzeri'' cevabını veren bulunmamaktadır. Suriyelilerde en fazla frekans toplayan seçenek "5'' seçeneğidir. En az frekans toplayan seçenek ise "1'', diğer bir ifade ile yalnız yaşayan seçeneğidir. Uyruklarda aynı ev içerisinde yaşayan kişi sayısına oran açısından bakıldığında, Suriyelilerin Türklere göre aynı ev içerisinde daha fazla kişi ile yaşadığı anlaşılmaktadır. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre hanede yaşayan kişi sayısı farklılaşmaktadır (T.9).

2.5.2.2. Çocuk Sayısı[360]

Tablo 10. Uyruğa Göre Çocuk Sayısı

p=,000			Katılımcının Çocuklarının Sayısı							Toplam
			0	1	2	3	4	5	6+	
Uyruk	Türk	Sayı	159	26	108	71	26	9	1	400
		Satır (%)	39,8%	6,5%	27,0%	17,8%	6,5%	2,3%	0,3%	100,0%
		Sütun (%)	63,1%	70,3%	73,5%	44,9%	36,6%	18,4%	1,2%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	93	11	39	87	45	40	85	400
		Satır (%)	23,3%	2,8%	9,8%	21,8%	11,3%	10,0%	21,3%	100,0%
		Sütun (%)	36,9%	29,7%	26,5%	55,1%	63,4%	81,6%	98,8%	50,0%
Toplam		Sayı	252	37	147	158	71	49	86	800
		Satır (%)	31,5%	4,6%	18,4%	19,8%	8,9%	6,1%	10,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre çocuk sayısı incelendiğinde, Türklerin %39'8'inin çocuk sahibi olmadığı görülmektedir. Çocuk sahibi olanlar arasında ise en fazla frekans toplayan seçenek "2" çocuk seçeneğidir. Türklerde çocuk sayısında "3" ve üzeri sayılarda azalma görülmektedir. Suriyelilerin de Türklere benzer bir şekilde %23,3'ünün çocuk sahibi olmadığı görülmektedir. Bu durum katılımcıların çoğunluğunu genç yaş grubundakilerin oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Suriyelilerde çocuk sahibi olanlar arasında en fazla frekans toplayan seçenek ise "3" çocuk seçeneğidir. Türkler ve Suriyeliler arasında "6 ve üzeri" çocuk sahibi olma seçeneği arasında oransal olarak önemli bir farklılık görülmektedir. Bu durum Türklerde modern hayatın bir getirisi olarak evlenme yaşındaki artış ile açıklanabilirken, Suriyelilerde çok çocuk sahibi olmaya önem verilmesi olarak açıklanabilir. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre çocuk sayısı farklılaşmaktadır (p=,000) (T.10).

Uyruğa göre hanede çalışan kişi sayısı incelendiğinde Türklerin %12'sinin hanesinde çalışan kişinin olmadığı, %79,3'ünün hanesinde "1" kişinin çalıştığı, %8,5'inin hanesinde "2" kişinin çalıştığı, %0,3'ünün ise hanesinde "3" kişinin çalıştığı görülmektedir. Türklerde hanede çalışan kişinin olmaması "emeklilik" durumu ile ilişkilidir. Suriyelilerin hanesinde çalışan kişi sayısına bakıldığında %6,5'inin hanesinde çalışan kişinin bulunmadığı, %63,3'ünün "1", %23,5'inin "2",

[360] Araştırmacı tarafından anket sorularında yer alan demografik sorulara ek olarak, katılımcılara ''çocuk sayısı'' ve ''hanede çalışan kişi sayısı'' da sorulmuş ve bulgular tablo haline getirilmiştir (T.10-11).

%7,8'inin "3" kişi cevaplarını verdiği görülmektedir. Suriyelilerde hanede çalışan kişinin olmaması durumu, Türklerden farklı olarak "işsizlik ve çalışmayı tercih etmeme" ile ilişkilendirilmektedir (T.11).

2.5.2.3. Hanede Çalışan Kişi Sayısı

Tablo 11. Uyruğa Göre Hanede Çalışan Kişi Sayısı

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hanede Çalışan Kişi Sayısı	0		48	12,0%	26	6,5%	9,3%
	1		317	79,3%	249	62,3%	80,0%
	2		34	8,5%	94	23,5%	96,0%
	3		1	0,3%	31	7,8%	100,0%
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

2.6. Meslek, Gelir ve İstihdam Durumu

2.6.1. Mesleki Özellikler

Tablo 12. Uyruğa Göre Mesleki Özellikler

P=,000				**Katılımcının Uyruğu**			
			Türk	**Yüzde (%)**	**Suriyeli**	**Yüzde (%)**	**Toplam**
Mesleki özellikler	İşçi		41	10,3%	30	7,5%	71
	Esnaf/Zanaatkar		78	19,5%	53	13,3%	131
	Hizmet/Satış Elemanı		65	16,3%	12	3,0%	77
	Profesyonel Meslekler		42	10,5%	12	3,0%	54
	Tarım/Hayvancılık		2	0,5%	18	4,5%	20
	Memur		11	2,8%	5	1,3%	16
	Öğrenci		33	8,3%	101	25,3%	134
	Emekli		29	7,2%			29
	İşsiz				7	1,8%	7
	Ev hanımı		84	21,0%	134	33,5%	218
	Diğer		15	3,8%	28	7,0%	43
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)	50,0%	100,0%	50,0%	100,0%	100,0%

Meslek, toplumsal yapı içinde önemli bir yere sahiptir. Araştırmada katılımcılar (işsizlik hariç) 9 mesleki gruptan oluşmaktadır. Suriyeli mültecilere hangi mesleğe sahip oldukları sorulmuştur. Suriyeliler bu soruya Türkiye'ye gelmeden önce Suriye'deyken icra ettikleri meslekler şeklinde cevap vermişlerdir. Türklerin %10,3 "işçi'', %19,5'i "esnaf/zanaatkar'', %16,3'ü "hizmet/satış elemanı'', %10,5'i "profesyonel meslekler'' (avukat, doktor, öğretmen, mühendis, hemşire, veteriner, eczacı), %0,5'i "tarım/hayvancılık'', %2,8'i "memur'', %8,3'ü "öğrenci'', %7,2'si "emekli'', %3,8'i "diğer'' (muhasebeci, elektrik teknisyeni, emlakçı, seyyar satıcı) şeklindeki mesleklere sahiplerdir. Suriyelilerin %7,5'i işçi, %13,3'ü esnaf/zanaatkar, %3'ü hizmet/satış elemanı, %3'ü profesyonel meslekler, (mühendis, hemşire, öğretmen, aşçı), %4,5'i tarım/hayvancılık, %1,3'ü memur, %25,3'ü öğrenci, %1,8'i işsiz, %33,5'i ev hanımı, %7'si diğer (çocuk bakıcısı, elektrikçi, imam) şeklindeki meslekleri Suriye'de iken icra ettiklerini belirtmişlerdir. Ki kare testine göre uyruk ve mesleki özellik arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü uyruk değişkenine göre mesleki özellikler farklılaşmaktadır (p=,000) (T.12).

Uyruk ve cinsiyete göre mesleki özellikler incelenmeye devam edildiğinde, Türk kadınlarının %45,9'unun ev hanımı olduğu görülmektedir. Meslek icra eden Türk kadınlarında ise birinci sırada hizmet/satış elemanı gelmektedir. İkinci sırada ise profesyonel meslekler gelmektedir. Suriyeli kadınların da Türk kadınları gibi birinci sırada %71,3 ile ev hanımı olduğu görülmektedir. Ancak ev hanımı olan Suriyeli kadınların oranı, ev hanımı olan Türk kadınlarından oldukça fazladır. İkinci sırada ise "öğrenci'' seçeneği yer almaktadır. Meslek icra eden Suriyeli kadınlarda ise birinci sırada esnaf/zanaatkar gelmektedir. Suriyeli kadınlarda Türk kadınlarının aksine "memur'' mesleğini icra eden bulunmazken, "profesyonel meslek'' grubunda bulunanların oranı da (%0,5) çok düşüktür. Suriyeli kadınlarda herhangi bir meslek icra etme oranı oldukça düşüktür. "Öğrenci'' seçeneği Suriyeliler için dikkat çekici bir seçenektir. Çünkü Suriyelilerin önemli bir kısmının Suriye'de iken öğrenci olmaları, Türkiye'ye geldikten sonra da eğitimlerine devam etme meselesini ortaya çıkarmaktadır. Ki kare test sonucuna göre Türklerde (p=,000) ve Suriyelilerde (p=,000) cinsiyete göre mesleki özellik arasındaki ilişki anlamlıdır. Yani, mesleki özellik durumunun, cinsiyet değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir (T.13).

Tablo 13. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mesleki Özellikler

Uyruk				Mesleki Özellikleri											Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	6	12	40	21	0	4	11	1		84	4	183
			Satır (%)	3,3%	6,6%	21,9%	11,5%	0,0%	2,2%	6,0%	0,5%		45,9%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	14,6%	15,4%	61,5%	50,0%	0,0%	36,4%	33,3%	3,4%		100,0%	26,7%	45,8%
		Erkek	Sayı	35	66	25	21	2	7	22	28		0	11	217
			Satır (%)	16,1%	30,4%	11,5%	9,7%	0,9%	3,2%	10,1%	12,9%		0,0%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	85,4%	84,6%	38,5%	50,0%	100,0%	63,6%	66,7%	96,6%		0,0%	73,3%	54,3%
	Toplam		Sayı	41	78	65	42	2	11	33	29		84	15	400
			Satır (%)	10,3%	19,5%	16,3%	10,5%	0,5%	2,8%	8,3%	7,2%		21,0%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	0	6	1	1	0	0	44		0	134	2	188
			Satır (%)	0,0%	3,2%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%	23,4%		0,0%	71,3%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	11,3%	8,3%	8,3%	0,0%	0,0%	43,6%		0,0%	100,0%	7,1%	47,0%
		Erkek	Sayı	30	47	11	11	18	5	57		7	0	26	212
			Satır (%)	14,2%	22,2%	5,2%	5,2%	8,5%	2,4%	26,9%		3,3%	0,0%	12,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	88,7%	91,7%	91,7%	100,0%	100,0%	56,4%		100,0%	0,0%	92,9%	53,0%
	Toplam		Sayı	30	53	12	12	18	5	101		7	134	28	400
			Satır (%)	7,5%	13,3%	3,0%	3,0%	4,5%	1,3%	25,3%		1,8%	33,5%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,000 Suriyeli Cinsiyet p=,000

Uyruğa göre aylık ortalama hane geliri incelendiğinde, Türklerin %0,3'ü 1501-2500 gelir aralığına, %0,3'ü 2501-3500 gelir aralığına, %4,8'i 3501-4500 gelir aralığına, %6'sı 4501-5500 gelir aralığına, %13,3'ü 5501-6500 gelir aralığına, %14,2'si 6501-7500 gelir aralığına, %13'ü 7501-8500 gelir aralığına, %15,5'i 8501-9500 gelir aralığına, %18,8'i 9501-1500 gelir aralığına, %14'ü ise 1501 ve üzeri gelir aralığına sahiptir. Suriyelilerin %4'ü 500-1500 gelir aralığına, %4'ü 1501-2500 gelir aralığına, %3'ü 2501-3500 gelir aralığına, %22,8'i 3501-4500 gelir aralığına, %24,3'ü 4501-5500 gelir aralığına, %18,5'i 5501-6500 gelir aralığına, %8,3'ü 6501-7500 gelir aralığına, %6'sı 7501-8500 gelir aralığına, %3,8'i 8501-9500 gelir aralığına, %3'ü 9501-1500 gelir aralığına%2,5'i 10501 ve üzeri gelir aralığına sahiptir. Türklerin %11,4'ü asgari ücretin altında bir gelire sahipken, Suriyelilerin %58,1'i asgari ücretin altında bir gelire sahiptir. Ki kare testine göre uyrukların cinsiyetleri ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre aylık ortalama hane geliri farklılaşmaktadır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Türklerin görece yüksek bir hane gelirine sahip olduğu görülürken, Suriyelilerin hane gelirinin düşük olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (T.14).

2.6.2. Aylık Ortalama Hane Geliri

Tablo 14. Uyruğa Göre Aylık Ortalama Hane Geliri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hane Geliri	500-1500		0		16	4,0%	2,0%
	1501-2500		1	0,3%	16	4,0%	4,1%
	2501-3500		1	0,3%	12	3,0%	5,8%
	3501-4500		19	4,8%	91	22,8%	19,5%
	4501-5500		24	6,0%	97	24,3%	34,6%
	5501-6500		53	13,3%	74	18,5%	50,5%
	6501-7500		57	14,2%	33	8,3%	61,8%
	7501-8500		52	13,0%	24	6,0%	71,3%
	8501-9500		62	15,5%	15	3,8%	80,9%
	9501-10500		75	18,8%	12	3,0%	91,8%
	10501+		56	14,0%	10	2,5%	100,0%
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)	50,0%	100,0%	50,0%	100,0%	

Tablo 15. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Hane Geliri

Uyruk				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı		1	0	7	9	18	31	23	31	25	38	183
			Satır (%)		0,5%	0,0%	3,8%	4,9%	9,8%	16,9%	12,6%	16,9%	13,7%	20,8%	100,0%
			Sütun (%)		100,0%	0,0%	36,8%	37,5%	34,0%	54,4%	44,2%	50,0%	33,3%	67,9%	45,8%
		Erkek	Sayı		0	1	12	15	35	26	29	31	50	18	217
			Satır (%)		0,0%	0,5%	5,5%	6,9%	16,1%	12,0%	13,4%	14,3%	23,0%	8,3%	100,0%
			Sütun (%)		0,0%	100,0%	63,2%	62,5%	66,0%	45,6%	55,8%	50,0%	66,7%	32,1%	54,3%
	Toplam		Sayı		1	1	19	24	53	57	52	62	75	56	400
			Satır (%)		0,3%	0,3%	4,8%	6,0%	13,3%	14,2%	13,0%	15,5%	18,8%	14,0%	100,0%
			Sütun (%)		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	12	5	4	34	59	32	15	9	6	5	7	188
			Satır (%)	6,4%	2,7%	2,1%	18,1%	31,4%	17,0%	8,0%	4,8%	3,2%	2,7%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	31,3%	33,3%	37,4%	60,8%	43,2%	45,5%	37,5%	40,0%	41,7%	70,0%	47,0%
		Erkek	Sayı	4	11	8	57	38	42	18	15	9	7	3	212
			Satır (%)	1,9%	5,2%	3,8%	26,9%	17,9%	19,8%	8,5%	7,1%	4,2%	3,3%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	68,8%	66,7%	62,6%	39,2%	56,8%	54,5%	62,5%	60,0%	58,3%	30,0%	53,0%
	Toplam		Sayı	16	16	12	91	97	74	33	24	15	12	10	400
			Satır (%)	4,0%	4,0%	3,0%	22,8%	24,3%	18,5%	8,3%	6,0%	3,8%	3,0%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,004 Suriyeli Cinsiyet p=,014

Uyruğa ve cinsiyete göre aylık ortalama hane geliri incelendiğinde Türk kadınlarının büyük çoğunluğunun (%20,8) aylık ortalama hane gelirinin 10501 TL ve üzeri olduğu görülürken, Suriyeli kadınların büyük çoğunluğunun aylık ortalama hane geliri 4501-5500 aralığındadır. Diğer bir ifade ile Suriyeli kadınların büyük çoğunluğunun aylık ortalama hane geliri asgari ücretin altındadır. Bu durum Türk kadınları ve Suriyeli kadınlar arasında hayat şartları bakımından farklılık yaratabilmektedir. Türk kadınlarında Suriyeli kadınlardan farklı olarak 500-1500 TL geliri olan bulunmamaktadır. Türk erkeklerinde ise aylık ortalama hane gelirinde en çok frekans toplayan seçenek 9501-10500 TL aralığıdır. Suriyeli erkeklerde ise ilk sırada 3501-4500 TL gelir aralığı yer almaktadır. Bu durum Suriyeli erkeklerin büyük çoğunluğunun hane gelirinin Suriyeli kadınlar gibi asgari ücretin altında olduğunu göstermektedir. Suriyeli erkeklerin %1,9'unun aylık gelirinin 500-1500 TL aralığında olduğu görülürken, Türk erkeklerinde bu aralıkta geliri olan bulunmamaktadır. Dolayısıyla Suriyelilerin hane gelirleri Türklere oranla daha düşüktür. Türklerde cinsiyete göre hane geliri ilişkisi anlamlıdır (p=,004). Bu durum Türklerin cinsiyet değişkenlerine göre hane gelirinin farklılaştığını göstermektedir. Suriyelilerde de cinsiyete göre hane geliri arası ilişki anlamlıdır (p=,014). Bu durum, Suriyelilerde cinsiyet değişkenleri açısından hane gelirinde farklılık olduğunu göstermektedir (T.15).

2.6.3. Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı

Tablo 16. Uyruğa Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşadığı

		Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Ankara'da Kaç Yıl Yaşadığı Aralık	1-3	46	11,5%	57	14,2%	12,9%
	4-6	55	13,8%	151	37,8%	38,6%
	7-9	50	12,5%	168	42,0%	65,9%
	10-12	58	14,5%	24	6,0%	76,1%
	13-15	50	12,5%			82,4%
	16-18	90	22,5%			93,6%
	19+	51	12,8%			100,0%
Toplam	Sayı	400		400		800
	Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Uyruğa göre katılımcıların Ankara'da kaç yıl yaşadığı incelenmiştir. Buna göre Türklerin %11,5'i 1-3 yıl aralığında, %13,8'i 4-6 yıl aralığında, %12,5'i 7-9 yıl aralığında, %14,5'i 10-12 yıl aralığında, %12,5'i 13-15 yıl aralığında, %22,5'i 16-18

yıl aralığında, %12,8'i 19 ve üzeri yıldır Ankara'da yaşamaktadır. Suriyelilerin ise %14,2'si 1-3 yıl aralığında, %37,8'i 4-6 yıl aralığında, %42'si 7-9 yıl aralığında, %6'sı 10-12 yıl aralığında Ankara'da yaşamaktadır. Suriyelilerin 13 ve üzeri yıl aralığında Ankara'da yaşamama nedeni Suriyelilerin Türkiye'ye gelmeye 2011 yılında başlamasıdır. Dolayısıyla Suriyeli mülteciler araştırmanın yapıldığı süre içerisinde Türkiye'de 11 yıldır bulunmaktadırlar. Tablodan anlaşıldığı üzere Suriyeli mültecilerin %6'sının Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlar içerisinde Ankara'ya geldikleri anlaşılmaktadır (T.16).

Tablo 17. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı

Uyruk				Ankara'da Kaç Yıl Yaşadığı Aralık							Toplam
				1-3	4-6	7-9	10-12	13-15	16-18	19+	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	15	20	20	33	22	49	24	183
			Satır (%)	8,2%	10,9%	10,9%	18,0%	12,0%	26,8%	13,1%	100,0%
			Sütun (%)	32,6%	36,4%	40,0%	56,9%	44,0%	54,4%	47,1%	45,8%
		Erkek	Sayı	31	35	30	25	28	41	27	217
			Satır (%)	14,3%	16,1%	13,8%	11,5%	12,9%	18,9%	12,4%	100,0%
			Sütun (%)	67,4%	63,6%	60,0%	43,1%	56,0%	45,6%	52,9%	54,3%
	Toplam		Sayı	46	55	50	58	50	90	51	400
			Satır (%)	11,5%	13,8%	12,5%	14,5%	12,5%	22,5%	12,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	25	78	74	11				188
			Satır (%)	13,3%	41,5%	39,4%	5,9%				100,0%
			Sütun (%)	43,9%	51,7%	44,0%	45,8%				47,0%
		Erkek	Sayı	32	73	94	13				212
			Satır (%)	15,1%	34,4%	44,3%	6,1%				100,0%
			Sütun (%)	56,1%	48,3%	56,0%	54,2%				53,0%
	Toplam		Sayı	57	151	168	24				400
			Satır (%)	14,2%	37,8%	42,0%	6,0%				100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%

Türk Cinsiyet p=,073 Suriyeli Cinsiyet p=,544

Uyruğa ve cinsiyete göre Ankara'da kaç yıl yaşandığı incelendiğinde uyrukların cinsiyetleri ve yaşanan yıl arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Türk kadınlarında en çok frekans toplayan seçenek 16-18 yıl aralığı iken, Suriyeli kadınlarda en çok frekans toplayan seçenek 4-6 yıl aralığıdır. Türk erkeklerinin de Türk kadınları ile aynı olarak en fazla 16-18 yıl aralığında Ankara'da yaşadığı görülmektedir. Suriyeli erkeklerde ise en çok frekans toplayan seçenek 7-9 yıl aralığıdır. Suriyeli erkekler ile Suriyeli kadınların Ankara'da yaşadığı yıl arasında fark olmasının nedeni olarak Suriyeli erkeklerin "öncü" rolüyle Ankara'ya Suriyeli kadınlardan önce geldikleri söylenebilir. Ki kare test sonucuna göre Türk cinsiyet (p=,073) ve Suriyeli cinsiyet (p=,544) değişkenlerine göre Ankara'da kaç yıl yaşandığı arasında anlamlı ilişki yoktur. Bu durum Türklerin ve Suriyelilerin

Ankara'da yaşadıkları yıl aralığının cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermektedir (T.17).

Uyruk ve yaş grubuna göre Ankara'da kaç yıl yaşandığı incelendiğinde, Türklerde en çok frekans toplayan seçeneğin %22,5 ile 16-18 yıl aralığı olduğu görülmektedir. İkinci frekans toplayan seçenek ise 10-12 yıl aralığıdır ve 10-12 yıldır Ankara'da yaşadığını belirtenlerin çoğu %26,9 ile 34-41 yaş grubunda bulunanlardır. Türklerden 18-25 yaş grubunda bulunanların %39,4'ünün 16-18 yıl aralığında Ankara'da yaşadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu yaş grubundakilerin çoğunun Ankara'da doğduğunu söylemek mümkündür. Suriyelilerde ise en fazla frekans toplayan seçenek %42 ile 7-9 yıl seçeneğidir. Suriyelilerden 7-9 yıldır Ankara'da yaşadığını söyleyenlerin çoğunluğu %36,4 ile 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Suriyelilerde ikinci frekans toplayan seçenek ise 4-6 yıl seçeneğidir. 2011 yılı itibariyle Suriyelilerin Türkiye'ye geldiği ancak gelen kişi sayısının 2012-2013 yıllarında artmaya başladığı göz önünde bulundurulduğunda 11 yıllık bir süreç ortaya çıkmaktadır. Ancak Suriyelilerde Ankara'da yaşanılan yıl aralığının en fazla 7-9 yıl olması, Suriyelilerin bir kısmının direkt olarak Ankara'ya gelmediklerini göstermektedir. Yapılan görüşmelerde Suriyelilerin Türkiye'ye ilk olarak Gaziantep, Urfa, Kilis ve Hatay gibi Suriye ile sınırı olan illere ulaştıkları anlaşılmıştır. Büyük çoğunluğunun buralara bir tanıdık aracılığı ile geldiği, daha sonrasında ise Ankara'ya taşınma noktasında da yine tanıdık/akraba faktörünün etkili olduğu anlaşılmaktadır. Ki kare test sonucuna göre değişkenlerin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü Türklerin ve Suriyelilerin Ankara'da yaşadıkları yıl, yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir (T.18).

Tablo 18. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Ankara'da Kaç Yıl Yaşandığı

Uyruk				Ankara'da Kaç Yıl Yaşadığı Aralık							Toplam
				1-3	**4-6**	**7-9**	**10-12**	**13-15**	**16-18**	**19+**	
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	17	11	5	4	12	37	8	94
			Satır (%)	18,1%	11,7%	5,3%	4,3%	12,8%	39,4%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	37,0%	20,0%	10,0%	6,9%	24,0%	41,1%	15,7%	23,5%
		26-33	Sayı	11	25	24	20	6	6	5	97
			Satır (%)	11,3%	25,8%	24,7%	20,6%	6,2%	6,2%	5,2%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	45,5%	48,0%	34,5%	12,0%	6,7%	9,8%	24,3%
		34-41	Sayı	3	11	9	25	17	20	8	93
			Satır (%)	3,2%	11,8%	9,7%	26,9%	18,3%	21,5%	8,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,5%	20,0%	18,0%	43,1%	34,0%	22,2%	15,7%	23,3%
		42-49	Sayı	2	6	9	7	13	25	11	73
			Satır (%)	2,7%	8,2%	12,3%	9,6%	17,8%	34,2%	15,1%	100,0%
			Sütun (%)	4,3%	10,9%	18,0%	12,1%	26,0%	27,8%	21,6%	18,3%
		50-57	Sayı	0	0	1	1	1	0	7	10
			Satır (%)	0,0%	0,0%	10,0%	10,0%	10,0%	0,0%	70,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	2,0%	1,7%	2,0%	0,0%	13,7%	2,5%
		58-65	Sayı	6	1	0	1	0	2	9	19
			Satır (%)	31,6%	5,3%	0,0%	5,3%	0,0%	10,5%	47,4%	100,0%
			Sütun (%)	13,0%	1,8%	0,0%	1,7%	0,0%	2,2%	17,6%	4,8%
		66+	Sayı	7	1	2	0	1	0	3	14
			Satır (%)	50,0%	7,1%	14,3%	0,0%	7,1%	0,0%	21,4%	100,0%
			Sütun (%)	15,2%	1,8%	4,0%	0,0%	2,0%	0,0%	5,9%	3,5%
	Toplam		Sayı	46	55	50	58	50	90	51	400
			Satır (%)	11,5%	13,8%	12,5%	14,5%	12,5%	22,5%	12,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	33	34	32	9				108
			Satır (%)	30,6%	31,5%	29,6%	8,3%				100,0%
			Sütun (%)	57,9%	22,5%	19,0%	37,5%				27,0%
		26-33	Sayı	18	53	44	6				121
			Satır (%)	14,9%	43,8%	36,4%	5,0%				100,0%
			Sütun (%)	31,6%	35,1%	26,2%	25,0%				30,3%
		34-41	Sayı	3	24	28	2				57
			Satır (%)	5,3%	42,1%	49,1%	3,5%				100,0%
			Sütun (%)	5,3%	15,9%	16,7%	8,3%				14,2%
		42-49	Sayı	3	30	38	1				72
			Satır (%)	4,2%	41,7%	52,8%	1,4%				100,0%
			Sütun (%)	5,3%	19,9%	22,6%	4,2%				18,0%
		50-57	Sayı	0	9	19	5				33
			Satır (%)	0,0%	27,3%	57,6%	15,2%				100,0%
			Sütun (%)	0,0%	6,0%	11,3%	20,8%				8,3%
		58-65	Sayı	0	1	7	1				9
			Satır (%)	0,0%	11,1%	77,8%	11,1%				100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,7%	4,2%	4,2%				2,3%
	Toplam		Sayı	57	151	168	24				400
			Satır (%)	14,2%	37,8%	42,0%	6,0%				100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%

Türk Yaş Grubu p=,000 Suriyeli Yaş Grubu p=,000

2.6.4. Şu Anda Çalışma Durumu

Tablo 19. Uyruğa Göre Şu Anda Çalışma Durumu

p=,000			Şu Anda Çalışma Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	238	162	400
		Satır (%)	59,5%	40,5%	100,0%
		Sütun (%)	58,2%	41,4%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	171	229	400
		Satır (%)	42,8%	57,3%	100,0%
		Sütun (%)	41,8%	58,6%	50,0%
Toplam		Sayı	409	391	800
		Satır (%)	51,1%	48,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk ve Suriyeli katılımcıların "şu anda çalışma durumları'' incelenmiştir. Buna göre %59,5'i şu anda çalışırken, %40,5'i çalışmamaktadır. Suriyelilerin %42,8'i çalışırken, %57,3'ü çalışmamaktadır. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve şu anda çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000). Çünkü uyruk değişkenine göre şu anda çalışma durumu farklılaşmaktadır. Yani Türklerin çoğu şu anda çalışırken, Suriyelilerin çoğu çalışmamaktadır (T.19).

Tablo 20. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	74	164	238
			Satır (%)	31,1%	68,9%	100,0%
			Sütun (%)	80,4%	51,7%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	18	153	171
			Satır (%)	10,5%	89,5%	100,0%
			Sütun (%)	19,6%	48,3%	41,8%
	Toplam		Sayı	92	317	409
			Satır (%)	22,5%	77,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	109	53	162
			Satır (%)	67,3%	32,7%	100,0%
			Sütun (%)	39,1%	47,3%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	170	59	229
			Satır (%)	74,2%	25,8%	100,0%
			Sütun (%)	60,9%	52,7%	58,6%
	Toplam		Sayı	279	112	391
			Satır (%)	71,4%	28,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,134

Uyruk ve cinsiyete göre şu anda çalışma durumu incelendiğinde Türk kadınlarının %31,1'inin şu anda çalıştığı sonucuna ulaşılırken, Suriyeli kadınların

%10,5'inin şu anda çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Suriyeli kadınların Türk kadınlarına göre çalışma hayatına daha az katılım sağladığını göstermektedir. Bunun nedenleri arasında eğitim düzeyi, sosyal yaşam ve kültürel özelliklerin bulunduğunu söylemek mümkündür. Şöyle ki, Türk kadınlarının Suriyeli kadınlara göre eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğundan (T.6) bahsetmiştik. Dolayısıyla çalışma hayatına nitelikli katılım açısından eğitimin doğrudan etkisi söz konusudur. Suriyeli kadınların çalışma hayatına katılımında olumsuzluğa neden olan durumlardan biri de yeni bir ülkede yeni bir yaşam sürdürme gerçeğidir. Bu durum Suriyeli kadınların çalışma hayatına katılma oranları üzerindeki ikinci olumsuz etkenlerden olabilmektedir. Suriyeli kadınların kültürel olarak çalışma hayatında erkeklerden çok daha az sayıda bulunduklarını söylememiz mümkündür. Saha araştırmalarından anlaşıldığı kadarıyla, Suriyeli kadınların kültürel anlamda "çalışan kadın'' statüsüne sahip olmaları onlardan beklenen bir özellik olmamaktadır. Kültürel ve geleneksel anlamda Suriyeli kadınlara yüklenen rol biçimleri "eş ve anne'' olma şeklindedir. Dolayısıyla Suriyeli kadınların benimsedikleri rol biçimleri, onların çalışma hayatına katılım oranlarını da etkilemektedir. Cinsiyet açısından şu anda çalışma durumu incelenmeye devam edildiğinde Türk erkeklerinin şu anda çalışma oranı %68,9 iken, Suriyeli erkeklerin şu anda çalışma oranı %89,5'tir. Diğer bir ifade ile Suriyeli erkeklerin çalışma oranı Türk erkeklerinden fazladır. Bu durum Türkler açısından emeklilik, yaş ve öğrenci olma durumu ile açıklanabilmektedir. Suriyeli erkeklerin çalışma oranı Suriyeli kadınlardan oldukça fazladır. Bu durum daha önce de bahsedildiği gibi Suriyelilerde çalışma hayatına katılım durumunun erkek olma durumu ile ilişkilendirilmesidir. Ki kare test sonucuna göre şu anda çalışma durumunda (evet, p=,000) uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum şu anda çalışan Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir. Şu anda çalışmama durumunda (hayır, p=,134) uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Yani Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet değişkenine göre şu anda çalışma durumu farklılık göstermemektedir (T.20).

Uyruğa ve yaş grubuna göre şu anda çalışma durumu incelendiğinde Türklerden "evet'' cevabını verenlerin en fazla bulunduğu yaş grubunun 26-33 yaş grubu olduğu görülmektedir. Türklerde yaş arttıkça çalışan kişi sayısında azalma

görülmektedir. 58-65 yaş grubunda çalışan kişinin bulunmaması, işsiz olan birinin bulunmadığı göz önüne alındığında, bu durumun emeklilik ve ev hanımı olma durumu ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde şu anda çalıştığını belirtenlerin büyük çoğunluğu 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Suriyelilerde de Türkler gibi 26-33 yaş grubu sonrasında çalışma oranında azalma görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre şu anda çalışma durumunda (evet, p=,000) ve şu anda çalışmama durumunda (hayır, p=,000) uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum, şu anda çalışma ve çalışmama durumunda uyruğa göre yaş grubunun farklılaştığını göstermektedir. Yani yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, Türklerde ve Suriyelilerde yaş grubuna göre şu anda çalışma durumu arasında görece oransal farklılık vardır (T.21).

Tablo 21. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	51	74	69	39	4	0	1	238
			Satır (%)	21,4%	31,1%	29,0%	16,4%	1,7%	0,0%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	46,4%	53,2%	77,5%	68,4%	40,0%	0,0%	100,0%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	59	65	20	18	6	3	0	171
			Satır (%)	34,5%	38,0%	11,7%	10,5%	3,5%	1,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	53,6%	46,8%	22,5%	31,6%	60,0%	100,0%	0,0%	41,8%
	Toplam		Sayı	110	139	89	57	10	3	1	409
			Satır (%)	26,9%	34,0%	21,8%	13,9%	2,4%	0,7%	0,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	43	23	24	34	6	19	13	162
			Satır (%)	26,5%	14,2%	14,8%	21,0%	3,7%	11,7%	8,0%	100,0%
			Sütun (%)	46,7%	29,1%	39,3%	38,6%	18,2%	76,0%	100,0%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	49	56	37	54	27	6	0	229
			Satır (%)	21,4%	24,5%	16,2%	23,6%	11,8%	2,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	53,3%	70,9%	60,7%	61,4%	81,8%	24,0%	0,0%	58,6%
	Toplam		Sayı	92	79	61	88	33	25	13	391
			Satır (%)	23,5%	20,2%	15,6%	22,5%	8,4%	6,4%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Uyruğa ve eğitim durumuna göre şu anda çalışma durumu incelendiğinde, Türklerde çalışma hayatında bulunanların çoğunluğunun "lise" mezunu olduğu görülürken, çalışmadığını belirtenlerin de büyük çoğunluğu "lise" mezunudur. Çalışanlarda ikinci sırada ise Üniversite/yüksekokul mezunları gelmektedir. Türklerde eğitim seviyesi arttıkça çalışma hayatına katılım oranında artış görülmemektedir. Suriyelilerde ise şu anda çalışma hayatında olanların büyük çoğunluğu ilköğretim mezunu iken, çalışmayanların büyük çoğunluğu da

"ilköğretim" mezunudur. Suriyelilerde de eğitim seviyesi arttıkça çalışma hayatına katılım oranında artış görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre şu anda çalışma durumunda (evet, p=,000) ve şu anda çalışmama durumunda (hayır, p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum, şu anda çalışma ve çalışmama durumunda uyruğa göre eğitim durumunun farklılaştığını göstermektedir. Yani yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, Türklerde ve Suriyelilerde eğitim durumuna göre şu anda çalışma durumu arasında görece oransal farklılık vardır (T.22).

Tablo 22. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	37	33	86	79	238
			Satır (%)	1,3%	15,5%	13,9%	36,1%	33,2%	100,0%
			Sütun (%)	18,8%	30,6%	55,9%	71,7%	84,9%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	13	84	26	34	14	171
			Satır (%)	7,6%	49,1%	15,2%	19,9%	8,2%	100,0%
			Sütun (%)	81,3%	69,4%	44,1%	28,3%	15,1%	41,8%
	Toplam		Sayı	16	121	59	120	93	409
			Satır (%)	3,9%	29,6%	14,4%	29,3%	22,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	44	36	62	16	162
			Satır (%)	2,5%	27,2%	22,2%	38,3%	9,9%	100,0%
			Sütun (%)	4,3%	32,4%	73,5%	68,9%	66,7%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	88	92	13	28	8	229
			Satır (%)	38,4%	40,2%	5,7%	12,2%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	95,7%	67,6%	26,5%	31,1%	33,3%	58,6%
	Toplam		Sayı	92	136	49	90	24	391
			Satır (%)	23,5%	34,8%	12,5%	23,0%	6,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Uyruğa ve medeni duruma göre şu anda çalışma durumu incelenmiştir. Buna göre Türklerde şu anda çalışanların büyük çoğunluğunun "evli" olduğu görülmektedir. Medeni durumu dul, diğer bir ifade ile eşi ölmüş olanlar ise şu anda çalışanlar arasında en az kişiyi oluşturan gruptur. Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde şu anda çalışanların büyük çoğunluğu "evli" olanlardır. Şu anda çalışanlar arasında en az bulunan grup ise Türklerden farklı olarak "boşanmış" olan Suriyelilerdir. Şu anda çalışmayan Türkler ve Suriyelilerin büyük çoğunluğunu da yine "evli" olanlar oluşturmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre hayır değişkeninin (p=,000) (şu anda çalışmama) anlam düzeyi yüksektir. Yani, şu anda çalışmama durumunda uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, şu

anda çalışmama durumunda uyruğa göre medeni durumun farklılaştığını göstermektedir. Evet değişkeninin (şu anda çalışma) (p=,029) anlam düzeyi düşüktür. Yani medeni durumun uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığını göstermektedir (T.23).

Tablo 23. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	83	135	9	11	238
			Satır (%)	34,9%	56,7%	3,8%	4,6%	100,0%
			Sütun (%)	61,0%	54,2%	75,0%	91,7%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	53	114	3	1	171
			Satır (%)	31,0%	66,7%	1,8%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	39,0%	45,8%	25,0%	8,3%	41,8%
	Toplam		Sayı	136	249	12	12	409
			Satır (%)	33,3%	60,9%	2,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	44	108	10		162
			Satır (%)	27,2%	66,7%	6,2%		100,0%
			Sütun (%)	78,6%	35,8%	30,3%		41,4%
		Suriyeli	Sayı	12	194	23		229
			Satır (%)	5,2%	84,7%	10,0%		100,0%
			Sütun (%)	21,4%	64,2%	69,7%		58,6%
	Toplam		Sayı	56	302	33		391
			Satır (%)	14,3%	77,2%	8,4%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,029 Hayır p=,000

Katılımcıların uyruk ve mesleki özelliklerine göre şu anda çalışma durumları incelenmiştir. Buna göre Türklerde şu anda çalışanların büyük çoğunluğu esnaf/zanaatkârlardır. İkinci sırada ise hizmet/satış elemanları bulunmaktadır. Suriyelilerde ise şu anda çalışanların çoğunluğu Suriye'de iken "öğrenci" olan kesimdir. İkinci sırada ise Suriye'de iken esnaf/zanaatkâr olanlar bulunmaktadır. Suriyelilerde, Suriye'de iken "işsiz" olduğunu belirtenlerin tamamının şu anda çalışıyor olmaları dikkat çekicidir. Suriye'de iken işsiz olanların tamamına, Türkiye'de istihdam sağlandığı anlaşılmaktadır. Türklerde ve Suriyelilerde şu anda çalışmadığını belirtenlerin büyük çoğunluğu "ev hanımı" olanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre şu anda çalışma durumu değişkenlerinin anlam düzeyi yüksektir (evet, p=,000- hayır, p=,000). Bu durum mesleki özelliklerin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir (T.24).

Tablo 24. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Mesleki Özellikleri												Toplam
				İşçi	Esnaf/Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	41	77	57	34	2	11	0		0	1	15	238
			Satır (%)	17,2%	32,4%	23,9%	14,3%	0,8%	4,6%	0,0%		0,0%	0,4%	6,3%	100,0%
			Sütun (%)	59,4%	71,3%	86,4%	82,9%	28,6%	91,7%	0,0%		0,0%	50,0%	45,5%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	28	31	9	7	5	1	64		7	1	18	171
			Satır (%)	16,4%	18,1%	5,3%	4,1%	2,9%	0,6%	37,4%		4,1%	0,6%	10,5%	100,0%
			Sütun (%)	40,6%	28,7%	13,6%	17,1%	71,4%	8,3%	100,0%		100,0%	50,0%	54,5%	41,8%
	Toplam		Sayı	69	108	66	41	7	12	64		7	2	33	409
			Satır (%)	16,9%	26,4%	16,1%	10,0%	1,7%	2,9%	15,6%		1,7%	0,5%	8,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	8	8	0	0	33	29		83	0	162
			Satır (%)	0,0%	0,6%	4,9%	4,9%	0,0%	0,0%	20,4%	17,9%		51,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	4,3%	72,7%	61,5%	0,0%	0,0%	47,1%	100,0%		38,4%	0,0%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	2	22	3	5	13	4	37	0		133	10	229
			Satır (%)	0,9%	9,6%	1,3%	2,2%	5,7%	1,7%	16,2%	0,0%		58,1%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	95,7%	27,3%	38,5%	100,0%	100,0%	52,9%	0,0%		61,6%	100,0%	58,6%
	Toplam		Sayı	2	23	11	13	13	4	70	29		216	10	391
			Satır (%)	0,5%	5,9%	2,8%	3,3%	3,3%	1,0%	17,9%	7,4%		55,2%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Tablo 25. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Şu Anda Çalışma Durumu

Şu Anda Çalışma Durumu				Hane Geliri										Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	1	0	6	32	29	31	41	52	46	238
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	2,5%	13,4%	12,2%	13,0%	17,2%	21,8%	19,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%	15,0%	47,1%	70,7%	83,8%	83,7%	91,2%	93,9%	58,2%
		Suriyeli	Sayı	1	3	7	56	34	36	12	6	8	5	3	171
			Satır (%)	0,6%	1,8%	4,1%	32,7%	19,9%	21,1%	7,0%	3,5%	4,7%	2,9%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	87,5%	100,0%	85,0%	52,9%	29,3%	16,2%	16,3%	8,8%	6,1%	41,8%
	Toplam		Sayı	1	3	8	56	40	68	41	37	49	57	49	409
			Satır (%)	0,2%	0,7%	2,0%	13,7%	9,8%	16,6%	10,0%	9,0%	12,0%	13,9%	12,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	0	19	18	21	28	21	21	23	10	162
			Satır (%)	0,0%	0,6%	0,0%	11,7%	11,1%	13,0%	17,3%	13,0%	13,0%	14,2%	6,2%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	7,1%	0,0%	35,2%	22,2%	35,6%	57,1%	53,8%	75,0%	76,7%	58,8%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	15	13	5	35	63	38	21	18	7	7	7	229
			Satır (%)	6,6%	5,7%	2,2%	15,3%	27,5%	16,6%	9,2%	7,9%	3,1%	3,1%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	92,9%	100,0%	64,8%	77,8%	64,4%	42,9%	46,2%	25,0%	23,3%	41,2%	58,6%
	Toplam		Sayı	15	14	5	54	81	59	49	39	28	30	17	391
			Satır (%)	3,8%	3,6%	1,3%	13,8%	20,7%	15,1%	12,5%	10,0%	7,2%	7,7%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,0

Uyruğa ve hane gelirine göre şu anda çalışma durumu incelendiğinde Türklerde şu anda çalışanların büyük çoğunluğunun 9500-1501 TL (%21,8) gelir aralığına sahip olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise 10501 TL ve üzeri gelmektedir (%19,3). Türklerde şu anda çalışanların asgari ücretin üzerindeki (5501 TL ve üzeri gruplar) gelir gruplarında yoğunlaştıkları görülmektedir. Dolayısıyla asgari ücret üzerinden bakıldığında, Türklerin gelir düzeyinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Şu anda çalışmayan Türklerin gelir düzeyleri itibariyle, 6501-7500 seçeneği en yüksek yoğunluğu oluşturmaktadır. İkinci sırada 9501-10500 seçeneği yer almaktadır (%14,2). Suriyelilerde ise şu anda çalışmayanların gelir düzeyleri itibariyle 4501-5500 seçeneği en yüksek yoğunluğu oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile Suriyelilerde çalışmayanların büyük çoğunluğunun aylık ortalama hane geliri asgari ücretin altındadır. İkinci sırada ise 5501-6500 seçeneği yer almaktadır (16,6). Dolayısıyla Türklerde çalışan ve çalışmayan olarak her iki grupta da bulunanların aylık ortalama hane geliri, Suriyelilerde çalışan ve çalışmayanların aylık ortalama hane gelirine göre yüksektir. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenlerin anlam düzeyi (evet, p=,000- hayır, p=,000) yüksektir. Bu durum, şu anda çalışma durumunda uyruğa göre hane geliri arasında bir farklılaşma olduğunu göstermektedir (T.25).

2.6.5. Şu Anda Çalışılan Meslek Grubu

Tablo 26. Uyruğa Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları

p=,000			Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
			İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Uyruk	Türk	Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
		Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
		Sütun (%)	37,1%	86,3%	46,5%	100,0%	100,0%	100,0%	50,0%	58,2%
	Suriyeli	Sayı	73	13	69	0	0	0	16	171
		Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%	0,0%	0,0%	0,0%	9,4%	100,0%
		Sütun (%)	62,9%	13,7%	53,5%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	41,8%
Toplam		Sayı	116	95	129	24	2	11	32	409
		Satır (%)	28,4%	23,2%	31,5%	5,9%	0,5%	2,7%	7,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre şu anda çalışılan meslekler incelenmiştir. Buna göre Türklerin büyük çoğunluğu %34,5 ile esnaf/zanaatkârladır. İkinci sırada ise hizmet/satış

elemanı gelmektedir. Türklerde en az yoğunluk gösteren meslek grubu tarım/hayvancılıktır. Bu durum saha araştırmasının mahallelerde gerçekleşmesi ile ilişkilidir. Diğer bir ifade ile tarım/hayvancılık mesleğini icra edenlerin çoğunluğunun köylerde yaşadığı varsayıldığında, oranın düşük olması normaldir. Türklerde "diğer'' seçeneğinde bulunanlar; muhasebeci, elektrik teknisyeni, emlakçı, seyyar satıcıdır. Suriyelilerde ise şu anda çalışanların en fazla yoğunluk gösterdiği seçenek "işçi'' seçeneğidir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin büyük bir çoğunluğu niteliksiz işlerde vasıfsız eleman olarak çalışmaktadır. Suriyelilerde ikinci sırada hizmet/satış elamanı seçeneği gelmektedir (%40,4). Suriyeliler, Türklerden farklı olarak profesyonel meslekler, tarım/hayvancılık ve memur meslek gruplarında bulunmamaktadırlar. Suriyelilerde "diğer'' seçeneğinde bulunanlar tercümanlar ve şoförlerdir. Tercümanlık, profesyonel bir meslek olmasına rağmen, Suriyeliler tercümanlığı profesyonel olarak yapmamaktadırlar. Saha araştırmasında görüldüğü kadarıyla, tercümanların eczane, vakıf gibi yerlerde istihdam edildikleri ve bu iş için profesyonel olarak tercüman statüsüne sahip olmaları gerekmediği görülmüştür. Ayrıca Türk vatandaşı olmuş olan Suriyelilerden kendi tercümanlık iş yeri olanların yanında tercüman olarak çalışan Suriyeliler de bulunmaktadır. Mesleklerden bir diğeri de şoförlüktür. Saha araştırmaları sırasında Suriyelilerden bir kişinin, kendisine yeni bir iş kolu oluşturduğu görülmüştür. Bu iş kolu "korsan şoförlüktür''. Bu Suriyeli katılımcı, kendisine ait otomobil ile korsan şoförlük yapmaktadır. Bu durumu "*…benim oğlanlar çalışıyorlar zaten ben onların yaptıkları işi yapamam bu yaştan sonra yaşım 45 arabam var plakası da zaten yabancılara verilen plakalardan bir Suriyeli tanıdığım arıyor gitmek istediği yere Türk taksiciler çok paraya götürüyor ben daha ucuza götürüyorum hem zaten tanıdık olunca beni seçiyorlar bana da kazanç oluyor…*'' şeklinde ifade etmiştir. Diğer şoförler ise, yük taşımak için şoförlük yapan Suriyelilerdir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve şu anda çalışılan meslek grubu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çünkü uyruk değişkenine göre şu anda çalışılan meslek grubu farklılaşmaktadır (p=,000) (T.26).

Tablo 27. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları

Uyruk				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkar	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesyonel Meslek	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	7	12	37	10	0	4	4	74
			Satır (%)	9,5%	16,2%	50,0%	13,5%	0,0%	5,4%	5,4%	100,0%
			Sütun (%)	16,3%	14,6%	61,7%	41,7%	0,0%	36,4%	25,0%	31,1%
		Erkek	Sayı	36	70	23	14	2	7	12	164
			Satır (%)	22,0%	42,7%	14,0%	8,5%	1,2%	4,3%	7,3%	100,0%
			Sütun (%)	83,7%	85,4%	38,3%	58,3%	100,0%	63,6%	75,0%	68,9%
	Toplam		Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
			Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	1	10				6	18
			Satır (%)	5,6%	5,6%	55,6%				33,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,4%	7,7%	14,5%				37,5%	10,5%
		Erkek	Sayı	72	12	59				10	153
			Satır (%)	47,1%	7,8%	38,6%				6,5%	100,0%
			Sütun (%)	98,6%	92,3%	85,5%				62,5%	89,5%
	Toplam		Sayı	73	13	69				16	171
			Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%				9,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,000 Suriyeli Cinsiyet p=,000

Uyruğa ve cinsiyete göre şu anda çalışılan meslekler incelendiğinde Türk ve Suriyeli kadınların en fazla yoğunluk gösterdiği meslek grubunun hizmet/satış elemanı olduğu görülmektedir. Türk kadınlarında bu meslek oranı %50 iken, Suriyeli kadınlarda %55,6'dır. Türk erkeklerinin en fazla yoğunlaştığı meslek grubu esnaf/zanaatkâr meslek grubudur (%42,7). Suriyeli erkeklerde ise birinci sırada "işçi'' seçeneği gelmektedir (%47,1). Vasıfsız iş grubunda bulunanlara (işçi) bakıldığında, Suriyeli erkeklerin Türk erkeklerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde (p=,000) ve Suriyelilerde (p=,000) cinsiyete göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum, şu anda çalışılan meslek grubunun cinsiyet değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir (T.27).

Tablo 28. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Şu Anda Hangi işte Çalıştıkları

Uyruk				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesy. Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	6	10	24	7	0	0	4	51
			Satır (%)	11,8%	19,6%	47,1%	13,7%	0,0%	0,0%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	14,0%	12,2%	40,0%	29,2%	0,0%	0,0%	25,0%	21,4%
		26-33	Sayı	17	21	18	9	0	5	4	74
			Satır (%)	23,0%	28,4%	24,3%	12,2%	0,0%	6,8%	5,4%	100,0%
			Sütun (%)	39,5%	25,6%	30,0%	37,5%	0,0%	45,5%	25,0%	31,1%
		34-41	Sayı	12	31	10	6	0	4	6	69
			Satır (%)	17,4%	44,9%	14,5%	8,7%	0,0%	5,8%	8,7%	100,0%
			Sütun (%)	27,9%	37,8%	16,7%	25,0%	0,0%	36,4%	37,5%	29,0%
		42-49	Sayı	8	17	7	2	1	2	2	39
			Satır (%)	20,5%	43,6%	17,9%	5,1%	2,6%	5,1%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	18,6%	20,7%	11,7%	8,3%	50,0%	18,2%	12,5%	16,4%
		50-57	Sayı	0	3	1	0	0	0	0	4
			Satır (%)	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	3,7%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,7%
		66+	Sayı	0	0	0	0	1	0	0	1
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,4%
	Toplam		Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
			Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	19	0	32				8	59
			Satır (%)	32,2%	0,0%	54,2%				13,6%	100,0%
			Sütun (%)	26,0%	0,0%	46,4%				50,0%	34,5%
		26-33	Sayı	31	5	23				6	65
			Satır (%)	47,7%	7,7%	35,4%				9,2%	100,0%
			Sütun (%)	42,5%	38,5%	33,3%				37,5%	38,0%
		34-41	Sayı	11	4	4				1	20
			Satır (%)	55,0%	20,0%	20,0%				5,0%	100,0%
			Sütun (%)	15,1%	30,8%	5,8%				6,3%	11,7%
		42-49	Sayı	10	2	5				1	18
			Satır (%)	55,6%	11,1%	27,8%				5,6%	100,0%
			Sütun (%)	13,7%	15,4%	7,2%				6,3%	10,5%
		50-57	Sayı	2	2	2				0	6
			Satır (%)	33,3%	33,3%	33,3%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,7%	15,4%	2,9%				0,0%	3,5%
		58-65	Sayı	0	0	3				0	3
			Satır (%)	0,0%	0,0%	100,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	4,3%				0,0%	1,8%
	Toplam		Sayı	73	13	69				16	171
			Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%				9,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%

Türk Yaş Grubu p=,000 Suriyeli Yaş Grubu p=,011

Uyruğa ve yaş grubuna göre şu anda çalışılan meslek grubu incelendiğinde, Türklerde 18-25 yaş aralığında bulunanların hizmet/satış elemanı, 26-33, 34-41, 42-49, 50-57 yaş grubunda bulunanların esnaf/zanaatkâr mesleğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Suriyelilerde ise, 18-25 yaş grubundakilerin hizmet/satış elemanı, 26-33, 34-41, 42-49 yaş grubunda bulunanların ise "işçi'' mesleğinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde yaş grubuna göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun yaş grubu değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir. Suriyelilerde de yaş grubu ile şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,011). Yani, şu anda çalışılan meslek grubunun yaş grubu değişkenlerine göre farklılaştığı görülmektedir (T.28).

Uyruğa ve eğitim durumuna göre şu anda hangi işte çalıştıkları incelenmiştir. Buna göre, Türklerde okur-yazarların eşit oranlarla işçi, esnaf/zanaatkâr, tarım/hayvancılık mesleklerini yaptıkları görülmektedir. Suriyelilerde ise okur-yazarların en çok yoğunlaştığı seçenek işçi seçeneğidir. Türklerde ve Suriyelilerde ilköğretim mezunlarının ise en çok yoğunlaştığı seçenek işçi seçeneğidir. Türklerde ortaöğretim mezunları birinci sırada esnaf/zanaatkâr, ikinci sırada işçi mesleğine sahipken, Suriyelilerde ortaöğretim mezunları eşit oranlar ile işçi ve hizmet/satış elamanı mesleklerini icra etmektedirler. Türklerde lise mezunlarının en çok yoğunlaştığı meslek esnaf/zanaatkâr mesleği iken Suriyelilerde hizmet/satış elamanı mesleğidir. Türklerde Üniversite/Yüksekokul mezunları profesyonel meslek grubunda yoğunlaşmaktadır. Suriyelilerde ise bu eğitim düzeyindekiler hizmet/satış elamanı mesleğini icra etmektedirler. Ki kare test sonucuna göre Türklerde (p=,000) ve Suriyelilerde (p=,000) eğitim durumuna göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum, şu anda çalışılan meslek grubunun eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir (T.29).

Tablo 29. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları

Uyruk				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/Hayvancılık	Memur	Diğer	
Türk	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	1	1	0	0	1	0	0	3
			Satır (%)	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,3%	1,2%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	1,3%
		İlköğretim	Sayı	15	13	5	0	1	0	3	37
			Satır (%)	40,5%	35,1%	13,5%	0,0%	2,7%	0,0%	8,1%	100,0%
			Sütun (%)	34,9%	15,9%	8,3%	0,0%	50,0%	0,0%	18,8%	15,5%
		Ortaöğretim	Sayı	10	11	9	0	0	0	3	33
			Satır (%)	30,3%	33,3%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	100,0%
			Sütun (%)	23,3%	13,4%	15,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18,8%	13,9%
		Lise	Sayı	11	37	31	0	0	1	6	86
			Satır (%)	12,8%	43,0%	36,0%	0,0%	0,0%	1,2%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,6%	45,1%	51,7%	0,0%	0,0%	9,1%	37,5%	36,1%
		Üniversite/ Yüksekokul	Sayı	6	20	15	24	0	10	4	79
			Satır (%)	7,6%	25,3%	19,0%	30,4%	0,0%	12,7%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	14,0%	24,4%	25,0%	100,0%	0,0%	90,9%	25,0%	33,2%
	Toplam		Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
			Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	10	2	1				0	13
			Satır (%)	76,9%	15,4%	7,7%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	13,7%	15,4%	1,4%				0,0%	7,6%
		İlköğretim	Sayı	45	5	31				3	84
			Satır (%)	53,6%	6,0%	36,9%				3,6%	100,0%
			Sütun (%)	61,6%	38,5%	44,9%				18,8%	49,1%
		Ortaöğretim	Sayı	10	0	10				6	26
			Satır (%)	38,5%	0,0%	38,5%				23,1%	100,0%
			Sütun (%)	13,7%	0,0%	14,5%				37,5%	15,2%
		Lise	Sayı	8	3	18				5	34
			Satır (%)	23,5%	8,8%	52,9%				14,7%	100,0%
			Sütun (%)	11,0%	23,1%	26,1%				31,3%	19,9%
		Üniversite/ Yüksekokul	Sayı	0	3	9				2	14
			Satır (%)	0,0%	21,4%	64,3%				14,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	23,1%	13,0%				12,5%	8,2%
	Toplam		Sayı	73	13	69				16	171
			Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%				9,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%

Türk Eğitim Durumu p=,000 Suriyeli Eğitim Durumu p=,000

Tablo 30. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları

				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Türk	Mesleki Özellikleri	İşçi	Sayı	40	1	0	0	0	0	0	41
			Satır (%)	97,6%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	93,0%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	17,2%
		Esnaf/ Zanaatkâr	Sayı	0	77	0	0	0	0	0	77
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	93,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	32,4%
		Hizmet/ Satış Elemanı	Sayı	0	1	56	0	0	0	0	57
			Satır (%)	0,0%	1,8%	98,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	1,2%	93,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	23,9%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	3	3	3	24	0	0	1	34
			Satır (%)	8,8%	8,8%	8,8%	70,6%	0,0%	0,0%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	7,0%	3,7%	5,0%	100,0%	0,0%	0,0%	6,3%	14,3%
		Tarım/ Hayvancılık	Sayı	0	0	0	0	2	0	0	2
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,8%
		Memur	Sayı	0	0	0	0	0	11	0	11
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	4,6%
		Ev hanımı	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	1
			Satır (%)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
		Diğer	Sayı	0	0	0	0	0	0	15	15
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	93,8%	6,3%
	Toplam		Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
			Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Mesleki Özellikleri	İşçi	Sayı	27	0	1				0	28
			Satır (%)	96,4%	0,0%	3,6%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	37,0%	0,0%	1,4%				0,0%	16,4%
		Esnaf/ Zanaatkâr	Sayı	11	9	7				4	31
			Satır (%)	35,5%	29,0%	22,6%				12,9%	100,0%
			Sütun (%)	15,1%	69,2%	10,1%				25,0%	18,1%
		Hizmet/ Satış Elemanı	Sayı	2	0	7				0	9
			Satır (%)	22,2%	0,0%	77,8%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,7%	0,0%	10,1%				0,0%	5,3%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	1	1	4				1	7
			Satır (%)	14,3%	14,3%	57,1%				14,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,4%	7,7%	5,8%				6,3%	4,1%
		Tarım/ Hayvancılık	Sayı	2	0	3				0	5
			Satır (%)	40,0%	0,0%	60,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,7%	0,0%	4,3%				0,0%	2,9%
		Memur	Sayı	0	1	0				0	1
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	7,7%	0,0%				0,0%	0,6%
		Öğrenci	Sayı	19	0	34				11	64
			Satır (%)	29,7%	0,0%	53,1%				17,2%	100,0%
			Sütun (%)	26,0%	0,0%	49,3%				68,8%	37,4%
		İşsiz	Sayı	5	0	2				0	7
			Satır (%)	71,4%	0,0%	28,6%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	6,8%	0,0%	2,9%				0,0%	4,1%
		Ev hanımı	Sayı	0	0	1				0	1
			Satır (%)	0,0%	0,0%	100,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	1,4%				0,0%	0,6%
		Diğer	Sayı	6	2	10				0	18
			Satır (%)	33,3%	11,1%	55,6%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	8,2%	15,4%	14,5%				0,0%	10,5%
	Toplam		Sayı	73	13	69				16	171
			Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%				9,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%

Türk Mesleki Özellik p=,000 Suriyeli Mesleki Özellik p=,000

Uyruk ve mesleki özelliklerine göre şu anda hangi işte çalıştıkları incelenmiştir. Buna göre mesleği işçi olan Türklerin ve Suriyelilerin şu anda yaptığı işin de işçilik olduğu görülmektedir. Türklerde esnaf/zanaatkâr olanların şu andaki mesleklerinin de esnaf/zanaatkâr olduğu görülürken Suriyelilerin Suriye'de esnaf/ zanaatkâr mesleğini icra ederken, Türkiye'de işçi meslek grubunda daha fazla yoğunlaştıkları, ikinci sırada ise esnaf/zanaatkâr oldukları görülmektedir. Hizmet/satış elamanı olan Türkler ve Suriyeliler, şu anda da bu meslek grubunda bulunmaktadırlar. Türklerde profesyonel meslek grubunda bulunanların çoğunluğu şu anda da bu meslek grubunda bulunurken, Suriyelilerde profesyonel meslek grubunda bulunanlar, hizmet/satış elemanı grubunda yoğunlaşmakta ve şu anda profesyonel meslek icra eden bulunmamaktadır. Türklerde mesleği tarım/hayvancılık olanlar şu anda da bu mesleği icra ederken, Suriyelilerde bu meslek grubunda bulunanlar şu anda hizmet/satış elemanı ve işçi olarak çalışmaktadırlar. Türklerde memur meslek grubunda bulunanların tamamı şu anda da memurluk yaparken, Suriyelilerde bu durum, Suriye'de iken memur olan yalnızca 1 kişinin bulunması ve bu kişinin de şu anda esnaf/zanaatkâr olarak çalıştığı görülmektedir. Bu durum Suriyelilerin Türk vatandaşı olmadıkları için "memur'' mesleğini icra edemeyecekleri ile ilişkilidir. Suriyelilerin, Suriye'de iken öğrenci olanlarının Türkiye'ye geldikten sonra iki meslek grubunda bulundukları görülmektedir. Bunlardan yoğunluk oranına göre ilki hizmet/satış elemanı meslek grubu iken, ikincisi işçi meslek grubudur. Türklerde işsiz olan bulunmazken, Suriyelilerin Suriye'de iken işsiz olanlarının tamamının şu anda bir meslek icra ettikleri (işçi, hizmet/satış elamanı) görülmektedir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin işsiz olanlarının tamamı istihdam edilmiştir. Türklerden ev hanımı olan bir katılımcının şu anda hizmet/satış elamanı olarak çalıştığı görülürken aynı şekilde Suriye'de iken ev hanımı olan bir katılımcının şu anda hizmet/satış elemanı olarak çalıştığı görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde (p=,000) ve Suriyelilerde (p=,000) mesleki özelliğe göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun mesleki özelliklere göre farklılaştığını göstermektedir (T.30).

Tablo 31. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Şu Anda Çalışılan Meslek Grubu

Uyruk				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Türk	Hane Geliri	2501-3500	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	1
			Satır (%)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
		4501-5500	Sayı	4	0	2	0	0	0	0	6
			Satır (%)	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	9,3%	0,0%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%
		5501-6500	Sayı	21	3	5	1	1	0	1	32
			Satır (%)	65,6%	9,4%	15,6%	3,1%	3,1%	0,0%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	48,8%	3,7%	8,3%	4,2%	50,0%	0,0%	6,3%	13,4%
		6501-7500	Sayı	0	17	9	1	0	0	2	29
			Satır (%)	0,0%	58,6%	31,0%	3,4%	0,0%	0,0%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	20,7%	15,0%	4,2%	0,0%	0,0%	12,5%	12,2%
		7501-8500	Sayı	6	12	8	2	0	0	3	31
			Satır (%)	19,4%	38,7%	25,8%	6,5%	0,0%	0,0%	9,7%	100,0%
			Sütun (%)	14,0%	14,6%	13,3%	8,3%	0,0%	0,0%	18,8%	13,0%
		8501-9500	Sayı	8	13	8	8	0	2	2	41
			Satır (%)	19,5%	31,7%	19,5%	19,5%	0,0%	4,9%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	18,6%	15,9%	13,3%	33,3%	0,0%	18,2%	12,5%	17,2%
		9501-10500	Sayı	2	23	11	4	1	5	6	52
			Satır (%)	3,8%	44,2%	21,2%	7,7%	1,9%	9,6%	11,5%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	28,0%	18,3%	16,7%	50,0%	45,5%	37,5%	21,8%
		10501 +	Sayı	2	14	16	8	0	4	2	46
			Satır (%)	4,3%	30,4%	34,8%	17,4%	0,0%	8,7%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	17,1%	26,7%	33,3%	0,0%	36,4%	12,5%	19,3%
	Toplam		Sayı	43	82	60	24	2	11	16	238
			Satır (%)	18,1%	34,5%	25,2%	10,1%	0,8%	4,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Hane Geliri	500-1500	Sayı	0	1	0				0	1
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	7,7%	0,0%				0,0%	0,6%
		1501-2500	Sayı	1	0	2				0	3
			Satır (%)	33,3%	0,0%	66,7%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	1,4%	0,0%	2,9%				0,0%	1,8%
		2501-3500	Sayı	4	0	3				0	7
			Satır (%)	57,1%	0,0%	42,9%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	5,5%	0,0%	4,3%				0,0%	4,1%
		3501-4500	Sayı	22	7	19				8	56
			Satır (%)	39,3%	12,5%	33,9%				14,3%	100,0%
			Sütun (%)	30,1%	53,8%	27,5%				50,0%	32,7%
		4501-5500	Sayı	14	2	15				3	34
			Satır (%)	41,2%	5,9%	44,1%				8,8%	100,0%
			Sütun (%)	19,2%	15,4%	21,7%				18,8%	19,9%
		5501-6500	Sayı	17	2	16				1	36
			Satır (%)	47,2%	5,6%	44,4%				2,8%	100,0%
			Sütun (%)	23,3%	15,4%	23,2%				6,3%	21,1%
		6501-7500	Sayı	6	0	4				2	12
			Satır (%)	50,0%	0,0%	33,3%				16,7%	100,0%
			Sütun (%)	8,2%	0,0%	5,8%				12,5%	7,0%
		7501-8500	Sayı	3	0	3				0	6
			Satır (%)	50,0%	0,0%	50,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,1%	0,0%	4,3%				0,0%	3,5%
		8501-9500	Sayı	5	0	2				1	8
			Satır (%)	62,5%	0,0%	25,0%				12,5%	100,0%
			Sütun (%)	6,8%	0,0%	2,9%				6,3%	4,7%
		9501-10500	Sayı	1	1	3				0	5
			Satır (%)	20,0%	20,0%	60,0%				0,0%	100,0%
			Sütun (%)	1,4%	7,7%	4,3%				0,0%	2,9%
		10501 +	Sayı	0	0	2				1	3
			Satır (%)	0,0%	0,0%	66,7%				33,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	2,9%				6,3%	1,8%
	Toplam		Sayı	73	13	69				16	171
			Satır (%)	42,7%	7,6%	40,4%				9,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%

Türk Hane Geliri p=,000 Suriyeli Hane Geliri p=,338

Uyruğa ve hane gelirine göre şu anda hangi işte çalıştıkları incelenmiştir. Buna göre Türlerden aylık ortalama hane geliri asgari ücretin altında olanların (2501-3500) şu anda yaptığı mesleğin hizmet/satış elemanı ve (4501-5500) işçi olduğu görülmektedir. Aylık ortalama hane geliri 3501-4500 olan Türkler, şu anda bir meslek yapmadıkları için tabloda yer almamaktadırlar. Suriyelilerde ise asgari ücretin altında geliri olanların 500-1500 TL ile esnaf/zanaatkâr, 1501-2500 TL ile işçi, 2501-3500 TL ile yoğunluk oranına göre sıralandığında işçi ve hizmet/satış elamanı, 3501-4500 TL ile en fazla yoğunluk gösterdikleri seçeneğin işçi olduğu görülmektedir. Türklerde ve Suriyelilerde asgari ücretin üstünde geliri olanların 5501-6500 TL ile en fazla yoğunluk gösterdikleri seçeneğin işçi olduğu görülmektedir. Türklerde 6501-7500 TL geliri olanların en fazla yoğunluk gösterdiği seçenek esnaf/zanaatkâr olduğu görülürken, Suriyelilerde 6501-7500 TL geliri olanların en fazla yoğunluk gösterdiği seçenek işçi seçeneğidir. Türklerde 7501-8500 TL geliri olanların en fazla yoğunluk gösterdiği seçenek esnaf/zanaatkâr iken, Suriyelilerde 7501-8500 TL geliri olanların eşit oranda yoğunluk göstererek işçi ve hizmet/satış elamanı oldukları görülmektedir. Türklerde 8501-9500 gelir aralığına sahip olanların çoğunluğu esnaf/zanaatkâr iken, Suriyelilerde 8501-9500 gelir aralığına sahip olanların işçi meslek grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Türklerde 9501-10500 TL gelir aralığına sahip olanlar esnaf/zanaatkâr meslek grubunda yoğunluk gösterirken, Suriyelilerde 9501-10500 TL gelir aralığına sahip olanlar hizmet/satış elamanı meslek grubunda yoğunluk göstermektedir. Türklerde ve Suriyelilerde 10501 TL ve üzerine gelir aralığına sahip olanların hizmet/satış elemanı meslek grubunda yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde hane gelirine göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun hane gelirine göre farklılaştığını göstermektedir. Suriyelilerde ise Türklerin aksine, hane gelirine göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi anlamlı değildir (p=,338). Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun hane geliri değişkenlerine göre farklılaşmadığını göstermektedir. Türklerde hane geliri düzeyleri, çeşitli meslek grupları açısından birbirinden farklılaşırken, Suriyelilerde bu dağılım benzemektedir (T.31).

Katılımcılara Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türklerin %64,8'i hayır

cevabını vermiştir. Suriyelilerde ise en çok frekans toplayan seçenek %76 ile bir fikrim yok seçeneği olmuştur. Konu ile ilgili hem Türklerin hem de Suriyelilerin umutsuz tavırlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Her iki kesimin de, Suriye'deki iç savaşa dış ülkelerin dahil olması ve Suriye'de asker bulundurmaları, meselenin çözümsüz hale gelmesine neden olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır. Savaşın durdurulabileceğini düşünen, diğer bir ifade ile "evet" cevabını veren Türkler ve Suriyelilerin, bu durumu Türkiye'nin makro açıdan güçlü, mikro açıdan dış ilişkiler konusunda güçlü bir devlet olması ile ilişkilendirdikleri gözlemlenmiştir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünce farklılaşmaktadır (p=,000) (T.32).

3. SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ ve TÜRKİYE'DEKİ İLK AŞAMA

3.1. İç Savaş ve Türkiye İlişkisi

Tablo 32. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Diplomatik Girişimleri ile Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	77	259	64	400
		Satır (%)	19,3%	64,8%	16,0%	100,0%
		Sütun (%)	64,7%	62,6%	24,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	42	155	203	400
		Satır (%)	10,5%	38,8%	50,7%	100,0%
		Sütun (%)	35,3%	37,4%	76,0%	50,0%
Toplam		Sayı	119	414	267	800
		Satır (%)	14,9%	51,7%	33,4%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 33. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce

Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce				Katılımcının Cinsiyeti		Toplam	Anlamlılık
				Kadın	Erkek		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	28	49	77	p=,944
			Satır (%)	36,4%	63,6%	100,0%	
			Sütun (%)	65,1%	64,5%	64,7%	
		Suriyeli	Sayı	15	27	42	
			Satır (%)	35,7%	64,3%	100,0%	
			Sütun (%)	34,9%	35,5%	35,3%	
	Toplam		Sayı	43	76	119	
			Satır (%)	36,1%	63,9%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	116	143	259	p=,840
			Satır (%)	44,8%	55,2%	100,0%	
			Sütun (%)	62,0%	63,0%	62,6%	
		Suriyeli	Sayı	71	84	155	
			Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%	
			Sütun (%)	38,0%	37,0%	37,4%	
	Toplam		Sayı	187	227	414	
			Satır (%)	45,2%	54,8%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	39	25	64	p=,135
			Satır (%)	60,9%	39,1%	100,0%	
			Sütun (%)	27,7%	19,8%	24,0%	
		Suriyeli	Sayı	102	101	203	
			Satır (%)	50,2%	49,8%	100,0%	
			Sütun (%)	72,3%	80,2%	76,0%	
	Toplam		Sayı	141	126	267	
			Satır (%)	52,8%	47,2%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve cinsiyete göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünce incelendiğinde Türk kadınlarında en çok frekans toplayan seçenek %44,8 ile hayır seçeneğidir. Suriyeli kadınlarda ise en çok frekans toplayan seçenek %50,2 ile fikrim yok seçeneğidir. Suriyeli erkeklerde en çok frekans toplayan seçenek hayır seçeneğidir. Türk erkeklerinde bu oran %55,2 iken Suriyeli erkeklerde %54,2'dir. Görüşmeler sırasında Suriyelilerin cinsiyet farksızın bu soruyu yanıtlarken umutsuz cevaplar verdikleri gözlenmiştir. Örneğin Suriyeli katılımcılardan bir tanesi, "… *Suriye'de artık eskiye dönmek çok zor, bir kere çıktık oradan, dönmeyiz, düzelmez bunu Türkiye değil kimse yapamaz*…" (Suriyeli, E, 38) şeklinde ifadeler kullanırken bir başka Suriyeli katılımcı "…*Türkiye Suriye'ye girdi zaten ama kendisi için ortada durum,*

düzelmez…" (Suriyeli, E, 43) şeklinde benzer ifadeler kullanmıştır. Türk katılımcılar da Suriyeliler ile benzer ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin bir Türk katılımcı, "*Suriye'deki durum diplomatik girişim ile değil askeri müdahale ile son bulabilir ancak her devletten varlar orda karmakarışık bir yer oldu siyasetle çözülmez bu iş*…" (Türk, E. 42) şeklinde ifade etmiştir. Bu soruyu yanıtlarken ek ifadelerde bulunanların daha çok erkeklerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın durdurulabileceğine yönelik düşüncede (evet, p=,949), durdurulamayacağına yönelik düşüncede (hayır, p=,840) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,135) uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki değişkenlerin anlam düzeyi düşüktür. Bu, Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine ya da durdurulamayacağına yönelik düşüncede, cinsiyet değişkenlerine göre uyruğun farklılaşmadığını göstermektedir. Örneğin 'evet' cevabı, uyrukların cinsiyetine göre incelendiğinde, bu cevabı veren Türklerin ve Suriyelilerin çoğu erkektir (T.33).

Uyruk ve yaş grubuna göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünce incelendiğinde Türklerde evet cevabını verenlerin %26'sının 18-25 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Türklerde hayır cevabını verenler ise %25,9 ile eşit olarak hem 26-33 hem de 34-41 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Suriyelilerde hayır cevabını verenler %33,5 ile 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. İkinci sırada ise hayır seçeneği %28,4 ile 18-25 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Bu yaş grubundakilerin Suriye'deki iç savaşı diğer yaş grubundakilere göre objektif olarak yorumlaması ihtimalinin daha düşük olduğunu söylememiz mümkündür. Çünkü bu yaş grubunda bulunanların Suriye'deki iç savaş başladığında çocuk yaşta oldukları bir gerçektir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın durdurulabileceğine yönelik düşüncede, uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlı değildir (evet, p=,124). Bu, yaş grubuna göre uyruk değişkeninin farklılaşmadığını göstermektedir. Suriye'deki iç savaşın durdurulamayacağına yönelik düşüncede ise, yaş grubuna göre uyruk farklılaşmaktadır (yani anlamlıdır) (hayır, p=,000). Bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda da yaş grubuna göre uyruk ilişkisi anlamlıdır (fikrim yok, p=,016). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir (T.34).

Tablo 34. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Diplomatik Girişimleri ile Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Durdurulabileceğine Yönelik Düşünce				Yaş							
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	20	17	14	17	2	4	3	77
			Satır (%)	26,0%	22,1%	18,2%	22,1%	2,6%	5,2%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	52,6%	68,0%	73,7%	70,8%	33,3%	100,0%	100,0%	64,7%
		Suriyeli	Sayı	18	8	5	7	4	0	0	42
			Satır (%)	42,9%	19,0%	11,9%	16,7%	9,5%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,4%	32,0%	26,3%	29,2%	66,7%	0,0%	0,0%	35,3%
	Toplam		Sayı	38	25	19	24	6	4	3	119
			Satır (%)	31,9%	21,0%	16,0%	20,2%	5,0%	3,4%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	60	67	67	37	6	14	8	259
			Satır (%)	23,2%	25,9%	25,9%	14,3%	2,3%	5,4%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	57,7%	56,3%	77,0%	60,7%	33,3%	82,4%	100,0%	62,6%
		Suriyeli	Sayı	44	52	20	24	12	3	0	155
			Satır (%)	28,4%	33,5%	12,9%	15,5%	7,7%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	42,3%	43,7%	23,0%	39,3%	66,7%	17,6%	0,0%	37,4%
	Toplam		Sayı	104	119	87	61	18	17	8	414
			Satır (%)	25,1%	28,7%	21,0%	14,7%	4,3%	4,1%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	14	13	12	19	2	1	3	64
			Satır (%)	21,9%	20,3%	18,8%	29,7%	3,1%	1,6%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	23,3%	17,6%	27,3%	31,7%	10,5%	14,3%	100,0%	24,0%
		Suriyeli	Sayı	46	61	32	41	17	6	0	203
			Satır (%)	22,7%	30,0%	15,8%	20,2%	8,4%	3,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	76,7%	82,4%	72,7%	68,3%	89,5%	85,7%	0,0%	76,0%
	Toplam		Sayı	60	74	44	60	19	7	3	267
			Satır (%)	22,5%	27,7%	16,5%	22,5%	7,1%	2,6%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,124 Hayır p=,000 Fikrim Yok p=,016

Tablo 35. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce

p=,000			Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	248	101	51	400
		Satır (%)	62,0%	25,3%	12,8%	100,0%
		Sütun (%)	81,0%	41,4%	20,4%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	58	143	199	400
		Satır (%)	14,5%	35,8%	49,8%	100,0%
		Sütun (%)	19,0%	58,6%	79,6%	50,0%
Toplam		Sayı	306	244	250	800
		Satır (%)	38,3%	30,5%	31,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerin %62'si "evet" cevabını vererek, Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğini düşünmektedir. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriye'deki iç savaşın sonucunda Türkiye'ye sığınan Suriyeli mültecilerin Türkiye'yi ekonomik, sosyal, eğitim, sağlık ve güvenlik açısından tehdit ettiğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra Türklerden %25,3'ünün "hayır" cevabını verenlerin, Suriye'deki iç savaş sonucunda Türkiye'nin de askeri olarak Suriye'de bulunmasının, Türkiye'nin terör bakımından sınır ve iç güvenliğinin sağlanması ile ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir. Suriyelilerden "hayır" cevabını verenlerin oranı ise %35,8'dir. Suriyeliler "hayır" cevabını vererek, Suriye'deki iç savaşın Türkleri değil, Suriyelileri olumsuz yönde etkilediğini düşündükleri gözlemlenmiştir. Şöyle ki; Suriyeliler iç savaş sonucunda "mağdur" olan, Türkiye ise "mağdurlara yardım eden" konumundadır. Yardım eden konumunda Suriyelilere göre Türk halkından önce Türk hükümeti bulunmaktadır. Suriyeliler, genel olarak "*kendi işimizde-gücümüzdeyiz*" ifadesinde bulunarak Türkiye'ye şu anda ya da gelecek zamanda herhangi bir olumsuzluk yaratmadıklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin "fikrim yok" cevabını verenlerin oranı "hayır" cevabını verenlerin oranından yüksektir (%49,8). "Fikrim yok" cevabını veren Suriyelilerin bu durumu, "*hem Suriyeliler hem de Türkler açısından durumun karmaşıklığı ve belirsizliği nedeniyle bir yorum yapamam*" şeklinde ortak bir ifade ile belirtmişlerdir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşünce arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre söz konusu düşünce farklılaşmaktadır (T.35).

Uyruk ve cinsiyete göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Türklerde (%60,9) ve Suriyelilerde (%62,9) evet cevabını verenlerin çoğunun erkekler olduğu görülmektedir. "Hayır" cevabını verenlerde ise Türk kadınlarının oranı (%54,5) yüksekken, Suriyelilerde (%54,5) erkeklerin oranı yüksektir. "Fikrim yok" cevabı incelendiğinde ise Türklerde (%60,8) ve Suriyelilerde (%50,8) kadınların yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşüncede (evet, p=,868), uyruğa göre cinsiyet ilişkisi, tehdit etmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (hayır, p=,166) ve bu konu hakkında bir fikrin

olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (fikrim yok, p=200) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda cinsiyet değişkenine göre uyruk farklılaşmamaktadır (T.36).

Tablo 36. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam	Anlamlılık
				Kadın	Erkek		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	97	151	248	**p=,868**
			Satır (%)	39,1%	60,9%	100,0%	
			Sütun (%)	81,5%	80,7%	81,0%	
		Suriyeli	Sayı	22	36	58	
			Satır (%)	37,9%	62,1%	100,0%	
			Sütun (%)	18,5%	19,3%	19,0%	
	Toplam		Sayı	119	187	306	
			Satır (%)	38,9%	61,1%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	55	46	101	**p=,166**
			Satır (%)	54,5%	45,5%	100,0%	
			Sütun (%)	45,8%	37,1%	41,4%	
		Suriyeli	Sayı	65	78	143	
			Satır (%)	45,5%	54,5%	100,0%	
			Sütun (%)	54,2%	62,9%	58,6%	
	Toplam		Sayı	120	124	244	
			Satır (%)	49,2%	50,8%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	31	20	51	**p=,200**
			Satır (%)	60,8%	39,2%	100,0%	
			Sütun (%)	23,5%	16,9%	20,4%	
		Suriyeli	Sayı	101	98	199	
			Satır (%)	50,8%	49,2%	100,0%	
			Sütun (%)	76,5%	83,1%	79,6%	
	Toplam		Sayı	132	118	250	
			Satır (%)	52,8%	47,2%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve yaş grubuna göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin Geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre "evet" cevabını veren Türklerin 26-33 yaş grubunda yoğunlaştığı görülürken, Suriyelilerin 18-25 yaş grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Türklerden "hayır" cevabını verenlerin 34-41 yaş grubunda yoğunlaştığı görülürken, Suriyeliler 26-33 yaş grubunda yoğunluk göstermektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türkler ise 34-41 yaş grubunda yoğunlaşmakta, Suriyeliler ise 26-33 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. Hem Türkler hem de Suriyelilerin verdikleri cevaplara yaş açısından bakıldığında,

birbirine yakın yaş gruplarından oluştuğu görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşüncede (evet, p=002), tehdit etmediğine yönelik düşüncede (hayır, p=000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (fikrim yok, p=,002) uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır. Yani, verilen cevaplarda yaş gruplarına göre uyruk değişkenlerinde farklılaşma bulunmaktadır (T.37).

Tablo 37. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce				**Yaş**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	63	70	54	45	2	6	8	248
			Satır (%)	25,4%	28,2%	21,8%	18,1%	0,8%	2,4%	3,2%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	77,8%	94,7%	84,9%	33,3%	75,0%	100,0%	81,0%
		Suriyeli	Sayı	21	20	3	8	4	2	0	58
			Satır (%)	36,2%	34,5%	5,2%	13,8%	6,9%	3,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	22,2%	5,3%	15,1%	66,7%	25,0%	0,0%	19,0%
	Toplam		Sayı	84	90	57	53	6	8	8	306
			Satır (%)	27,5%	29,4%	18,6%	17,3%	2,0%	2,6%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	18	21	25	17	7	10	3	101
			Satır (%)	17,8%	20,8%	24,8%	16,8%	6,9%	9,9%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	30,0%	29,2%	58,1%	44,7%	41,2%	90,9%	100,0%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	42	51	18	21	10	1	0	143
			Satır (%)	29,4%	35,7%	12,6%	14,7%	7,0%	0,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	70,0%	70,8%	41,9%	55,3%	58,8%	9,1%	0,0%	58,6%
	Toplam		Sayı	60	72	43	38	17	11	3	244
			Satır (%)	24,6%	29,5%	17,6%	15,6%	7,0%	4,5%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	13	6	14	11	1	3	3	51
			Satır (%)	25,5%	11,8%	27,5%	21,6%	2,0%	5,9%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	22,4%	10,7%	28,0%	20,4%	5,0%	33,3%	100,0%	20,4%
		Suriyeli	Sayı	45	50	36	43	19	6	0	199
			Satır (%)	22,6%	25,1%	18,1%	21,6%	9,5%	3,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	77,6%	89,3%	72,0%	79,6%	95,0%	66,7%	0,0%	79,6%
	Toplam		Sayı	58	56	50	54	20	9	3	250
			Satır (%)	23,2%	22,4%	20,0%	21,6%	8,0%	3,6%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,002 Hayır p=,000 Fikrim Yok p=,002

Uyruğa ve eğitim durumuna göre Suriye'deki iç savaşın, Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre "evet" cevabını veren Türklerin çoğunun "lise" mezunu olduğu görülürken, Suriyelilerin "ilköğretim" mezunu olduğu görülmektedir. Aynı şekilde "hayır" cevabını veren

Türklerin çoğunun yine “lise’’ mezunu olduğu görülürken, Suriyelilerin çoğunun “ilköğretim’’ mezunu olduğu görülmektedir. “Fikrim yok’’ diyen Türkler ve Suriyelilerin çoğunluğu ise “ilköğretim’’ mezunudur. Ki kare test sonucuna göre Suriye’deki iç savaşın Türkiye’nin geleceğini tehdit ettiğine yönelik düşüncede (evet, p=000), tehdit etmediğine yönelik düşüncede (hayır, p=000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (fikrim yok, p=,000) uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır. Yani, verilen cevaplarda, eğitim durumu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.38).

Tablo 38. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Türkiye'nin Geleceğini Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	4	30	40	94	80	248
			Satır (%)	1,6%	12,1%	16,1%	37,9%	32,3%	100,0%
			Sütun (%)	23,5%	57,7%	90,9%	86,2%	95,2%	81,0%
		Suriyeli	Sayı	13	22	4	15	4	58
			Satır (%)	22,4%	37,9%	6,9%	25,9%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	76,5%	42,3%	9,1%	13,8%	4,8%	19,0%
	Toplam		Sayı	17	52	44	109	84	306
			Satır (%)	5,6%	17,0%	14,4%	35,6%	27,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	31	16	40	12	101
			Satır (%)	2,0%	30,7%	15,8%	39,6%	11,9%	100,0%
			Sütun (%)	6,5%	31,6%	48,5%	64,5%	60,0%	41,4%
		Suriyeli	Sayı	29	67	17	22	8	143
			Satır (%)	20,3%	46,9%	11,9%	15,4%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	93,5%	68,4%	51,5%	35,5%	40,0%	58,6%
	Toplam		Sayı	31	98	33	62	20	244
			Satır (%)	12,7%	40,2%	13,5%	25,4%	8,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	20	13	14	3	51
			Satır (%)	2,0%	39,2%	25,5%	27,5%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	1,7%	18,7%	41,9%	35,9%	23,1%	20,4%
		Suriyeli	Sayı	59	87	18	25	10	199
			Satır (%)	29,6%	43,7%	9,0%	12,6%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	98,3%	81,3%	58,1%	64,1%	76,9%	79,6%
	Toplam		Sayı	60	107	31	39	13	250
			Satır (%)	24,0%	42,8%	12,4%	15,6%	5,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim Yok p=,000

3.2. İç Savaş ve Mültecilik İlişkisi

Tablo 39. Uyruğa Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

p=,000			Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	237	129	34	400
		Satır (%)	59,3%	32,3%	8,5%	100,0%
		Sütun (%)	42,5%	83,2%	39,1%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	321	26	53	400
		Satır (%)	80,3%	6,5%	13,3%	100,0%
		Sütun (%)	57,5%	16,8%	60,9%	50,0%
Toplam		Sayı	558	155	87	800
		Satır (%)	69,8%	19,4%	10,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirip getirmediğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerin %59,3'ü evet cevabını verirken, Suriyelilerin %80,3'ü evet cevabını vermiştir. Her iki uyrukta da "evet" cevabı çoğunlukta olmasına rağmen, Suriyeliler, Türklere göre mülteci olma halini zorunlu görme açısından çoğunluğu oluşturmaktadır. Türklerde iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirmediğini düşünenlerin oranı %32,3 iken, Suriyelilerde bu oran %6,5'tir. Suriyelilerde ''fikrim yok'' cevabını verenlerin oranı "hayır'' cevabını verenlerin oranından iki kat fazladır. Bu durum saha araştırmalarında yapılan gözlemlerin sonucunda, soruya ilişkin Suriyelilerin çekingen tavırlar göstermesi ile ilişkilendirilebilir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre söz konusu düşünce farklılaşmaktadır (T.39).

Uyruk ve cinsiyete göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerde "evet'' cevabını verenlerin çoğunluğunun erkek olduğu görülürken, Suriyelilerde yalnızca bir kişi fark ile kadın olduğu görülmektedir. Hayır cevabını veren Türklerde ise çoğunluğu bir kişi fark ile erkekler oluşturmaktadır. Suriyelilerde de hayır cevabında çoğunluk erkeklerdedir. Bu konu hakkında bir fikri olmayan Türklerde ve Suriyelilerde ise çoğunluğu yine erkekler oluşturmaktadır. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğine yönelik düşüncede (evet, p=,142), uyruğa

göre cinsiyet ilişkisi, zorunlu hale getirmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (hayır, p=,299) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (fikrim yok, p=256) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda cinsiyet, uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.40).

Tablo 40. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam	Anlamlılık
				Kadın	Erkek		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	104	133	237	**p=,142**
			Satır (%)	43,9%	56,1%	100,0%	
			Sütun (%)	39,2%	45,4%	42,5%	
		Suriyeli	Sayı	161	160	321	
			Satır (%)	50,2%	49,8%	100,0%	
			Sütun (%)	60,8%	54,6%	57,5%	
	Toplam		Sayı	265	293	558	
			Satır (%)	47,5%	52,5%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	64	65	129	**p=,299**
			Satır (%)	49,6%	50,4%	100,0%	
			Sütun (%)	86,5%	80,2%	83,2%	
		Suriyeli	Sayı	10	16	26	
			Satır (%)	38,5%	61,5%	100,0%	
			Sütun (%)	13,5%	19,8%	16,8%	
	Toplam		Sayı	74	81	155	
			Satır (%)	47,7%	52,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	15	19	34	**p=,256**
			Satır (%)	44,1%	55,9%	100,0%	
			Sütun (%)	46,9%	34,5%	39,1%	
		Suriyeli	Sayı	17	36	53	
			Satır (%)	32,1%	67,9%	100,0%	
			Sütun (%)	53,1%	65,5%	60,9%	
	Toplam		Sayı	32	55	87	
			Satır (%)	36,8%	63,2%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve yaş grubuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerde "evet" cevabını verenlerin çoğunluğu eşit oranlarla (%23,6) 26-33 ve 34-41 yaş gruplarıdır. Suriyelilerde evet diyenlerin çoğunluğu ise 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Hayır cevabını veren Türkler eşit oranlarla (%27,1) 18-25 ve 26-33 yaş grubunda bulunanlarken, Suriyelilerde hayır diyenler 18-25 yaş grubundakilerdir. Bu konu

hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerin çoğunluğu 18-25 yaş grubunda iken, Suriyelilerin büyük çoğunluğu 26-33 yaş grubundakilerdir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğine yönelik düşüncede (evet, p=,251), uyruğa göre yaş grubu ilişkisi, zorunlu hale getirmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (hayır, p=,221) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (fikrim yok, p=306) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda yaş grubu, uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.41).

Tablo 41. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	47	56	56	47	8	15	8	237
			Satır (%)	19,8%	23,6%	23,6%	19,8%	3,4%	6,3%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	35,3%	36,6%	54,9%	44,3%	22,9%	71,4%	100,0%	42,5%
		Suriyeli	Sayı	86	97	46	59	27	6	0	321
			Satır (%)	26,8%	30,2%	14,3%	18,4%	8,4%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	64,7%	63,4%	45,1%	55,7%	77,1%	28,6%	0,0%	57,5%
	Toplam		Sayı	133	153	102	106	35	21	8	558
			Satır (%)	23,8%	27,4%	18,3%	19,0%	6,3%	3,8%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	35	35	30	21	1	3	4	129
			Satır (%)	27,1%	27,1%	23,3%	16,3%	0,8%	2,3%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	76,1%	79,5%	90,9%	91,3%	50,0%	100,0%	100,0%	83,2%
		Suriyeli	Sayı	11	9	3	2	1	0	0	26
			Satır (%)	42,3%	34,6%	11,5%	7,7%	3,8%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	20,5%	9,1%	8,7%	50,0%	0,0%	0,0%	16,8%
	Toplam		Sayı	46	44	33	23	2	3	4	155
			Satır (%)	29,7%	28,4%	21,3%	14,8%	1,3%	1,9%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	12	6	7	5	1	1	2	34
			Satır (%)	35,3%	17,6%	20,6%	14,7%	2,9%	2,9%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	52,2%	28,6%	46,7%	31,3%	16,7%	25,0%	100,0%	39,1%
		Suriyeli	Sayı	11	15	8	11	5	3	0	53
			Satır (%)	20,8%	28,3%	15,1%	20,8%	9,4%	5,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,8%	71,4%	53,3%	68,8%	83,3%	75,0%	0,0%	60,9%
	Toplam		Sayı	23	21	15	16	6	4	2	87
			Satır (%)	26,4%	24,1%	17,2%	18,4%	6,9%	4,6%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,251 Hayır p=,221 Fikrim Yok p=,306

Tablo 42. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	4	54	45	83	51	237
			Satır (%)	1,7%	22,8%	19,0%	35,0%	21,5%	100,0%
			Sütun (%)	4,4%	28,3%	57,7%	63,4%	75,0%	42,5%
		Suriyeli	Sayı	86	137	33	48	17	321
			Satır (%)	26,8%	42,7%	10,3%	15,0%	5,3%	100,0%
			Sütun (%)	95,6%	71,7%	42,3%	36,6%	25,0%	57,5%
	Toplam		Sayı	90	191	78	131	68	558
			Satır (%)	16,1%	34,2%	14,0%	23,5%	12,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	21	16	53	37	129
			Satır (%)	1,6%	16,3%	12,4%	41,1%	28,7%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	61,8%	94,1%	88,3%	94,9%	83,2%
		Suriyeli	Sayı	3	13	1	7	2	26
			Satır (%)	11,5%	50,0%	3,8%	26,9%	7,7%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	38,2%	5,9%	11,7%	5,1%	16,8%
	Toplam		Sayı	5	34	17	60	39	155
			Satır (%)	3,2%	21,9%	11,0%	38,7%	25,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	6	8	12	7	34
			Satır (%)	2,9%	17,6%	23,5%	35,3%	20,6%	100,0%
			Sütun (%)	7,7%	18,8%	61,5%	63,2%	70,0%	39,1%
		Suriyeli	Sayı	12	26	5	7	3	53
			Satır (%)	22,6%	49,1%	9,4%	13,2%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	92,3%	81,3%	38,5%	36,8%	30,0%	60,9%
	Toplam		Sayı	13	32	13	19	10	87
			Satır (%)	14,9%	36,8%	14,9%	21,8%	11,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Uyruk ve eğitim durumuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerde evet, hayır, fikrim yok cevabını verenlerin büyük çoğunluğunun "lise'' mezunu olduğu görülmektedir. Suriyelilerde ise evet, hayır, fikrim yok cevabını verenlerin büyük çoğunluğunun "ilköğretim'' mezunu olduğu görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğine yönelik düşüncede (evet, p=,000), uyruğa göre yaş grubu ilişkisi, zorunlu hale getirmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (hayır, p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (fikrim

yok, p=000) anlamlıdır. Yani verilen cevaplarda eğitim durumu, uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.42).

Tablo 43. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce				Medeni Durum				Toplam	Anlamlılık
				Bekar	Evli	Dul	Boşanmış		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	68	147	14	8	237	
			Satır (%)	28,7%	62,0%	5,9%	3,4%	100,0%	
			Sütun (%)	58,6%	37,1%	37,8%	88,9%	42,5%	
		Suriyeli	Sayı	48	249	23	1	321	
			Satır (%)	15,0%	77,6%	7,2%	0,3%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	41,4%	62,9%	62,2%	11,1%	57,5%	
	Toplam		Sayı	116	396	37	9	558	
			Satır (%)	20,8%	71,0%	6,6%	1,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	45	78	3	3	129	
			Satır (%)	34,9%	60,5%	2,3%	2,3%	100,0%	
			Sütun (%)	83,3%	82,1%	100,0%	100,0%	83,2%	
		Suriyeli	Sayı	9	17	0	0	26	
			Satır (%)	34,6%	65,4%	0,0%	0,0%	100,0%	**p=,730**
			Sütun (%)	16,7%	17,9%	0,0%	0,0%	16,8%	
	Toplam		Sayı	54	95	3	3	155	
			Satır (%)	34,8%	61,3%	1,9%	1,9%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	14	18	2		34	
			Satır (%)	41,2%	52,9%	5,9%		100,0%	
			Sütun (%)	63,6%	30,0%	40,0%		39,1%	
		Suriyeli	Sayı	8	42	3		53	
			Satır (%)	15,1%	79,2%	5,7%		100,0%	**p=,022**
			Sütun (%)	36,4%	70,0%	60,0%		60,9%	
	Toplam		Sayı	22	60	5		87	
			Satır (%)	25,3%	69,0%	5,7%		100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	

Uyruğa ve medeni duruma göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerde (%62) ve Suriyelilerde (%77,6), iç savaşın mülteciliği zorunlu bir hale getirdiğini düşünenlerin çoğunluğu "evli" olanlardır. İç savaşın mülteciliği zorunlu bir hale getirmediğini düşünen Türklerin (%60,5) ve Suriyelilerin (%65,4) çoğunluğu da yine "evli" olanlardır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerin (%52,9) ve Suriyelilerin (%79,2) çoğunluğu da evli olanlardır. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğine yönelik düşüncede uyruğa

göre medeni durum ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,022). Yani, medeni durum uyruk değişkenlerine göre farklılaşmaktadır. Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (p=,730) anlamlı değildir. Bu, medeni durumun uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.43).

Uyruk ve mesleki özelliklere göre Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerden "evet'' cevabını verenlerin büyük çoğunluğu %22,8 ile esnaf/zanaatkâr iken, Suriyelilerde "evet" cevabını verenlerin büyük çoğunluğu %24 ile öğrencilerdir. Türklerde iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirmediğini düşünenlerin çoğunluğu (%18,6) hizmet/satış elemanı meslek grubundakilerdir. Suriyelilerde mülteciliğin bir zorunluluk haline gelmediğini düşünenlerin çoğunluğu ise, Suriye'de iken "öğrenci'' (%42,3) olanlardır. Suriyelilerde mülteciliğin zorunlu hale geldiğini düşünen ve düşünmeyen öğrencilerin arasındaki fark, eğitimin devamlılığı ile ilişkilidir. Şöyle ki; Suriyelilerden "evet'' cevabını verenler, eğitimlerinin savaş nedeniyle yarım kalmasından şikayetçidir. Buna karşılık mülteciliğin zorunlu hale gelmediğini düşünen Suriyeli öğrenciler, Suriye'de eğitimlerine iç savaş sürecinde de devam edebildiklerini ancak "çok daha iyi bir hayat'' amacıyla ya da "ailelerinin istekleri'' nedeniyle Türkiye'ye geldiklerini belirtmişlerdir. Ki kare test sonucuna göre Suriye'deki iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğine yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellik ilişkisi (evet, p=,000), zorunlu hale getirmediğine yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellik ilişkisi (hayır, p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellik ilişkisi (fikrim yok, p=003) anlamlıdır. Yani verilen cevaplarda mesleki özellik, uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.44).

Tablo 44. Uyruğa ve Mesleki Özelliklere Göre Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce

Suriye'deki İç Savaşın Mülteci Olmayı Zorunlu Hale Getirdiğine Yönelik Düşünce				Mesleki Özellikleri												Toplam	Anlamlılık
				İşçi	Esnaf/ Zanaatk.	Hizmet/ Satış Elmn.	Profesy. Meslek	Tarım/ Hayvan.	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	24	54	34	20	1	6	14	20	0	52	12	237	p=,000
			Satır (%)	10,1%	22,8%	14,3%	8,4%	0,4%	2,5%	5,9%	8,4%	0,0%	21,9%	5,1%	100,0%	
			Sütun (%)	46,2%	57,4%	82,9%	64,5%	6,7%	66,7%	15,4%	100,0%	0,0%	31,0%	35,3%	42,5%	
		Suriyeli	Sayı	28	40	7	11	14	3	77	0	3	116	22	321	
			Satır (%)	8,7%	12,5%	2,2%	3,4%	4,4%	0,9%	24,0%	0,0%	0,9%	36,1%	6,9%	100,0%	
			Sütun (%)	53,8%	42,6%	17,1%	35,5%	93,3%	33,3%	84,6%	0,0%	100,0%	69,0%	64,7%	57,5%	
	Toplam		Sayı	52	94	41	31	15	9	91	20	3	168	34	558	
			Satır (%)	9,3%	16,8%	7,3%	5,6%	2,7%	1,6%	16,3%	3,6%	0,5%	30,1%	6,1%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	12	20	24	18	1	5	16	6	0	26	1	129	p=,000
			Satır (%)	9,3%	15,5%	18,6%	14,0%	0,8%	3,9%	12,4%	4,7%	0,0%	20,2%	0,8%	100,0%	
			Sütun (%)	85,7%	90,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	59,3%	100,0%	0,0%	81,3%	25,0%	83,2%	
		Suriyeli	Sayı	2	2	0	0	0	0	11	0	2	6	3	26	
			Satır (%)	7,7%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	42,3%	0,0%	7,7%	23,1%	11,5%	100,0%	
			Sütun (%)	14,3%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	40,7%	0,0%	100,0%	18,8%	75,0%	16,8%	
	Toplam		Sayı	14	22	24	18	1	5	27	6	2	32	4	155	
			Satır (%)	9,0%	14,2%	15,5%	11,6%	0,6%	3,2%	17,4%	3,9%	1,3%	20,6%	2,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	5	4	7	4	0	0	3	3	0	6	2	34	p=,003
			Satır (%)	14,7%	11,8%	20,6%	11,8%	0,0%	0,0%	8,8%	8,8%	0,0%	17,6%	5,9%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	26,7%	58,3%	80,0%	0,0%	0,0%	18,8%	100,0%	0,0%	33,3%	40,0%	39,1%	
		Suriyeli	Sayı	0	11	5	1	4	2	13	0	2	12	3	53	
			Satır (%)	0,0%	20,8%	9,4%	1,9%	7,5%	3,8%	24,5%	0,0%	3,8%	22,6%	5,7%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	73,3%	41,7%	20,0%	100,0%	100,0%	81,3%	0,0%	100,0%	66,7%	60,0%	60,9%	
	Toplam		Sayı	5	15	12	5	4	2	16	3	2	18	5	87	
			Satır (%)	5,7%	17,2%	13,8%	5,7%	4,6%	2,3%	18,4%	3,4%	2,3%	20,7%	5,7%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

3.3. Açık Kapı Politikasına Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 45. Uyruğa Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu

p=,000			**Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	100	274	26	400
		Satır (%)	25,0%	68,5%	6,5%	100,0%
		Sütun (%)	24,7%	80,6%	47,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	305	66	29	400
		Satır (%)	76,3%	16,5%	7,2%	100,0%
		Sütun (%)	75,3%	19,4%	52,7%	50,0%
Toplam		Sayı	405	340	55	800
		Satır (%)	50,6%	42,5%	6,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türkiye'nin Suriye'deki iç savaş sonucunda, Suriyelilere yönelik "açık kapı politikası'' uygulamasını Türklerin ve Suriyelilerin doğru bulup bulmadıkları incelenmiştir. Buna göre Türklerin büyük çoğunluğu (%68,5) bu politikayı doğru bulmadığını belirtmiştir. Politikayı doğru bulmadığını belirten Türklerin ortak olarak belirttikleri neden "*Türkiye'deki güvenli ve huzurlu yaşam ortamının tehlikeye girmesi*'' şeklindedir. Suriyelilerin ise büyük çoğunluğu Türklerin aksine, Türkiye'nin kendilerine yönelik uyguladığı bu politikayı doğru bulduklarını, diğer bir ifade ile bu politikadan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Suriyelilerde bu politikayı doğru bulduklarını belirtenlerin ortak düşünceleri "*Türkiye'nin onlara daha iyi bir yaşam sunması*'' şeklindedir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve açık kapı politikasının doğru olup olmadığına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre söz konusu düşünce farklılaşmaktadır (P=,000) (T.45).

Uyruğa ve cinsiyete göre açık kapı politikasını doğru bulma durumu incelenmiştir. Buna göre Türklerde politikayı doğru bulanların çoğunluğu (%53) erkekler iken, Suriyelilerde (%51,1) kadınlardır. Politikayı doğru bulmayan Türklerde (%55,5) ve Suriyelilerde (%69,7) çoğunluğu erkekler oluşturmaktadır. Ki kare test sonucuna göre açık kapı politikasının doğru olduğuna yönelik düşüncede cinsiyete göre uyruk ilişkisi (evet, p=,472) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede cinsiyete göre uyruk ilişkisi (p=,355) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda cinsiyet değişkeni uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

Açık kapı politikasının doğru olmadığına yönelik düşüncede cinsiyete göre uyruk ilişkisi anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,035) (T.46).

Tablo 46. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu

Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		**Toplam**	**Anlamlılık**
				Kadın	**Erkek**		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	47	53	100	
			Satır (%)	47,0%	53,0%	100,0%	
			Sütun (%)	23,2%	26,2%	24,7%	
		Suriyeli	Sayı	156	149	305	
			Satır (%)	51,1%	48,9%	100,0%	**p=,472**
			Sütun (%)	76,8%	73,8%	75,3%	
	Toplam		Sayı	203	202	405	
			Satır (%)	50,1%	49,9%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	122	152	274	
			Satır (%)	44,5%	55,5%	100,0%	
			Sütun (%)	85,9%	76,8%	80,6%	
		Suriyeli	Sayı	20	46	66	
			Satır (%)	30,3%	69,7%	100,0%	**p=,035**
			Sütun (%)	14,1%	23,2%	19,4%	
	Toplam		Sayı	142	198	340	
			Satır (%)	41,8%	58,2%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	14	12	26	
			Satır (%)	53,8%	46,2%	100,0%	
			Sütun (%)	53,8%	41,4%	47,3%	
		Suriyeli	Sayı	25,5%	21,8%	47,3%	
			Satır (%)	12	17	29	**p=,355**
			Sütun (%)	41,4%	58,6%	100,0%	
			Sayı	46,2%	58,6%	52,7%	
	Toplam		Sayı	26	29	55	
			Satır (%)	47,3%	52,7%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve yaş grubuna göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulma durumu incelenmiştir. Türklerden "evet" diyenlerin büyük çoğunluğu eşit oranlarla (%25) 34-41 ve 42-49 yaş grubunda bulunanlarken, "evet" cevabını veren Suriyelilerin büyük çoğunluğu (%30,2) 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Bu politikayı doğru bulmadığını belirten Türklerin büyük çoğunluğu (%26,6) 26-33 yaş grubunda bulunanlarken, Suriyelilerin büyük çoğunluğu (%43,9) 18-25 yaş grubundakilerdir. Bu konu hakkında bir fikri olmayan Türklerin çoğunluğu 18-25 yaş grubunda bulunurken, Suriyelilerin büyük çoğunluğu ise 42-49 yaş grubunda bulunmaktadır. Ki kare test sonucuna göre açık kapı politikasının doğru olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi

(evet, p=,000) ve açık kapı politikasının doğru olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (hayır, p=,004) anlamlıdır. Yani verilen 'evet' ve 'hayır' cevaplarında yaş grubu değişkeni uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlı değildir (fikrim yok, p=154). Yani verilen 'fikrim yok' cevabında yaş grubu uyruğa göre farklılaşmamaktadır (T.47).

Tablo 47. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu

Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce				**Yaş Grubu**							**Toplam**
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	14	17	25	25	6	11	2	100
			Satır (%)	14,0%	17,0%	25,0%	25,0%	6,0%	11,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	15,6%	15,6%	35,2%	30,5%	18,2%	61,1%	100,0%	24,7%
		Suriyeli	Sayı	76	92	46	57	27	7	0	305
			Satır (%)	24,9%	30,2%	15,1%	18,7%	8,9%	2,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	84,4%	84,4%	64,8%	69,5%	81,8%	38,9%	0,0%	75,3%
	Toplam		Sayı	90	109	71	82	33	18	2	405
			Satır (%)	22,2%	26,9%	17,5%	20,2%	8,1%	4,4%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	71	73	64	44	3	7	12	274
			Satır (%)	25,9%	26,6%	23,4%	16,1%	1,1%	2,6%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	71,0%	78,5%	87,7%	91,7%	50,0%	87,5%	100,0%	80,6%
		Suriyeli	Sayı	29	20	9	4	3	1	0	66
			Satır (%)	43,9%	30,3%	13,6%	6,1%	4,5%	1,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	29,0%	21,5%	12,3%	8,3%	50,0%	12,5%	0,0%	19,4%
	Toplam		Sayı	100	93	73	48	6	8	12	340
			Satır (%)	29,4%	27,4%	21,5%	14,1%	1,8%	2,4%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	9	7	4	4	1	1		26
			Satır (%)	34,6%	26,9%	15,4%	15,4%	3,8%	3,8%		100,0%
			Sütun (%)	75,0%	43,8%	66,7%	26,7%	25,0%	50,0%		47,3%
		Suriyeli	Sayı	3	9	2	11	3	1		29
			Satır (%)	10,3%	31,0%	6,9%	37,9%	10,3%	3,4%		100,0%
			Sütun (%)	25,0%	56,3%	33,3%	73,3%	75,0%	50,0%		52,7%
	Toplam		Sayı	12	16	6	15	4	2		55
			Satır (%)	21,8%	29,1%	10,9%	27,3%	7,3%	3,6%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,004 Fikrim Yok p=,154

Tablo 48. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu

Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	36	21	33	7	100
			Satır (%)	3,0%	36,0%	21,0%	33,0%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	3,3%	20,5%	42,9%	47,1%	36,8%	24,7%
		Suriyeli	Sayı	88	140	28	37	12	305
			Satır (%)	28,9%	45,9%	9,2%	12,1%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	96,7%	79,5%	57,1%	52,9%	63,2%	75,3%
	Toplam		Sayı	91	176	49	70	19	405
			Satır (%)	22,5%	43,5%	12,1%	17,3%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	43	43	103	81	274
			Satır (%)	1,5%	15,7%	15,7%	37,6%	29,6%	100,0%
			Sütun (%)	50,0%	66,2%	82,7%	83,1%	89,0%	80,6%
		Suriyeli	Sayı	4	22	9	21	10	66
			Satır (%)	6,1%	33,3%	13,6%	31,8%	15,2%	100,0%
			Sütun (%)	50,0%	33,8%	17,3%	16,9%	11,0%	19,4%
	Toplam		Sayı	8	65	52	124	91	340
			Satır (%)	2,4%	19,1%	15,3%	36,5%	26,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	2	5	12	7	26
			Satır (%)	0,0%	7,7%	19,2%	46,2%	26,9%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	12,5%	71,4%	75,0%	100,0%	47,3%
		Suriyeli	Sayı	9	14	2	4	0	29
			Satır (%)	31,0%	48,3%	6,9%	13,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	87,5%	28,6%	25,0%	0,0%	52,7%
	Toplam		Sayı	9	16	7	16	7	55
			Satır (%)	16,4%	29,1%	12,7%	29,1%	12,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır, p=,001 Fikrim Yok p=,000

Açık kapı politikası uyruk ve eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise, Türklerden politikayı doğru bulanların büyük çoğunluğu (%36) ilköğretim mezunu iken, Suriyelilerden politikayı doğru bulanların büyük çoğunluğu da (%45,9) ilköğretim mezunudur. Politikayı doğru bulmayan Türklerin büyük çoğunluğu (%37,6) lise mezunudur. Türklerde ikinci sırada ise Üniversite mezunları yer almaktadır. Türkler açısından politikayı doğru bulanların eğitim düzeyi düşükken, doğru bulmayanların eğitim düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Suriyelilerde politikayı doğru bulmayanların büyük çoğunluğu (%33,3) ilköğretim mezunudur. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerin çoğunluğu lise mezunu iken, Suriyelilerin çoğunluğu ilköğretim mezunudur. Ki kare test sonucuna göre açık kapı politikasının doğru olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi

(evet, p=,000), açık kapı politikasının doğru olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (hayır, p=,001) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Yani verilen cevaplarda eğitim durumu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.48).

Tablo 49. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Açık Kapı Politikasını Doğru Bulma Durumu

Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekar	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	20	71	7	2	100
			Satır (%)	20,0%	71,0%	7,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	32,3%	22,9%	23,3%	66,7%	24,7%
		Suriyeli	Sayı	42	239	23	1	305
			Satır (%)	13,8%	78,4%	7,5%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	67,7%	77,1%	76,7%	33,3%	75,3%
	Toplam		Sayı	62	310	30	3	405
			Satır (%)	15,3%	76,5%	7,4%	0,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	96	158	11	9	274
			Satır (%)	35,0%	57,7%	4,0%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	82,8%	77,5%	100,0%	100,0%	80,6%
		Suriyeli	Sayı	20	46	0	0	66
			Satır (%)	30,3%	69,7%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	17,2%	22,5%	0,0%	0,0%	19,4%
	Toplam		Sayı	116	204	11	9	340
			Satır (%)	34,1%	60,0%	3,2%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	11	14	1		26
			Satır (%)	42,3%	53,8%	3,8%		100,0%
			Sütun (%)	78,6%	37,8%	25,0%		47,3%
		Suriyeli	Sayı	3	23	3		29
			Satır (%)	10,3%	79,3%	10,3%		100,0%
			Sütun (%)	21,4%	62,2%	75,0%		52,7%
	Toplam		Sayı	14	37	4		55
			Satır (%)	25,5%	67,3%	7,3%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,150 Hayır p=,092 Fikrim Yok p=,192

Uyruk ve medeni duruma göre incelendiğinde ise, Türklerden açık kapı politikasını doğru bulanların büyük çoğunluğu %71 ile "evli" olanlar iken, Suriyelilerde %78,4 ile "evli" olanlardır. Politikayı doğru bulmayan Türklerin büyük çoğunluğu %57,7 ile "evli" olanlar iken, Suriyelilerde %69,7'si "evli" olanlardır. Fikrim yok cevabını verenlerde de her iki uyruk için büyük çoğunluk yine "evli" olanlar şeklindedir. Ki kare test sonucuna göre açık kapı politikasının doğru olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (evet, p=,150), açık

kapı politikasının doğru olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (hayır, p=,092) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (p=,192) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda medeni durum uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.49).

Tablo 50. Türklerin Açık Kapı Politikasının Kamu Sağlığını Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünceleri

		Türk	Yüzde (%)
Açık Kapı Politikasının Kamu Sağlığını Tehdit Ettiğine Yönelik Düşünce	Evet	278	69,5%
	Hayır	85	21,3%
	Fikrim yok	37	9,2%
Toplam		400	100,0%

Türkiye'nin Suriyeli mültecilere, Suriye'deki iç savaş sonucunda Suriyelilere yönelik uyguladığı açık kapı politikasının, Türkler açısından kamu sağlığını tehdit edip etmediğine yönelik düşünceleri incelenmiştir. Buna göre Türklerin büyük bir çoğunluğu (%69,5) Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasının Türkiye'deki kamu sağlığını tehdit ettiğini düşünmektedir. Bu düşüncenin altında yatan temel gerekçenin, saha araştırmaları sırasında, katılımcıların ek yorumlamalarından, "*Suriye'deki sağlık sistemi koşullarının, Türkiye'deki sağlık sistemi koşullarından kötü olduğuna yönelik düşünce*" olduğu anlaşılmıştır. Açık kapı politikasının Türkiye'deki kamu sağlığını tehdit etmediğini düşünen Türklerin oranı ise %21,3'tür. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerin oranı ise %9,2 şeklindedir (T.50).

3.4. Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Dair Düşünceler

Tablo 51. Uyruğa Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

p=,000			Uyruk		Toplam
			Türk	Suriyeli	
Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce	Kamplarda	Sayı	279	4	283
		Satır (%)	98,6%	1,4%	100,0%
		Sütun (%)	69,8%	1,0%	35,4%
	Kentlerde	Sayı	121	396	517
		Satır (%)	23,4%	76,6%	100,0%
		Sütun (%)	30,3%	99,0%	64,6%
Toplam		Sayı	400	400	800
		Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriye'deki iç savaş sonucunda Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin yaşam alanları ilk aşamada "kamplar'' olarak oluşturulmuştur. Ancak bu durum daha sonra sürecin uzaması ve belirsizliği nedeni ile, Suriyelilerin büyük çoğunluğunun kamplardan kentlere doğru göç etmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu durum, Türkler ve Suriyelilerin bir arada yaşaması sorununu beraberinde getirmiştir. Bu durumun her iki uyruk açısından da nasıl değerlendirildiğinin anlaşılması amacıyla, katılımcılara "Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğini düşünüyorsunuz?'' şeklinde bir soru sorulmuştur. Buna göre verilen cevaplarda Türkler ve Suriyeliler arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Şöyle ki, Türklerin genel olarak %69,8'i Suriyeli mültecilerin kentlerde değil, kamplarda yaşaması gerektiğini düşünmektedir. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyeliler ile birlikte yaşamak istememektedir. Suriyelilerin, kamplarda yaşanması gerektiğini düşünenlerin oranının se %1 olduğu görülmektedir. Türk örneklem grubunun ifadelerinden ve araştırma sırasındaki gözlemler sonucunda bu kişilerin kamplarda yaşanması gerektiğini düşünmelerinin sebebi, kentteki yaşama ayak uyduramamaları olarak anlaşılmaktadır. Türklerden, Suriyelilerin kendileri ile birlikte kentlerde yaşamaları gerektiğini düşünenlerin oranı ise %30,3'tür. Bu kişiler ise, gerekçe olarak kamplardaki yaşam şartlarının zor olmasını göstermişlerdir. Suriyelilerin, kentlerde yaşanması gerektiğini düşünenlerin oranı %99'dur. Dolayısıyla Suriyelilerin tamamına yakını, kentlerde Türk halkı ile birlikte yaşamak istemektedir. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkeni ve Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce farklılaşmaktadır (p=,000) (T.51).

Uyruk ve cinsiyete göre, Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce incelendiğinde, Türklerde Suriyelilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünen kadınların oranı %66,1 iken, kentlerde yaşamaları gerektiğini düşünen kadınların oranı %33,9'dur. Suriyeli kadınlarda kamplarda yaşamaları gerektiğini düşünenlerin oranı %0,5 iken, kentlerde yaşamaları gerektiğin düşünen kadınların oranı %99,5'tir. Türk erkeklerinde Suriyeli mültecilerin kamplarda yaşamaları gerektiğini düşünenlerin oranı %72,8 iken, kentlerde yaşamaları gerektiğini düşünenlerin oranı %27,2'dir. Suriyeli erkeklerde kampta yaşanması gerektiğini düşünenlerin oranı %1,4 iken, kentlerde yaşanması gerektiğini düşünenlerin oranı %98,6'dır. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde uyruğa göre

Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlı değildir. Yani, Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (p=,147). Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde, uyruğa göre Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlı değildir. Yani, Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (p=,376) (T.52).

Tablo 52. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Kamplarda	Kentlerde	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	121	62	183
			Satır (%)	66,1%	33,9%	100,0%
			Sütun (%)	43,4%	51,2%	45,8%
		Erkek	Sayı	158	59	217
			Satır (%)	72,8%	27,2%	100,0%
			Sütun (%)	56,6%	48,8%	54,3%
	Toplam		Sayı	279	121	400
			Satır (%)	69,8%	30,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	187	188
			Satır (%)	0,5%	99,5%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	47,2%	47,0%
		Erkek	Sayı	3	209	212
			Satır (%)	1,4%	98,6%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	52,8%	53,0%
	Toplam		Sayı	4	396	400
			Satır (%)	1,0%	99,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,147 Suriyeli Cinsiyet p=,376

Uyruk ve yaş grubuna göre Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerden Suriyeli mültecilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünenlerin 18-25 yaş grubunda yoğunluk gösterdiği görülmektedir. İkinci sırada ise 26-33 yaş grubu gelmektedir. Dolayısıyla Türklerden Suriyelilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünenler genel olarak genç grupta bulunanlardan oluşmaktadır. Türklerden Suriyelilerin kentlerde yaşamaları gerektiğini düşünenler ise 34-41 yaş grubunda yoğunluk göstermektedir. Suriyelilerden kentlerde yaşanması gerektiğini düşünenler 26-33 yaş grubunda çoğunluk göstermektedir. İkinci sırada ise 18-25 yaş grubu gelmektedir. Suriyelilerden kamplardan yaşanması gerektiğini düşünenler çok az bir oran farkı ile 26-33 yaş grubunda yoğunluk göstermektedir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde yaş grubuna göre Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi

anlamlıdır. Yani, Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce yaş grubuna göre farklılaşmaktadır (p=,001). Suriyelilerde de yaş grubu ile Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Yani Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce yaş grubuna göre farklılaşmaktadır (p=,043) (T.53).

Tablo 53. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam	Anlamlılık
				Kamplarda	Kentlerde		
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	76	18	94	p=,001
			Satır (%)	80,9%	19,1%	100,0%	
			Sütun (%)	27,2%	14,9%	23,5%	
		26-33	Sayı	71	26	97	
			Satır (%)	73,2%	26,8%	100,0%	
			Sütun (%)	25,4%	21,5%	24,3%	
		34-41	Sayı	62	31	93	
			Satır (%)	66,7%	33,3%	100,0%	
			Sütun (%)	22,2%	25,6%	23,3%	
		42-49	Sayı	48	25	73	
			Satır (%)	65,8%	34,2%	100,0%	
			Sütun (%)	17,2%	20,7%	18,3%	
		50-57	Sayı	3	7	10	
			Satır (%)	30,0%	70,0%	100,0%	
			Sütun (%)	1,1%	5,8%	2,5%	
		58-65	Sayı	8	11	19	
			Satır (%)	42,1%	57,9%	100,0%	
			Sütun (%)	2,9%	9,1%	4,8%	
		66+	Sayı	11	3	14	
			Satır (%)	78,6%	21,4%	100,0%	
			Sütun (%)	3,9%	2,5%	3,5%	
	Toplam		Sayı	279	121	400	
			Satır (%)	69,8%	30,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	1	107	108	p=,0,43
			Satır (%)	0,9%	99,1%	100,0%	
			Sütun (%)	25,0%	27,0%	27,0%	
		26-33	Sayı	2	119	121	
			Satır (%)	1,7%	98,3%	100,0%	
			Sütun (%)	50,0%	30,1%	30,3%	
		34-41	Sayı	0	57	57	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	14,4%	14,2%	
		42-49	Sayı	0	72	72	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	18,2%	18,0%	
		50-57	Sayı	0	33	33	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	8,3%	8,3%	
		58-65	Sayı	1	8	9	
			Satır (%)	11,1%	88,9%	100,0%	
			Sütun (%)	25,0%	2,0%	2,3%	
	Toplam		Sayı	4	396	400	
			Satır (%)	1,0%	99,0%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 54. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam	Anlamlılık
				Kamplarda	Kentlerde		
Türk	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	4	3	7	
			Satır (%)	57,1%	42,9%	100,0%	
			Sütun (%)	1,4%	2,5%	1,8%	
		İlköğretim	Sayı	42	39	81	
			Satır (%)	51,9%	48,1%	100,0%	
			Sütun (%)	15,1%	32,2%	20,3%	
		Ortaöğretim	Sayı	42	27	69	
			Satır (%)	60,9%	39,1%	100,0%	
			Sütun (%)	15,1%	22,3%	17,3%	
		Lise	Sayı	112	36	148	**p=,000**
			Satır (%)	75,7%	24,3%	100,0%	
			Sütun (%)	40,1%	29,8%	37,0%	
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	79	16	95	
			Satır (%)	83,2%	16,8%	100,0%	
			Sütun (%)	28,3%	13,2%	23,8%	
	Toplam		Sayı	279	121	400	
			Satır (%)	69,8%	30,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Suriyeli	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	2	99	101	
			Satır (%)	2,0%	98,0%	100,0%	
			Sütun (%)	50,0%	25,0%	25,3%	
		İlköğretim	Sayı	1	175	176	
			Satır (%)	0,6%	99,4%	100,0%	
			Sütun (%)	25,0%	44,2%	44,0%	
		Ortaöğretim	Sayı	0	39	39	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	9,8%	9,8%	
		Lise	Sayı	0	62	62	**p=,275**
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	15,7%	15,5%	
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	1	21	22	
			Satır (%)	4,5%	95,5%	100,0%	
			Sütun (%)	25,0%	5,3%	5,5%	
	Toplam		Sayı	4	396	400	
			Satır (%)	1,0%	99,0%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce incelendiğinde, Suriyeli mültecilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünen Türklerin en fazla yoğunluk gösterdiği eğitim düzeyi lise, ikinci yoğunluk gösterdiği eğitim düzeyi ise Üniversite/Yüksekokuldur. Dolayısıyla eğitim düzeyi yüksek olan Türkler, Suriyeli mültecilerin kamplarda yaşamasını, birlikte kentlerde yaşanmaması gerektiğini düşünmektedirler. Örneklem grubunun ifadelerinden ve araştırma sırasındaki gözlemler sonucunda, eğitim düzeyi yüksek olan Türklerin, Suriyeliler ile birlikte yaşamak istemedikleri anlaşılmıştır.

Şöyle ki; eğitim düzeyi yüksek olan bireyler, Suriyeli mültecilerin kentlerde Türk halkı ile birlikte yaşamasını olumlu yönde değerlendirmemektedirler. Çünkü birlikte yaşam, aynı zamanda ekonomik ve doğal kaynakları paylaşmak anlamına da gelmektedir. Ayrıca Türkler, Suriyelilerin Türkiye'ye bir ekonomik yük olmasından önce daha önemli bir sorun olarak "bir arada yaşam'' meselesini ön planda tutmaktadırlar. Bir arada yaşamak istememe durumu da "kültürel farklılık'' ile ilişkilendirilmektedir. Diğer bir mesele de Türkiye'nin mevcut güvenlik sorunudur. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin, Suriyelilerin kentlerde yaşaması meselesini bu şekilde değerlendirdiği görülürken, eğitim düzeyi düşük olan Türklerin bu durumu "din ve vicdan'' üzerinden değerlendirdikleri anlaşılmıştır. Diğer bir ifade ile Türklere göre zor durumda olan Suriyelilere Suriye'deki mesele çözülene kadar "*Müslümana yardım edilmeli*'' anlayışı ile sahip çıkılmalıdır. Suriyelilerden kentlerde yaşanması gerektiğini düşünenlerin en fazla yoğunluk gösterdiği eğitim düzeyi ilköğretimdir. İkinci sırada ise okur-yazarlar gelmektedir. Dolayısıyla kentlerde yaşanması gerektiğini düşünen Suriyelilerin eğitim düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında, Suriyelilerin kentlerde yaşanması gerektiğini düşünenlerin eğitim seviyesi düşük, Türklerden Suriyelilerin kentlerde yaşamaması gerektiğini düşünenlerin eğitim seviyesi ise yüksektir. Sonuç olarak Türklerin Suriyeli mülteciler ile bir arada yaşamak istememesi, eğitim düzeylerindeki farklılık, dolayısıyla kültürel anlamdaki farklılık nedeniyle "bir arada yaşayamamak'' ile ilişkilendirilebilir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde eğitim durumuna göre Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Yani, Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır (p=,000). Suriyelilerde ise Türklerin aksine, eğitim durumu ile Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlı değildir. Yani Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır (p=,275) (T.54).

Uyruk ve medeni duruma göre Suriyeli mültecilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce incelendiğinde Türkler ve Suriyelilerden medeni durumu "evli'' olanların Suriyeli mültecilerin "kamplarda'' yaşaması gerektiğini düşünenlerin sayısı bekar, dul ve boşanmış olanlara göre daha fazladır. Bu durum Suriyeli mültecilerin "kentlerde'' yaşaması gerektiğini düşünen Türkler ve Suriyeliler

için de geçerlidir. Ki kare test sonucuna göre Türklerde medeni duruma göre Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Yani, Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce medeni duruma göre farklılaşmaktadır (p=,005). Suriyelilerde ise Türklerin aksine, medeni durum ile Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlı değildir. Yani Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce medeni duruma göre farklılaşmamaktadır (p=,926) (T.55).

Tablo 55. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

				Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce			
Uyruk				**Kamplarda**	**Kentlerde**	**Toplam**	**Anlamlılık**
Türk	Medeni Durum	Bekâr	Sayı	103	24	127	
			Satır (%)	81,1%	18,9%	100,0%	
			Sütun (%)	36,9%	19,8%	31,8%	
		Evli	Sayı	159	84	243	
			Satır (%)	65,4%	34,6%	100,0%	
			Sütun (%)	57,0%	69,4%	60,8%	
		Dul	Sayı	10	9	19	
			Satır (%)	52,6%	47,4%	100,0%	**p=,005**
			Sütun (%)	3,6%	7,4%	4,8%	
		Boşanmış	Sayı	7	4	11	
			Satır (%)	63,6%	36,4%	100,0%	
			Sütun (%)	2,5%	3,3%	2,8%	
	Toplam		Sayı	279	121	400	
			Satır (%)	69,8%	30,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Suriyeli	Medeni Durum	Bekâr	Sayı	1	64	65	
			Satır (%)	1,5%	98,5%	100,0%	
			Sütun (%)	25,0%	16,2%	16,3%	
		Evli	Sayı	3	305	308	
			Satır (%)	1,0%	99,0%	100,0%	
			Sütun (%)	75,0%	77,0%	77,0%	
		Dul	Sayı	0	26	26	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	**p=,926**
			Sütun (%)	0,0%	6,6%	6,5%	
		Boşanmış	Sayı	0	1	1	
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun (%)	0,0%	0,3%	0,3%	
	Toplam		Sayı	4	396	400	
			Satır (%)	1,0%	99,0%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 56. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Nerede Yaşaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Kamplarda	Kentlerde	
Türk	Mesleki Özellikleri	İşçi	Sayı	26	15	41
			Satır (%)	28,6	12,4	41,0
			Sütun (%)	63,4%	36,6%	100,0%
		Esnaf/Zanaatkâr	Sayı	61	17	78
			Satır (%)	54,4	23,6	78,0
			Sütun (%)	78,2%	21,8%	100,0%
		Hizmet/Satış Elemanı	Sayı	40	25	65
			Satır (%)	45,3	19,7	65,0
			Sütun (%)	61,5%	38,5%	100,0%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	36	6	42
			Satır (%)	29,3	12,7	42,0
			Sütun (%)	85,7%	14,3%	100,0%
		Tarım/Hayvancılık	Sayı	2	0	2
			Satır (%)	1,4	,6	2,0
			Sütun (%)	100,0%	0,0%	100,0%
		Memur	Sayı	10	1	11
			Satır (%)	7,7	3,3	11,0
			Sütun (%)	90,9%	9,1%	100,0%
		Öğrenci	Sayı	31	2	33
			Satır (%)	23,0	10,0	33,0
			Sütun (%)	93,9%	6,1%	100,0%
		Emekli	Sayı	16	13	29
			Satır (%)	20,2	8,8	29,0
			Sütun (%)	55,2%	44,8%	100,0%
		Ev hanımı	Sayı	47	37	84
			Satır (%)	58,6	25,4	84,0
			Sütun (%)	56,0%	44,0%	100,0%
		Diğer	Sayı	10	5	15
			Satır (%)	10,5	4,5	15,0
			Sütun (%)	66,7%	33,3%	100,0%
	Toplam		Sayı	279	121	400
			Satır (%)	279,0	121,0	400,0
			Sütun (%)	69,8%	30,3%	100,0%
Suriyeli	Mesleki Özellikleri	İşçi	Sayı	0	30	30
			Satır (%)	,3	29,7	30,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
		Esnaf/Zanaatkâr	Sayı	0	53	53
			Satır (%)	,5	52,5	53,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
		Hizmet/Satış Elemanı	Sayı	1	11	12
			Satır (%)	,1	11,9	12,0
			Sütun (%)	8,3%	91,7%	100,0%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	1	11	12
			Satır (%)	,1	11,9	12,0
			Sütun (%)	8,3%	91,7%	100,0%
		Tarım/Hayvancılık	Sayı	1	17	18
			Satır (%)	,2	17,8	18,0
			Sütun (%)	5,6%	94,4%	100,0%
		Memur	Sayı	0	5	5
			Satır (%)	,1	5,0	5,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
		Öğrenci	Sayı	0	101	101
			Satır (%)	1,0	100,0	101,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
		İşsiz	Sayı	0	7	7
			Satır (%)	,1	6,9	7,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
		Ev hanımı	Sayı	1	133	134
			Satır (%)	1,3	132,7	134,0
			Sütun (%)	0,7%	99,3%	100,0%
		Diğer	Sayı	0	28	28
			Satır (%)	,3	27,7	28,0
			Sütun (%)	0,0%	100,0%	100,0%
	Toplam		Sayı	4	396	400
			Satır (%)	4,0	396,0	400,0
			Sütun (%)	1,0%	99,0%	100,0%

Türk Mesleki Özellikler p=,000- Suriyeli Mesleki Özellikler p=,024

Konu, uyruğa ve mesleki özellere göre incelendiğinde ise, kamplarda yaşanması gerektiğini düşünen Türklerin çoğunluğu esnaf/zanaatkâr iken, Suriyelilerin eşit oranlarla (%25) hizmet/satış elamanı, profesyonel meslek, tarım/hayvancılık ve ev hanımı olduğu görülmektedir. Kentlerde yaşanması gerektiğini düşünen Türklerin ve Suriyelilerin çoğunluğu ise ev hanımıdır. Ki kare test sonucuna göre Türklerde mesleki özelliklere göre Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Yani, Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce mesleki özelliklere göre farklılaşmaktadır (p=,000). Suriyelilerde ise Türklerin aksine, mesleki özellik ile Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Yani Suriyelilerin nerede yaşaması gerektiğine yönelik düşünce mesleki özelliklere göre farklılaşmaktadır (p=,024) (T.56).

Uyruğa göre erkek mültecilerin ÖSO le birlikte ülkelerini savunmama nedeni sorulmuştur. Buna göre Türklerde %28,8 ile "savaşmak istememek'' seçeneği birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise %27,3 ile "vatanın kutsallığına inanmamak'' cevabı bulunmaktadır. Bu iki cevabın birbiri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Şöyle ki, Türk katılımcıların araştırma sırasında kullandıkları ifadelerden, "*Suriyeli mülteciler cinsiyet fark etmeksizin savaştan kaçtılar çünkü uğruna savaşacak kutsal bir vatanın varlığına inanmıyorlar*'' şeklinde yorumlamaktadırlar. Suriyelilerde de en fazla frekans toplayan seçenek (%34,3) ''savaşmak istememek'' seçeneğidir. Dolayısıyla Türklerin "Suriyeliler savaşmak istemiyor'' yorumu bu şekilde doğrulanmaktadır. Ancak Türklerde ikinci sırada yer alan "vatanın kutsallığına inanmamak'' (%0,3) seçeneği, Suriyelilerde en son sırada yer alan seçenektir. Suriyelilerde ikinci sırada yer alan seçenek ise (%26,8) "Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması'' seçeneğidir. Suriyelilerde birinci sırada yer alan ''savaşmak istememek'' seçeneğinin gerekçesi olarak ikinci sırada yer alan "Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması'' seçeneği gösterilebilir. Diğer bir ifade ile Suriyeli mültecilerin savaşmak istememe nedeni savaşmak için mevcut şartların eşit olmamasıdır. Türklerde üçüncü seçenek (%16,8) "Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği'' seçeneğidir. Suriyelilerde üçüncü sırada bulunan (%17) "siyasi tercihler'' seçeneği ise, Suriyeli katılımcıların araştırma sırasında kullandıkları ifadelerden hareketle "kimin neci olduğunun belirsizliği'' ile ilişkilidir. Şöyle ki, Suriyeli mülteciler, ÖSO içinde

Esad'ın ajanlarının varlığı ve ÖSO'nun "maddiyat odaklı" olması nedeniyle taraf değiştirmeye hazır olanlarla bir arada savaşmanın güvenli olmayacağından bahsetmektedirler. Diğer bir gerekçe ise Suriyelilerin akrabalık ilişkisi bulunanların bile Esad yanlısı olan/Esad yanlısı olmayan olarak ikiye bölünmeleri nedeniyle savaşmak istemediklerini belirtmişlerdir. Türklerde dördüncü sırada (%14,8) "Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması'', beşinci sırada "siyasi tercihler'' (%7,2), altıncı sırada ise (%6,3) "diğer'' seçeneği yer almaktadır. Suriyelilerde dördüncü sırada (%12) "Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği'', beşinci sırada (%9,8) "diğer'', altıncı yani sonuncu sırada ise (%0,3) "vatanın kutsallığına inanmama'' seçeneği yer almaktadır. "Diğer'' seçeneği Türkler ve Suriyeliler için "aile bütünlüğünü korumak ve rahat bir yaşam sürmek isteme'' ile ilişkilidir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ve Suriyeli erkek mültecilerin ÖSO ile birlikte ülkelerini savunmama nedenine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü söz konusu düşünce uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.57).

3.5. ÖSO ve Mülteciler

Tablo 57. Uyruğa Göre Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni

p=,000			Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni						Toplam
			Savaşmak istememek	Vatanın kutsallığına inanmamak	Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması	Siyasi tercihler	Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği	Diğer	
Uyruk	Türk	Sayı	111	109	59	29	67	25	400
		Satır (%)	27,8%	27,3%	14,8%	7,2%	16,8%	6,3%	100,0%
		Sütun (%)	44,8%	99,1%	35,5%	29,9%	58,3%	39,1%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	137	1	107	68	48	39	400
		Satır (%)	34,3%	0,3%	26,8%	17,0%	12,0%	9,8%	100,0%
		Sütun (%)	55,2%	0,9%	64,5%	70,1%	41,7%	60,9%	50,0%
Toplam		Sayı	248	110	166	97	115	64	800
		Satır (%)	31,0%	13,8%	20,8%	12,1%	14,4%	8,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa ve cinsiyete göre erkek mültecilerin ÖSO ile birlikte ülkelerini savunmama nedeni incelenmiştir. Buna göre birinci sırada Türk kadınlarının %31,7'si "savaşmak istememek derken, Suriyeli kadınların %34,6'sı "savaşmak istememek" demiştir. Türk ve Suriyeli erkeklerin verdikleri cevaplarda birinci sırada yer alan cevaplar birbirinden farklıdır. Türk erkeklerinde birinci sırada %33,2 ile "vatanın kutsallığına inanmama'' yer alırken, Suriyeli erkeklerde birinci sırada %34 ile "savaşmak istememek'' yer almaktadır. Verilen cevaplarda cinsiyete göre Türk erkekleri ve Türk kadınları arasında farklılık görülürken, Suriyeli erkekler ve Suriyeli kadınlar arasında farklılık görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre kadınlarda (p=,000) ve erkeklerde (p=,000) uyruk değişkenine göre erkek mültecilerin ÖSO ile birlikte ülkelerini savunmama nedeni arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, erkek mültecilerin ÖSO ile birlikte ülkelerini savunmama nedenine yönelik düşüncenin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığını göstermektedir (T.58).

Tablo 58. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni

Cinsiyet				Erkek Mültecilerin ÖSO ile Birlikte Ülkelerini Savunmama Nedeni						
				Savaşmak istememek	Vatanın kutsallığına inanmamak	Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması	Siyasi tercihler	Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği	Diğer	Toplam
Kadın	Uyruk	Türk	Sayı	58	37	31	9	32	16	183
			Satır (%)	31,7%	20,2%	16,9%	4,9%	17,5%	8,7%	100,0%
			Sütun (%)	47,2%	97,4%	35,6%	25,7%	52,5%	59,3%	49,3%
		Suriyeli	Sayı	65	1	56	26	29	11	188
			Satır (%)	34,6%	0,5%	29,8%	13,8%	15,4%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	52,8%	2,6%	64,4%	74,3%	47,5%	40,7%	50,7%
	Toplam		Sayı	123	38	87	35	61	27	371
			Satır (%)	33,2%	10,2%	23,5%	9,4%	16,4%	7,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Erkek	Uyruk	Türk	Sayı	53	72	28	20	35	9	217
			Satır (%)	24,4%	33,2%	12,9%	9,2%	16,1%	4,1%	100,0%
			Sütun (%)	42,4%	100,0%	35,4%	32,3%	64,8%	24,3%	50,6%
		Suriyeli	Sayı	72	0	51	42	19	28	212
			Satır (%)	34,0%	0,0%	24,1%	19,8%	9,0%	13,2%	100,0%
			Sütun (%)	57,6%	0,0%	64,6%	67,7%	35,2%	75,7%	49,4%
	Toplam		Sayı	125	72	79	62	54	37	429
			Satır (%)	29,1%	16,8%	18,4%	14,5%	12,6%	8,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın p=,000 Erkek p=,000

3.6. Mültecilerin Ülkelerine Dönmeleri Durumu

Tablo 59. Uyruğa Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce

p=,011			Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	93	264	43	400
		Satır (%)	23,3%	66,0%	10,8%	100,0%
		Sütun (%)	48,9%	53,2%	37,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	97	232	71	400
		Satır (%)	24,3%	58,0%	17,8%	100,0%
		Sütun (%)	51,1%	46,8%	62,3%	50,0%
Toplam		Sayı	190	496	114	800
		Satır (%)	23,8%	62,0%	14,2%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Suriyeli mültecilerin Suriye'deki savaş sona erdiğinde ülkelerine döneceklerine dair düşünce incelenmiştir. Buna göre Türkler ve Suriyelilerde verilen

cevaplarda oran açısından yakınlık görülmektedir. Türklerin büyük bir çoğunluğu (%66), Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönmeyeceklerini, diğer bir ifade ile savaş sona erse dahi, Türkiye'de kalmaya devam edeceklerini düşünmektedirler. Buna karşılık Türklerin bu düşüncesi, Suriyelilerin çoğunluğuna karşılık gelen %58'inin "hayır'' cevabı vererek ülkelerine hiçbir şekilde dönmeyeceklerini belirtmesi ile doğrulanmaktadır. Türkler (%23,3) ve Suriyelilerden (%24,3), Suriyelilerin ülkelerine döneceklerine dair verilen cevapların oranında yakınlık görülmektedir. Her iki uyrukta da en az yoğunluk gösterilen cevap olan "fikrim yok'' seçeneğinin oranı Türklerde %10,8, Suriyelilerde %17,8'dir. Suriyelilerde fikrim yok cevabını verenler, Türkiye'de yaşam şartlarının zorlaşması ve artık burada tutunamamaya başladıklarında ülkelerine dönebileceklerini belirtmişlerdir. Uyruk ile mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre söz konusu düşünce farklılaşmaktadır (p=,011) (T.59).

Uyruk ve cinsiyete göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşünce incelenmiştir. Buna göre Buna göre Türklerde Suriyelilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncesi olanların çoğunluğu (%53,8) erkeklerden oluşmaktadır. Suriyelilerde de "ülkeme dönerim'' düşüncesinde olanların çoğunluğu yine (%72,2) erkeklerden oluşmaktadır. Türk kadınları ve Türk erkekleri arasında Suriyeli mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncede önemli bir oransal farklılık görülmemektedir. Ancak Suriyelilerde cinsiyet açısından oransal farklılık fazladır. Uyruklar cinsiyet açısından "hayır'' ya da "fikrim yok'' cevaplarını verenler olarak incelendiğinde, Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet açısından önemli bir oransal fark görülmemektedir. Ki kare test sonucuna göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncede uyruk ve cinsiyet ilişkisi anlamlıdır (p=,009). Bu, cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönmeyeceklerine dair düşüncede uyruk ve cinsiyet ilişkisi (p=,079) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ve cinsiyet ilişkisi (p=,696) anlamlı değildir. Yani söz konusu düşüncede cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır (T.60).

Tablo 60. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce

Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam	Anlamlılık
				Kadın	Erkek		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	43	50	93	
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%	
			Sütun (%)	61,4%	41,7%	48,9%	
		Suriyeli	Sayı	27	70	97	**p=,009**
			Satır (%)	27,8%	72,2%	100,0%	
			Sütun (%)	38,6%	58,3%	51,1%	
	Toplam		Sayı	70	120	190	
			Satır (%)	36,8%	63,2%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	118	146	264	
			Satır (%)	44,7%	55,3%	100,0%	
			Sütun (%)	49,2%	57,0%	53,2%	
		Suriyeli	Sayı	122	110	232	**p=,0,79**
			Satır (%)	52,6%	47,4%	100,0%	
			Sütun (%)	50,8%	43,0%	46,8%	
	Toplam		Sayı	240	256	496	
			Satır (%)	48,4%	51,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	22	21	43	
			Satır (%)	51,2%	48,8%	100,0%	
			Sütun (%)	36,1%	39,6%	37,7%	
		Suriyeli	Sayı	39	32	71	
			Satır (%)	54,9%	45,1%	100,0%	**p=,696**
			Sütun (%)	63,9%	60,4%	62,3%	
	Toplam		Sayı	61	53	114	
			Satır (%)	53,5%	46,5%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruk ve yaş grubuna göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşünce incelenmiştir. Buna göre Türklerden, mültecilerin ülkelerine döneceklerini düşünenlerin 34-41 yaş grubunda yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Suriyelilerden "ülkeme dönerim" düşüncesinde olanların ise eşit oranlarla (%25,8) 42-49- ve 50-57 yaş gruplarında yoğunluk gösterdiği görülmektedir. Türklerde Suriyelilerin ülkelerine dönmeyeceklerini düşünenlerin sırasıyla: 18-25, 26-33 ve 34-41 yaş gruplarında yoğunlaştıkları görülmektedir. Suriyelilerde yaş azaldıkça, ülkelerine dönme düşüncesinde de azalma beklentisi doğrulanmaktadır. Bu durum, genç yaş grubunda bulunan Suriyelilerin daha çocukken Türkiye'de yaşamaya başlamaları ve böylece orta ve ileri yaşta bulunan Suriyelilere göre, buradaki hayatı benimsemelerinin daha kolay olması ile ilişkilendirilebilir. Ki kare test sonucuna göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncede uyruk ve yaş grubu ilişkisi (p=,000), dönmeyeceklerine dair düşüncede uyruk ve yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruk ve grubu arasındaki ilişki

anlamlıdır (p=,035). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.61).

Tablo 61. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce

Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	12	16	26	21	5	10	3	93
			Satır (%)	12,9%	17,2%	28,0%	22,6%	5,4%	10,8%	3,2%	100,0
			Sütun (%)	75,0%	42,1%	66,7%	45,7%	16,7%	55,6%	100,0%	48,9%
		Suriyeli	Sayı	4	22	13	25	25	8	0	97
			Satır (%)	4,1%	22,7%	13,4%	25,8%	25,8%	8,2%	0,0%	100,0
			Sütun (%)	25,0%	57,9%	33,3%	54,3%	83,3%	44,4%	0,0%	51,1%
	Toplam		Sayı	16	38	39	46	30	18	3	190
			Satır (%)	8,4%	20,0%	20,5%	24,2%	15,8%	9,5%	1,6%	100,0
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	74	66	57	48	4	6	9	264
			Satır (%)	28,0%	25,0%	21,6%	18,2%	1,5%	2,3%	3,4%	100,0
			Sütun (%)	44,0%	44,9%	66,3%	65,8%	57,1%	100,0%	100,0%	53,2%
		Suriyeli	Sayı	94	81	29	25	3	0	0	232
			Satır (%)	40,5%	34,9%	12,5%	10,8%	1,3%	0,0%	0,0%	100,0
			Sütun (%)	56,0%	55,1%	33,7%	34,2%	42,9%	0,0%	0,0%	46,8%
	Toplam		Sayı	168	147	86	73	7	6	9	496
			Satır (%)	33,9%	29,6%	17,3%	14,7%	1,4%	1,2%	1,8%	100,0
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	15	10	4	1	3	2	43
			Satır (%)	18,6%	34,9%	23,3%	9,3%	2,3%	7,0%	4,7%	100,0
			Sütun (%)	44,4%	45,5%	40,0%	15,4%	16,7%	75,0%	100,0%	37,7%
		Suriyeli	Sayı	10	18	15	22	5	1	0	71
			Satır (%)	14,1%	25,4%	21,1%	31,0%	7,0%	1,4%	0,0%	100,0
			Sütun (%)	55,6%	54,5%	60,0%	84,6%	83,3%	25,0%	0,0%	62,3%
	Toplam		Sayı	18	33	25	26	6	4	2	114
			Satır (%)	15,8%	28,9%	21,9%	22,8%	5,3%	3,5%	1,8%	100,0
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim Yok p=,035

Tablo 62. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce

Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	28	20	31	11	93
			Satır (%)	3,2%	30,1%	21,5%	33,3%	11,8%	100,0%
			Sütun (%)	7,3%	39,4%	83,3%	83,8%	64,7%	48,9%
		Suriyeli	Sayı	38	43	4	6	6	97
			Satır (%)	39,2%	44,3%	4,1%	6,2%	6,2%	100,0%
			Sütun (%)	92,7%	60,6%	16,7%	16,2%	35,3%	51,1%
	Toplam		Sayı	41	71	24	37	17	190
			Satır (%)	21,6%	37,4%	12,6%	19,5%	8,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	3	42	43	101	75	264
			Satır (%)	1,1%	15,9%	16,3%	38,3%	28,4%	100,0%
			Sütun (%)	6,8%	30,4%	58,1%	66,4%	85,2%	53,2%
		Suriyeli	Sayı	41	96	31	51	13	232
			Satır (%)	17,7%	41,4%	13,4%	22,0%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	93,2%	69,6%	41,9%	33,6%	14,8%	46,8%
	Toplam		Sayı	44	138	74	152	88	496
			Satır (%)	8,9%	27,8%	14,9%	30,6%	17,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	11	6	16	9	43
			Satır (%)	2,3%	25,6%	14,0%	37,2%	20,9%	100,0%
			Sütun (%)	4,3%	22,9%	60,0%	76,2%	75,0%	37,7%
		Suriyeli	Sayı	22	37	4	5	3	71
			Satır (%)	31,0%	52,1%	5,6%	7,0%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	95,7%	77,1%	40,0%	23,8%	25,0%	62,3%
	Toplam		Sayı	23	48	10	21	12	114
			Satır (%)	20,2%	42,1%	8,8%	18,4%	10,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Uyruk ve eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşünce incelendiğinde, Türklerden ‘’ilköğretim’’ mezunu olanların, Suriyeli mültecilerin ülkelerine döneceklerini düşündükleri görülürken, Suriyelilerden “ülkeme dönerim’’ diyenlerin çoğunun da “ilköğretim’’ mezunu olduğu görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncede uyruk ve eğitim durumu ilişkisi (p=,000), dönmeyeceklerine dair düşüncede uyruk ve eğitim durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ve eğitim durumu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Yani verilen cevaplarda eğitim durumu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.62).

Tablo 63. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce

Mültecilerin Ülkelerine Döneceklerine Dair Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	23	63	6	1	93
			Satır (%)	24,7%	67,7%	6,5%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	85,2%	43,2%	37,5%	100,0%	48,9%
		Suriyeli	Sayı	4	83	10	0	97
			Satır (%)	4,1%	85,6%	10,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	14,8%	56,8%	62,5%	0,0%	51,1%
	Toplam		Sayı	27	146	16	1	190
			Satır (%)	14,2%	76,8%	8,4%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	92	156	9	7	264
			Satır (%)	34,8%	59,1%	3,4%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	63,9%	48,3%	42,9%	87,5%	53,2%
		Suriyeli	Sayı	52	167	12	1	232
			Satır (%)	22,4%	72,0%	5,2%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	36,1%	51,7%	57,1%	12,5%	46,8%
	Toplam		Sayı	144	323	21	8	496
			Satır (%)	29,0%	65,1%	4,2%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	12	24	4	3	43
			Satır (%)	27,9%	55,8%	9,3%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	57,1%	29,3%	50,0%	100,0%	37,7%
		Suriyeli	Sayı	9	58	4	0	71
			Satır (%)	12,7%	81,7%	5,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	42,9%	70,7%	50,0%	0,0%	62,3%
	Toplam		Sayı	21	82	8	3	114
			Satır (%)	18,4%	71,9%	7,0%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,002 Fikrim yok p=,010

Uyruk ve medeni duruma göre incelendiğinde, Türklerden Suriyelilerin ülkelerine döneceklerini düşünenlerin çoğunun "evli'' (%67,7) olduğu görülürken, Suriyelilerden "ülkeme dönerim'' diyenlerin çoğunun da (%85,6) "evli'' olduğu görülmektedir. Suriyelilerin ülkelerine dönmeyeceklerini düşünen Türklerin çoğunluğunu yine "evli'' olanlar oluştururken, Suriyelilerde de ''ülkeme dönmem'' diyenlerin çoğunluğunu da "evli'' olanlar oluşturmaktadır. Ki kare test sonucuna göre göre mültecilerin ülkelerine döneceklerine dair düşüncede uyruk ve medeni durum ilişkisi (p=,000), dönmeyeceklerine dair düşüncede uyruk ve medeni durum ilişkisi (p=,002) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda (p=,010) uyruk ve medeni durum ilişkisi anlamlıdır. Yani medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir (T.63).

3.7. Mülteciler ve Türkiye'nin Güvenliği İlişkisi

Tablo 64. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	324	29	47	400
		Satır (%)	81,0%	7,2%	11,8%	100,0%
		Sütun (%)	68,9%	31,5%	19,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	146	63	191	400
		Satır (%)	36,5%	15,8%	47,8%	100,0%
		Sütun (%)	31,1%	68,5%	80,3%	50,0%
Toplam		Sayı	470	92	238	800
		Satır (%)	58,8%	11,5%	29,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre, Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin varlığına dair düşünce incelenmiştir. Buna göre, Türklerden ve Suriyelilerden Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğunu düşünenler arasında önemli bir oran farkı olmasına rağmen, her iki uyrukta da "evet'' cevabını verenlerin sayısı, "hayır'' cevabını verenlerden oldukça fazladır. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin varlığına dair düşünce farklılaşmaktadır (p=,000) (T.64). Konu, uyruk ve cinsiyet açısından incelenmeye devam edildiğinde; Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşüncesi olanlara bakıldığında, Türk kadınları (%42,9) ve Suriyeli kadınlar (%35,6) arasında önemli bir oran farkı bulunmamaktadır. Suriyeli erkekler (%64,4) ve Türk erkekleri (%57,1) arasında, Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünenlerin arasında da önemli derecede oransal bir farklılık söz konusu değildir. Suriyeli kadınlarda, Suriyeliler arasında güvenlik sorunu çıkaracak kişilerin olduğunu düşünenler, "hayır'' diyen Suriyeli kadınlardan sayıca fazladır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Suriyeli kadınlar da "hayır'' cevabını veren Suriyeli kadınlardan sayıca fazladır. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu arasında (p=,137), Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu

arasında (p=,973) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,241). Bu, verilen cevaplarda cinsiyet değişkeninin uyruğa göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.65).

Tablo 65. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**			
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**	**Anlamlılık**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	139	185	324	
			Satır (%)	42,9%	57,1%	100,0%	
			Sütun (%)	72,8%	66,3%	68,9%	
		Suriyeli	Sayı	52	94	146	
			Satır (%)	35,6%	64,4%	100,0%	**p=,137**
			Sütun (%)	27,2%	33,7%	31,1%	
	Toplam		Sayı	191	279	470	
			Satır (%)	40,6%	59,4%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	13	16	29	
			Satır (%)	44,8%	55,2%	100,0%	
			Sütun (%)	31,7%	31,4%	31,5%	
		Suriyeli	Sayı	28	35	63	
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%	**p=,973**
			Sütun (%)	68,3%	68,6%	68,5%	
	Toplam		Sayı	41	51	92	
			Satır (%)	44,6%	55,4%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	31	16	47	
			Satır (%)	66,0%	34,0%	100,0%	
			Sütun (%)	22,3%	16,2%	19,7%	
		Suriyeli	Sayı	108	83	191	
			Satır (%)	56,5%	43,5%	100,0%	**p=,241**
			Sütun (%)	77,7%	83,8%	80,3%	
	Toplam		Sayı	139	99	238	
			Satır (%)	58,4%	41,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

Uyruğa ve yaş grubuna göre, Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşünce incelenmiştir. Buna göre, Türklerde "evet" cevabını verenler eşit oranlarla (%25,9) 18-25 ve 26-33 yaş gruplarında yoğunluk göstermektedirler. Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünenler 18-25 (%37,7) ve 26-33 (%30,8) yaş gruplarında yoğunluk göstermektedirler. Suriyelilerde "hayır cevabını verenler 26-33 (%28,6) yaş grubunda yoğunluk gösterirken, Türklerde "hayır" cevabını verenler 42-49 (%27,6) yaş grubunda yoğunluk göstermektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerin

çoğunluğu 34-41 yaş grubunda bulunurken, Suriyelilerin çoğunluğu 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,008). Bu, yaş grubu değişkeninin uyruğa göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,084) (T.66).

Tablo 66. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce				**Yaş Grubu**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	84	84	72	55	5	11	13	324
			Satır (%)	25,9%	25,9%	22,2%	17,0%	1,5%	3,4%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	60,4%	65,1%	80,9%	74,3%	38,5%	84,6%	100,0%	68,9%
		Suriyeli	Sayı	55	45	17	19	8	2	0	146
			Satır (%)	37,7%	30,8%	11,6%	13,0%	5,5%	1,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	39,6%	34,9%	19,1%	25,7%	61,5%	15,4%	0,0%	31,1%
	Toplam		Sayı	139	129	89	74	13	13	13	470
			Satır (%)	29,6%	27,4%	18,9%	15,7%	2,8%	2,8%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	5	6	8	2	4		29
			Satır (%)	13,8%	17,2%	20,7%	27,6%	6,9%	13,8%		100,0%
			Sütun (%)	22,2%	21,7%	31,6%	47,1%	20,0%	80,0%		31,5%
		Suriyeli	Sayı	14	18	13	9	8	1		63
			Satır (%)	22,2%	28,6%	20,6%	14,3%	12,7%	1,6%		100,0%
			Sütun (%)	77,8%	78,3%	68,4%	52,9%	80,0%	20,0%		68,5%
	Toplam		Sayı	18	23	19	17	10	5		92
			Satır (%)	19,6%	25,0%	20,7%	18,5%	10,9%	5,4%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	6	8	15	10	3	4	1	47
			Satır (%)	12,8%	17,0%	31,9%	21,3%	6,4%	8,5%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	13,3%	12,1%	35,7%	18,5%	15,0%	40,0%	100,0%	19,7%
		Suriyeli	Sayı	39	58	27	44	17	6	0	191
			Satır (%)	20,4%	30,4%	14,1%	23,0%	8,9%	3,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	86,7%	87,9%	64,3%	81,5%	85,0%	60,0%	0,0%	80,3%
	Toplam		Sayı	45	66	42	54	20	10	1	238
			Satır (%)	18,9%	27,7%	17,6%	22,7%	8,4%	4,2%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,084 Fikrim yok p=,008

Tablo 67. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	5	55	46	127	91	324
			Satır (%)	1,5%	17,0%	14,2%	39,2%	28,1%	100,0%
			Sütun (%)	21,7%	47,0%	73,0%	78,9%	85,8%	68,9%
		Suriyeli	Sayı	18	62	17	34	15	146
			Satır (%)	12,3%	42,5%	11,6%	23,3%	10,3%	100,0%
			Sütun (%)	78,3%	53,0%	27,0%	21,1%	14,2%	31,1%
	Toplam		Sayı	23	117	63	161	106	470
			Satır (%)	4,9%	24,9%	13,4%	34,3%	22,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	11	7	9	2	29
			Satır (%)	0,0%	37,9%	24,1%	31,0%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	28,2%	70,0%	60,0%	66,7%	31,5%
		Suriyeli	Sayı	25	28	3	6	1	63
			Satır (%)	39,7%	44,4%	4,8%	9,5%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	71,8%	30,0%	40,0%	33,3%	68,5%
	Toplam		Sayı	25	39	10	15	3	92
			Satır (%)	27,2%	42,4%	10,9%	16,3%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	15	16	12	2	47
			Satır (%)	4,3%	31,9%	34,0%	25,5%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	3,3%	14,9%	45,7%	35,3%	25,0%	19,7%
		Suriyeli	Sayı	58	86	19	22	6	191
			Satır (%)	30,4%	45,0%	9,9%	11,5%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	96,7%	85,1%	54,3%	64,7%	75,0%	80,3%
	Toplam		Sayı	60	101	35	34	8	238
			Satır (%)	25,2%	42,4%	14,7%	14,3%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=, 000 Fikrim yok p=,000

Uyruğa ve eğitim durumuna göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünen Türklerin çoğunluğunun eğitim düzeyi yüksek insanlar oldukları görülmektedir. Oransal olarak sıralandığında lise (%39,2) ve Üniversite/yüksekokul (%28,1) şeklindedir. Suriyelilerde "evet" diyenler ise en fazla %42,5 ile ilköğretim eğitim düzeyinde yoğunluk göstermektedirler. Türklerde "hayır diyenlerin yoğunluk gösterdiği eğitim düzeyi (%37,9) "ilköğretim"dir. Suriyelilerde ise en fazla yoğunluk gösterilen eğitim düzeyi "okur-yazar"dır. Türklerde bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin yoğunluk gösterdiği eğitim düzeyi (%34) ortaöğretimdir. Suriyelilerde ise (%45) ile ilköğretim eğitim düzeyi en fazla frekans toplayan seçenektir. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu

oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasında (p=,000), Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasında (p=0003) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000). Yani, verilen cevaplarda cinsiyet değişkeninin uyruğa göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.67).

Tablo 68. Uyruğa ve Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünceye Göre Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce

Suriyeli Mülteciler Arasında Türkiye'de Güvenlik Sorunu Oluşturacak Kişilerin Olduğuna Yönelik Düşünce				Açık Kapı Politikasının Doğru Olup Olmadığına Yönelik Düşünce			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	46	260	18	324
			Satır (%)	14,2%	80,2%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	35,7%	82,8%	66,7%	68,9%
		Suriyeli	Sayı	83	54	9	146
			Satır (%)	56,8%	37,0%	6,2%	100,0%
			Sütun (%)	64,3%	17,2%	33,3%	31,1%
	Toplam		Sayı	129	314	27	470
			Satır (%)	27,4%	66,8%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	24	4	1	29
			Satır (%)	82,8%	13,8%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,9%	100,0%	50,0%	31,5%
		Suriyeli	Sayı	62	0	1	63
			Satır (%)	98,4%	0,0%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	72,1%	0,0%	50,0%	68,5%
	Toplam		Sayı	86	4	2	92
			Satır (%)	93,5%	4,3%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	30	10	7	47
			Satır (%)	63,8%	21,3%	14,9%	100,0%
			Sütun (%)	15,8%	45,5%	26,9%	19,7%
		Suriyeli	Sayı	160	12	19	191
			Satır (%)	83,8%	6,3%	9,9%	100,0%
			Sütun (%)	84,2%	54,5%	73,1%	80,3%
	Toplam		Sayı	190	22	26	238
			Satır (%)	79,8%	9,2%	10,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,009 Fikrim yok p=,003

Açık kapı politikasını doğru bulmayanlar ve Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişiler olduğunu düşünenler arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Buna göre Türklerden çoğunluğu oluşturan açık kapı politikasını doğru bulmayanların, Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşündükleri görülmektedir. Ancak Suriyelilerde ters

orantı söz konusudur. Suriyelilerde açık kapı politikasını doğru bulanların oranı, doğru bulmayanlara göre fazladır. Buna rağmen, açık kapı politikasını doğru bulanlardan Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünenlerin oranı, "evet" diyenlere göre fazladır. Diğer bir ifade ile Suriyelilerde açık kapı politikası ile Suriyelilerden Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğuna dair düşünce arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olduğuna dair düşüncede uyruğa göre açık kapı politikasının doğruluğuna yönelik düşünce (p=,000), Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturabilecek kişilerin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre açık kapı politikasının doğruluğuna yönelik düşünce (p=009) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre açık kapı politikasının doğruluğuna yönelik düşünce (p=,003) arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, açık kapı politikasının uyruğa göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.68).

3.8. Türkiye'nin Mültecilerle İlgili Süreç Yönetimine Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 69. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	79	269	52	400
		Satır (%)	19,8%	67,3%	13,0%	100,0%
		Sütun (%)	23,7%	77,5%	43,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	255	78	67	400
		Satır (%)	63,7%	19,5%	16,8%	100,0%
		Sütun (%)	76,3%	22,5%	56,3%	50,0%
Toplam		Sayı	334	347	119	800
		Satır (%)	41,8%	43,4%	14,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetip yönetmediğine yönelik düşünce incelenmiştir. Buna göre sürecin doğru yönetildiğini düşünen Türkler ve Suriyeliler arasında oransal olarak önemli bir farklılık görülmektedir. Türkler çoğunluğu (%67,3) sürecin doğru yönetilmediğini düşünürken, Suriyelilerin çoğunluğu (%63,7) sürecin doğru yönetildiğini düşünmektedir. Türkler sürecin doğru yönetilmemesi durumunu "Türkiye'nin

aleyhine olan durumlar'' üzerinden değerlendirmektedirler. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyeli mültecilerle ilgili yönetilen sürecin "*Suriyelilerin lehine, Türkiye'nin ise aleyhine*'' olacak şekilde yürütüldüğünden bahsetmişlerdir. Suriyelilerin çoğunluğu ise, kendileri ile ilgili yönetilen bu süreçten "evet'' diyerek memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Suriyeliler bu durumu saha araştırması sırasında belirttikleri ifadelerden hareketle, öncelikle "diğer ülkelerin aksine kendilerinin *kolaylıkla* kabul edilmesi'' ile ilişkilendirdikleri anlaşılmıştır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Suriyeliler (%16,8), Türklerden (%13) oransal olarak fazladır. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetip yönetmediğine yönelik düşünce farklılaşmaktadır (p=,000) (T.69).

Tablo 70. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	38	41	79
			Satır (%)	48,1%	51,9%	100,0%
			Sütun (%)	22,6%	24,7%	23,7%
		Suriyeli	Sayı	130	125	255
			Satır (%)	51,0%	49,0%	100,0%
			Sütun (%)	77,4%	75,3%	76,3%
	Toplam		Sayı	168	166	334
			Satır (%)	50,3%	49,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	122	147	269
			Satır (%)	45,4%	54,6%	100,0%
			Sütun (%)	83,6%	73,1%	77,5%
		Suriyeli	Sayı	24	54	78
			Satır (%)	30,8%	69,2%	100,0%
			Sütun (%)	16,4%	26,9%	22,5%
	Toplam		Sayı	146	201	347
			Satır (%)	42,1%	57,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	23	29	52
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	40,4%	46,8%	43,7%
		Suriyeli	Sayı	34	33	67
			Satır (%)	50,7%	49,3%	100,0%
			Sütun (%)	59,6%	53,2%	56,3%
	Toplam		Sayı	57	62	119
			Satır (%)	47,9%	52,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,655 Hayır p=,022 Fikrim yok p=,480

Uyruğa ve cinsiyete göre incelenmeye devam edildiğinde Türk kadınlarının sürecin doğru yönetilmediğini düşünenlerin oranı (%83,6), doğru yönetildiğini

düşünenlerden (%22,6) oldukça fazladır. Türk erkeklerinde de sürecin doğru yönetilmediğini düşünenlerin oranı (%73,1), doğru yönetildiğini düşünenlerden (%27,7) oransal olarak fazladır. Sürecin doğru yönetildiğini düşünen Suriyeli kadınların oranı (%77,4), doğru yönetilmediğini düşünen Suriyeli kadınlardan (%16,4) oransal olarak oldukça fazladır. Suriyeli erkeklerde sürecin doğru yönetildiğini düşünenlerin oranı (%75,3), doğru yönetilmediğini düşünenlerden (%26,9) oransal olarak fazladır. Sürecin doğru yönetildiğini düşünenler Suriyeli kadınlar ve Türk kadınları olarak karşılaştırıldığında, Suriyeli kadınlarda, Türk kadınlarına göre sürecin doğru yönetildiğini düşünenlerde oransal ve sayısal olarak fazlalık görülmektedir. Türk erkeklerinde çoğunluk sürecin doğru yönetilmediğini düşünürken, Suriyeli erkeklerde çoğunluk, sürecin doğru yönetildiğini düşünmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğine yönelik düşüncede cinsiyet değişkenine göre uyruk ilişkisi (p=,655) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede cinsiyet değişkenine göre uyruk ilişkisi (p=,480) anlamlı değildir. Yani verilen cevaplarda cinsiyet, uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğine yönelik düşüncede cinsiyet değişkenine göre uyruk ilişkisi (p=,022) anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.70).

Uyruğa ve yaş grubuna göre incelendiğinde Türklerde sürecin doğru yönetildiğini düşünenlerin eşit oranlarla (%25,3) 34-41 ve 42-49 yaş gruplarında yoğunluk gösterdiği görülürken, Suriyelilerden sürecin doğru yönetildiğini düşünenlerin 18-25 yaş grubunda (%31,8) birinci yoğun frekans, 26-33 yaş grubunda (%31) ikinci yoğun frekans topladığı görülmektedir. Sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türkler 18-25 yaş grubunda (%26,4) yoğunluk gösterirken, Suriyeliler 26-33 yaş grubunda (%30,8) yoğunluk göstermektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türkler 26-33 yaş grubunda (%34,6) yoğunluk gösterirken, Suriyeliler 42-49 yaş grubunda (%31,3) yoğunluk göstermektedir. Ki kare test sonucuna göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğine yönelik düşüncede yaş grubuna göre uyruk ilişkisi (p=,000), Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğine yönelik düşüncede yaş grubuna göre uyruk ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede

yaş grubuna göre uyruk ilişkisi anlamlıdır (p=,034) Bu, yaş grubunun uyruğa göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.71).

Tablo 71. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	9	13	20	20	6	9	2	79
			Satır (%)	11,4%	16,5%	25,3%	25,3%	7,6%	11,4%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	10,0%	14,1%	32,3%	35,7%	33,3%	64,3%	100,0%	23,7%
		Suriyeli	Sayı	81	79	42	36	12	5	0	255
			Satır (%)	31,8%	31,0%	16,5%	14,1%	4,7%	2,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	90,0%	85,9%	67,7%	64,3%	66,7%	35,7%	0,0%	76,3%
	Toplam		Sayı	90	92	62	56	18	14	2	334
			Satır (%)	26,9%	27,5%	18,6%	16,8%	5,4%	4,2%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	71	66	63	48	2	9	10	269
			Satır (%)	26,4%	24,5%	23,4%	17,8%	0,7%	3,3%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	86,6%	73,3%	86,3%	76,2%	10,5%	90,0%	100,0%	77,5%
		Suriyeli	Sayı	11	24	10	15	17	1	0	78
			Satır (%)	14,1%	30,8%	12,8%	19,2%	21,8%	1,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	13,4%	26,7%	13,7%	23,8%	89,5%	10,0%	0,0%	22,5%
	Toplam		Sayı	82	90	73	63	19	10	10	347
			Satır (%)	23,6%	25,9%	21,0%	18,2%	5,5%	2,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	14	18	10	5	2	1	2	52
			Satır (%)	26,9%	34,6%	19,2%	9,6%	3,8%	1,9%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	46,7%	50,0%	66,7%	19,2%	33,3%	25,0%	100,0%	43,7%
		Suriyeli	Sayı	16	18	5	21	4	3	0	67
			Satır (%)	23,9%	26,9%	7,5%	31,3%	6,0%	4,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	53,3%	50,0%	33,3%	80,8%	66,7%	75,0%	0,0%	56,3%
	Toplam		Sayı	30	36	15	26	6	4	2	119
			Satır (%)	25,2%	30,3%	12,6%	21,8%	5,0%	3,4%	1,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=, 034

Uyruğa ve eğitim düzeyine göre incelendiğinde sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türklerin lise (%39) ve Üniversite/yüksekokul düzeyinde eğitimlere sahip oldukları görülmektedir. Diğer bir ifade ile "sürecin Türkiye'nin aleyhine, Suriyelilerin lehine" yönetildiğini düşünen Türklerin çoğunluğunun eğitim düzeyi yüksektir. Suriyelilerden sürecin doğru yönetilmediğini düşünenler (%55,1) ilköğretim eğitim düzeyinde yoğunluk göstermektedirler. Sürecin doğru yönetildiğini düşünen Suriyeliler de (%38,4) ilköğretim eğitim düzeyinde yoğunluk göstermektedirler. Türklerden sürecin doğru yönetildiğini düşünenler ise ilköğretim eğitim düzeyinde (%34,2) yoğunluk göstermektedirler. Konu hakkında bir fikri

olmadığını belirten Türkler lise eğitim düzeyinde (%34,6) yoğunluk göstermektedirler. Suriyelilerden fikri olmadığını belirtenlerin çoğu ise (%52,2) ilköğretim eğitim düzeyine sahip olan kişilerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000), Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır (p=,000). Yani verilen cevaplarda, eğitim durumunun uyruğa göre farklılaştığı görülmektedir (T.72).

Tablo 72. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	27	20	25	5	79
			Satır (%)	2,5%	34,2%	25,3%	31,6%	6,3%	100,0%
			Sütun (%)	3,3%	21,6%	35,7%	35,2%	22,7%	23,7%
		Suriyeli	Sayı	58	98	36	46	17	255
			Satır (%)	22,7%	38,4%	14,1%	18,0%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	96,7%	78,4%	64,3%	64,8%	77,3%	76,3%
	Toplam		Sayı	60	125	56	71	22	334
			Satır (%)	18,0%	37,4%	16,8%	21,3%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	38	42	105	79	269
			Satır (%)	1,9%	14,1%	15,6%	39,0%	29,4%	100,0%
			Sütun (%)	17,2%	46,9%	97,7%	94,6%	95,2%	77,5%
		Suriyeli	Sayı	24	43	1	6	4	78
			Satır (%)	30,8%	55,1%	1,3%	7,7%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	82,8%	53,1%	2,3%	5,4%	4,8%	22,5%
	Toplam		Sayı	29	81	43	111	83	347
			Satır (%)	8,4%	23,3%	12,4%	32,0%	23,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	16	7	18	11	52
			Satır (%)	0,0%	30,8%	13,5%	34,6%	21,2%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	31,4%	77,8%	64,3%	91,7%	43,7%
		Suriyeli	Sayı	19	35	2	10	1	67
			Satır (%)	28,4%	52,2%	3,0%	14,9%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	68,6%	22,2%	35,7%	8,3%	56,3%
	Toplam		Sayı	19	51	9	28	12	119
			Satır (%)	16,0%	42,9%	7,6%	23,5%	10,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Tablo 73. Uyruğa ve Şu Anda Çalışma Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği				Şu Anda Çalışma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	43	36	79
			Satır (%)	54,4%	45,6%	100,0%
			Sütun (%)	26,9%	20,7%	23,7%
		Suriyeli	Sayı	117	138	255
			Satır (%)	45,9%	54,1%	100,0%
			Sütun (%)	73,1%	79,3%	76,3%
	Toplam		Sayı	160	174	334
			Satır (%)	47,9%	52,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	167	102	269
			Satır (%)	62,1%	37,9%	100,0%
			Sütun (%)	86,1%	66,7%	77,5%
		Suriyeli	Sayı	27	51	78
			Satır (%)	34,6%	65,4%	100,0%
			Sütun (%)	13,9%	33,3%	22,5%
	Toplam		Sayı	194	153	347
			Satır (%)	55,9%	44,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	28	24	52
			Satır (%)	53,8%	46,2%	100,0%
			Sütun (%)	50,9%	37,5%	43,7%
		Suriyeli	Sayı	27	40	67
			Satır (%)	40,3%	59,7%	100,0%
			Sütun (%)	49,1%	62,5%	56,3%
	Toplam		Sayı	55	64	119
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,184 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,141

Uyruğa ve şu anda çalışma durumuna göre Suriyeli mültecilerle ilgili sürecin doğru yönetildiğine dair düşünce incelenmiştir. Buna göre şu anda çalışma durumuna göre incelendiğinde, Türklerden şu anda çalışanların çoğunun sürecin doğru yönetilmediğini düşündükleri görülmektedir. Suriyelilerden şu anda çalışmayanların, sürecin doğru yönetilmediğini düşünmeleri ile arasında ilişki olduğu düşünülmektedir. Ancak şu anda çalışmayan Suriyelilerin çoğunun, sürecin doğru yönetildiğini düşündükleri görülmektedir. Dolayısıyla sürecin doğru yönetilmesi ile Suriyelilerin çalışmaması arasında bir ilişki bulunmamaktadır. (T. 73). Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışma durumu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, şu anda çalışma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=184). Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışma durumu ilişkisi anlamlıdır (p=,000). Bu, şu anda çalışma durumunun uyruk değişkenine göre

farklılaştığı anlamına gelmektedir. Konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışma durumu ilişkisi anlamlı değildir (p=,141). Yani şu anda çalışma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.73).

Tablo 74. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştığı Mesleki Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiğine Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle İlgili Süreci Doğru Yönettiği				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkar	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	6	17	12	2			6	43
			Satır (%)	14,0%	39,5%	27,9%	4,7%			14,0%	100,0%
			Sütun (%)	10,7%	65,4%	21,1%	100,0%			31,6%	26,9%
		Suriyeli	Sayı	50	9	45	0			13	117
			Satır (%)	42,7%	7,7%	38,5%	0,0%			11,1%	100,0%
			Sütun (%)	89,3%	34,6%	78,9%	0,0%			68,4%	73,1%
	Toplam		Sayı	56	26	57	2			19	160
			Satır (%)	35,0%	16,3%	35,6%	1,3%			11,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	26	57	42	20	2	11	9	167
			Satır (%)	15,6%	34,1%	25,1%	12,0%	1,2%	6,6%	5,4%	100,0%
			Sütun (%)	65,0%	100,0%	79,2%	100,0%	100,0%	100,0%	81,8%	86,1%
		Suriyeli	Sayı	14	0	11	0	0	0	2	27
			Satır (%)	51,9%	0,0%	40,7%	0,0%	0,0%	0,0%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	35,0%	0,0%	20,8%	0,0%	0,0%	0,0%	18,2%	13,9%
	Toplam		Sayı	40	57	53	20	2	11	11	194
			Satır (%)	20,6%	29,4%	27,3%	10,3%	1,0%	5,7%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	11	8	6	2			1	28
			Satır (%)	39,3%	28,6%	21,4%	7,1%			3,6%	100,0%
			Sütun (%)	55,0%	66,7%	31,6%	100,0%			50,0%	50,9%
		Suriyeli	Sayı	9	4	13	0			1	27
			Satır (%)	33,3%	14,8%	48,1%	0,0%			3,7%	100,0%
			Sütun (%)	45,0%	33,3%	68,4%	0,0%			50,0%	49,1%
	Toplam		Sayı	20	12	19	2			2	55
			Satır (%)	36,4%	21,8%	34,5%	3,6%			3,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,192

Uyruk ve şu anda çalıştıkları mesleğe göre sürecin doğru yönetildiğine yönelik düşünce incelendiğinde, sürecin doğru yönetildiğini düşünen Türklerin çoğunun esnaf/zanaatkâr olduğu görülürken, Suriyelilerin çoğunun "işçi" olduğu görülmektedir. Sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türklerin yine

esnaf/zanaatkâr olduğu görülürken, Suriyelilerin çoğunun yine "işçi" olduğu görülmektedir. Türklerde sürecin doğru yönetildiğini ve yönetilmediğini düşünenlerde çoğunluğun aynı meslek grubundan kişiler olması dikkat çekicidir. Şöyle ki, saha araştırması sürecinde Türk katılımcıların belirttikleri ifadelerden hareketle, sürecin doğru yönetildiğini düşünen Türk esnaf/zanaatkârlar , bölgede artan nüfus nedeniyle eskiye göre kâr ettiklerini belirtirken, sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türk esnaf/zanaatkârlar bölgede Türk esnaf/zanaatkârlara göre çoğunluğu Suriyeli esnafların çoğunluğu oluşturması nedeniyle maddi zarar etmeleri ve bölgedeki Türk esnaf/zanaatkârların haksız rekabet nedeniyle (vergi vermemeleri, kaçak mal satmaları, Türk esnaflardan alışveriş yapmamaları) "*taşınmaları ve azınlığa düşmeleri*" ile ifade etmektedirler. Suriyelilerde de sürecin doğru yönetildiğini düşünen ve düşünmeyenlerde çoğunluğun aynı meslek grubundan (işçi) olması dikkat çeken ikinci bir sonuçtur. Saha araştırmalarında Suriyeli katılımcıların ifadelerinden hareketle, Suriyelilerde işçi olanlardan sürecin doğru yönetildiğini düşünmelerini "iş sahibi olmaları ve eve ekmek götürebilmeleri'' ile açıkladıkları görülürken, sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Suriyeli işçilerin, "Türklerden az ücret almaları ve iyi şartlarda çalışmamaları'' ile ilişkilendirdikleri anlaşılmıştır. Suriyelilerin Türkiye'den "çalışma şartlarını denetlemelerine yönelik beklentileri olduğu'' anlaşılan ikinci bir sonuçtur. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi, (p=,000) ve Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğine yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk değişkenine göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi anlamlı değildir (p=,192). Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.74).

Tablo 75. Sürecin Doğru Yönetildiğini Düşünenlerin Gerekçeleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)
Sürecin Doğru Yönetildiği ile İlgili Nedenler	Gereken yapıldı		31	39,2%	74	29,0%
	Müslümanlığın gereği yapıldı		14	17,7%	15	5,9%
	Her imkân verildi		25	31,6%	102	40,0%
	Türkiye gücünü kanıtladı		9	11,4%		
	Güvenli ortam sağlandı				64	25,1%
Toplam		Sayı	79		255	
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%

Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreç yönetiminin doğru olup olmadığı ile ilgili sorulan soruya, Türk katılımcılar ve Suriyeli katılımcıların verdikleri cevaplar yukarıda bulunan tablodaki gibidir. Sürecin doğru yönetildiğini düşünen Türklerin verdikleri cevaplar, oransal ve sayısal olarak en çoktan aza doğru sıralandığında; birinci sırada "gereken yapıldı" (%39,2), ikinci sırada "her imkân verildi" (%31,6), üçüncü sırada "Müslümanlığın gereği yapıldı" (%17,7) ve son olarak dördüncü sırada "Türkiye gücünü kanıtladı" (%11,4) şeklinde cevaplar elde edilmiştir. İlk sırada yer alan "gereken yapıldı" sözü ile, "*o anki şartlar neyi gerektiriyorsa Türkiye bunu yaptı*, diğer bir ifade ile, *Suriyelileri ülkeye almak ve onlara yardım etmek doğru olandı ve bu* yapıldı" şeklinde bir düşünceye karşılık gelmektedir. Dolayısıyla sürecin doğru yönetildiğini düşünen Türklerin çoğu, Türkiye'nin, Suriyelilerin lehine verdikleri kararların doğru olduğunu düşünmektedirler. İkinci sırada yer alan "her imkân verildi" sözü ile Suriyelilere; eğitim, sağlık, barınma, çalışma, güvenli ortamda yaşama" gibi temel ihtiyaçların tamamının karşılanması kastedilmiştir. Özetle Türklerde ikinci çoğunluğu oluşturanlar, Suriyeli mülteciler ile ilgili yönetilen sürecin doğru olmasını, "verilen imkânlar" çerçevesinde yorumlamaktadırlar. Üçüncü sırada yer alan "Müslümanlığın gereği yapıldı" sözü ile, Türkiye'nin Suriyelileri ülke sınırları içerisine almasını ve onlara imkânlar sağlamasını "İslam'ın bir gereği" mottosuna dayanarak yorumlamaktadırlar. Dördüncü sırada ise "Türkiye gücünü kanıtladı" ifadesi yer almaktadır. Bu ifade; "*Türklerin, Türkiye'nin çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapması ve onlara maddi manevi uzun yıllar boyunca destek vermesi, diğer ülkelere karşılık Türkiye'nin ne kadar güçlü bir devlet olduğunun kanıtıdır*" ifadesine dayanmaktadır. Türklerin verdikleri son cevap olan "Türkiye gücünü kanıtladı" ifadesi, Suriyelilerin cevaplarında yer almamaktadır. Diğer cevaplar Suriyeliler ile ortak cevaplardır. Suriyelilerin verdikleri cevaplar, oransal ve sayısal olarak en

çoktan aza doğru sıralandığında birinci sırada "her imkân verildi" (%40), ikinci sırada "gereken yapıldı" (%29), üçüncü sırada "güvenli ortam sağlandı" (%25,1), dördüncü sırada ise "Müslümanlığın gereği yapıldı" (%5,9) yer almaktadır. Suriyelilerin en fazla verdikleri cevap olan "her imkân verildi" ifadesi ile, Türklerin verdikleri cevaplara benzer cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Suriyeliler, Türkiye'deki yaşamları boyunca eğitim, sağlık, iş imkânı, barınma, güvenli ortamda yaşam sürme gibi ihtiyaçlarının karşılandığını ifade etmişlerdir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler Türkler gibi eğitim alabilmekte, ücretsiz muayene olabilmekte ve ilaçlarını ücretsiz alabilmekte, çalışabilmekte, sıradan bir Türk vatandaşı gibi ev kiralayıp oturabilmekte, Suriye'deki güvensiz ortamdan sonra Türkiye'de güvenli bir ortamda yaşam sürebilmektedirler. İkinci sırada yer alan "gereken yapıldı" ifadesi ile, Suriyeliler "mağdur" kişiler olarak yardım edilmesi gereken kişiler olduklarını ve Türkiye'nin yapması gerekenin onarı ülkeye almak ve yardım etmek olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer bir ifade ile Türkiye zaten yapılması gerekeni yapmıştır. Üçüncü sırada yer alan "güvenli ortam sağlandı" ifadesi ile ikinci sırada yer alan cevabın detaylı açıklamasında yer alan ''güvenli bir ortamda yaşam sürebilme'' ifadesi aynıdır. Ancak Suriyelilerin "güvenli ortam sağlandı" şeklinde verdikleri cevap onlar için Türkiye'nin süreç yönetiminde onların lehine yaptıkları en önemli yardımdır. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin %25,1'i süreç yönetiminin doğruluğunu öncelikle "güvenli yaşam" ile açıklamaktadırlar. Suriyelilerde son sırada yer alan "Müslümanlığın gereği yapıldı" ifadesi ile, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması nedeniyle, Müslüman olan Suriyelilere yardım etmesinin doğal ve doğru olduğunu ifade etmektedirler. (T.75).

Tablo 76. Sürecin Doğru Yönetilmediğini Düşünenlerin Gerekçeleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)
Sürecin Doğru Yönetilmediği ile İlgili Nedenler	Kontrolsüz alım		107	39,8%		
	Fazla tolerans gösterildi		30	11,2%		
	Kendi vatandaşından önde tuttu		16	5,9%		
	Ekonomi Suriyeli mülteciler yüzünden bozuldu		15	5,6%		
	Avrupa'ya gitmelerine izin verilmiyor		14	5,2%		
	Kentlere alınmamalılardı		45	16,7%		
	Avrupa para veriyor Türkiye bakıyor		6	2,2%		
	Oy için vatandaşlık veriliyor		11	4,1%		
	Dönmeleri için çaba yok		25	9,3%		
	Göndermek istiyorlar		0		20	25,6%
	Siyasette kullanılıyoruz		0		9	11,5%
	Yardımları kestiler		0		32	41,0%
	Suriye'deki gibi yaşayamıyorum		0		7	9,0%
	Güvende Hissetmiyorum		0		3	3,8%
	Suriye'deki iş imkanlarını istiyorum		0		7	9,0%
Toplam		Sayı	269		78	
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%

Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili yönettiği sürecin doğru bir yönetim şekli olmadığını düşünen Türkler ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Verilen cevapların tamamı, süreç yönetime karşılık olumsuz eleştirilerden oluşmaktadır. Türkler ve Suriyeliler birbirinden farklı cevaplar vermişlerdir. Sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türklerin verdikleri cevaplar sayısal ve oransal olarak en çoktan en aza doğru sıralandığında, birinci sırada "kontrolsüz alım''(%39,8), ikinci sırada "kentlere alınmamalılardı'' (%16,7), üçüncü sırda "fazla tolerans gösterildi'' (%11,2), dördüncü sırada "dönmeleri için çaba yok'' (%9,3), beşinci sırada ''kendi vatandaşından önde tuttu'' (%5,9), altıncı sırada ''ekonomi Suriyeli mülteciler yüzünden bozuldu'' (%5,6), yedinci sırada "Avrupa'ya gitmelerine izin verilmiyor'' (%5,2) sekizinci sırada "oy için vatandaşlık veriliyor'' (%4,1), dokuzuncu sırada "Avrupa para veriyor, Türkiye bakıyor'' cevapları elde edilmiştir. İlk cevap olan "kontrolsüz alım'', Türkiye'nin Suriyelilerin sınırdan geçmesine izin verdikleri ilk aşama ile ilişkilidir. Şöyle ki; Türkler, Türkiye'nin Suriyelileri ülkeye alırken "güvenlik kontrollerini aksattıklarını'' düşünmektedirler. Diğer bir ifade ile Suriyelilerden Türkiye'ye gelenler arasında IŞİD, PYD, PKK, Esad yanlısı provokatörler gibi, Türkiye'nin güvenliğini tehdit edici unsurların da bulunduklarını düşünmektedirler. Dolayısıyla Türklerin çoğunun, Türkiye'nin yönettiği süreci olumsuz olarak değerlendirmesinin nedenlerinde ilk sırada "güvenlik meselesi'' yer almaktadır. İkinci sırada yer alan "kentlere alınmamalılardı'' ifadesi

ile, Türkler Suriyeliler ile bir arada yaşamak istemediklerini/yaşayamadıklarını ifade etmişlerdir. Türkler, Suriyelilerin, onlar için hazırlanan "çadır kentlerde'' yaşamaları gerektiğini düşünmektedirler. Çünkü kültürel olarak (dil, eğitim, yaşam tarzı vb.) uyum sağlaması gerekenin kendileri olmasına rağmen kendi yaşam tarzlarından ödün vermediklerini ifade etmektedirler. Türkler, Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte ülkenin öncelikle demografik yapısının, daha sonra da kültürel yapısının bozuntuya uğradığını düşünmektedirler. Özetle, Suriyelilerin çadır kentlerden kentlere doğru değişen bir yaşama başlamaları, Türklere göre Türkiye'nin aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Üçüncü sırada yer alan "fazla tolerans gösterildi'' ifadesi ile, Suriyelilere normalin üzerinde bir müsamaha gösterildiğini düşünmektedirler. Saha araştırmalarında Türklerin ortak olarak kullandıkları "*Suriyelilere o kadar çok yüz verildi ki bu ülkenin vatandaşı onlarmış gibi davranıyorlar*'' ifadesi, fazla tolerans gösterildi ifadesinin açıklamasıdır. Türklerin süreç yönetimini olumsuz olarak değerlendirdiği dördüncü ifade olan "dönmeleri için çaba yok'' ifadesi, Suriyelilerin ülkelerine dönüşleri için Türkiye'nin bir çalışma yapmadıklarını ifade etmektedirler. Türkler, Suriyelilerin artık ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünmekte ancak bunun için Türk hükümeti tarafından yapılan bir çalışmanın olmamasını, Türkiye'nin aleyhine olarak yorumlamaktadırlar. Beşinci sırada yer alan "kendi vatandaşından önde tuttu'' ifadesi ile, *eskiden misafir olan Suriyelilerin artık yerli halk konumuna geldiklerini ve bunun da zamanla Türklerin aleyhine olacak şekilde ilerleyeceğini* düşünmektedirler. Örnek olarak Türk katılımcıların *''Suriyelilere artık dur denmeli'', ''Suriyeliler kendilerinde bize karşı duracak gücü buluyorlar, ''Suriyelilere gidici oldukları hatırlatılmalı'', ''Suriyeli olmak artık ayrıcalıklı olmak anlamına geldi''* şeklinde kullandıkları benzer ifadeler, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik yönettiği süreçte "misafir'' yaklaşımının "yerli'' yaklaşımına doğru evrildiğini, dolayısıyla bu durumun, süreç yönetiminde olumsuzluklara yol açtığını belirtmişlerdir. Altıncı sırada yer alan "ekonomi Suriyeli mülteciler yüzünden bozuldu'' ifadesi, öncelikle Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı maddi harcamaların Türkiye'ye verdiği ekonomik zarara karşılık gelmektedir. İkinci olarak ise Türkler, Türkiye'ye gelen Suriyeliler ile birlikte Türkiye'de artan nüfusun, ekonomide arz/talep dengesini etkilediğini, dolayısıyla "yaşamın pahalılaşması'' durumuna yol açan unsurun Suriyeliler olduğunu belirtmektedirler. Yedinci sırada

yer alan “Avrupa’ya gitmelerine izin verilmiyor’’ ifadesi ile, Türkiye’den Avrupa’ya gitmek isteyen Suriyeli mültecilerin Türkiye tarafından engellenmelerinden bahsedilmektedir. Sekizinci sırada yer alan “oy için vatandaşlık veriliyor’’ ifadesi, olumsuz değerlendirme yapmanın diğer bir gerekçesi olarak ifade edilmiştir. Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin bir kısmına verilen (verilmeye devam edilen) Türk vatandaşlığı, Türklere göre, hükümet tarafından yeniden seçilebilmek adına yürütülen bir seçim çalışmasıdır. Türk katılımcılardan biri bu durumla ilgili “*Suriyeliler şimdi peynir ekmek gibi kimlik alıyor Türk kimliği vatandaşlık alıyor verilirse alırlar tabi niye almasınlar garanti yaşam zaten Suriyeliysen artık bir sıfır öndesin bu ülkede biz olduk ikinci sınıf vatandaş ha bu kimlikler de boşuna verilmiyor bunlar Türk nüfusunu azaltmak için atılan adımlar işte seçim yapılacak seneye bu adam benimle bir olacak gidecek oy kullanacak benim geleceğimi belirleyecek bu olacak iş değil sen gelmişsin sana vatandaşlık verilmiş almışsın benimle aynı haklara sahip olacaksın niye verilsin ki benim atam dedem bedel ödemiş ben gitmişim askerliğimi yapmışım bu ülkeye bayrağa aşığım ama bunlar öyle mi değil bunlar yakında bu ülke bizim demeye başlayacaklar daha şimdiden başladılar çok yanlış yapıldı çok kötü bir gelecek bizi bekliyor bunlar ilerde bizi yönetecek adamlar da olurlar…*’’ şeklinde ifadeler kullanmıştır. Özetle Türkler, Suriyeli mültecilerle ilgili yönetilen sürecin son aşamasında “vatandaşlık verilmesini’’ siyasi bir çerçevede olumsuz olarak değerlendirmektedirler. Türklerin verdikleri cevaplardan sonuncusu olan “Avrupa para veriyor Türkiye bakıyor’’ ifadesi, “Avrupa’ya gitmelerine izin verilmiyor’’ ifadesi ile benzer bir ifadedir. Türklere göre Türkiye, Avrupa’nın güvenliğini sağlamak adına Suriyelileri Türkiye’de para karşılığında tutan bir ülke konumundadır. Saha araştırmasında Türklerin ek olarak kullandıkları ifadelerden, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “*Avrupa halkları huzur içinde yaşıyorsa Türkiye sayesinde*’’ şeklinde kullandığı ifadenin, Türklerin bu düşüncesinin temel dayanağı olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla Türkler bu durumu, Türkiye’nin süreç yönetimindeki başarısızlığı olarak değerlendirmektedirler. Genel olarak Türklerin verdikleri cevaplara bakıldığında, Türkiye’nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreç yönetiminde gelinen son aşamada başarısız bir tablo ortaya çıkmaktadır. Süreç, Suriyelilerin lehine ilerlerken, Türkiye’nin aleyhine ilerlemektedir.

Suriyelilerin, Türkiye'nin onlarla ilgili yönettiği süreç yönetiminin doğru olmadığına yönelik verdikleri cevapların tamamı, Türklerin verdikleri cevaplar gibi olumsuz değerlendirmeler içermektedir. Suriyelilerin çoğu ilk olarak "yardımları kestiler'' (%41) ifadesini kullanmışlardır. Bu ifade ile, öncesinde onlara belediye tarafından yapılan gıda, giyim gibi temel ihtiyaç yardımlarının artık yapılmadığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla Suriyeliler, süreç yönetiminde yer alan yardımların kesilmesi ile, süreç yönetiminin son evrelerinin Suriyelilerin aleyhine işlemeye başladığını düşünmektedirler. Bu durumu Suriyeli bir katılımcı "*bize önceden belediye kamyonla ekmek getirirdi gider sıraya girer ekmeğimizi alırdık ama buranın ekmekleri bizim ekmeklerden farklı alışamadık bu ekmeklere ama bedava diye alıyorduk idare ediyordu bizi ekmekler pahalı çünkü ama çabuk bozuluyor bu ekmekler bizim ekmekler öyle değil artık kendi bakkalımızdan alıyoruz verilmiyor bedava ekmek bizim kendi ekmeklerimiz yapılıyor geliyor bizim bakkallara oradan alıyoruz''* (Suriyeli, K. 22) şeklinde kullandığı ifadeler ile açıklamıştır. Suriyelilerde ikinci sırada "göndermek istiyorlar'' (%25,6) ifadesi yer almaktadır. Suriyeliler, Türkiye'nin, Suriyelilerin ülkelerine güvenli bir şekilde gönderilmeleri için zaman zaman yaptığı açıklamaların ve Türklerin "artık gitmelerini istiyoruz'' şeklindeki düşüncelerinin, onlara rahatsızlık verdiğini belirtmişlerdir. Saha araştırmalarında özellikle Esad'ın "Suriyeliler ülkelerine dönmeliler'' çağrısından sonra, Suriyelilerin "gönderilme korkusunun'' arttığı gözlemlenmiştir. Buna ek olarak Suriyeliler "dönmeyeceğiz'' şeklinde ek ifadeler kullanmışlardır. Suriyelilerin cevaplarında üçüncü sırada "siyasette kullanılıyoruz'' ifadesi yer almaktadır. Suriyeliler, Türkiye'nin kendilerini Avrupa ile olan siyasette bir koz olarak kullandığını düşünmektedirler. Saha araştırmasında Suriyelilerin kullandıkları ek ifadelerden, özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "kapıları açarız mültecileri size göndeririz'' ifadesinin, Suriyelilerin bu düşüncesinin dayanağı olduğu anlaşılmıştır. Suriyelilerin dördüncü ve beşinci cevapları eşit oranlarla (%9) Suriye'deki gibi yaşayamıyorum'' ve "Suriye'deki iş imkânlarını istiyorum'' şeklindedir. Suriyeliler, Türkiye'deki yaşam tarzının Suriye'deki yaşam tarzından farklı olması nedeniyle Suriye'deki gibi yaşayamadıklarını belirtmişlerdir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler, onların yaşam tarzlarına uygun olarak yaşayacakları bir ortamın olmamasından şikayetçidirler. Örneğin Suriyeli bir katılımcı "…*bizde dini bayramlar çok önemlidir mesela*

Ramazan Bayramı gelince biz Suriye'de her yeri evleri sokakları süsleriz gece eve girmeyiz Ramazan'ın gelişini kutlarız eğleniriz ama burada öyle değil burada milli bayramlar daha önemli çünkü hep o günler gelince süslemeler eğlenceler kutlamalar yapılıyor ben Suriye'deki bu yaşamı özledim…'' (Suriyeli E. 32) şeklinde ifadeler kullanırken başka bir Suriyeli katılımcı "*…biz burada çok rahatız her şeyimiz var ama yine de kendi ülkendeki yaşam gibi olmuyor mesela biz Suriye'deyken düğünlerimiz falan olduğunda çok eğlenceli olurdu bizde de oluyor eğlence oynama falan ama bizde kadınlar erkekler ayrı oluyor mesela biz düğün olduğunda giderdik hayırlı olsun derdik yakınlarımızla akrabalarımızla hayatımız vardı ama burada öyle olmuyor artık düğün yapılmıyor evlenen evleniyor sessizce Suriye'de herkes tabi düğün yapmaz böyle benim dediğim gibi eğlenceli falan ama biz yapardık ben onları özlüyorum mesela...*'' (Suriyeli, K. 35) şeklinde ifadeler kullanmıştır. Dolayısıyla Suriyeliler, Suriye'deki yaşam tarzlarını Türkiye'de sürdürememekten şikayetçi olmaktadırlar. Suriyelilerin cevaplarında en sonda yer alan "güvende hissetmiyorum'' (%3,8) ifadesi ise, Türkler ile aralarında yaşanan gerginliklerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Altındağ olayları olarak bilinen 10 Ağustos 2021'de iki Türk genci ve iki Suriyeli arasında çıkan tartışma, Türklerden birinin hayatını kaybetmesi, diğerinin ise yaralanması ile sonuçlanmıştır. Bu olay sonrasında Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları Battalgazi mahallesinde Türkler ve Suriyeliler arasında gerginlikler yaşanmıştır. Tüm bu olaylar sonrasında İç İşleri bakanlığı tarafından alınan kararla bazı iller, ilçeler ve mahalleler yabancı uyruklu ikametine kapatılmıştır. Suriyeliler bu olaydan sonra dükkânlarına ve evlerine Türk bayrağı astıklarını, bu şekilde Türklerden ayırt edilmeyeceklerini ve güvende olacaklarını belirtmişlerdir (T.76).

3.9. Mülteciler ve Siyasi Partiler İlişkisi

Tablo 77. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu

p=,000			Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olup Olmama			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	34	309	57	400
		Satır (%)	8,5%	77,3%	14,2%	100,0%
		Sütun (%)	13,2%	87,8%	29,8%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	223	43	134	400
		Satır (%)	55,8%	10,8%	33,5%	100,0%
		Sütun (%)	86,8%	12,2%	70,2%	50,0%
Toplam		Sayı	257	352	191	800
		Satır (%)	32,1%	44,0%	23,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türkiye'deki siyasette, Suriyeli mültecilerin konumu önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla mevcut hükümetin "Suriyelileri göndermeyeceğiz'' söylemlerine karşılık, muhalefet partiler "Suriyelileri göndereceğiz'' vaatlerinde bulunmuşlardır. Bu durumun Türkler ve Suriyeliler tarafından değerlendirilmesi amacıyla "Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız oluyor musunuz?'' şeklinde bir soru sorulmuştur. Buna göre Türklerin %77,4'ü hayır rahatsız olmuyorum şeklinde cevap vermiştir. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyelilerin gönderilmesi gerektiğini, dolayısıyla muhalefet partilerin "göndereceğiz'' söylemlerini desteklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerin ise %55,8', evet rahatsız oluyorum cevabını vermiştir. Suriyeliler, mevcut hükümetin ''onları güvence altına aldıklarını'' ifade ederken, muhalefet partilerinin "göndereceğiz'' söylemlerinin rahatsız edici olduğunu belirtmişlerdir. Suriyeliler aynı zamanda "bizi gönderemezler'' şeklinde ek ifadelerde de bulunmuşlardır. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız olma durumu farklılaşmaktadır (p=,000) (T.77).

Tablo 78. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu

Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olup Olmama				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	11	23	34
			Satır (%)	32,4%	67,6%	100,0%
			Sütun (%)	10,5%	15,1%	13,2%
		Suriyeli	Sayı	94	129	223
			Satır (%)	42,2%	57,8%	100,0%
			Sütun (%)	89,5%	84,9%	86,8%
	Toplam		Sayı	105	152	257
			Satır (%)	40,9%	59,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	144	165	309
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	84,2%	91,2%	87,8%
		Suriyeli	Sayı	27	16	43
			Satır (%)	62,8%	37,2%	100,0%
			Sütun (%)	15,8%	8,8%	12,2%
	Toplam		Sayı	171	181	352
			Satır (%)	48,6%	51,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	28	29	57
			Satır (%)	49,1%	50,9%	100,0%
			Sütun (%)	29,5%	30,2%	29,8%
		Suriyeli	Sayı	67	67	134
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	70,5%	69,8%	70,2%
	Toplam		Sayı	95	96	191
			Satır (%)	49,7%	50,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,279 Hayır p=,047 Fikrim yok p=,912

Uyruk ve cinsiyete göre incelendiğinde, Türk erkeklerinin Türk kadınlarına göre mevcut bazı siyasi partilerin Suriyelileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden daha fazla rahatsız oldukları görülmektedir. Bu söylemlerden rahatsız olmadığını belirten Türk erkekleri de Türk kadınlarından fazladır. Suriyelilerde ise bu söylemlerden rahatsız olanların çoğu Suriyeli erkeklerdir. Rahatsız olmadığını belirtenlerin çoğu ise Suriyeli kadınlardır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet açısından bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız olma durumunda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (p=,279) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi (p=,912) anlamlı değildir. Bu, cinsiyet değişkenlerinin uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir. Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız olmama

durumunda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,047) (T.78).

Tablo 79. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olma Durumu

Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Mültecileri Ülkelerine Göndereceğiz Söylemlerinden Rahatsız Olup Olmama				Yaş Grubu							
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	8	11	8	1	3	1	34
			Satır (%)	5,9%	23,5%	32,4%	23,5%	2,9%	8,8%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	3,3%	10,3%	24,4%	17,4%	5,0%	50,0%	100,0%	13,2%
		Suriyeli	Sayı	59	70	34	38	19	3	0	223
			Satır (%)	26,5%	31,4%	15,2%	17,0%	8,5%	1,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	96,7%	89,7%	75,6%	82,6%	95,0%	50,0%	0,0%	86,8%
	Toplam		Sayı	61	78	45	46	20	6	1	257
			Satır (%)	23,7%	30,4%	17,5%	17,9%	7,8%	2,3%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	83	81	66	51	5	12	11	309
			Satır (%)	26,9%	26,2%	21,4%	16,5%	1,6%	3,9%	3,6%	100,0%
			Sütun (%)	85,6%	83,5%	93,0%	89,5%	71,4%	100,0%	100,0%	87,8%
		Suriyeli	Sayı	14	16	5	6	2	0	0	43
			Satır (%)	32,6%	37,2%	11,6%	14,0%	4,7%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	14,4%	16,5%	7,0%	10,5%	28,6%	0,0%	0,0%	12,2%
	Toplam		Sayı	97	97	71	57	7	12	11	352
			Satır (%)	27,6%	27,6%	20,2%	16,2%	2,0%	3,4%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	9	8	16	14	4	4	2	57
			Satır (%)	15,8%	14,0%	28,1%	24,6%	7,0%	7,0%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	20,5%	18,6%	47,1%	33,3%	25,0%	40,0%	100,0%	29,8%
		Suriyeli	Sayı	35	35	18	28	12	6	0	134
			Satır (%)	26,1%	26,1%	13,4%	20,9%	9,0%	4,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	79,5%	81,4%	52,9%	66,7%	75,0%	60,0%	0,0%	70,2%
	Toplam		Sayı	44	43	34	42	16	10	2	191
			Satır (%)	23,0%	22,5%	17,8%	22,0%	8,4%	5,2%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,175 Fikrim yok p=,021

Konu uyruk ve yaş grubuna göre incelenmeye devam edildiğinde, söylemlerden rahatsız olan Türklerin 34-41 yaş grubunda yoğunlaştıkları görülürken, rahatsız olmadığını belirten Türklerin 18-25 yaş grubunda yoğunlaştıkları görülmektedir. Diğer bir ifade ile, Suriyelilerin gönderilmesi gerektiğini düşünenlerin çoğunluğu genç Türklerdir. Suriyelilerde ise bu söylemlerden rahatsız olanların çoğu 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Rahatsız olmayan Suriyelilerin çoğu ise 26-33 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki

mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız olma durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,021) anlamlıdır. Yani, yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır. Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız olmama durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,175) (T.79).

3.10. Mülteciler ve Türk Vatandaşlığı

Tablo 80. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce

p=,380			**Suriyeli Mültecilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	278	71	51	400
		Satır (%)	69,5%	17,8%	12,8%	100,0%
		Sütun (%)	48,7%	55,5%	50,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	293	57	50	400
		Satır (%)	73,3%	14,2%	12,5%	100,0%
		Sütun (%)	51,3%	44,5%	49,5%	50,0%
Toplam		Sayı	571	128	101	800
		Satır (%)	71,4%	16,0%	12,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyelilerin büyük çoğunluğunun Türk vatandaşı olmak istedikleri düşünülmektedir. Buna göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşünce incelenmiştir. Türklerin büyük çoğunluğu (%69,5) evet cevabını vermiştir. Diğer bir ifade ile Türkler, "Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünüyorum'' demişlerdir. Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istedikleri varsayımı, Suriyelilerin %73,3'ünün evet cevabı vermesi ile doğrulanmıştır. Suriyeliler, Türkiye'de uzun süredir yaşadıklarını, buraya alıştıklarını, çocuklarının burada hayata devam etmek istediklerini belirterek, Türk vatandaşı olmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sırasında Türk vatandaşı olmak için başvuruda bulunan çok sayıda Suriyeli ile karşılaşılmıştır. Aynı zamanda, Türk vatandaşlığı almış olan Suriyeliler ile de karşılaşılmıştır. Ancak Türk kimliği olan Suriyeliler, araştırmanın dahilinde değildir. Fakat sahada karşılaşılan, Türk vatandaşlığı almış olan bazı Suriyelilerin Türkçe bilmedikleri dikkat çeken bir

detaydır. Ayrıca Türk vatandaşlığı almış olan Suriyelilerin, diş muayenehanesi gibi özel iş yerleri açtıkları da görülmüştür. Bu kişiler, iş yerlerinde yalnızca Suriyelileri istihdam etmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi düşüktür. Çünkü, uyruğa göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşünce farklılaşmamaktadır (p=,380) (T.80).

Tablo 81. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	125	153	278
			Satır (%)	45,0%	55,0%	100,0%
			Sütun (%)	46,1%	51,0%	48,7%
		Suriyeli	Sayı	146	147	293
			Satır (%)	49,8%	50,2%	100,0%
			Sütun (%)	53,9%	49,0%	51,3%
	Toplam		Sayı	271	300	571
			Satır (%)	47,5%	52,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	25	46	71
			Satır (%)	35,2%	64,8%	100,0%
			Sütun (%)	67,6%	50,5%	55,5%
		Suriyeli	Sayı	12	45	57
			Satır (%)	21,1%	78,9%	100,0%
			Sütun (%)	32,4%	49,5%	44,5%
	Toplam		Sayı	37	91	128
			Satır (%)	28,9%	71,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	33	18	51
			Satır (%)	64,7%	35,3%	100,0%
			Sütun (%)	52,4%	47,4%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	30	20	50
			Satır (%)	60,0%	40,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,6%	52,6%	49,5%
	Toplam		Sayı	63	38	101
			Satır (%)	62,4%	37,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,245 Hayır p=,079 Fikrim yok p=,625

Uyruğa ve cinsiyete göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşünce incelendiğinde, Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünen Türk erkeklerinin Türk kadınlarından fazla olduğu görülmektedir. Türk vatandaşı olmak istiyorum diyen Suriyelilerin çoğu ise erkeklerden oluşmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,245), Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istemediklerine yönelik

düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,079) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, cinsiyet durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir (T.81).

Tablo 82. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce				**Yaş Grubu**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	61	77	58	52	6	13	11	278
			Satır (%)	21,9%	27,7%	20,9%	18,7%	2,2%	4,7%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	38,4%	43,5%	55,8%	55,9%	42,9%	100,0%	100,0%	48,7%
		Suriyeli	Sayı	98	100	46	41	8	0	0	293
			Satır (%)	33,4%	34,1%	15,7%	14,0%	2,7%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	61,6%	56,5%	44,2%	44,1%	57,1%	0,0%	0,0%	51,3%
	Toplam		Sayı	159	177	104	93	14	13	11	571
			Satır (%)	27,8%	31,0%	18,2%	16,3%	2,5%	2,3%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	20	17	18	8	2	5	1	71
			Satır (%)	28,2%	23,9%	25,4%	11,3%	2,8%	7,0%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	95,2%	58,6%	78,3%	33,3%	11,1%	41,7%	100,0%	55,5%
		Suriyeli	Sayı	1	12	5	16	16	7	0	57
			Satır (%)	1,8%	21,1%	8,8%	28,1%	28,1%	12,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,8%	41,4%	21,7%	66,7%	88,9%	58,3%	0,0%	44,5%
	Toplam		Sayı	21	29	23	24	18	12	1	128
			Satır (%)	16,4%	22,7%	18,0%	18,8%	14,1%	9,4%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	13	3	17	13	2	1	2	51
			Satır (%)	25,5%	5,9%	33,3%	25,5%	3,9%	2,0%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	59,1%	25,0%	73,9%	46,4%	18,2%	33,3%	100,0%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	9	9	6	15	9	2	0	50
			Satır (%)	18,0%	18,0%	12,0%	30,0%	18,0%	4,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,9%	75,0%	26,1%	53,6%	81,8%	66,7%	0,0%	49,5%
	Toplam		Sayı	22	12	23	28	11	3	2	101
			Satır (%)	21,8%	11,9%	22,8%	27,7%	10,9%	3,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,014

Konu, uyruk ve yaş grubuna göre incelenmeye devam edildiğinde Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünen Türklerin çoğunun 26-33 yaş grubunda bulunduğu görülmektedir. Suriyelilerden Türk vatandaşı olmak

istediklerini belirtenlerin çoğu ise 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000), Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istemediklerine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır (p=,014) Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.82).

Tablo 83. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak İstemelerine Yönelik Düşünce				**Eğitim Durumu**					Toplam
				Okur-yazar	**İlköğretim**	**Ortaöğretim**	**Lise**	**Üniversite/ Yüksekokul**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	5	55	46	101	71	278
			Satır (%)	1,8%	19,8%	16,5%	36,3%	25,5%	100,0%
			Sütun (%)	8,2%	30,2%	54,8%	65,6%	78,9%	48,7%
		Suriyeli	Sayı	56	127	38	53	19	293
			Satır (%)	19,1%	43,3%	13,0%	18,1%	6,5%	100,0%
			Sütun (%)	91,8%	69,8%	45,2%	34,4%	21,1%	51,3%
	Toplam		Sayı	61	182	84	154	90	571
			Satır (%)	10,7%	31,9%	14,7%	27,0%	15,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	1	12	13	29	16	71
			Satır (%)	1,4%	16,9%	18,3%	40,8%	22,5%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	30,0%	92,9%	87,9%	94,1%	55,5%
		Suriyeli	Sayı	23	28	1	4	1	57
			Satır (%)	40,4%	49,1%	1,8%	7,0%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	95,8%	70,0%	7,1%	12,1%	5,9%	44,5%
	Toplam		Sayı	24	40	14	33	17	128
			Satır (%)	18,8%	31,3%	10,9%	25,8%	13,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	14	10	18	8	51
			Satır (%)	2,0%	27,5%	19,6%	35,3%	15,7%	100,0%
			Sütun (%)	4,3%	40,0%	100,0%	78,3%	80,0%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	22	21	0	5	2	50
			Satır (%)	44,0%	42,0%	0,0%	10,0%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	95,7%	60,0%	0,0%	21,7%	20,0%	49,5%
	Toplam		Sayı	23	35	10	23	10	101
			Satır (%)	22,8%	34,7%	9,9%	22,8%	9,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Uyruk ve eğitim durumuna göre konu incelendiğinde, Türklerden Suriyeliler Türk vatandaşı olmak istiyor diyenlerin çoğunun "lise" (%36,3) mezunu olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise "Üniversite/Yüksekokul" mezunları bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile eğitim düzeyi yüksek olan Türkler, Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünmektedirler. Suriyelilerden Türk vatandaşı olmak istediklerini belirtenlerin çoğu ise "ilköğretim" mezunlarıdır. Eğitim düzeyi düşük olan ve Türk vatandaşı olmak isteyen Suriyelilerin; "burada mutluyuz", "burayı seviyoruz", "Suriye'ye dönmek istemiyoruz" şeklinde ek ifadelerde bulundukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istemelerinin gerekçesi, Suriye'ye dönme ihtimalini ortadan kaldırmaktır şeklinde yorumlanabilir Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerine yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000), Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istemediklerine yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaş grubuna göre uyruk değişkeninin farklılaştığını göstermektedir (T.83).

Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünen Türklerin, Suriyelilerin ileride Türkiye'de siyasi bir parti kurma ihtimalini nasıl değerlendirdikleri ve Türk vatandaşı olmak isteyen Suriyelilerin, siyasi parti kurulmasını istemesine yönelik düşünceleri merak edilmiştir. Buna göre Türklerin büyük çoğunluğu (%82,7), Suriyelilerin siyasi bir parti kurma ihtimallerini olumlu yönde değerlendirmemektedir. Türklerin, "Suriyeliler gitmeliler'', "Suriyelilere bu hak verilmemeli'', "yönetimde bulunmamalılar'' şeklinde kullandıkları ifadeler, bu durumu kabul etmeyeceklerini göstermektedir. Ancak Suriyelilerin de büyük çoğunluğunun (%38,2), siyasi parti kurulmasını istemem şeklindeki düşünceleri dikkat çekicidir. Bu durumu Suriyeli bir katılımcı "*Bizden şimdi vatandaşlık alan çok var ben de alacağım başvuracağım oy kullanabileceğiz ne için kullanacağız, şimdi bizi göndermek isteyenler var bunları göndereceğiz diyenler var ama Erdoğan ne diyor biz göndermeyeceğiz bunlar bizim kardeşimiz diyor e şimdi ne yapalım tabi kendimiz için onu destekliyoruz bir de yani bizden biri siyasi parti kurarsa Erdoğan'a karşı gibi olur o yüzden biz istemiyoruz…*'' (Suriyeli, E.34) sözleri ile

ifade etmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir (p=,000) (T.84).

Tablo 84. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olmak İstediklerini Düşünenlerin, Suriyelilerin Siyasi Parti Kurmalarını Olumlu Karşılamalarına Yönelik Düşünce

p=,000			**Evet ise Vatandaşlık İsteyen Suriyelilerin Siyasi Parti Kurmalarını Olumlu Karşılamaya Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	25	230	23	278
		Satır (%)	9,0%	82,7%	8,3%	100,0%
		Sütun (%)	24,0%	67,3%	18,4%	48,7%
	Suriyeli	Sayı	79	112	102	293
		Satır (%)	27,0%	38,2%	34,8%	100,0%
		Sütun (%)	76,0%	32,7%	81,6%	51,3%
Toplam		Sayı	104	342	125	571
		Satır (%)	18,2%	59,9%	21,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 85. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Bazı Siyasi Partilerin Suriyeli Mültecilere Çözüm Ürettiğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Türkiye'deki Mevcut Siyasi Partilerin Suriyeli Mültecilere Çözüm Ürettiğine Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	32	225	143	400
		Satır (%)	8,0%	56,3%	35,8%	100,0%
		Sütun (%)	57,1%	58,7%	39,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	24	158	218	400
		Satır (%)	6,0%	39,5%	54,5%	100,0%
		Sütun (%)	42,9%	41,3%	60,4%	50,0%
Toplam		Sayı	56	383	361	800
		Satır (%)	7,0%	47,9%	45,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin Suriyeli mültecilerle ilgili meselelere çözümler ürettiğine yönelik düşünce sorulmuştur. Hem Türkler hem de Suriyeliler bu soruyu "gönderilmek'' üzerine değerlendirmişlerdir. Türklerin büyük çoğunluğu (%56,3) bu soruya "hayır'' cevabını vermiştir. Yani Türklere göre siyasi partiler, Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüşlerinin gerçekleşmesi için bir çözüm üretmemektedirler. Suriyelilerin ise büyük çoğunluğu bu konu hakkında bir fikrim yok (%54,5) cevabını vermiştir. Suriyelilerin çoğunluğunun fikrim yok şeklinde cevap vermesi, saha araştırması sırasında gözlemlenen, bu konuya dair çekingen tavırlar sergilemeleri ile ilgili olabilir. Suriyelilerde ikinci çoğunluğu

oluşturanlar ise (%39,5) hayır cevabını vermişlerdir. Çünkü Suriyeliler Türkiye'de kalmaya devam etmek istemelerine rağmen, politik alandaki istikrarsızlıklar nedeniyle kendilerini tam olarak güvende hissetmediklerini, yani Türkiye'den gönderilme ihtimali ile yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk değişkenine göre Türkiye'deki mevcut siyasi partilerin Suriyeli mültecilere çözüm ürettiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır (p=,000). Çünkü uyruk değişkenine göre Türkiye'deki mevcut siyasi partilerin Suriyeli mültecilere çözüm ürettiğine yönelik düşünce farklılaşmaktadır (T.85).

4. BİR ARADA YAŞAM

4.1. Mahalle Yaşamı

Tablo 86. Uyruğa Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemleri Yaşanması Durumu

p=,000			**Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	162	204	34	400
		Satır (%)	40,5%	51,0%	8,5%	100,0%
		Sütun (%)	57,7%	49,6%	31,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	119	207	74	400
		Satır (%)	29,8%	51,7%	18,5%	100,0%
		Sütun (%)	42,3%	50,4%	68,5%	50,0%
Toplam		Sayı	281	411	108	800
		Satır (%)	35,1%	51,4%	13,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin ve Türklerin bir arada yaşadıkları mahallerinin araştırma sahası olarak seçilmesi nedeniyle, Türkler ve Suriyelilerin bu mahallelerde karşılıklı olarak güvenlik problemleri yaşayıp yaşamadıkları durumu merak edilmiştir. Buna göre Türklerin %51'i "hayır'' cevabını vererek, güvenlik sorunları yaşanmadığını belirtmiştir. İkinci çoğunluğu oluşturan %40,5 ise, güvenlik sorunlarının yaşandığını belirtmişlerdir. Türklerin çoğunluğunun hayır cevabını vermesinin nedeni olarak, daha önce bahsedilen "Battalgazi olayları'' sonrasında bölgede artış gösteren güvenlik güçlerinin, bölgedeki huzuru sağlamak adına 24 saat alanda bulunmaları ile ilgili olabilir. Bu düşünce, Türk bir katılımcının "*Battalgazi'de resmen yani savaş*

çıkmıştı o zaman dükkânlar her yer kapalıydı ne oldu bunların yüzünden bir ana babanın canı yandı evlatları öldü ne oldu bizimkiler de gitti karşılığını verdi ha bunlar yani geldiler de bir adam gibi durmuyorlar ki ha bire kavga şu bu eskiden daha çoktu bu o Battalgazi'deki olaydan sonra azaldı şimdi yok mu yine var olmaz olur mu oluyor ama eskiye göre az niye az şimdi bu mahallelerde gir hep polis dolaşıyor her yer sivil polis bir de yukarı tarafta bu polisin büyük aracı Toma var ya Toma o bekliyor isteseler de eskisi gibi olay çıkaramıyorlar bu polis olmasın bunlar yine burada akıllı durmaz ki, sen ona şey de sorun çıkarmıyorlar değil de artık çıkaramıyorlar de…''(Türk, E. 52) sözleri ile de desteklenmektedir. Suriyelilerin de çoğunluğu (%51,9) yaşadıkları mahallede bir güvenlik problemi yaşanmadığını belirtmiştir. Suriyelilerden güvenlik sorunu yaşandığını belirtenler (%29,8), Türkler ve Suriyeliler arasında halâ kavgaların yaşandığını belirten kişilerdir. Ki kare test sonucuna göre değişkenin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü uyruk değişkenine göre yaşanılan mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemi yaşanması durumu farklılaşmaktadır (p=,000) (T.86).

Uyruk ve cinsiyete göre yaşanılan mahallede karşılıklı güvenlik problemi yaşanıp yaşanmadığı incelenmiştir. Buna göre Türklerden "evet'' diyenlerin çoğunun (%61,1) erkekler olduğu görülmektedir. "Hayır'' diyen Türklerde ise cinsiyet açısından bir fark görülmemektedir. Suriyelilerde "evet'' diyenlerin çoğunun (%53,8) kadın olduğu görülmektedir. Mahallede güvenlik sorunu yaşandığını düşünen Suriyeliler arasında da cinsiyet açsından önemli bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre yaşanılan mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemi yaşanması durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlıdır (p=,013). Bu, cinsiyet durumunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Yaşanılan mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemi yaşanmaması durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,128) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,679) anlamlı değildir. Bu, cinsiyet durumunun uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.87).

Tablo 87. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu

Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	63	99	162
			Satır (%)	38,9%	61,1%	100,0%
			Sütun (%)	49,6%	64,3%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	64	55	119
			Satır (%)	53,8%	46,2%	100,0%
			Sütun (%)	50,4%	35,7%	42,3%
	Toplam		Sayı	127	154	281
			Satır (%)	45,2%	54,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	102	102	204
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	53,7%	46,2%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	88	119	207
			Satır (%)	42,5%	57,5%	100,0%
			Sütun (%)	46,3%	53,8%	50,4%
	Toplam		Sayı	190	221	411
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	18	16	34
			Satır (%)	52,9%	47,1%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	29,6%	31,5%
		Suriyeli	Sayı	36	38	74
			Satır (%)	48,6%	51,4%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	70,4%	68,5%
	Toplam		Sayı	54	54	108
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,013 Hayır p=,128 Fikrim yok p=,679

Uyruk ve yaş grubuna göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden "evet'' diyenlerin oluşturduğu yoğunluğa göre çoktan aza doğru sıralandığında 26-33 ve 18-25 yaş gruplarında frekans topladıkları görülmektedir. Suriyelilerden "evet'' diyenler ise yine Türklerde olduğu gibi sıralandığında öncelikle 26-33, ikinci olarak 18-25 yaş grubunda yoğunlaştıkları görülmektedir. Dolayısıyla her iki uyrukta da mahallede güvenlik problemi yaşandığını belirtenlerin gençler olduğu görülmektedir. Bu durum, yaşanan kavgaların ve tartışmaların en çok gençler arasında yaşanması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre yaşanılan mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemi yaşanması durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,001), yaşanılan mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemi yaşanmaması durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,001) anlamlıdır. Bu, "evet'' ve 'hayır' cevaplarında yaş grubuna göre uyruk değişkeninin farklılaştığını göstermektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa

göre yaş grubu ilişkisi anlamlı değildir. Bu durum, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,201) (T.88).

Tablo 88. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu

Yaşanılan Mahallede Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	43	44	37	23	2	7	6	162
			Satır (%)	26,5%	27,2%	22,8%	14,2%	1,2%	4,3%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	60,6%	51,8%	74,0%	48,9%	15,4%	77,8%	100,0%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	28	41	13	24	11	2	0	119
			Satır (%)	23,5%	34,5%	10,9%	20,2%	9,2%	1,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	39,4%	48,2%	26,0%	51,1%	84,6%	22,2%	0,0%	42,3%
	Toplam		Sayı	71	85	50	47	13	9	6	281
			Satır (%)	25,3%	30,2%	17,8%	16,7%	4,6%	3,2%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	43	47	48	41	7	12	6	204
			Satır (%)	21,1%	23,0%	23,5%	20,1%	3,4%	5,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	39,1%	42,7%	63,2%	58,6%	35,0%	63,2%	100,0%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	67	63	28	29	13	7	0	207
			Satır (%)	32,4%	30,4%	13,5%	14,0%	6,3%	3,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	60,9%	57,3%	36,8%	41,4%	65,0%	36,8%	0,0%	50,4%
	Toplam		Sayı	110	110	76	70	20	19	6	411
			Satır (%)	26,8%	26,8%	18,5%	17,0%	4,9%	4,6%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	6	8	9	1		2	34
			Satır (%)	23,5%	17,6%	23,5%	26,5%	2,9%		5,9%	100,0%
			Sütun (%)	38,1%	26,1%	33,3%	32,1%	10,0%		100,0%	31,5%
		Suriyeli	Sayı	13	17	16	19	9		0	74
			Satır (%)	17,6%	23,0%	21,6%	25,7%	12,2%		0,0%	100,0%
			Sütun (%)	61,9%	73,9%	66,7%	67,9%	90,0%		0,0%	68,5%
	Toplam		Sayı	21	23	24	28	10		2	108
			Satır (%)	19,4%	21,3%	22,2%	25,9%	9,3%		1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,001 Fikrim yok p=,201

Tablo 89. Uyruğa ve Katılımcıların Yaşadıkları Mahalle Adlarına Göre Türkler ve Suriyeliler Arasında Güvenlik Problemi Yaşanması Durumu

Yaşanılan Mahallede Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Güvenlik Problemi Yaşama Durumu				Katılımcıların Yaşadıkları Mahalle					Toplam
				Hüseyingazi	Güneşevler	Önder	Ulubey	Battalgazi	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	12	21	15	30	84	162
			Satır (%)	7,4%	13,0%	9,3%	18,5%	51,9%	100,0%
			Sütun (%)	54,5%	95,5%	26,8%	58,8%	64,6%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	10	1	41	21	46	119
			Satır (%)	8,4%	0,8%	34,5%	17,6%	38,7%	100,0%
			Sütun (%)	45,5%	4,5%	73,2%	41,2%	35,4%	42,3%
	Toplam		Sayı	22	22	56	51	130	281
			Satır (%)	7,8%	7,8%	19,9%	18,1%	46,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	64	45	15	32	48	204
			Satır (%)	31,4%	22,1%	7,4%	15,7%	23,5%	100,0%
			Sütun (%)	63,4%	50,6%	30,6%	37,2%	55,8%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	37	44	34	54	38	207
			Satır (%)	17,9%	21,3%	16,4%	26,1%	18,4%	100,0%
			Sütun (%)	36,6%	49,4%	69,4%	62,8%	44,2%	50,4%
	Toplam		Sayı	101	89	49	86	86	411
			Satır (%)	24,6%	21,7%	11,9%	20,9%	20,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	16	0	12	2	34
			Satır (%)	11,8%	47,1%	0,0%	35,3%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	17,4%	64,0%	0,0%	34,3%	8,7%	31,5%
		Suriyeli	Sayı	19	9	2	23	21	74
			Satır (%)	25,7%	12,2%	2,7%	31,1%	28,4%	100,0%
			Sütun (%)	82,6%	36,0%	100,0%	65,7%	91,3%	68,5%
	Toplam		Sayı	23	25	2	35	23	108
			Satır (%)	21,3%	23,1%	1,9%	32,4%	21,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Yaşanan güvenlik problemlerinin, Suriyelilerin sayıca daha fazla yaşadıkları mahallelerde daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bu konuda ön plana çıkan mahalle "Battalgazi'' olmaktadır. Düşünüldüğü gibi, Türklerden ve Suriyelilerde "evet yaşadığım mahallede Türkler ve Suriyeliler arasında güvenlik problemleri yaşanıyor'' diyenlerin çoğunluğu Battalgazi mahallesinde yaşayanlardır. Battalgazi'de daha öncesinden yaşanan olay sonrasında, bölgedeki (Battalgazi ve çalışma kapsamındaki diğer mahalleler) huzuru sağlamanın halâ çok zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum Türk ve Suriyeli katılımcıların "bir kıvılcıma bakıyor'' ifadesi ile, iki grup arasında sorun çıkmasının çok kolay olduğunu belirttikleri gözlemlenmiştir. Türklerde sorun yaşandığını düşünenlerin yaşadıkları mahalleler en çok frekans toplayandan başlayarak sıralandığında; Battalgazi, Ulubey, Güneşevler, Önder ve Hüseyingazi şeklindedir. Güneşevler mahallesinin, Suriyelilerin yoğunluk olarak daha az bulundukları mahalle olması nedeniyle son sırada olması beklenirken

üçüncü sırada yer alması, Suriyelilerin Battalgazi, Ulubey ve Önder mahallelerinden çevre mahallelere taşınmaya başlaması ve bu mahallelerden birinin de Güneşevler mahallesi olması ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Suriyelilerde ise "evet'' diyenlerin yaşadıkları mahalleler en çok frekans toplayandan başlayarak sıralandığında; Batallgazi, Önder, Ulubey, Hüseyingazi, Güneşevler şeklindedir. Güneşevler mahallesi, beklendiği gibi Suriyelilerde son sırada yer almaktadır. Türklerden farklı olarak son sırada yer almasının nedeni Suriyelilerin bu mahallede diğer mahallelerden farklı olarak bir arada toplu yaşamamaları ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre yaşanılan mahallede Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumunda uyruğa göre yaşanılan mahalle ilişkisi (p=,000), Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşamama durumunda uyruğa göre yaşanılan mahalle ilişkisi (p=,000), bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre katılımcıların yaşadıkları mahalle ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaşanılan mahalleye göre uyruk değişkeninin farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.89).

4.2. Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu

Tablo 90. Uyruğa Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu

p=,000			**Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	89	310	1	400
		Satır (%)	22,3%	77,5%	0,3%	100,0%
		Sütun (%)	20,8%	83,3%	100,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	338	62	0	400
		Satır (%)	84,5%	15,5%	0,0%	100,0%
		Sütun (%)	79,2%	16,7%	0,0%	50,0%
Toplam		Sayı	427	372	1	800
		Satır (%)	53,4%	46,5%	0,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türkler ve Suriyelilerin bir arada yaşamaktan memnun olup olmadıkları merak edilmiştir. Buna göre Türkler ve Suriyeliler arasında memnun olma bakımından önemli derecede bir fark görülmektedir. Türklerin büyük çoğunluğu (%77,5) "hayır'' demiştir. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan memnun değildir. Suriyelilerin ise büyük çoğunluğu (%84,5) "evet'' diyerek, Türkler ile bir arada yaşamaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum, Türklerin Suriyelilerin artık gitmesi gerektiğini düşünmesi, Suriyelilerin ise Türkiye'de yaşamaya devam etmek istemesi ile açıklanabilir. Örnek olarak Türk bir katılımcının "*Suriyelileri misafir ettik yeter artık gitsinler biz halk olarak onlarla bir arada yaşamak zorunda değiliz istemiyoruz zorla olmuyor artık…*'' ifadeleri ve Suriyeli bir katılımcının "*biz burada mutluyuz burada yaşamak istiyoruz gitmek istemiyoruz bazı Türkler bizi istemiyorlar ama bize iyi davrananlar da çok biz kalmak istiyoruz…*'' şeklinde kullandıkları ifadeler bu durumu doğrulmaktadır. Ki kare test sonucuna göre uyruk değişkenine göre birlikte yaşamaktan memnun olma durumu ilişkisi anlamlıdır (p=,000) Bu durum, uyruğa göre birlikte yaşamaktan memnun olma durumunun farklılaştığını göstermektedir (T.90).

Uyruk ve cinsiyete göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden bir arada yaşamaktan memnun olmadığını belirtenlerin çoğunun (%54,2) erkekler olduğu görülmektedir. Buna karşın bir arada yaşamaktan memnun olduğunu belirtenlerin çoğunu da (%55,1) yine erkekler oluşturmaktadır. Suriyelilerde ise bir arada yaşamaktan memnun olanların çoğu (%52,7) erkekler olmasına rağmen, Suriyeli kadınlar ile arasında önemli bir fark görülmemektedir. Bir arada yaşamaktan memnun olmayan Suriyelilerin çoğunluğu ise (%54,8) ile Suriyeli erkeklerdir. Bir arada yaşamaktan memnun olmayan Suriyelilerde cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir Ki kare test sonucuna göre birlikte yaşamaktan memnun olma durumunda cinsiyete göre uyruk ilişkisi anlamlı değildir. Bu durum, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,687). Birlikte yaşamaktan memnun olmama durumunda da, cinsiyete göre uyruk ilişkisi anlamlı değildir. Bu durum, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,926) (T.91).

Tablo 91. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu

Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	40	49	89
			Satır (%)	44,9%	55,1%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	21,6%	20,8%
		Suriyeli	Sayı	160	178	338
			Satır (%)	47,3%	52,7%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	78,4%	79,2%
	Toplam		Sayı	200	227	427
			Satır (%)	46,8%	53,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	142	168	310
			Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%
			Sütun (%)	83,5%	83,2%	83,3%
		Suriyeli	Sayı	28	34	62
			Satır (%)	45,2%	54,8%	100,0%
			Sütun (%)	16,5%	16,8%	16,7%
	Toplam		Sayı	170	202	372
			Satır (%)	45,7%	54,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1		1
			Satır (%)	100,0%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%		100,0%
	Toplam		Sayı	1		1
			Satır (%)	100,0%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%		100,0%

Evet p=,687 Hayır p=,926 (Fikrim yok p=, Suriyeli Olmadığı için Değer yok)

Konu uyruk ve yaş grubuna göre incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden bir arada yaşamaktan memnun olmayanların çoğu (%26,8) 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. İkinci sırada ise 18-25 yaş grubunda bulunanlar (%25,8) gelmektedir. Bir arada yaşamaktan memnun olan Türklerin çoğu (%28,1) 34-41 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerden bir arada yaşamak istemeyenlerin çoğu 42-49 (%27,4) yaş grubundakiler olurken, bir arada yaşamaktan memnun olanların çoğu (%31,1) 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Genel olarak bakıldığında Türklerden genç olanlar, Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan memnun değilken, Suriyelilerden genç olanlar bir arada yaşamaktan memnun olduklarını belirtmektedirler. Ki kare test sonucuna göre birlikte yaşamaktan memnun olma durumunda yaş grubuna göre uyruk ilişkisi anlamlıdır. Bu durum, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Birlikte yaşamaktan memnun olmama durumunda da yaş grubuna göre uyruk ilişkisi anlamlıdır. Bu durum, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.92).

Tablo 92. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu

Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	14	14	25	19	6	9	2	89
			Satır (%)	15,7%	15,7%	28,1%	21,3%	6,7%	10,1%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	12,5%	11,8%	33,8%	25,7%	20,7%	52,9%	100,0%	20,8%
		Suriyeli	Sayı	98	105	49	55	23	8	0	338
			Satır (%)	29,0%	31,1%	14,5%	16,3%	6,8%	2,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	87,5%	88,2%	66,2%	74,3%	79,3%	47,1%	0,0%	79,2%
	Toplam		Sayı	112	119	74	74	29	17	2	427
			Satır (%)	26,2%	27,9%	17,3%	17,3%	6,8%	4,0%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	80	83	68	53	4	10	12	310
			Satır (%)	25,8%	26,8%	21,9%	17,1%	1,3%	3,2%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	88,9%	83,8%	89,5%	75,7%	28,6%	90,9%	100,0%	83,3%
		Suriyeli	Sayı	10	16	8	17	10	1	0	62
			Satır (%)	16,1%	25,8%	12,9%	27,4%	16,1%	1,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	11,1%	16,2%	10,5%	24,3%	71,4%	9,1%	0,0%	16,7%
	Toplam		Sayı	90	99	76	70	14	11	12	372
			Satır (%)	24,2%	26,6%	20,4%	18,8%	3,8%	3,0%	3,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı				1				1
			Satır (%)				100,0%				100,0%
			Sütun (%)				100,0%				100,0%
	Toplam		Sayı				1				1
			Satır (%)				100,0%				100,0%
			Sütun (%)				100,0%				100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 (Fikrim yok p=, Suriyeli Olmadığı için Değer yok)

4.3. Komşuluk İlişkileri

Tablo 93. Türklerin Suriyeli Komşusunun Olma Durumu

			Türklerin Suriyeli Komşusunun Olup Olmadığı		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	234	166	400
		Satır (%)	58,5%	41,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Toplam		Sayı	234	166	400
		Satır (%)	58,5%	41,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türklerin, Suriyeli komşusunun olup olmadığı durumu incelenmiştir. Buna göre Türklerin çoğunun (%58,5) Suriyeli komşusu olduğu sonucuna varılmıştır. Türklerin %41,5'inin ise Suriyeli bir komşusu bulunmamaktadır (T.93).

Tablo 94. Uyruğa Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

p=,000			**Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	77	157	234
		Satır (%)	32,9%	67,1%	100,0%
		Sütun (%)	20,5%	60,9%	36,9%
	Suriyeli	Sayı	299	101	400
		Satır (%)	74,8%	25,3%	100,0%
		Sütun (%)	79,5%	39,1%	63,1%
Toplam		Sayı	376	258	634
		Satır (%)	59,3%	40,7%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Türkler ve Suriyelilerin birbirleri ile olan komşuluk ilişkilerinin iyi olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre Türklerin çoğunluğu Suriyeli komşusu/komşuları ile ilişkilerinin iyi olmadığını belirtmişlerdir. Suriyelilerin ise büyük çoğunluğu Türklerin aksine, Türk komşusu/komşuları ile ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmişlerdir. Her iki uyruktan da "hayır'' cevabını verenlerin çoğunun herhangi bir etkileşimde bulunmadıkları anlaşılmıştır. Örneğin Türk bir katılımcı "*Suriyeli komşum var ama ben onu tanımam o beni tanımaz konuşmadık hiç o yüzden bir ilişkimiz yok*'' (Türk, K. 34) ifadelerinde bulunurken, Suriyeli bir katılımcı da "*Türk komşularım çok binadaki tek Suriyeli biziz ama kimseyi tanımıyoruz konuşmadık hiç o yüzden bilmiyoruz*'' şeklinde benzer bir ifade kullanmıştır. Dolayısıyla komşuluk ilişkilerinin iyi olmama durumu, Türkler ve Suriyeliler arasında bir komşuluk ilişkisinin bulunmaması ile ilgilidir. Çünkü Türkler, Suriyeliler ile komşuluk ilişkisi kurmak istememektedir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk değişkenine göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, komşuluk ilişkilerinin iyi olma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000 (T.94).

Tablo 95. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türk/Suriyeli Komşu İle İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	31	46	77
			Satır (%)	40,3%	59,7%	100,0%
			Sütun (%)	18,3%	22,2%	20,5%
		Suriyeli	Sayı	138	161	299
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun (%)	81,7%	77,8%	79,5%
	Toplam		Sayı	169	207	376
			Satır (%)	44,9%	55,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	81	76	157
			Satır (%)	51,6%	48,4%	100,0%
			Sütun (%)	61,8%	59,8%	60,9%
		Suriyeli	Sayı	50	51	101
			Satır (%)	49,5%	50,5%	100,0%
			Sütun (%)	38,2%	40,2%	39,1%
	Toplam		Sayı	131	127	258
			Satır (%)	50,8%	49,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,354 Hayır p=,743

Uyruğa ve cinsiyete göre komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığı durumu incelenmiştir. Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun erkek olduğu görülürken, komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirtenlerin çoğunun kadınlar olduğu görülmektedir. Saha araştırmalarında yapılan gözlemler ve katılımcıların ek olarak yaptıkları yorumlardan hareketle bu durumun Türk kadınları ve Türk erkekleri arasında farklı yorumlandığı anlaşılmıştır. Şöyle ki, komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirten Türk erkekleri, Suriyeli bir komşusu ile karşılaştığında "günaydın'', "iyi akşamlar'' ya da "selamünaleyküm'' şeklinde kullandıkları selamlaşma ifadeleri ile açıklamaktadırlar. Diğer bir ifade ile Türk erkeklerinin Suriyeli komşuları ile ilişkilerini "selamlaşma'' ile sınırladıkları anlaşılmaktadır. Türk kadınları ise Suriyeli komşularının kendilerine sorun çıkarmamalarını ilişkilerinin iyi olması şeklinde açıklamaktadırlar. Türklerden, Suriyeli komşuları ile "selamlaşma'' etkileşiminde bulunmayanlar da vardır. Diğer komşular ile yapılan uzun sohbetler, oturmaya gitmeler gibi etkileşimlerin Suriyeli komşular ile yapılmadığı anlaşılmıştır. Türk kadınlarının çoğunun Suriyeli komşuları ile ilişkilerinin iyi olmaması durumu, Türk erkeklerinden farklıdır. Türk kadınları Suriyeli komşuları ile ilişkilerinin iyi olmamasını "temiz olmama, gürültü yapma

vb.'' üzerinden değerlendirdikleri görülmüştür. Suriyelilerde ise Türklere benzer olarak komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun erkekler olduğu görülmektedir. Suriyeli erkekler, komşuluk ilişkilerinin iyi olması durumunu Türk erkeklerine benzer olarak "selamlaşma'' ile açıklamakta, bunun yanı sıra kendilerine yapılan yardımlardan da komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmektedirler. Suriyeli kadınlar da Türk kadınları gibi komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını söylemektedirler. Suriyeli kadınlar bu durumu "ötekileştirme'' ile açıklamaktadırlar. Şöyle ki, Suriyeli kadınların "bizimle komşuluk yapmak istemiyorlar'', bizi davet etmiyorlar'', "biz gürültü yapıyoruz diye hemen kızıyorlar'' gibi ifadelerle, Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olmadığını belirtmişlerdir. Ki kare test sonucuna göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumunda uyruk değişkenine göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,354). Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olmama durumunda uyruk değişkenine göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,743) (T.95).

Tablo 96. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türk/Suriyeli Komşu İle İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				**Yaş Grubu**							**Toplam**
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	12	13	17	17	5	10	3	77
			Satır (%)	15,6%	16,9%	22,1%	22,1%	6,5%	13,0%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	12,1%	12,5%	28,3%	26,2%	17,9%	58,8%	100,0%	20,5%
		Suriyeli	Sayı	87	91	43	48	23	7	0	299
			Satır (%)	29,1%	30,4%	14,4%	16,1%	7,7%	2,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	87,9%	87,5%	71,7%	73,8%	82,1%	41,2%	0,0%	79,5%
	Toplam		Sayı	99	104	60	65	28	17	3	376
			Satır (%)	26,3%	27,7%	16,0%	17,3%	7,4%	4,5%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	39	38	38	27	2	4	9	157
			Satır (%)	24,8%	24,2%	24,2%	17,2%	1,3%	2,5%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	65,0%	55,9%	73,1%	52,9%	16,7%	66,7%	100,0%	60,9%
		Suriyeli	Sayı	21	30	14	24	10	2	0	101
			Satır (%)	20,8%	29,7%	13,9%	23,8%	9,9%	2,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	35,0%	44,1%	26,9%	47,1%	83,3%	33,3%	0,0%	39,1%
	Toplam		Sayı	60	68	52	51	12	6	9	258
			Satır (%)	23,3%	26,4%	20,2%	19,8%	4,7%	2,3%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,002

Uyruk ve yaş grubuna göre değerlendirme yapıldığında komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirten Türklerin çoğunun (%24,8) 18-25 yaş grubundakiler olduğu görülürken, komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun eşit oranlarla (%22,1) 34-41 ve 42-49 yaş grubundakilerden oluştuğu görülmektedir. Suriyelilerde ise komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirtenlerin çoğunun (%29,7) 26-33 yaş grubunda, iyi olduğunu belirtenlerin ise (%30,4) yine 26-33 yaş grubunda bulunduğu görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumunda uyruk değişkenine göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olmama durumunda da uyruk değişkenine göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,002) (T.96).

Tablo 97. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	30	17	24	4	77
			Satır (%)	2,6%	39,0%	22,1%	31,2%	5,2%	100,0%
			Sütun (%)	2,6%	19,4%	34,0%	33,3%	17,4%	20,5%
		Suriyeli	Sayı	74	125	33	48	19	299
			Satır (%)	24,7%	41,8%	11,0%	16,1%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	97,4%	80,6%	66,0%	66,7%	82,6%	79,5%
	Toplam		Sayı	76	155	50	72	23	376
			Satır (%)	20,2%	41,2%	13,3%	19,1%	6,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	38	33	53	29	157
			Satır (%)	2,5%	24,2%	21,0%	33,8%	18,5%	100,0%
			Sütun (%)	12,9%	42,7%	84,6%	79,1%	90,6%	60,9%
		Suriyeli	Sayı	27	51	6	14	3	101
			Satır (%)	26,7%	50,5%	5,9%	13,9%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	87,1%	57,3%	15,4%	20,9%	9,4%	39,1%
	Toplam		Sayı	31	89	39	67	32	258
			Satır (%)	12,0%	34,5%	15,1%	26,0%	12,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Uyruğa ve eğitim durumun göre konu incelendiğinde, Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun ilköğretim mezunu (%39) olduğu

görülürken, iyi olmadığını belirtenlerin çoğunun lise mezunu (%33,8) olduğu görülmektedir. Suriyelilerden ise komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğu Türkler gibi ilköğretim mezunu olanlardır. Komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirtenlerin çoğu ise (%50,5) ile yine ilköğretim mezunu Suriyelilerdir. Ki kare test sonucuna göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumunda uyruk değişkenine göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olmama durumunda da uyruk değişkenine göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.97).

Tablo 98. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	15	55	5	2	77
			Satır (%)	19,5%	71,4%	6,5%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	23,8%	18,9%	26,3%	66,7%	20,5%
		Suriyeli	Sayı	48	236	14	1	299
			Satır (%)	16,1%	78,9%	4,7%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	76,2%	81,1%	73,7%	33,3%	79,5%
	Toplam		Sayı	63	291	19	3	376
			Satır (%)	16,8%	77,4%	5,1%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	48	97	8	4	157
			Satır (%)	30,6%	61,8%	5,1%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	73,8%	57,4%	40,0%	100,0%	60,9%
		Suriyeli	Sayı	17	72	12	0	101
			Satır (%)	16,8%	71,3%	11,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	26,2%	42,6%	60,0%	0,0%	39,1%
	Toplam		Sayı	65	169	20	4	258
			Satır (%)	25,2%	65,5%	7,8%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,158 Hayır p=,009

Uyruğa ve medeni duruma göre komşuluk ilişkilerinin iyi olup olmadığı durumu incelenmiştir. Buna göre Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğu (%71,4) evli olanlardan oluşurken, ilişkilerin iyi olmadığını belirtenlerin çoğu da yine (%61,8) evli olanlardır. Dolayısıyla komşuluk ilişkilerinin iyi olup olmaması yönünden medeni durum arasında bir fark bulunmamaktadır. Suriyelilerde de komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğu evli (%78,9) iken, ilişkilerin iyi olmadığını belirtenlerin çoğu da yine evli (%71,3) olanlardır. Ki

kare test sonucuna göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumunda uyruk değişkenine göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,158). Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin ise Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olmama durumunda da uyruk değişkenine göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,009) (T.98).

Tablo 99. Uyruğa ve Şu Anda Çalışılan Meslek Grubuna Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	14	10	14	1	1		2	42
			Satır (%)	33,3%	23,8%	33,3%	2,4%	2,4%		4,8%	100,0%
			Sütun (%)	19,2%	45,5%	21,9%	100,0%	100,0%		12,5%	23,7%
		Suriyeli	Sayı	59	12	50	0	0		14	135
			Satır (%)	43,7%	8,9%	37,0%	0,0%	0,0%		10,4%	100,0%
			Sütun (%)	80,8%	54,5%	78,1%	0,0%	0,0%		87,5%	76,3%
	Toplam		Sayı	73	22	64	1	1		16	177
			Satır (%)	41,2%	12,4%	36,2%	0,6%	0,6%		9,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	22	24	24	5	1	4	4	84
			Satır (%)	26,2%	28,6%	28,6%	6,0%	1,2%	4,8%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	61,1%	96,0%	55,8%	100,0%	100,0%	100,0%	66,7%	70,0%
		Suriyeli	Sayı	14	1	19	0	0	0	2	36
			Satır (%)	38,9%	2,8%	52,8%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	38,9%	4,0%	44,2%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	30,0%
	Toplam		Sayı	36	25	43	5	1	4	6	120
			Satır (%)	30,0%	20,8%	35,8%	4,2%	0,8%	3,3%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet P=,014 Hayır P=,007

Şu anda çalışılan meslek grubunun komşuluk ilişkileri üzerinde etkili olduğu düşünülmüştür. Buna göre Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğu eşit oranlarla (%33,3) işçi ve hizmet/satış elamanı meslek grubunda bulunanlardan oluşurken, Suriyelilerde de aynı meslek gruplarından kişilerin (%43,7 işçi, %37 hizmet/satış elamanı) komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirttikleri görülmüştür. Dolayısıyla benzer meslek gruplarında bulunanların komşuluk ilişkilerinde daha olumlu etkileşimlerde bulundukları söylenebilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin de Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma durumunda (p=,0,14) ve iyi olmama durumunda (p=,007) uyruğa göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu durum, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.99).

Uyruk ve hane gelirine göre komşuluk ilişkilerinin iyi olup olmadığı incelenmiştir. Buna göre Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun aylık ortalama hane gelirinin (%20,8) 5501-6500 olduğu görülürken, ilişkilerin iyi olmadığını belirtenlerin çoğunun aylık ortalama hane geliri (%18,5) 9501-10500 şeklindedir. Suriyelilerde ise ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğunun aylık ortalama hane geliri (%24,4) 4501-5500 iken, ilişkilerin iyi olmadığını belirtenlerin çoğunun aylık ortalama hane geliri (%23,8) yine 4501-5500 şeklindedir. Türklerde komşuluk ilişkileri üzerinde hane gelirinin etkisi olduğu görülürken, Suriyelilerde değildir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin Türk komşuları ile ilişkilerinin iyi olma (p=,000) ve iyi olmama durumunda (p=,000) uyruk değişkenine göre hane geliri arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. (T.100).

Tablo 100. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı

Türk/Suriyeli Komşu ile İlişkilerin İyi Olup Olmadığı				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	1	11	4	16	9	13	9	11	3	77
			Satır (%)	0,0%	0,0%	1,3%	14,3%	5,2%	20,8%	11,7%	16,9%	11,7%	14,3%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	10,0%	13,4%	5,2%	21,9%	26,5%	44,8%	47,4%	50,0%	30,0%	20,5%
		Suriyeli	Sayı	8	12	9	71	73	57	25	16	10	11	7	299
			Satır (%)	2,7%	4,0%	3,0%	23,7%	24,4%	19,1%	8,4%	5,4%	3,3%	3,7%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	90,0%	86,6%	94,8%	78,1%	73,5%	55,2%	52,6%	50,0%	70,0%	79,5%
	Toplam		Sayı	8	12	10	82	77	73	34	29	19	22	10	376
			Satır (%)	2,1%	3,2%	2,7%	21,8%	20,5%	19,4%	9,0%	7,7%	5,1%	5,9%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	0	4	15	22	25	17	23	29	21	157
			Satır (%)	0,0%	0,6%	0,0%	2,5%	9,6%	14,0%	15,9%	10,8%	14,6%	18,5%	13,4%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	20,0%	0,0%	16,7%	38,5%	56,4%	75,8%	68,0%	82,1%	96,7%	87,5%	60,9%
		Suriyeli	Sayı	8	4	3	20	24	17	8	8	5	1	3	101
			Satır (%)	7,9%	4,0%	3,0%	19,8%	23,8%	16,8%	7,9%	7,9%	5,0%	1,0%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	80,0%	100,0%	83,3%	61,5%	43,6%	24,2%	32,0%	17,9%	3,3%	12,5%	39,1%
	Toplam		Sayı	8	5	3	24	39	39	33	25	28	30	24	258
			Satır (%)	3,1%	1,9%	1,2%	9,3%	15,1%	15,1%	12,8%	9,7%	10,9%	11,6%	9,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Tablo 101. Uyruğa Göre Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı

p=372			Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	37	197	234
		Satır (%)	15,8%	84,2%	100,0%
		Sütun (%)	41,1%	36,2%	36,9%
	Suriyeli	Sayı	53	347	400
		Satır (%)	13,3%	86,8%	100,0%
		Sütun (%)	58,9%	63,8%	63,1%
Toplam		Sayı	90	544	634
		Satır (%)	14,2%	85,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türklere Suriyeli komşuları ile, Suriyelilere ise Türk komşuları ile aralarında tartışmaların yaşanıp yaşanmadığı sorulmuştur. Buna göre Türklerin (%84,2) ve Suriyelilerin (%86,8) çoğu, herhangi bir tartışmanın yaşanmadığını belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ve Türklerin Suriyeli, Suriyelilerin Türk komşuları ile tartışma durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, komşu ile tartışma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,372) (T.101).

Tablo 102. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı

Komşu ile Tartışmanın Olup Olmadığı				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	16	21	37
			Satır (%)	43,2%	56,8%	100,0%
			Sütun (%)	37,2%	44,7%	41,1%
		Suriyeli	Sayı	27	26	53
			Satır (%)	50,9%	49,1%	100,0%
			Sütun (%)	62,8%	55,3%	58,9%
	Toplam		Sayı	43	47	90
			Satır (%)	47,8%	52,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	96	101	197
			Satır (%)	48,7%	51,3%	100,0%
			Sütun (%)	37,4%	35,2%	36,2%
		Suriyeli	Sayı	161	186	347
			Satır (%)	46,4%	53,6%	100,0%
			Sütun (%)	62,6%	64,8%	63,8%
	Toplam		Sayı	257	287	544
			Satır (%)	47,2%	52,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,472 Hayır p=,600

Uyruk ve cinsiyete göre komşu ile herhangi bir tartışmanın yaşanıp yaşanmadığı incelendiğinde, Türklerde komşu ile tartışmanın yaşandığını belirtenlerin çoğu (%56,8) erkeklerdir. Suriyelilerde ise komşu ile tartışma yaşayanların çoğu, az bir fark ile kadınlardır (%50,9). Türklerde komşu ile herhangi bir tartışma yaşamadım diyenlerin çoğu, (%51,3) erkeklerdir. Suriyelilerde de Türklerde olduğu gibi bir tartışma yaşamadım diyenlerin çoğu (%53,6) erkeklerdir Ki kare test sonuçlarına göre komşu ile tartışmanın olduğu durumda uyruk değişkenine göre cinsiyet ilişkisi (p=,472) ve komşu ile tartışmanın olmadığı durumda uyruk değişkenine göre cinsiyet ilişkisi (p=,600) anlamlı değildir. Bu durum cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.102).

Tablo 103. Uyruğa Göre Komşu ile Tartışma Nedenleri

			Türk	**Yüzde (%)**	**Suriyeli**	**Yüzde (%)**
Komşu ile Tartışma Nedenleri	Çocuklar yüzünden		5	13,5%	7	13,2%
	Kavga/Gürültü		19	51,4%	8	15,1%
	Çöp atma		4	10,8%		
	Kalabalık yaşama		9	24,3%	5	9,4%
	Mahallede istenmeme				29	54,7%
	Yemek kokusu				4	7,5%
Toplam		Sayı	37		53	
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%

Türklerden ve Suriyelilerden komşusu ile tartışma yaşayanlara, bu tartışmaların nedeni sorulmuştur. Türkler bu soruya, en çok frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralama yapıldığında; kavga/gürültü (%51,4), kalabalık yaşama (%24,3), çocuklar yüzünden (%13,5), çöp atma (%10,8) olarak cevaplar vermişlerdir. İlk sırada yer alan kavga/gürültü, Türklerin Suriyeli komşularıyla yaşadıkları tartışmanın birinci nedenidir. Türkler, Suriyeli komşularının aile içi kavgalarının sık olduğunu, saat fark etmeksizin gürültü yaptıklarından şikayetçidirler. İkinci sırada yer alan kalabalık yaşama durumu ise, Türklerin "*Suriyelilerin evlerine giren çıkan belirsiz, aile apartmanını yol geçen hanına çevirdiler, bir eve doluşuyor 20 kişi, gürültüden durulmuyor evde…*'' (Türk, K. 42) şeklinde kullandığı ifadeler, Türklerin genel olarak Suriyeliler ile tartışmalarının ikinci nedeni olan "kalabalık yaşama'' durumunu özetler niteliktedir. Üçüncü sırada yer alan "çocuklar yüzünden'' tartışma yaşanması durumu iki soruna dayanmaktadır;

Suriyeli çocukların Türk çocukları ile kavga etmesi ve Suriyeli annelerin çocuklarına bakmaması. Türkler, bu cevaplarına ek olarak; Suriyeli çocuklar Türk çocuklarına "göz açtırmıyor'', "vuruyor'', "kendi mahallelerine sığdırmıyor'' şeklinde ortak ifadeler kullanarak, Suriyeli çocukların Türk çocuklarına karşı sorunlar çıkardıklarından bahsetmişlerdir. İkinci olarak da Türkler, Suriyeli kadınların *çocuklarını sokağa salıp bakmadıklarından* şikayetçidirler. Türklerin Suriyeli komşuları ile yaşadıkları tartışmaların son nedeni ise "çöp atma'' durumudur. Türkler, Suriyelilerin apartmanların ya da gecekonduların bahçelerine çöp atmaları nedeniyle tartıştıklarından bahsetmişlerdir. Bu konu hakkında Türk bir katılımcı; "ben 1. Katta oturuyorum Suriyeli komşu da giriş katta oturuyor bebeği var bunun bir de e bebek bezlerini tutuyor camdan atıyor yemek yapıyor ıvır zıvırı tutuyor camdan atıyor bunlar hiç gün görmemiş bunlar şehirde yaşayamaz ki bize huzur yok olan bize oluyor…'' ifadeleri ile yaşanan tartışmanın nedenini açıklamıştır. Suriyelilerin Türk komşuları ile yaşadıkları tartışmaların nedenleri en çok frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralandığında; mahallede istenmeme (%54,7), kavga/gürültü (%15,1), çocuklar yüzünden (%13,2), kalabalık yaşama (%9,4), yemek kokusu (%7,5) şeklinde beş neden bulunmaktadır. Türkler ve Suriyelilerin ortak cevapları kavga/gürültü, çocuklar yüzünden, kalabalık yaşama şeklinde üç tanedir. Suriyeliler, bu ortak nedenleri Türklerden farklı olarak, Türklere yönelik şikâyet değil, Türklerin kendilerine yönelik şikayetleri sonucunda tartışma nedeni olduğunu belirtmişlerdir. Şöyle ki, Suriyeliler, Türklerin kendilerine çok fazla kavga ettikleri, gürültü yaptıkları nedeniyle şikâyete geldiklerini ve bunun sonucunda da tartışmalar yaşandığını belirtmişlerdir. Ortak yanıtlardan bir diğeri de "çocuklar yüzünden'' yanıtıdır. Suriyeliler, Türklerin Suriyeli çocuklar sokakta oynadığı zaman gürültü yapmaları nedeniyle kızdıklarını, Türk çocukları ile Suriyeli çocuklar kavga ettikleri zaman kapıya şikâyete geldiklerini belirtmişlerdir. Ortak olan yanıtlardan sonuncusu ise "kalabalık yaşama'' yanıtıdır. Suriyeliler, kalabalık ailelere sahip olmaları nedeniyle bir arada yaşamanın Türkler açısından olumsuz karşılandığını, bunun yüzünden tartışmalar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli bir katılımcı bu konu ile ilgili "*bizim 6 çocuğumuz var eşim var ben varım eşimin erkek kardeşi ve onun karısı bir de onların küçük çocuğu var evde 11 kişi yaşıyoruz ama ev sahibi kalabalığız diye zaten bizden fazla kira alıyor ben sordum komşulara onlar kiraya 3 bin veriyor*

biz 5 bin veriyoruz zaten bizim eşlerimizin maaşları da az geçinmek için aynı evde yaşıyoruz komşular da kızıyor istemiyorlar…'' demiştir. Suriyeliler Türkler ile olan ortak yanıtlarından farklı olarak birinci sırada "mahallede istememe'' yanıtını vermişlerdir. Suriyeliler, Türklerin kendilerini mahallede istemediklerini, ülkelerine dönmeleri için baskı yaptıklarını belirtmişlerdir. Son sırada yer alan yemek kokusu ise, Suriyelilerin Türkler ile tartışma nedenlerinden bir diğeridir. Suriyeliler, yemek yaptıkları zaman Türklerin "ağır kokular'' nedeniyle tartışma çıkardıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli bir katılımcı; "*bizim yemeklerimiz sizin yemeklerinizden biraz farklı bizim çok güzel baharatlarımız var biz onlar olmadan yemek yapmayız yenmez o yemek güzel olmaz biz öyle alışmışız ama Türk komşular bize hep söyleniyorlar yemekleriniz kötü kokuyor binaya siniyor diyorlar…*'' şeklinde kullandığı ifadeler ile, Türk komşuların tartışma çıkardıkları bir başka nedeni açıklamıştır. Genel olarak bakıldığında Türk ve Suriyeli katılımcıların karşılıklı komşuluk ilişkilerinde yaşanan sorunların benzer olduğu görülmektedir (T.103).

4.4. Suriyelilerin Yerinde Türkler Olsaydı

Tablo 104. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu

p=,000			**Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	78	322	400
		Satır (%)	19,5%	80,5%	100,0%
		Sütun (%)	18,8%	83,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	337	63	400
		Satır (%)	84,3%	15,8%	100,0%
		Sütun (%)	81,2%	16,4%	50,0%
Toplam		Sayı	415	385	800
		Satır (%)	51,9%	48,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk ve Suriyeli katılımcılara, Suriyeli mültecilerin yerinde Türkler olsaydı, Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul edip etmeyeceğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Alınan cevaplar arasında Türkler ve Suriyeliler arasında önemli derecede fark bulunmaktadır. Türklerin büyük bir çoğunluğu (%80,5), Suriyelilerin kendilerini mülteci olarak kabul etmeyeceğini söylemiştir. Suriyelilerin ise büyük bir

çoğunluğu (%84,3), Türklerin aksine "evet" cevabını vererek, Türkler Suriyelilerin yaşadığı gibi bir durum yaşasaydı, onları mülteci olarak kabul ederdik demiştir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk değişkeni ile Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul edeceğini düşünme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Yani, söz konusu düşünce uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.104).

Tablo 105. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu

Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	33	45	78
			Satır (%)	42,3%	57,7%	100,0%
			Sütun (%)	17,1%	20,3%	18,8%
		Suriyeli	Sayı	160	177	337
			Satır (%)	47,5%	52,5%	100,0%
			Sütun (%)	82,9%	79,7%	81,2%
	Toplam		Sayı	193	222	415
			Satır (%)	46,5%	53,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	150	172	322
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	84,3%	83,1%	83,6%
		Suriyeli	Sayı	28	35	63
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	15,7%	16,9%	16,4%
	Toplam		Sayı	178	207	385
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,409 Hayır p=,755

Uyruk ve cinsiyete göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden "evet" Suriyeliler bizi mülteci olarak kabul ederdi diyenlerin çoğu erkeklerdir (%57,7). Suriyelilerden ise "evet" Türkleri mülteci olarak kabul ederdik diyenlerin çoğu (%52,5) yine erkeklerden oluşmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul edeceğini düşünme durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,409) ve Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul etmeyeceğini düşünme durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,755) anlamlı değildir. Bu, söz konusu düşüncelerde cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.105).

Uyruğa ve yaş grubuna göre konu incelendiğinde, Türklerde 58-65 yaş grubu haricinde diğer bütün yaş grubunda bulunan Türklerin, Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul etmeyeceğini düşündükleri görülmektedir. Suriyeliler yaş grubuna göre incelendiklerinde ise, tüm yaş grubunda bulunan Suriyelilerin, Türkleri mülteci

olarak kabul ederiz dedikleri görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul edeceğini düşünme durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul etmeyeceğini düşünme durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, verilen 'evet' ve 'hayır' cevaplarında, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.106).

Tablo 106. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu

Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Durumu				**Yaş Grubu**							**Toplam**
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	10	13	23	15	5	10	2	78
			Satır (%)	12,8%	16,7%	29,5%	19,2%	6,4%	12,8%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	9,2%	10,9%	31,1%	23,1%	17,9%	55,6%	100,0%	18,8%
		Suriyeli	Sayı	99	106	51	50	23	8	0	337
			Satır (%)	29,4%	31,5%	15,1%	14,8%	6,8%	2,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	90,8%	89,1%	68,9%	76,9%	82,1%	44,4%	0,0%	81,2%
	Toplam		Sayı	109	119	74	65	28	18	2	415
			Satır (%)	26,3%	28,7%	17,8%	15,7%	6,7%	4,3%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	84	84	70	58	5	9	12	322
			Satır (%)	26,1%	26,1%	21,7%	18,0%	1,6%	2,8%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	90,3%	84,8%	92,1%	72,5%	33,3%	90,0%	100,0%	83,6%
		Suriyeli	Sayı	9	15	6	22	10	1	0	63
			Satır (%)	14,3%	23,8%	9,5%	34,9%	15,9%	1,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	9,7%	15,2%	7,9%	27,5%	66,7%	10,0%	0,0%	16,4%
	Toplam		Sayı	93	99	76	80	15	10	12	385
			Satır (%)	24,2%	25,7%	19,7%	20,8%	3,9%	2,6%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet P=,000 Hayır P=,000

Tablo 107. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edileceğini Düşünme Nedenleri

			Türk	**Yüzde (%)**	**Suriyeli**	**Yüzde (%)**	**Toplam**
Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edilme Nedenleri	Müslümanlık Önemli		44	56,4%	99	29,4%	143
	Karşılıklı yardım		31	39,8%	72	21,4%	97
	Savaşta herkes yardım eder		3	3,8%	0	0,0%	3
	Savaş halinden anlarız		0	0,0%	101	30,0%	101
	Tarihte mülteci kabul ettik		0	0,0%	27	8,0%	27
	Kardeş gibiler		0	0,0%	38	11,3%	38
Toplam		Sayı	78		337		415
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Türklere ve Suriyelilere, Türklerin Suriyeliler tarafından mülteci olarak kabul edilmeleri düşüncesinin nedenleri sorulmuştur. Buna göre ortak ve farklı cevaplar

elde edilmiştir. Türkler, Suriyelilerin kendilerini mülteci olarak kabul edeceklerini düşünme nedenleri olarak birinci sırada "Müslümanlık önemli'' (%56,4) diyerek, Türklerin ve Suriyelilerin aynı dine mensup olmaları nedeniyle, Suriyelilerin kendilerini mülteci olarak kabul edeceklerini düşünmektedirler. Türkler, ikinci sırada ise "karşılıklı yardım'' (%32,1) cevabını vermişlerdir. Türkler, Suriyelilere zor durumda oldukları için yardım ettiklerini, dolayısıyla kendilerinin de Suriyeliler gibi zor durumda kalmaları durumunda yardım edeceklerini düşünmektedirler. Üçüncü sırada ise "savaşta herkes yardım eder'' (%3,8) yanıtı yer almaktadır. Türkler herhangi bir savaş durumunda millet fark etmeksizin herkesin yardım edeceğini, dolayısıyla Suriyelilerin de yardım edeceğini düşünmektedirler. Suriyelilerin verdikleri cevaplarda ilk sırada yer alan "savaş halinden anlarız'' (%30) cevabı, Türklerin verdikleri cevaplardan farklı bir cevaptır. Suriyeliler, yaşadıkları iç savaş nedeniyle, başka bir milletin de aynı durumla karşı karşıya kalması durumunda anlayışla karşılayacaklarını ve yardım edeceklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerin ikinci cevabı ise Türklerin verdikleri cevapla ortak olan ''Müslümanlık önemli'' (%29,4) cevabıdır. Suriyeliler de Türkler gibi, aynı dine mensup olma deniyle, Türklerin mülteci olma gibi bir durumla karşılaşması halinde, Türklere yardım edeceklerini belirtmişlerdir. Türkler ile ortak olan bir başka cevap da üçüncü sırada yer alan "karşılıklı yardım'' (%21,4) cevabıdır. Suriyeliler, Türklerin kendilerine yardım ettiklerini, aynı durumun yaşanması halinde, kendilerinin de Türklere yardım edeceklerini ifade etmişlerdir. Suriyelilerin verdikleri cevapların dördüncüsü ise "kardeş gibiler'' (%11,3) şeklindedir. Suriyeliler Türkleri "kardeş'' olarak tanımlamakta, iki millet arasında bir fark olmadığını belirtmektedir. Suriyelilerin son cevabı ise "tarihte mülteci kabul ettik'' (%) cevabıdır (T.107).

Tablo 108. Uyruğa Göre Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edilmeyeceğini Düşünme Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Türklerin Mülteci Olarak Kabul Edilmeme Nedenleri	Türkler gibi değiller		99	30,7%	0	0,0%	99
	Türklere kimse yardım etmez		63	19,6%	0	0,0%	63
	Ülkeleri güçsüz		46	14,3%	0	0,0%	46
	Araplar Türkleri sevmez		49	15,2%	0	0,0%	49
	Kendi vatanını korumayan bizi de korumaz		26	8,1%	0	0,0%	26
	Birlikte yaşam zor		39	12,1%	29	46,0%	68
	Türkler Arapça Öğrenmezler		0	0,0%	4	6,3%	4
	Türkler Suriye'ye uyum sağlamazlar		0	0,0%	26	41,3%	26
	Türkler bizi sevmiyorlar/istemiyorlar		0	0,0%	4	6,3%	4
Toplam		Sayı	322		63		385
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Türklere ve Suriyelilere, Suriyelilerin yerinde Türkler olsaydı, Suriyelilerin Türkleri mülteci olarak kabul edip etmeyeceği sorusu sorulmuştu. Bu soruya hayır cevabını veren Türklerin ve Suriyelilerin hayır cevabını verme nedenleri sorulmuştur. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar en fazla frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralandığında; "Türkler gibi değiller'' (%30,7) (Türkler gibi misafirperver, yardımsever değiller), "Türklere kimse yardım etmez'' (%19,6), "Araplar Türkleri sevmez'' (%15,2), "ülkeleri güçsüz''(ülkeleri ekonomik yönden güçsüz olduğu için mülteci kabul edemezler) (%14,3), "birlikte yaşam zor'' (Türkiye'de bir arada yaşayamıyoruz, orada da yaşayamayız, o yüzden Suriyeliler bizi mülteci olarak kabul etmezler) (%12,1), "kendi vatanını korumayan bizi de korumaz'' (%8,1) şeklinde elde edilmiştir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar ise en fazla frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralama yapıldığında; "birlikte yaşam zor'' (%46), "Türkler Suriye'ye uyum sağlamazlar'' (%41,3), "Türkler Arapça öğrenmezler'' (%4), "Türkler bizi sevmiyorlar/istemiyorlar'' (%4) cevapları elde edilmiştir. Suriyelilerin verdikleri cevaplara genel olarak bakıldığında, Türkleri Suriye'ye kabul etmeme nedenleri olarak, Türkler ile bir arada yaşayamamanın nedenlerini belirttikleri görülmektedir (T.108).

4.5. Güvenliğe Yönelik Değerlendirmeler

4.5.1. Karşılıklı Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

Tablo 109. Uyruğa Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

p=,624			Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	64	336	400
		Satır (%)	16,0%	84,0%	100,0%
		Sütun (%)	52,0%	49,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	59	341	400
		Satır (%)	14,8%	85,3%	100,0%
		Sütun (%)	48,0%	50,4%	50,0%
Toplam		Sayı	123	677	800
		Satır (%)	15,4%	84,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin ise Türklerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşayıp yaşamama durumu araştırılmıştır. Buna göre Türklerin ve Suriyelilerin birbirine yakın cevaplar verdikleri görülmektedir. Türklerin çoğunluğu (%84) "hayır'' cevabını vererek, herhangi bir Suriyeli ile güvenlik problemi yaşamadığını belirtmiştir. Suriyelilerin çoğunluğu da (%85,3) Türkler gibi "hayır'' herhangi bir Türk ile güvenlik problemi yaşamadım demiştir. Genel olarak bakıldığında Türkler ve Suriyelilerin karşılıklı güvenlik problemi yaşama oranı düşüktür. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk değişkenine göre Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin ise Türklerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşama durumu arasındaki ilişki anlamsızdır. Bu, karşı uyruktan kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,624) (T.109).

Konu Türklerin cinsiyetine göre incelendiğinde Türk erkeklerinin (%64,1) Türk kadınlarından daha fazla güvenlik problemi yaşadığı, Suriyeli erkeklerin de (%78) Suriyeli kadınlardan daha fazla güvenlik problemi yaşadığı görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin de Türklerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumunda uyruk değişkenine göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,090) ve güvenlik problemi yaşamama durumunda uyruk değişkenine göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,336) anlamsızdır. Bu, verilen "evet''

ve “hayır’’ cevaplarında cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.110).

Tablo 110. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu				**Cinsiyet**		**Toplam**
				Kadın	**Erkek**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	23	41	64
			Satır (%)	35,9%	64,1%	100,0%
			Sütun (%)	63,9%	47,1%	52,0%
		Suriyeli	Sayı	13	46	59
			Satır (%)	22,0%	78,0%	100,0%
			Sütun (%)	36,1%	52,9%	48,0%
	Toplam		Sayı	36	87	123
			Satır (%)	29,3%	70,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	160	176	336
			Satır (%)	47,6%	52,4%	100,0%
			Sütun (%)	47,8%	51,5%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	175	166	341
			Satır (%)	51,3%	48,7%	100,0%
			Sütun (%)	52,2%	48,5%	50,4%
	Toplam		Sayı	335	342	677
			Satır (%)	49,5%	50,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,090 Hayır p=,336

Tablo 111. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Sorunu Yaşama Durumu				**Yaş Grubu**							**Toplam**
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	25	17	13	7	1		1	64
			Satır (%)	39,1%	26,6%	20,3%	10,9%	1,6%		1,6%	100,0%
			Sütun (%)	59,5%	54,8%	59,1%	38,9%	11,1%		100,0%	52,0%
		Suriyeli	Sayı	17	14	9	11	8		0	59
			Satır (%)	28,8%	23,7%	15,3%	18,6%	13,6%		0,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,5%	45,2%	40,9%	61,1%	88,9%		0,0%	48,0%
	Toplam		Sayı	42	31	22	18	9		1	123
			Satır (%)	34,1%	25,2%	17,9%	14,6%	7,3%		0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	69	80	80	66	9	19	13	336
			Satır (%)	20,5%	23,8%	23,8%	19,6%	2,7%	5,7%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	43,1%	42,8%	62,5%	52,0%	26,5%	67,9%	100,0%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	91	107	48	61	25	9	0	341
			Satır (%)	26,7%	31,4%	14,1%	17,9%	7,3%	2,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	56,9%	57,2%	37,5%	48,0%	73,5%	32,1%	0,0%	50,4%
	Toplam		Sayı	160	187	128	127	34	28	13	677
			Satır (%)	23,6%	27,6%	18,9%	18,8%	5,0%	4,1%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,085 Hayır p=,000

Konu yaş gruplarına göre incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden ve Suriyelilerden tüm yaş gruplarında bulunanların, karşılıklı olarak güvenlik problemi

yaşamadığı görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin de Türklerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumunda uyruk değişkenine göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,0,85). Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin de Türklerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşamama durumunda uyruk değişkenine göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir (p=,000) (T.111).

Tablo 112. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Güvenlik Sorunu Yaşama Durumu				**Eğitim Durumu**					
				Okur-yazar	**İlköğretim**	**Ortaöğretim**	**Lise**	**Üniversite/ Yüksekokul**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	1	8	9	27	19	64
			Satır (%)	1,6%	12,5%	14,1%	42,2%	29,7%	100,0%
			Sütun (%)	9,1%	20,0%	69,2%	71,1%	90,5%	52,0%
		Suriyeli	Sayı	10	32	4	11	2	59
			Satır (%)	16,9%	54,2%	6,8%	18,6%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	90,9%	80,0%	30,8%	28,9%	9,5%	48,0%
	Toplam		Sayı	11	40	13	38	21	123
			Satır (%)	8,9%	32,5%	10,6%	30,9%	17,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	6	73	60	121	76	336
			Satır (%)	1,8%	21,7%	17,9%	36,0%	22,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,2%	33,6%	63,2%	70,3%	79,2%	49,6%
		Suriyeli	Sayı	91	144	35	51	20	341
			Satır (%)	26,7%	42,2%	10,3%	15,0%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	93,8%	66,4%	36,8%	29,7%	20,8%	50,4%
	Toplam		Sayı	97	217	95	172	96	677
			Satır (%)	14,3%	32,1%	14,0%	25,4%	14,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Konu eğitim düzeyine göre incelendiğinde de Tüm eğitim düzeylerine bulunan Türk ve Suriyeli katılımcıların karşılıklı olarak herhangi bir güvenlik problemi yaşamadığı görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin de Türklerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumunda uyruk değişkenine göre eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) ve Türklerin Suriyelilerden, Suriyelilerin de Türklerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşamama durumunda uyruk değişkenine göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu eğitim durumunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.112).

4.5.2. Olumsuz Haberler ve Türkiye'nin Bütünlüğü İlişkisi

Tablo 113. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	235	82	83	400
		Satır (%)	58,8%	20,5%	20,8%	100,0%
		Sütun (%)	82,2%	35,7%	29,2%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	51	148	201	400
		Satır (%)	12,8%	37,0%	50,2%	100,0%
		Sütun (%)	17,8%	64,3%	70,8%	50,0%
Toplam		Sayı	286	230	284	800
		Satır (%)	35,8%	28,7%	35,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre, Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan olumsuz haberlerin, Türkiye'deki mevcut bütünlüğünü (birlik/beraberliği) bozup bozmadığına dair düşünce araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, Türkler ve Suriyeliler açısından farklıdır. Türklerin büyük çoğunluğu (%58,8) "evet'' derken, Suriyelilerin büyük çoğunluğu (%50,2) fikrim yok demiştir. Türkler "*Suriyeliler yüzünden toplum ikiye bölündü*'' şeklinde ortak bir ifade kullanarak, Suriyeliler ilgili yapılan olumsuz bir haber sonucunda, Türklerin bir kısmı; "*Suriyelilerin hepsi kötü, ülkeden gönderilmeliler*'' şeklinde düşünürken, bir kısmının ise "Suriyelilerin hepsi kötü değil, çıranın yanında yaş yanmamalı'' düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla, Herhangi bir Suriyelinin işlediği bir suçun medyada yer alması sonucunda, Türklerin Suriyelilere yönelik bakış açılarının ayrıldığı görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan olumsuz haberlerin, Türkiye'deki mevcut bütünlüğünü (birlik/beraberliği) bozup bozmadığına dair düşünce ile uyruk arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Türkiye'deki mevcut bütünlüğünü (birlik/beraberliği) bozup bozmadığına dair düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). (T.113).

Uyruk ve cinsiyete göre konu incelendiğinde ise, Türklerden ve Suriyelilerden "evet'' cevabını verenlerin çoğunun erkek olduğu, "hayır'' cevabını verenlerin ise kadınlar olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozduğuna dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,299), Suriyeli mültecilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozmadığına dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,541) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlı değildir (p=,272). Bu, cinsiyete göre uyruk değişkeninin farklılaşmadığını göstermektedir (T.114).

Tablo 114. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	92	143	235
			Satır (%)	39,1%	60,9%	100,0%
			Sütun (%)	85,2%	80,3%	82,2%
		Suriyeli	Sayı	16	35	51
			Satır (%)	31,4%	68,6%	100,0%
			Sütun (%)	14,8%	19,7%	17,8%
	Toplam		Sayı	108	178	286
			Satır (%)	37,8%	62,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	45	37	82
			Satır (%)	54,9%	45,1%	100,0%
			Sütun (%)	37,5%	33,6%	35,7%
		Suriyeli	Sayı	75	73	148
			Satır (%)	50,7%	49,3%	100,0%
			Sütun (%)	62,5%	66,4%	64,3%
	Toplam		Sayı	120	110	230
			Satır (%)	52,2%	47,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	46	37	83
			Satır (%)	55,4%	44,6%	100,0%
			Sütun (%)	32,2%	26,2%	29,2%
		Suriyeli	Sayı	97	104	201
			Satır (%)	48,3%	51,7%	100,0%
			Sütun (%)	67,8%	73,8%	70,8%
	Toplam		Sayı	143	141	284
			Satır (%)	50,4%	49,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,299 Hayır p=,541 Fikrim yok p=,272

Tablo 115. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerle İlgili Olumsuz Haberlerin Türkiye'nin Bütünlüğünü Bozduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	61	61	54	42	1	9	7	235
			Satır (%)	26,0%	26,0%	23,0%	17,9%	0,4%	3,8%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	81,3%	76,3%	91,5%	82,4%	20,0%	100,0%	100,0%	82,2%
		Suriyeli	Sayı	14	19	5	9	4	0	0	51
			Satır (%)	27,5%	37,3%	9,8%	17,6%	7,8%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	18,7%	23,8%	8,5%	17,6%	80,0%	0,0%	0,0%	17,8%
	Toplam		Sayı	75	80	59	51	5	9	7	286
			Satır (%)	26,2%	28,0%	20,6%	17,8%	1,7%	3,1%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	14	16	21	15	5	9	2	82
			Satır (%)	17,1%	19,5%	25,6%	18,3%	6,1%	11,0%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	25,5%	24,6%	47,7%	38,5%	35,7%	81,8%	100,0%	35,7%
		Suriyeli	Sayı	41	49	23	24	9	2	0	148
			Satır (%)	27,7%	33,1%	15,5%	16,2%	6,1%	1,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	74,5%	75,4%	52,3%	61,5%	64,3%	18,2%	0,0%	64,3%
	Toplam		Sayı	55	65	44	39	14	11	2	230
			Satır (%)	23,9%	28,3%	19,1%	17,0%	6,1%	4,8%	0,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	19	20	18	16	4	1	5	83
			Satır (%)	22,9%	24,1%	21,7%	19,3%	4,8%	1,2%	6,0%	100,0%
			Sütun (%)	26,4%	27,4%	38,3%	29,1%	16,7%	12,5%	100,0%	29,2%
		Suriyeli	Sayı	53	53	29	39	20	7	0	201
			Satır (%)	26,4%	26,4%	14,4%	19,4%	10,0%	3,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	73,6%	72,6%	61,7%	70,9%	83,3%	87,5%	0,0%	70,8%
	Toplam		Sayı	72	73	47	55	24	8	5	284
			Satır (%)	25,4%	25,7%	16,5%	19,4%	8,5%	2,8%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,001 Fikrim yok p=,008

Uyruk ve yaş grubuna göre konu incelendiğinde, Türklerden 50-57 yaş grubunda bulunanlar haricinde tamamı “evet’’ cevabı vermiştir. Suriyelilerde ise yaş grubuna bakılmaksızın, “evet’’ cevabı en fazla frekans toplayan seçenektir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını söyleyen Suriyeliler, her yaş grubunda Türklerden sayıca fazladır. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mültecilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye’nin bütünlüğünü bozduğuna (p=,001), bozmadığına (p=,001) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına (p=,008) (evet, hayır, fikrim yok) dair düşüncelerde uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir (T.115).

4.5.3. Mültecilerin Yaşadıkları Yerlere Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 116. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	295	76	29	400
		Satır (%)	73,8%	19,0%	7,2%	100,0%
		Sütun (%)	70,4%	28,9%	24,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	124	187	89	400
		Satır (%)	31,0%	46,8%	22,3%	100,0%
		Sütun (%)	29,6%	71,1%	75,4%	50,0%
Toplam		Sayı	419	263	118	800
		Satır (%)	52,4%	32,9%	14,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre, Türklere; Suriyelilerin yaşadıkları yerlerin suç oranının yüksek olduğunu düşünüyor musunuz? şeklinde bir soru sorulurken, Suriyelilere; yaşadığınız mahallenin suç oranının yüksek olduğunu düşünüyor musunuz? şeklinde bir soru sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin büyük bir çoğunluğu (%73,8) "evet'' cevabını vermiştir. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyelilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırdığını belirtmiştir. Suriyelilerin ise büyük bir çoğunluğu (%46,8) Türklerin aksine "hayır'' cevabını vermiştir. Saha araştırmaları sırasında Türk katılımcıların ifadelerinden Suriyelilerin büyük bir çoğunluğunun sorun çıkaran kişiler olduğunu düşükleri anlaşılmıştır. Suriyeli katılımcıların ise, Türklerin güvenlik konusu ile ilgili Suriyeliler hakkında genelleme yapılmasından şikayetçidirler. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranının yüksek olduğuna dair düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü uyruk değişkenine göre Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırdığına yönelik düşünce farklılaşmaktadır (p=,000) (T.116).

Uyruğa ve cinsiyete göre konu incelendiğinde, "evet'' cevabını verenlerde uyrukların cinsiyetine göre fark bulunmaktadır. Türklerde "evet'' cevabını verenlerde erkekler çoğunlukta iken, Suriyelilerde kadınlar çoğunluktadır. Hayır cevabını verenlerde ise uyrukların cinsiyetlerine göre karşılaştırma yapıldığında, Türk erkekleri ve Suriyeli erkeklerin kadınlardan sayıca fazla olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranının yüksek olduğuna (p=, 177), yüksek olmadığına (p=,572) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına (p=,450) dair düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki

anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir (T.117).

Tablo 117. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	131	164	295
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	67,2%	73,2%	70,4%
		Suriyeli	Sayı	64	60	124
			Satır (%)	51,6%	48,4%	100,0%
			Sütun (%)	32,8%	26,8%	29,6%
	Toplam		Sayı	195	224	419
			Satır (%)	46,5%	53,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	35	41	76
			Satır (%)	46,1%	53,9%	100,0%
			Sütun (%)	30,7%	27,5%	28,9%
		Suriyeli	Sayı	79	108	187
			Satır (%)	42,2%	57,8%	100,0%
			Sütun (%)	69,3%	72,5%	71,1%
	Toplam		Sayı	114	149	263
			Satır (%)	43,3%	56,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	17	12	29
			Satır (%)	58,6%	41,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,4%	21,4%	24,6%
		Suriyeli	Sayı	45	44	89
			Satır (%)	50,6%	49,4%	100,0%
			Sütun (%)	72,6%	78,6%	75,4%
	Toplam		Sayı	62	56	118
			Satır (%)	52,5%	47,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,177 Hayır p=,572 Fikrim yok p=,450

Uyruğa ve yaş grubuna göre konu incelendiğinde, Türklerden 50-57 yaş grubu haricindeki tüm yaş grubunda bulunanlar "evet" cevabı vermiştir. Suriyelilerde ise yaş grubu fark etmeksizin tüm yaş grubunda bulunanlar "hayır" cevabı vermiştir. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranının yüksek olduğuna (p=, 000) ve yüksek olmadığına dair düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,709) (T.118).

Tablo 118. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerin Suç Oranının Yüksek Olduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	75	79	63	53	3	10	12	295
			Satır (%)	25,4%	26,8%	21,4%	18,0%	1,0%	3,4%	4,1%	100,0%
			Sütun (%)	68,8%	65,3%	85,1%	69,7%	20,0%	83,3%	100,0%	70,4%
		Suriyeli	Sayı	34	42	11	23	12	2	0	124
			Satır (%)	27,4%	33,9%	8,9%	18,5%	9,7%	1,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	31,2%	34,7%	14,9%	30,3%	80,0%	16,7%	0,0%	29,6%
	Toplam		Sayı	109	121	74	76	15	12	12	419
			Satır (%)	26,0%	28,9%	17,7%	18,1%	3,6%	2,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	11	12	21	16	5	9	2	76
			Satır (%)	14,5%	15,8%	27,6%	21,1%	6,6%	11,8%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	16,2%	16,7%	46,7%	34,8%	29,4%	69,2%	100,0%	28,9%
		Suriyeli	Sayı	57	60	24	30	12	4	0	187
			Satır (%)	30,5%	32,1%	12,8%	16,0%	6,4%	2,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	83,8%	83,3%	53,3%	65,2%	70,6%	30,8%	0,0%	71,1%
	Toplam		Sayı	68	72	45	46	17	13	2	263
			Satır (%)	25,9%	27,4%	17,1%	17,5%	6,5%	4,9%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	6	9	4	2	0		29
			Satır (%)	27,6%	20,7%	31,0%	13,8%	6,9%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	32,0%	24,0%	29,0%	17,4%	18,2%	0,0%		24,6%
		Suriyeli	Sayı	17	19	22	19	9	3		89
			Satır (%)	19,1%	21,3%	24,7%	21,3%	10,1%	3,4%		100,0%
			Sütun (%)	68,0%	76,0%	71,0%	82,6%	81,8%	100,0%		75,4%
	Toplam		Sayı	25	25	31	23	11	3		118
			Satır (%)	21,2%	21,2%	26,3%	19,5%	9,3%	2,5%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,709

4.5.4. Mülteciler ve Türk Kadınları Arasındaki Güvenlik Meselesi

Tablo 119. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce

p=,000			Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	232	102	66	400
		Satır (%)	58,0%	25,5%	16,5%	100,0%
		Sütun (%)	87,5%	33,3%	28,8%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	33	204	163	400
		Satır (%)	8,3%	51,0%	40,8%	100,0%
		Sütun (%)	12,5%	66,7%	71,2%	50,0%
Toplam		Sayı	265	306	229	800
		Satır (%)	33,1%	38,3%	28,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Saha araştırmaları sırasında gözlemlenen durumlardan biri de Türklerin Suriyelilere olan bakış açısının genelde "güvenlik'' üzerine olduğudur. Tablo 64'te elde edilen Türklerin %81'inin Türkiye'ye gelen Suriyeliler arasında güvenlik problemi oluşturacak kişilerin olduğunu düşünmesi bu durumu desteklemektedir. Yukarıdaki tabloda ise, Saha araştırmalarına başlamadan önce, yapılan ön görüşmelerde sorulması gerekli görülen "Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?'' sorunun cevapları yer almaktadır. Türklerin %58'i bu soruya "evet'' derken, Suriyelilerin %51'i "hayır'' demiştir. Suriyelilerin %40,8'inin "fikrim yok'' cevabını vermiştir. Saha araştırmaları sırasında bu soruya "evet'' yanıtını veren Türklerin "gergin'' tavırlar sergiledikleri gözlemlenirken, Suriyelilerin "çekingen'' tavırlar sergiledikleri gözlemlenmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine dair düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine dair düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.119).

Konu uyruk ve cinsiyete göre incelendiğinde ise Türklerde evet cevabını veren kadınların erkeklerden fazla olması beklenirken tam tersi sonuçlar elde edilmiştir. Türk erkeklerinin %56'sı "evet'' derken, Türk kadınlarının %44'ü "evet'' demiştir. Suriyelilerde ise cinsiyet açısından önemli bir fark görülmeksizin kadınların ve erkeklerin "hayır'' cevabı verdikleri görülmektedir. Suriyelilerin önemli bir kısmı ise (%40,8) fikrim yok cevabını vermiştir. Türklerde fikrim yok cevabını verenlerin oranı (%16,5) azdır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine (p=, 415), olumsuz etkilemediğine (p=,090) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair (p=,103) düşüncelerde uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.120).

Tablo 120. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce

Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	102	130	232
			Satır (%)	44,0%	56,0%	100,0%
			Sütun (%)	85,7%	89,0%	87,5%
		Suriyeli	Sayı	17	16	33
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	14,3%	11,0%	12,5%
	Toplam		Sayı	119	146	265
			Satır (%)	44,9%	55,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	58	44	102
			Satır (%)	56,9%	43,1%	100,0%
			Sütun (%)	37,9%	28,8%	33,3%
		Suriyeli	Sayı	95	109	204
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	62,1%	71,2%	66,7%
	Toplam		Sayı	153	153	306
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	23	43	66
			Satır (%)	34,8%	65,2%	100,0%
			Sütun (%)	23,2%	33,1%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	76	87	163
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	76,8%	66,9%	71,2%
	Toplam		Sayı	99	130	229
			Satır (%)	43,2%	56,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,415 Hayır p=,090 Fikrim yok p=,103

Konuya ilişkin cevaplar uyruk ve yaş grubuna göre incelendiğinde, Türklerin 50-57 ve 58-65 yaş grubunda bulananlar haricinde "evet'' cevabı verdiği görülmektedir. Suriyelilerde ise yaş farkına bakılmaksızın çoğunlukla "hayır'' cevabı verdiği görülmektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını söyleyen Türklerin çoğunluğu 34-41 yaş grubunda bulunurken, Suriyelilerin çoğunluğu 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede (p=,001), olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,016) uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.121).

Tablo 121. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce

Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	62	64	51	40	1	6	8	232
			Satır (%)	26,7%	27,6%	22,0%	17,2%	0,4%	2,6%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	84,9%	83,1%	96,2%	90,9%	25,0%	100,0%	100,0%	87,5%
		Suriyeli	Sayı	11	13	2	4	3	0	0	33
			Satır (%)	33,3%	39,4%	6,1%	12,1%	9,1%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	15,1%	16,9%	3,8%	9,1%	75,0%	0,0%	0,0%	12,5%
	Toplam		Sayı	73	77	53	44	4	6	8	265
			Satır (%)	27,5%	29,1%	20,0%	16,6%	1,5%	2,3%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	17	18	26	24	6	8	3	102
			Satır (%)	16,7%	17,6%	25,5%	23,5%	5,9%	7,8%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	22,1%	20,9%	45,6%	45,3%	31,6%	72,7%	100,0%	33,3%
		Suriyeli	Sayı	60	68	31	29	13	3	0	204
			Satır (%)	29,4%	33,3%	15,2%	14,2%	6,4%	1,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	77,9%	79,1%	54,4%	54,7%	68,4%	27,3%	0,0%	66,7%
	Toplam		Sayı	77	86	57	53	19	11	3	306
			Satır (%)	25,2%	28,1%	18,6%	17,3%	6,2%	3,6%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	15	15	16	9	3	5	3	66
			Satır (%)	22,7%	22,7%	24,2%	13,6%	4,5%	7,6%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	28,8%	27,3%	40,0%	18,8%	15,0%	45,5%	100,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	37	40	24	39	17	6	0	163
			Satır (%)	22,7%	24,5%	14,7%	23,9%	10,4%	3,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	71,2%	72,7%	60,0%	81,3%	85,0%	54,5%	0,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	52	55	40	48	20	11	3	229
			Satır (%)	22,7%	24,0%	17,5%	21,0%	8,7%	4,8%	1,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,016

Uyruğa ve eğitim durumuna göre konu incelendiğinde, Türklerin evet ve hayır cevaplarını verenlerin eğitim düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Türklerde "evet'' cevabını verenlerin çoğunun eğitim düzeyinin yüksek (lise, üniversite/yüksekokul) olduğu görülmektedir. Suriyelilerde ise eğitim düzeyi fark etmeksizin, her eğitim düzeyinde bulunan Suriyeliler "hayır'' cevabını vermiştir**.** Türklerde bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin çoğu lise mezunu iken, Suriyelilerde ilköğretim mezunudur. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine dair düşüncede (p=,000), olumsuz etkilemediğine dair düşüncede (p=000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruğa göre eğitim durumu

arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.122).

Tablo 122. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce

Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	1	35	39	81	76	232
			Satır (%)	0,4%	15,1%	16,8%	34,9%	32,8%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	68,6%	95,1%	91,0%	96,2%	87,5%
		Suriyeli	Sayı	4	16	2	8	3	33
			Satır (%)	12,1%	48,5%	6,1%	24,2%	9,1%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	31,4%	4,9%	9,0%	3,8%	12,5%
	Toplam		Sayı	5	51	41	89	79	265
			Satır (%)	1,9%	19,2%	15,5%	33,6%	29,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	30	19	41	10	102
			Satır (%)	2,0%	29,4%	18,6%	40,2%	9,8%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	24,8%	44,2%	55,4%	50,0%	33,3%
		Suriyeli	Sayı	46	91	24	33	10	204
			Satır (%)	22,5%	44,6%	11,8%	16,2%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	95,8%	75,2%	55,8%	44,6%	50,0%	66,7%
	Toplam		Sayı	48	121	43	74	20	306
			Satır (%)	15,7%	39,5%	14,1%	24,2%	6,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	16	11	26	9	66
			Satır (%)	6,1%	24,2%	16,7%	39,4%	13,6%	100,0%
			Sütun (%)	7,3%	18,8%	45,8%	55,3%	50,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	51	69	13	21	9	163
			Satır (%)	31,3%	42,3%	8,0%	12,9%	5,5%	100,0%
			Sütun (%)	92,7%	81,2%	54,2%	44,7%	50,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	55	85	24	47	18	229
			Satır (%)	24,0%	37,1%	10,5%	20,5%	7,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Uyruğa ve medeni duruma göre konu incelendiğinde, her medeni durumda bulunan Türklerin "evet'' cevabını verdikleri görülmektedir. Suriyelilerde ise medeni durum fark etmeksizin çoğunluğun "hayır'' cevabı verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine dair düşüncede uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,213). Suriyeli mülteci erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğine dair düşüncede uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,010). Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede

uyruğa göre medeni durum ilişkisi anlamlı değildir. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,079) (T.123).

Tablo 123. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce

Suriyeli Mülteci Erkeklerin Türk Kadınlarının Sosyal Yaşamını Olumsuz Etkilediğine Dair Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	85	133	8	6	232
			Satır (%)	36,6%	57,3%	3,4%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	92,4%	84,2%	88,9%	100,0%	87,5%
		Suriyeli	Sayı	7	25	1	0	33
			Satır (%)	21,2%	75,8%	3,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	7,6%	15,8%	11,1%	0,0%	12,5%
	Toplam		Sayı	92	158	9	6	265
			Satır (%)	34,7%	59,6%	3,4%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	25	66	7	4	102
			Satır (%)	24,5%	64,7%	6,9%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	43,1%	28,8%	50,0%	80,0%	33,3%
		Suriyeli	Sayı	33	163	7	1	204
			Satır (%)	16,2%	79,9%	3,4%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	56,9%	71,2%	50,0%	20,0%	66,7%
	Toplam		Sayı	58	229	14	5	306
			Satır (%)	19,0%	74,8%	4,6%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	17	44	4	1	66
			Satır (%)	25,8%	66,7%	6,1%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	40,5%	26,8%	18,2%	100,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	25	120	18	0	163
			Satır (%)	15,3%	73,6%	11,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	59,5%	73,2%	81,8%	0,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	42	164	22	1	229
			Satır (%)	18,3%	71,6%	9,6%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,213 Hayır p=,010 Fikrim yok p=,079

4.5.5. Türk Milliyetçiliği ve Arap Milliyetçiliği

Tablo 124. Uyruğa Göre Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce

p=,002			Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	222	178	400
		Satır (%)	55,5%	44,5%	100,0%
		Sütun (%)	45,7%	56,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	264	136	400
		Satır (%)	66,0%	34,0%	100,0%
		Sütun (%)	54,3%	43,3%	50,0%
Toplam		Sayı	486	314	800
		Satır (%)	60,8%	39,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Uyruğa göre Türklerin ve Suriyelilerin milliyetçilik yapıp yapmadığı incelenmiştir. Buna göre Türklerin çoğunluğu (%55,5) "evet'' Suriyeliler Arap milliyetçiliği yapıyor demiştir. Suriyelilerin çoğunluğu ise (%66) "evet'' Türkler Türk milliyetçiliği yapıyor demiştir. Saha araştırmalarında yapılan gözlemler sonucunda, evet cevabını eren Türklerin, Suriyelilerin milliyetçilik yapmasından rahatsız oldukları anlaşılmıştır. Bunun nedeni olarak, Türk katılımcıların, Suriyelilerin Türkiye'de misafir, diğer bir ifade ile gidici oldukları ve Türkiye'de başka milletlerin milliyetçilik yapmasının yanlış olduğu anlayışına sahip oldukları gösterilebilir. Suriyeliler ise, Türklerin Türk milliyetçisi olduklarını, Suriyelilerin kendi bayraklarını asmalarının bile Türkler için sorun teşkil ettiğini düşünmektedirler. Özetle, "milliyetçilik'' olgusu, Türkler ve Suriyelilerin karşılıklı olarak olumsuz değerlendirmeler yaptığı bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yaptığına dair düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,002) (T.124).

Tablo 125. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce

Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce				**Cinsiyet**		**Toplam**
				Kadın	**Erkek**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	78	144	222
			Satır (%)	35,1%	64,9%	100,0%
			Sütun (%)	40,4%	49,1%	45,7%
		Suriyeli	Sayı	115	149	264
			Satır (%)	43,6%	56,4%	100,0%
			Sütun (%)	59,6%	50,9%	54,3%
	Toplam		Sayı	193	293	486
			Satır (%)	39,7%	60,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	105	73	178
			Satır (%)	59,0%	41,0%	100,0%
			Sütun (%)	59,0%	53,7%	56,7%
		Suriyeli	Sayı	73	63	136
			Satır (%)	53,7%	46,3%	100,0%
			Sütun (%)	41,0%	46,3%	43,3%
	Toplam		Sayı	178	136	314
			Satır (%)	56,7%	43,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,059 Hayır p=,347

Konu, uyruk ve cinsiyete göre incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden "evet'' diyenlerin çoğunun erkek olduğu görülürken, Suriyelilerde de

çoğunluğu erkekler oluşturmaktadır. "Hayır'' cevabını verenlerde her iki uyrukta da kadınların fazla olması, genel olarak erkeklerin daha fazla milliyetçilik yapan Türk/Suriyeli ile karşılaştığı söylenebilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yaptığına dair düşüncede (p=,059) ve Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yapmadığına dair düşüncede (p=,347) uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.125).

Tablo 126. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce

Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce				**Yaş Grubu**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	55	66	39	38	4	10	10	222
			Satır (%)	24,8%	29,7%	17,6%	17,1%	1,8%	4,5%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	43,0%	44,9%	54,9%	44,2%	14,3%	62,5%	100,0%	45,7%
		Suriyeli	Sayı	73	81	32	48	24	6	0	264
			Satır (%)	27,7%	30,7%	12,1%	18,2%	9,1%	2,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	57,0%	55,1%	45,1%	55,8%	85,7%	37,5%	0,0%	54,3%
	Toplam		Sayı	128	147	71	86	28	16	10	486
			Satır (%)	26,3%	30,2%	14,6%	17,7%	5,8%	3,3%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	39	31	54	35	6	9	4	178
			Satır (%)	21,9%	17,4%	30,3%	19,7%	3,4%	5,1%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	52,7%	43,7%	68,4%	59,3%	40,0%	75,0%	100,0%	56,7%
		Suriyeli	Sayı	35	40	25	24	9	3	0	136
			Satır (%)	25,7%	29,4%	18,4%	17,6%	6,6%	2,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,3%	56,3%	31,6%	40,7%	60,0%	25,0%	0,0%	43,3%
	Toplam		Sayı	74	71	79	59	15	12	4	314
			Satır (%)	23,6%	22,6%	25,2%	18,8%	4,8%	3,8%	1,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,012

Konu, uyruk ve yaş grubuna göre incelendiğinde, 34-41 ve 50-57 yaş grubunda bulunan Türkler hariç, diğer yaş grubunda bulunan Türkler "evet'' cevabını vermiştir. Suriyelilerde ise 34-41 yaş grubu haricindekiler "evet'' cevabını vermiştir. Ki kare test sonucuna göre Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yaptığına dair düşüncede (p=,000) ve yapmadığına dair düşüncede (p=,012) uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.126).

Tablo 127. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce

Türklerin Türk Milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap Milliyetçiliği Yaptığına Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	4	38	34	85	61	222
			Satır (%)	1,8%	17,1%	15,3%	38,3%	27,5%	100,0%
			Sütun (%)	5,7%	24,4%	58,6%	66,4%	82,4%	45,7%
		Suriyeli	Sayı	66	118	24	43	13	264
			Satır (%)	25,0%	44,7%	9,1%	16,3%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	94,3%	75,6%	41,4%	33,6%	17,6%	54,3%
	Toplam		Sayı	70	156	58	128	74	486
			Satır (%)	14,4%	32,1%	11,9%	26,3%	15,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	3	43	35	63	34	178
			Satır (%)	1,7%	24,2%	19,7%	35,4%	19,1%	100,0%
			Sütun (%)	7,9%	42,6%	70,0%	76,8%	79,1%	56,7%
		Suriyeli	Sayı	35	58	15	19	9	136
			Satır (%)	25,7%	42,6%	11,0%	14,0%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	92,1%	57,4%	30,0%	23,2%	20,9%	43,3%
	Toplam		Sayı	38	101	50	82	43	314
			Satır (%)	12,1%	32,2%	15,9%	26,1%	13,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Konu uyruk ve eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise, Türklerden "evet'' cevabını verenlerin çoğunun eğitim düzeyinin lise ve üniversite/yüksekokul olduğu görülmektedir. Suriyelilerde ise "evet'' cevabını verenlerin çoğu ilköğretim düzeyine sahiptir. Türklerden "hayır'' diyenlerin çoğu lise mezunu iken, Suriyelilerden "hayır'' diyenlerin çoğu ilköğretim mezunudur. Ki kare test sonucuna göre Türklerin Türk milliyetçiliği, Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yaptığına dair düşüncede (p=,000) ve yapmadığına dair düşüncede (p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, ritim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.127).

Tablo 128. Uyruğa Göre Milliyetçilik Yapılmasının Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Milliyetçilik Yapılmasının Nedenleri	Bize karşı birlik oluyorlar		58	26,1%			58
	Bir arada yaşıyorlar		28	12,6%			28
	Araplar Milliyetçidir		40	18,0%			40
	Suriye'deki gibi yaşıyorlar		71	32,0%			71
	Türkçe öğrenmiyorlar		25	11,3%			25
	Türkler milliyetçidir				149	56,4%	149
	Türkler Arapları sevmiyorlar				49	18,6%	49
	Kız vermiyorlar				8	3,0%	8
	Birbirlerini koruyorlar				18	6,8%	25
	Arapçaya/bayrağımıza izin vermiyorlar				40	15,2%	40
Toplam		Sayı	222		264		486
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Türklerde ve Suriyelilerde "milliyetçilik yapılıyor'' konusunda "evet'' cevabında çoğunluğu oluşturmaları, milliyetçilik yapılıyor söyleminin gerekçelerinin bilinmesini önemli kılmaktadır. Dolayısıyla Türklere; "Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yapmalarının nedeni nedir?'' şeklinde soru sorulurken, Suriyelilere; "Türklerin Türk milliyetçiliği yapmasının nedeni nedir?'' şeklinde sorulmuştur. Türkler ve Suriyeliler birbirinden farklı cevaplar vermişlerdir. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralandığında; "Suriye'deki gibi yaşıyorlar'' (%32) (*Arapça konuşuyorlar, bayraklarını asıyorlar, Türkiye'deki yaşama uyum sağlamıyorlar)*, "bize karşı birlik oluyorlar'' (%23) (*Suriyeliler ve Türkler arasında bir sorun çıktığında, Suriyeliler birleşip Türklere karşı çıkıyorlar*), "Araplar milliyetçidir'' (%18) (*Araplar genel olarak milliyetçi insanlardır*), "Bir arada yaşıyorlar'' (%12,6) (Suriyeliler milliyetçi oldukları için toplu olarak aynı/yakın yerlerde yaşıyorlar), "Türkçe öğrenmiyorlar'' (%11,3) (*Türkçeyi önemsemiyorlar, Arapça konuşmakta ısrar ediyorlar*) şeklinde beş farklı cevaptan oluşmaktadır. Suriyelilerin verdikleri cevaplar ise en fazla frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralandığında; "Türkler milliyetçidir'' (%56,4) (Türklerin verdikleri Araplar milliyetçidir cevabına benzer olarak Suriyeliler de Türkler milliyetçidir cevabını vermiştir), Türkler Arapları sevmiyorlar (%18,6) (*Türkler Suriyelilere karşı Türk milliyetçiliği yaparak Arapları sevmediklerini gösteriyorlar*), "Arapçaya/bayrağımıza izin vermiyorlar'' (%15,2) (*Türkler, milliyetçi oldukları için Arapça konuşmamızdan ve kendi bayrağımızı evlerimize/dükkânlarımıza asmaktan rahatsız oluyorlar*), "birbirlerini koruyorlar (%6,8) (Türkler milliyetçi oldukları için diğer Türkleri de önemsiyor ve birbirlerini her anlamda koruyup *kolluyorlar*), "kız vermiyorlar'' (%3) (Türkler milliyetçi oldukları için kızlarını Suriyeli erkeklerle evlendirmiyorlar) şeklinde 5 farklı cevaptan oluşmaktadır. Genel olarak bakıldığında, Türklerin Suriyelilerin yaptığı milliyetçiliğe, Suriyelilerin ise Türklerin yaptığı milliyetçiliğe olumsuz değerlendirmeler yaptıkları anlaşılmaktadır (T.128).

Uyruğa göre milliyetçilik yapılmamasının nedenleri araştırıldığında ise, Türklerin ve Suriyelilerin "karşılaşmadım'' cevabı haricinde farklı cevaplar verdikleri görülmektedir. "Karşılaşmadım'' diyen Türkler ve Suriyeliler, milliyetçilik yapan bir Türk/Suriyeli ile karşılaşmadığını belirten kişilerdir. Her iki uyrukta da birinci sırada "karşılaşmadım'' cevabı yer almaktadır. Diğer bir ifade ile, Türkler

Suriyelilerin milliyetçilik yapmamasını, Suriyeliler ise Türklerin milliyetçilik yapmamasını, herhangi bir milliyetçi tavırla karşılaşmadığı için "karşılaşmadım'' olarak ifade etmişlerdir. Türklerin verdikleri cevaplar ikinci en çok frekans toplayan seçenekten başlayarak sıralandığında; "korkuyorlar'' diğer bir ifade ile Suriyeliler Türklerden korktukları için milliyetçilik yapamıyorlar şeklindedir. Üçüncü sırada "milliyetçi ülkesini terk etmez'' demişlerdir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler milliyetçi olsalardı ülkeleri için savaşır, sığınmacı olarak Türkiye'ye gelmezlerdi şeklinde düşünmektedirler. Dördüncü sırada ise, "İslam'da milliyetçilik olmaz'' cevabı yer almaktadır. Türkler, Suriyelilerin Müslüman olması nedeniyle milliyetçilik yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Son sırada yer alan cevap ise "kavga ediyorlar'' şeklindedir. Türklere göre Suriyelilerin, başka bir ülkede yaşadıkları halde birbirlerini desteklemek yerine çok sık kavga ettiklerini, dolayısıyla milliyetçilik özelliğini taşımadıklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin verdikleri cevaplarda ikinci sırada yer alan cevap ise "dışlamıyorlar'' cevabıdır. Suriyelileri, Türklerin kendilerine iyi davrandıklarını, onlara ırkçılık yapmadıklarını düşünmektedirler. Üçüncü sırada ise "her millete yardım ediyorlar'' cevabı yer almaktadır. Suriyeliler Türklerin, hangi milletten olduğuna bakmaksızın maddi/manevi yardımlarını esirgemediklerini düşünmektedirler. Son sırada yer alan "bize yardım ediyorlar'' cevabı ise, Suriyeliler Türkiye'ye geldiklerinden beri Türklerden yardım gördüklerini, milliyetçi olan birinin bu kadar fazla yardım etmeyeceğini düşünmektedirler. Türklerin verdikleri cevaplara genel olarak bakıldığında, Suriyelilerin milliyetçilik yapmamasının nedenlerini olumsuz gerekçelerle ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Suriyelilerin verdikleri cevaplara genel olarak bakıldığında ise Türklerin milliyetçilik yapmamasının nedenlerini olumlu gerekçelerle değerlendirdikleri görülmektedir (T.129).

Tablo 129. Uyruğa Göre Milliyetçilik Yapılmamasının Nedeni

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Milliyetçilik Yapılmamasının Nedenleri	Karşılaşmadım		55	30,9%	59	43,4%	114
	Milliyetçi ülkesini terk etmez		44	24,7%			44
	İslam'da milliyetçilik olmaz		19	10,7%			19
	Kavga ediyorlar		14	7,9%			14
	Korkuyorlar		46	25,8%			46
	Dışlamıyorlar				40	29,4%	40
	Bize yardım ediyorlar				18	13,2%	18
	Her millete yardım ediyorlar				19	14,0%	19
Toplam		Sayı	178		136		314
		Yüzde (%)	56,7%	100,0%	43,3%	100,0%	100,0%

5. EĞİTİM ALANINA YÖNELİK SÜREÇ

5.1. Suriyeli Çocukların Eğitimi

Tablo 130. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

p=,041			Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	268	35	97	400
		Satır (%)	67,0%	8,8%	24,3%	100,0%
		Sütun (%)	47,2%	54,7%	57,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	300	29	71	400
		Satır (%)	75,0%	7,2%	17,8%	100,0%
		Sütun (%)	52,8%	45,3%	42,3%	50,0%
Toplam		Sayı	568	64	168	800
		Satır (%)	71,0%	8,0%	21,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyelilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte önemli hale gelen konulardan biri de eğitim olmuştur. Dolayısıyla Türklerin ve Suriyelilerin, Suriyeli çocukların eğitimine dair değerlendirmeleri önem arz etmektedir. Bu konu ile ilgili olarak Türklere ve Suriyelilere "Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşünüyor musunuz? sorusu sorulmuştur. Bu soruya Suriyelilerin verdikleri cevaplar, Suriyeli çocukların Türkiye'de aldıkları eğitimle ilgili bilgi vereceği açısından önemlidir. Türklerin ve Suriyelilerin büyük çoğunluğu, Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşünmektedirler. Şöyle ki, Suriyeliler bu konu ile ilgili, çocuklarının Türk çocukları ile aynı haklara sahip olarak okullara gidip eğitimlerini alabildiklerini, kırtasiye yardımı yapıldığını, okula gönderdikleri çocukları için Kızılay Kart ile aylık nakdi yardım alanların kartına 2 ayda bir ek ücret yatırıldığını belirterek, (Şartlı eğitim yardımı kapsamında Türkiye'de eğitim gören Suriyeli çocuklara anaokulundan 8. Sınıfa kadar kız çocuklarına aylık 60 TL, erkek çocuklarına aylık 55 TL, liseye giden çocuklara ise erkeklere aylık 70 TL, kızlara 90 TL olacak şekilde ek maddi yardım yapılmaktadır)[361] yapılan bu maddi yardımların az da olsa çocukların eğitimi için fayda sağladığını söylemişlerdir. Türklerin çoğunluğunun evet demesi ise, Suriyelilerin düşündüğü gibi Türk çocukları ile aynı haklara sahip olarak eğitimlerini

[361] Mülteciler, Şartlı Eğitim Yardımı, https://multeciler.org.tr/turkiye-sartli-egitim-yardimi-programi/ (15.06.2023).

alabildikleri ile ilişkilidir. Suriyelilerden "hayır'' cevabını verenler ise, eğitime maddi desteğin yetersiz olması nedeniyle çocuklarının zorlandıklarını belirtmişlerdir. Suriyelilerin bu konudaki beklentisi, okula giden çocuklarına düzenli maddi yardım yapılması yönündedir. Şu anki alınan maddi yardımların yetersizliğinden şikayetçidirler. Türklerden "hayır'' cevabını verenler ise, Suriyeli çocukların adaptasyon sürecinde sorun yaşadıklarını ve bu durumun kendi çocuklarını da olumsuz yönde etkilediğini belirten kişilerdir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türkler, okula giden çocukları olmayan ya da çocuklarının sınıfında Suriyeli çocuk olmayan kişilerdir. Suriyelilerden bir fikri olmadığını belirten kişiler ise, okula giden çocuğu olmayanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığına yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,041). Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.130).

Tablo 131. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	132	136	268
			Satır (%)	49,3%	50,7%	100,0%
			Sütun (%)	45,2%	49,3%	47,2%
		Suriyeli	Sayı	160	140	300
			Satır (%)	53,3%	46,7%	100,0%
			Sütun (%)	54,8%	50,7%	52,8%
	Toplam		Sayı	292	276	568
			Satır (%)	51,4%	48,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	10	25	35
			Satır (%)	28,6%	71,4%	100,0%
			Sütun (%)	58,8%	53,2%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	7	22	29
			Satır (%)	24,1%	75,9%	100,0%
			Sütun (%)	41,2%	46,8%	45,3%
	Toplam		Sayı	17	47	64
			Satır (%)	26,6%	73,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	41	56	97
			Satır (%)	42,3%	57,7%	100,0%
			Sütun (%)	66,1%	52,8%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	21	50	71
			Satır (%)	29,6%	70,4%	100,0%
			Sütun (%)	33,9%	47,2%	42,3%
	Toplam		Sayı	62	106	168
			Satır (%)	36,9%	63,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,331 Hayır p=,689 Fikrim yok p=,092

Uyruğa ve cinsiyete göre konu incelendiğinde, verilen cevaplarda her iki uyrukta da cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığına yönelik düşüncede (p=,331), sağlamadığına yönelik düşüncede (p=,689) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,092) uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.131).

Tablo 132. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	70	64	65	47	5	10	7	268
			Satır (%)	26,1%	23,9%	24,3%	17,5%	1,9%	3,7%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	44,3%	38,6%	58,6%	49,5%	31,3%	66,7%	100,0%	47,2%
		Suriyeli	Sayı	88	102	46	48	11	5	0	300
			Satır (%)	29,3%	34,0%	15,3%	16,0%	3,7%	1,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	55,7%	61,4%	41,4%	50,5%	68,8%	33,3%	0,0%	52,8%
	Toplam		Sayı	158	166	111	95	16	15	7	568
			Satır (%)	27,8%	29,2%	19,5%	16,7%	2,8%	2,6%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	7	14	5	7	0	0	2	35
			Satır (%)	20,0%	40,0%	14,3%	20,0%	0,0%	0,0%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	63,6%	70,0%	38,5%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	4	6	8	7	2	2	0	29
			Satır (%)	13,8%	20,7%	27,6%	24,1%	6,9%	6,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	36,4%	30,0%	61,5%	50,0%	100,0%	100,0%	0,0%	45,3%
	Toplam		Sayı	11	20	13	14	2	2	2	64
			Satır (%)	17,2%	31,3%	20,3%	21,9%	3,1%	3,1%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	17	19	23	19	5	9	5	97
			Satır (%)	17,5%	19,6%	23,7%	19,6%	5,2%	9,3%	5,2%	100,0%
			Sütun (%)	51,5%	59,4%	88,5%	52,8%	20,0%	81,8%	100,0%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	16	13	3	17	20	2	0	71
			Satır (%)	22,5%	18,3%	4,2%	23,9%	28,2%	2,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	48,5%	40,6%	11,5%	47,2%	80,0%	18,2%	0,0%	42,3%
	Toplam		Sayı	33	32	26	36	25	11	5	168
			Satır (%)	19,6%	19,0%	15,5%	21,4%	14,9%	6,5%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,115 Fikrim yok p=,000

Uyruğa ve yaş grubuna göre incelendiğinde ise ki kare test sonuçlarına göre, Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığına yönelik

düşüncede (p=,001) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,000) uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağlamadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir (p=,115). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.132).

Uyruğa ve eğitim durumuna göre incelendiğinde ise, Türklerin ve Suriyelilerin kendi içlerinde eğitim düzeyleri fark etmeksizin, Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşündükleri görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığına (p=,000), sağlamadığına (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına (p=,000) yönelik düşüncede uyruk ve eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.133).

Büyükhan ve Karagöl tarafından aynı araştırma sahasında Suriyeli çocukların eğitime erişimleri önündeki engeller üzerine yapılan çalışmadan, Suriyelilerin önemli bir kısmı (%40,2) çocuklarının eğitimi ile ilgili yaşadığı olumsuz durumu "ekonomik desteğe ihtiyaç duyduğumuz için çocuk okula gitmiyor'' dediği sonucuna varılmıştır.[362] Bu çalışmada elde edilen verilere göre ise, Suriyelilerin %75'inin Suriyeli çocukların eğitimlerine dair şikâyeti olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada Suriyelilerin çocuklarının eğitimine dair "ekonomik yetersizlik'' nedeniyle olumsuz yorum yapma oranı (%7,2) çok düşüktür. Dolayısıyla bu çalışmanın örneklemini oluşturan Suriyeli mültecilerin gelir düzeylerinin, Büyükhan ve Karagöl tarafından yapılan çalışmanın örneklemini oluşturan Suriyeli mültecilerin gelir düzeyinden fazla olması nedeniyle, gelir düzeyinin çocukların eğitimi üzerinde etkili olduğu yorumu yapılabilmektedir.

[362] Mithat Büyükhan, Erdal Tanas Karagöl, "Suriyeli Çocukların Eğitime Erişimi Önündeki Engeller: Ankara İli Örneği'', *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 2021, S. 3, s. 956.

Tablo 133. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	5	44	48	104	67	268
			Satır (%)	1,9%	16,4%	17,9%	38,8%	25,0%	100,0%
			Sütun (%)	7,1%	26,0%	59,3%	65,0%	76,1%	47,2%
		Suriyeli	Sayı	65	125	33	56	21	300
			Satır (%)	21,7%	41,7%	11,0%	18,7%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	92,9%	74,0%	40,7%	35,0%	23,9%	52,8%
	Toplam		Sayı	70	169	81	160	88	568
			Satır (%)	12,3%	29,8%	14,3%	28,2%	15,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	2	5	12	16	35
			Satır (%)	0,0%	5,7%	14,3%	34,3%	45,7%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	11,8%	71,4%	85,7%	100,0%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	10	15	2	2	0	29
			Satır (%)	34,5%	51,7%	6,9%	6,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	88,2%	28,6%	14,3%	0,0%	45,3%
	Toplam		Sayı	10	17	7	14	16	64
			Satır (%)	15,6%	26,6%	10,9%	21,9%	25,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	35	16	32	12	97
			Satır (%)	2,1%	36,1%	16,5%	33,0%	12,4%	100,0%
			Sütun (%)	7,1%	49,3%	80,0%	88,9%	92,3%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	26	36	4	4	1	71
			Satır (%)	36,6%	50,7%	5,6%	5,6%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	92,9%	50,7%	20,0%	11,1%	7,7%	42,3%
	Toplam		Sayı	28	71	20	36	13	168
			Satır (%)	16,7%	42,3%	11,9%	21,4%	7,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Uyruğa ve medeni duruma göre incelendiğinde ise, her iki uyrukta da medeni durum fark etmeksizin "evet" cevabını verenlerin sayısı fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gerekli gelişmeleri sağladığına yönelik düşüncede (p=,000) ve sağlamadığına yönelik düşüncede (p=,046) uyruk ve medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamlı değildir (p=,583). Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.134).

Tablo 134. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	88	160	12	8	268
			Satır (%)	32,8%	59,7%	4,5%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	40,5%	37,5%	88,9%	47,2%
		Suriyeli	Sayı	44	235	20	1	300
			Satır (%)	14,7%	78,3%	6,7%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	59,5%	62,5%	11,1%	52,8%
	Toplam		Sayı	132	395	32	9	568
			Satır (%)	23,2%	69,5%	5,6%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	12	22	0	1	35
			Satır (%)	34,3%	62,9%	0,0%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	47,8%	0,0%	100,0%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	3	24	2	0	29
			Satır (%)	10,3%	82,8%	6,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	52,2%	100,0%	0,0%	45,3%
	Toplam		Sayı	15	46	2	1	64
			Satır (%)	23,4%	71,9%	3,1%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	27	61	7	2	97
			Satır (%)	27,8%	62,9%	7,2%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	55,5%	63,6%	100,0%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	18	49	4	0	71
			Satır (%)	25,4%	69,0%	5,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	44,5%	36,4%	0,0%	42,3%
	Toplam		Sayı	45	110	11	2	168
			Satır (%)	26,8%	65,5%	6,5%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,046 Fikrim yok p=,583

Uyruk ve çocuk sayısına göre konu incelendiğinde ise, çocuk sayısı arttıkça "evet" cevabında artış olması beklenirken, çocuk sayısına göre verilen cevaplarda farklılık vardır. Türklerde "evet" cevabını verenlerin çoğu (%41) çocuğu olmayan kişilerdir. Bu durum, çocuğu olmadığı halde, Suriyeli çocukların eğitimleri ile ilgili değerlendirme yapabilmeleri açısından şaşırtıcıdır. Ancak bu katılımcıların Suriyeli çocukların eğitimleri hakkında bilgi sahibi oldukları anlaşılmıştır. Suriyelilerde "evet" cevabını verenlerin çoğu ise (%25,3) 3 çocuğa sahip olan kişilerdir. Suriyelilerin ikinci sırada evet cevabını verenlerin ise hiç çocuğu yoktur. Bu durum, akrabalarının ya da tanıdıklarının çocuklarının aldıkları eğitimlerden haberdar olmaları ile ilgili olabilir. Ki kare test sonucuna göre Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gerekli gelişmeleri sağladığına yönelik düşüncede (p=,000), sağlamadığına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (P=,000) uyruk ile çocuk sayısı arasındaki ilişki

anlamlıdır. Bu, çocuk sayısının uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.135).

Tablo 135. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Çocukların Eğitimi İçin Gereken Gelişmeleri Sağladığına Dair Düşünce				Çocuk Sayısı							Toplam
				0	1	2	3	4	5	6+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	110	20	74	44	12	7	1	268
			Satır (%)	41,0%	7,5%	27,6%	16,4%	4,5%	2,6%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	61,8%	69,0%	70,5%	36,7%	22,6%	18,9%	2,2%	47,2%
		Suriyeli	Sayı	68	9	31	76	41	30	45	300
			Satır (%)	22,7%	3,0%	10,3%	25,3%	13,7%	10,0%	15,0%	100,0%
			Sütun (%)	38,2%	31,0%	29,5%	63,3%	77,4%	81,1%	97,8%	52,8%
	Toplam		Sayı	178	29	105	120	53	37	46	568
			Satır (%)	31,3%	5,1%	18,5%	21,1%	9,3%	6,5%	8,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	16	3	7	8	1	0	0	35
			Satır (%)	45,7%	8,6%	20,0%	22,9%	2,9%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	84,2%	75,0%	77,8%	57,1%	25,0%	0,0%	0,0%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	3	1	2	6	3	5	9	29
			Satır (%)	10,3%	3,4%	6,9%	20,7%	10,3%	17,2%	31,0%	100,0%
			Sütun (%)	15,8%	25,0%	22,2%	42,9%	75,0%	100,0%	100,0%	45,3%
	Toplam		Sayı	19	4	9	14	4	5	9	64
			Satır (%)	29,7%	6,3%	14,1%	21,9%	6,3%	7,8%	14,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	33	3	27	19	13	2	0	97
			Satır (%)	34,0%	3,1%	27,8%	19,6%	13,4%	2,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	75,0%	81,8%	79,2%	92,9%	28,6%	0,0%	57,7%
		Suriyeli	Sayı	22	1	6	5	1	5	31	71
			Satır (%)	31,0%	1,4%	8,5%	7,0%	1,4%	7,0%	43,7%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	25,0%	18,2%	20,8%	7,1%	71,4%	100,0%	42,3%
	Toplam		Sayı	55	4	33	24	14	7	31	168
			Satır (%)	32,7%	2,4%	19,6%	14,3%	8,3%	4,2%	18,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

5.2. Eğitimin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 136. Uyruğa Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Yönelik Düşünce

p=,002			Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	63	337	400
		Satır (%)	15,8%	84,3%	100,0%
		Sütun (%)	39,1%	52,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	98	302	400
		Satır (%)	24,5%	75,5%	100,0%
		Sütun (%)	60,9%	47,3%	50,0%
Toplam		Sayı	161	639	800
		Satır (%)	20,1%	79,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mülteciler Türkiye'ye geldikten sonra adaptasyon süreci önemli bir yer edinmiştir. Adaptasyon sürecinin önemli kısımlarından biri de eğitimdir. Özellikle Suriyeli çocukların eğitimi, adaptasyon süreci için önemli görülen bir meseledir. Adaptasyon sürecinde Suriyeli çocukların sorun yaşadıkları düşünülmektedir. Bu konuyla ilgili, Türklere ve Suriyelilere, "Suriyeli çocukların Türkiye'de aldıkları eğitimin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre verilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?'' şeklinde bir soru sorulmuştur. Elde edilen cevaplar oran bakımından (uyruklar karşılaştırması yapıldığında) birbirine yakındır. Türklerin %84,3'ü "hayır'' cevabını verirken Suriyelilerin %75,5'i "hayır'' cevabını vermiştir. Hayır cevabını veren Türkler, bazı okulların tamamen Suriyeli öğrencilerden oluştuğunu iddia ederek bu durumdan şikayetçidir. Türk bir katılımcı bu durumu; "*bizim mahallede bir okul var eskiden benim büyük oğlum gidiyordu o okula ortaokul orası şimdi ne olmuş ora Suriyeli okulu olmuş hocalar desen Suriyeli okulda zaten Türk çocuk yok*'' (Türk, K. 36) şeklinde ifade ederken, başka bir katılımcı benzer ifadelerle; "*bunlar geldikçe bizimkiler kendi çocuklarını aldı başka okula verdi çünkü bunlarda edep yok adap yok temizlik yok gönder çocuğunu hadi nasıl göndereceksin kavga desen bunlarda bir de inat var bunlarda doğruyu öğretemezsin kendi bildiğini yaparlar. Okulun düzeni de yok okul tamamen Suriyeli çocuk dolu teneffüste okul bahçesine bak bir tane okul formalı çocuk göremezsin almaz ki aileleri umurlarında değil çünkü bunlar kendi haline bırakılmamalı yavaş yavaş ülke Suriye haline gelecek bunlar girdikleri yeri sahipleniyorlar Suriye'de nasılsa o hale çevirip yaşamaya devam ediyorlar…*'' (Türk, K. 30) şeklinde ifade

etmiştir. Türklerin bu ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam şekline adapte olmaları konusu halâ çözülememiş bir sorundur. Türkler için Suriyeli çocukların Suriye'deki müfredata göre eğitim alması, Türkiye'nin Suriyelileşmesi demektir. Çünkü Türkler, Suriyelilerin ülkelerine döneceklerini değil, Suriye'deki yaşam tarzlarını Türkiye'deki her alana uygulayarak, Türkiye'de yaşamaya devam edeceklerini düşünmektedirler. Suriyelilerin "hayır'' demelerinin nedenleri ise, çocuklarının gelecekte Türkiye'de bir yaşam sürmelerini istemeleri nedeniyle, Suriye'ye dönecek şekilde değil, Türkiye'de kalabilecekleri şekilde eğitim almaları yönündedir. Dolayısıyla Suriyeliler, Suriye'den Türkiye'ye ilk geldikleri zaman, geri dönecekleri düşüncesi ile Türkiye tarafından kurulan çadır kamplarda, Suriyeli öğretmenler tarafından Suriye eğitim müfredatına göre verilen eğitimlerin devamlılığını ya da tekrarını değil, Türkiye'deki eğitim müfredatına göre eğitimlerin verilmesini istemektedirler. Suriyelilerden "evet'' cevabını veren %24'5'lik dilimde bulunanlar ise, evet deme nedenleri olarak çocuklarının Türk müfredatına göre eğitim almalarını istemediklerini, ayrıca çocuklarının sınıfa, okula, arkadaşlarına uyum sağlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Eğitimin Suriyeli öğretmenler tarafından verilmesinin çok daha doğru olacağını düşünmektedirler. Türklerden "evet'' cevabını verenler, Suriyeli çocukların Türk eğitim müfredatına göre eğitimi almalarını, Türkiye'deki kalıcılıklarını artıran bir eylem olarak görenlerdir. Türkler bu durumu "gelecekteki Türk gençlerine istihdam alanında rakip üretmek'' olarak değerlendirmektedirler. Suriyelilerin Türkiye'deki mevcut nüfusunun fazla olması da bu düşünceyi etkileyen nedenlerden biridir. Ki kare test sonucuna göre uyruk ile Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,002) (T.136).

Konu uyruk ve cinsiyete göre incelendiğinde ise, Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet değişkeni açısından önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine (p=,829) ve gerekmediğine (p=,586) yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.137).

Tablo 137. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce

Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	24	39	63
			Satır (%)	38,1%	61,9%	100,0%
			Sütun (%)	38,1%	39,8%	39,1%
		Suriyeli	Sayı	39	59	98
			Satır (%)	39,8%	60,2%	100,0%
			Sütun (%)	61,9%	60,2%	60,9%
	Toplam		Sayı	63	98	161
			Satır (%)	39,1%	60,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	159	178	337
			Satır (%)	47,2%	52,8%	100,0%
			Sütun (%)	51,6%	53,8%	52,7%
		Suriyeli	Sayı	149	153	302
			Satır (%)	49,3%	50,7%	100,0%
			Sütun (%)	48,4%	46,2%	47,3%
	Toplam		Sayı	308	331	639
			Satır (%)	48,2%	51,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,829 Hayır p=,586

Tablo 138. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce

Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	15	16	12	18	1	1		63
			Satır (%)	23,8%	25,4%	19,0%	28,6%	1,6%	1,6%		100,0%
			Sütun (%)	50,0%	44,4%	44,4%	40,0%	5,9%	16,7%		39,1%
		Suriyeli	Sayı	15	20	15	27	16	5		98
			Satır (%)	15,3%	20,4%	15,3%	27,6%	16,3%	5,1%		100,0%
			Sütun (%)	50,0%	55,6%	55,6%	60,0%	94,1%	83,3%		60,9%
	Toplam		Sayı	30	36	27	45	17	6		161
			Satır (%)	18,6%	22,4%	16,8%	28,0%	10,6%	3,7%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	79	81	81	55	9	18	14	337
			Satır (%)	23,4%	24,0%	24,0%	16,3%	2,7%	5,3%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	45,9%	44,5%	65,9%	55,0%	34,6%	81,8%	100,0%	52,7%
		Suriyeli	Sayı	93	101	42	45	17	4	0	302
			Satır (%)	30,8%	33,4%	13,9%	14,9%	5,6%	1,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	54,1%	55,5%	34,1%	45,0%	65,4%	18,2%	0,0%	47,3%
	Toplam		Sayı	172	182	123	100	26	22	14	639
			Satır (%)	26,9%	28,5%	19,2%	15,6%	4,1%	3,4%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,044 Hayır p=,000

Konu uyrukların yaş grupları itibariyle incelendiğinde ise Türklerden ve Suriyelilerden her yaş grubunda bulunanlar genel olarak "hayır'' cevabını vermiştir. Diğer bir ifade ile, her iki uyruktan katılımcılar, Suriyeli çocukların aldıkları eğitimin Türk eğitim müfredatına göre olması gerektiğini düşünmektedirler. Ki kare test sonucuna göre Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine (p=,044) ve gerekmediğine (p=,000) yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.138).

Tablo 139. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce

Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce				Eğitim Durumu					
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	6	7	37	13	63
			Satır (%)	0,0%	9,5%	11,1%	58,7%	20,6%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	11,3%	77,8%	80,4%	92,9%	39,1%
		Suriyeli	Sayı	39	47	2	9	1	98
			Satır (%)	39,8%	48,0%	2,0%	9,2%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	88,7%	22,2%	19,6%	7,1%	60,9%
	Toplam		Sayı	39	53	9	46	14	161
			Satır (%)	24,2%	32,9%	5,6%	28,6%	8,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	7	75	62	111	82	337
			Satır (%)	2,1%	22,3%	18,4%	32,9%	24,3%	100,0%
			Sütun (%)	10,1%	36,8%	62,6%	67,7%	79,6%	52,7%
		Suriyeli	Sayı	62	129	37	53	21	302
			Satır (%)	20,5%	42,7%	12,3%	17,5%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	89,9%	63,2%	37,4%	32,3%	20,4%	47,3%
	Toplam		Sayı	69	204	99	164	103	639
			Satır (%)	10,8%	31,9%	15,5%	25,7%	16,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Konu bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre incelendiğinde ise, uyrukların eğitim durumu ve Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünce arasında bir ilişki bulunmaktadır. Her iki uyruktan katılımcıların "hayır'' cevabını verdikleri görülmektedir. Ki kare test sonucuna göre Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine dair düşüncede (p=,000) ve olmaması gerektiğine dair düşüncede (p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.139).

Tablo 140. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce

Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce				Çocuk Sayısı							Toplam
				0	1	2	3	4	5	6+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	25	6	19	12	1	0	0	63
			Satır (%)	39,7%	9,5%	30,2%	19,0%	1,6%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	58,1%	100,0%	70,4%	40,0%	14,3%	0,0%	0,0%	39,1%
		Suriyeli	Sayı	18	0	8	18	6	11	37	98
			Satır (%)	18,4%	0,0%	8,2%	18,4%	6,1%	11,2%	37,8%	100,0%
			Sütun (%)	41,9%	0,0%	29,6%	60,0%	85,7%	100,0%	100,0%	60,9%
	Toplam		Sayı	43	6	27	30	7	11	37	161
			Satır (%)	26,7%	3,7%	16,8%	18,6%	4,3%	6,8%	23,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	134	20	89	59	25	9	1	337
			Satır (%)	39,8%	5,9%	26,4%	17,5%	7,4%	2,7%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	64,1%	64,5%	74,2%	46,1%	39,1%	23,7%	2,0%	52,7%
		Suriyeli	Sayı	75	11	31	69	39	29	48	302
			Satır (%)	24,8%	3,6%	10,3%	22,8%	12,9%	9,6%	15,9%	100,0%
			Sütun (%)	35,9%	35,5%	25,8%	53,9%	60,9%	76,3%	98,0%	47,3%
	Toplam		Sayı	209	31	120	128	64	38	49	639
			Satır (%)	32,7%	4,9%	18,8%	20,0%	10,0%	5,9%	7,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Uyruklarına göre bireylerin sahip oldukları çocuk sayısı ve Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünce arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bireylerin uyruklarına ve sahip olunan çocuk sayılarına göre konu incelendiğinde "hayır'' cevabının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine dair düşüncede (p=,000) ve olmaması gerektiğine dair düşüncede (p=,000) uyruğa göre çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, çocuk sayısının uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.140).

Katılımcılardan Suriyeli mültecilerin eğitim düzeylerinin düşük, Türklerin eğitim düzeylerinin yüksek olduğu varsayılarak, Suriyelilerin sahip oldukları eğitim düzeylerinin, Türkiye'deki yaşam şartlarına uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Bu konu ile ilgili Türkler ve Suriyelilere; "Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?'' şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya Türklerin %64,5'i, Suriyelilerin ise %67,8'i "hayır'' demiştir. Diğer bir ifade ile Türkler Suriyelilerin eğitim durumlarının Türkiye için

yetersiz olduğunu düşünürken, Suriyeliler de sahip oldukları eğitim durumlarının Türkiye için yetersiz olduğunu düşünmektedir. Buna ek olarak, Türklerin ve Suriyelilerin bu düşüncesini Türkiye'yi Suriye'den daha gelişmiş bir ülke olarak görmek etkilemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruğa göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik düşünce ilişkisi anlamlıdır. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,003) (T.141).

5.3. Mültecilerin Türkiye'deki Eğitim Düzeyine Uygunluğu Meselesi

Tablo 141. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce

p=,003			**Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	48	258	94	400
		Satır (%)	12,0%	64,5%	23,5%	100,0%
		Sütun (%)	41,0%	48,8%	61,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	69	271	60	400
		Satır (%)	17,3%	67,8%	15,0%	100,0%
		Sütun (%)	59,0%	51,2%	39,0%	50,0%
Toplam		Sayı	117	529	154	800
		Satır (%)	14,6%	66,1%	19,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, cinsiyet fark etmeksizin, Türklerin ve Suriyelilerin "hayır'' cevabında yoğunluk gösterdikleri görülmektedir. Türk kadınlarının %41,9'u hayır cevabını verirken, Suriyeli kadınların %50,2'si hayır cevabını vermiştir. Türk erkeklerinin %58,1'i hayır cevabını verirken, Suriyeli erkeklerin %49,8'i hayır cevabını vermiştir. Tablo 141'de bahsedilen, Türklerin azımsanmayacak bir kısmı "fikrim yok'' (%40,4) cevabını vermiştir. Yukarıdaki tabloya göre "fikrim yok'' cevabını verenlerin çoğunlukla kadınlar olduğu görülmektedir. Suriyelilerde ise "fikrim yok'' cevabının daha çok erkekler tarafından verildiği görülmektedir. Soruya verilen "hayır'' cevabında Suriyeli kadınların Suriyeli erkeklere göre sayıca daha fazla olması beklenirken, cinsiyet bakımından önemli bir fark elde edilmemiştir. Suriyeli kadınlardan daha fazla hayır cevabının beklenmesi, Suriyeli kadınlarının eğitim düzeyinin Suriyeli erkeklerden daha düşük olduğu varsayımı ile ilişkilidir. Nitekim, Bireylerin

uyruklarına göre eğitim düzeylerinin incelendiği tablo 6'da elde edilen verilere bakıldığında, beklenildiği gibi Suriyeli kadınların eğitim düzeyleri, Suriyeli erkeklerin eğitim düzeyinden daha düşüktür. Ancak yukarıdaki tabloda elde edilen verilerde, Suriyeli bireylerden hayır cevabını verenlerde cinsiyet farkının olmaması, sorulan sorunun cinsiyet üzerinden değil, genel bir soru olarak sorulması ile ilgili olabilir. Diğer bir ifade ile Suriyeli kadınlar ve erkekler, her iki cinsiyet için de eğitim düzeylerinin Türkiye şartlarına uygun olmadığını düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna (p=,565) ve olmadığına (p=,055) yönelik düşüncelerde uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,003) (T.142).

Tablo 142. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	19	29	48
			Satır (%)	39,6%	60,4%	100,0%
			Sütun (%)	38,0%	43,3%	41,0%
		Suriyeli	Sayı	31	38	69
			Satır (%)	44,9%	55,1%	100,0%
			Sütun (%)	62,0%	56,7%	59,0%
	Toplam		Sayı	50	67	117
			Satır (%)	42,7%	57,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	108	150	258
			Satır (%)	41,9%	58,1%	100,0%
			Sütun (%)	44,3%	52,6%	48,8%
		Suriyeli	Sayı	136	135	271
			Satır (%)	50,2%	49,8%	100,0%
			Sütun (%)	55,7%	47,4%	51,2%
	Toplam		Sayı	244	285	529
			Satır (%)	46,1%	53,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	56	38	94
			Satır (%)	59,6%	40,4%	100,0%
			Sütun (%)	72,7%	49,4%	61,0%
		Suriyeli	Sayı	21	39	60
			Satır (%)	35,0%	65,0%	100,0%
			Sütun (%)	27,3%	50,6%	39,0%
	Toplam		Sayı	77	77	154
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,565 Hayır p=,055 Fikrim yok p=,003

Tablo 143. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	9	11	14	7	2	5		48
			Satır (%)	18,8%	22,9%	29,2%	14,6%	4,2%	10,4%		100,0%
			Sütun (%)	19,6%	40,7%	66,7%	50,0%	66,7%	83,3%		41,0%
		Suriyeli	Sayı	37	16	7	7	1	1		69
			Satır (%)	53,6%	23,2%	10,1%	10,1%	1,4%	1,4%		100,0%
			Sütun (%)	80,4%	59,3%	33,3%	50,0%	33,3%	16,7%		59,0%
	Toplam		Sayı	46	27	21	14	3	6		117
			Satır (%)	39,3%	23,1%	17,9%	12,0%	2,6%	5,1%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	69	68	52	49	3	6	11	258
			Satır (%)	26,7%	26,4%	20,2%	19,0%	1,2%	2,3%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	56,1%	42,8%	54,7%	48,0%	10,7%	54,5%	100,0%	48,8%
		Suriyeli	Sayı	54	91	43	53	25	5	0	271
			Satır (%)	19,9%	33,6%	15,9%	19,6%	9,2%	1,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	43,9%	57,2%	45,3%	52,0%	89,3%	45,5%	0,0%	51,2%
	Toplam		Sayı	123	159	95	102	28	11	11	529
			Satır (%)	23,3%	30,1%	18,0%	19,3%	5,3%	2,1%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	16	18	27	17	5	8	3	94
			Satır (%)	17,0%	19,1%	28,7%	18,1%	5,3%	8,5%	3,2%	100,0%
			Sütun (%)	48,5%	56,3%	79,4%	58,6%	41,7%	72,7%	100,0%	61,0%
		Suriyeli	Sayı	17	14	7	12	7	3	0	60
			Satır (%)	28,3%	23,3%	11,7%	20,0%	11,7%	5,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	51,5%	43,8%	20,6%	41,4%	58,3%	27,3%	0,0%	39,0%
	Toplam		Sayı	33	32	34	29	12	11	3	154
			Satır (%)	21,4%	20,8%	22,1%	18,8%	7,8%	7,1%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,066

Konu uyruğa ve yaş grubuna göre incelendiğinde ise, her iki uyrukta da yaş grubu fark etmeksizin, Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olmadığına yönelik düşünce elde edilmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,001) ve uygun olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,066) (T.143).

Tablo 144. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	1	14	8	20	5	48
			Satır (%)	2,1%	29,2%	16,7%	41,7%	10,4%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	70,0%	53,3%	38,5%	20,0%	41,0%
		Suriyeli	Sayı	4	6	7	32	20	69
			Satır (%)	5,8%	8,7%	10,1%	46,4%	29,0%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	30,0%	46,7%	61,5%	80,0%	59,0%
	Toplam		Sayı	5	20	15	52	25	117
			Satır (%)	4,3%	17,1%	12,8%	44,4%	21,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	36	36	104	77	258
			Satır (%)	1,9%	14,0%	14,0%	40,3%	29,8%	100,0%
			Sütun (%)	5,7%	20,3%	60,0%	82,5%	97,5%	48,8%
		Suriyeli	Sayı	82	141	24	22	2	271
			Satır (%)	30,3%	52,0%	8,9%	8,1%	0,7%	100,0%
			Sütun (%)	94,3%	79,7%	40,0%	17,5%	2,5%	51,2%
	Toplam		Sayı	87	177	60	126	79	529
			Satır (%)	16,4%	33,5%	11,3%	23,8%	14,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	31	25	24	13	94
			Satır (%)	1,1%	33,0%	26,6%	25,5%	13,8%	100,0%
			Sütun (%)	6,3%	51,7%	75,8%	75,0%	100,0%	61,0%
		Suriyeli	Sayı	15	29	8	8	0	60
			Satır (%)	25,0%	48,3%	13,3%	13,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	93,8%	48,3%	24,2%	25,0%	0,0%	39,0%
	Toplam		Sayı	16	60	33	32	13	154
			Satır (%)	10,4%	39,0%	21,4%	20,8%	8,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,009 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelenmiştir. Buna göre sütün bazında bakıldığında, Türklerden hayır cevabını verenlerin %5,7'si okur-yazar, %20,3'ü ilköğretim, %60'ı ortaöğretim, %82,5'i lise, %97,5'i Üniversite/yüksekokul eğitim düzeylerine sahiptir. Dolayısıyla Türklerin eğitim düzeyleri arttıkça "hayır'' cevabında da artış görülmektedir. Diğer bir ifade ile, Türklerin eğitim düzeyleri yükseldikçe, Suriyelilerin eğitim düzeylerinin Türkiye şartlarına uygun olmadığı düşüncesinde artış görülmektedir. Yine sütun bazında incelendiğinde Suriyelilerden "hayır'' cevabını verenlerin %94,3'ü okur-yazar, %79,7'si ilköğretim, %40'ı ortaöğretim, %17,5'i lise, %2,5'i Üniversite/Yüksekokul eğitim düzeylerine sahiptir. Dolayısıyla Suriyelilerin eğitim düzeyleri arttıkça "hayır'' cevabında da azalma görülmektedir. Diğer bir ifade ile, Suriyelilerin eğitim düzeyi arttıkça, eğitim düzeylerinin Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik

düşüncelerinde de artış görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik düşüncede (p=,009), uygun olmadığına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.144).

Bireylerin uyrukları ve mesleki özelliklerine göre konu incelendiğinde ise dikkat çeken bir detay elde edilmiştir. Suriyeli mültecilerden "profesyonel meslek'' (%13) sahibi olanların, mesleklerini Türkiye'de devam ettirememeleri nedeniyle "hayır'' cevabında çoğunluk göstermeleri beklenmiştir. Ancak, profesyonel meslek sahibi olan Suriyeliler, sahip oldukları yüksek eğitim düzeyinin Türkiye şartlarına uygun olduğunu düşünmektedirler. Bu durum, Suriyelilerin "mesleklerini Türkiye'de devam ettirememeleri nedeniyle, eğitim düzeylerinin Türkiye şartlarına uygun olmadığını düşünmeleri arasında bir ilişki söz konusu değildir'' şeklinde bir yoruma neden olmaktadır. Suriyelilerin profesyonel mesleklerine Türkiye'de devam edememelerine rağmen "evet'' eğitim düzeylerimiz Türkiye şartlarına uygun cevabını vermeleri, Türkiye'deki eğitim seviyesi ile kendi eğitim seviyelerini karşılaştırmaları ile ilişkili olabilir. Türklerden profesyonel meslek sahibi olanların ise %13,2'sinin "hayır'' cevabını vermesi, Suriyelilerin genel olarak eğitim düzeylerini düşük olarak görmeleri ile ilişkili olabilir. Dikkat çeken bir başka detay da Suriye'de iken öğrenci olan %25'lik kesimin "fikrim yok'' cevabını vermesidir. Bu kişiler, Türkiye'de eğitimlerine devam etmiş, Türkiye'de eğitime devem etmemiş ya da Türkiye'de devam ettiği eğitimini yarıda bırakmış kişiler olarak üç farklı kesimden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu kesimde bulunan Suriyelilerin eğitim konusunda Türkiye ile karşılaştırma yapmaları oldukça zordur. Uyruklarına ve mesleki özelliklerine göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğuna yönelik düşüncede (p=,000), uygun olmadığına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre mesleki özellikler arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, mesleki özelliklerin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.145).

Tablo 145. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarının Türkiye Şartlarına Uygun Olduğuna Yönelik Düşünce				Mesleki Özellikleri												Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	8	8	9	4		0	2	4	0	12	1	48
			Satır (%)	16,7%	16,7%	18,8%	8,3%		0,0%	4,2%	8,3%	0,0%	25,0%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	88,9%	100,0%	30,8%		0,0%	4,5%	100,0%	0,0%	66,7%	20,0%	41,0%
		Suriyeli	Sayı	2	1	0	9		4	42	0	1	6	4	69
			Satır (%)	2,9%	1,4%	0,0%	13,0%		5,8%	60,9%	0,0%	1,4%	8,7%	5,8%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	11,1%	0,0%	69,2%		100,0%	95,5%	0,0%	100,0%	33,3%	80,0%	59,0%
	Toplam		Sayı	10	9	9	13		4	44	4	1	18	5	117
			Satır (%)	8,5%	7,7%	7,7%	11,1%		3,4%	37,6%	3,4%	0,9%	15,4%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	20	57	45	34	2	7	27	15	0	42	9	258
			Satır (%)	7,8%	22,1%	17,4%	13,2%	0,8%	2,7%	10,5%	5,8%	0,0%	16,3%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	52,6%	58,2%	81,8%	94,4%	11,1%	100,0%	38,0%	100,0%	0,0%	26,4%	34,6%	48,8%
		Suriyeli	Sayı	18	41	10	2	16	0	44	0	6	117	17	271
			Satır (%)	6,6%	15,1%	3,7%	0,7%	5,9%	0,0%	16,2%	0,0%	2,2%	43,2%	6,3%	100,0%
			Sütun (%)	47,4%	41,8%	18,2%	5,6%	88,9%	0,0%	62,0%	0,0%	100,0%	73,6%	65,4%	51,2%
	Toplam		Sayı	38	98	55	36	18	7	71	15	6	159	26	529
			Satır (%)	7,2%	18,5%	10,4%	6,8%	3,4%	1,3%	13,4%	2,8%	1,1%	30,1%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	13	13	11	4	0	4	4	10		30	5	94
			Satır (%)	13,8%	13,8%	11,7%	4,3%	0,0%	4,3%	4,3%	10,6%		31,9%	5,3%	100,0%
			Sütun (%)	56,5%	54,2%	84,6%	80,0%	0,0%	80,0%	21,1%	100,0%		73,2%	41,7%	61,0%
		Suriyeli	Sayı	10	11	2	1	2	1	15	0		11	7	60
			Satır (%)	16,7%	18,3%	3,3%	1,7%	3,3%	1,7%	25,0%	0,0%		18,3%	11,7%	100,0%
			Sütun (%)	43,5%	45,8%	15,4%	20,0%	100,0%	20,0%	78,9%	0,0%		26,8%	58,3%	39,0%
	Toplam		Sayı	23	24	13	5	2	5	19	10		41	12	154
			Satır (%)	14,9%	15,6%	8,4%	3,2%	1,3%	3,2%	12,3%	6,5%		26,6%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

5.4. Bir Arada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler

Tablo 146. Uyruğa Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

p=,000			**Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	197	203	400
		Satır (%)	49,3%	50,7%	100,0%
		Sütun (%)	38,8%	69,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	311	89	400
		Satır (%)	77,8%	22,3%	100,0%
		Sütun (%)	61,2%	30,5%	50,0%
Toplam		Sayı	508	292	800
		Satır (%)	63,5%	36,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesinden sonra, sürecin uzaması ile birlikte önemli konulardan birinin eğitim olduğundan bahsetmiştik. Sürecin ilk aşamalarında, Suriyeli çocukların çadır kamplarda kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre aldığı eğitimlerin yerini, sürecin uzaması ile birlikte Türk eğitim müfredatına göre verilen eğitimler almıştır. Dolayısıyla bir arada yaşamaya başlayan Türkler ve Suriyeliler, eğitim alanında bir arada olmaya başlamıştır. Konu ile ilgili her iki uyruktan bireylere "Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru buluyor musunuz?'' şeklinde bir soru sorulmuştur. Bireylerin uyruklarına göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma durumu ile arasında anlamlı bir ilişki vardır. Elde edilen veriler incelendiğinde, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını Türkler olumsuz karşılarken, Suriyelilerin bu durumdan memnun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Türklerin %50,7'sinin "hayır'' cevabını vermesinin nedeni, Suriyeli çocuklarla Türk çocuklarının "anlaşma'' sorunudur. Türk katılımcıların, saha araştırmaları sırasında kullandıkları ortak ifadelerden anlaşıldığı kadarıyla; "Suriyeli çocuklar uyum sorunu yaşamakta ve bu uyum süreci, Suriyeli ailelerin çocukları ile ilgilenmemeleri nedeniyle olumlu yönde ilerleyememektedir''. Örneğin Türk bir katılımcı; "*benim oğlumun sınıfında 5 tane Suriyeli çocuk var 3'ü erkek 2'si kız. Kızlar okula bazen geliyor bazen gelmiyor öğretmen ailelerini uyarıyor derslerden geri kalıyorlar sonra toparlayamıyor çocuklar okula gönderin diye ısrar ediyor kadınların hiç umurunda değil Türkçe*

biliyor bu çocukların anneleri ama öğretmen olumsuz bir şey deyince ben anlamıyor demeye başlıyorlar öyle de fenalar. Bu erkek çocuklar da sınıfta her gün bir çocuğu dövüyorlar bizim çocuklar bunlara başta iyi yaklaştı Allah var öğretmenleri çok iyi çocukları uyardı başta bunlar sınıfa gelince arkadaş olun diye ama bu çocuklar sorunlu çocuklar aileler zaten sorunlu çocuk ne görse onu yapıyor bir evde aile düzeni yok baba evlenmiş 3 kadınla e bu çocuktan ne uyumu bekleyeceksin evde uyum yok ki…'' (Türk, K. 31) şeklinde ifadeler kullanırken, bir başka Türk katılımcı da benzer ifadelerle; "*bizim çocuklarla Suriyeli çocuklar çok başka hayatlardalar bir araya koydular ama geçim yok eğitimlerini de engelliyorlar bizimkilerin derste sürekli yaramazlık dersi kaynatma öğretmen ailelerine şikâyet etmekten yoruldu artık laftan güzel sözden anlamıyorlar bunların artık ülkelerine dönmeleri gerekiyor istemiyoruz…*'' şeklinde kullandıkları ifadelerle Suriyeli çocukların Türk çocuklarla bir arada eğitim almasını olumsuz yönde değerlendirdikleri görülmektedir. Buna karşılık Türklerden %49,3'ünün "evet'' cevabını verdiği görülmektedir. Türklerden ''evet'' cevabını verenlerden birçoğu; "*Suriyeliler gitmiyorsa uyum sağlamak zorundalar, Suriyeli çocukların uyum sağlaması bizim huzurla yaşamamızı sağlar*'' şeklinde benzer ifadeler kullanmışlardır. Evet cevabını veren Türklerin, Saha araştırmaları sırasında kullandıkları ifadelerden, "Suriyeli çocukların uyum sağlayabilmelerinin en hızlı yolu, onların Türk çocukları ile bir arada eğitim almalarıdır'' şeklinde bir düşünceye sahip oldukları anlaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle Türkiye'nin mevcut huzurunun korunması için, Suriyelilerin Türk toplumuna entegrasyonunun sağlanması mecburi hale gelmiştir. Ayrıca Türklerin, bu düşünceye ek olarak, "Suriyelilere özel okul'' gibi girişimlerin olmaması gerektiğini düşünmektedirler. Çünkü Türklere göre Suriyeliler için özel okul demek, onlara tanınmış bir ayrıcalık demektir. Dolayısıyla Türklerin %49,3'ü, Suriyeli çocuklar ile Türk çocuklarının bir arada eğitim almalarını "toplumsal huzur korunmalı'' çerçevesinde değerlendirerek olumlu karşılamaktadır. Suriyelilerin %77'8'i ise, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını olumlu karşılamaktadır. Bu düşünceyi, daha önce de bahsedildiği gibi, Suriyelilerin, çocukları için Türkiye'de bir gelecek hayal etmeleri durumu etkilemektedir. Suriyelilerin birçoğu, Türk çocukları ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almalarını olumlu karşılarken "bizim çocuklar okulu seviyorlar, güzel bir meslek sahibi olup hayatlarını Türkiye'de kuracaklar''

benzeri ifadeler kullanmışlardır. Genel olarak bakıldığında, Türklerin Suriyeli çocuklarla Türklerin bir arada eğitim almasını olumsuz karşıladığı görülürken, Suriyelilerin büyük bir çoğunluğu bir arada alınan eğitimden memnundur. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ve Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulup bulmamaya yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.146).

Tablo 147. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	82	115	197
			Satır (%)	41,6%	58,4%	100,0%
			Sütun (%)	34,5%	42,6%	38,8%
		Suriyeli	Sayı	156	155	311
			Satır (%)	50,2%	49,8%	100,0%
			Sütun (%)	65,5%	57,4%	61,2%
	Toplam		Sayı	238	270	508
			Satır (%)	46,9%	53,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	101	102	203
			Satır (%)	49,8%	50,2%	100,0%
			Sütun (%)	75,9%	64,2%	69,5%
		Suriyeli	Sayı	32	57	89
			Satır (%)	36,0%	64,0%	100,0%
			Sütun (%)	24,1%	35,8%	30,5%
	Toplam		Sayı	133	159	292
			Satır (%)	45,5%	54,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,060 Hayır p=,029

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almalarını Türk erkeklerinin %58,4'ü doğru bulurken, Türk kadınlarının %41,6'sı doğru bulmaktadır. Bu durum, çocuklarla daha fazla ilgilenen ebeveynin anneler olması nedeniyle, yaşanan olumsuzlukları en fazla onların deneyimlemesi ile ilgili olabilir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar cinsiyet bakımından incelendiğinde ise, Suriyeli kadınların %50,2'si, erkeklerin ise %49,8'i bir arada eğitim alma durumunu olumlu karşılamaktadır. Dolayısıyla Suriyelilerde bir arada eğitim almayı olumlu karşılama açısından cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre

farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,060). Çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmama durumunda uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,029) (T.147).

Tablo 148. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	42	49	43	32	8	17	6	197
			Satır (%)	21,3%	24,9%	21,8%	16,2%	4,1%	8,6%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	30,4%	32,5%	48,9%	39,5%	34,8%	81,0%	100,0%	38,8%
		Suriyeli	Sayı	96	102	45	49	15	4	0	311
			Satır (%)	30,9%	32,8%	14,5%	15,8%	4,8%	1,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	69,6%	67,5%	51,1%	60,5%	65,2%	19,0%	0,0%	61,2%
	Toplam		Sayı	138	151	88	81	23	21	6	508
			Satır (%)	27,2%	29,7%	17,3%	15,9%	4,5%	4,1%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	52	48	50	41	2	2	8	203
			Satır (%)	25,6%	23,6%	24,6%	20,2%	1,0%	1,0%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	81,3%	71,6%	80,6%	64,1%	10,0%	28,6%	100,0%	69,5%
		Suriyeli	Sayı	12	19	12	23	18	5	0	89
			Satır (%)	13,5%	21,3%	13,5%	25,8%	20,2%	5,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	18,8%	28,4%	19,4%	35,9%	90,0%	71,4%	0,0%	30,5%
	Toplam		Sayı	64	67	62	64	20	7	8	292
			Satır (%)	21,9%	22,9%	21,2%	21,9%	6,8%	2,4%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Konu bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre incelendiğinde, Türklerden, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulanların çoğu (%24,9) 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Bir arada eğitimi doğru bulmayanların çoğu ise (%25,6) 18-25 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerden, bir arada eğitimi doğru bulanlarla (%32,8) bulmayanlar (%21,3) 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Genel olarak bakıldığında, Türklerin yaş gruplarına göre verdikleri cevaplar değişkenlik gösterirken, Suriyelilerin geneli, bir arada eğitim alınmasını doğru bulmaktadır. Bireylerin uyrukları ve yaş grupları ile Suriyeli ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma (p=,000) ve doğru bulmama (p=,000) durumunda uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.148).

Konu uyruğa ve eğitim durumuna göre incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden bir arada eğitim alınmasını doğru bulanların çoğu (534,5) lise mezunu iken, doğru bulanlar arasında en az orana sahip olanlar okur-yazar (%2) olanlardır. ve bulmayanlar "lise' eğitim düzeyine sahiptir. Suriyelilerden ise, bir arada eğitim almayı doğru bulanlar ve bulmayanlar "ilköğretim" eğitim düzeyine sahiptir. Bireylerin uyrukları ve yaş grupları ile Suriyeli ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma/bulmama durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ki kare test sonuçlarına göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma (p=,000) ve doğru bulmama (p=,000) durumunda uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.149).

Tablo 149. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türk-Suriyeli çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	4	51	34	68	40	197
			Satır (%)	2,0%	25,9%	17,3%	34,5%	20,3%	100,0%
			Sütun (%)	5,7%	27,9%	47,9%	54,8%	66,7%	38,8%
		Suriyeli	Sayı	66	132	37	56	20	311
			Satır (%)	21,2%	42,4%	11,9%	18,0%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	94,3%	72,1%	52,1%	45,2%	33,3%	61,2%
	Toplam		Sayı	70	183	71	124	60	508
			Satır (%)	13,8%	36,0%	14,0%	24,4%	11,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	3	30	35	80	55	203
			Satır (%)	1,5%	14,8%	17,2%	39,4%	27,1%	100,0%
			Sütun (%)	7,9%	40,5%	94,6%	93,0%	96,5%	69,5%
		Suriyeli	Sayı	35	44	2	6	2	89
			Satır (%)	39,3%	49,4%	2,2%	6,7%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	92,1%	59,5%	5,4%	7,0%	3,5%	30,5%
	Toplam		Sayı	38	74	37	86	57	292
			Satır (%)	13,0%	25,3%	12,7%	29,5%	19,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Konu bireylerin uyruklarına ve sahip oldukları çocuk sayısına göre incelendiğinde de anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Türklerden, bir arada eğitimi destekleyenlerin (%39,6) ve desteklemeyenlerin (%39,6) çoğunluğunun hiç çocuk sahibi olmayanlardan oluşması dikkat çekicidir. Şöyle ki, saha araştırmaları sırasında sahibi olmayan kişilerden bir arada eğitim alınmasını doğru bulmayanların, konu ile ilgili "benim çocuğum olsa Suriyelinin olduğu okula göndermem" şeklinde ortak ifadelerde bulundukları görülmüştür. Bunun sebebi olarak da "Suriyeli çocukların

uyum sağlamak yerine Türk çocuklarını da olumsuz yönde kendilerine benzettikleri'' düşüncesine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Türklerden çocuk sahibi olanların ve olmayanların, bir arada eğitim almalarını doğru bulma gerekçeleri ise aynıdır; "Suriyeli çocukların Türk çocukları ile bir arada eğitim alması, Suriyeli çocukların olumlu yönde gelişmelerini sağlayacaktır". Ki kare test sonuçlarına göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma (p=,000) ve doğru bulmama (p=,000) durumunda uyruğa göre çocuk sayısı ilişkisi anlamlıdır. Bu, çocuk sayısının uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.150).

Tablo 150. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce				Çocuk Sayısı							Toplam
				0	1	2	3	4	5	6+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	78	11	48	38	15	7	0	197
			Satır (%)	39,6%	5,6%	24,4%	19,3%	7,6%	3,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	50,3%	50,0%	58,5%	34,5%	28,8%	20,6%	0,0%	38,8%
		Suriyeli	Sayı	77	11	34	72	37	27	53	311
			Satır (%)	24,8%	3,5%	10,9%	23,2%	11,9%	8,7%	17,0%	100,0%
			Sütun (%)	49,7%	50,0%	41,5%	65,5%	71,2%	79,4%	100,0%	61,2%
	Toplam		Sayı	155	22	82	110	52	34	53	508
			Satır (%)	30,5%	4,3%	16,1%	21,7%	10,2%	6,7%	10,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	81	15	60	33	11	2	1	203
			Satır (%)	39,9%	7,4%	29,6%	16,3%	5,4%	1,0%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	83,5%	100,0%	92,3%	68,8%	57,9%	13,3%	3,0%	69,5%
		Suriyeli	Sayı	16	0	5	15	8	13	32	89
			Satır (%)	18,0%	0,0%	5,6%	16,9%	9,0%	14,6%	36,0%	100,0%
			Sütun (%)	16,5%	0,0%	7,7%	31,3%	42,1%	86,7%	97,0%	30,5%
	Toplam		Sayı	97	15	65	48	19	15	33	292
			Satır (%)	33,2%	5,1%	22,3%	16,4%	6,5%	5,1%	11,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Bireylerin uyrukları ve Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünceleri ile, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almalarını doğru bulma/bulmama düşünceleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, beklenildiği gibi Türklerden Türkiye'deki eğitimlerin Suriye'deki gibi olmaması gerektiğini düşünenler, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmaktadır. Ancak Türklerden eğitimler Suriye'deki gibi olmasın diyenlerin önemli bir kısmı Türk ve Suriyeli çocukların bir arda eğitim almalarını doğru bulmamaktadır (%46,9). Diğer bir ifade ile Türklerin önemli bir kısmı,

Suriyeli çocukların Türk müfredatına göre eğitim almalarını istemekte ancak Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını istememektedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplara bakıldığında ise, Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olmasını istemeyenler, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmaktadırlar. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olması gerektiğine dair düşüncede, uyruğa göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma/bulmama düşüncesi arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma/bulmama düşüncesinin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,63). Türkiye'de alınan eğitimin Suriye'deki gibi olmaması gerektiğine dair düşüncede, uyruğa göre Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma/bulmama düşüncesi arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma/bulmama düşüncesinin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.151).

Tablo 151. Uyruğa ve Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi olması Gerektiğine Dair Düşünceye Göre Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce

Türkiye'de Alınan Eğitimin Suriye'deki Gibi Olması Gerektiğine Dair Düşünce				**Türk-Suriyeli Çocukların Bir Arada Eğitim Almasını Doğru Bulmaya Yönelik Düşünce**		**Toplam**	**Anlamlılık**
				Evet	**Hayır**		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	18	45	63	
			Satır (%)	28,6%	71,4%	100,0%	
			Sütun (%)	52,9%	35,4%	39,1%	
		Suriyeli	Sayı	16	82	98	
			Satır (%)	16,3%	83,7%	100,0%	**p=,063**
			Sütun (%)	47,1%	64,6%	60,9%	
	Toplam		Sayı	34	127	161	
			Satır (%)	21,1%	78,9%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	179	158	337	
			Satır (%)	53,1%	46,9%	100,0%	
			Sütun (%)	37,8%	95,8%	52,7%	
		Suriyeli	Sayı	295	7	302	
			Satır (%)	97,7%	2,3%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	62,2%	4,2%	47,3%	
	Toplam		Sayı	474	165	639	
			Satır (%)	74,2%	25,8%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	

5.5. Mültecilerin Türkçe Öğrenmeleri Meselesi

Tablo 152. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce**		**Toplam**
			Evet	**Hayır**	
Uyruk	Türk	Sayı	356	44	400
		Satır (%)	89,0%	11,0%	100,0%
		Sütun (%)	57,3%	24,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	265	135	400
		Satır (%)	66,3%	33,8%	100,0%
		Sütun (%)	42,7%	75,4%	50,0%
Toplam		Sayı	621	179	800
		Satır (%)	77,6%	22,4%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte önemli hale gelen sorunlardan biri de "dil'' olmuştur. Araştırma öncesi yapılan ön görüşmelerde, Türklerin Suriyelilerle ilgili olumsuz yönde değerlendirme yaptıkları konulardan birinin "Türkçe konuşmamak'' üzerine olması nedeniyle, Türklere ve Suriyelilere "Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? sorusu sorulmuştur. Buna göre Türklerin tamamına yakını (%89) Suriyelilerin zorunlu olarak Türkçe öğrenmesi gerektiğini belirtmiştir. Suriyelilerin çoğu da (%66,3), Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Genel olarak bakıldığında her iki uyruktan bireyler, Türkçenin zorunlu olarak öğrenilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Tüm bunların yanı sıra, Suriyelilerden "hayır'' cevabını verenler de azınlıkta değildir (%33,8). Hayır cevabını veren Suriyelilerin kullandıkları benzer ifadelerden, "Türkçeyi isteyen öğrenmeli zorunlu tutulmamalı'' şeklinde ortak düşünceye sahip oldukları anlaşılırken, Türklerde durum farklıdır. Türklerden "hayır'' (%11) cevabını verenlerin kullandıkları ifadelerden ise, "Suriyeliler Türkçe öğrenirse ülkelerine dönme ihtimalleri kalmaz'' düşüncesine sahip oldukları anlaşılmıştır. Dolayısıyla Türklerin %11'i Türkçe öğrenmeyi Suriyelilerin kalıcılığının artması olarak değerlendirirken, Suriyelilerin %33,8'i, Türkçe öğrenmeyi gönüllülük esasına dayandırmaktadır. Bireylerin uyrukları ve Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre uyruğa göre Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak

öğrenmesi gerektiğine yönelik düşünce arasında ilişki anlamlıdır. Bu, Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmesi gerektiğine yönelik düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.152).

Tablo 153. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	168	188	356
			Satır (%)	47,2%	52,8%	100,0%
			Sütun (%)	55,1%	59,5%	57,3%
		Suriyeli	Sayı	137	128	265
			Satır (%)	51,7%	48,3%	100,0%
			Sütun (%)	44,9%	40,5%	42,7%
	Toplam		Sayı	305	316	621
			Satır (%)	49,1%	50,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	15	29	44
			Satır (%)	34,1%	65,9%	100,0%
			Sütun (%)	22,7%	25,7%	24,6%
		Suriyeli	Sayı	51	84	135
			Satır (%)	37,8%	62,2%	100,0%
			Sütun (%)	77,3%	74,3%	75,4%
	Toplam		Sayı	66	113	179
			Satır (%)	36,9%	63,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,266 Hayır p=,660

Konu bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde ise, Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, uyrukların cinsiyetleri bakımından önemli bir fark görülmemektedir. Ancak Suriyelilerden Türkçe öğrenmenin zorunlu olmaması gerektiğini düşünmede erkeklerin (%62,2) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durum, saha araştırması sırasında Suriyeli erkeklerin "kadınlar Türkçe öğrenmese de olur ama biz dışarda çalışıyoruz erkekler Türkçe bilmeli'' gibi ortak ifadeler kullanarak Suriyeli kadınların Türkçe öğrenmesine gerek yok düşüncesine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,266) ve zorunlu olmaması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,660) uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyet değişkeninin uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.153).

Tablo 154. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	87	89	81	60	9	19	11	356
			Satır (%)	24,4%	25,0%	22,8%	16,9%	2,5%	5,3%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	48,6%	50,6%	67,5%	61,2%	52,9%	95,0%	100,0%	57,3%
		Suriyeli	Sayı	92	87	39	38	8	1	0	265
			Satır (%)	34,7%	32,8%	14,7%	14,3%	3,0%	0,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	51,4%	49,4%	32,5%	38,8%	47,1%	5,0%	0,0%	42,7%
	Toplam		Sayı	179	176	120	98	17	20	11	621
			Satır (%)	28,8%	28,3%	19,3%	15,8%	2,7%	3,2%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	7	8	12	13	1	0	3	44
			Satır (%)	15,9%	18,2%	27,3%	29,5%	2,3%	0,0%	6,8%	100,0%
			Sütun (%)	30,4%	19,0%	40,0%	27,7%	3,8%	0,0%	100,0%	24,6%
		Suriyeli	Sayı	16	34	18	34	25	8	0	135
			Satır (%)	11,9%	25,2%	13,3%	25,2%	18,5%	5,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	69,6%	81,0%	60,0%	72,3%	96,2%	100,0%	0,0%	75,4%
	Toplam		Sayı	23	42	30	47	26	8	3	179
			Satır (%)	12,8%	23,5%	16,8%	26,3%	14,5%	4,5%	1,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,001

Uyrukların yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise; her yaş grubundan Türklerin, Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Suriyelilerde ise, yaş arttıkça, Türkçe öğrenmenin zorunlu olması gerektiğine yönelik düşüncede azalma görülmektedir. Bu durum, genç Suriyelilerin sosyal hayatta daha çok yer edinmesi ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,000) ve zorunlu olmaması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,001) uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.154).

Bireylerin uyrukları ve eğitim düzeyleri ile Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması/olmaması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Türklerden, Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmeleri gerektiğini düşünenlerin en fazla yoğunlaştığı eğitim düzeyi lise (%36,8) iken, ikinci sırada Üniversite/Yüksekokul eğitim düzeyine sahip olanlar yer almaktadır. Yani, Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmesi gerektiğini düşünenler eğitim düzeyi yüksek olan Türklerdir. Suriyelilerde ise, Türkçenin

zorunlu olarak öğrenilmesi gerektiğini düşünenlerin çoğu (%42,3) ilköğretim mezunudur. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,000) ve zorunlu olmaması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.155).

Tablo 155. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	6	71	66	131	82	356
			Satır (%)	1,7%	19,9%	18,5%	36,8%	23,0%	100,0%
			Sütun (%)	11,1%	38,8%	66,7%	71,6%	80,4%	57,3%
		Suriyeli	Sayı	48	112	33	52	20	265
			Satır (%)	18,1%	42,3%	12,5%	19,6%	7,5%	100,0%
			Sütun (%)	88,9%	61,2%	33,3%	28,4%	19,6%	42,7%
	Toplam		Sayı	54	183	99	183	102	621
			Satır (%)	8,7%	29,5%	15,9%	29,5%	16,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	1	10	3	17	13	44
			Satır (%)	2,3%	22,7%	6,8%	38,6%	29,5%	100,0%
			Sütun (%)	1,9%	13,5%	33,3%	63,0%	86,7%	24,6%
		Suriyeli	Sayı	53	64	6	10	2	135
			Satır (%)	39,3%	47,4%	4,4%	7,4%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	98,1%	86,5%	66,7%	37,0%	13,3%	75,4%
	Toplam		Sayı	54	74	9	27	15	179
			Satır (%)	30,2%	41,3%	5,0%	15,1%	8,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Bireylerin uyruklarına ve mesleki özelliklerine ile Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması/olmaması gerektiğine yönelik yönelik düşünce arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre Türklerden her meslek grubunda bulunanların "evet" cevabını verdiği görülmektedir. Suriyelilerde ise, tarım/hayvancılık (%11,1) ve işsiz (%4,4) grubunda bulunanlar hariç "evet" cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu olması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,000) ve zorunlu olmaması gerektiğine yönelik düşüncede (p=,013) uyruğa mesleki özellik arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, mesleki özelliğin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.156).

Tablo 156. Uyruğa ve Mesleki Özelliğe Göre Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkçeyi Zorunlu Olarak Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce				Mesleki Özellikleri												Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	37	67	60	39	1	9	29	27	0	75	12	356
			Satır (%)	10,4%	18,8%	16,9%	11,0%	0,3%	2,5%	8,1%	7,6%	0,0%	21,1%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	63,8%	68,4%	89,6%	81,3%	25,0%	75,0%	24,4%	100,0%	0,0%	46,0%	50,0%	57,3%
		Suriyeli	Sayı	21	31	7	9	3	3	90	0	1	88	12	265
			Satır (%)	7,9%	11,7%	2,6%	3,4%	1,1%	1,1%	34,0%	0,0%	0,4%	33,2%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	36,2%	31,6%	10,4%	18,8%	75,0%	25,0%	75,6%	0,0%	100,0%	54,0%	50,0%	42,7%
	Toplam		Sayı	58	98	67	48	4	12	119	27	1	163	24	621
			Satır (%)	9,3%	15,8%	10,8%	7,7%	0,6%	1,9%	19,2%	4,3%	0,2%	26,2%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	11	5	3	1	2	4	2	0	9	3	44
			Satır (%)	9,1%	25,0%	11,4%	6,8%	2,3%	4,5%	9,1%	4,5%	0,0%	20,5%	6,8%	100,0%
			Sütun (%)	30,8%	33,3%	50,0%	50,0%	6,3%	50,0%	26,7%	100,0%	0,0%	16,4%	15,8%	24,6%
		Suriyeli	Sayı	9	22	5	3	15	2	11	0	6	46	16	135
			Satır (%)	6,7%	16,3%	3,7%	2,2%	11,1%	1,5%	8,1%	0,0%	4,4%	34,1%	11,9%	100,0%
			Sütun (%)	69,2%	66,7%	50,0%	50,0%	93,8%	50,0%	73,3%	0,0%	100,0%	83,6%	84,2%	75,4%
	Toplam		Sayı	13	33	10	6	16	4	15	2	6	55	19	179
			Satır (%)	7,3%	18,4%	5,6%	3,4%	8,9%	2,2%	8,4%	1,1%	3,4%	30,7%	10,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,013

Her iki uyruktan bireylere “Suriyeli mülteciler neden Türkçe öğrenmeliler’’ sorusu sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplarda birinci sırada “Türkiye’de yaşadıkları için’’ cevabı yer almaktadır. Suriyelilerde birinci sırada yer alan cevap ise, “Türklerle iletişim kurabilmek için’’ şeklindedir. Türkler bu cevabı; “bu ülkede kim yaşıyorsa Türkçe konuşmak zorunda’’ gibi benzer ifadeler kullanarak açıklamışlardır. Suriyeliler ise “Türklerle konuşabilmek için Türkçe bilmek zorunlu hale geldi’’ ifadelerini kullanmışlardır. Türklerde ikinci sırada yer alan cevap “Türklerle (bizlerle) iletişim kurabilmek içim’’ cevabıdır. Suriyelilerde ikinci sırada yer alan cevap ise “Türkiye’de yaşandığı için’’ şeklindedir. Türklerde üçüncü sırada yer alan cevap “gelecekte Türkiye’de yaşamak isteniyorsa’’ cevabı olurken, Suriyelilerde üçüncü sırada “zorunda kalınacağı için’’ cevabı yer almaktadır. Türklerde ve Suriyelilerde son sırada ortak cevap olarak “gelecekte Türkiye'de yaşamak isteniyorsa’’ cevabı yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında Türklerin en fazla önemsediği durum Suriyelilerin Türkiye’de yaşadıkları için Türkçe bilmeleri/konuşmaları gerektiğidir. Suriyelilerin en fazla önemsedikleri durum ise, Türkler ile iletişim kurabilmenin gerekliliğidir (T.157).

Tablo 157. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Neden Türkçe Öğrendiği/Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce

			Türk	**Yüzde (%)**	**Suriyeli**	**Yüzde (%)**	**Toplam**
Suriyeli Mültecilerin Neden Türkçe Öğrendiği/ Öğrenmesi Gerektiğine Yönelik Düşünce	Türklerle iletişim kurabilmek için		144	36,0%	143	35,8%	287
	Zorunda kalınacağı için		32	8,0%	90	22,5%	122
	Türkiye'de yaşandığı için		178	44,5%	97	24,3%	275
	Gelecekte Türkiye'de yaşamak isteniyorsa		46	11,5%	70	17,5%	116
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)	50,0%	100,0%	50,0%	100,0%	100,0%

6. SAĞLIK ALANINA YÖNELİK SÜREÇ

6.1. Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimleri

Tablo 158. Uyruğa Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce

p=, 000			**Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	338	6	56	400
		Satır (%)	84,5%	1,5%	14,0%	100,0%
		Sütun (%)	50,5%	16,7%	58,9%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	331	30	39	400
		Satır (%)	82,8%	7,5%	9,8%	100,0%
		Sütun (%)	49,5%	83,3%	41,1%	50,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye geldikleri andan itibaren sağlık alanı da önemli bir konu olarak görülmüştür. Çünkü Suriyeli mülteciler savaş toplumu kişilerdir. Ayrıca Suriye'nin sağlık alanında Türkiye'den geride bir ülke olması, Türk toplumunun sağlığının düşünülmesi açısından önem verilmesi gereken bir alan olmaktadır. Bireylerin uyruklarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşünce incelenmiştir. Türklerin %84,5'i ve Suriyelilerin %82,8'i gerekli koşulların sağladığına yönelik cevap vermiştir. Türklerden "evet'' cevabını verenlerin genelinin kullandıkları benzer ifadelerden, durumu Suriyelilerin lehine yorumlarken, Türklerin aleyhine yorumladıkları anlaşılmıştır. Şöyle ki, Türkler; "Suriyelilere her şey ücretsiz, Suriyelilere verilen sağlık hakları bizlere verilmiyor'' şeklinde ortak ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin Türk bir katılımcı "*ben hastaneye karımı ameliyat için götürdüm hastanede yatışını yaptık oda iki kişilikti yanda yatan hasta da Suriyeli orta yaşlarda bir kadındı. Karım ameliyat oldu nasıl oldu sigorta vardı karşıladı oldu. Ama bu sigorta da bedava değil ki biz bu sigorta hizmetini almak için zaten para ödüyoruz. Ödediğimiz bize bu şekilde dönüyor. Ama Suriyelilere komple bedava ya böyle bir şey olabilir mi. Kadın gelmiş oraya yatmış çıkışı yapılacak çıkmak istemiyorum ben diyor niye çıksın ki yemek bedava su bedava niye çıksın? O yüzden yani tabii bunlara sağlık hizmetleri sağlanıyor ama bu kadar olmamalı ya çocuğunu ameliyat ettiremeyen ne insanlar var kendi halkından bir onlara yardım et*

önce ya…'' (Türk, E, 46) şeklinde ifadeler kullanarak, Suriyelilere sağlanan sağlık hizmetlerini olumsuz olarak değerlendirmiştir. Başka bir Türk katılımcı ise; "Suriyeliler Türkiye'ye geldiğinden beri iyice yerleştiler 2 çocukla gelenin burada 5 çocuğu daha oldu e gidiyorlar hastaneye doğum şu bu ücretsiz e bunlara çocuk başına para da veriliyor (Kızılay Kart ile alınan maddi yardımı kastederek) daha da çoğalırlar tabi…'' şeklinde ifadeler kullanmıştır. Suriyeliler ise "Türkiye'ye geldiğimizden beri sağlık yönündeki ihtiyaçlarımız sorunsuzca karşılandı'' gibi ortak ifadelerde bulunmuşlardır. Suriyeliler bu ifade ile, hastane randevusu almada ya da doktor ile iletişimin sağlanması noktasında hastanelerde tercüman bulundurulmasından memnun olduklarını ve ilaçlar konusunda ücretsiz alış yapabildikleri için tedavi sürecinde sorun yaşamadıklarını kastetmişlerdir. (Araştırmaya katılan 400 Suriyelinin tamamının Türkçe öğrenmiş kişiler olması, bahsettikleri memnuniyet durumunun Türkçe öğrenene kadarki süreci kapsadığını göstermektedir. Ancak bu kişiler, ailelerinden Türkçe bilmeyen kişilerin sağlık hizmeti alma konusunda bu hizmetlerin devamlılığından memnun olduklarını da belirtmişlerdir). Türklerin %1,5'i "hayır'' cevabını verirken, Suriyelilerin %7,5'i hayır cevabını vermiştir. Suriyelilerden hayır diyenlerin gerekçesi ile ortak bir ifade ile "yakında hastane olmaması nedeniyle toplu taşıma ile hastaneye gitmek zorunda olmaları'' şeklindedir. Suriyelilerden "fikrim yok'' cevabını verenler "hayır'' cevabını verenlerden oranca fazladır. Suriyelilerden fikrim yok cevabını verenlerden %9,8'i, Türkiye'ye geldiğinden beri herhangi bir sağlık hizmeti almayan kişilerdir. Bu kişiler, sağlıklı oldukları ya da hastaneye gitmek istemedikleri için hizmetler hakkında bilgisi olmayan kişilerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağlandığına yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.158).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde, Türklerden ve Suriyelilerden kendi uyrukları içerisinde "evet'' cevabını verenlerin cinsiyetleri ve "hayır'' cevabını verenlerin cinsiyetleri açısından önemli bir fark görülmemektedir. Suriyelilerden "fikrim yok'' cevabını veren erkeklerin oranı (%71,8) kadınların

oranından (%28,2) fazladır. Diğer bir ifade ile Türkiye'de herhangi bir sağlık hizmeti almayan Suriyeli erkekler Suriyeli kadınlardan fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre fikrim yok değişkeninin anlam düzeyi yüksektir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncede (p=,099) ve sağlamadığına yönelik düşüncede (p=,871) uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,009) (T.159).

Tablo 159. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	150	188	338
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	47,2%	53,6%	50,5%
			Sayı	22,4%	28,1%	50,5%
		Suriyeli	Satır (%)	168	163	331
			Sütun (%)	50,8%	49,2%	100,0%
			Sayı	52,8%	46,4%	49,5%
	Toplam		Sayı	318	351	669
			Satır (%)	47,5%	52,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	4	6
			Satır (%)	33,3%	66,7%	100,0%
			Sütun (%)	18,2%	16,0%	16,7%
		Suriyeli	Sayı	9	21	30
			Satır (%)	30,0%	70,0%	100,0%
			Sütun (%)	81,8%	84,0%	83,3%
	Toplam		Sayı	11	25	36
			Satır (%)	30,6%	69,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	31	25	56
			Satır (%)	55,4%	44,6%	100,0%
			Sütun (%)	73,8%	47,2%	58,9%
		Suriyeli	Sayı	11	28	39
			Satır (%)	28,2%	71,8%	100,0%
			Sütun (%)	26,2%	52,8%	41,1%
	Toplam		Sayı	42	53	95
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,099 Hayır p=,871 Fikrim yok p=,009

Tablo 160. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	72	85	79	65	7	17	13	338
			Satır (%)	21,3%	25,1%	23,4%	19,2%	2,1%	5,0%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	44,2%	45,5%	62,2%	52,8%	23,3%	65,4%	100,0%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	91	102	48	58	23	9	0	331
			Satır (%)	27,5%	30,8%	14,5%	17,5%	6,9%	2,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	55,8%	54,5%	37,8%	47,2%	76,7%	34,6%	0,0%	49,5%
	Toplam		Sayı	163	187	127	123	30	26	13	669
			Satır (%)	24,4%	28,0%	19,0%	18,4%	4,5%	3,9%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	1	1	3	1	0			6
			Satır (%)	16,7%	16,7%	50,0%	16,7%	0,0%			100,0%
			Sütun (%)	16,7%	11,1%	37,5%	14,3%	0,0%			16,7%
		Suriyeli	Sayı	5	8	5	6	6			30
			Satır (%)	16,7%	26,7%	16,7%	20,0%	20,0%			100,0%
			Sütun (%)	83,3%	88,9%	62,5%	85,7%	100,0%			83,3%
	Toplam		Sayı	6	9	8	7	6			36
			Satır (%)	16,7%	25,0%	22,2%	19,4%	16,7%			100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	21	11	11	7	3	2	1	56
			Satır (%)	37,5%	19,6%	19,6%	12,5%	5,4%	3,6%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	63,6%	50,0%	73,3%	46,7%	42,9%	100,0%	100,0%	58,9%
		Suriyeli	Sayı	12	11	4	8	4	0	0	39
			Satır (%)	30,8%	28,2%	10,3%	20,5%	10,3%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	36,4%	50,0%	26,7%	53,3%	57,1%	0,0%	0,0%	41,1%
	Toplam		Sayı	33	22	15	15	7	2	1	95
			Satır (%)	34,7%	23,2%	15,8%	15,8%	7,4%	2,1%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,416 Fikrim yok p=,414

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden ve Suriyelilerden her yaş grubundan bireylerin, Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli hizmetlerin sağlandığını düşündükleri görülmektedir. Ancak Suriyelilerden, 18-25 (%30,8) ve 26-33 (%28,2) yaş gruplarında bulunanların "fikrim yok'' cevabını en fazla verenler olmaları dikkat çekicidir. Çünkü elde edilen oranlardan, Suriyeli mültecilerden "genç yaş grubunda'' bulunanların, Türkiye'de herhangi bir sağlık hizmeti almadıkları anlaşılmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları

sağlamadığına yönelik düşüncede (p=,416) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,416) uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.160).

Tablo 161. Uyruğa ve Çocuk Sayısına Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce				**Çocuk Sayısı**							**Toplam**
				0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	127	22	101	60	20	7	1	338
			Satır (%)	37,6%	6,5%	29,9%	17,8%	5,9%	2,1%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	63,8%	66,7%	78,3%	42,3%	33,3%	17,1%	1,5%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	72	11	28	82	40	34	64	331
			Satır (%)	21,8%	3,3%	8,5%	24,8%	12,1%	10,3%	19,3%	100,0%
			Sütun (%)	36,2%	33,3%	21,7%	57,7%	66,7%	82,9%	98,5%	49,5%
	Toplam		Sayı	199	33	129	142	60	41	65	669
			Satır (%)	29,7%	4,9%	19,3%	21,2%	9,0%	6,1%	9,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	1	3	1	1	0	0	0	6
			Satır (%)	16,7%	50,0%	16,7%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	100,0%	14,3%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	16,7%
		Suriyeli	Sayı	4	0	6	3	3	3	11	30
			Satır (%)	13,3%	0,0%	20,0%	10,0%	10,0%	10,0%	36,7%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	0,0%	85,7%	75,0%	100,0%	100,0%	100,0%	83,3%
	Toplam		Sayı	5	3	7	4	3	3	11	36
			Satır (%)	13,9%	8,3%	19,4%	11,1%	8,3%	8,3%	30,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	31	1	6	10	6	2	0	56
			Satır (%)	55,4%	1,8%	10,7%	17,9%	10,7%	3,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	64,6%	100,0%	54,5%	83,3%	75,0%	40,0%	0,0%	58,9%
		Suriyeli	Sayı	17	0	5	2	2	3	10	39
			Satır (%)	43,6%	0,0%	12,8%	5,1%	5,1%	7,7%	25,6%	100,0%
			Sütun (%)	35,4%	0,0%	45,5%	16,7%	25,0%	60,0%	100,0%	41,1%
	Toplam		Sayı	48	1	11	12	8	5	10	95
			Satır (%)	50,5%	1,1%	11,6%	12,6%	8,4%	5,3%	10,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,005 Fikrim yok p=,002

Bireylerin uyruklarına ve çocuk sayılarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden çocuğu olanların ya da olmayanların, Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulların sağlandığını düşündükleri görülmektedir. Suriyelilerde de Türklere benzer şekilde çocuğu olanların ya da olmayanların "evet" cevabını verdiklerini görülmektedir. Suriyelilerden en fazla "fikrim yok" cevabını verenlerin hiç çocuğu olmayan kişilerden oluşması, doğum olmadığı için sağlık hizmetine henüz ihtiyaç duyulmamış şeklinde yorum yapılabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,000), Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağlamadığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,005) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,002) anlamlıdır. Bu, çocuk sayısının uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.161).

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde, her iki uyruktan bireyler, genel olarak Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulların sağlandığını düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki (p=,000), Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağlamadığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki (p=,041) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki (p=,001) anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.162).

Tablo 162. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimleri Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce

Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	1	14	22	46	48	43	55	61	48	338
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,3%	4,1%	6,5%	13,6%	14,2%	12,7%	16,3%	18,0%	14,2%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	7,7%	15,7%	21,4%	41,4%	64,0%	72,9%	80,9%	87,1%	84,2%	50,5%
		Suriyeli	Sayı	14	10	12	75	81	65	27	16	13	9	9	331
			Satır (%)	4,2%	3,0%	3,6%	22,7%	24,5%	19,6%	8,2%	4,8%	3,9%	2,7%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	92,3%	84,3%	78,6%	58,6%	36,0%	27,1%	19,1%	12,9%	15,8%	49,5%
	Toplam		Sayı	14	10	13	89	103	111	75	59	68	70	57	669
			Satır (%)	2,1%	1,5%	1,9%	13,3%	15,4%	16,6%	11,2%	8,8%	10,2%	10,5%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	0		0	0	0	2	2	2		0	6
			Satır (%)	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	33,3%		0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	28,6%	100,0%		0,0%	16,7%
		Suriyeli	Sayı	1	3		6	6	4	4	5	0		1	30
			Satır (%)	3,3%	10,0%		20,0%	20,0%	13,3%	13,3%	16,7%	0,0%		3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	66,7%	71,4%	0,0%		100,0%	83,3%
	Toplam		Sayı	1	3		6	6	4	6	7	2		1	36
			Satır (%)	2,8%	8,3%		16,7%	16,7%	11,1%	16,7%	19,4%	5,6%		2,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	1		5	2	7	7	7	5	14	8	56
			Satır (%)	0,0%	1,8%		8,9%	3,6%	12,5%	12,5%	12,5%	8,9%	25,0%	14,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	25,0%		33,3%	16,7%	58,3%	77,8%	70,0%	71,4%	82,4%	100,0%	58,9%
		Suriyeli	Sayı	1	3		10	10	5	2	3	2	3	0	39
			Satır (%)	2,6%	7,7%		25,6%	25,6%	12,8%	5,1%	7,7%	5,1%	7,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	75,0%		66,7%	83,3%	41,7%	22,2%	30,0%	28,6%	17,6%	0,0%	41,1%
	Toplam		Sayı	1	4		15	12	12	9	10	7	17	8	95
			Satır (%)	1,1%	4,2%		15,8%	12,6%	12,6%	9,5%	10,5%	7,4%	17,9%	8,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,041 Fikrim yok p=,001

6.2. Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almaları Durumu

Tablo 163. Uyruğa Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma

p=,000			**Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi/Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	108	292	400
		Satır (%)	27,0%	73,0%	100,0%
		Sütun (%)	29,7%	67,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	256	144	400
		Satır (%)	64,0%	36,0%	100,0%
		Sütun (%)	70,3%	33,0%	50,0%
Toplam		Sayı	364	436	800
		Satır (%)	45,5%	54,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mülteciler Türkiye'de sağlık hizmetlerini Türk vatandaşları gibi ücretsiz almaktadırlar. Türklerden farklı olarak doktorların yazdıkları reçetelerde katkı payı ücreti çıkmadığı sürece, ilaçları da ücretsiz almaktadırlar. Bu durum Suriyeli Mültecilere "ilaçları ücretsiz olarak almanız ekonomik olarak yükünüzü hafifletiyor mu?'' şeklinde sorulurken, Türklere; "Suriyeli mültecilere ilaçların ücretsiz olarak verilmesini doğru buluyor musunuz?'' şeklinde sorulmuştur. Suriyeli mültecilerin %64'ü ilaçların ücretsiz verilmesinin ekonomik olarak rahatlık sağladığından bahsetmiştir. Türklerin %73'ü ise Suriyeli mültecilere ilaçların ücretsiz verilmesini doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli katılımcılardan bir tanesi; "*benim kardeşim astım hastası, evimiz de sobalı olunca daha da şey oluyor fazla oluyor kötü oluyor daha çok ama biz doktora götürünce ilaç yazıyor onu alıyoruz eczaneden para ödemiyoruz hiç çok iyi oluyor çünkü zaten geçinemiyoruz*'' şeklinde kullandığı ifadeler ile ilaçlara ücret ödememekten memnuniyet duyduğunu belirtmektedir. Ancak Türk bir katılımcı; "*Şimdi Suriyeliler geldi eyvallah bakıyoruz zor durumdalar dedik kabul ettik ama yani her şeyden de faydalanıyorlar bu kadar olması doğru değil çok zor durumdaysa verilsin yine ama önce bir kendi vatandaşlarına baksınlar kendi vatandaşının hepsi ilaç alabilecek durumda mı…*'' şeklinde kullandığı ifadeler ile, Suriyeli mültecilerin ücretsiz ilaç almasını olumsuz yönde eleştirdiği görülmektedir. Türk katılımcılar arasında Suriyeli mültecilerin ilaçları ücretsiz olarak almasını doğru bulanlar da bulunmaktadır. Şöyle ki; %27'lik

dilimde olan Türk katılımcılardan, "*sağlık meselesi farklı, sağlık olunca yardım edilmeli, ücretsiz alınan şey sonuçta ilaç yanlış bulmuyorum*'' şeklinde olumlu yönde ortak ifadeler kullananlar da bulunmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre (uyruğa göre) Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulma durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Türklerin ve Suriyelilerin düşüncelerinin farklılaştığı anlamına gelmektedir. Yani Türkler, Suriyelilerin ilaçları ücretsiz almasını doğru bulmazken, Suriyeliler ücretsiz ilaç almanın ekonomik yüklerini hafiflettiğini belirtmektedir (p=,000) (T.163).

Tablo 164. Uyruğa Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma

Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi/Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma				**Cinsiyet**		**Toplam**
				Kadın	**Erkek**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	53	55	108
			Satır (%)	49,1%	50,9%	100,0%
			Sütun (%)	26,0%	34,4%	29,7%
		Suriyeli	Sayı	151	105	256
			Satır (%)	59,0%	41,0%	100,0%
			Sütun (%)	74,0%	65,6%	70,3%
	Toplam		Sayı	204	160	364
			Satır (%)	56,0%	44,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	130	162	292
			Satır (%)	44,5%	55,5%	100,0%
			Sütun (%)	77,8%	60,2%	67,0%
		Suriyeli	Sayı	37	107	144
			Satır (%)	25,7%	74,3%	100,0%
			Sütun (%)	22,2%	39,8%	33,0%
	Toplam		Sayı	167	269	436
			Satır (%)	38,3%	61,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,082 Hayır p=,000

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde, Türklerin verdikleri cevaplar arasında cinsiyet bakımından önemli bir fark görülmemektedir. Türklerden kadın ve erkeklerin geneli, Suriyeli mültecilerin ücretsiz ilaç almasını doğru bulmamaktadırlar. Suriyelilerden ise, ücretsiz ilaç almanın ekonomik yüklerini hafiflettiğini belirtenlerin çoğu (%59) kadınlardır. Suriyeli erkeklerin %74,3'ü, ücretsiz ilaç almanın ekonomik yüklerini hafifletmediğini belirtmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre (uyruğa göre) Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru

bulma durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, Türklerin ve Suriyelilerin düşüncelerinin farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,082). Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmemesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulmama durumunda uyruğa göre cinsiyet durumu arasındaki ilişki arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, Türklerin ve Suriyelilerin düşüncelerinin farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.164).

Tablo 165. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma Durumu

Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi/Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	24	23	24	19	7	10	1	108
			Satır (%)	22,2%	21,3%	22,2%	17,6%	6,5%	9,3%	0,9%	100,0%
			Sütun (%)	25,3%	23,7%	40,0%	28,4%	28,0%	52,6%	100,0%	29,7%
		Suriyeli	Sayı	71	74	36	48	18	9	0	256
			Satır (%)	27,7%	28,9%	14,1%	18,8%	7,0%	3,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	74,7%	76,3%	60,0%	71,6%	72,0%	47,4%	0,0%	70,3%
	Toplam		Sayı	95	97	60	67	25	19	1	364
			Satır (%)	26,1%	26,6%	16,5%	18,4%	6,9%	5,2%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	70	74	69	54	3	9	13	292
			Satır (%)	24,0%	25,3%	23,6%	18,5%	1,0%	3,1%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	65,4%	61,2%	76,7%	69,2%	16,7%	100,0%	100,0%	67,0%
		Suriyeli	Sayı	37	47	21	24	15	0	0	144
			Satır (%)	25,7%	32,6%	14,6%	16,7%	10,4%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	34,6%	38,8%	23,3%	30,8%	83,3%	0,0%	0,0%	33,0%
	Toplam		Sayı	107	121	90	78	18	9	13	436
			Satır (%)	24,5%	27,8%	20,6%	17,9%	4,1%	2,1%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,045 Hayır p=,000

Konu bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde ise, Suriyeli mültecilerin ilaçları ücretsiz olarak almalarını doğru bulmayanların çoğu, 18-25 (%24) ve 26-33 (%25,3) yaş grubunda bulunan Türklerdir. Suriyelilerin verdikleri "hayır'' cevabı sütün bazında incelendiğinde, 50-57 (%83,3) yaş grubunda bulunanlar olması dikkat çekicidir. Yaş arttıkça sağlık sorununda da artış yaşandığı varsayımından hareketle, bu yaş grubunda bulunan Suriyelilerin aylık ortalama

gelirlerinin asgari ücretin altında olması ve bazı ilaçları ücret ödeyerek almak zorunda kalmaları, hayır cevabını vermelerinde etkili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre (uyruğa göre) Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulma durumunda uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki düşük düzeyde de olsa anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,045). Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmemesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulmama durumunda uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki de anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.165).

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde, Türklerden 3501-4500 aylık ortalama hane gelirine sahip olanlar haricindeki hane gelirine sahip olanların genel olarak "hayır'' cevabı verdiği görülmektedir. Suriyelilerin gelir düzeyi azaldıkça, ücretsiz ilaç almanın ekonomik yükü hafiflettiği yönünde bir sonuca varılamamıştır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulma durumunda uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Suriyelilere göre ücretsiz ilaç almalarının ekonomik yüklerini hafifletmemesi ve Türklere göre Suriyelilere ücretsiz ilaç verilmesini doğru bulmama durumunda uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir (p=,000) (T.166).

Tablo 166. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre (Suriyeliler İçin) Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi, (Türkler İçin) Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma

Mültecilerin Ücretsiz İlaç Almasının Ekonomik Yükü Hafifletmesi/Ücretsiz İlaç Verilmesini Doğru Bulma				**Hane Geliri**											**Toplam**
				500-1500	**1501-2500**	**2501-3500**	**3501-4500**	**4501-5500**	**5501-6500**	**6501-7500**	**7501-8500**	**8501-9500**	**9501-10500**	**10501+**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	11	8	15	16	13	13	16	16	108
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	10,2%	7,4%	13,9%	14,8%	12,0%	12,0%	14,8%	14,8%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	15,3%	10,4%	24,6%	47,1%	48,1%	61,9%	80,0%	80,0%	29,7%
		Suriyeli	Sayı	12	9	11	61	69	46	18	14	8	4	4	256
			Satır (%)	4,7%	3,5%	4,3%	23,8%	27,0%	18,0%	7,0%	5,5%	3,1%	1,6%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	84,7%	89,6%	75,4%	52,9%	51,9%	38,1%	20,0%	20,0%	70,3%
	Toplam		Sayı	12	9	11	72	77	61	34	27	21	20	20	364
			Satır (%)	3,3%	2,5%	3,0%	19,8%	21,2%	16,8%	9,3%	7,4%	5,8%	5,5%	5,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	1	8	16	38	41	39	49	59	40	292
			Satır (%)	0,0%	0,3%	0,3%	2,7%	5,5%	13,0%	14,0%	13,4%	16,8%	20,2%	13,7%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	12,5%	50,0%	21,1%	36,4%	57,6%	73,2%	79,6%	87,5%	88,1%	87,0%	67,0%
		Suriyeli	Sayı	4	7	1	30	28	28	15	10	7	8	6	144
			Satır (%)	2,8%	4,9%	0,7%	20,8%	19,4%	19,4%	10,4%	6,9%	4,9%	5,6%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	87,5%	50,0%	78,9%	63,6%	42,4%	26,8%	20,4%	12,5%	11,9%	13,0%	33,0%
	Toplam		Sayı	4	8	2	38	44	66	56	49	56	67	46	436
			Satır (%)	0,9%	1,8%	0,5%	8,7%	10,1%	15,1%	12,8%	11,2%	12,8%	15,4%	10,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

6.3. Türkiye/Suriye Sağlık Hizmeti Karşılaştırması

Tablo 167. Uyruğa Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha iyi Olduğuna Yönelik Düşünce

p=,000			**Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	254	21	125	400
		Satır (%)	63,5%	5,3%	31,3%	100,0%
		Sütun (%)	58,7%	21,4%	46,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	179	77	144	400
		Satır (%)	44,8%	19,3%	36,0%	100,0%
		Sütun (%)	41,3%	78,6%	53,5%	50,0%
Toplam		Sayı	433	98	269	800
		Satır (%)	54,1%	12,3%	33,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre Türkiye'de ve Suriye'de verilen sağlık hizmetinin karşılaştırılması yapılmıştır. Buna göre katılımcılara "Türkiye'de verilen sağlık hizmetinin Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen verilere göre, Türkler (%63,5) ve Suriyeliler (%44,8), Türkiye'de verilen sağlık hizmetinin, Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olduğunu düşünmektedir. Bunun yanı sıra Türklerin %5,3'ü, Suriyelilerin ise %19,3'ü, Türkiye ve Suriye'de verilen sağlık hizmetinin aynı olduğunu ya da Suriye'de verilen sağlık hizmetinin daha iyi olduğunu düşünmektedir. Katılımcılardan fikrim yok cevabını verenlerin oranları da önemlidir. Türklerin %46,5'i, Suriyelilerin ise %36'sı bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir. Suriyeli katılımcıların fikrim yok şeklinde verdikleri cevapların oranı dikkat çekicidir. Şöyle ki, tablo 158'de incelenen "Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığını düşünüyor musunuz?'' şeklinde sorulan soruya, Suriyeli mültecilerin %9,8'i fikrim yok cevabını vermişti. Diğer bir ifadeyle Suriyelilerin %9,8'i, Türkiye'de sağlık hizmeti almamış kişilerdir. Bu tabloda Suriyelilerin fikrim yok şeklinde verdikleri cevaplarda artış görülmektedir. Bu durum, Suriyelilerin yaklaşık %26'sının Suriye'de verilen sağlık hizmeti hakkında fikri olmadığını gösteriyor olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre

bireylerin uyrukları ve Türkiye'de verilen sağlık hizmetinin Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olduğuna yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre Türkiye'de verilen sağlık hizmetinin Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olduğuna yönelik düşünce farklılaşmaktadır (T.167).

Tablo 168. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha iyi Olduğuna Yönelik Düşünce

Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	97	157	254
			Satır (%)	38,2%	61,8%	100,0%
			Sütun (%)	49,5%	66,2%	58,7%
		Suriyeli	Sayı	99	80	179
			Satır (%)	55,3%	44,7%	100,0%
			Sütun (%)	50,5%	33,8%	41,3%
	Toplam		Sayı	196	237	433
			Satır (%)	45,3%	54,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	8	13	21
			Satır (%)	38,1%	61,9%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	19,7%	21,4%
		Suriyeli	Sayı	24	53	77
			Satır (%)	31,2%	68,8%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	80,3%	78,6%
	Toplam		Sayı	32	66	98
			Satır (%)	32,7%	67,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	78	47	125
			Satır (%)	62,4%	37,6%	100,0%
			Sütun (%)	54,5%	37,3%	46,5%
		Suriyeli	Sayı	65	79	144
			Satır (%)	45,1%	54,9%	100,0%
			Sütun (%)	45,5%	62,7%	53,5%
	Toplam		Sayı	143	126	269
			Satır (%)	53,2%	46,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,549 Fikrim yok p=,005

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, uyrukların cinsiyetleri açısından verilen cevaplarda farklılık görülmektedir. Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olduğunu düşünen Türk erkekleri (%61,8) Türk kadınlarından (%38,2) fazladır. Suriyelilerde ise cinsiyet açısından "evet'' cevabında önemli bir fark görülmemektedir. Türklerde ve Suriyelilerde "hayır'' cevabını veren erkeklerin oranı kadınlardan fazladır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını söyleyen Türk kadınları

(%62,4) Türk erkeklerinden (%37,6) fazladır. Suriyelilerde ise fikri olmadığını belirten erkekler (%54,9), kadınlardan (%45,1) fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,005) anlamlıdır. Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (p=,549) (T.168).

Tablo 169. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce

Türkiye'de Verilen Sağlık Hizmetinin Suriye'de Verilen Sağlık Hizmetinden Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	61	66	56	47	4	13	7	254
			Satır (%)	24,0%	26,0%	22,0%	18,5%	1,6%	5,1%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	67,0%	50,0%	68,3%	54,7%	23,5%	72,2%	100,0%	58,7%
		Suriyeli	Sayı	30	66	26	39	13	5	0	179
			Satır (%)	16,8%	36,9%	14,5%	21,8%	7,3%	2,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	33,0%	50,0%	31,7%	45,3%	76,5%	27,8%	0,0%	41,3%
	Toplam		Sayı	91	132	82	86	17	18	7	433
			Satır (%)	21,0%	30,5%	18,9%	19,9%	3,9%	4,2%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	7	6	6	2	0	0		21
			Satır (%)	33,3%	28,6%	28,6%	9,5%	0,0%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	41,2%	26,1%	26,1%	11,1%	0,0%	0,0%		21,4%
		Suriyeli	Sayı	10	17	17	16	13	4		77
			Satır (%)	13,0%	22,1%	22,1%	20,8%	16,9%	5,2%		100,0%
			Sütun (%)	58,8%	73,9%	73,9%	88,9%	100,0%	100,0%		78,6%
	Toplam		Sayı	17	23	23	18	13	4		98
			Satır (%)	17,3%	23,5%	23,5%	18,4%	13,3%	4,1%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	26	25	31	24	6	6	7	125
			Satır (%)	20,8%	20,0%	24,8%	19,2%	4,8%	4,8%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	27,7%	39,7%	68,9%	58,5%	46,2%	100,0%	100,0%	46,5%
		Suriyeli	Sayı	68	38	14	17	7	0	0	144
			Satır (%)	47,2%	26,4%	9,7%	11,8%	4,9%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	72,3%	60,3%	31,1%	41,5%	53,8%	0,0%	0,0%	53,5%
	Toplam		Sayı	94	63	45	41	13	6	7	269
			Satır (%)	34,9%	23,4%	16,7%	15,2%	4,8%	2,2%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,067 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, her yaş grubunda bulunan Türklerin ve Suriyelilerin çoğunlukla "evet'' cevabı verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olduğuna yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) anlamlıdır. Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü uyruk değişkenine göre yaş grubu farklılaşmamaktadır (p=,067) (T.169).

6.4. Mültecilerin Sağlık Giderleri Konusunda Türkiye ve Avrupa

Tablo 170. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce**		
			Türkiye	**Avrupa Birliği**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	67	333	400
		Satır (%)	16,8%	83,3%	100,0%
		Sütun (%)	32,1%	56,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	142	258	400
		Satır (%)	35,5%	64,5%	100,0%
		Sütun (%)	67,9%	43,7%	50,0%
Toplam		Sayı	209	591	800
		Satır (%)	26,1%	73,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Mültecilerle ilgili önemli olan konulardan birinin sağlık alanı olduğundan bahsetmiştik. Bu konu ile ilgili önemli detaylardan biri de, mültecilerin sağlık alanında aldıkları hizmetlerin giderleridir. Bireylerin uyruklarına göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini Türkiye'nin mi yoksa Avrupa Birliği'nin mi karşılaması gerektiğine yönelik soru sorulmuştur. Elde edilen verilere göre her iki uyruktan bireylerin düşünceleri, çoğunluk olarak sağlık hizmeti giderlerini "Avrupa Birliği'' karşılamalı yönündedir. Türklerden Avrupa Birliği diyenlerin oranı %83,3 iken, Suriyelilerin oranı %64,5'tir. Saha araştırmalarında Avrupa Birliği cevabını veren Türk katılımcıların yaptıkları ortak yorumlardan anlaşıldığı kadarı ile,

mültecilerin maddi külfetinin sorumlusu "Avrupa'' olmalıdır. Suriyelilerden "Avrupa Birliği'' cevabını verenlerin yaptıkları ortak yorumlardan anlaşılan ise, "Avrupa onları ülkelerine almıyorsa maddi yönden destek olmalıdır'' şeklindedir. Bireylerin uyrukları ve Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini kimin karşılaması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre söz konusu düşünce farklılaşmaktadır (T.170).

Tablo 171. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Cinsiyet				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Türkiye	Avrupa Birliği	
Kadın	Uyruk	Türk	Sayı	36	147	183
			Satır (%)	19,7%	80,3%	100,0%
			Sütun (%)	32,4%	56,5%	49,3%
		Suriyeli	Sayı	75	113	188
			Satır (%)	39,9%	60,1%	100,0%
			Sütun (%)	67,6%	43,5%	50,7%
	Toplam		Sayı	111	260	371
			Satır (%)	29,9%	70,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Erkek	Uyruk	Türk	Sayı	31	186	217
			Satır (%)	14,3%	85,7%	100,0%
			Sütun (%)	31,6%	56,2%	50,6%
		Suriyeli	Sayı	67	145	212
			Satır (%)	31,6%	68,4%	100,0%
			Sütun (%)	68,4%	43,8%	49,4%
	Toplam		Sayı	98	331	429
			Satır (%)	22,8%	77,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın p=,000 Erkek p=,000

Konu bireylerin uyrukları ve cinsiyetlerine göre incelenmeye devam edildiğinde Türklerde ve Suriyelilerde "Avrupa Birliği'' cevabını verenlerde uyrukların cinsiyetleri açısından bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre kadınlarda (p=,000) ve erkeklerde (p=,000) uyruğa göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini kimin karşılaması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, uyruk değişkeninin söz konusu düşünceye göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.171). Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden ve Suriyelilerden her yaş grubunda bulunanların "Avrupa Birliği'' cevabı verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde (p=,106) ve Suriyelilerde (p=350) uyruğa göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini kimin karşılaması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki

ilişki anlamlı değildir. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.172).

Tablo 172. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce: Türkiye	Avrupa Birliği	Toplam
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	10	84	94
			Satır (%)	10,6%	89,4%	100,0%
			Sütun (%)	14,9%	25,2%	23,5%
		26-33	Sayı	12	85	97
			Satır (%)	12,4%	87,6%	100,0%
			Sütun (%)	17,9%	25,5%	24,3%
		34-41	Sayı	19	74	93
			Satır (%)	20,4%	79,6%	100,0%
			Sütun (%)	28,4%	22,2%	23,3%
		42-49	Sayı	13	60	73
			Satır (%)	17,8%	82,2%	100,0%
			Sütun (%)	19,4%	18,0%	18,3%
		50-57	Sayı	3	7	10
			Satır (%)	30,0%	70,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,5%	2,1%	2,5%
		58-65	Sayı	6	13	19
			Satır (%)	31,6%	68,4%	100,0%
			Sütun (%)	9,0%	3,9%	4,8%
		66+	Sayı	4	10	14
			Satır (%)	28,6%	71,4%	100,0%
			Sütun (%)	6,0%	3,0%	3,5%
	Toplam		Sayı	67	333	400
			Satır (%)	16,8%	83,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	32	76	108
			Satır (%)	29,6%	70,4%	100,0%
			Sütun (%)	22,5%	29,5%	27,0%
		26-33	Sayı	45	76	121
			Satır (%)	37,2%	62,8%	100,0%
			Sütun (%)	31,7%	29,5%	30,3%
		34-41	Sayı	17	40	57
			Satır (%)	29,8%	70,2%	100,0%
			Sütun (%)	12,0%	15,5%	14,2%
		42-49	Sayı	30	42	72
			Satır (%)	41,7%	58,3%	100,0%
			Sütun (%)	21,1%	16,3%	18,0%
		50-57	Sayı	13	20	33
			Satır (%)	39,4%	60,6%	100,0%
			Sütun (%)	9,2%	7,8%	8,3%
		58-65	Sayı	5	4	9
			Satır (%)	55,6%	44,4%	100,0%
			Sütun (%)	3,5%	1,6%	2,3%
	Toplam		Sayı	142	258	400
			Satır (%)	35,5%	64,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Yaş Grubu p=,106 Suriyeli Yaş Grubu p=,350

Tablo 173. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmeti Giderlerini Kimin Karşılaması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Türkiye	Avrupa Birliği	
Türk	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	5	2	7
			Satır (%)	71,4%	28,6%	100,0%
			Sütun (%)	7,5%	0,6%	1,8%
		İlköğretim	Sayı	16	65	81
			Satır (%)	19,8%	80,2%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	19,5%	20,3%
		Ortaöğretim	Sayı	19	50	69
			Satır (%)	27,5%	72,5%	100,0%
			Sütun (%)	28,4%	15,0%	17,3%
		Lise	Sayı	21	127	148
			Satır (%)	14,2%	85,8%	100,0%
			Sütun (%)	31,3%	38,1%	37,0%
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	6	89	95
			Satır (%)	6,3%	93,7%	100,0%
			Sütun (%)	9,0%	26,7%	23,8%
	Toplam		Sayı	67	333	400
			Satır (%)	16,8%	83,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	39	62	101
			Satır (%)	38,6%	61,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,5%	24,0%	25,3%
		İlköğretim	Sayı	56	120	176
			Satır (%)	31,8%	68,2%	100,0%
			Sütun (%)	39,4%	46,5%	44,0%
		Ortaöğretim	Sayı	20	19	39
			Satır (%)	51,3%	48,7%	100,0%
			Sütun (%)	14,1%	7,4%	9,8%
		Lise	Sayı	19	43	62
			Satır (%)	30,6%	69,4%	100,0%
			Sütun (%)	13,4%	16,7%	15,5%
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	8	14	22
			Satır (%)	36,4%	63,6%	100,0%
			Sütun (%)	5,6%	5,4%	5,5%
	Toplam		Sayı	142	258	400
			Satır (%)	35,5%	64,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Eğitim Durum p=,000 Suriyeli Eğitim Durum p=,174

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelenmiştir. Türklerden okur-yazar eğitim düzeyine sahip olanlar (%71,4) hariç, diğer tüm eğitim düzeyi gruplarında bulunanlar "Avrupa Birliği'' cevabını vermiştir. Suriyelilerde ise bir kişi fark ile (%51,3) ortaöğretim eğitim düzeyine sahip olanlar hariç, diğer tüm eğitim düzeyi gruplarında bulunanlar "Avrupa Birliği'' cevabını vermiştir. Ki kare

test sonuçlarına göre Türklerde eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini kimin karşılaması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, söz konusu düşüncenin eğitim durumuna göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Türklerin aksine Suriyelilerde eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmeti giderlerini kimin karşılaması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, söz konusu düşüncenin eğitim durumuna göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,174) (T.173).

Suriyeli mültecilerin genellikle çok çocuklu aile kültürüne sahip olduğu düşüncesi ile, her iki uyruktan bireylere "Suriyeli mültecilerin genellikle çok çocuklu aile kültürüne sahip olması, sizce sağlık alanında olumsuz etkilere yol açıyor mu?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin büyük çoğunluğu (%66,5) "evet'' cevabını verirken, %17,'si "hayır'', %16,5'i "fikrim yok'' demiştir. Suriyelilerin çoğunluğu ise (%45,8) "hayır'' cevabını vermiştir. Oranlar dikkate alındığında ikinci sırada %31 ile "fikrim yok'' cevabı verilirken, %23,3 ile "evet'' cevabı verilmiştir. Türkler, Suriyelilerin çok çocuklu aile yapısına sahip olmasının birçok alanda soruna yol açtığını düşünmektedir. Bu alanlardan biri de sağlık alanıdır. Saha araştırmaları sırasında "evet'' cevabını veren Türklerin ortak yorumlarından hareketle, Suriyeli mültecilerin "bilinçli'' olarak çok çocuğa sahip olduklarını düşündükleri anlaşılmıştır. Şöyle ki, Türkler, Suriyelilerin özellikle Türkiye'ye geldikten sonra daha fazla çocuk sahibi olduklarını iddia etmişlerdir. Suriyeliler çok çocuk ile daha fazla yardım elde edeceklerdir. Ayrıca Türklere göre çok çocuk demek, sağlık alanında yoğunluk oluşturmak, Suriyeli kadınların sağlıklarının bozulması ve çocuklara yeterince bakım sağlayamamak demektir. Suriyelilere göre ise, Türklerin aksine çoğunlukla "hayır'' diyerek, "çocuk nimettir' düşüncesine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Türkler, genel olarak çocuk büyütürken nitelikli bir birey yetiştirmeyi hedeflerken, Suriyeliler çok çocuk sahibi olmayı "dinin emri'' olarak nitelendirmektedir. Şöyle ki, Suriyeliler çok çocuk sahibi olmanın, Müslüman sayısında artışa neden olacağı için "gerekli ve doğru'' olduğunu düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve Suriyeli mültecilerin genellikle çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığı düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, uyruk değişkenine göre söz konusu düşüncenin farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.174).

6.5. Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanına Etkisi

Tablo 174. Uyruğa Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

p=,000			**Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	266	68	66	400
		Satır (%)	66,5%	17,0%	16,5%	100,0%
		Sütun (%)	74,1%	27,1%	34,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	93	183	124	400
		Satır (%)	23,3%	45,8%	31,0%	100,0%
		Sütun (%)	25,9%	72,9%	65,3%	50,0%
Toplam		Sayı	359	251	190	800
		Satır (%)	44,9%	31,4%	23,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 175. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	118	148	266
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	63,8%	85,1%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	67	26	93
			Satır (%)	72,0%	28,0%	100,0%
			Sütun (%)	36,2%	14,9%	25,9%
	Toplam		Sayı	185	174	359
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	30	38	68
			Satır (%)	44,1%	55,9%	100,0%
			Sütun (%)	27,5%	26,8%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	79	104	183
			Satır (%)	43,2%	56,8%	100,0%
			Sütun (%)	72,5%	73,2%	72,9%
	Toplam		Sayı	109	142	251
			Satır (%)	43,4%	56,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	35	31	66
			Satır (%)	53,0%	47,0%	100,0%
			Sütun (%)	45,5%	27,4%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	42	82	124
			Satır (%)	33,9%	66,1%	100,0%
			Sütun (%)	54,5%	72,6%	65,3%
	Toplam		Sayı	77	113	190
			Satır (%)	40,5%	59,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,893 Fikrim yok p=,010

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden "evet'', "hayır'' ya da "fikrim yok'' cevabını verenler arasında cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir. Ancak Suriyelilerde "evet'' cevabını verenler cinsiyet bakımından incelendiğinde, Suriyeli kadınların oranı %72, Suriyeli erkeklerin oranı ise %28''dir. Bu oran farkı dikkat çekicidir. Çünkü Suriyeli kadınlar "çok çocuk sahibi olmanın'' olumsuz yönlerini daha fazla yaşamaktadırlar. Saha araştırmaları sırasında evet cevabını veren Suriyeli kadınların ortak olarak kullandıkları ifadeler; "sık doğum yapmak kadınlar için zor oluyor'', "erkekler bizim gibi çocukların bakımıyla ilgilenmiyor'', "çocuklar bir yaştan sonra zaten maddi olarak aileye destek veriyor, babanın çocukla ilgili pek bir yükümlülüğü olmuyor''. Suriyeli kadınların ortak olarak kullandığı ifadelerden anlaşıldığı kadarı ile, Suriyeli kadınlar çocukların sorumluluğunu Suriyeli erkeklerden daha fazla almaktadır. Bu durum Suriyeli kadınların "evet'' cevabına olumsuz olarak yansımaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlıdır. (p=,010). Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,893) (T.175).

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerde 50-57 yaş grubunda bulunanlar (%8,8) haricinde, her yaş grubunda bulunanların "evet'' cevabı verdiği görülürken, Suriyelilerden her yaş grubunda bulunanların "hayır'' cevabı verdiği görülmektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Suriyelilerin çoğunluğu 18-25 (%37,9) yaş grubunda bulunmaktadır. Bu durum, bu yaş grubunda bulunan Suriyelilerin hiç ya da az sayıda çocuk sahibi olması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,001), Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına

yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,044) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,001) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.176).

Tablo 176. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	64	71	56	50	4	10	11	266
			Satır (%)	24,1%	26,7%	21,1%	18,8%	1,5%	3,8%	4,1%	100,0%
			Sütun (%)	72,7%	74,0%	78,9%	73,5%	28,6%	90,9%	100,0%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	24	25	15	18	10	1	0	93
			Satır (%)	25,8%	26,9%	16,1%	19,4%	10,8%	1,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	27,3%	26,0%	21,1%	26,5%	71,4%	9,1%	0,0%	25,9%
	Toplam		Sayı	88	96	71	68	14	11	11	359
			Satır (%)	24,5%	26,7%	19,8%	18,9%	3,9%	3,1%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	12	13	14	16	6	5	2	68
			Satır (%)	17,6%	19,1%	20,6%	23,5%	8,8%	7,4%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	24,5%	16,9%	32,6%	32,0%	31,6%	45,5%	100,0%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	37	64	29	34	13	6	0	183
			Satır (%)	20,2%	35,0%	15,8%	18,6%	7,1%	3,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	75,5%	83,1%	67,4%	68,0%	68,4%	54,5%	0,0%	72,9%
	Toplam		Sayı	49	77	43	50	19	11	2	251
			Satır (%)	19,5%	30,7%	17,1%	19,9%	7,6%	4,4%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	18	13	23	7	0	4	1	66
			Satır (%)	27,3%	19,7%	34,8%	10,6%	0,0%	6,1%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	27,7%	28,9%	63,9%	25,9%	0,0%	66,7%	100,0%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	47	32	13	20	10	2	0	124
			Satır (%)	37,9%	25,8%	10,5%	16,1%	8,1%	1,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	72,3%	71,1%	36,1%	74,1%	100,0%	33,3%	0,0%	65,3%
	Toplam		Sayı	65	45	36	27	10	6	1	190
			Satır (%)	34,2%	23,7%	18,9%	14,2%	5,3%	3,2%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,044 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanların "evet'' cevabı verdiği görülmektedir. Suriyelilerde ise, çok çocuk sahibi olmanın sağlık alanında bir soruna yol açmadığını düşünenlerin çocuğunun okur-yazar (%18,5) ve ilköğretim (%46) mezunu olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile eğitim düzeyi düşük olan Suriyeliler, çok çocuk sahibi olmanın sağlık alanında olumsuz bir etkiye yol açtığını düşünmemektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile

kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000), Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.177).

Tablo 177. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	43	44	96	80	266
			Satır (%)	1,1%	16,2%	16,5%	36,1%	30,1%	100,0%
			Sütun (%)	8,8%	53,1%	91,7%	87,3%	93,0%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	31	38	4	14	6	93
			Satır (%)	33,3%	40,9%	4,3%	15,1%	6,5%	100,0%
			Sütun (%)	91,2%	46,9%	8,3%	12,7%	7,0%	25,9%
	Toplam		Sayı	34	81	48	110	86	359
			Satır (%)	9,5%	22,6%	13,4%	30,6%	24,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	3	20	17	24	4	68
			Satır (%)	4,4%	29,4%	25,0%	35,3%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	6,0%	19,8%	53,1%	46,2%	25,0%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	47	81	15	28	12	183
			Satır (%)	25,7%	44,3%	8,2%	15,3%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	94,0%	80,2%	46,9%	53,8%	75,0%	72,9%
	Toplam		Sayı	50	101	32	52	16	251
			Satır (%)	19,9%	40,2%	12,7%	20,7%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	18	8	28	11	66
			Satır (%)	1,5%	27,3%	12,1%	42,4%	16,7%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	24,0%	28,6%	58,3%	73,3%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	23	57	20	20	4	124
			Satır (%)	18,5%	46,0%	16,1%	16,1%	3,2%	100,0%
			Sütun (%)	95,8%	76,0%	71,4%	41,7%	26,7%	65,3%
	Toplam		Sayı	24	75	28	48	15	190
			Satır (%)	12,6%	39,5%	14,7%	25,3%	7,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve medeni durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden tüm medeni durum gruplarında bulunanların "evet'' cevabı verdiği görülmektedir. Beklenildiği üzere "evet'' cevabını verenlerin çoğu (%60,2) evli Türklerdir. Suriyelilerde ise "dul'' medeni durumuna sahi olanlar, çok çocuk

sahibi olmanın sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığını düşünmektedirler. Bu durum, çocukların sorumluluğunu tek başına almanın zorlukları ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (p=,000), Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre medeni durum ilişkisi (p=,033) anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre medeni durum arasındaki ilişki anlamsızdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,085) (T.178).

Tablo 178. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				**Medeni Durum**				
				Bekâr	**Evli**	**Dul**	**Boşanmış**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	87	160	12	7	266
			Satır (%)	32,7%	60,2%	4,5%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	87,9%	69,9%	50,0%	100,0%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	12	69	12	0	93
			Satır (%)	12,9%	74,2%	12,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	12,1%	30,1%	50,0%	0,0%	25,9%
	Toplam		Sayı	99	229	24	7	359
			Satır (%)	27,6%	63,8%	6,7%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	14	49	3	2	68
			Satır (%)	20,6%	72,1%	4,4%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	38,9%	24,3%	27,3%	100,0%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	22	153	8	0	183
			Satır (%)	12,0%	83,6%	4,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	61,1%	75,7%	72,7%	0,0%	72,9%
	Toplam		Sayı	36	202	11	2	251
			Satır (%)	14,3%	80,5%	4,4%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	26	34	4	2	66
			Satır (%)	39,4%	51,5%	6,1%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	45,6%	28,3%	40,0%	66,7%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	31	86	6	1	124
			Satır (%)	25,0%	69,4%	4,8%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	54,4%	71,7%	60,0%	33,3%	65,3%
	Toplam		Sayı	57	120	10	3	190
			Satır (%)	30,0%	63,2%	5,3%	1,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,033 Fikrim yok p=,085

Tablo 179. Uyruğa ve Çocuk Sayısın Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				Çocuk Sayısı							Toplam
				0	1	2	3	4	5	6+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	110	18	77	40	14	6	1	266
			Satır (%)	41,4%	6,8%	28,9%	15,0%	5,3%	2,3%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	85,9%	94,7%	92,8%	64,5%	51,9%	40,0%	4,0%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	18	1	6	22	13	9	24	93
			Satır (%)	19,4%	1,1%	6,5%	23,7%	14,0%	9,7%	25,8%	100,0%
			Sütun (%)	14,1%	5,3%	7,2%	35,5%	48,1%	60,0%	96,0%	25,9%
	Toplam		Sayı	128	19	83	62	27	15	25	359
			Satır (%)	35,7%	5,3%	23,1%	17,3%	7,5%	4,2%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	20	4	15	18	9	2	0	68
			Satır (%)	29,4%	5,9%	22,1%	26,5%	13,2%	2,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	38,5%	57,1%	40,5%	26,5%	30,0%	8,7%	0,0%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	32	3	22	50	21	21	34	183
			Satır (%)	17,5%	1,6%	12,0%	27,3%	11,5%	11,5%	18,6%	100,0%
			Sütun (%)	61,5%	42,9%	59,5%	73,5%	70,0%	91,3%	100,0%	72,9%
	Toplam		Sayı	52	7	37	68	30	23	34	251
			Satır (%)	20,7%	2,8%	14,7%	27,1%	12,0%	9,2%	13,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	29	4	16	13	3	1	0	66
			Satır (%)	43,9%	6,1%	24,2%	19,7%	4,5%	1,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,3%	36,4%	59,3%	46,4%	21,4%	9,1%	0,0%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	43	7	11	15	11	10	27	124
			Satır (%)	34,7%	5,6%	8,9%	12,1%	8,9%	8,1%	21,8%	100,0%
			Sütun (%)	59,7%	63,6%	40,7%	53,6%	78,6%	90,9%	100,0%	65,3%
	Toplam		Sayı	72	11	27	28	14	11	27	190
			Satır (%)	37,9%	5,8%	14,2%	14,7%	7,4%	5,8%	14,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve sahip oldukları çocuk sayısına göre konu incelenmiştir. Buna göre, Türklerin çocuk sayısı arttıkça "evet'' cevabında artış görülememiştir. Suriyelilerde ise çocuk sayısı arttıkça "evet'' cevabında da artış görülmüştür. Beklenildiği gibi, bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türkler (%43,9) ve Suriyeliler (%34,7) çocuk sahibi değillerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı ilişkisi (p=,000), Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre çocuk sayısı ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, çocuk sayısının uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.179).

Tablo 180. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				Mesleki Özellikleri											Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	25	55	36	36	2	9	25	19	0	51	8	266
			Satır (%)	9,4%	20,7%	13,5%	13,5%	0,8%	3,4%	9,4%	7,1%	0,0%	19,2%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	96,2%	88,7%	97,3%	94,7%	66,7%	81,8%	56,8%	100,0%	0,0%	48,1%	66,7%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	1	7	1	2	1	2	19	0	1	55	4	93
			Satır (%)	1,1%	7,5%	1,1%	2,2%	1,1%	2,2%	20,4%	0,0%	1,1%	59,1%	4,3%	100,0%
			Sütun (%)	3,8%	11,3%	2,7%	5,3%	33,3%	18,2%	43,2%	0,0%	100,0%	51,9%	33,3%	25,9%
	Toplam		Sayı	26	62	37	38	3	11	44	19	1	106	12	359
			Satır (%)	7,2%	17,3%	10,3%	10,6%	0,8%	3,1%	12,3%	5,3%	0,3%	29,5%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	8	13	13	1	0	0	3	6	0	21	3	68
			Satır (%)	11,8%	19,1%	19,1%	1,5%	0,0%	0,0%	4,4%	8,8%	0,0%	30,9%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	25,8%	31,0%	72,2%	16,7%	0,0%	0,0%	7,5%	100,0%	0,0%	27,6%	17,6%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	23	29	5	5	10	2	37	0	3	55	14	183
			Satır (%)	12,6%	15,8%	2,7%	2,7%	5,5%	1,1%	20,2%	0,0%	1,6%	30,1%	7,7%	100,0%
			Sütun (%)	74,2%	69,0%	27,8%	83,3%	100,0%	100,0%	92,5%	0,0%	100,0%	72,4%	82,4%	72,9%
	Toplam		Sayı	31	42	18	6	10	2	40	6	3	76	17	251
			Satır (%)	12,4%	16,7%	7,2%	2,4%	4,0%	0,8%	15,9%	2,4%	1,2%	30,3%	6,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	10	16	5	0	2	5	4	0	12	4	66
			Satır (%)	12,1%	15,2%	24,2%	7,6%	0,0%	3,0%	7,6%	6,1%	0,0%	18,2%	6,1%	100,0%
			Sütun (%)	57,1%	37,0%	72,7%	50,0%	0,0%	66,7%	10,0%	100,0%	0,0%	33,3%	28,6%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	6	17	6	5	7	1	45	0	3	24	10	124
			Satır (%)	4,8%	13,7%	4,8%	4,0%	5,6%	0,8%	36,3%	0,0%	2,4%	19,4%	8,1%	100,0%
			Sütun (%)	42,9%	63,0%	27,3%	50,0%	100,0%	33,3%	90,0%	0,0%	100,0%	66,7%	71,4%	65,3%
	Toplam		Sayı	14	27	22	10	7	3	50	4	3	36	14	190
			Satır (%)	7,4%	14,2%	11,6%	5,3%	3,7%	1,6%	26,3%	2,1%	1,6%	18,9%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre de konu incelenmiştir. Buna göre Türklerde gelir düzeyi arttıkça "evet'' cevabında artış görülmektedir. Suriyelilerde ise, gelir düzeyi azaldıkça "evet'' seçeneğinde artış beklenmesine rağmen, artış görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,000), Suriyelilerin çok çocuklu aile kültürüne sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere yol açmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.181).

Tablo 181. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce

Çok Çocuklu Aile Kültürünün Sağlık Alanında Olumsuz Etkilere Yol Açtığına Yönelik Düşünce				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	0	8	15	35	42	31	48	46	40	266
			Satır (%)	0,0%	0,4%	0,0%	3,0%	5,6%	13,2%	15,8%	11,7%	18,0%	17,3%	15,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	25,0%	0,0%	28,6%	38,5%	68,6%	82,4%	83,8%	94,1%	95,8%	95,2%	74,1%
		Suriyeli	Sayı	6	3	2	20	24	16	9	6	3	2	2	93
			Satır (%)	6,5%	3,2%	2,2%	21,5%	25,8%	17,2%	9,7%	6,5%	3,2%	2,2%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	75,0%	100,0%	71,4%	61,5%	31,4%	17,6%	16,2%	5,9%	4,2%	4,8%	25,9%
	Toplam		Sayı	6	4	2	28	39	51	51	37	51	48	42	359
			Satır (%)	1,7%	1,1%	0,6%	7,8%	10,9%	14,2%	14,2%	10,3%	14,2%	13,4%	11,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	1	10	4	9	8	8	7	12	9	68
			Satır (%)	0,0%	0,0%	1,5%	14,7%	5,9%	13,2%	11,8%	11,8%	10,3%	17,6%	13,2%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	14,3%	19,2%	8,5%	18,0%	42,1%	44,4%	58,3%	80,0%	56,3%	27,1%
		Suriyeli	Sayı	5	10	6	42	43	41	11	10	5	3	7	183
			Satır (%)	2,7%	5,5%	3,3%	23,0%	23,5%	22,4%	6,0%	5,5%	2,7%	1,6%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	85,7%	80,8%	91,5%	82,0%	57,9%	55,6%	41,7%	20,0%	43,8%	72,9%
	Toplam		Sayı	5	10	7	52	47	50	19	18	12	15	16	251
			Satır (%)	2,0%	4,0%	2,8%	20,7%	18,7%	19,9%	7,6%	7,2%	4,8%	6,0%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	1	5	9	7	13	7	17	7	66
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	7,6%	13,6%	10,6%	19,7%	10,6%	25,8%	10,6%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%	14,3%	34,6%	35,0%	61,9%	50,0%	70,8%	87,5%	34,7%
		Suriyeli	Sayı	5	3	4	29	30	17	13	8	7	7	1	124
			Satır (%)	4,0%	2,4%	3,2%	23,4%	24,2%	13,7%	10,5%	6,5%	5,6%	5,6%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	96,7%	85,7%	65,4%	65,0%	38,1%	50,0%	29,2%	12,5%	65,3%
	Toplam		Sayı	5	3	4	30	35	26	20	21	14	24	8	190
			Satır (%)	2,6%	1,6%	2,1%	15,8%	18,4%	13,7%	10,5%	11,1%	7,4%	12,6%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

6.6. Türklerin Doktor Tercihleri

Tablo 182. Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri

			Türk Katılımcıların Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	98	302	400
		Satır (%)	24,5%	75,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeleri ile birlikte önemli mesele haline gelen alanlardan birinin de sağlık alanı olduğundan bahsetmiştik. Suriyeli mülteciler ile ilgili süreçte gelişen durumlardan biri de Suriyeli sağlık çalışanlarının istihdamı olmuştur. Türkiye, Suriyeli mülteciler arasında bulunan sağlık çalışanlarının bir kısmını, göçmenler için oluşturulan "Göçmen Sağlık Merkezleri'nde'' istihdam etmiştir. Böylece, diğer yabancılarla birlikte Suriyeli mültecilerin de sağlık hizmeti alma konusunda özellikle "dil'' bariyeri aşılmıştır. Ancak Suriyeli mülteciler, istedikleri hastanelerde de muayene olabilmekte, sağlık hizmeti alabilmektedir. Suriyeliler, Suriyeli sağlık çalışanlarından Göçmen Sağlık Merkezleri aracılığıyla sağlık hizmeti alırken, bu kişiler normal hastanelerde Türk vatandaşı olan sağlık çalışanları gibi istihdam edilmedikleri için, Türkler bu Suriyeli sağlık çalışanlarından sağlık hizmeti almamaktadır. Ancak Suriyeli mültecilere Türk vatandaşlığı verilmesi ile birlikte, Suriyeli sağlık çalışanlarının kendi muayenehanelerini açma imkânları da bulunmaktadır. Örneğin, saha araştırmaları sırasında, Türkiye'de diş hekimliği eğitimini tamamlayan ve Türk vatandaşlığı almış olan Suriyeli mültecilerin, kendi muayenehanelerini açtıkları ve yanlarında da yine Suriyeli mültecileri istihdam ettikleri görülmüştür. Konu ile ilgili Türklere "Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak ister misiniz? Sorusu sorulmuştur. Türklerin %75,5'i istemediğini belirtirken, %24,5'i sağlık hizmeti alabilirim şeklinde cevap vermiştir. Konu ile ilgili bir Türk vatandaşı; "*bizim bu mahallede Suriyeli diş doktorları var yerleri özel kendilerinin yer açmışlar ben dişim için oraya gittim tedavi oldum zaten eğitimlerini Türkiye'de almışlar o yüzden güvenerek gittim sorun da yaşamadım zaten Türkçe biliyorlar çok*

iyi konuşuyorlar evime yakın diye oradan hizmet aldım…'' ifadelerini kullanmıştır. Örneklemin ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almasının gerekçesi, eğitimlerini Türkiye'de almış olmalarıdır. Bunun yanı sıra muayenehanenin evine yakın olması da ikinci bir sebeptir. Türklerden "evet'' cevabını verenlerin ortak olarak kullandıkları ifadeler; "doktor iyiyse tedavi alırım, sağlık alanında önemli olan iyi doktor bulmaktır, sağlıkta doktorun nereli olduğu önemli değil'' şeklindedir. Bunun yanı sıra Türklerin büyük çoğunluğu Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak istemediğini belirtmiştir. Türklerin "hayır'' cevabını vermelerindeki ortak gerekçeler; "Suriyeliler istihdam edilmemeli, sağlık alanında Suriyeliler geri olduğu için güvenilmez'' şeklindedir (T.182).

Tablo 183. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri

Uyruk				**Türk Katılımcıların Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri**		
				Evet	**Hayır**	**Toplam**
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	41	142	183
			Satır (%)	22,4%	77,6%	100,0%
			Sütun (%)	41,8%	47,0%	45,8%
		Erkek	Sayı	57	160	217
			Satır (%)	26,3%	73,7%	100,0%
			Sütun (%)	58,2%	53,0%	54,3%

p=,371

Türklerin cinsiyetine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, cinsiyet bakımından önemli bir fark görülmemektedir. Türk erkekleri (%53) ve Türk kadınları (%47), Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak istemediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra Türk kadınlarının %41,8'i, Türk erkeklerinin ise %58,2'si Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti alabileceğini söylemiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde cinsiyete göre Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak isteme/istememe durumuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Bu, söz konusu düşüncenin cinsiyete göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,371) (T.183).

Türklerin yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, her yaş grubundan Türklerin, Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak istemediği görülmektedir. Türklerden en fazla "hayır'' cevabını verenler sayı ve oran

bakımından en yüksek olandan başlayarak sıralandığında ilk sırada 26-33 (%26,2), ikinci sırada ise 18-25 (%25,8) gelmektedir. Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti alabilirim diyenlerin çoğu ise 34-41 (%26,5) yaş grubunda bulunan Türklerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde yaş grubuna göre Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak isteme/istememe durumuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, söz konusu düşüncenin yaş grubuna göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,039) (T.184).

Tablo 184. Yaş Grubuna Göre Türklerin Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri

Uyruk				Türk Katılımcıların Suriyeli Bir Doktordan Sağlık Hizmeti Almak İstemelerine Yönelik Düşünceleri		Toplam
				Evet	Hayır	
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	16	78	94
			Satır (%)	17,0%	83,0%	100,0%
			Sütun (%)	16,3%	25,8%	23,5%
		26-33	Sayı	18	79	97
			Satır (%)	18,6%	81,4%	100,0%
			Sütun (%)	18,4%	26,2%	24,3%
		34-41	Sayı	26	67	93
			Satır (%)	28,0%	72,0%	100,0%
			Sütun (%)	26,5%	22,2%	23,3%
		42-49	Sayı	22	51	73
			Satır (%)	30,1%	69,9%	100,0%
			Sütun (%)	22,4%	16,9%	18,3%
		50-57	Sayı	4	6	10
			Satır (%)	40,0%	60,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,1%	2,0%	2,5%
		58-65	Sayı	9	10	19
			Satır (%)	47,4%	52,6%	100,0%
			Sütun (%)	9,2%	3,3%	4,8%
		66+	Sayı	3	11	14
			Satır (%)	21,4%	78,6%	100,0%
			Sütun (%)	3,1%	3,6%	3,5%

p=,039

6.7. Mültecilerin Türk Doktor Memnuniyeti

Tablo 185. Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu

			Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldığı Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumları			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Suriyeli	Sayı	299	60	41	400
		Satır (%)	74,8%	15,0%	10,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Göçmen Sağlık Merkezleri'nde ya da devlet hastanelerinde vs. sağlık hizmeti alabildiklerinden bahsetmiştik. Konu ile ilgili Suriyeli mültecilere "Türk doktorlardan aldığınız sağlık hizmetlerinden memnun musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen verilere göre Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğunun (%74,8) Türk doktorlardan sağlık hizmeti almaktan memnun oldukları görülmektedir. Suriyelilerin %15'i ise Türk doktorlardan aldıkları sağlık hizmetlerinden memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli mültecilerin %10,3'ünün ise "fikrim yok'' cevabını vermesi dikkat çekicidir. Çünkü tablo 158'de Suriyelilerden 39 kişinin, Türkiye'de herhangi bir sağlık hizmeti almadığı anlaşılırken, bu tabloda 2 kişinin arttığı (41) görülmektedir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerden 2 kişinin herhangi bir Türk doktordan sağlık hizmeti almadığı çıkarımı yapılabilmektedir (T.185).

Tablo 186. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu

				Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldığı Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumları			
Uyruk				Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	151	27	10	188
			Satır (%)	80,3%	14,4%	5,3%	100,0%
			Sütun (%)	50,5%	45,0%	24,4%	47,0%
		Erkek	Sayı	148	33	31	212
			Satır (%)	69,8%	15,6%	14,6%	100,0%
			Sütun (%)	49,5%	55,0%	75,6%	53,0%

p=,007

Konu Suriyeli mültecilerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde ise, verilen cevaplarda cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir. Her iki cinsiyetten bireylerin, Türk doktorlardan aldıkları sağlık hizmetinden memnun oldukları

anlaşılmaktadır. Çok az bir oran farkı ile, Suriyeli kadınların (%50,5), Suriyeli erkeklere göre (%49,5) Türk doktorlardan daha memnun oldukları görülmektedir. Türkiye'de herhangi bir sağlık hizmeti almayan ya da Türk bir doktordan sağlık hizmeti almamış olan Suriyelilerde ise erkekler (%75,6) çoğunluktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerde cinsiyete göre Türk doktorlardan alınan sağlık hizmetinden memnun olma/olmama durumuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, cinsiyetin söz konusu düşüncede farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,007) (T.186).

Tablo 187. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumu

Uyruk				Suriyelilerin Türk Doktorlardan Aldığı Sağlık Hizmetinden Memnun Olma Durumları			
				Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	91	5	12	108
			Satır (%)	84,3%	4,6%	11,1%	100,0%
			Sütun (%)	30,4%	8,3%	29,3%	27,0%
		26-33	Sayı	90	17	14	121
			Satır (%)	74,4%	14,0%	11,6%	100,0%
			Sütun (%)	30,1%	28,3%	34,1%	30,3%
		34-41	Sayı	45	10	2	57
			Satır (%)	78,9%	17,5%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	15,1%	16,7%	4,9%	14,2%
		42-49	Sayı	49	14	9	72
			Satır (%)	68,1%	19,4%	12,5%	100,0%
			Sütun (%)	16,4%	23,3%	22,0%	18,0%
		50-57	Sayı	17	12	4	33
			Satır (%)	51,5%	36,4%	12,1%	100,0%
			Sütun (%)	5,7%	20,0%	9,8%	8,3%
		58-65	Sayı	7	2	0	9
			Satır (%)	77,8%	22,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,3%	3,3%	0,0%	2,3%

p=,002

Suriyeli bireylerin yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türk doktorlardan sağlık hizmeti almaktan memnun olanlar, genç Suriyelilerdir (18-25 (%30,4), 26-33 (%30,1). Türk doktorlardan aldıkları sağlık hizmetinden memnun olmayanlar ise yine memnun olanlarla aynı şekilde 26-33 (%28,3) yaş grubunda bulunanlardır. Türkiye'de sağlık hizmeti almamış olan ya da herhangi bir Türk doktordan sağlık hizmeti almamış olan Suriyelilerin çoğu ise yine 26-33 (%34,1) yaş grubunda bulunanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerde yaş grubuna göre Türk doktorlardan alınan sağlık hizmetinden memnun olma/olmama durumuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, yaş grubunun söz konusu düşüncede farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,002) (T.187).

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte, sağlık alanında yoğunluk artışı yaşanmıştır. Göçmenlerin daha rahat sağlık hizmeti alabilmeleri için Göçmen Sağlık Merkezleri açılmış ve buralarda Suriyeli sağlık çalışanları istihdam edilmiştir. Türklerin sağlık alanında yaşanan yoğunluk nedeni ile Göçmen Sağlık merkezlerinin iyi bir çözüm olduğunu düşündükleri ve Suriyelilerin de bu Göçmen Sağlık merkezlerinden ve burada istihdam edilen Suriyeli sağlık çalışanlarından memnun oldukları düşüncesi ile, Türk ve Suriyeli bireylere, "Suriyeli mülteciler sağlık hizmetini kimden almalılar'' sorusu sorulmuştur. Beklendiği gibi Türklerin büyük çoğunluğu (%70,5), "Suriyeli mülteciler sağlık hizmetini Suriyeli doktorlardan, diğer bir ifade ile Göçmen Sağlık Merkezlerinden almalılar'' düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Konu ile ilgili Türk katılımcılardan biri, "*Suriyeliler için açılan sağlık merkezleri var onlar gidip orada tedavi olabilirler ancak biz gidip orada tedavi olamayız. O yüzden gelip de devlet hastanelerini boşuna kalabalıklaştırmasınlar onlar yüzünden randevu alamaz olduk onlar yüzünden Türk doktorlar yurt dışına kaçar oldu gitsinler kendileri için açılan yerlerde tedavi olsunlar…*'' şeklinde ifadeler kullanarak, Suriyeli mültecilerin Suriyeli doktorlardan hizmet almaları gerektiği düşüncesini açıklamıştır. Türklerden ''Türk doktor'' (%29,5) cevabını verenlerin ortak gerekçesi ise "Suriyeli sağlık çalışanı istihdam edilmemeli'' düşüncesidir. Suriyeliler ise, beklenenin aksine, %69,3 oran ile "Türk doktor'' cevabını vermiştir. Suriyelilerin Türk doktor cevabını vermelerindeki ortak gerekçeleri ise "daha güvenilir sağlık hizmeti alabilmek'' şeklindedir. Diğer bir ifade ise, Suriyeliler Türk doktorları sağlık bilgisi açısından Suriyeli doktorlara göre daha güvenilir bulmaktadırlar. Suriyelilerden %30,8'inin "Suriyeli doktor'' cevabını vermesinin ortak gerekçesi ise "daha rahat sağlık hizmeti alabilmek'' şeklindedir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler, Suriyeli sağlık çalışanlarının bulunduğu ortamdan sağlık hizmeti aldıklarında daha rahat hissettiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında her iki uyruktan bireyler, "Türk doktor'' cevabını vermişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruğa ile Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, uyruğa göre söz konusu düşüncenin farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.188).

6.8. Mülteciler Sağlık Hizmetini Kimden Almalılar?

Tablo 188. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce

p=, 000			Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
			Türk Doktor	Suriyeli Doktor	
Uyruk	Türk	Sayı	118	282	400
		Satır (%)	29,5%	70,5%	100,0%
		Sütun (%)	29,9%	69,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	277	123	400
		Satır (%)	69,3%	30,8%	100,0%
		Sütun (%)	70,1%	30,4%	50,0%

Tablo 189. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Cinsiyet				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Türk Doktor	Suriyeli Doktor	
Kadın	Uyruk	Türk	Sayı	43	140	183
			Satır (%)	23,5%	76,5%	100,0%
			Sütun (%)	23,2%	75,3%	49,3%
		Suriyeli	Sayı	142	46	188
			Satır (%)	75,5%	24,5%	100,0%
			Sütun (%)	76,8%	24,7%	50,7%
	Toplam		Sayı	185	186	371
			Satır (%)	49,9%	50,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Erkek	Uyruk	Türk	Sayı	75	142	217
			Satır (%)	34,6%	65,4%	100,0%
			Sütun (%)	35,7%	64,8%	50,6%
		Suriyeli	Sayı	135	77	212
			Satır (%)	63,7%	36,3%	100,0%
			Sütun (%)	64,3%	35,2%	49,4%
	Toplam		Sayı	210	219	429
			Satır (%)	49,0%	51,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Kadın p=,000 Erkek p=,000

Konu her iki uyruktan bireylerin cinsiyetlerine göre incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden kadınların (%76,5) ve erkeklerin (%65,4) çoğunun "Suriyeli doktor'' cevabı verdiği görülmektedir. Suriyeli kadınların (%75,5) ve erkeklerin (%63,7) ise "Türk doktor'' cevabı verdiği görülmektedir. Cinsiyet değişkeni, Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar üzerinde etkilidir. Yani, kadınlarda (p=,000) ve erkeklerde (p=,000) uyruğa göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce farklılaşmaktadır. Suriyeli kadın ve erkeklerin doktor tercihlerini belirtirken 'kadın hastalar için kadın doktor' tercihinin

daha iyi olacağını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Bu durum, cinsiyet fark etmeksizin muhafazakâr tavrın göstergesi olarak yorumlanabilir (T.189).

Tablo 190. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Türk Doktor	Suriyeli Doktor	
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	30	64	94
			Satır (%)	31,9%	68,1%	100,0%
			Sütun (%)	25,4%	22,7%	23,5%
		26-33	Sayı	26	71	97
			Satır (%)	26,8%	73,2%	100,0%
			Sütun (%)	22,0%	25,2%	24,3%
		34-41	Sayı	28	65	93
			Satır (%)	30,1%	69,9%	100,0%
			Sütun (%)	23,7%	23,0%	23,3%
		42-49	Sayı	23	50	73
			Satır (%)	31,5%	68,5%	100,0%
			Sütun (%)	19,5%	17,7%	18,3%
		50-57	Sayı	1	9	10
			Satır (%)	10,0%	90,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,8%	3,2%	2,5%
		58-65	Sayı	4	15	19
			Satır (%)	21,1%	78,9%	100,0%
			Sütun (%)	3,4%	5,3%	4,8%
		66+	Sayı	6	8	14
			Satır (%)	42,9%	57,1%	100,0%
			Sütun (%)	5,1%	2,8%	3,5%
	Toplam		Sayı	118	282	400
			Satır (%)	29,5%	70,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	87	21	108
			Satır (%)	80,6%	19,4%	100,0%
			Sütun (%)	31,4%	17,1%	27,0%
		26-33	Sayı	84	37	121
			Satır (%)	69,4%	30,6%	100,0%
			Sütun (%)	30,3%	30,1%	30,3%
		34-41	Sayı	40	17	57
			Satır (%)	70,2%	29,8%	100,0%
			Sütun (%)	14,4%	13,8%	14,2%
		42-49	Sayı	46	26	72
			Satır (%)	63,9%	36,1%	100,0%
			Sütun (%)	16,6%	21,1%	18,0%
		50-57	Sayı	13	20	33
			Satır (%)	39,4%	60,6%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	16,3%	8,3%
		58-65	Sayı	7	2	9
			Satır (%)	77,8%	22,2%	100,0%
			Sütun (%)	2,5%	1,6%	2,3%
	Toplam		Sayı	277	123	400
			Satır (%)	69,3%	30,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Yaş Grubu p=,617 Suriyeli Yaş Grubu p=,001

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden her yaş grubunda bulunan bireylerin "Suriyeli doktor'' cevabını verdiği görülmektedir. Türklerden en fazla "Suriyeli doktor'' cevabını verenler 26-33 (%73,2) yaş grubunda bulunanlardır. Suriyelilerden ise 50-57 (%60,6) yaş grubunda bulunanlar haricinde, her yaş grubundan bireylerin "Türk doktor'' cevabını verdiği görülmektedir. Türklerde yaş grubuna göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlı değildir. Yani, yaş grubu söz konusu düşünceyi etkilememektedir (p=,617). Suriyelilerde ise Türklerin aksine Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Yani, yaş grubu söz konusu düşünceyi etkilemektedir (p=,000) (T.190).

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanların "Suriyeli doktor'' cevabı verdiği görülürken, Suriyelilerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanların "Türk doktor'' cevabı verdiği görülmektedir. Türklerden en fazla "Suriyeli doktor'' cevabını verenlerin eğitim düzeyi "lise'' (%68,2) iken, Suriyelilerden en fazla "Türk doktor'' cevabını verenlerin eğitim düzeyi "ilköğretim'' (%65,9) şeklindedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, Türklerin eğitim durumu açısından farklılaşmadığını göstermektedir (p=,234). Türklerin aksine Suriyelilerde eğitim durumuna göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun farklılaştığını göstermektedir (p=,000) (T.191).

Tablo 191. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce		Toplam
				Türk Doktor	Suriyeli Doktor	
Türk	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	2	5	7
			Satır (%)	28,6%	71,4%	100,0%
			Sütun (%)	1,7%	1,8%	1,8%
		İlköğretim	Sayı	16	65	81
			Satır (%)	19,8%	80,2%	100,0%
			Sütun (%)	13,6%	23,0%	20,3%
		Ortaöğretim	Sayı	25	44	69
			Satır (%)	36,2%	63,8%	100,0%
			Sütun (%)	21,2%	15,6%	17,3%
		Lise	Sayı	47	101	148
			Satır (%)	31,8%	68,2%	100,0%
			Sütun (%)	39,8%	35,8%	37,0%
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	28	67	95
			Satır (%)	29,5%	70,5%	100,0%
			Sütun (%)	23,7%	23,8%	23,8%
	Toplam		Sayı	118	282	400
			Satır (%)	29,5%	70,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	56	45	101
			Satır (%)	55,4%	44,6%	100,0%
			Sütun (%)	20,2%	36,6%	25,3%
		İlköğretim	Sayı	116	60	176
			Satır (%)	65,9%	34,1%	100,0%
			Sütun (%)	41,9%	48,8%	44,0%
		Ortaöğretim	Sayı	35	4	39
			Satır (%)	89,7%	10,3%	100,0%
			Sütun (%)	12,6%	3,3%	9,8%
		Lise	Sayı	51	11	62
			Satır (%)	82,3%	17,7%	100,0%
			Sütun (%)	18,4%	8,9%	15,5%
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	19	3	22
			Satır (%)	86,4%	13,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,9%	2,4%	5,5%
	Toplam		Sayı	277	123	400
			Satır (%)	69,3%	30,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Eğitim Durumu p=,234 Suriyeli Eğitim Durumu p=,000

Bireylerin uyruklarına ve medeni durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden her medeni durum grubunda bulunanların "Suriyeli doktor'' cevabı verdiği görülmektedir. Suriyelilerden ise her medeni durum grubunda bulunanların "Türk doktor'' cevabını verdiği görülmektedir. Türklerden ''Suriyeli doktor'' cevabını en fazla verenlerin "evli'' (%70) olduğu görülürken, Suriyelilerden en fazla "Türk doktor'' cevabını verenlerin yine "evli'' (%68,8) olduğu görülmektedir. Türklerde (p=,600) ve Suriyelilerde (p=,816) medeni duruma

göre Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini kimden alması gerektiğine yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, medeni durumun farklılaşmadığını göstermektedir (T.192).

Tablo 192. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce

				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetini Kimden Alması Gerektiğine Yönelik Düşünce		
Uyruk				**Türk Doktor**	**Suriyeli Doktor**	**Toplam**
Türk	Medeni Durum	Bekâr	Sayı	39	88	127
			Satır (%)	30,7%	69,3%	100,0%
			Sütun (%)	33,1%	31,2%	31,8%
		Evli	Sayı	73	170	243
			Satır (%)	30,0%	70,0%	100,0%
			Sütun (%)	61,9%	60,3%	60,8%
		Dul	Sayı	3	16	19
			Satır (%)	15,8%	84,2%	100,0%
			Sütun (%)	2,5%	5,7%	4,8%
		Boşanmış	Sayı	3	8	11
			Satır (%)	27,3%	72,7%	100,0%
			Sütun (%)	2,5%	2,8%	2,8%
	Toplam		Sayı	118	282	400
			Satır (%)	29,5%	70,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Medeni Durum	Bekâr	Sayı	47	18	65
			Satır (%)	72,3%	27,7%	100,0%
			Sütun (%)	17,0%	14,6%	16,3%
		Evli	Sayı	212	96	308
			Satır (%)	68,8%	31,2%	100,0%
			Sütun (%)	76,5%	78,0%	77,0%
		Dul	Sayı	17	9	26
			Satır (%)	65,4%	34,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,1%	7,3%	6,5%
		Boşanmış	Sayı	1	0	1
			Satır (%)	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,4%	0,0%	0,3%
	Toplam		Sayı	277	123	400
			Satır (%)	69,3%	30,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Medeni Durum p=,600 Suriyeli Medeni Durum p=,816

6.9. Mültecilerin Sağlık Sorunları

Tablo 193. Suriyeli Mültecilerin Sahip Oldukları Sağlık Sorunları

			Suriyeli Mültecilerin Sahip Olduğu Sağlık Sorunları						Toplam
			Cilt	İç hastalıkları	Psikolojik nedenler	Göğüs hastalıkları	Göz hastalıkları	Sağlık sorunu yok	
Uyruk	Suriyeli	Sayı	24	130	7	20	2	217	400
		Satır (%)	6,0%	32,5%	1,8%	5,0%	0,5%	54,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin yaşadıkları sağlık sorunlarını tespit edebilmek amacıyla, Suriyeli mültecilere "sağlık sorunlarınız genelde hangisinden kaynaklanıyor'' sorusu sorularak kapalı uçlu cevaplardan birinin seçilmesi istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Suriyelilerin yarısından fazlasının (%54,3) herhangi bir sağlık problemi yaşamadığı görülmektedir. En fazla yaşanan sağlık sorunu ise "iç hastalıkları'' (%32,5) şeklindedir. İkinci sırada "cilt'' (%6), üçüncü sırada "göğüs hastalıkları (solunum yolu ile ilgili sorunlar)'' (%5), dördüncü sırada "psikolojik nedenler'' (%1,8), beşinci sırada ise göz hastalıkları (%0,5) gelmektedir. Genel olarak bakıldığında Suriyeli mültecilerin sağlık sorunu yaşamadıkları söylenebilir (T.193).

Tablo 194. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyete Göre Sahip Oldukları Sağlık Sorunları

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sahip Olduğu Sağlık Sorunları						Toplam
				Cilt	İç hastalıkları	Psikolojik nedenler	Göğüs hastalıkları	Göz hastalıkları	Sağlık sorunu yok	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	12	60	5	2	2	107	188
			Satır (%)	6,4%	31,9%	2,7%	1,1%	1,1%	56,9%	100,0%
			Sütun (%)	50,0%	46,2%	71,4%	10,0%	100,0%	49,3%	47,0%
		Erkek	Sayı	12	70	2	18	0	110	212
			Satır (%)	5,7%	33,0%	0,9%	8,5%	0,0%	51,9%	100,0%
			Sütun (%)	50,0%	53,8%	28,6%	90,0%	0,0%	50,7%	53,0%
	Toplam		Sayı	24	130	7	20	2	217	400
			Satır (%)	6,0%	32,5%	1,8%	5,0%	0,5%	54,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,008

Suriyeli mültecilerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, erkeklerin (%53) kadınlara göre (%47) daha fazla sağlık sorunu yaşadığı görülmektedir. Suriyeli kadınların (%31,9) ve erkeklerin (%33) en fazla yaşadıkları sağlık sorunu iç hastalıklarıdır. En az yaşanan sağlık sorunu ise, göz hastalıklarıdır. Ki kare test

sonuçlarına göre Suriyelilerde cinsiyet ile sahip oldukları hastalık arasındaki ilişki anlamlıdır. Yani hastalıklar cinsiyete göre farlılık göstermektedir (p=,008) (T.194).

Tablo 195. Suriyeli Mültecilerin Yaş Grubuna Göre Sahip Oldukları Sağlık Sorunları

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sahip Olduğu Sağlık Sorunları						Toplam
				Cilt	İç hastalıkları	Psikolojik nedenler	Göğüs hastalıkları	Göz hastalıkları	Sağlık sorunu yok	
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	10	7	2	4	0	85	108
			Satır (%)	9,3%	6,5%	1,9%	3,7%	0,0%	78,7%	100,0%
			Sütun (%)	41,7%	5,4%	28,6%	20,0%	0,0%	39,2%	27,0%
		26-33	Sayı	9	28	2	8	2	72	121
			Satır (%)	7,4%	23,1%	1,7%	6,6%	1,7%	59,5%	100,0%
			Sütun (%)	37,5%	21,5%	28,6%	40,0%	100,0%	33,2%	30,3%
		34-41	Sayı	1	19	0	6	0	31	57
			Satır (%)	1,8%	33,3%	0,0%	10,5%	0,0%	54,4%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	14,6%	0,0%	30,0%	0,0%	14,3%	14,2%
		42-49	Sayı	3	42	2	2	0	23	72
			Satır (%)	4,2%	58,3%	2,8%	2,8%	0,0%	31,9%	100,0%
			Sütun (%)	12,5%	32,3%	28,6%	10,0%	0,0%	10,6%	18,0%
		50-57	Sayı	1	25	1	0	0	6	33
			Satır (%)	3,0%	75,8%	3,0%	0,0%	0,0%	18,2%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	19,2%	14,3%	0,0%	0,0%	2,8%	8,3%
		58-65	Sayı	0	9	0	0	0	0	9
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	6,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%
	Toplam		Sayı	24	130	7	20	2	217	400
			Satır (%)	6,0%	32,5%	1,8%	5,0%	0,5%	54,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli mültecilerin yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, yaş azaldıkça sağlık sorunu yaşamama durumunda da artış görülmektedir. Diğer bir ifade ile yaşlılar gençlere göre daha fazla sağlık sorunu yaşamaktadırlar. Suriyelilerin en fazla yaşadıkları sağlık sorunu olan iç hastalıkları, en fazla 42-49 (%58,3) yaş grubunda görülmektedir. İkinci sırada en fazla yaşanan sağlık sorunu olan cilt sorunları ise 18-25 (%9,3) yaş grubundaki bireylerde görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin yaş grupları ile sahip oldukları hastalıklar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yani, yaş grupları sahip olunan hastalık üzerinde etkilidir (p=,000). (T.195).

Tablo 196. Türklerin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme

			Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	171	110	119	400
		Satır (%)	42,8%	27,5%	29,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeleri ile birlikte, Türkiye'de artık görülmeyen bazı hastalıkların yeniden görülmeye başlaması, sağlık alanında önemli bir problem olarak yer edinmiştir. Suriyeli mültecilerin sağlık alanında geri kalmış bir toplum olması nedeniyle, sağlık sorunu yaşayanların çoğunlukta olduğu ve Türklerin de Suriyelilerin temizliğe önem veren bir toplum olmamaları nedeniyle sağlık sorunları yaşadığı varsayımı ile, Türklere "Suriyeli mültecilerin yaşadıkları sağlık sorunlarının kişisel bakım kurallarına vs. önem vermediklerinden kaynaklandığını mı düşünüyorsunuz?'' sorusu sorulmuştur. Sağlık sorunu yaşayan Suriyelilerin çoğunlukta olduğu varsayımı tablo 197'de doğrulanamamıştır. Ancak, ikinci varsayım olan Türklerin Suriyelilerin temizliğe önem veren bir toplum olmamaları nedeniyle sağlık sorunları yaşadıklarına yönelik düşünceleri olduğu varsayımı, tablo 196 ile doğrulanmıştır. Türklerin %42,8'i "evet'' cevabını vermiştir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını söyleyenler ise (%29,8), hayır cevabını verenlerden (%27,5) sayı ve oran bakımından fazladır. Türklerden hayır cevabını verenlerin, Suriyelilerin yaşadıkları sağlık problemlerinin "savaş'' kaynaklı olduğunu düşündükleri, saha araştırmaları sırasında kullandıkları ortak ifadelerden hareketle anlaşılmıştır (T.196).

Türk uyruklu bireylerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, verilen cevaplarda cinsiyet bakımından önemli bir fark görülmemektedir. Türk kadınlarının %33,3'ü, erkeklerin ise %50,7'si "evet'' cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin cinsiyetleri ile Suriyeli mültecilerin sağlık sorunlarının kişisel bakım kurallarına vs. önem vermemeleri nedeniyle kaynaklandığını düşünme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (T.197).

Tablo 197. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme Durumu

p=,000				**Suriyeli Mültecilerin Sağlık Sorunlarının Kişisel Bakım Kurallarına vs. Önem Vermemeleri Nedeniyle Kaynaklandığını Düşünme**			
				Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	61	47	75	183
			Satır (%)	33,3%	25,7%	41,0%	100,0%
			Sütun (%)	35,7%	42,7%	63,0%	45,8%
		Erkek	Sayı	110	63	44	217
			Satır (%)	50,7%	29,0%	20,3%	100,0%
			Sütun (%)	64,3%	57,3%	37,0%	54,3%
	Toplam		Sayı	171	110	119	400
			Satır (%)	42,8%	27,5%	29,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

6.10. Sağlık Durumuna Göre Türkiye-Suriye Karşılaştırması

Tablo 198. Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce

			Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce			
			Suriye'de	**Türkiye'de**	**Değişmedi**	**Toplam**
Uyruk	Suriyeli	Sayı	74	45	281	400
		Satır (%)	18,5%	11,3%	70,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Suriye'de yaşadıkları süreç içerisindeki sağlık durumları ve Türkiye'ye geldikleri andan itibaren Türkiye'de yaşadıkları süreç içerisindeki sağlık durumlarını karşılaştırabilmek amacıyla, Suriyeli bireylere, "sağlık durumunuz Suriye'de yaşadığınız dönemde mi iyiydi yoksa Türkiye'de yaşadığınız dönemde mi daha iyi?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin büyük çoğunluğu (%70,3) sağlık durumlarının Türkiye'ye geldikten sonra değişmediğini belirtmiştir. Suriyelilerin %18,5'i ise sağlık durumunun Suriye'de daha iyi olduğunu belirtirken, %11,3'ü Türkiye'de daha iyi durumda olduğunu ifade etmiştir (T.198).

Suriyelilerin cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, sağlık durumlarının değişmediğini söyleyen kadınlar (%71,3) erkeklerden (%69,3) fazladır. Sağlık durumunun Suriye'de iyi olduğunu söyleyen erkekler ise (%22,2) kadınlardan (%14,4) fazladır. Sağlık durumum Türkiye'de daha iyi diyen kadınlar (%14,4) erkeklerden (%8,5) fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerde

cinsiyete göre Suriyeli mültecilerin sağlık durumlarının nerede daha iyi olduğuna yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin söz konusu düşünce üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (p=041) (T.199).

Tablo 199. Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede İyi Olduğuna Yönelik Düşünce			Toplam
				Suriye'de	Türkiye'de	Değişmedi	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	27	27	134	188
			Satır (%)	14,4%	14,4%	71,3%	100,0%
			Sütun (%)	36,5%	60,0%	47,7%	47,0%
		Erkek	Sayı	47	18	147	212
			Satır (%)	22,2%	8,5%	69,3%	100,0%
			Sütun (%)	63,5%	40,0%	52,3%	53,0%
	Toplam		Sayı	74	45	281	400
			Satır (%)	18,5%	11,3%	70,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,041

Tablo 200. Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede Daha İyi Olduğuna Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede İyi Olduğuna Yönelik Düşünce			Toplam
				Suriye'de	Türkiye'de	Değişmedi	
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	4	7	97	108
			Satır (%)	3,7%	6,5%	89,8%	100,0%
			Sütun (%)	5,4%	15,6%	34,5%	27,0%
		26-33	Sayı	18	12	91	121
			Satır (%)	14,9%	9,9%	75,2%	100,0%
			Sütun (%)	24,3%	26,7%	32,4%	30,3%
		34-41	Sayı	12	8	37	57
			Satır (%)	21,1%	14,0%	64,9%	100,0%
			Sütun (%)	16,2%	17,8%	13,2%	14,2%
		42-49	Sayı	24	12	36	72
			Satır (%)	33,3%	16,7%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	32,4%	26,7%	12,8%	18,0%
		50-57	Sayı	13	3	17	33
			Satır (%)	39,4%	9,1%	51,5%	100,0%
			Sütun (%)	17,6%	6,7%	6,0%	8,3%
		58-65	Sayı	3	3	3	9
			Satır (%)	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
			Sütun (%)	4,1%	6,7%	1,1%	2,3%
	Toplam		Sayı	74	45	281	400
			Satır (%)	18,5%	11,3%	70,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli mültecilerin yaş gruplarına göre konu incelendiğinde, genel olarak her yaştan bireylerin sağlık durumlarının iki ülke arasında değişiklik göstermediği

anlaşılmaktadır. Sağlık durumunun değişmediğini belirtenler 18-25 (%89,8) ve 26-33 (%75,2) yaş gruplarında bulunanlardır. Diğer bir ifade ile Suriyeli gençlerin sağlık durumları iki ülke arasında değişiklik göstermemiştir. Sağlık durumum Suriye'de daha iyiydi diyenlerin çoğu ise 50-57 (%39,4) yaş grubunda bulunanlardır. İkinci sırada ise eşit oranlarla (%33,3) 42-49 ve 58-65 yaş gruplarındaki bireyler bulunmaktadır. Sağlık durumum Türkiye'de daha iyi diyenlerin çoğu ise 42-49 (%16,7) yaş grubundakilerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin yaş gruplarına göre sağlık durumunun nerede daha iyi olduğuna yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000) (T.200).

Tablo 201. Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünceye Göre Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede İyi Olduğuna Yönelik Düşünce

				Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarının Nerede İyi Olduğuna Yönelik Düşünce			
Uyruk				**Suriye'de**	**Türkiye'de**	**Değişmedi**	**Toplam**
Suriyeli	Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Konusunda Gerekli Koşulları Sağladığına Yönelik Düşünce	Evet	Sayı	56	41	234	331
			Satır (%)	16,9%	12,4%	70,7%	100,0%
			Sütun (%)	75,7%	91,1%	83,3%	82,8%
		Hayır	Sayı	12	2	16	30
			Satır (%)	40,0%	6,7%	53,3%	100,0%
			Sütun (%)	16,2%	4,4%	5,7%	7,5%
		Fikrim yok	Sayı	6	2	31	39
			Satır (%)	15,4%	5,1%	79,5%	100,0%
			Sütun (%)	8,1%	4,4%	11,0%	9,8%
	Toplam		Sayı	74	45	281	400
			Satır (%)	18,5%	11,3%	70,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,017

Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşünce her iki uyruk açısından incelenmişti. Bu konu ile Suriyeli mültecilerin sağlık durumlarının nerede daha iyi olduğu durumu çapraz tablo ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre, sağlık hizmetlerine erişimlerimiz konusunda gerekli koşullar sağlandı (evet) diyenler, sağlık durumum Türkiye'de daha iyi (%91,1) cevabını vermiştir. Sağlık hizmetlerine erişimlerimiz konusunda gerekli koşullar sağlanmadı (hayır) diyenler ise, sağlık durumum Suriye'de daha iyiydi cevabını vermiştir. Sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulların sağlanması hakkında bir fikri olmadığını belirtenler ise, sağlık durumum değişmedi (%11) cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında, Suriyeli

mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulların sağlanması durumunun, Suriyeli mültecilerin sağlık durumlarının Suriye'ye göre Türkiye'de daha iyi olması ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerde, Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşünce ile sağlık durumlarının nerede daha iyi olduğuna yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, sağlanan sağlık hizmetlerinin, sağlık durumlarının nerede iyi olduğuna yönelik düşünce üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (p=,017) (T.201).

6.11. Suriyelilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu

Tablo 202. Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu

			Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	25	302	73	400
		Satır (%)	6,3%	75,5%	18,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Daha önce, Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi il birlikte, Türkiye'de uzun süredir görülmeyen bazı hastalıkların yeniden görülmeye başlandığından bahsetmiştik. Konu ile ilgili detaylı bilgi elde edebilmek amacıyla, Türk uyruklu bireylere, "Suriyeli mültecilerden kaynaklanan, Türkiye'de artık görülmeyen bir hastalığa yakalandınız mı/çocuklarınızdan ya da çevrenizden birileri yakalandı mı? (El-ayak hastalığı, sıtma, çocuk felci vs.)'' sorusu sorulmuştur. Soru önyargılı bir soru gibi görülmesine rağmen, Türkiye'de Suriyeli mültecilerden kaynaklanan hastalıkların yeniden görülmeye başlandığı bir gerçektir. Dolayısıyla Türklere sorulan bu soru ile, durumun ne düzeyde olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre, Türklerin %75,5'inin Suriyelilerden kaynaklanan hastalıkların Türkiye'de görülmeye başladığı durumundan haberdar olduğu ancak kendisinin ya da tanıdıklarından birinin bu hastalıklardan herhangi birine yakalanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türklerin %18,3'ünün ise bu konu hakkında bir fikri olmadığı anlaşılmıştır. Türklerin %6,3'ü ise, kendisinin, çocuklarının ya da çevresinden

birilerinin Suriyeli mültecilerden kaynaklanan hastalıklara yakalandıklarını belirtmişlerdir. Örneğin "evet'' cevabını veren Türklerden biri, "*Suriyeliler ilk geldikleri zaman benim çocuğumun sınıfında da Suriyeli bir çocuk vardı çocuğum o zaman hasta olmuştu doktora gittim el ayak hastalığı dedi Suriyeliler gelince olmuş bu hastalık da çocuğun tırnakları falan döküldü yara oldu elleri falan*…'' ifadelerini kullanarak, Suriyelilerden kaynaklanan "el ayak hastalığına'' çocuğunun yakalandığını ifade etmiştir. Genel olarak bakıldığında, Suriyelilerden kaynaklanan herhangi bir hastalığa yakalanma oranı oldukça düşüktür (T.202).

Türklerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türk erkeklerinin (%60) Türk kadınlarına göre (%40) kendisinin, çocuklarının ya da çevresinden birilerinin Suriyeli mültecilerden kaynaklanan bir hastalığa yakalanma oranı daha yüksektir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde cinsiyete göre kendisinin ya da yakınlarının Suriyeli mültecilerden kaynaklanan bir hastalığa yakalanma durumu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,034) (T.203).

Tablo 203. Cinsiyete Göre Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu

Uyruk				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Türk	Türklerin/Yakınlarının Suriyeli Mültecilerden Kaynaklanan Bir Hastalığa Yakalanma Durumu	Evet	Sayı	10	15	25
			Satır (%)	40,0%	60,0%	100,0%
			Sütun (%)	5,5%	6,9%	6,3%
		Hayır	Sayı	149	153	302
			Satır (%)	49,3%	50,7%	100,0%
			Sütun (%)	81,4%	70,5%	75,5%
		Fikrim yok	Sayı	24	49	73
			Satır (%)	32,9%	67,1%	100,0%
			Sütun (%)	13,1%	22,6%	18,3%
	Toplam		Sayı	183	217	400
			Satır (%)	45,8%	54,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,034

Suriyeli mültecilerden kaynaklanan, Türkiye'de artık görülmeyen hastalıkların yeniden görülmeye başlaması durumunun, Suriyeli mülteciler Türkiye'ye gelirken sağlık kontrolünden geçip geçmediği ile ilgili olabileceği düşüncesi ile, Suriyeli mültecilere "Suriye'den Türkiye'ye gelirken herhangi bir sağlık kontrolünden geçtiniz mi?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin %68'i "evet'' cevabını verirken, %32'si "hayır'' cevabını vermiştir. Evet cevabını verenler,

sınırdan geçerken ateş ölçme, kulak-burun-boğaz muayenesi gibi temel kontrollerin yapıldığını belirtmişlerdir. Hayır cevabını verenlerin çoğunun ise kullandıkları ifadelerden Türkiye'ye "kaçak yollardan'' girdikleri, dolayısıyla herhangi bir sağlık kontrolünden geçmedikleri anlaşılmıştır. Örneğin Suriyeli bir katılımcı konu ile ilgili, "*ben, abim, kuzenlerim Türkiye'ye kaçak olarak geldik 5 sene önce çalışmak için geldik çünkü orada savaştan dolayı iş bulamıyoruz sonra ailelerimiz de geldi biz düzen kurunca sonra kimliklerimizi aldık (geçici koruma kimlik belgesi) o yüzden biz sınırda kimseyi görmedik…*'' ifadelerini kullanarak, Türkiye'ye kaçak olarak giriş yaptığı için sağlık kontrolü ile karşılaşmadığını belirtmiştir. Kaçak yollardan giriş yapmadığı halde herhangi bir sağlık kontrolü görmediğini belirtenler de olmuştur. Genel olarak bakıldığında, Suriyelilerin Türkiye'ye gelirken sınırda sağlık kontrollerinden geçtikleri görülmektedir. (T.204).

6.12. Mültecilerin Sınırdan Geçerken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu

Tablo 204. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu

			Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Suriyeli	Sayı	272	128	400
		Satır (%)	68,0%	32,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli bireylerin cinsiyetlerine ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Suriyelilerden "evet'' cevabını verenlerin %60,7'si kadınlar, %39,3'ü ise erkeklerdir. "Hayır'' cevabını verenlerin %82'si erkek, %18'i kadındır. Diğer bir ifade ile, Türkiye'ye kaçak yolardan girenlerin çoğu erkeklerdir. Sağlık kontrolünden geçenlerin büyük çoğunluğu 26-33 (%27,9) yaş grubundakilerdir. Sağlık kontrolünden geçmediğini belirtenlerin büyük çoğunluğu ise yine 26-33 (%35,2) yaş grubundakilerdir. Kadınlardan sağlık kontrolünden geçtim diyenlerin çoğu 18-25 (%30,3) yaş grubundakilerken, sağlık kontrolünden geçmedim diyen kadınların çoğu 26-33 (%34,8) yaş grubundakilerdir. Erkeklerden sağlık

kontrolünden geçtim diyenlerin çoğu 26-33 (%25,2) yaş grubundakilerken, sağlık kontrolünden geçmedim diyenlerin çoğu da (%35,2) yine 26-33 yaş grubundakilerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerden Türkiye'ye gelirken sağlık kontrolünden geçenlerde cinsiyete göre yaş grubu farklılaşmaktadır (p=,000). Suriyelilerden Türkiye'ye gelirken sağlık kontrolünden geçmeyenlerde ise cinsiyete göre yaş grubu farklılaşmamaktadır (p=,908) (T.205).

Tablo 205. Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçme Durumu

Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelirken Sağlık Kontrolünden Geçip Geçmeme Durumu				**Yaş Grubu**						**Toplam**
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	
Evet	Cinsiyet	Kadın	Sayı	50	49	24	35	6	1	165
			Satır (%)	30,3%	29,7%	14,5%	21,2%	3,6%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	64,5%	58,5%	67,3%	27,3%	16,7%	60,7%
		Erkek	Sayı	25	27	17	17	16	5	107
			Satır (%)	23,4%	25,2%	15,9%	15,9%	15,0%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	35,5%	41,5%	32,7%	72,7%	83,3%	39,3%
	Toplam		Sayı	75	76	41	52	22	6	272
			Satır (%)	27,6%	27,9%	15,1%	19,1%	8,1%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Cinsiyet	Kadın	Sayı	7	8	3	4	1	0	23
			Satır (%)	30,4%	34,8%	13,0%	17,4%	4,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	21,2%	17,8%	18,8%	20,0%	9,1%	0,0%	18,0%
		Erkek	Sayı	26	37	13	16	10	3	105
			Satır (%)	24,8%	35,2%	12,4%	15,2%	9,5%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	78,8%	82,2%	81,3%	80,0%	90,9%	100,0%	82,0%
	Toplam		Sayı	33	45	16	20	11	3	128
			Satır (%)	25,8%	35,2%	12,5%	15,6%	8,6%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,003 Hayır p=,908

6.13. Mevcut Suriyeli Nüfusun Türkiye'deki Sağlık Alanına Etkisi

Tablo 206. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce**			**Toplam**
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	
Uyruk	Türk	Sayı	257	92	51	400
		Satır (%)	64,3%	23,0%	12,8%	100,0%
		Sütun (%)	76,5%	26,5%	43,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	79	255	66	400
		Satır (%)	19,8%	63,7%	16,5%	100,0%
		Sütun (%)	23,5%	73,5%	56,4%	50,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte sağlık alanında yaşanan yoğunluk durumunun, Türkler ve Suriyeliler açısından değerlendirilmesi amacıyla her iki uyruktan bireylere, "Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun, sağlık alanını olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin %64,3'ü evet, %23,'ü hayır, %12,8'i ise fikrim yok cevaplarını vermiştir. Suriyelilerin ise %19,8'i evet, %63,7'si hayır, %16,6'sı, fikrim yok cevabını vermiştir. Türklerin "evet'' cevabını vermelerindeki ortak gerekçeleri, "Türkiye'deki sağlık sektöründeki yoğunluğun ve Türk doktorların yurt dışına gitmelerinin nedeni Suriyelilerdir'' düşüncesidir. Suriyelilerin "hayır'' cevabını vermelerindeki ortak gerekçeleri ise "biz yük olmuyoruz'' düşüncesidir. Genel olarak bakıldığında, Türkler Suriyelilerin sağlık alanında olumsuz etkilere neden olduğunu düşünürken, Suriyeliler olumsuz bir etkiye neden olmadıklarını düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre uyruğa göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz yönde etkilediğine yönelik düşünce farklılık göstermektedir. Yani aralarında anlamlı ilişki vardır (T.206).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, uyrukların cinsiyetleri açısından önemli bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz yönde etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,910), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz yönde etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,411) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,402) anlamlı değildir. Bu, uyruk değişkeninin cinsiyete göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.207).

Tablo 207. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	125	132	257
			Satır (%)	48,6%	51,4%	100,0%
			Sütun (%)	76,2%	76,7%	76,5%
		Suriyeli	Sayı	39	40	79
			Satır (%)	49,4%	50,6%	100,0%
			Sütun (%)	23,8%	23,3%	23,5%
	Toplam		Sayı	164	172	336
			Satır (%)	48,8%	51,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	38	54	92
			Satır (%)	41,3%	58,7%	100,0%
			Sütun (%)	24,4%	28,3%	26,5%
		Suriyeli	Sayı	118	137	255
			Satır (%)	46,3%	53,7%	100,0%
			Sütun (%)	75,6%	71,7%	73,5%
	Toplam		Sayı	156	191	347
			Satır (%)	45,0%	55,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	20	31	51
			Satır (%)	39,2%	60,8%	100,0%
			Sütun (%)	39,2%	47,0%	43,6%
		Suriyeli	Sayı	31	35	66
			Satır (%)	47,0%	53,0%	100,0%
			Sütun (%)	60,8%	53,0%	56,4%
	Toplam		Sayı	51	66	117
			Satır (%)	43,6%	56,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,910 Hayır p=,411 Fikrim yok p=,402

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden "evet'' cevabını verenlerin çoğu 18-25 (%25,7) yaş grubunda iken, Suriyelilerden "hayır'' cevabını verenlerin çoğu 26-33 (%28,6) yaş grubundakilerdir. Genel olarak bakıldığında Türklerden her yaş grubundan bireylerin (50-57 hariç) "evet'' cevabı verdiği görülürken, Suriyelilerden her yaş grubundan bireylerin "hayır'' cevabı verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz yönde etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,021), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz yönde etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,010) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı

değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,069) (T.208).

Tablo 208. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Sağlık Alanını Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	66	60	61	48	2	8	12	257
			Satır (%)	25,7%	23,3%	23,7%	18,7%	0,8%	3,1%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	72,5%	72,3%	83,6%	81,4%	33,3%	66,7%	100,0%	76,5%
		Suriyeli	Sayı	25	23	12	11	4	4	0	79
			Satır (%)	31,6%	29,1%	15,2%	13,9%	5,1%	5,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	27,5%	27,7%	16,4%	18,6%	66,7%	33,3%	0,0%	23,5%
	Toplam		Sayı	91	83	73	59	6	12	12	336
			Satır (%)	27,1%	24,7%	21,7%	17,6%	1,8%	3,6%	3,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	14	25	20	20	5	7	1	92
			Satır (%)	15,2%	27,2%	21,7%	21,7%	5,4%	7,6%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	17,1%	25,5%	35,7%	29,0%	17,2%	58,3%	100,0%	26,5%
		Suriyeli	Sayı	68	73	36	49	24	5	0	255
			Satır (%)	26,7%	28,6%	14,1%	19,2%	9,4%	2,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	82,9%	74,5%	64,3%	71,0%	82,8%	41,7%	0,0%	73,5%
	Toplam		Sayı	82	98	56	69	29	12	1	347
			Satır (%)	23,6%	28,2%	16,1%	19,9%	8,4%	3,5%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	14	12	12	5	3	4	1	51
			Satır (%)	27,5%	23,5%	23,5%	9,8%	5,9%	7,8%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	48,3%	32,4%	57,1%	29,4%	37,5%	100,0%	100,0%	43,6%
		Suriyeli	Sayı	15	25	9	12	5	0	0	66
			Satır (%)	22,7%	37,9%	13,6%	18,2%	7,6%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	51,7%	67,6%	42,9%	70,6%	62,5%	0,0%	0,0%	56,4%
	Toplam		Sayı	29	37	21	17	8	4	1	117
			Satır (%)	24,8%	31,6%	17,9%	14,5%	6,8%	3,4%	0,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,021 Hayır p=,010 Fikrim yok p=,069

7. EKONOMİK ALANA YÖNELİK SÜREÇ

7.1. Mevcut Suriyeli Nüfusun Türkiye'deki Ekonomik Alana Etkisi

Tablo 209. Uyruğa Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

p=,000			Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	328	50	22	400
		Satır (%)	82,0%	12,5%	5,5%	100,0%
		Sütun (%)	75,6%	19,3%	20,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	106	209	85	400
		Satır (%)	26,5%	52,3%	21,3%	100,0%
		Sütun (%)	24,4%	80,7%	79,4%	50,0%
Toplam		Sayı	434	259	107	800
		Satır (%)	54,3%	32,4%	13,4%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte, önemli mesele haline gelen alanlardan biri de "ekonomi'' olmuştur. Çünkü ekonomi genel olarak eğitim, sağlık, istihdam gibi temel konuları barındıran bir alandır. Dolayısıyla Suriyeliler, Türkiye'nin ekonomisini de etkilemişlerdir. Konu ile ilgili her iki uyruktan bireylere "Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Buna göre Türklerin %82'si evet cevabını verirken, %12,5'i hayır, %5,5'i ise fikrim yok cevabını vermiştir. Suriyelilerin ise %26,5'i evet, %52,3'ü hayır, %21,3'ü fikrim yok cevabını vermiştir. Türkler Suriyelilerin Türkiye'deki ekonomiyi olumsuz yönde etkilediğini düşünürken, Suriyeliler tam tersi yönde düşünmektedirler. Türklerin "evet'' cevabını vermelerinin temel gerekçesi "Suriyelilerin Türkiye üzerindeki maddi külfeti'' şeklindedir. Suriyelilerin "hayır'' cevabını vermelerinin temel gerekçesi ise "kimseye yük olmuyoruz, kendi geçimimizi kendimiz sağlıyoruz'' şeklindedir. Her iki uyruktan bireylerin verdikleri cevapların gerekçelerine bakıldığında, birbirinin tam tersi olduğu anlaşılmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ve Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz yönde etkilediğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (T.209).

Tablo 210. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	149	179	328
			Satır (%)	45,4%	54,6%	100,0%
			Sütun (%)	75,6%	75,5%	75,6%
		Suriyeli	Sayı	48	58	106
			Satır (%)	45,3%	54,7%	100,0%
			Sütun (%)	24,4%	24,5%	24,4%
	Toplam		Sayı	197	237	434
			Satır (%)	45,4%	54,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	24	26	50
			Satır (%)	48,0%	52,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,7%	18,2%	19,3%
		Suriyeli	Sayı	92	117	209
			Satır (%)	44,0%	56,0%	100,0%
			Sütun (%)	79,3%	81,8%	80,7%
	Toplam		Sayı	116	143	259
			Satır (%)	44,8%	55,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	10	12	22
			Satır (%)	45,5%	54,5%	100,0%
			Sütun (%)	17,2%	24,5%	20,6%
		Suriyeli	Sayı	48	37	85
			Satır (%)	56,5%	43,5%	100,0%
			Sütun (%)	82,8%	75,5%	79,4%
	Toplam		Sayı	58	49	107
			Satır (%)	54,2%	45,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,979 Hayır p=,611 Fikrim yok p=,355

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, her iki uyruktan bireylerin verdikleri cevaplarda cinsiyetleri bakımından önemli bir farklılık görülmemektedir. Türklerden "evet'' cevabını verenlerin çoğu erkeklerdir (%54,6). Suriyelilerden "hayır'' cevabını verenlerin çoğu ise erkeklerdir (%56). Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,979), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,611) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki (p=,355) anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenlerine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.210).

Tablo 211. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	84	86	73	54	5	13	13	328
			Satır (%)	25,6%	26,2%	22,3%	16,5%	1,5%	4,0%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	67,2%	73,5%	83,9%	83,1%	50,0%	76,5%	100,0%	75,6%
		Suriyeli	Sayı	41	31	14	11	5	4	0	106
			Satır (%)	38,7%	29,2%	13,2%	10,4%	4,7%	3,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	32,8%	26,5%	16,1%	16,9%	50,0%	23,5%	0,0%	24,4%
	Toplam		Sayı	125	117	87	65	10	17	13	434
			Satır (%)	28,8%	27,0%	20,0%	15,0%	2,3%	3,9%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	6	8	14	14	3	4	1	50
			Satır (%)	12,0%	16,0%	28,0%	28,0%	6,0%	8,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	10,3%	11,3%	31,8%	26,4%	11,5%	66,7%	100,0%	19,3%
		Suriyeli	Sayı	52	63	30	39	23	2	0	209
			Satır (%)	24,9%	30,1%	14,4%	18,7%	11,0%	1,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	89,7%	88,7%	68,2%	73,6%	88,5%	33,3%	0,0%	80,7%
	Toplam		Sayı	58	71	44	53	26	6	1	259
			Satır (%)	22,4%	27,4%	17,0%	20,5%	10,0%	2,3%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	3	6	5	2	2		22
			Satır (%)	18,2%	13,6%	27,3%	22,7%	9,1%	9,1%		100,0%
			Sütun (%)	21,1%	10,0%	31,6%	18,5%	28,6%	40,0%		20,6%
		Suriyeli	Sayı	15	27	13	22	5	3		85
			Satır (%)	17,6%	31,8%	15,3%	25,9%	5,9%	3,5%		100,0%
			Sütun (%)	78,9%	90,0%	68,4%	81,5%	71,4%	60,0%		79,4%
	Toplam		Sayı	19	30	19	27	7	5		107
			Satır (%)	17,8%	28,0%	17,8%	25,2%	6,5%	4,7%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,006 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,420

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden "evet'' diyenlerin çoğu 26-33 (%26,2) yaş grubundakilerken, Suriyelilerden "hayır'' diyenlerin çoğu 26-33 (%30,1) yaş grubundakilerdir. Genel olarak bakıldığında Türklerden her yaş grubundan bireyler "evet'' cevabını verirken, Suriyelilerden her yaş grubundan bireyler "hayır'' cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,006), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun cinsiyete göre farklılık gösterdiği anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik

düşüncede uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun cinsiyete göre farklılık göstermediği anlamına gelmektedir (p=,420) (T.211).

Tablo 212. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	4	54	52	129	89	328
			Satır (%)	1,2%	16,5%	15,9%	39,3%	27,1%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	57,4%	82,5%	81,6%	89,9%	75,6%
		Suriyeli	Sayı	16	40	11	29	10	106
			Satır (%)	15,1%	37,7%	10,4%	27,4%	9,4%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	42,6%	17,5%	18,4%	10,1%	24,4%
	Toplam		Sayı	20	94	63	158	99	434
			Satır (%)	4,6%	21,7%	14,5%	36,4%	22,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	17	13	16	2	50
			Satır (%)	4,0%	34,0%	26,0%	32,0%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	3,6%	15,5%	34,2%	38,1%	15,4%	19,3%
		Suriyeli	Sayı	54	93	25	26	11	209
			Satır (%)	25,8%	44,5%	12,0%	12,4%	5,3%	100,0%
			Sütun (%)	96,4%	84,5%	65,8%	61,9%	84,6%	80,7%
	Toplam		Sayı	56	110	38	42	13	259
			Satır (%)	21,6%	42,5%	14,7%	16,2%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	10	4	3	4	22
			Satır (%)	4,5%	45,5%	18,2%	13,6%	18,2%	100,0%
			Sütun (%)	3,1%	18,9%	57,1%	30,0%	80,0%	20,6%
		Suriyeli	Sayı	31	43	3	7	1	85
			Satır (%)	36,5%	50,6%	3,5%	8,2%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	96,9%	81,1%	42,9%	70,0%	20,0%	79,4%
	Toplam		Sayı	32	53	7	10	5	107
			Satır (%)	29,9%	49,5%	6,5%	9,3%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünen Türkler eğitimli kişilerdir (%27,1). Suriyelilerden, ekonominin olumsuz etkilediğini düşünenlerin çoğu eğitim düzeyi düşük (ilköğretim %37,7) olan kişilerken, ekonominin olumsuz yönde etkilenmediğini düşünenler de yine eğitim düzeyi düşük (ilköğretim %44,5) kişilerdir. Genel olarak bakıldığında, Türklerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanlar, Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun, Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkilediğini düşünürken, Suriyelilerden her lise eğitim düzeyi hariç (%27,4) eğitim düzeyi grubunda bulunanlar, ekonominin olumsuz yönde etkilenmediğini düşünmektedirler. Ki kare

test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu, eğitim durumunun uyruğa göre farklılık gösterdiği anlamına gelmektedir (T.212).

Bireylerin uyruklarına ve mesleki özelliklerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden, mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkilediğini düşünenlerin çoğu esnaf/zanaatkârlardır (%19,8). Suriyelilerden, mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomisini olumsuz yönde etkilediğini düşünenlerin çoğu ise (Suriye'de iken) öğrenci olanlardır (%41,5). Suriyelilerden hayır diyenlerin çoğu ise ev hanımlarıdır (%32,5). Genel olarak bakıldığında Türklerden her meslek grubundan bireyler, Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun, Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünürken, Suriyelilerden profesyonel meslek grubu hariç (%4,7) her meslek grubundan bireyler, Türkiye'nin ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmediğini düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellikler arasındaki ilişki (p=,000), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellikler arasındaki ilişki (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre mesleki özellikler arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,001). Bu, eğitim durumunun uyruğa göre farklılık gösterdiği anlamına gelmektedir (T.213).

Tablo 213. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Mesleki Özellikleri												Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	27	65	53	40	2	11	32	23	0	63	12	328
			Satır (%)	8,2%	19,8%	16,2%	12,2%	0,6%	3,4%	9,8%	7,0%	0,0%	19,2%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	87,1%	84,4%	94,6%	88,9%	40,0%	100,0%	42,1%	100,0%	0,0%	70,8%	63,2%	75,6%
		Suriyeli	Sayı	4	12	3	5	3	0	44	0	2	26	7	106
			Satır (%)	3,8%	11,3%	2,8%	4,7%	2,8%	0,0%	41,5%	0,0%	1,9%	24,5%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	12,9%	15,6%	5,4%	11,1%	60,0%	0,0%	57,9%	0,0%	100,0%	29,2%	36,8%	24,4%
	Toplam		Sayı	31	77	56	45	5	11	76	23	2	89	19	434
			Satır (%)	7,1%	17,7%	12,9%	10,4%	1,2%	2,5%	17,5%	5,3%	0,5%	20,5%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	6	10	12	0	0	0	0	5	0	14	3	50
			Satır (%)	12,0%	20,0%	24,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	0,0%	28,0%	6,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,7%	27,0%	75,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	17,1%	13,6%	19,3%
		Suriyeli	Sayı	23	27	4	4	9	4	48	0	3	68	19	209
			Satır (%)	11,0%	12,9%	1,9%	1,9%	4,3%	1,9%	23,0%	0,0%	1,4%	32,5%	9,1%	100,0%
			Sütun (%)	79,3%	73,0%	25,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	82,9%	86,4%	80,7%
	Toplam		Sayı	29	37	16	4	9	4	48	5	3	82	22	259
			Satır (%)	11,2%	14,3%	6,2%	1,5%	3,5%	1,5%	18,5%	1,9%	1,2%	31,7%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	3	0	2	0	0	1	1	0	7	0	22
			Satır (%)	36,4%	13,6%	0,0%	9,1%	0,0%	0,0%	4,5%	4,5%	0,0%	31,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	72,7%	17,6%	0,0%	40,0%	0,0%	0,0%	10,0%	100,0%	0,0%	14,9%	0,0%	20,6%
		Suriyeli	Sayı	3	14	5	3	6	1	9	0	2	40	2	85
			Satır (%)	3,5%	16,5%	5,9%	3,5%	7,1%	1,2%	10,6%	0,0%	2,4%	47,1%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,3%	82,4%	100,0%	60,0%	100,0%	100,0%	90,0%	0,0%	100,0%	85,1%	100,0%	79,4%
	Toplam		Sayı	11	17	5	5	6	1	10	1	2	47	2	107
			Satır (%)	10,3%	15,9%	4,7%	4,7%	5,6%	0,9%	9,3%	0,9%	1,9%	43,9%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,001

Tablo 214. Uyruğa ve Hane Gelirine Göre Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	1	13	19	40	47	42	52	65	48	328
			Satır (%)	0,0%	0,3%	0,3%	4,0%	5,8%	12,2%	14,3%	12,8%	15,9%	19,8%	14,6%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	20,0%	50,0%	33,3%	43,2%	69,0%	82,5%	95,5%	89,7%	91,5%	90,6%	75,6%
		Suriyeli	Sayı	3	4	1	26	25	18	10	2	6	6	5	106
			Satır (%)	2,8%	3,8%	0,9%	24,5%	23,6%	17,0%	9,4%	1,9%	5,7%	5,7%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	80,0%	50,0%	66,7%	56,8%	31,0%	17,5%	4,5%	10,3%	8,5%	9,4%	24,4%
	Toplam		Sayı	3	5	2	39	44	58	57	44	58	71	53	434
			Satır (%)	0,7%	1,2%	0,5%	9,0%	10,1%	13,4%	13,1%	10,1%	13,4%	16,4%	12,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	5	3	8	7	7	7	8	5	50
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	6,0%	16,0%	14,0%	14,0%	14,0%	16,0%	10,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	8,8%	5,4%	16,7%	30,4%	31,8%	58,3%	80,0%	55,6%	19,3%
		Suriyeli	Sayı	6	8	8	52	53	40	16	15	5	2	4	209
			Satır (%)	2,9%	3,8%	3,8%	24,9%	25,4%	19,1%	7,7%	7,2%	2,4%	1,0%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	91,2%	94,6%	83,3%	69,6%	68,2%	41,7%	20,0%	44,4%	80,7%
	Toplam		Sayı	6	8	8	57	56	48	23	22	12	10	9	259
			Satır (%)	2,3%	3,1%	3,1%	22,0%	21,6%	18,5%	8,9%	8,5%	4,6%	3,9%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	1	2	5	3	3	3	2	3	22
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	9,1%	22,7%	13,6%	13,6%	13,6%	9,1%	13,6%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	9,5%	23,8%	30,0%	30,0%	42,9%	33,3%	75,0%	20,6%
		Suriyeli	Sayı	7	4	3	13	19	16	7	7	4	4	1	85
			Satır (%)	8,2%	4,7%	3,5%	15,3%	22,4%	18,8%	8,2%	8,2%	4,7%	4,7%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	92,9%	90,5%	76,2%	70,0%	70,0%	57,1%	66,7%	25,0%	79,4%
	Toplam		Sayı	7	4	3	14	21	21	10	10	7	6	4	107
			Satır (%)	6,5%	3,7%	2,8%	13,1%	19,6%	19,6%	9,3%	9,3%	6,5%	5,6%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,056

Bireylerin uyruklarına ve hane gelirlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden her gelir grubundan bireylerin "evet'' cevabını verdiği, Suriyelilerden ise 8501-9500 ve 9501-10500 TL gelir aralığı hariç "hayır'' cevabını verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğine yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki (p=,000), Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilemediğine yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre hane geliri arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,056) (T.214).

7.2. Aynı İşi İcra Edenlerin Aldıkları Ücret Karşılaştırması

Tablo 215. Uyruğa Göre Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu

p=,000			**Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu**					
			Evet yüksek alıyorum /düşük alıyorum	**Eşit alıyorum**	**Çalıştığım Yerde Türk/ Suriyeli çalışan yok**	**Aynı konumda çalışan Türk/Suriyeli yok**	**Kendi işim**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	35	12	110	1	80	238
		Satır (%)	14,7%	5,0%	46,2%	0,4%	33,6%	100,0%
		Sütun (%)	26,1%	37,5%	85,9%	4,5%	86,0%	58,2%
	Suriyeli	Sayı	99	20	18	21	13	171
		Satır (%)	57,9%	11,7%	10,5%	12,3%	7,6%	100,0%
		Sütun (%)	73,9%	62,5%	14,1%	95,5%	14,0%	41,8%
Toplam		Sayı	134	32	128	22	93	409
		Satır (%)	32,8%	7,8%	31,3%	5,4%	22,7%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk ve Suriye uyruklu bireylere, (şu anda çalışanlara) çalıştıkları aynı işten aynı ücreti alıp almadıklarını saptamak amacıyla, Türklere "çalıştığınız yerde aynı işte çalışan bir Suriyeli mülteciye göre size daha yüksek bir ücret mi veriliyor?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "çalıştığınız yerde aynı işte çalışan bir Türk vatandaşına göre size daha düşük bir ücret mi veriliyor?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen verilere göre Türklerin %46,2'si "çalıştığım yerde Suriyeli yok'', %33,6'sı

“kendi işim’’, %14,7’si “Suriyeliden yüksek alıyorum’’, %5’i “Suriyeli ile eşit ücret alıyorum’’, %0,4’ü “çalıştığım yerde Suriyeli yok’’ cevabını vermiştir. Suriyelilerin ise %57,9’u “düşük ücret alıyorum’’ diğer bir ifade ile aynı işte çalışmama rağmen Türk çalışandan daha düşük ücret alıyorum cevabını vermiştir. Suriyelilerin %12,3’ü “aynı konumda çalışan Türk yok’’, %11,7’si “Türk ile eşit alıyorum’’, %10,5’, çalıştığım yerde Türk yok, %7,6’sı “kendi işim’’ (esnaf/zanaatkâr) cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında, şu anda çalışan Türklerin çoğunun, çalıştığı yerde Suriyeli bir çalışan olmadığı anlaşılırken, Suriyelilerin çoğu, Türk çalışanlar ile aynı işi yapmasına rağmen, Türk çalışanlardan daha az ücret aldıkları anlaşılmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve çalışılan işte Türk/Suriyeli le aynı ücreti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (T.215).

Tablo 216. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu

Uyruk				Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu					Toplam
				Evet yüksek alıyorum (Türk)/ düşük alıyorum(Suriyeli)	Eşit alıyorum	Çalıştığım Yerde Türk/Suriyeli yok	Aynı konumda çalışan Türk/Suriyeli yok	Kendi işim	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	16	2	45	0	11	74
			Satır (%)	21,6%	2,7%	60,8%	0,0%	14,9%	100,0%
			Sütun (%)	45,7%	16,7%	40,9%	0,0%	13,8%	31,1%
		Erkek	Sayı	19	10	65	1	69	164
			Satır (%)	11,6%	6,1%	39,6%	0,6%	42,1%	100,0%
			Sütun (%)	54,3%	83,3%	59,1%	100,0%	86,3%	68,9%
	Toplam		Sayı	35	12	110	1	80	238
			Satır (%)	14,7%	5,0%	46,2%	0,4%	33,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	6	2	0	9	1	18
			Satır (%)	33,3%	11,1%	0,0%	50,0%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,1%	10,0%	0,0%	42,9%	7,7%	10,5%
		Erkek	Sayı	93	18	18	12	12	153
			Satır (%)	60,8%	11,8%	11,8%	7,8%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	93,9%	90,0%	100,0%	57,1%	92,3%	89,5%
	Toplam		Sayı	99	20	18	21	13	171
			Satır (%)	57,9%	11,7%	10,5%	12,3%	7,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,000 Suriyeli Cinsiyet p=,000

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türk erkeklerinin %42,1’i “kendi işim’’ cevabını verirken, Türk kadınlarının %60,8’i “çalıştığım yerde Suriyeli yok’’ cevabını vermiştir. Suriyelilerin cinsiyet bakımından verdikleri cevaplara bakıldığında ise erkeklerin %60,8’i “düşük

alıyorum'' cevabını verirken, kadınların %50'si "aynı konumda çalışan Türk yok'' diğer bir ifade ile "çalıştığım yerde Türk çalışan var ancak konum olarak farklı işlerde çalışıyoruz'' cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenlerin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü, Türklerin cinsiyete göre verdikleri cevaplar ve Suriyelilerin cinsiyete göre verdikleri cevaplar farklılaşmaktadır (T. 216).

Bireylerin uyruklarına ve şu anda çalıştıkları işe göre, aynı ücreti alıp almadıkları incelendiğinde, Türklerden "Suriyeli çalışandan daha yüksek alıyorum'' diyenlerin çoğu (%44,2) işçilerdir. Suriyeli çalışan ile aynı ücreti alıyorum diyenlerin çoğu yine (%20,9) işçilerdir. Çalıştığı yerde Suriyeli çalışan olmadığını belirtenlerin çoğu hizmet/satış elamanı olanlardır. Türklerin %87,8'i ise "kendi işim'' cevabını vererek esnaf/zanaatkâr olduklarını belirtmişlerdir. Suriyelilerden ise "Türk çalışandan daha düşük ücret alıyorum'' diyenlerin çoğu (%91,8) işçilerdir. Türk çalışanlar ile aynı ücreti aldığını belirtenlerin çoğu ise (%23,2) hizmet/satış elamanı olanlardır. Çalıştığı yerde Türk çalışan olmadığını belirtenlerin çoğu (%20,3) hizmet/satış elamanlarıdır. Aynı konumda çalışan Türk bir çalışanın olmadığını belirtenler ise (%75) diğer meslek gruplarında bulunanlardır. Suriyelilerden kendi işim cevabını verenlerin (%100) hepsi, esnaf/zanaatkâr olanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde (p=,000) ve Suriyelilerde (p=,000) şu anda çalışılan meslek grubuna göre, aynı işte çalışılması durumunda alınan ücret karşılaştırması arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, şu anda çalışılan meslek grubuna göre çalışılan işte aynı ücreti alma durumunun farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.217).

Tablo 217. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları İşe Göre Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu

Uyruk				Çalıştıkları İşte Türk/Suriyeli ile Aynı Ücreti Alma Durumu					Toplam
				Evet, yüksek/düşük alıyorum	Eşit alıyorum	Çalıştığım Yerde Türk/Suriyeli Yok	Aynı konumda çalışan Türk/Suriyeli yok	Kendi işim	
Türk	Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları	İşçi	Sayı	19	9	15	0	0	43
			Satır (%)	44,2%	20,9%	34,9%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	54,3%	75,0%	13,6%	0,0%	0,0%	18,1%
		Esnaf/ Zanaatkâr	Sayı	5	0	5	0	72	82
			Satır (%)	6,1%	0,0%	6,1%	0,0%	87,8%	100,0%
			Sütun (%)	14,3%	0,0%	4,5%	0,0%	90,0%	34,5%
		Hizmet/ Satış Elemanı	Sayı	11	3	43	1	2	60
			Satır (%)	18,3%	5,0%	71,7%	1,7%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	31,4%	25,0%	39,1%	100,0%	2,5%	25,2%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	0	0	22	0	2	24
			Satır (%)	0,0%	0,0%	91,7%	0,0%	8,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	2,5%	10,1%
		Tarım/ Hayvancılık	Sayı	0	0	0	0	2	2
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	0,8%
		Memur	Sayı	0	0	11	0	0	11
			Satır (%)	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	10,0%	0,0%	0,0%	4,6%
		Diğer	Sayı	0	0	14	0	2	16
			Satır (%)	0,0%	0,0%	87,5%	0,0%	12,5%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	12,7%	0,0%	2,5%	6,7%
	Toplam		Sayı	35	12	110	1	80	238
			Satır (%)	14,7%	5,0%	46,2%	0,4%	33,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları	İşçi	Sayı	67	4	1	1	0	73
			Satır (%)	91,8%	5,5%	1,4%	1,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	67,7%	20,0%	5,6%	4,8%	0,0%	42,7%
		Esnaf/ Zanaatkâr	Sayı	0	0	0	0	13	13
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	7,6%
		Hizmet/ Satış Elemanı	Sayı	31	16	14	8	0	69
			Satır (%)	44,9%	23,2%	20,3%	11,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	31,3%	80,0%	77,8%	38,1%	0,0%	40,4%
		Diğer	Sayı	1	0	3	12	0	16
			Satır (%)	6,3%	0,0%	18,8%	75,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	1,0%	0,0%	16,7%	57,1%	0,0%	9,4%
	Toplam		Sayı	99	20	18	21	13	171
			Satır (%)	57,9%	11,7%	10,5%	12,3%	7,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk p=,000 Suriyeli p=,000

Tablo 218. Uyruğa Göre Suriyelilerin Türklerden Az, Türklerin Suriyelilerden Fazla Maaş Aldığı Durumda Suriyeli Mültecilerin Düşük Ücretle Çalışmayı Kabul Etme Nedenleri

p=,429			**Suriyeli Mültecilerin Düşük Ücretle Çalışmayı Kabul Etme Nedenleri**				
			Ekonomik Şartlar	**Evde çalışan nüfus fazla maaş toplamları yetiyor**	**Başka iş bulamama**	**Diğer**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	6	6	13	10	35
		Satır (%)	17,1%	17,1%	37,1%	28,6%	100,0%
		Sütun (%)	22,2%	42,9%	22,4%	28,6%	26,1%
	Suriyeli	Sayı	21	8	45	25	99
		Satır (%)	21,2%	8,1%	45,5%	25,3%	100,0%
		Sütun (%)	77,8%	57,1%	77,6%	71,4%	73,9%
Toplam		Sayı	27	14	58	35	134
		Satır (%)	20,1%	10,4%	43,3%	26,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türklerden "evet Suriyeli çalışandan yüksek ücret alıyorum'', Suriyelilerden ise "evet Türk çalışandan düşük ücret alıyorum'' cevabını verenlere; "Suriyeli mültecilerin düşük ücretle çalışma kabulünü nasıl değerlendiriyorsunuz?'' sorusu sorulmuştur. Buna göre Türklerin %37,1'i "başka iş bulamıyorlar'', %28,6'sı "diğer'' (Suriyeli oldukları için her yer düşük ücret veriyor, Suriyeli oldukları için böyle olmalı), %17,1'i ekonomik şartlar (ekonomi kötü olduğu için Suriyeli çalışanların maaşları genel olarak düşük), %17,1 "evde çalışan nüfus fazla maaş toplamı onlara yeter'' cevabını vermiştir. Suriyelilerin %45,5'i "başka iş bulamama'', %25,3'ü "diğer'' (Suriyeli olduğumuz için her yer düşük ücret veriyor), %21,2'si "ekonomik şartlar'' (ekonomi kötü olduğu için düşük maaş veriyorlar), %8,1'i "evde çalışan nüfus fazla maaş toplamı bize yetiyor'' cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi düşüktür. Diğer bir ifadeyle, bireylerin uyrukları ve Suriyeli mültecilerin düşük ücretle çalışmayı kabul etme gerekçeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi düşüktür. Diğer bir ifadeyle, bireylerin uyrukları ve Suriyeli mültecilerin düşük ücretle çalışmayı kabul etme gerekçeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (P=,429) (T. 218).

7.3. Suriyelilerin Türklerin İş Bulma İmkânlarına Yönelik Etkisi

Tablo 219. Uyruğa Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce

p=,000			**Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkanlarını Azalttığına Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	286	77	37	400
		Satır (%)	71,5%	19,3%	9,3%	100,0%
		Sütun (%)	80,8%	25,3%	26,1%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	68	227	105	400
		Satır (%)	17,0%	56,8%	26,3%	100,0%
		Sütun (%)	19,2%	74,7%	73,9%	50,0%
Toplam		Sayı	354	304	142	800
		Satır (%)	44,3%	38,0%	17,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre, Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşünceleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Türkler ve Suriyelilerin farklı cevaplar verdikleri görülmektedir. Türklerin %71,5'i "evet" cevabını verirken, Suriyelilerin %56,8'i "hayır" cevabını vermiştir. Türklerden bu konu hakkında bir fikrim yok diyenlerin oranı %9,3 iken Suriyelilerin oranı %26,3 olarak "evet" (%17) cevabını veren Suriyelilerin oranından fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (P=,000) (T.219).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden cinsiyet fark etmeksizin Suriyelilerin, Türklerin iş bulma imkânlarını azalttıklarına yönelik düşünceleri olduğu anlaşılmaktadır. Suriyelilerde ise yine cinsiyet fark etmeksizin, Suriyelilerin, Türklerin iş bulma imkânlarını azaltmadıklarına yönelik düşünceleri olduğu anlaşılmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşüncede (p=,054), azaltmadığına yönelik düşüncede (p=,970) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,160) uyruğa göre cinsiyet durumu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.220).

Tablo 220. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkanlarını Azalttığına Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	127	159	286
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	76,5%	84,6%	80,8%
		Suriyeli	Sayı	39	29	68
			Satır (%)	57,4%	42,6%	100,0%
			Sütun (%)	23,5%	15,4%	19,2%
	Toplam		Sayı	166	188	354
			Satır (%)	46,9%	53,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	30	47	77
			Satır (%)	39,0%	61,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,2%	25,4%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	89	138	227
			Satır (%)	39,2%	60,8%	100,0%
			Sütun (%)	74,8%	74,6%	74,7%
	Toplam		Sayı	119	185	304
			Satır (%)	39,1%	60,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	26	11	37
			Satır (%)	70,3%	29,7%	100,0%
			Sütun (%)	30,2%	19,6%	26,1%
		Suriyeli	Sayı	60	45	105
			Satır (%)	57,1%	42,9%	100,0%
			Sütun (%)	69,8%	80,4%	73,9%
	Toplam		Sayı	86	56	142
			Satır (%)	60,6%	39,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,054 Hayır p=,970 Fikrim yok p=,160

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise Türklerden "evet'' cevabını verenlerin çoğunun (%27,3) 18-25 yaş grubundakilerden oluştuğu görülürken, "hayır'' cevabını verenlerin çoğunun (%23,4) 26-33 yaş grubundakilerden, fikrim yok diyenlerin çoğunun ise (%40,5) 34-41 yaş grubundakilerden oluştuğu görülmektedir. Suriyelilerden "evet'' diyenlerin çoğu (36,8) 18-25, "hayır'' diyenlerin çoğu (%29,1) 26-33, bu konu hakkında bir fikrim yok diyenlerin çoğu ise (%30,5) 26-33 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşüncede (p=,002), azaltmadığına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,019) uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.221).

Tablo 221. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkanlarını Azalttığına Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	Toplam
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	78	73	61	53	2	7	12	286
			Satır (%)	27,3%	25,5%	21,3%	18,5%	0,7%	2,4%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	75,7%	76,0%	87,1%	91,4%	33,3%	77,8%	100,0%	80,8%
		Suriyeli	Sayı	25	23	9	5	4	2	0	68
			Satır (%)	36,8%	33,8%	13,2%	7,4%	5,9%	2,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	24,3%	24,0%	12,9%	8,6%	66,7%	22,2%	0,0%	19,2%
	Toplam		Sayı	103	96	70	58	6	9	12	354
			Satır (%)	29,1%	27,1%	19,8%	16,4%	1,7%	2,5%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	10	18	17	16	5	10	1	77
			Satır (%)	13,0%	23,4%	22,1%	20,8%	6,5%	13,0%	1,3%	100,0%
			Sütun (%)	13,9%	21,4%	35,4%	26,2%	21,7%	66,7%	100,0%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	62	66	31	45	18	5	0	227
			Satır (%)	27,3%	29,1%	13,7%	19,8%	7,9%	2,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	86,1%	78,6%	64,6%	73,8%	78,3%	33,3%	0,0%	74,7%
	Toplam		Sayı	72	84	48	61	23	15	1	304
			Satır (%)	23,7%	27,6%	15,8%	20,1%	7,6%	4,9%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	6	6	15	4	3	2	1	37
			Satır (%)	16,2%	16,2%	40,5%	10,8%	8,1%	5,4%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	22,2%	15,8%	46,9%	15,4%	21,4%	50,0%	100,0%	26,1%
		Suriyeli	Sayı	21	32	17	22	11	2	0	105
			Satır (%)	20,0%	30,5%	16,2%	21,0%	10,5%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	77,8%	84,2%	53,1%	84,6%	78,6%	50,0%	0,0%	73,9%
	Toplam		Sayı	27	38	32	26	14	4	1	142
			Satır (%)	19,0%	26,8%	22,5%	18,3%	9,9%	2,8%	0,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,002 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,019

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden "evet" diyenlerin (%37,8) "hayır" diyenlerin (%35,1) ve bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin (%35,1) çoğu lise mezunudur. Suriyelilerden "evet" diyenlerin (%47,1), "hayır" diyenlerin (%43,6) ve bu konu hakkında bir fikrim yok diyenlerin (%42,9) çoğu ilköğretim mezunudur. Genel olarak bakıldığında ise Türklerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanlar "evet" cevabını verirken, Suriyelilerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanlar "hayır" cevabını vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşüncede (p=,000), azaltmadığına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına

yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.222).

Tablo 222. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkanlarını Azalttığına Yönelik Düşünce				**Eğitim Durumu**					**Toplam**
				Okur-yazar	**İlköğretim**	**Ortaöğretim**	**Lise**	**Üniversite/ Yüksekokul**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	47	45	108	83	286
			Satır (%)	1,0%	16,4%	15,7%	37,8%	29,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,0%	59,5%	83,3%	90,0%	96,5%	80,8%
		Suriyeli	Sayı	12	32	9	12	3	68
			Satır (%)	17,6%	47,1%	13,2%	17,6%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	80,0%	40,5%	16,7%	10,0%	3,5%	19,2%
	Toplam		Sayı	15	79	54	120	86	354
			Satır (%)	4,2%	22,3%	15,3%	33,9%	24,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	25	17	27	6	77
			Satır (%)	2,6%	32,5%	22,1%	35,1%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	3,4%	20,2%	44,7%	42,9%	28,6%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	56	99	21	36	15	227
			Satır (%)	24,7%	43,6%	9,3%	15,9%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	96,6%	79,8%	55,3%	57,1%	71,4%	74,7%
	Toplam		Sayı	58	124	38	63	21	304
			Satır (%)	19,1%	40,8%	12,5%	20,7%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	9	7	13	6	37
			Satır (%)	5,4%	24,3%	18,9%	35,1%	16,2%	100,0%
			Sütun (%)	5,7%	16,7%	43,8%	48,1%	60,0%	26,1%
		Suriyeli	Sayı	33	45	9	14	4	105
			Satır (%)	31,4%	42,9%	8,6%	13,3%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	94,3%	83,3%	56,3%	51,9%	40,0%	73,9%
	Toplam		Sayı	35	54	16	27	10	142
			Satır (%)	24,6%	38,0%	11,3%	19,0%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Tablo 223. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları Meslek Grubuna Göre Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkânlarını Azalttığına Yönelik Düşünce

Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Nüfusun Türklerin İş Bulma İmkanlarını Azalttığına Yönelik Düşünce				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/Hayvancılık	Memur	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	30	58	41	22	2	10	14	177
			Satır (%)	16,9%	32,8%	23,2%	12,4%	1,1%	5,6%	7,9%	100,0%
			Sütun (%)	71,4%	96,7%	87,2%	100,0%	100,0%	100,0%	82,4%	88,5%
		Suriyeli	Sayı	12	2	6	0	0	0	3	23
			Satır (%)	52,2%	8,7%	26,1%	0,0%	0,0%	0,0%	13,0%	100,0%
			Sütun (%)	28,6%	3,3%	12,8%	0,0%	0,0%	0,0%	17,6%	11,5%
	Total		Sayı	42	60	47	22	2	10	17	200
			Satır (%)	21,0%	30,0%	23,5%	11,0%	1,0%	5,0%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	9	22	15	1			2	49
			Satır (%)	18,4%	44,9%	30,6%	2,0%			4,1%	100,0%
			Sütun (%)	15,5%	73,3%	23,1%	100,0%			15,4%	29,3%
		Suriyeli	Sayı	49	8	50	0			11	118
			Satır (%)	41,5%	6,8%	42,4%	0,0%			9,3%	100,0%
			Sütun (%)	84,5%	26,7%	76,9%	0,0%			84,6%	70,7%
	Total		Sayı	58	30	65	1			13	167
			Satır (%)	34,7%	18,0%	38,9%	0,6%			7,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	2	4	1		1	0	12
			Satır (%)	33,3%	16,7%	33,3%	8,3%		8,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	40,0%	23,5%	100,0%		100,0%	0,0%	28,6%
		Suriyeli	Sayı	12	3	13	0		0	2	30
			Satır (%)	40,0%	10,0%	43,3%	0,0%		0,0%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	60,0%	76,5%	0,0%		0,0%	100,0%	71,4%
	Total		Sayı	16	5	17	1		1	2	42
			Satır (%)	38,1%	11,9%	40,5%	2,4%		2,4%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,002 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,266

Bireylerin uyruklarına ve şu anda çalıştıkları meslek gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden "evet" cevabını verenlerin çoğu (%32,8) esnaf/zanaatkâr iken, "hayır" cevabını verenlerin çoğu da (%44,9) esnaf/zanaatkâr olanlardır. Suriyelilerden "evet" diyenlerin çoğu (%52,2) işçilerken, "hayır" diyenlerin çoğu (%42,4) hizmet/satış elamanı meslek grubunda bulunanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusun Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığına yönelik düşüncede (p=,002), azaltmadığına yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi anlamlıdır.

Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruğa göre şu anda çalışılan meslek grubu ilişkisi anlamlı değildir. Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.223).

7.4. Mültecilerin Kayıt Dışı Çalışma Meselesi

Tablo 224. Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu

			Suriyeli Katılımcıların Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Suriyeli	Sayı	174	226	400
		Satır (%)	43,5%	56,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli katılımcılara, Türkiye'ye geldikleri andan itibaren herhangi bir işte kayıt dışı çalışıp çalışmadıklarını anlamak amacıyla "kayıt dışı işlerde çalıştınız mı?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin %56,5'i "hayır'' cevabını verirken, %43,5'i "evet'' cevabını vermiştir. Hayır cevabını verenler içerisinde herhangi bir işte çalışmamış olanlar da (örneğin ev hanımları) bulunmaktadır. Dolayısıyla "evet'' cevabını verenlerin "hayır'' cevabını verenlerden sayı ve oran bakımından az olması bu durum ile ilgilidir. Genel olarak bakıldığında Suriyelilerin yarısına yakını kayıt dışı şekilde herhangi bir işte çalıştığını belirtmiştir. Saha araştırmaları sırasında Suriyeli katılımcıların bu soruyu yanıtlarken "rahat tavırlar'' sergiledikleri gözlemlenmiştir. Katılımcıların ortak ifadelerinden hareketle "kayıt dışı çalışmanın Suriyeliler için normal bir durum'' olduğu anlaşılmıştır. Katılımcılar bu durumu "kayıt dışı iş veren Türkler'' üzerinden yorumlayarak, bu durumun kendileri ile değil iş veren Türkler ile ilgili olduğunu belirttikleri gözlemlenmiştir (T.224).

Tablo 225. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	12	176	188
			Satır (%)	6,4%	93,6%	100,0%
			Sütun (%)	6,9%	77,9%	47,0%
		Erkek	Sayı	162	50	212
			Satır (%)	76,4%	23,6%	100,0%
			Sütun (%)	93,1%	22,1%	53,0%
	Toplam		Sayı	174	226	400
			Satır (%)	43,5%	56,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli katılımcıların cinsiyetlerine göre de konu incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kayıt dışı çalışanlar arasında cinsiyet açısından önemli bir fark bulunmuştur. Suriyeli kadınların %6,4'ü "evet'' cevabını verirken, Suriyeli erkeklerin %76,4'ü "evet'' cevabını vermiştir. Kadınların %93,6'sının "hayır'' cevabını vermesi daha önce de bahsedildiği gibi yalnızca "kayıt dışı bir işte çalışmama'' ile ilgili değil, aynı zamanda herhangi bir işte çalışmama ile de ilgilidir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin cinsiyetleri ile kayıt dışı işlerde çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu, Suriyelilerin kayıt dışı işlerde çalışma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.225).

Suriyeli katılımcıların yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise; kayıt dışı herhangi bir işte çalıştığını belirtenlerin çoğu (%48,1) 18-25 yaş grubunda bulunanlardır. İkinci sırada ise (%45,5) 26-33 yaş grubundakiler gelmektedir. Dolayısıyla kayıt dışı işlerde çalışanların çoğunun genç yaş gruplarında bulunanlardan oluştuğunu söylememiz mümkündür. Genel olarak bakıldığında, yaş düzeyi arttıkça kayıt dışı işlerde çalışma oranında azalma görülmektedir. Kayıt dışı işlerde çalışmadığını belirtenlerin çoğu ise (%72,7) 50-57 yaş grubundakilerdir. K kare test sonuçlarına göre Suriyelilerde yaş grubuna göre kayıt dışı işlerde çalışma durumu arasında anlamlı ilişki yoktur. Bu, yaş grubunun kayıt dışı şekilde çalışma üzerinde etkisi olmadığı anlamına gelmektedir (p=,369) (T.226).

Tablo 226. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	52	56	108
			Satır (%)	48,1%	51,9%	100,0%
			Sütun (%)	29,9%	24,8%	27,0%
		26-33	Sayı	55	66	121
			Satır (%)	45,5%	54,5%	100,0%
			Sütun (%)	31,6%	29,2%	30,3%
		34-41	Sayı	26	31	57
			Satır (%)	45,6%	54,4%	100,0%
			Sütun (%)	14,9%	13,7%	14,2%
		42-49	Sayı	28	44	72
			Satır (%)	38,9%	61,1%	100,0%
			Sütun (%)	16,1%	19,5%	18,0%
		50-57	Sayı	9	24	33
			Satır (%)	27,3%	72,7%	100,0%
			Sütun (%)	5,2%	10,6%	8,3%
		58-65	Sayı	4	5	9
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	2,3%	2,2%	2,3%
	Toplam		Sayı	174	226	400
			Satır (%)	43,5%	56,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,369

Tablo 227. Eğitim Durumuna Göre Suriyelilerin Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Kayıt Dışı İşlerde Çalışma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Eğitim Durumu	Okur-yazar	Sayı	20	81	101
			Satır (%)	19,8%	80,2%	100,0%
			Sütun (%)	11,5%	35,8%	25,3%
		İlköğretim	Sayı	91	85	176
			Satır (%)	51,7%	48,3%	100,0%
			Sütun (%)	52,3%	37,6%	44,0%
		Ortaöğretim	Sayı	25	14	39
			Satır (%)	64,1%	35,9%	100,0%
			Sütun (%)	14,4%	6,2%	9,8%
		Lise	Sayı	27	35	62
			Satır (%)	43,5%	56,5%	100,0%
			Sütun (%)	15,5%	15,5%	15,5%
		Üniversite/Yüksekokul	Sayı	11	11	22
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	6,3%	4,9%	5,5%
	Toplam		Sayı	174	226	400
			Satır (%)	43,5%	56,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli bireylerin eğitim düzeylerine göre herhangi bir işte kayıt dışı olarak çalışma durumu incelendiğinde, "evet" cevabını verenlerin çoğunun (%64,1)

ortaöğretim mezunu olduğu görülürken, "hayır" cevabını verenlerin çoğunun (%80,2) okur-yazar olduğu görülmektedir. Kayır dışı işlerde çalışma oranının okur-yazar ya da ilköğretim düzeylerinde daha yüksek olması beklenirken, farklı bir sonuç elde edilmiştir. Bu durum herhangi bir işte çalışmama durumu ile ilişki olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin eğitim düzeyleri ile kayıt dışı işlerde çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.227).

Tablo 228. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri

			Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	300	42	58	400
		Satır (%)	75,0%	10,5%	14,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Daha önceki (224) tabloda elde edilen sonuçlara göre Suriyelilerin %43,5'inin herhangi bir işte kayıt dışı olarak çalıştığı anlaşılmıştı. Buna karşılık Türk katılımcılara "Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Sorulan bu soruya Türklerin %75'i "evet'', %25'i ise "hayır'' cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında, Herhangi bir işte kayıt dışı olarak çalışan Suriyelilerin oranı, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünen Türklerin oranından daha azdır (T.228).

Tablo 229. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	120	20	43	183
			Satır (%)	65,6%	10,9%	23,5%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	47,6%	74,1%	45,8%
		Erkek	Sayı	180	22	15	217
			Satır (%)	82,9%	10,1%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	52,4%	25,9%	54,3%
	Toplam		Sayı	300	42	58	400
			Satır (%)	75,0%	10,5%	14,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Türklerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise Türklerin cinsiyetleri ve Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığına yönelik düşünce arasında

anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p=,000). Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünen kadınların oranı %65,6 iken, erkeklerin oranı %82,9'dur. "Hayır'' cevabını veren kadınlar ve erkekler arasında oran farkı yok denecek kadar azdır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten kadınların oranı (%23,5), erkeklerin oranından (%6,9) fazladır (T.229).

Tablo 230. Yaş Grubuna Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri

				Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce			
Uyruk				**Evet**	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	78	5	11	94
			Satır (%)	83,0%	5,3%	11,7%	100,0%
			Sütun (%)	26,0%	11,9%	19,0%	23,5%
		26-33	Sayı	77	11	9	97
			Satır (%)	79,4%	11,3%	9,3%	100,0%
			Sütun (%)	25,7%	26,2%	15,5%	24,3%
		34-41	Sayı	67	9	17	93
			Satır (%)	72,0%	9,7%	18,3%	100,0%
			Sütun (%)	22,3%	21,4%	29,3%	23,3%
		42-49	Sayı	51	9	13	73
			Satır (%)	69,9%	12,3%	17,8%	100,0%
			Sütun (%)	17,0%	21,4%	22,4%	18,3%
		50-57	Sayı	5	3	2	10
			Satır (%)	50,0%	30,0%	20,0%	100,0%
			Sütun (%)	1,7%	7,1%	3,4%	2,5%
		58-65	Sayı	11	5	3	19
			Satır (%)	57,9%	26,3%	15,8%	100,0%
			Sütun (%)	3,7%	11,9%	5,2%	4,8%
		66+	Sayı	11	0	3	14
			Satır (%)	78,6%	0,0%	21,4%	100,0%
			Sütun (%)	3,7%	0,0%	5,2%	3,5%
	Toplam		Sayı	300	42	58	400
			Satır (%)	75,0%	10,5%	14,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,069

Türk yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünenlerin çoğu (%83) 18-25 yaş grubundakilerdir. İkinci sırada ise (%79,4) 26-33 yaş grubundakiler gelmektedir. Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırmadığını düşünenlerin çoğu ise (%30) 50-57 yaş grubunda olanlardır. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin çoğu ise (%18,3) 34-41 yaş grubunda bulunanlardır. Genel olarak bakıldığında, yaş grubu fark etmeksizin Türk katılımcıların tamamının, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşündükleri görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerde yaş grubuna göre Suriyeli mültecilerin kayıt dışı

istihdam oranını artırdığına yönelik düşünce arasındaki anlamlı değildir. Bu, Türklerin yaş grubunun, Suriyelilerin kayıt dışı istihdamı artırdığına yönelik düşünce üzerinde etkisi olmadığı anlamına gelmektedir (p=,069) (T.230).

Tablo 231. Mesleki Özelliklerine Göre Türklerin Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünceleri

Uyruk				Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı İstihdam Oranını Artırdığına Yönelik Düşünce: Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Türk	Mesleki Özellikleri	İşçi	Sayı	35	3	3	41
			Satır (%)	85,4%	7,3%	7,3%	100,0%
			Sütun (%)	11,7%	7,1%	5,2%	10,3%
		Esnaf/Zanaatkâr	Sayı	66	7	5	78
			Satır (%)	84,6%	9,0%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	22,0%	16,7%	8,6%	19,5%
		Hizmet/Satış Elemanı	Sayı	49	10	6	65
			Satır (%)	75,4%	15,4%	9,2%	100,0%
			Sütun (%)	16,3%	23,8%	10,3%	16,3%
		Profesyonel Meslekler	Sayı	37	1	4	42
			Satır (%)	88,1%	2,4%	9,5%	100,0%
			Sütun (%)	12,3%	2,4%	6,9%	10,5%
		Tarım/Hayvancılık	Sayı	0	2	0	2
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,7%	0,0%	0,0%	0,5%
		Memur	Sayı	8	1	2	11
			Satır (%)	72,7%	9,1%	18,2%	100,0%
			Sütun (%)	2,7%	2,4%	3,4%	2,8%
		Öğrenci	Sayı	29	1	3	33
			Satır (%)	87,9%	3,0%	9,1%	100,0%
			Sütun (%)	9,7%	2,4%	5,2%	8,3%
		Emekli	Sayı	19	5	5	29
			Satır (%)	65,5%	17,2%	17,2%	100,0%
			Sütun (%)	6,3%	11,9%	8,6%	7,2%
		Ev hanımı	Sayı	41	13	30	84
			Satır (%)	48,8%	15,5%	35,7%	100,0%
			Sütun (%)	13,7%	31,0%	51,7%	21,0%
		Diğer	Sayı	14	1	0	15
			Satır (%)	93,3%	6,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	2,4%	0,0%	3,8%
	Toplam		Sayı	298	44	58	400
			Satır (%)	74,5%	11,0%	14,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Türk katılımcıların mesleki özelliklerine göre konu incelendiğinde ise, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünenlerin çoğu, (%88,1) profesyonel meslek grubunda bulunanlardır. İkinci sırada ise öğrenciler (%87,9) gelmektedir. Ki kare test sonuçların göre Türklerde mesleki özelliklere göre

Suriyelilerin kayıt dışı oranı artırdığına yönelik düşünce arasında anlamlı ilişki vardır. Bu, mesleki özelliklerin farklılaştığını göstermektedir (p=,000) (T.231).

7.5. Mültecilerin İş Gücü Piyasasında Ücret Belirlemesi

Tablo 232. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	284	50	66	400
		Satır (%)	71,0%	12,5%	16,5%	100,0%
		Sütun (%)	78,2%	25,6%	27,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	79	145	176	400
		Satır (%)	19,8%	36,3%	44,0%	100,0%
		Sütun (%)	21,8%	74,4%	72,7%	50,0%
Toplam		Sayı	363	195	242	800
		Satır (%)	45,4%	24,4%	30,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre, Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olup olmadıklarına yönelik düşünce araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %71'i Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünmektedir. Suriyeli mültecilerin ise %36,3'ü ücret düşüklüğüne neden olmadıklarını düşünmektedir. Suriyeli mültecilerin %44'ü bu konu hakkında bir "fikrim yok'' cevabını verenler, hayır cevabını verenlerden fazladır. Genel olarak bakıldığında, Türkler ve Suriyeliler konu ile ilgili zıt düşüncelere sahiplerdir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (T.232).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise Türk kadınlarının %42,3'ü, erkeklerinin ise %57,7'si evet cevabını verirken, kadınların %38'i, erkeklerin ise %62'si hayır cevabını vermiştir. Kadınların %66,7'si, erkeklerin ise %33,3'ü "fikrim yok'' cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında, Türklerde "hayır'' ve "fikrim yok'' cevaplarında cinsiyet bakımından oran farkı görülmektedir. Suriyelilerde ise kadınların %22,8'i, erkeklerin %77,2'si "evet'' cevabını vermiştir. "Hayır'' cevabını verenlerin cinsiyet bakımından oranlarına bakıldığında kadınların oranı %54,5 iken erkeklerin oranı %45,5'tir. "Fikrim yok''

cevabında cinsiyet bakımından önemli bir oransal fark söz konusu değildir. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarına yönelik düşüncede (p=,002), neden olmadıklarına yönelik düşüncede (p=,044) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,037) uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.233).

Tablo 233. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	120	164	284
			Satır (%)	42,3%	57,7%	100,0%
			Sütun (%)	87,0%	72,9%	78,2%
		Suriyeli	Sayı	18	61	79
			Satır (%)	22,8%	77,2%	100,0%
			Sütun (%)	13,0%	27,1%	21,8%
	Toplam		Sayı	138	225	363
			Satır (%)	38,0%	62,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	19	31	50
			Satır (%)	38,0%	62,0%	100,0%
			Sütun (%)	19,4%	32,0%	25,6%
		Suriyeli	Sayı	79	66	145
			Satır (%)	54,5%	45,5%	100,0%
			Sütun (%)	80,6%	68,0%	74,4%
	Toplam		Sayı	98	97	195
			Satır (%)	50,3%	49,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	44	22	66
			Satır (%)	66,7%	33,3%	100,0%
			Sütun (%)	32,6%	20,6%	27,3%
		Suriyeli	Sayı	91	85	176
			Satır (%)	51,7%	48,3%	100,0%
			Sütun (%)	67,4%	79,4%	72,7%
	Toplam		Sayı	135	107	242
			Satır (%)	55,8%	44,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,002 Hayır p=,044 Fikrim yok p=,037

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise Türklerden 50-57 (%1,1) yaş grubu haricindeki yaş grubunda bulunanlar, Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünmektedirler. Suriyelilerde ise yaş grubu fark etmeksizin "hayır" cevabı en fazla frekans toplayan seçenek olmuştur. Ki kare test sonucuna göre Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarına yönelik düşüncede (p=,004), neden olmadıklarına yönelik düşüncede (p=,005) ve bu konu hakkında bir

fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,000) uyruğa göre yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.234).

Tablo 234. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	78	76	63	45	3	8	11	284
			Satır (%)	27,5%	26,8%	22,2%	15,8%	1,1%	2,8%	3,9%	100,0%
			Sütun (%)	74,3%	71,0%	86,3%	90,0%	42,9%	80,0%	100,0%	78,2%
		Suriyeli	Sayı	27	31	10	5	4	2	0	79
			Satır (%)	34,2%	39,2%	12,7%	6,3%	5,1%	2,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,7%	29,0%	13,7%	10,0%	57,1%	20,0%	0,0%	21,8%
	Toplam		Sayı	105	107	73	50	7	10	11	363
			Satır (%)	28,9%	29,5%	20,1%	13,8%	1,9%	2,8%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	11	11	12	5	6	1	50
			Satır (%)	8,0%	22,0%	22,0%	24,0%	10,0%	12,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	10,5%	20,0%	32,4%	25,5%	50,0%	60,0%	100,0%	25,6%
		Suriyeli	Sayı	34	44	23	35	5	4	0	145
			Satır (%)	23,4%	30,3%	15,9%	24,1%	3,4%	2,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	89,5%	80,0%	67,6%	74,5%	50,0%	40,0%	0,0%	74,4%
	Toplam		Sayı	38	55	34	47	10	10	1	195
			Satır (%)	19,5%	28,2%	17,4%	24,1%	5,1%	5,1%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	12	10	19	16	2	5	2	66
			Satır (%)	18,2%	15,2%	28,8%	24,2%	3,0%	7,6%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	20,3%	17,9%	44,2%	33,3%	7,7%	62,5%	100,0%	27,3%
		Suriyeli	Sayı	47	46	24	32	24	3	0	176
			Satır (%)	26,7%	26,1%	13,6%	18,2%	13,6%	1,7%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	79,7%	82,1%	55,8%	66,7%	92,3%	37,5%	0,0%	72,7%
	Toplam		Sayı	59	56	43	48	26	8	2	242
			Satır (%)	24,4%	23,1%	17,8%	19,8%	10,7%	3,3%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,004 Hayır p=,005 Fikrim yok p=,000

Bireylerin eğitim durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden her eğitim düzeyi grubunda bulunanların "evet" cevabı verdiği görülmektedir. Suriyelilerin ise evet (%50,6), hayır (%41,4) ve fikrim yok (%43,2) cevaplarında en fazla yoğunluk gösterilen eğitim düzeyi ilköğretim şeklindedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarına yönelik düşüncede (p=,000), neden olmadıklarına yönelik düşüncede (p=,001) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede

(p=,000) uyruğa göre eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.235).

Tablo 235. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	41	45	110	85	284
			Satır (%)	1,1%	14,4%	15,8%	38,7%	29,9%	100,0%
			Sütun (%)	30,0%	50,6%	77,6%	89,4%	93,4%	78,2%
		Suriyeli	Sayı	7	40	13	13	6	79
			Satır (%)	8,9%	50,6%	16,5%	16,5%	7,6%	100,0%
			Sütun (%)	70,0%	49,4%	22,4%	10,6%	6,6%	21,8%
	Toplam		Sayı	10	81	58	123	91	363
			Satır (%)	2,8%	22,3%	16,0%	33,9%	25,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	21	9	15	3	50
			Satır (%)	4,0%	42,0%	18,0%	30,0%	6,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,4%	25,9%	39,1%	42,9%	27,3%	25,6%
		Suriyeli	Sayı	43	60	14	20	8	145
			Satır (%)	29,7%	41,4%	9,7%	13,8%	5,5%	100,0%
			Sütun (%)	95,6%	74,1%	60,9%	57,1%	72,7%	74,4%
	Toplam		Sayı	45	81	23	35	11	195
			Satır (%)	23,1%	41,5%	11,8%	17,9%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	19	15	23	7	66
			Satır (%)	3,0%	28,8%	22,7%	34,8%	10,6%	100,0%
			Sütun (%)	3,8%	20,0%	55,6%	44,2%	46,7%	27,3%
		Suriyeli	Sayı	51	76	12	29	8	176
			Satır (%)	29,0%	43,2%	6,8%	16,5%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	96,2%	80,0%	44,4%	55,8%	53,3%	72,7%
	Toplam		Sayı	53	95	27	52	15	242
			Satır (%)	21,9%	39,3%	11,2%	21,5%	6,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,001 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve şu anda çalıştıkları meslek gruplarına göre de konu incelenmiştir. Buna göre Türklerden "evet" diyenlerin çoğu (%33,2) esnaf/zanaatkâr meslek grubunda bulunurken, Suriyelilerden "evet" diyenlerin çoğu (%44,8) "işçi" meslek grubunda bulunanlardan oluşmaktadır. Suriyelilerden evet diyenlerinin çoğunun "işçi" olması, Suriyelilerin işgücü piyasasında çoğunlukla "işçi" olarak var olmaları ve Türk işçilerden daha az ücret almaları (T. 215, %57,9) durumu ile ilişkili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarına yönelik düşüncede (p=,000), neden olmadıklarına yönelik düşüncede (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede (p=,011) uyruğa göre şu anda çalışılan meslek grubu arasındaki ilişki

anlamlıdır. Bu, şu anda çalışılan meslek grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.236).

Tablo 236. Uyruğa ve Şu Anda Çalıştıkları Mesleki Gruba Göre Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce

Suriyeli Mültecilerin İşgücü Piyasasında Ücret Düşüklüğüne Neden Olduğuna Dair Düşünce				Şu Anda Hangi İşte Çalıştıkları							Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/ Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	36	62	44	23	1	9	12	187
			Satır (%)	19,3%	33,2%	23,5%	12,3%	0,5%	4,8%	6,4%	100,0%
			Sütun (%)	58,1%	93,9%	65,7%	100,0%	100,0%	100,0%	70,6%	76,3%
		Suriyeli	Sayı	26	4	23	0	0	0	5	58
			Satır (%)	44,8%	6,9%	39,7%	0,0%	0,0%	0,0%	8,6%	100,0%
			Sütun (%)	41,9%	6,1%	34,3%	0,0%	0,0%	0,0%	29,4%	23,7%
	Toplam		Sayı	62	66	67	23	1	9	17	245
			Satır (%)	25,3%	26,9%	27,3%	9,4%	0,4%	3,7%	6,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	3	15	9				3	30
			Satır (%)	10,0%	50,0%	30,0%				10,0%	100,0%
			Sütun (%)	10,3%	78,9%	29,0%				50,0%	35,3%
		Suriyeli	Sayı	26	4	22				3	55
			Satır (%)	47,3%	7,3%	40,0%				5,5%	100,0%
			Sütun (%)	89,7%	21,1%	71,0%				50,0%	64,7%
	Toplam		Sayı	29	19	31				6	85
			Satır (%)	34,1%	22,4%	36,5%				7,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	5	7	1	1	2	1	21
			Satır (%)	19,0%	23,8%	33,3%	4,8%	4,8%	9,5%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	16,0%	50,0%	22,6%	100,0%	100,0%	100,0%	11,1%	26,6%
		Suriyeli	Sayı	21	5	24	0	0	0	8	58
			Satır (%)	36,2%	8,6%	41,4%	0,0%	0,0%	0,0%	13,8%	100,0%
			Sütun (%)	84,0%	50,0%	77,4%	0,0%	0,0%	0,0%	88,9%	73,4%
	Toplam		Sayı	25	10	31	1	1	2	9	79
			Satır (%)	31,6%	12,7%	39,2%	1,3%	1,3%	2,5%	11,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,011

Suriye uyruklu bireylerin, gündelik alışverişlerini genellikle kimden yaptıkları araştırılmıştır. Bunun için Suriyeli katılımcılara "alışverişlerinizi genellikle Türk esnaflardan mı yoksa Suriyeli esnaflardan mı yapmayı tercih ediyorsunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Suriyelilerin %58,8'i Türk esnaflar derken, %41,3'ü Suriyeli esnaflar demiştir. Araştırmanın yapıldığı bölgelerde genel olarak Suriyeli esnaf yoğunluğunun bulunması durumunun, Suriyeli esnaf cevabının oranını etkilediğini söylememiz mümkündür (T.237).

7.6. Suriyeli Mültecilerin Alışveriş Tercihleri

Tablo 237. Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı

			Suriyeli Katılımcıların Genellikle Kimden Alışveriş Yaptığı		
			Türk	**Suriyeli**	**Toplam**
Uyruk	Suriyeli	Sayı	235	165	400
		Satır (%)	58,8%	41,2%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 238. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Genellikle Kimden Alışveriş Yaptığı		
				Türk	**Suriyeli**	**Toplam**
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	105	83	188
			Satır (%)	55,9%	44,1%	100,0%
			Sütun (%)	44,7%	50,3%	47,0%
		Erkek	Sayı	130	82	212
			Satır (%)	61,3%	38,7%	100,0%
			Sütun (%)	55,3%	49,7%	53,0%
	Toplam		Sayı	235	165	400
			Satır (%)	58,8%	41,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,267

Suriyeli mültecilerin genellikle kimden alışveriş yaptıkları durumu cinsiyet üzerinden incelendiğinde, Suriyeli kadınların %55,9'unun erkeklerin ise %61,3'ünün Türk esnaf cevabı verdiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin cinsiyetleri ile alışverişin en fazla kiminle yapıldığına yönelik durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Çünkü cinsiyet değişkeni farklılık göstermemektedir (T.238).

Suriyeli bireylerin yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, yaş düzeyi arttıkça, Türk esnaf cevap oranında sayı ve sütün çerçevesinde azalma görülmektedir. Bu durum, yaş arttıkça alışılmış düzenden uzaklaşmak istememe durumu ile ilişkilendirilebilir. Çünkü, saha araştırmaları sırasında, Suriyeli katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı kadarı ile gençler sosyalleşmeye daha yatkınken, yaşları ilerledikçe bu sosyalleşmeden uzaklaşma gözlemlenmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin yaş grupları ile kimden alışveriş yaptıkları durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, yaş grubunun, Suriyelilerin kimden alışveriş yapacağı durumunu etkilediğini göstermektedir (p=,000) (T.239).

Tablo 239. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Genellikle Kimden Alışveriş Yaptığı		Toplam
				Türk	Suriyeli	
Suriyeli	Yaş Grubu	18-25	Sayı	78	30	108
			Satır (%)	72,2%	27,8%	100,0%
			Sütun (%)	33,2%	18,2%	27,0%
		26-33	Sayı	72	49	121
			Satır (%)	59,5%	40,5%	100,0%
			Sütun (%)	30,6%	29,7%	30,3%
		34-41	Sayı	36	21	57
			Satır (%)	63,2%	36,8%	100,0%
			Sütun (%)	15,3%	12,7%	14,2%
		42-49	Sayı	33	39	72
			Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%
			Sütun (%)	14,0%	23,6%	18,0%
		50-57	Sayı	11	22	33
			Satır (%)	33,3%	66,7%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	13,3%	8,3%
		58-65	Sayı	5	4	9
			Satır (%)	55,6%	44,4%	100,0%
			Sütun (%)	2,1%	2,4%	2,3%
	Toplam		Sayı	235	165	400
			Satır (%)	58,8%	41,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyelilerin aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde ise, genel olarak Türk esnaflardan alışveriş yaptıkları görülmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında yer yer, gelir düzeyi azaldıkça, Türk esnaf seçeneğinde de azalma görülmektedir. Türk esnaflardan alışveriş yaptığını belirtenlerin çoğunun aylık ortalama geliri 9501-10500 TL'dir. İkinci sırada ise 10501 ve üzeri gelmektedir. Yani gelir düzeyi yüksek olanlar, Türk esnafları daha çok tercih etmektedirler. Suriyeli esnafı en fazla tercih edenlerin aylık ortalama gelir düzeyi ise en az miktarı oluşturan 500-1500 TL şeklindedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin aylık ortalama hane gelirleri ile alışverişi kimden yaptıkları durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, hane gelirinin Suriyelilerin kimden alışveriş yapacağı durumunu etkilediğini göstermektedir (p=,000) (T. 240).

Tablo 240. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Genellikle Kimden Alışveriş Yaptığı		Toplam
				Türk	Suriyeli	
Suriyeli	Hane Geliri	500-1500	Sayı	2	14	16
			Satır (%)	12,5%	87,5%	100,0%
			Sütun (%)	0,9%	8,5%	4,0%
		1501-2500	Sayı	3	13	16
			Satır (%)	18,8%	81,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,3%	7,9%	4,0%
		2501-3500	Sayı	5	7	12
			Satır (%)	41,7%	58,3%	100,0%
			Sütun (%)	2,1%	4,2%	3,0%
		3501-4500	Sayı	45	46	91
			Satır (%)	49,5%	50,5%	100,0%
			Sütun (%)	19,1%	27,9%	22,8%
		4501-5500	Sayı	63	34	97
			Satır (%)	64,9%	35,1%	100,0%
			Sütun (%)	26,8%	20,6%	24,3%
		5501-6500	Sayı	48	26	74
			Satır (%)	64,9%	35,1%	100,0%
			Sütun (%)	20,4%	15,8%	18,5%
		6501-7500	Sayı	22	11	33
			Satır (%)	66,7%	33,3%	100,0%
			Sütun (%)	9,4%	6,7%	8,3%
		7501-8500	Sayı	14	10	24
			Satır (%)	58,3%	41,7%	100,0%
			Sütun (%)	6,0%	6,1%	6,0%
		8501-9500	Sayı	13	2	15
			Satır (%)	86,7%	13,3%	100,0%
			Sütun (%)	5,5%	1,2%	3,8%
		9501-10500	Sayı	11	1	12
			Satır (%)	91,7%	8,3%	100,0%
			Sütun (%)	4,7%	0,6%	3,0%
		10501+	Sayı	9	1	10
			Satır (%)	90,0%	10,0%	100,0%
			Sütun (%)	3,8%	0,6%	2,5%
	Toplam		Sayı	235	165	400
			Satır (%)	58,8%	41,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyelilerin yaşadıkları mahallelere göre kimden alışveriş yaptıkları durumu incelenmiştir. Buna göre Türk esnaf cevabını verenlerin çoğu (%96,3) Güneşevler mahallesinde yaşamaktadır. Bu durum, en az Suriyeli katılımcının Güneşevler mahallesinden olmasının yanı sıra bu mahallede Suriyeli nüfusun yoğun değil de dağınık olması ve Suriyeli esnafın yok denecek kadar az olması ile ilişkili olabilir. Türk esnaf cevabını en az (%34,3), Suriyeli esnaf cevabını ise en fazla (%65,7) verenlerin yaşadıkları mahalle ise Battalgazi mahallesidir. Saha araştırmaları sırasında yapılan gözlemlere göre, Battalgazi mahallesi Suriyeli nüfusun en fazla yaşadığı ve dolayısıyla Suriyeli esnafı en fazla barındıran mahalle olduğu kanısına

varılmıştır. Bu tabloda elde edilen sonuçlar da bu kanıyı doğrular niteliktedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin yaşadıkları mahalle ve alışverişi hangi esnaftan yaptıkları durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, Suriyelilerin yaşadıkları mahallenin kimden alışveriş yapacakları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (T.241).

Tablo 241. Yaşadıkları Mahalleye Göre Suriyeli Mültecilerin Genelde Kimden Alışveriş Yaptığı

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Genellikle Kimden Alışveriş Yaptığı: Türk	Suriyeli	Toplam
Suriyeli	Katılımcıların Yaşadıkları Mahalle	Hüseyingazi	Sayı	45	21	66
			Satır (%)	68,2%	31,8%	100,0%
			Sütun (%)	19,1%	12,7%	16,5%
		Güneşevler	Sayı	52	2	54
			Satır (%)	96,3%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	22,1%	1,2%	13,5%
		Önder	Sayı	36	41	77
			Satır (%)	46,8%	53,2%	100,0%
			Sütun (%)	15,3%	24,8%	19,3%
		Ulubey	Sayı	66	32	98
			Satır (%)	67,3%	32,7%	100,0%
			Sütun (%)	28,1%	19,4%	24,5%
		Battalgazi	Sayı	36	69	105
			Satır (%)	34,3%	65,7%	100,0%
			Sütun (%)	15,3%	41,8%	26,3%
	Toplam		Sayı	235	165	400
			Satır (%)	58,8%	41,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Tablo 242. Suriyelilerin Genelde Türk Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedenleri

			Çeşit çok	Daha kaliteli	Daha sağlıklı	Daha yakın	Yardım kartı kullanıyorum	Toplam
Uyruk	Suriyeli	**Sayı**	99	53	10	72	1	235
		Yüzde (%)	42,1%	22,6%	4,3%	30,6%	0,4%	100,0%

Suriyeli mültecilerden alışverişlerini genellikle Türk esnaflardan yapanlara "cevabınız Türk esnaf ise neden?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, en fazla orandan başlayarak sıralandığında; Suriyeli mültecilerin %42,1'i "çeşit çok'', %30,6'sı "daha yakın'', %22,6'sı ''daha kaliteli'', %4,3'ü "daha sağlıklı'', %0,4'ü ise "yardım kartı kullanıyorum'' demiştir. Sorulan soru yalnızca "esnaf'' çerçevesinde sorulmasında rağmen, Suriyeli mültecilerden "Türk'' cevabını verenler, yalnızca küçük esnafları değil, aynı zamanda büyük market zincirlerini de

cevaplarına dahil etmişlerdir. Örneğin "yardım kullanıyorum'' cevabını veren Suriyeli katılımcı, "BİM marketlerden alışveriş yapabilmek için bir yardım derneğinden yardım kartı aldığını'' belirtmiştir. Birinci sıradaki cevabı oluşturan "çeşit çok'' cevabı da büyük marketleri kastederek verilen cevaplardır. Ayrıca verilen cevaplar yalnızca gıda alışverişleri için değil, giyim, kırtasiye vb. alışverişleri de kapsamaktadır (T.242).

Tablo 243. Suriyelilerin Genelde Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedenleri

			Daha ucuz	Veresiye var	Tanıdık	Daha iyi anlaşıyorum	Suriye'de gibi hissediyorum	Daha yakın	Toplam
Uyruk	Suriyeli	**Sayı**	16	42	67	5	23	12	165
		Yüzde (%)	9,7%	25,5%	40,6%	3,0%	13,9%	7,3%	100,0%

Suriyeli mültecilerden alışverişlerini genellikle Suriyeli esnaflardan yapanlara "cevabınız Suriyeli esnaf ise neden?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, en fazla orandan başlayarak sıralandığında; Suriyeli mültecilerin %40,6'sı "tanıdık'', %25,5'i "veresiye var'', %13,9'u "Suriye'de gibi hissediyorum'', %9,7'si "daha ucuz'', %7,3'ü "daha yakın'', %3'ü ise "daha iyi anlaşıyorum'' cevaplarını vermiştir. En fazla oranı oluşturan ilk cevap olan "tanıdık'' cevabı ilgi çekicidir. Çünkü, Suriyeli katılımcıların tamamının Türkçe biliyor olması, sosyal hayata katılmalarını kolaylaştıran bir etkendir. Ancak "tanıdık'' olma durumunun, Suriyeli mülteciler için Türkçe bilmelerine rağmen önemli bir unsur olduğu görülmektedir. İkinci sırada yer alan "veresiye var'' cevabı ise, maddi durumu iyi olmayan Suriyeli mültecilerin verdikleri cevaptır. Türk esnaflarda ya da büyük zincir marketlerde veresiye olmaması, maddi durumu kötü olan Suriyelilerin buralardan alışveriş yapmalarını engelleyen bir durumdur. Üçüncü sırada yer alan "Suriye'de gibi hissediyorum'' cevabı da dikkat çekicidir. Saha araştırmaları sırasında yapılan gözlemlerde, bazı bölgelerde, özellikle Battalgazi mahallesinde küçük bir Suriye oluşturulmuş olması dikkat çekmiştir. Suriyeli esnafların açtıkları dükkanlar, mahallede kaldırımlarda ya da ev önlerinde oturan Suriyeliler, mahallede oynayan Suriyeli çocuklar, camlardan dışarıyı seyreden Suriyeli yaşlılar, Suriyeli esnaf dükkanlarında çalan Arapça şarkılar, ürünlerin fiyatlarının ve açıklamalarının Arapça olması gibi durumlar, bu bölgeye "Küçük Halep'' denmesinin nedenleri olarak gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu bölgelerde yaşayan Suriyelilerin "Suriye'de gibi

hissediyorum'' cevabını vermesi doğaldır. Dördüncü sırada yer alan "daha ucuz'' cevabı ise, maddi durumu fark etmeksizin, Suriyelilerin genel olarak daha hesaplı ürünler almayı tercih ettiklerini göstermektedir. Saha araştırmalarında yapılan gözlemlerde, gıda ürünleri satan Suriyeli esnafların genel olarak açık ürünler sattıkları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu ürünlerin hijyen açısından pek uygun olmadığını söylememiz mümkündür. Ancak Suriyeli mülteciler, ürünlerin uygun fiyatlı olması nedeniyle bunları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Beşinci sırada yer alan "daha yakın'' cevabı da saha araştırmalarında yapılan gözlemlerde tecrübe edilen bir durum olmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgede "Suriyeli esnaflar'' bulunmaktadır. Örneğin Önder mahallesinde yalnızca bir Türk bakkalın kalması dikkat çeken bir detay olmuştur. Türk katılımcılardan olan bu bakkal "*alışverişe gelenler burada kalan tek tük Türkler, onlar da zaten taşınıyorlar ben de senelerimi verdiğim dükkanımı yakında kapatırım gibi geliyor…*'' (Türk, E, 58) cevabını vererek, alışverişe Suriyelilerin gelmediğini, bu bölgede artık Türk nüfusun kalmadığını belirtmiştir. Suriyelilerin verdikleri cevapların sonuncusunu oluşturan "daha iyi anlaşıyorum'' cevabı ise Türkçe bilmeme durumu ile ilişkili değildir. Şöyle ki, Suriyelilerin %3'ü daha iyi anlaşıyorum cevabı ile, karşıdaki kişinin "Suriyeli olması'' nedeniyle kendini daha rahat hissettiğini kast etmektedir. Dolayısıyla katılımcılar her ne kadar Türkçe bilseler de kendi milletinden olanlar ile bir arada yaşamayı, sosyal ilişkilerini onlar ile kurmayı tercih etmektedirler (T.243).

7.7. Türklerin Suriyeli Esnaf Tercihleri

Tablo 244. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Durumu

			Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Durumu		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	**Sayı**	18	382	400
		Yüzde (%)	4,5%	95,5%	100,0%

Suriyeli katılımcılara sorulan sorunun karşılığı olarak Türk katılımcılara "Suriyeli esnaflardan alışveriş yapıyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Suriyeli katılımcıların aksine Türkler bu soruya yalnızca "esnaflar'' çerçevesinde cevap vermişlerdir. Çünkü Suriyelilerin büyük zincir marketler gibi açtıkları yerler

bulunmamaktadır. Sorulan soruya Türklerin %95,5'i "hayır'' cevabını verirken, %4,5'i "evet'' cevabını vermiştir. Genel olarak bakıldığında Türk katılımcıların tamamına yakını, Suriyeli esnaflardan alışveriş yapmamaktadır (T.244).

Tablo 245. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapma Nedeni

			Daha ucuz	Daha yakın	Tanıdık	Kazansınlar suç işlemesinler	Müslümanlar	Toplam
Uyruk	Türk	**Sayı**	6	2	1	2	7	18
		Yüzde (%)	33,3%	11,1%	5,6%	11,1%	38,9%	100,0%

Türk katılımcılardan, Suriyeli esnaflardan alışveriş yapıyorum cevabını verenlere ek olarak "neden'' sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplarda ilk sırada %38,9 ile "Müslümanlar'' cevabı yer almaktadır. Bu cevap ile, Suriyeli esnafların Müslüman olması durumunun, Türk katılımcıların onlardan alışveriş yapmasını etkileyen bir durum olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada ise %33,3 ile "daha ucuz'' cevabı yer almaktadır. Aynı cevap Suriyeli mültecilerin Suriyeli esnaflardan alışveriş yapma gerekçesi olarak gösterdikleri cevaplarda da bulunmaktadır. Saha araştırmaları sırasında Türk katılımcıların verdikleri ortak cevaplardan hareketle, temel gıdaları oluşturan su, ekmek gibi ürünlerin Suriyeli esnaflarda daha ucuz olması nedeniyle bazı Türk katılımcılar tarafından su vb. ürünlerin satın alındığı anlaşılmıştır. Üçüncü sırada aynı oranlar ile (%11,1) "daha yakın'' ve "kazansınlar suç işlemesinler'' cevapları yer almaktadır. "Kazansınlar suç işlemesinler'' cevabı oldukça dikkat çekici bir cevaptır. Şöyle ki, bu cevabı veren Türk katılımcılar, bazı Suriyeli esnafların yeterli gelir edemedikleri için suç işlemeye başvurduklarını iddia etmişlerdir. Örneğin Türk bir katılımcı; "*buradaki Suriyeli esnaflar sadece esnaflık yapmıyorlar bunlar kaçak mal getiriyorlar burada satıyorlar bir de bunlarda uyuşturucu da çok gece oldu mu sokakta dolaşılmaz içen sızar dışarda bunlar para kazansınlar ki yapmasınlar…*'' ifadelerini kullanmıştır. Son sırada yer alan cevap ise (%5,6) "tanıdık'' cevabıdır. Bu cevabı veren Türk katılımcı konu ile ilgili; "ben kendimi bildim bileli bu mahalledeyim burada bir Suriyeli esnaf var hem de aynı binada oturuyoruz komşuyuz severim kendi halinde adam çoluk çocuğu var arada bir ondan alışveriş yaparım alırım bir şeyler ama ben alırım hanımımı göndermem…'' ifadelerini kullanmıştır (T.245).

Tablo 246. Türklerin Suriyeli Esnaflardan Alışveriş Yapmama Nedeni

			Kendi esnafımız kazansın	Güvenilir değil	Türkçe bilmiyorlar	Türk ürünleri yok	Yakınımda Suriyeli esnaf yok olsaydı alırdım	Yakınımda Suriyeli esnaf yok olsa da almam	Toplam
Uyruk	Türk	**Sayı**	121	114	22	38	2	85	382
		Yüzde (%)	31,7%	29,8%	5,8%	9,9%	0,5%	22,3%	100,0%

Türk katılımcılardan "hayır'' cevabını verenlere de ek olarak "neden'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %31,7 "kendi esnafımız kazansın'', %29,8 "güvenilir değil'', %22,3 "yakınımda Suriyeli esnaf yok olsa da almam'', %9,9 "Türk ürünleri yok'', %5,8 "Türkçe bilmiyorlar'', %0,5 "yakınımda Suriyeli esnaf yok olsaydı alırdım'' şeklindedir. Verilen ilk cevaba bakıldığında Türkler, Suriyeli esnafların değil, Türk esnaflarının kazanması gerektiğini düşünmektedir. Özellikle son dönemlerdeki ekonomik kriz nedeniyle, Suriyelilerin esnaflık yapmaması gerektiğini düşünmektedirler. İkinci cevabı oluşturan "güvenilir değil'' cevabı ile kastedilen hem ürünlerin hem de Suriyeli esnafların güvenilir olmamasıdır. Üçüncü cevabı oluşturan "yakınımda Suriyeli esnaf yok olsa da almam'' cevabı ile, Suriyeli esnafların yaşadıkları yerde bulunmadığını ancak yakınlarında Suriyeli esnaf olsa dahi alışveriş yapmayı tercih etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Dördüncü cevap olan "Türk ürünleri yok'' cevabı ile, Suriyeli esnafların yalnızca kendilerine uygun olan, Suriye'de iken tükettikleri ürünleri sattıklarını ifade etmişlerdir. Beşinci cevap olan "Türkçe bilmiyorlar'' cevabı ile, Suriyeli esnafların Türkçe bilmediklerini, bilenlerin de konuşmak istemediklerini, dolayısıyla onlarla iletişim kuramayacakları için alışveriş yapmayı tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Saha araştırmaları sırasında yapılan gözlemler sonucunda bazı esnafların Türkçe bilmediği, Türkçe bilenlerin ise konuşmayı tercih etmedikleri gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bazı esnaflar, araştırmaya Türkçe bilmedikleri ya da Türkçe konuşmayı tercih etmedikleri için katılım sağlamamışlardır. Sonuçta Türk katılımcıların verdikleri bu cevap ve saha araştırmalarında yapılan gözlemler örtüşmektedir. Son cevap ise "yakınımda Suriyeli esnaf yok olsaydı alırdım'' şeklindeki cevaptır. Bu cevap ile, örneğin "Güneşevler'' mahallesinde Suriyeli esnaf ile karşılaşılmaması arasında bir ilişki bulunmaktadır. Güneşevler mahallesinde Suriyelilerin yoğun olarak yaşamaması ve Suriyeli

esnafların burada bulunmaması, verilen cevabın gerekçesidir. Ayrıca bu cevap yalnızca Güneşevler mahallesi ile ilişkili değildir. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları mahallelerde esnafların belirli bir bölgede yoğunlaşması, o mahallede yaşayan Türklerin bu esnaflara uzak kalmasına da neden olmaktadır (T.246).

7.8. Türkiye'nin Suriyeliler İçin Yaptığı Maddi Harcamalara Yönelik Değerlendirme

Tablo 247. Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

p=,000			**Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	60	315	25	400
		Satır (%)	15,0%	78,8%	6,3%	100,0%
		Sütun (%)	43,5%	75,4%	10,2%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	78	103	219	400
		Satır (%)	19,5%	25,8%	54,8%	100,0%
		Sütun (%)	56,5%	24,6%	89,8%	50,0%
Toplam		Sayı	138	418	244	800
		Satır (%)	17,3%	52,3%	30,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamalara yönelik düşünceleri araştırılmıştır. Buna göre Türk katılımcılara "Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı ekonomik kaynak harcamalarını destekliyor musunuz? sorusu sorulurken, Suriyeli katılımcılara "Türkiye'nin sizler için harcadığı ekonomik kaynakları yeterli buluyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Sorunun daha net anlaşılması için katılımcılara "Suriyeliler için yapılan maddi harcamaları/harcanan paraları şeklinde ekleme yapılarak soru sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin %78,8'i Suriyeliler için maddi harcama yapılmasını desteklemediğini belirtirken, %15'i desteklediğini belirtmiştir. %6,3 ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir. Suriyelilerin ise %25,8'i kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmadıklarını çünkü iyi şartlarda yaşam süremediklerini belirtmişlerdir. Şöyle ki, Suriyeliler geçimlerini çalışarak kendilerinin sağlamaları nedeniyle, onlar için yapılan harcamaların yardımların yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. %19,5'lik kesim ise, yapılan harcamaların yeterli olduğunu düşünmektedirler. Suriyelilerin %54,8'i ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir. Genel olarak bakıldığında Türkler Suriyeliler için maddi

harcama yapılmasını istemezken, Suriyeliler onlar için yapılan harcamalar hakkında fikir sahibi değildir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile Suriyeli mülteciler için yapılan harcamaları yeterli bulma/destekleme düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, Türklerin Suriyelilere yapılan maddi harcamaları destekleme durumu ile, Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulma durumlarının farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.247).

Tablo 248. Cinsiyete Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	36	24	60
			Satır (%)	60,0%	40,0%	100,0%
			Sütun (%)	52,9%	34,3%	43,5%
		Suriyeli	Sayı	32	46	78
			Satır (%)	41,0%	59,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,1%	65,7%	56,5%
	Toplam		Sayı	68	70	138
			Satır (%)	49,3%	50,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	140	175	315
			Satır (%)	44,4%	55,6%	100,0%
			Sütun (%)	72,2%	78,1%	75,4%
		Suriyeli	Sayı	54	49	103
			Satır (%)	52,4%	47,6%	100,0%
			Sütun (%)	27,8%	21,9%	24,6%
	Toplam		Sayı	194	224	418
			Satır (%)	46,4%	53,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	7	18	25
			Satır (%)	28,0%	72,0%	100,0%
			Sütun (%)	6,4%	13,3%	10,2%
		Suriyeli	Sayı	102	117	219
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	93,6%	86,7%	89,8%
	Toplam		Sayı	109	135	244
			Satır (%)	44,7%	55,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,027 Hayır p=,158 Fikrim yok p=,077

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerde Suriyeliler için yapılan maddi harcamaları destekleyin çoğu (%60) kadınlardır. Yapılan harcamaları desteklemeyen erkeklerin oranı ise %55,6'dır. Türklerde bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenler cinsiyet açısından oranca farklıdır (kadınlar %28, erkekler %72). Suriyelilerde ise yapılan maddi harcamaları yeterli bulanların çoğu (%59) erkeklerken, yeterli bulmayanların çoğu (%52,4) kadınlardır. Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları destekleme durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmaları durumunda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,027). Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları desteklememe durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaları durumunda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,158). Konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre cinsiyet ilişkisi de anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,077) (T.248).

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde, Türklerde yapılan maddi harcamaları desteklemeyenlerin çoğu (%25,4) 26-33 ve (%24,8) 18-25 yaş grubunda bulunanlardır. Suriyelilerde ise yapılan harcamaları yeterli bulmayanların çoğu (%25,2) 26-33 yaş grubundakilerdir. Genel olarak bakıldığında Türklerden genç yaştakiler maddi harcamaları desteklemezken, Suriyelilerden genç yaşta olanlar yapılan harcamaları yeterli bulmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları destekleme durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmaları durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi (p=,000) ve Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları desteklememe durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaları durumunda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi anlamlıdır (p=,000). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre yaş grubu ilişkisi ise anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,537) (T.249).

Tablo 249. Yaş Grubuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	10	10	14	15	5	5	1	60
			Satır (%)	16,7%	16,7%	23,3%	25,0%	8,3%	8,3%	1,7%	100,0%
			Sütun (%)	26,3%	25,0%	56,0%	75,0%	62,5%	83,3%	100,0%	43,5%
		Suriyeli	Sayı	28	30	11	5	3	1	0	78
			Satır (%)	35,9%	38,5%	14,1%	6,4%	3,8%	1,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	73,7%	75,0%	44,0%	25,0%	37,5%	16,7%	0,0%	56,5%
	Toplam		Sayı	38	40	25	20	8	6	1	138
			Satır (%)	27,5%	29,0%	18,1%	14,5%	5,8%	4,3%	0,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	78	80	74	54	4	12	13	315
			Satır (%)	24,8%	25,4%	23,5%	17,1%	1,3%	3,8%	4,1%	100,0%
			Sütun (%)	80,4%	75,5%	77,9%	70,1%	25,0%	85,7%	100,0%	75,4%
		Suriyeli	Sayı	19	26	21	23	12	2	0	103
			Satır (%)	18,4%	25,2%	20,4%	22,3%	11,7%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	19,6%	24,5%	22,1%	29,9%	75,0%	14,3%	0,0%	24,6%
	Toplam		Sayı	97	106	95	77	16	14	13	418
			Satır (%)	23,2%	25,4%	22,7%	18,4%	3,8%	3,3%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	6	7	5	4	1	2		25
			Satır (%)	24,0%	28,0%	20,0%	16,0%	4,0%	8,0%		100,0%
			Sütun (%)	9,0%	9,7%	16,7%	8,3%	5,3%	25,0%		10,2%
		Suriyeli	Sayı	61	65	25	44	18	6		219
			Satır (%)	27,9%	29,7%	11,4%	20,1%	8,2%	2,7%		100,0%
			Sütun (%)	91,0%	90,3%	83,3%	91,7%	94,7%	75,0%		89,8%
	Toplam		Sayı	67	72	30	48	19	8		244
			Satır (%)	27,5%	29,5%	12,3%	19,7%	7,8%	3,3%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,537

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden maddi harcamaları desteklemeyenlerin çoğunun eğitim düzeyinin (%36,8) lise ve (%27) üniversite olduğu görülmektedir. Suriyelilerden yapılan harcamaları yeterli bulmayanların çoğu ise (%48,5) ilköğretim ve (%35) okur-yazar eğitim düzeyine sahip olanlardır. Genel olarak bakıldığında Türklerden eğitim düzeyi yüksek olanlar Suriyeliler için yapılan maddi harcamaları desteklemezken, Suriyelilerden eğitim düzeyi düşük olanlar, yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları destekleme durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmaları durumunda uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,027), Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları desteklememe durumu

ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaları durumunda uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre eğitim durumu ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.250).

Tablo 250. Eğitim Durumuna Göre Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme				**Eğitim Durumu**					**Toplam**
				Okur-yazar	**İlköğretim**	**Ortaöğretim**	**Lise**	**Üniversite/ Yüksekokul**	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	14	16	23	5	60
			Satır (%)	3,3%	23,3%	26,7%	38,3%	8,3%	100,0%
			Sütun (%)	16,7%	34,1%	53,3%	59,0%	31,3%	43,5%
		Suriyeli	Sayı	10	27	14	16	11	78
			Satır (%)	12,8%	34,6%	17,9%	20,5%	14,1%	100,0%
			Sütun (%)	83,3%	65,9%	46,7%	41,0%	68,8%	56,5%
	Toplam		Sayı	12	41	30	39	16	138
			Satır (%)	8,7%	29,7%	21,7%	28,3%	11,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	60	49	116	85	315
			Satır (%)	1,6%	19,0%	15,6%	36,8%	27,0%	100,0%
			Sütun (%)	12,2%	54,5%	92,5%	89,9%	100,0%	75,4%
		Suriyeli	Sayı	36	50	4	13	0	103
			Satır (%)	35,0%	48,5%	3,9%	12,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	87,8%	45,5%	7,5%	10,1%	0,0%	24,6%
	Toplam		Sayı	41	110	53	129	85	418
			Satır (%)	9,8%	26,3%	12,7%	30,9%	20,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	7	4	9	5	25
			Satır (%)	0,0%	28,0%	16,0%	36,0%	20,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	6,6%	16,0%	21,4%	31,3%	10,2%
		Suriyeli	Sayı	55	99	21	33	11	219
			Satır (%)	25,1%	45,2%	9,6%	15,1%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	93,4%	84,0%	78,6%	68,8%	89,8%
	Toplam		Sayı	55	106	25	42	16	244
			Satır (%)	22,5%	43,4%	10,2%	17,2%	6,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,027 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Tablo 251. Hane Gelirine Göre, Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	6	7	6	7	9	4	10	11	60
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	11,7%	10,0%	11,7%	15,0%	6,7%	16,7%	18,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	31,6%	25,0%	27,3%	53,8%	81,8%	44,4%	66,7%	73,3%	43,5%
		Suriyeli	Sayı	2	2	2	13	21	16	6	2	5	5	4	78
			Satır (%)	2,6%	2,6%	2,6%	16,7%	26,9%	20,5%	7,7%	2,6%	6,4%	6,4%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	68,4%	75,0%	72,7%	46,2%	18,2%	55,6%	33,3%	26,7%	56,5%
	Toplam		Sayı	2	2	2	19	28	22	13	11	9	15	15	138
			Satır (%)	1,4%	1,4%	1,4%	13,8%	20,3%	15,9%	9,4%	8,0%	6,5%	10,9%	10,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	1	12	15	42	46	41	55	60	42	315
			Satır (%)	0,0%	0,3%	0,3%	3,8%	4,8%	13,3%	14,6%	13,0%	17,5%	19,0%	13,3%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	20,0%	16,7%	30,0%	39,5%	80,8%	80,7%	82,0%	94,8%	96,8%	100,0%	75,4%
		Suriyeli	Sayı	8	4	5	28	23	10	11	9	3	2	0	103
			Satır (%)	7,8%	3,9%	4,9%	27,2%	22,3%	9,7%	10,7%	8,7%	2,9%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	80,0%	83,3%	70,0%	60,5%	19,2%	19,3%	18,0%	5,2%	3,2%	0,0%	24,6%
	Toplam		Sayı	8	5	6	40	38	52	57	50	58	62	42	418
			Satır (%)	1,9%	1,2%	1,4%	9,6%	9,1%	12,4%	13,6%	12,0%	13,9%	14,8%	10,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	1	2	5	4	2	3	5	3	25
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	8,0%	20,0%	16,0%	8,0%	12,0%	20,0%	12,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	3,6%	9,4%	20,0%	13,3%	30,0%	50,0%	33,3%	10,2%
		Suriyeli	Sayı	6	10	5	50	53	48	16	13	7	5	6	219
			Satır (%)	2,7%	4,6%	2,3%	22,8%	24,2%	21,9%	7,3%	5,9%	3,2%	2,3%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	98,0%	96,4%	90,6%	80,0%	86,7%	70,0%	50,0%	66,7%	89,8%
	Toplam		Sayı	6	10	5	51	55	53	20	15	10	10	9	244
			Satır (%)	2,5%	4,1%	2,0%	20,9%	22,5%	21,7%	8,2%	6,1%	4,1%	4,1%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,002 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde, Türklerden yapılan maddi harcamaları desteklemeyenlerin çoğunun maddi geliri yüksekken, Suriyelilerden yapılan maddi harcamaları yeterli bulmayanların çoğunun geliri, asgari ücretin altındadır Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları destekleme durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmaları durumunda uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,002), Türklerin, Suriyelilere yapılan maddi harcamaları desteklememe durumu ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaları durumunda uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,000) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruğa göre hane geliri ilişkisi (p=,000) anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.251).

Tablo 252. Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünceye Göre, Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Harcamaları Türklerin Desteklemesi, Suriyelilerin Yeterli Bulması Durumu

Türkiye'deki Mevcut Suriyeli Nüfusun Ekonomiyi Olumsuz Etkilediğine Yönelik Düşünce				**Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler İçin Yaptığı Maddi Harcamaları Yeterli Bulma/Destekleme**			**Toplam**	**Anlamlılık**
				Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**		
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	21	295	12	328	
			Satır (%)	6,4%	89,9%	3,7%	100,0%	
			Sütun (%)	39,6%	94,2%	17,6%	75,6%	
		Suriyeli	Sayı	32	18	56	106	
			Satır (%)	30,2%	17,0%	52,8%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	60,4%	5,8%	82,4%	24,4%	
	Toplam		Sayı	53	313	68	434	
			Satır (%)	12,2%	72,1%	15,7%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	32	13	5	50	
			Satır (%)	64,0%	26,0%	10,0%	100,0%	
			Sütun (%)	43,8%	16,9%	4,6%	19,3%	
		Suriyeli	Sayı	41	64	104	209	
			Satır (%)	19,6%	30,6%	49,8%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	56,2%	83,1%	95,4%	80,7%	
	Toplam		Sayı	73	77	109	259	
			Satır (%)	28,2%	29,7%	42,1%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	7	7	8	22	
			Satır (%)	31,8%	31,8%	36,4%	100,0%	
			Sütun (%)	58,3%	25,0%	11,9%	20,6%	
		Suriyeli	Sayı	5	21	59	85	
			Satır (%)	5,9%	24,7%	69,4%	100,0%	**p=,001**
			Sütun (%)	41,7%	75,0%	88,1%	79,4%	
	Toplam		Sayı	12	28	67	107	
			Satır (%)	11,2%	26,2%	62,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Konu, Suriyeli mültecilerin ekonomiyi olumsuz etkilediğine yönelik düşünce ile de karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Türklerden Suriyelilerin ekonomiyi olumsuz yönde etkilediğini düşünenler, Suriyeliler için yapılan harcamaları desteklememektedir (%89,9). Suriyelilerden ekonomiyi olumsuz yönde etkilemediklerini düşünenler ise, yapılan maddi harcamaları yeterli bulmamaktadır (%30,6). Suriyelilerden ekonomiyi olumsuz yönde etkileme konusu hakkında bir fikri olmayanların, onlar için yapılan harcamalara dair de bir bilgisi bulunmamaktadır (%69,4). Ki kare test sonuçlarına göre değişkenlerin anlam düzeyi yüksektir (evet p=,000-hayır p=,000-fikrim yok p=,001). Bu, Türklerin Suriyeliler için yapılan harcamaları destekleme durumunun ve Suriyelilerin kendileri için yapılan maddi harcamaları yeterli bulma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.252).

7.9. Mültecilerin Konut-Kira Ücretlerinden Memnuniyet Durumu

Tablo 253. Suriyelilerin Oturdukların Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu

			Suriyeli Katılımcıların Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Suriyeli	Sayı	206	194	400
		Yüzde (%)	51,5%	48,5%	100,0%

Suriyeli mülteciler için önemli olan konulardan biri de yaşam alanlarıdır. Suriyeli katılımcıların tamamı, kirada oturmaktadır. Suriyelilerin verdikleri kira ücretlerinden memnun olup olmadıklarını anlamak amacıyla "oturduğunuz evin kira fiyatından memnun musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin %51,5'i evet derken, %48,5'i hayır demiştir. Saha araştırmalarında, Suriyelilerden evet diyenlerin çoğunun gecekonduda ya da eski bir apartmanda çok düşük bir ücretle oturduğu anlaşılmıştır. Hayır cevabını verenlerin ise yaşam şartları daha iyi olan binalarda daha yüksek ücretlerle oturdukları anlaşılmıştır (T.253).

Suriyeli katılımcıların cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde, kiradan memnun olma durumunda cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin cinsiyetleri ve kiradan memnun olma

durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Çünkü cinsiyet değişkeni farklılaşmamaktadır (p=,971) (T.254).

Tablo 254. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	97	91	188
			Satır (%)	51,6%	48,4%	100,0%
			Sütun (%)	47,1%	46,9%	47,0%
		Erkek	Sayı	109	103	212
			Satır (%)	51,4%	48,6%	100,0%
			Sütun (%)	52,9%	53,1%	53,0%
	Toplam		Sayı	206	194	400
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,971

Tablo 255. Medeni Duruma Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Medeni Durum	Bekâr	Sayı	36	29	65
			Satır (%)	55,4%	44,6%	100,0%
			Sütun (%)	17,5%	14,9%	16,3%
		Evli	Sayı	161	147	308
			Satır (%)	52,3%	47,7%	100,0%
			Sütun (%)	78,2%	75,8%	77,0%
		Dul	Sayı	8	18	26
			Satır (%)	30,8%	69,2%	100,0%
			Sütun (%)	3,9%	9,3%	6,5%
		Boşanmış	Sayı	1	0	1
			Satır (%)	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,5%	0,0%	0,3%
	Toplam		Sayı	206	194	400
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,118

Suriyeli bireylerin medeni durumlarına göre konu incelendiğinde ise, kira fiyatından memnun olanların çoğunun (%52,3) evli olduğu görülürken, memnun olmayanların çoğunun da (%47,7) evli olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin medeni durumları ve kira fiyatından memnun olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,118) (T.255).

Tablo 256. Hanede Çalışan Kişi Sayısına Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Hanede Çalışan Kişi Sayısı	0	Sayı	2	24	26
			Satır (%)	7,7%	92,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,0%	12,4%	6,5%
		1	Sayı	138	111	249
			Satır (%)	55,4%	44,6%	100,0%
			Sütun (%)	67,0%	57,2%	62,3%
		2	Sayı	47	47	94
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	22,8%	24,2%	23,5%
		3	Sayı	19	12	31
			Satır (%)	61,3%	38,7%	100,0%
			Sütun (%)	9,2%	6,2%	7,8%
	Toplam		Sayı	206	194	400
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli katılımcıların ailelerinde çalışan kişi sayısının, oturdukları evin kira fiyatından memnun olma durumunu etkilediği düşünülmektedir. Ancak elde edilen sonuçlara göre, evde çalışan kişi sayısı arttıkça, kira fiyatından memnun olma durumunda artış görülmemektedir. Buna göre kira fiyatından memnun olanların çoğunun evinde (%55,4) yalnızca "1" kişi çalışmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin evinde çalışan kişi sayısı ile kira fiyatından memnun olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü hanede çalışan kişi sayısına göre kira fiyatından memnun olma durumu farklılaşmaktadır (p=,000) (T.256).

Suriyeli bireylerin aylık ortalama hane gelirleri arttıkça kira fiyatından memnun olma durumunda da artış beklenmektedir. Ancak aylık ortalama hane geliri 6501-7500 TL ve 7501-8500 TL olanlar haricinde, gelir arttıkça kira fiyatından da memnun olmada artış görülmektedir. Kira fiyatından memnun olanların çoğu 10 bin 501 TL ve üzeri (%100) gelire sahip olanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin aylık ortalama hane gelirleri ile kira fiyatından memnun olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü hane gelirine göre evin kira fiyatından memnun olma durumu farklılaşmaktadır (p=,000) (T.257).

Tablo 257. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Oturdukları Evin Kira Fiyatından Memnun Olma Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Hane Geliri	500-1500	Sayı	3	13	16
			Satır (%)	18,8%	81,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,5%	6,7%	4,0%
		1501-2500	Sayı	3	13	16
			Satır (%)	18,8%	81,3%	100,0%
			Sütun (%)	1,5%	6,7%	4,0%
		2501-3500	Sayı	4	8	12
			Satır (%)	33,3%	66,7%	100,0%
			Sütun (%)	1,9%	4,1%	3,0%
		3501-4500	Sayı	42	49	91
			Satır (%)	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun (%)	20,4%	25,3%	22,8%
		4501-5500	Sayı	46	51	97
			Satır (%)	47,4%	52,6%	100,0%
			Sütun (%)	22,3%	26,3%	24,3%
		5501-6500	Sayı	47	27	74
			Satır (%)	63,5%	36,5%	100,0%
			Sütun (%)	22,8%	13,9%	18,5%
		6501-7500	Sayı	19	14	33
			Satır (%)	57,6%	42,4%	100,0%
			Sütun (%)	9,2%	7,2%	8,3%
		7501-8500	Sayı	13	11	24
			Satır (%)	54,2%	45,8%	100,0%
			Sütun (%)	6,3%	5,7%	6,0%
		8501-9500	Sayı	10	5	15
			Satır (%)	66,7%	33,3%	100,0%
			Sütun (%)	4,9%	2,6%	3,8%
		9501-10500	Sayı	9	3	12
			Satır (%)	75,0%	25,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,4%	1,5%	3,0%
		10501+	Sayı	10	0	10
			Satır (%)	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,9%	0,0%	2,5%
	Toplam		Sayı	206	194	400
			Satır (%)	51,5%	48,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli katılımcıların kira fiyatlarından memnun olma durumlarına karşılık, Türk katılımcılara "artan konut kira fiyatlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin %76,5'i bu durumu "fırsatçılık olarak değerlendirirken, %15,'i "normal'' olarak değerlendirmektedir. "Fırsatçılık'' ile anlatılmak istenen şey, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ve nüfusun artması durumunun bahane edilerek, kira fiyatlarında artış yapılmasıdır. "Normal'' ile kastedilen durum ise, Suriyelilerin Türkiye'de yaşaması ile konut kira fiyatlarındaki artışın olağan olduğudur (T.258).

7.10. Türklerin Kira Ücretlerine Yönelik Değerlendirmeleri

Tablo 258. Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri

			Türk Katılımcıların Artan Konut Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri			
			Fırsatçılık	**Normal**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	**Sayı**	306	60	34	400
		Yüzde (%)	76,5%	15,0%	8,5%	100,0%

Türk uyruklu bireylerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, cinsiyet fark etmeksizin "fırsatçılık" (%76,5) cevabı verildiği görülmektedir. Verilen cevaplar cinsiyet bakımından karşılaştırıldığında, önemli bir oransal farklılık bulunmamaktadır Türk uyruklu bireylerin cinsiyetleri ile artan konut kira fiyatlarını değerlendirme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Çünkü cinsiyet, artan konut-kira fiyatlarına yönelik düşünceler üzerinde etkili değildir (T.259).

Tablo 259. Cinsiyete Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri

Uyruk				Türk Katılımcıların Artan Konut Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri			
				Fırsatçılık	**Normal**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	142	23	18	183
			Satır (%)	77,6%	12,6%	9,8%	100,0%
			Sütun (%)	46,4%	38,3%	52,9%	45,8%
		Erkek	Sayı	164	37	16	217
			Satır (%)	75,6%	17,1%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	53,6%	61,7%	47,1%	54,3%
	Toplam		Sayı	306	60	34	400
			Satır (%)	76,5%	15,0%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,351

Türk uyruklu bireylerin yaş gruplarına göre konu incelendiğinde, yaş grubu fark etmeksizin "fırsatçılık" cevabının en çok frekans toplayan cevap olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türk uyruklu bireylerin yaş grupları ile artan konut kira fiyatlarına yönelik değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Çünkü yaş grubu artan konut-kira fiyatlarına yönelik düşünceler üzerinde etkili değildir (p=,338) (T.260).

Tablo 260. Yaş Grubuna Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri

Uyruk				Türk Katılımcıların Artan Konut Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri			Toplam
				Fırsatçılık	Normal	Fikrim yok	
Türk	Yaş Grubu	18-25	Sayı	73	14	7	94
			Satır (%)	77,7%	14,9%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	23,3%	20,6%	23,5%
		26-33	Sayı	71	16	10	97
			Satır (%)	73,2%	16,5%	10,3%	100,0%
			Sütun (%)	23,2%	26,7%	29,4%	24,3%
		34-41	Sayı	73	10	10	93
			Satır (%)	78,5%	10,8%	10,8%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	16,7%	29,4%	23,3%
		42-49	Sayı	54	13	6	73
			Satır (%)	74,0%	17,8%	8,2%	100,0%
			Sütun (%)	17,6%	21,7%	17,6%	18,3%
		50-57	Sayı	8	1	1	10
			Satır (%)	80,0%	10,0%	10,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,6%	1,7%	2,9%	2,5%
		58-65	Sayı	13	6	0	19
			Satır (%)	68,4%	31,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,2%	10,0%	0,0%	4,8%
		66+	Sayı	14	0	0	14
			Satır (%)	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	4,6%	0,0%	0,0%	3,5%
	Toplam		Sayı	306	60	34	400
			Satır (%)	76,5%	15,0%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,388

Türk uyruklu bireylerin aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde ise, (1501-2500 TL hariç) genel olarak gelir durumu fark etmeksizin "fırsatçılık" cevabının verildiği görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türk uyruklu bireylerin aylık ortalama hane gelirleri ile artan konut kira fiyatlarına yönelik değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,635) (T.261).

Tablo 261. Hane Gelirine Göre Türklerin Artan Konut-Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri

Uyruk				Türk Katılımcıların Artan Konut Kira Fiyatlarına Yönelik Düşünceleri			Toplam
				Fırsatçılık	Normal	Fikrim yok	
Türk	Hane Geliri	1501-2500	Sayı	0	1	0	1
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	1,7%	0,0%	0,3%
		2501-3500	Sayı	1	0	0	1
			Satır (%)	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,3%	0,0%	0,0%	0,3%
		3501-4500	Sayı	16	2	1	19
			Satır (%)	84,2%	10,5%	5,3%	100,0%
			Sütun (%)	5,2%	3,3%	2,9%	4,8%
		4501-5500	Sayı	21	3	0	24
			Satır (%)	87,5%	12,5%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	6,9%	5,0%	0,0%	6,0%
		5501-6500	Sayı	38	11	4	53
			Satır (%)	71,7%	20,8%	7,5%	100,0%
			Sütun (%)	12,4%	18,3%	11,8%	13,3%
		6501-7500	Sayı	41	8	8	57
			Satır (%)	71,9%	14,0%	14,0%	100,0%
			Sütun (%)	13,4%	13,3%	23,5%	14,2%
		7501-8500	Sayı	38	7	7	52
			Satır (%)	73,1%	13,5%	13,5%	100,0%
			Sütun (%)	12,4%	11,7%	20,6%	13,0%
		8501-9500	Sayı	48	9	5	62
			Satır (%)	77,4%	14,5%	8,1%	100,0%
			Sütun (%)	15,7%	15,0%	14,7%	15,5%
		9501-10500	Sayı	59	10	6	75
			Satır (%)	78,7%	13,3%	8,0%	100,0%
			Sütun (%)	19,3%	16,7%	17,6%	18,8%
		10501+	Sayı	44	9	3	56
			Satır (%)	78,6%	16,1%	5,4%	100,0%
			Sütun (%)	14,4%	15,0%	8,8%	14,0%
	Toplam		Sayı	306	60	34	400
			Satır (%)	76,5%	15,0%	8,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,635

7.11. Mültecilere Yönelik Maddi Yardımda Kızılay Kart

Tablo 262. Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu

			Suriyeli Katılımcıların Kızılay Kart ile Maddi Destek Alması/Türklerin Yardımdan Haberdar Olması Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Türk	Sayı	280	120	400
		Satır (%)	70,0%	30,0%	100,0%
		Sütun (%)	86,2%	25,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	45	355	400
		Satır (%)	11,3%	88,8%	100,0%
		Sütun (%)	13,8%	74,7%	50,0%
Toplam		Sayı	325	475	800
		Satır (%)	40,6%	59,4%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Yabancılara yönelik Sosyal Uyum Yardımı (SUY) programı, dünyanın en büyük nakit temeline dayanan programıdır. Bu program Türk Kızılay, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kızılay Dernekleri Federasyonu ve Uluslararası Kızılhaç ile ortaklaşa yürütülen bir programdır. Bu program Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Ofisi (ECHO) tarafından fonlanmaktadır. Program, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve Göç İdaresi Başkanlığı tarafından desteklenmektedir. Türk katılımcılara "Türkiye'de bulunan mültecilere, Avrupa Birliği tarafından yapılan maddi destekten (SUY) haberdar mısınız?'' (Maddi desteğin Kızılay kart ile alındığı bilgisi verilerek) şeklinde sorulurken, Suriyeli katılımcılara "Kızılay Kart ile maddi destek alıyor musunuz?'' şeklinde soru sorulmuştur. Türk katılımcıların %70'i Suriyeli mültecilerin AB tarafından fonlanan Kızılay kart ile maddi destek aldıklarını bildiklerini ifade ederken, %30'u bu konu hakkında bir bilgileri olmadığını belirtmişlerdir. Türk katılımcıların %30'luk dilimde olanlardan bazılarının, Suriyeli mültecilerin aldıkları maddi yardımları Türkiye'nin yaptığını düşündükleri gözlemlenmiştir. Suriyeli katılımcıların %11,3'ü Kızılay kart ile (kişi başı 230 TL) maddi destek aldıklarını ifade ederken, %88,8'i kendilerine Kızılay kart verilmediğini belirtmişlerdir. Kızılay karta sahip olmayanlar, gerekli şartları sağlamadıkları için maddi yardım alamadıklarını ifade etmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumları arasında

anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkeni farklılaşmaktadır (p=,000) (T.262).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerde Kızılay Kart ile Suriyelilere yapılan maddi yardımdan haberdar olanların çoğunu (%58,9) erkekler oluşturmaktadır. Suriyelilerde ise yapılan yardımları yeterli bulmayanların çoğu (%54,6) erkeklerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,017) ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulmama durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olmama durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü cinsiyet değişkeni uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.263).

Tablo 263. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu

Suriyeli Katılımcıların Kızılay Kart ile Maddi Destek Alması/Türklerin Yardımdan Haberdar Olması Durumu				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	115	165	280
			Satır (%)	41,1%	58,9%	100,0%
			Sütun (%)	81,0%	90,2%	86,2%
		Suriyeli	Sayı	27	18	45
			Satır (%)	60,0%	40,0%	100,0%
			Sütun (%)	19,0%	9,8%	13,8%
	Toplam		Sayı	142	183	325
			Satır (%)	43,7%	56,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	68	52	120
			Satır (%)	56,7%	43,3%	100,0%
			Sütun (%)	29,7%	21,1%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	161	194	355
			Satır (%)	45,4%	54,6%	100,0%
			Sütun (%)	70,3%	78,9%	74,7%
	Toplam		Sayı	229	246	475
			Satır (%)	48,2%	51,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,017 Hayır p=,032

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Kızılay Kart ile yapılan yardımdan haberdar olanların çoğu (%27,5) 26-33 ve (%25) 18-25 yaş grubudur. Haberdar olanların çoğunun genç yaş grubundan kişiler olması, kullanılan sosyal medya ve sosyal hayata katılım sağlama konusunda gençlerin daha fazla ön planda olması ile ilişkili olabilir. Suriyelilerde ise yardım

almayanların çoğu (%30,1) 26-33 ve (%27,6) 18-25 yaş grubudur. Suriyelilerden genç yaş grubundan kişilerin yardım almamasının nedeni çocuk sahibi olmamaları ya da yardım için gereken çocuk sayısına sahip olmamaları olabilir. Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumlarında uyruğa göre cinsiyet arasındaki ilişki ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulmama durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olmama durumları. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumlarında uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (p=,418). Uyruk ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulmama durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olmama durumlarında uyruk ve yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.264).

Tablo 264. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu

Suriyeli Katılımcıların Kızılay Kart ile Maddi Destek Alması/Türklerin Yardımdan Haberdar Olması Durumu				**Yaş Grubu**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	70	77	59	48	5	11	10	280
			Satır (%)	25,0%	27,5%	21,1%	17,1%	1,8%	3,9%	3,6%	100,0%
			Sütun (%)	87,5%	84,6%	85,5%	87,3%	62,5%	91,7%	100,0%	86,2%
		Suriyeli	Sayı	10	14	10	7	3	1	0	45
			Satır (%)	22,2%	31,1%	22,2%	15,6%	6,7%	2,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	12,5%	15,4%	14,5%	12,7%	37,5%	8,3%	0,0%	13,8%
	Toplam		Sayı	80	91	69	55	8	12	10	325
			Satır (%)	24,6%	28,0%	21,2%	16,9%	2,5%	3,7%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	24	20	34	25	5	8	4	120
			Satır (%)	20,0%	16,7%	28,3%	20,8%	4,2%	6,7%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	19,7%	15,7%	42,0%	27,8%	14,3%	50,0%	100,0%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	98	107	47	65	30	8	0	355
			Satır (%)	27,6%	30,1%	13,2%	18,3%	8,5%	2,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	80,3%	84,3%	58,0%	72,2%	85,7%	50,0%	0,0%	74,7%
	Toplam		Sayı	122	127	81	90	35	16	4	475
			Satır (%)	25,7%	26,7%	17,1%	18,9%	7,4%	3,4%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,418 Hayır p=,000

Tablo 265. Medeni duruma Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Yardım Alma Durumu ve Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu

Suriyeli Katılımcıların Kızılay Kart ile Maddi Destek Alması/Türklerin Yardımdan Haberdar Olması Durumu				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	102	161	10	7	280
			Satır (%)	36,4%	57,5%	3,6%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	98,1%	84,3%	43,5%	100,0%	86,2%
		Suriyeli	Sayı	2	30	13	0	45
			Satır (%)	4,4%	66,7%	28,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	1,9%	15,7%	56,5%	0,0%	13,8%
	Toplam		Sayı	104	191	23	7	325
			Satır (%)	32,0%	58,8%	7,1%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	25	82	9	4	120
			Satır (%)	20,8%	68,3%	7,5%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	28,4%	22,8%	40,9%	80,0%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	63	278	13	1	355
			Satır (%)	17,7%	78,3%	3,7%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	71,6%	77,2%	59,1%	20,0%	74,7%
	Toplam		Sayı	88	360	22	5	475
			Satır (%)	18,5%	75,8%	4,6%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,006

Uyruk ve medeni durumlarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden Kızılay kart il yapılan yardımdan haberdar olanların çoğu (%57,5) evlilerdir. Suriyelilerden de Kızılay kart ile yardım alanların (%66,7) çoğu evlilerdir. Bu durum çocuk sayısı ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumlarında uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki (p=,000) ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulmama durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olmama durumlarında uyruk ve medeni durum arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.265).

Tablo 266. Çocuk Sayısına Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu

Suriyeli Katılımcıların Kızılay Kart ile Maddi Destek Alması			Çocuk Sayısı							Toplam
			0	1	2	3	4	5	6+	
Suriyeli	Evet	Sayı	2	0	0	9	12	11	11	45
		Satır (%)	4,4%	0,0%	0,0%	20,0%	26,7%	24,4%	24,4%	100,0%
		Sütun (%)	1,6%	0,0%	0,0%	17,0%	46,2%	64,7%	91,7%	13,8%
	Hayır	Sayı	91	11	39	78	33	29	74	355
		Satır (%)	25,6%	3,1%	11,0%	22,0%	9,3%	8,2%	20,8%	100,0%
		Sütun (%)	71,1%	64,7%	52,7%	74,3%	73,3%	90,6%	100,0%	74,7%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Suriyelilerden Kızılay kart ile yardım alanların çoğunun (%26,7) 4 çocuğu olduğu görülmektedir. Kızılay kart ile yardım alabilmek için 4'ten fazla çocuk sahibi olunması şartı düşünüldüğünde, çocuk sayısı arttıkça yardım alan kişi sayısında da artış beklenmektedir. Ancak söz konusu artış tabloda görülmemektedir. Bunun nedeni ise sahip olunan çocuk sayısında 18 yaş ve üzeri kişilerin de bulunmasıdır. Kızılay kart ile yardım alınabilmesi için sahip olunan çocukların 18 yaşın altında olması gerekmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Kızılay kart ile maddi yardım alma durumu ile çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,000) ve Suriyelilerin Kızılay kart ile maddi yardım almama durumu ile çocuk sayısı arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, maddi yardım alma/almama durumlarında çocuk sayısının farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.266).

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelendiğinde, genel olarak bakıldığında Suriyelilerin aylık ortalama gelirleri arttıkça, Kızılay kart ile yardım alma sayısında azalma görülmektedir. Türklerde ise genel olarak aylık ortalama hane geliri arttıkça, Kızılay kart ile yapılan yardımdan haberdar olma oranında da artış görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olma durumlarında uyruk ile hane geliri arasındaki ilişki (p=,000) ve Suriyelilerin Kızılay kart ile alınan maddi yardımları yeterli bulmama durumu/Türklerin yardımlardan haberdar olmama durumlarında uyruk ve hane geliri arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, hane gelirinin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.267).

Tablo 267. Hane Gelirine Göre Suriyelilerin Kızılay Kart ile Maddi Destek Alma Durumu, Türklerin Bu Yardımdan Haberdar Olma Durumu

Suriyeli Katılımcıların Kızılay kart ile Maddi Destek Alması/Türklerin Yardımdan Haberdar Olması Durumu				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	1	10	14	39	36	31	43	67	38	280
			Satır (%)	0,0%	0,4%	0,4%	3,6%	5,0%	13,9%	12,9%	11,1%	15,4%	23,9%	13,6%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	10,0%	50,0%	55,6%	58,3%	92,9%	97,3%	100,0%	97,7%	100,0%	100,0%	86,2%
		Suriyeli	Sayı	12	9	1	8	10	3	1	0	1	0	0	45
			Satır (%)	26,7%	20,0%	2,2%	17,8%	22,2%	6,7%	2,2%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	90,0%	50,0%	44,4%	41,7%	7,1%	2,7%	0,0%	2,3%	0,0%	0,0%	13,8%
	Toplam		Sayı	12	10	2	18	24	42	37	31	44	67	38	325
			Satır (%)	3,7%	3,1%	0,6%	5,5%	7,4%	12,9%	11,4%	9,5%	13,5%	20,6%	11,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	9	10	14	21	21	19	8	18	120
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	7,5%	8,3%	11,7%	17,5%	17,5%	15,8%	6,7%	15,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	9,8%	10,3%	16,5%	39,6%	46,7%	57,6%	40,0%	64,3%	25,3%
		Suriyeli	Sayı	4	7	11	83	87	71	32	24	14	12	10	355
			Satır (%)	1,1%	2,0%	3,1%	23,4%	24,5%	20,0%	9,0%	6,8%	3,9%	3,4%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	90,2%	89,7%	83,5%	60,4%	53,3%	42,4%	60,0%	35,7%	74,7%
	Toplam		Sayı	4	7	11	92	97	85	53	45	33	20	28	475
			Satır (%)	0,8%	1,5%	2,3%	19,4%	20,4%	17,9%	11,2%	9,5%	6,9%	4,2%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Tablo 268. Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu

			Kızılay kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu		Toplam
			Evet	Hayır	
Uyruk	Suriyeli	Sayı	3	42	45
		Satır (%)	6,7%	93,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriye uyruklu bireylerden Kızılay kart ile yardım aldığını belirtenlere "Avrupa'nın sizler için oluşturduğu maddi yardımı yeterli buluyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin %93,3'ü aldıkları yardımı yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Kişi başı 230 TL yardım alınmasına rağmen yeterli bulmamalarını,

ekonominin kötü olması nedeniyle alım gücünün düşmesine bağlamaktadırlar (T.268).

Tablo 269. Cinsiyete Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu

Uyruk				Kızılay kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu		Toplam
				Evet	Hayır	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	25	26
			Satır (%)	3,8%	96,2%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	59,5%	57,8%
		Erkek	Sayı	2	17	19
			Satır (%)	10,5%	89,5%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	40,5%	42,2%
	Toplam		Sayı	3	42	45
			Satır (%)	6,7%	93,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

p=,375

Suriye uyruklu bireylerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, alınan maddi yardımı yeterli bulmayanların çoğunun (%96,2) kadınlar olduğu görülmektedir. Bu durum "dul" kadınların çoğunlukta olması ve evi geçindirme konusunda zorluk yaşamaları ile ilgili olabilir (T. 269). Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin cinsiyetleri ile Kızılay kartla alınan yardımları yeterli bulma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,375) Çünkü cinsiyet değişkeni farklılaşmamaktadır (T.269).

Tablo 270. Çocuk Sayısına Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu

Uyruk				Çocuk Sayısı					Toplam
				0	3	4	5	6+	
Suriyeli	Kızılay kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu	Evet	Sayı	0	1	1	1	0	3
			Satır (%)	0,0%	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	11,1%	8,3%	9,1%	0,0%	6,7%
		Hayır	Sayı	2	8	11	10	11	42
			Satır (%)	4,8%	19,0%	26,2%	23,8%	26,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	88,9%	91,7%	90,9%	100,0%	93,3%
	Toplam		Sayı	2	9	12	11	11	45
			Satır (%)	4,4%	20,0%	26,7%	24,4%	24,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,849

Suriye uyruklu bireylerin sahip oldukları çocuk sayısına göre konu incelendiğinde, çocuk sayısı arttıkça alınan maddi yardımları yeterli bulmama

durumunda da artış görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenin anlam düzeyi düşüktür. Çünkü çocuk sayısı, alınan maddi yardımı yeterli bulma durumu üzerinde etkili değildir (p=,849) (T.270).

Bireylerin aylık ortalama hane gelirlerine göre alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu incelenmiştir. Buna göre maddi yardımı yeterli bulanların tamamı (%100) 4501-5500 TL yani asgari ücretin altındaki gelire sahip olanlardır. Yeterli bulmayanların çoğu ise (%23,8) 500-1500 ve 1501-2500 TL gelir aralığına sahip olanlardır. Bu gelirlerin tamamına Kızılay kart ile alınan maddi yardımlar da dahildir). Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin aylık ortalama hane gelirleri ile alınan maddi yardımları yeterli bulma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=,128) (T.271).

Tablo 271. Hane Gelirine Göre Kızılay Kart ile Alınan Maddi Yardımın Suriyelilere Yeterliliği Durumu

Uyruk				Hane Geliri								Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	8501-9500	
Suriyeli	Yardımın Yeterliliği	Evet	Sayı	0	0	0	0	3	0	0	0	3
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0	0,0%	0,0%	0,0%	100,0
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
		Hayır	Sayı	10	10	1	9	7	3	1	1	42
			Satır (%)	23,8%	23,8%	2,4%	21,4%	16,7%	7,1%	2,4%	2,4%	100,0
			Sütun (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	70,0%	100,0	100,0	100,0	93,3%
	Toplam		Sayı	10	10	1	9	10	3	1	1	45
			Satır (%)	22,2%	22,2%	2,2%	20,0%	22,2%	6,7%	2,2%	2,2%	100,0
			Sütun (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

p=,128

7.12. Maddi Harcamalarda Türkiye AB Rolü

Tablo 272. Uyruğa Göre Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Maddi Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığına Yönelik Düşünce

p=,000			Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Maddi Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığı			Toplam
			Türkiye	Avrupa Birliği	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	285	84	31	400
		Satır (%)	71,3%	21,0%	7,8%	100,0%
		Sütun (%)	78,3%	31,2%	18,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	79	185	136	400
		Satır (%)	19,8%	46,3%	34,0%	100,0%
		Sütun (%)	21,7%	68,8%	81,4%	50,0%
Toplam		Sayı	364	269	167	800
		Satır (%)	45,5%	33,6%	20,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Her iki uyruktan bireylere, genel olarak "Suriyeli mülteciler için yapılan maddi harcamaları en fazla Türkiye'nin mi yoksa AB'nin mi yaptığını düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Bireylerin uyrukları ile verilen cevaplar ayrışmaktadır. Buna göre Türklerin %71,3'ü Türkiye cevabını verirken, Suriyelilerin %46,3'ü AB cevabını vermiştir. Türkler, "Suriyelilere Türkiye bakıyor" anlayışı ile bu cevabı verirken, Suriyeliler "bize harcanan paraları AB gönderiyor" anlayışı ile cevap vermiştir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile Suriyeli mülteciler için yapılan maddi harcamaları en fazla kimin yaptığına yönelik düşünce arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000) (T.272).

Tablo 273. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığına Yönelik Düşünce

Uyruk				Suriyeli Mülteciler İçin Yapılan Maddi Harcamaları En Fazla Kimin Yaptığı			Toplam
				Türkiye	Avrupa Birliği	Fikrim yok	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	135	31	17	183
			Satır (%)	73,8%	16,9%	9,3%	100,0%
			Sütun (%)	47,4%	36,9%	54,8%	45,8%
		Erkek	Sayı	150	53	14	217
			Satır (%)	69,1%	24,4%	6,5%	100,0%
			Sütun (%)	52,6%	63,1%	45,2%	54,3%
	Toplam		Sayı	285	84	31	400
			Satır (%)	71,3%	21,0%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	40	78	70	188
			Satır (%)	21,3%	41,5%	37,2%	100,0%
			Sütun (%)	50,6%	42,2%	51,5%	47,0%
		Erkek	Sayı	39	107	66	212
			Satır (%)	18,4%	50,5%	31,1%	100,0%
			Sütun (%)	49,4%	57,8%	48,5%	53,0%
	Toplam		Sayı	79	185	136	400
			Satır (%)	19,8%	46,3%	34,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,137 Suriyeli Cinsiyet p=,197

Bireylerin uyrukları ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerde (p=,137) ve Suriyelilerde (p=,197) verilen cevaplarda cinsiyet bakımından farklılık bulunmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre değişkenlerin anlam düzeyi düşüktür (T.273).

8. KÜLTÜREL ALANA YÖNELİK SÜREÇ

8.1. Kültürel Özelliklerde Türkler ve Suriyeliler

Tablo 274. Uyruğa Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

			Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce			
			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	89	284	27	400
		Satır (%)	22,3%	71,0%	6,8%	100,0%
		Sütun (%)	28,8%	65,4%	47,4%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	220	150	30	400
		Satır (%)	55,0%	37,5%	7,5%	100,0%
		Sütun (%)	71,2%	34,6%	52,6%	50,0%
Toplam		Sayı	309	434	57	800
		Satır (%)	38,6%	54,3%	7,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte önemli mesele haline gelen alanlardan biri de sosyal-kültürel yapılar olmuştur. Türk sosyo-kültürel yapısı ve Arap kültürüne sahip olan Suriyelilerin sosyo-kültürel yapılarının benzer olup olmadığına yönelik katılımcıların düşüncelerini anlamak amacıyla "Türklerin/Suriyelilerin kültürel özellikleri ile kendi kültürel özelliklerinizi benzer buluyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türkler ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar sayı ve oran bakımından birbirinden çok farklıdır. Türklerin %71'i "hayır" cevabını verirken, Suriyelilerin %55'i "evet" cevabını vermiştir. Saha araştırmaları sırasında Türk katılımcıların ortak olarak kullandıkları ifade "Türk ve Arap kültürü birbirinden çok farklıdır" şeklindedir. Bu ifade katılımcıların kullandıkları ortak ifadeler ile daha detaylı şekilde açılacak olursa Türklere göre; Türkler kültürleri gereği daha misafirperver, yardımsever, vatanını seven insanlarken, Suriyeliler Arap kültürünün bir getirisi olarak "bencil" insanlardır. Kültürün önemli göstergelerinden biri olarak gündelik yaşam kıyaslandığında ise, Türkler daha modern bir aile hayatı yaşarken, Suriyelilerin çok daha ilkel öğretiler ile bir aile yaşamı sürdürdükleri düşünülmektedir. Örneğin birden fazla eşe sahip olan Suriyeli erkekler ve geleceğini planlamadan edinilen çok sayıdaki çocuklar, bu durumun bir göstergesidir. Suriyelilerin yemek kültürü olarak "elle yemek yeme" eylemi dahi, Türkler için "ilkel", "modern olmayan" bir eylem olarak görülmektedir. Ayrıca kadınların sosyal hayata dahil edilmemesi, Arap kültürünün bir getirisi olarak düşünüldüğü için, Türk

kültürü ile örtüşmediği düşünülmektedirler. Suriyelilerin çoğunun "evet" cevabını vermesi ise, durumu "din" üzerinden yorumlamaları ile ilişkilidir. Şöyle ki, Suriyelilerin çoğu, Türkler ve Suriyelilerin ortak bir dine inanca sahip olması nedeniyle, kültürel yaşamın da benzer olduğunu ifade etmişlerdir. Suriyeli katılımcıların konu ile ilgili ortak olarak kullandıkları ifadenin "Türkler ve Suriyeliler aynıdır, hepimiz Müslümanız öyle yaşarız" olduğu görülmüştür. Bu ifade, Suriyeli katılımcıların kullandıkları ifadelerle daha detaylı şekilde açılacak olursa, gündelik yaşam pratiklerini içeren çalışmak-para kazanmak, aileyi geçindirmek gibi eylemler, her iki uyruktan bireyler için ortaktır. Bunların yanı sıra namaz kılmak, oruç tutmak, Cuma namazlarında camiye gitmek gibi İslam inancının gereklilikleri olan eylemleri ifa etmek hem Türkler hem de Suriyeliler için ortaktır. Dolayısıyla Suriyeli katılımcılar, Türkler ile aralarında kültürel bir fark görmemektedirler. Genel olarak bakıldığında Türkler kültürel farklılığı "modern yaşam" üzerinden açıklarken, Suriyeliler kültürel benzerliği "ortak dini inanç" üzerinden açıklamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve kültürel özelliklerin bezer olup olmadığına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.274).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, uyrukların cinsiyetlerine göre verilen cevaplarda önemli bir oran farkı görülmemektedir. Türklerde kültürel özelliklerin benzemediğini düşünenlerin çoğu erkekler iken (%54,9), Suriyelilerde kültürel özelliklerin benzediğini düşünenlerin çoğu (%52,3) yine erkeklerdir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce (p=,422), benzemediğine dair düşünce (p=,632) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,977) uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.275).

Tablo 275. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	38	51	89
			Satır (%)	42,7%	57,3%	100,0%
			Sütun (%)	26,6%	30,7%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	105	115	220
			Satır (%)	47,7%	52,3%	100,0%
			Sütun (%)	73,4%	69,3%	71,2%
	Toplam		Sayı	143	166	309
			Satır (%)	46,3%	53,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	128	156	284
			Satır (%)	45,1%	54,9%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	64,5%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	64	86	150
			Satır (%)	42,7%	57,3%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	35,5%	34,6%
	Toplam		Sayı	192	242	434
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	17	10	27
			Satır (%)	63,0%	37,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,2%	47,6%	47,4%
		Suriyeli	Sayı	19	11	30
			Satır (%)	63,3%	36,7%	100,0%
			Sütun (%)	52,8%	52,4%	52,6%
	Toplam		Sayı	36	21	57
			Satır (%)	63,2%	36,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,422 Hayır p=,632 Fikrim yok p=,977

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden kültürel özelliklerin benzemediğini düşünenlerin çoğunun gençler olduğu görülmektedir (%26,8 ile 18-25, %26,4 ile 26-33). Suriyelilerde ise kültürel özelliklerin benzediğini düşünenlerin çoğu yine Türklerde olduğu gibi genç yaş grubundan kişilerdir (%34,5 ile 18-25, %34,1 ile 26-33). Türk gençlerinin aksine Suriyeli gençlerin kültürel özelliklerin benzediğini düşünmesi, Suriyeli gençlerin Türkiye'ye çocuk yaşta gelmesi ve eğitimlerini vs. Türkiye'de alması gibi durumlar nedeniyle diğer yaş gruplarına karşın sosyal hayata daha çok katılım sağlamaktadırlar ve hayatlarını Türk kültürüne göre yaşamaya başlamaktadırlar şeklinde yorum yapılabilir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce (p=,000), benzemediğine dair düşünce (p=,000) uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin yaş grubuna göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,113)

uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.276).

Tablo 276. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	10	14	19	23	8	9	6	89
			Satır (%)	11,2%	15,7%	21,3%	25,8%	9,0%	10,1%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	11,6%	15,7%	36,5%	46,9%	53,3%	75,0%	100,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	76	75	33	26	7	3	0	220
			Satır (%)	34,5%	34,1%	15,0%	11,8%	3,2%	1,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	88,4%	84,3%	63,5%	53,1%	46,7%	25,0%	0,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	86	89	52	49	15	12	6	309
			Satır (%)	27,8%	28,8%	16,8%	15,9%	4,9%	3,9%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	76	75	65	48	2	10	8	284
			Satır (%)	26,8%	26,4%	22,9%	16,9%	0,7%	3,5%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	76,8%	65,2%	76,5%	55,2%	8,0%	66,7%	100,0%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	23	40	20	39	23	5	0	150
			Satır (%)	15,3%	26,7%	13,3%	26,0%	15,3%	3,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	23,2%	34,8%	23,5%	44,8%	92,0%	33,3%	0,0%	34,6%
	Toplam		Sayı	99	115	85	87	25	15	8	434
			Satır (%)	22,8%	26,5%	19,6%	20,0%	5,8%	3,5%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	8	9	2	0	0		27
			Satır (%)	29,6%	29,6%	33,3%	7,4%	0,0%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	47,1%	57,1%	69,2%	22,2%	0,0%	0,0%		47,4%
		Suriyeli	Sayı	9	6	4	7	3	1		30
			Satır (%)	30,0%	20,0%	13,3%	23,3%	10,0%	3,3%		100,0%
			Sütun (%)	52,9%	42,9%	30,8%	77,8%	100,0%	100,0%		52,6%
	Toplam		Sayı	17	14	13	9	3	1		57
			Satır (%)	29,8%	24,6%	22,8%	15,8%	5,3%	1,8%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,113

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerden kültürel özelliklerin benzemediğini düşünenlerin çoğunun eğitimli olduğu görülürken (%38,7 lise, %30,3 Üniversite/yüksekokul), Suriyelilerde kültürel özelliklerin benzediğini düşünenlerin çoğu eğitim seviyesi düşük olanlardır (%40,5 ilköğretim). Bu durum, sosyal sermayeyi etkileyen alanlardan birinin eğitim düzeyi olduğu düşünüldüğünde, benzer sosyal sermayeye sahip olan kişilerin, kültürel özellikleri de benzer olarak değerlendirmesini ya da farklı sosyal sermayeye sahip olan kişilerin, kültürel özellikleri de farklı olarak değerlendirmesini normalleştirmektedir şeklinde bir yorum yapılabilir. Ki kare test sonuçlarına göre göre kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce (p=,007), benzemediğine dair

düşünce (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,000) uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T. 277).

Tablo 277. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	5	33	24	23	4	89
			Satır (%)	5,6%	37,1%	27,0%	25,8%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	11,6%	27,0%	44,4%	32,9%	20,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	38	89	30	47	16	220
			Satır (%)	17,3%	40,5%	13,6%	21,4%	7,3%	100,0%
			Sütun (%)	88,4%	73,0%	55,6%	67,1%	80,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	43	122	54	70	20	309
			Satır (%)	13,9%	39,5%	17,5%	22,7%	6,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	47	39	110	86	284
			Satır (%)	0,7%	16,5%	13,7%	38,7%	30,3%	100,0%
			Sütun (%)	3,5%	40,5%	83,0%	89,4%	94,5%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	55	69	8	13	5	150
			Satır (%)	36,7%	46,0%	5,3%	8,7%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	96,5%	59,5%	17,0%	10,6%	5,5%	34,6%
	Toplam		Sayı	57	116	47	123	91	434
			Satır (%)	13,1%	26,7%	10,8%	28,3%	21,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	6	15	5	27
			Satır (%)	0,0%	3,7%	22,2%	55,6%	18,5%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	5,3%	85,7%	88,2%	83,3%	47,4%
		Suriyeli	Sayı	8	18	1	2	1	30
			Satır (%)	26,7%	60,0%	3,3%	6,7%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	94,7%	14,3%	11,8%	16,7%	52,6%
	Toplam		Sayı	8	19	7	17	6	57
			Satır (%)	14,0%	33,3%	12,3%	29,8%	10,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,007 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve medeni durumlarına göre konu incelendiğinde ise Türklerden kültürel özelliklerin benzemediğini düşünenler %55,6 oranı ile "evli", Suriyelilerden ise kültürel özelliklerin benzer olduğunu düşünenlerin oranı %75,5 ile "evli" bireylerdir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce (p=,674) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,126) uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir. Kültürel özelliklerin benzemediğine dair düşüncede uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki ise anlamlıdır. Bu, medeni durumun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.278).

Tablo 278. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	14	68	6	1	89
			Satır (%)	15,7%	76,4%	6,7%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	24,6%	29,1%	37,5%	50,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	43	166	10	1	220
			Satır (%)	19,5%	75,5%	4,5%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	75,4%	70,9%	62,5%	50,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	57	234	16	2	309
			Satır (%)	18,4%	75,7%	5,2%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	105	158	13	8	284
			Satır (%)	37,0%	55,6%	4,6%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	85,4%	57,5%	46,4%	100,0%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	18	117	15	0	150
			Satır (%)	12,0%	78,0%	10,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	14,6%	42,5%	53,6%	0,0%	34,6%
	Toplam		Sayı	123	275	28	8	434
			Satır (%)	28,3%	63,4%	6,5%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	8	17	0	2	27
			Satır (%)	29,6%	63,0%	0,0%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	40,5%	0,0%	100,0%	47,4%
		Suriyeli	Sayı	4	25	1	0	30
			Satır (%)	13,3%	83,3%	3,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	59,5%	100,0%	0,0%	52,6%
	Toplam		Sayı	12	42	1	2	57
			Satır (%)	21,1%	73,7%	1,8%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,674 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,126

Bireylerin uyruklarına ve mesleki özelliklerine göre konu incelendiğinde Türklerden kültürel özellikleri benzer bulmayanların çoğu (%19,7) esnaf/zanaatkâr mesleğine mensupken, Suriyelilerden kültürel özellikleri benzer bulanların çoğu (%36,4) Suriye'de iken öğrenci olanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce (p=,000) benzemediğine dair düşüncede (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,000) uyruk ile mesleki özellik arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu mesleki özelliklerin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.279).

Tablo 279. Uyruğa ve Mesleki Özelliklerine Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerin Benzediğine Dair Düşünce				Mesleki Özellikleri											Toplam
				İşçi	Esnaf/ Zanaatkâr	Hizmet/Satış Elemanı	Profesyonel Meslekler	Tarım/ Hayvancılık	Memur	Öğrenci	Emekli	İşsiz	Ev hanımı	Diğer	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	13	18	9	2	1	0	2	13	0	31	0	89
			Satır (%)	14,6%	20,2%	10,1%	2,2%	1,1%	0,0%	2,2%	14,6%	0,0%	34,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	41,9%	45,0%	60,0%	22,2%	20,0%	0,0%	2,4%	100,0%	0,0%	33,0%	0,0%	28,8%
		Suriyeli	Sayı	18	22	6	7	4	2	80	0	5	63	13	220
			Satır (%)	8,2%	10,0%	2,7%	3,2%	1,8%	0,9%	36,4%	0,0%	2,3%	28,6%	5,9%	100,0%
			Sütun (%)	58,1%	55,0%	40,0%	77,8%	80,0%	100,0%	97,6%	0,0%	100,0%	67,0%	100,0%	71,2%
	Toplam		Sayı	31	40	15	9	5	2	82	13	5	94	13	309
			Satır (%)	10,0%	12,9%	4,9%	2,9%	1,6%	0,6%	26,5%	4,2%	1,6%	30,4%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	26	56	49	38	1	9	30	16	0	46	13	284
			Satır (%)	9,2%	19,7%	17,3%	13,4%	0,4%	3,2%	10,6%	5,6%	0,0%	16,2%	4,6%	100,0%
			Sütun (%)	70,3%	68,3%	89,1%	88,4%	6,7%	75,0%	66,7%	100,0%	0,0%	44,7%	54,2%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	11	26	6	5	14	3	15	0	2	57	11	150
			Satır (%)	7,3%	17,3%	4,0%	3,3%	9,3%	2,0%	10,0%	0,0%	1,3%	38,0%	7,3%	100,0%
			Sütun (%)	29,7%	31,7%	10,9%	11,6%	93,3%	25,0%	33,3%	0,0%	100,0%	55,3%	45,8%	34,6%
	Toplam		Sayı	37	82	55	43	15	12	45	16	2	103	24	434
			Satır (%)	8,5%	18,9%	12,7%	9,9%	3,5%	2,8%	10,4%	3,7%	0,5%	23,7%	5,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	4	7	2		2	1			7	2	27
			Satır (%)	7,4%	14,8%	25,9%	7,4%		7,4%	3,7%			25,9%	7,4%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	44,4%	100,0%	100,0%		100,0%	14,3%			33,3%	33,3%	47,4%
		Suriyeli	Sayı	1	5	0	0		0	6			14	4	30
			Satır (%)	3,3%	16,7%	0,0%	0,0%		0,0%	20,0%			46,7%	13,3%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	55,6%	0,0%	0,0%		0,0%	85,7%			66,7%	66,7%	52,6%
	Toplam		Sayı	3	9	7	2		2	7			21	6	57
			Satır (%)	5,3%	15,8%	12,3%	3,5%		3,5%	12,3%			36,8%	10,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%			100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,012

Tablo 280. Uyruğa Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce

p=,020			Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Dair Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	123	188	89	400
		Satır (%)	30,8%	47,0%	22,3%	100,0%
		Sütun (%)	54,2%	45,3%	56,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	104	227	69	400
		Satır (%)	26,0%	56,8%	17,3%	100,0%
		Sütun (%)	45,8%	54,7%	43,7%	50,0%
Toplam		Sayı	227	415	158	800
		Satır (%)	28,4%	51,9%	19,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte tartışılan alanlardan birinin kültürel alan olduğundan bahsetmiştik. İki farklı milletten toplumların bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte kültürel etkileşim meselesi de gündemdeki meselelerden biri olmuştur. Dolayısıyla Türklere "Suriyeli mültecilerin, Türklerin kültürel özelliklerinde değişim-dönüşüme neden olduğunu düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "Türkiye'de yaşamak sizin kültürel özelliklerinizde değişim dönüşüme neden oldu mu?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen verilere göre Türklerin %47'si, Suriyeli mültecilerin Türk kültüründe herhangi bir değişim dönüşüme neden olmadığını düşünmektedir. Buna karşın, Suriyelilerin Türk kültüründe değişim-dönüşüme neden olduğunu düşünenlerin oranı da (%30,8) az değildir. Bu bireylerin, "Türk kültürü köklü bir kültürdür değişemez" ve "Suriyeliler geldikten sonra evliliklere kadar dahil olmaya başladılar, Arap kültürü yayılmaya başlıyor'' şeklinde iki farklı düşünceye sahip oldukları anlaşılmıştır. Suriyelilerin ise %56,8'i kültürlerinin değişmediğini düşünmektedirler. Bu düşünceye sahip olan bireyler, Suriye'deki yaşam tarzlarını Türkiye'de de sürdürdüklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerden kültürlerinin değiştiğini düşünenlerin oranı ise %26'dır. Bu kişiler ise, özellikle yetiştirdikleri çocuklarının ya da gençlerin Türkiye'deki yaşam tarzlarına özendiklerini belirtmişlerdir. Bu durumun ise kendi kültürlerine uygun olmayan bir yaşam tarzını benimsemelerine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile kültürel özelliklerde değişim-dönüşüm olduğuna yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,020) (T.280).

Tablo 281. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	46	77	123
			Satır (%)	37,4%	62,6%	100,0%
			Sütun (%)	51,1%	56,2%	54,2%
		Suriyeli	Sayı	44	60	104
			Satır (%)	42,3%	57,7%	100,0%
			Sütun (%)	48,9%	43,8%	45,8%
	Toplam		Sayı	90	137	227
			Satır (%)	39,6%	60,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	87	101	188
			Satır (%)	46,3%	53,7%	100,0%
			Sütun (%)	45,8%	44,9%	45,3%
		Suriyeli	Sayı	103	124	227
			Satır (%)	45,4%	54,6%	100,0%
			Sütun (%)	54,2%	55,1%	54,7%
	Toplam		Sayı	190	225	415
			Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	50	39	89
			Satır (%)	56,2%	43,8%	100,0%
			Sütun (%)	54,9%	58,2%	56,3%
		Suriyeli	Sayı	41	28	69
			Satır (%)	59,4%	40,6%	100,0%
			Sütun (%)	45,1%	41,8%	43,7%
	Toplam		Sayı	91	67	158
			Satır (%)	57,6%	42,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,451 Hayır p=,854 Fikrim yok p=,683

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde kültürel özelliklerin değişim- dönüşüme uğramadığını düşünen Türklerin (%53,7) ve Suriyelilerin (%54,6) çoğunu erkekler oluşturmaktadır. Genel olarak bakıldığında ise her iki uyruktan bireylerin cinsiyetlerine göre verilen cevaplara bakıldığında "hayır'' cevabının cinsiyet fark etmeksizin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerde değişim olduğuna dair düşüncede (p=,451), olmadığına dair düşüncede (p=,854) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,683) uyruğa ile cinsiyet değişkeni ilişkisi anlamlı değildir. Çünkü uyruk değişkenine göre cinsiyet farklılaşmamaktadır (T.281).

Tablo 282. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	35	37	23	22	1	1	4	123
			Satır (%)	28,5%	30,1%	18,7%	17,9%	0,8%	0,8%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	57,4%	52,9%	63,9%	50,0%	9,1%	100,0%	100,0%	54,2%
		Suriyeli	Sayı	26	33	13	22	10	0	0	104
			Satır (%)	25,0%	31,7%	12,5%	21,2%	9,6%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	42,6%	47,1%	36,1%	50,0%	90,9%	0,0%	0,0%	45,8%
	Toplam		Sayı	61	70	36	44	11	1	4	227
			Satır (%)	26,9%	30,8%	15,9%	19,4%	4,8%	0,4%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	37	38	49	38	7	13	6	188
			Satır (%)	19,7%	20,2%	26,1%	20,2%	3,7%	6,9%	3,2%	100,0%
			Sütun (%)	40,2%	36,2%	57,6%	45,8%	31,8%	59,1%	100,0%	45,3%
		Suriyeli	Sayı	55	67	36	45	15	9	0	227
			Satır (%)	24,2%	29,5%	15,9%	19,8%	6,6%	4,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	59,8%	63,8%	42,4%	54,2%	68,2%	40,9%	0,0%	54,7%
	Toplam		Sayı	92	105	85	83	22	22	6	415
			Satır (%)	22,2%	25,3%	20,5%	20,0%	5,3%	5,3%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	22	22	21	13	2	5	4	89
			Satır (%)	24,7%	24,7%	23,6%	14,6%	2,2%	5,6%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	44,9%	51,2%	72,4%	72,2%	20,0%	100,0%	100,0%	56,3%
		Suriyeli	Sayı	27	21	8	5	8	0	0	69
			Satır (%)	39,1%	30,4%	11,6%	7,2%	11,6%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	55,1%	48,8%	27,6%	27,8%	80,0%	0,0%	0,0%	43,7%
	Toplam		Sayı	49	43	29	18	10	5	4	158
			Satır (%)	31,0%	27,2%	18,4%	11,4%	6,3%	3,2%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,019 Hayır p=,002 Fikrim yok p=,002

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden kültürel özelliklerde değişim olmadığını düşünenlerin çoğunun (%26,1) 34-41 yaş grubundan kişiler olduğu görülmektedir. Suriyelilerden kültürel özelliklerde değişim-dönüşüm olmadığını düşünenlerin çoğu ise (%29,5) 26-33 yaş grubundan kişilerdir. Suriyelilerin Türkiye'ye gelmeye 11 yıl önce başladıkları göz önünde bulundurulduğunda, bu yaş grubunda bulunanların çocuk ya da çok genç yaşta oldukları görülmektedir. Dolayısıyla daha öncesinde de yapılan "Türkiye'deki kültürel özelliklere göre yaşamaya başlayan'' Suriyeliler yorumu, yaş gruplarına göre incelendiğinde de yapılabilir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerde değişim olduğuna dair düşüncede (p=,019), olmadığına dair düşüncede (p=,002) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,002) uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü uyruk değişkenine göre cinsiyet farklılaşmaktadır (T.282).

Tablo 283. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Yönelik Düşünce

Kültürel Özelliklerde Değişim Olduğuna Dair Düşünce				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	15	21	47	38	123
			Satır (%)	1,6%	12,2%	17,1%	38,2%	30,9%	100,0%
			Sütun (%)	6,7%	25,9%	65,6%	74,6%	86,4%	54,2%
		Suriyeli	Sayı	28	43	11	16	6	104
			Satır (%)	26,9%	41,3%	10,6%	15,4%	5,8%	100,0%
			Sütun (%)	93,3%	74,1%	34,4%	25,4%	13,6%	45,8%
	Toplam		Sayı	30	58	32	63	44	227
			Satır (%)	13,2%	25,6%	14,1%	27,8%	19,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	4	46	34	64	40	188
			Satır (%)	2,1%	24,5%	18,1%	34,0%	21,3%	100,0%
			Sütun (%)	6,6%	32,4%	57,6%	64,6%	74,1%	45,3%
		Suriyeli	Sayı	57	96	25	35	14	227
			Satır (%)	25,1%	42,3%	11,0%	15,4%	6,2%	100,0%
			Sütun (%)	93,4%	67,6%	42,4%	35,4%	25,9%	54,7%
	Toplam		Sayı	61	142	59	99	54	415
			Satır (%)	14,7%	34,2%	14,2%	23,9%	13,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	20	14	37	17	89
			Satır (%)	1,1%	22,5%	15,7%	41,6%	19,1%	100,0%
			Sütun (%)	5,9%	35,1%	82,4%	77,1%	89,5%	56,3%
		Suriyeli	Sayı	16	37	3	11	2	69
			Satır (%)	23,2%	53,6%	4,3%	15,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	94,1%	64,9%	17,6%	22,9%	10,5%	43,7%
	Toplam		Sayı	17	57	17	48	19	158
			Satır (%)	10,8%	36,1%	10,8%	30,4%	12,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelendiğinde, Türklerden lise (%34) eğitim düzeyine sahip olan kişilerin Suriyelilerin kültürel özelliklerde değişim/dönüşüme neden olmadığını düşündüğü görülmektedir. Suriyelilerden ise ilköğretim (%42,3) ve okur-yazar (%25,1) eğitim düzeyine sahip olanların Türkiye'de yaşamanın kültürel özelliklerde değişim/dönüşüme neden olmadığını düşündükleri görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel özelliklerde değişim olduğuna dair düşüncede (p=,000), olmadığına dair düşüncede (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,000) uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü uyruk değişkenine göre eğitim durumu farklılaşmaktadır (T.283).

Türk ve Suriyelilerin çoğunun İslam dinine mensup oldukları düşüncesi ile, Türklere ve Suriyelilere "dini inanç ve değerleriniz uyumlu mudur?'' sorusu

sorulmuştur. (Katılımcıların tamamı Müslüman olduklarını belirtmişlerdir). Türklerin %47,8'i, Suriyelilerin ise %84'ü "evet'' cevabını vererek dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu belirtmişlerdir. Diğer bir ifade ile Türkler ve Suriyeliler, İslam dinine mensup oldukları gerekçesi ile, dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak Türklerde "hayır'' (%40) cevabını verenlerin oranı da az değildir. Hayır cevabını veren Türkler, "Suriyelilerin Müslüman olmadıklarını, İslam dinini dinin gerekliliklerine göre değil de Arap kültürüne göre yaşadıklarını'' düşünmektedirler. Bireylerin uyrukları ve dini inanç ve değerlerin uyumlu olup olmadığına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.284).

8.2. Dini İnanç ve Değerlerde Karşılıklı Tutum

Tablo 284. Uyruğa Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce

p=,000			**Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Dair Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	191	160	49	400
		Satır (%)	47,8%	40,0%	12,3%	100,0%
		Sütun (%)	36,2%	91,4%	50,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	336	15	49	400
		Satır (%)	84,0%	3,8%	12,3%	100,0%
		Sütun (%)	63,8%	8,6%	50,0%	50,0%
Toplam		Sayı	527	175	98	800
		Satır (%)	65,9%	21,9%	12,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerde (%57,6) ve Suriyelilerde (%53,6) dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu düşünenlerin çoğu erkeklerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, her iki uyrukta da cinsiyet fark etmeksizin "evet'' cevabının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğuna dair düşüncede (p=,373), uyumlu olmadığına dair düşüncede (p=,676) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,541) uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.285).

Tablo 285. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce

Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	81	110	191
			Satır (%)	42,4%	57,6%	100,0%
			Sütun (%)	34,2%	37,9%	36,2%
		Suriyeli	Sayı	156	180	336
			Satır (%)	46,4%	53,6%	100,0%
			Sütun (%)	65,8%	62,1%	63,8%
	Toplam		Sayı	237	290	527
			Satır (%)	45,0%	55,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	73	87	160
			Satır (%)	45,6%	54,4%	100,0%
			Sütun (%)	92,4%	90,6%	91,4%
		Suriyeli	Sayı	6	9	15
			Satır (%)	40,0%	60,0%	100,0%
			Sütun (%)	7,6%	9,4%	8,6%
	Toplam		Sayı	79	96	175
			Satır (%)	45,1%	54,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	29	20	49
			Satır (%)	59,2%	40,8%	100,0%
			Sütun (%)	52,7%	46,5%	50,0%
		Suriyeli	Sayı	26	23	49
			Satır (%)	53,1%	46,9%	100,0%
			Sütun (%)	47,3%	53,5%	50,0%
	Toplam		Sayı	55	43	98
			Satır (%)	56,1%	43,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,373 Hayır p=,676 Fikrim yok p=,541

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu değerlendirildiğinde ise, Türklerden "evet'' diyenlerin çoğunun (%24,1) 26-33 ve (%22,5) 34-41, Suriyelilerden ise "evet'' diyenlerin çoğunun (%30,1) 26-33 ve (%27,4) 18-25 yaş grubunda bulunan kişilerden oluştuğu görülmektedir. Her iki uyruk arasında 'hayır' ve "fikrim yok'' şeklinde verilen cevaplarda yaş bakımından bir farklılık görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğuna dair düşüncede uyruk ve yaş grubu ilişkisi anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000). Bunun aksine, dini inanç ve değerlerin uyumlu olmadığına dair düşüncede (p=,125) ve bu konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.286).

Tablo 286. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce

Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	37	46	43	34	8	16	7	191
			Satır (%)	19,4%	24,1%	22,5%	17,8%	4,2%	8,4%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	28,7%	31,3%	47,3%	37,0%	21,6%	66,7%	100,0%	36,2%
		Suriyeli	Sayı	92	101	48	58	29	8	0	336
			Satır (%)	27,4%	30,1%	14,3%	17,3%	8,6%	2,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	71,3%	68,7%	52,7%	63,0%	78,4%	33,3%	0,0%	63,8%
	Toplam		Sayı	129	147	91	92	37	24	7	527
			Satır (%)	24,5%	27,9%	17,3%	17,5%	7,0%	4,6%	1,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	41	42	35	32	2	2	6	160
			Satır (%)	25,6%	26,3%	21,9%	20,0%	1,3%	1,3%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	91,1%	91,3%	94,6%	91,4%	50,0%	100,0%	100,0%	91,4%
		Suriyeli	Sayı	4	4	2	3	2	0	0	15
			Satır (%)	26,7%	26,7%	13,3%	20,0%	13,3%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	8,9%	8,7%	5,4%	8,6%	50,0%	0,0%	0,0%	8,6%
	Toplam		Sayı	45	46	37	35	4	2	6	175
			Satır (%)	25,7%	26,3%	21,1%	20,0%	2,3%	1,1%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	16	9	15	7	0	1	1	49
			Satır (%)	32,7%	18,4%	30,6%	14,3%	0,0%	2,0%	2,0%	100,0%
			Sütun (%)	57,1%	36,0%	68,2%	38,9%	0,0%	50,0%	100,0%	50,0%
		Suriyeli	Sayı	12	16	7	11	2	1	0	49
			Satır (%)	24,5%	32,7%	14,3%	22,4%	4,1%	2,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	42,9%	64,0%	31,8%	61,1%	100,0%	50,0%	0,0%	50,0%
	Toplam		Sayı	28	25	22	18	2	2	1	98
			Satır (%)	28,6%	25,5%	22,4%	18,4%	2,0%	2,0%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,125 Fikrim yok p=,156

Bireylerin uyruklarına ve birlikte yaşamaktan memnun olma durumlarına göre dini inanç ve değerlerin uyumlu olup olmadığı incelenmiştir. Buna göre dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu düşünen Türkler, birlikte yaşamaktan memnun değillerdir (%57,6). Bunun nedeni olarak "kültür farkı, farklı milletlerden olma'' durumlarını göstermektedirler. Dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu düşünen Suriyeliler ise birlikte yaşamaktan memnundurlar (%89,6). Ki kare test sonuçlarına göre dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğuna (p=,000), uyumlu olmadığına (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına (p=,000) dair düşüncelerde uyruk ile birlikte yaşamaktan memnun olma durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu, birlikte yaşamaktan memnun olma durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.287).

Tablo 287. Uyruğa ve Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Yönelik Düşünce

Dini İnanç ve Değerlerin Uyumlu Olduğuna Dair Düşünce				Birlikte Yaşamaktan Memnun Olma Durumu			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	81	110		191
			Satır (%)	42,4%	57,6%		100,0%
			Sütun (%)	21,2%	75,9%		36,2%
		Suriyeli	Sayı	301	35		336
			Satır (%)	89,6%	10,4%		100,0%
			Sütun (%)	78,8%	24,1%		63,8%
	Toplam		Sayı	382	145		527
			Satır (%)	72,5%	27,5%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%		100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	154	1	160
			Satır (%)	3,1%	96,3%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	55,6%	93,3%	100,0%	91,4%
		Suriyeli	Sayı	4	11	0	15
			Satır (%)	26,7%	73,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	44,4%	6,7%	0,0%	8,6%
	Toplam		Sayı	9	165	1	175
			Satır (%)	5,1%	94,3%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	46		49
			Satır (%)	6,1%	93,9%		100,0%
			Sütun (%)	8,3%	74,2%		50,0%
		Suriyeli	Sayı	33	16		49
			Satır (%)	67,3%	32,7%		100,0%
			Sütun (%)	91,7%	25,8%		50,0%
	Toplam		Sayı	36	62		98
			Satır (%)	36,7%	63,3%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Tablo 288. Uyruğa Göre Türklerin/Suriyelilerin İslam Dinini Farklı Yaşadığına Yönelik Düşünce

p=,000			Türklerin/Suriyelilerin İslam Dinini Farklı Yaşadığına Dair Düşünce			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	124	185	91	400
		Satır (%)	31,0%	46,3%	22,8%	100,0%
		Sütun (%)	79,0%	42,1%	44,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	33	254	113	400
		Satır (%)	8,3%	63,5%	28,2%	100,0%
		Sütun (%)	21,0%	57,9%	55,4%	50,0%
Toplam		Sayı	157	439	204	800
		Satır (%)	19,6%	54,9%	25,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türklerin ve Suriyelilerin İslam dinine inandıkları ancak kültürlerin de dini yaşayış üzerinde etkili olduğu düşüncesi ile (her iki uyruktan katılımcıların tamamı Müslüman olduklarını belirtmişlerdir) Türklere; "Suriyeli mültecilerin İslam dinini

sizlerden farklı yaşadığını düşünüyor musunuz? sorusu sorulurken, Suriyelilere de; "Türklerin İslam dinini sizlerden farklı yaşadığını düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin Türk kültürüne, Suriyelilerin ise Arap kültürüne göre yaşadıkları göz önünde bulundurulduğunda, Türklerin %46,3'ünün, Suriyelilerin ise %63,5'inin "hayır'' cevabını vermesi dikkat çekicidir. Türklerin ve Suriyelilerin çoğunun hayır cevabını vermesi, "İslam dini kendi kuralları çerçevesinde yaşanır, değiştirilemez'' düşüncesine sahip oldukları görülmüştür. Ancak bunun yanı sıra Türklerin %31'i, Suriyelilerin ise %8,3'ü "evet'' cevabını vermiştir. Türklerin "evet'' demesi, Suriyelilerin Arap kültürü çerçevesinde bir İslam inancına sahip olduklarını'' düşünmeleri ile ilgilidir. Örneğin, Türk bir katılımcı bu konu ile ilgili; "*Suriyeliler şimdi Araplar hepsi, içlerinde Türkmenler de var ama hepsi Arap olmuşlar Türkçe bilmezler biz Arap'ız derler neyse, şimdi bizim Peygamberimizin eşi Hz. Hatice ticaretle uğraşan zengin bir kadındı o da Arap'tı ama Müslümandı e bakıyorsun kadın çalışıyor demek ki çalışabiliyor ama bu Suriyeliler ne yapıyor din adı altında kadınları oturtmuşlar eve 4 kadını birden ne yapsın kadın çocuk baksın kocasına hizmet etsin, e peygamber yapmamış bunu siz kimsiniz de bunu yapıyorsunuz sonra da adına İslam diyorsunuz, o yüzden bu Suriyeliler İslam dinini İslam dinine göre değil kafalarına göre yaşıyorlar çünkü bunlar Araplar böyle bunlar kültürleri bildikleri böyle*'' (Türk, K, 35) ifadelerini kullanarak, Suriyeli mültecilerin İslam dinini dinin gereklilikleri çerçevesinde değil de, Arap kültürü çerçevesinde yaşadıklarını belirtmektedir. Türklerin yanı sıra Suriyelilerin de %8,3'ü, Türklerin İslam dinini farklı yaşadıklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin bu düşüncesinin nedeni de Türklerin batılılaşması ve İslam dinini esnek yaşamaya başlamaları düşüncesi ile ilgilidir. Örneğin Suriyeli bir katılımcı bu konu ile ilgili; "Türklere bakıyorsun kadınlar açık giyiniyorlar tesettür yok bir şey yok zaten tesettürlü olanlar da doğru giyinmiyor pantolon falan giyiyorlar e bunların babaları kocaları da izin veriyor bunlara ama soruyorsun ben Müslümanım diyorlar Müslümanlık böyle bir şey değil ki kafalarına göre yaşıyorlar bunlar Batıya benzemişler iyice…'' (Suriyeli, K, 26) ifadeleri ile, Türklerin İslam dinini farklı yaşadıklarını belirtmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ve İslam'ın farklı yaşandığına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu,

Türklerin/Suriyelilerin İslam dinini farklı yaşadıklarına yönelik düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.288).

Tablo 289. Uyruğa Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu

p=,000			**Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	261	129	10	400
		Satır (%)	65,3%	32,3%	2,5%	100,0%
		Sütun (%)	44,4%	68,6%	41,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	327	59	14	400
		Satır (%)	81,8%	14,8%	3,5%	100,0%
		Sütun (%)	55,6%	31,4%	58,3%	50,0%
Toplam		Sayı	588	188	24	800
		Satır (%)	73,5%	23,5%	3,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türklerin ve Suriyelilerin dini inançları ile ilgili merak edilen diğer bir nokta da dini inançlarını inancın gerektirdiklerine uygun olarak yaşayıp yaşamadıklarıdır. Dolayısıyla Türklere ve Suriyelilere, "dini inancınızın gerekliliklerine uygun olarak yaşadığınızı düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Ede edilen sonuçlara göre Türklerin %65,3'ü, Suriyelilerin ise %81,8'i dini inançlarını inançlarının gerekliliklerine uygun olarak yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak Türklerin %32,3'ü, Suriyelilerin ise %14,8'i "hayır" cevabını vermiştir. Her iki uyruğun da gerekçeleri "İslam'ı yeterince ciddiye alarak yaşamamaktır". Konu ile ilgili Türk bir katılımcı; "*Müslümanım ama mesela namaz kılmıyorum oruç tutmakta zorlanıyorum Ramazan gelince tamamında oruç tutmuyorum bu gibi davranışlarım evet cevabını vermeme engel oluyor…*" (Türk, E, 37) ifadelerini kullanırken, Suriyeli bir katılımcı da; "*benim ailem normalde İslam'ı tam anlamıyla yaşıyor her şeyleri İslam'a uygun ama ben onlara göre daha rahat davranıyorum mesela çalıştığım için namaz kılamıyorum ya da tesettürümü tam yapamıyorum pantolon giyiyorum üzerine uzun şeyler giyiyorum ama bu da uygun değil yani o yüzden İslam'ın gerektirdiklerini tam olarak yapamıyorum…*" (Suriyeli, K. 21) ifadeleri ile hayır cevabını verme gerekçelerini açıklamışlardır. Bireylerin uyrukları ile dini inançlarını inançlarının gerekliliklerine uygun olarak yaşama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.289).

Tablo 290. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu

Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	121	140	261
			Satır (%)	46,4%	53,6%	100,0%
			Sütun (%)	41,3%	47,5%	44,4%
		Suriyeli	Sayı	172	155	327
			Satır (%)	52,6%	47,4%	100,0%
			Sütun (%)	58,7%	52,5%	55,6%
	Toplam		Sayı	293	295	588
			Satır (%)	49,8%	50,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	58	71	129
			Satır (%)	45,0%	55,0%	100,0%
			Sütun (%)	85,3%	59,2%	68,6%
		Suriyeli	Sayı	10	49	59
			Satır (%)	16,9%	83,1%	100,0%
			Sütun (%)	14,7%	40,8%	31,4%
	Toplam		Sayı	68	120	188
			Satır (%)	36,2%	63,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	4	6	10
			Satır (%)	40,0%	60,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	42,9%	41,7%
		Suriyeli	Sayı	6	8	14
			Satır (%)	42,9%	57,1%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	57,1%	58,3%
	Toplam		Sayı	10	14	24
			Satır (%)	41,7%	58,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,133 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,889

Merak edilen diğer bir durum da dini inançlarını inançlarının gerekliliklerine uygun olarak yaşama durumlarının cinsiyet çerçevesinden okunuşudur. Yukarıdaki tabloya göre, dini inançlarını inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşadığını düşünen Türklerin çoğu (%53,6) erkeklerdir. Suriyelilerde ise evet cevabını verenlerin çoğunu (%52,6) kadınlar oluşturmaktadır. Genel olarak bakıldığında verilen cevaplarda cinsiyet bakımından önemli bir oran farkı görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre dini inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşandığına dair düşüncede (p=,133) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,888) uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet değişkeni uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Bunun aksine, dini inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşanmadığına dair düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.290).

Tablo 291. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu

Dini İnancın Gerekliliklerine Uygun Olarak Yaşama Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	39	54	69	59	10	17	13	261
			Satır (%)	14,9%	20,7%	26,4%	22,6%	3,8%	6,5%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	39,8%	34,6%	56,6%	45,4%	23,3%	65,4%	100,0%	44,4%
		Suriyeli	Sayı	59	102	53	71	33	9	0	327
			Satır (%)	18,0%	31,2%	16,2%	21,7%	10,1%	2,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	60,2%	65,4%	43,4%	54,6%	76,7%	34,6%	0,0%	55,6%
	Toplam		Sayı	98	156	122	130	43	26	13	588
			Satır (%)	16,7%	26,5%	20,7%	22,1%	7,3%	4,4%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	52	41	20	13		2	1	129
			Satır (%)	40,3%	31,8%	15,5%	10,1%		1,6%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	57,8%	71,9%	83,3%	92,9%		100,0%	100,0%	68,6%
		Suriyeli	Sayı	38	16	4	1		0	0	59
			Satır (%)	64,4%	27,1%	6,8%	1,7%		0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	42,2%	28,1%	16,7%	7,1%		0,0%	0,0%	31,4%
	Toplam		Sayı	90	57	24	14		2	1	188
			Satır (%)	47,9%	30,3%	12,8%	7,4%		1,1%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	2	4	1				10
			Satır (%)	30,0%	20,0%	40,0%	10,0%				100,0%
			Sütun (%)	21,4%	40,0%	100,0%	100,0%				41,7%
		Suriyeli	Sayı	11	3	0	0				14
			Satır (%)	78,6%	21,4%	0,0%	0,0%				100,0%
			Sütun (%)	78,6%	60,0%	0,0%	0,0%				58,3%
	Toplam		Sayı	14	5	4	1				24
			Satır (%)	58,3%	20,8%	16,7%	4,2%				100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,025 Fikrim yok p=,025

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden dini inanç ve gerekliliklerine uygun olarak yaşadığını belirtenlerin çoğu (%26,4) 34-41 yaş grubundakilerdir. Sütun bazında incelendiğinde ise (%100) 66 ve üzeri yaş grubu çoğunluğu oluşturmaktadır. Suriyelilerde ise dini inançlarının gerekliliklerine uygun olarak yaşadığını belirtenlerin çoğu (%31,2) 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Dini inançlarına uygun olarak yaşadığını belirtenlerin çoğunun gençler olması, dikkat çeken bir sonuçtur. Bu sonuç, saha araştırmaları sırasında Suriyeli genç katılımcıların kullandıkları ortak ifadelerden hareketle "başka ülkede yaşıyoruz dinimize daha çok sahip çıkmalıyız'' düşüncesine sahip oldukları anlaşılmıştır. Ancak bu ifade, tablo 39'da yer alan, Suriyelilerin en fazla verdikleri cevap olan "din kardeşliği'' (%46,3) cevabı ile çelişmektedir. Bu çelişki ise,

Türklerden bazılarının da İslam dinine mensup olmalarına rağmen, "başka ülkede yaşama'' durumunun, Suriyelilerin kültürlerinin yanı sıra dinlerini yaşama durumları üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir. Suriyeli gençler, Suriye'deki yaşam tarzlarını Türkiye'de de devam ettirme isteğine sahiptirler. Sütun bazında incelendiğinde ise "evet'' cevabını verenlerde (%76,7) 50-57 yaş grubundakiler birinci sırada yer almaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre dini inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşandığına dair düşüncede (p=,000), yaşanmadığına dair düşüncede (p=,025) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede (p=,025) uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü yaş grubu değişkeni uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.291).

Tablo 292. Uyruğa ve Bir Arada Yaşamaktan Memnun Olma Durumuna Göre Yaşanılan Mahallede Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Güvenlik Problemi Yaşama Durumu

Bir Arada Yaşamaktan Memnun Olma				**Yaşanılan Mahallede Türklerden/Suriyelilerden Kaynaklanan Güvenlik Problemi Yaşama Durumu**				
				Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**	**Anlamlılık**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	16	71	2	89	
			Satır (%)	18,0%	79,8%	2,2%	100,0%	
			Sütun (%)	16,7%	26,3%	3,3%	20,8%	
		Suriyeli	Sayı	80	199	59	338	
			Satır (%)	23,7%	58,9%	17,5%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	83,3%	73,7%	96,7%	79,2%	
	Toplam		Sayı	96	270	61	427	
			Satır (%)	22,5%	63,2%	14,3%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	146	132	32	310	
			Satır (%)	47,1%	42,6%	10,3%	100,0%	
			Sütun (%)	78,9%	94,3%	68,1%	83,3%	
		Suriyeli	Sayı	39	8	15	62	
			Satır (%)	62,9%	12,9%	24,2%	100,0%	**p=,000**
			Sütun (%)	21,1%	5,7%	31,9%	16,7%	
	Toplam		Sayı	185	140	47	372	
			Satır (%)	49,7%	37,6%	12,6%	100,0%	
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı		1		1	
			Satır (%)		100,0%		100,0%	
			Sütun (%)		100,0%		100,0%	
	Toplam		Sayı		1		1	
			Satır (%)		100,0%		100,0%	
			Sütun (%)		100,0%		100,0%	

Uyruğa ve bir arada yaşamaktan memnun olma durumuna göre yaşanılan mahallede Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan güvenlik problemi yaşama durumu incelenmiştir. Buna göre Türklerden bir arada yaşamaktan memnun olmayanlar,

yaşadıkları mahallede Suriyelilerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir (%47,1). Suriyelilerden bir arada yaşamaktan memnun olanlar ise, yaşadıkları mahallede Türklerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında, karşı uyruktan birileri ile güvenlik problemi yaşama/yaşamama durumu, bir arada yaşamaktan memnun olma durumunu etkilemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre bir arada yaşamaktan memnun olma (p=,000) ve memnun olmama (p=,000) durumlarında uyruk ile yaşanılan mahallede Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşama durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaşanılan mahallede Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşama durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.292).

Tablo 293. Uyruğa Göre Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi

p=,000			**Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi**					
			Çok yakın	**Yakın**	**Ne yakın ne uzak**	**Yakın değil**	**Hiç yakın değil**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	16	84	57	62	181	400
		Satır (%)	4,0%	21,0%	14,2%	15,5%	45,3%	100,0%
		Sütun (%)	7,2%	37,5%	76,0%	70,5%	94,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	205	140	18	26	11	400
		Satır (%)	51,2%	35,0%	4,5%	6,5%	2,8%	100,0%
		Sütun (%)	92,8%	62,5%	24,0%	29,5%	5,7%	50,0%
Toplam		Sayı	221	224	75	88	192	800
		Satır (%)	27,6%	28,0%	9,4%	11,0%	24,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre birbirlerine ne düzeyde yakın hissettikleri araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %45,3'ü "hiç yakın değil", %21'i "yakın", %15,5'i "yakın değil", %14,2'si "ne yakın ne uzak, %4'ü ise "çok yakın" cevaplarını vermiştir. Suriyelilerin ise %51,2'si "çok yakın", %35'i "yakın", %6,5'i "yakın değil", %4,5'i "ne yakın ne uzak", %2,8'i "hiç yakın değil" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak bakıldığında Türkler, Suriyelileri kendilerine yakın hissetmezlerken, Suriyeliler tam tersi Türkleri kendilerine yakın hissetmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve birbirlerine yakın hissetme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre birbirine yakın hissetme düzeyi farklılaşmaktadır (p=,000) (T.293).

Tablo 294. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi

Uyruk				Birbirine Yakın Hissetme Düzeyi					Toplam
				Çok yakın	Yakın	Ne yakın ne uzak	Yakın değil	Hiç yakın değil	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	11	36	29	39	68	183
			Satır (%)	6,0%	19,7%	15,8%	21,3%	37,2%	100,0%
			Sütun (%)	68,8%	42,9%	50,9%	62,9%	37,6%	45,8%
		Erkek	Sayı	5	48	28	23	113	217
			Satır (%)	2,3%	22,1%	12,9%	10,6%	52,1%	100,0%
			Sütun (%)	31,3%	57,1%	49,1%	37,1%	62,4%	54,3%
	Toplam		Sayı	16	84	57	62	181	400
			Satır (%)	4,0%	21,0%	14,2%	15,5%	45,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	112	52	8	9	7	188
			Satır (%)	59,6%	27,7%	4,3%	4,8%	3,7%	100,0%
			Sütun (%)	54,6%	37,1%	44,4%	34,6%	63,6%	47,0%
		Erkek	Sayı	93	88	10	17	4	212
			Satır (%)	43,9%	41,5%	4,7%	8,0%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	45,4%	62,9%	55,6%	65,4%	36,4%	53,0%
	Toplam		Sayı	205	140	18	26	11	400
			Satır (%)	51,2%	35,0%	4,5%	6,5%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk Cinsiyet p=,002 Suriyeli Cinsiyet p=,011

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerden Suriyelileri kendilerine "hiç yakın hissetmeyenlerin" çoğunu (%52,1) erkekler oluşturmaktadır. Suriyelilerden Türkleri kendilerine "çok yakın" hissedenlerin çoğunu ise (%59,6) kadınlar oluşturmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türk cinsiyet (p=,002) ve Suriyeli cinsiyet (p=011) değişkenlerinin anlam düzeyi yüksektir. Çünkü, birbirine yakın hissetme düzeyi Türklerde ve Suriyelilerde farklılaşmaktadır (T.294).

Tablo 295. Uyruğa Göre Etnik/Ulusal ve Dini Kimliklerin Karşı Uyruğa Bakış Açısını Belirleme Durumu

p=,000			Etnik/Ulusal ve Dini Kimliklerin Bakış Açısını Belirleme Durumu			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	138	248	14	400
		Satır (%)	34,5%	62,0%	3,5%	100,0%
		Sütun (%)	31,9%	83,5%	20,0%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	295	49	56	400
		Satır (%)	73,8%	12,3%	14,0%	100,0%
		Sütun (%)	68,1%	16,5%	80,0%	50,0%
Toplam		Sayı	433	297	70	800
		Satır (%)	54,1%	37,1%	8,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre etnik/ulusal/ ve dini kimliklerinin Türklere/Suriyelilere (karşı uyruğa) bakış açısını belirleyip belirlemediği araştırılmıştır. Buna göre Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri cevapların birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Türklerin %62'si "hayır'' cevabını verirken, Suriyelilerin %73,8'i "evet'' cevabını vermiştir. Saha araştırmaları sırasında Türk katılımcıların ortak olarak kullandıkları ek ifadelerden hareketle, Türklerin "hayır'' demesinin gerekçesinin "ırkçılık, ayrımcılık yapılmaması'' gerektiğine yönelik düşünce olduğu anlaşılmıştır. Türklerden "evet'' (%34,5) diyenlerin gerekçesi ''Türk etnik kökene sahip olmadıkları için Suriyelileri yakın hissetmeme ve Suriyelileri gerçek Müslüman olarak görmeme'' durumudur. "Suriyelilerin ''evet'' demesi ise "olumlu yönde aynı dine mensup olma bakımından birlik hissetme, olumsuz yönde ise Türklerin Arap olmaması/Suriyeli olmaması nedeniyle farklılık hissetme'' ile ilgilidir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve etnik/ulusal/dini kimliklerin karşı uyruğa yönelik bakış açısını belirleme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.295).

8.3. Yemek/Kılık Kıyafet Kültüründe Karşılıklı Tutum

Tablo 296. Uyruğa Göre Yemek Kültürünü Beğenme Durumu

p=,000			**Yemek Kültürünü Beğenme Durumunu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	35	137	228	400
		Satır (%)	8,8%	34,3%	57,0%	100,0%
		Sütun (%)	10,8%	65,2%	85,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	289	73	38	400
		Satır (%)	72,3%	18,3%	9,5%	100,0%
		Sütun (%)	89,2%	34,8%	14,3%	50,0%
Toplam		Sayı	324	210	266	800
		Satır (%)	40,5%	26,3%	33,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kültürün önemli parçalarından birini "yemek kültürü'' oluşturmaktadır. Türk mutfağı ve Suriyelilerin (Arapların) mutfağı birbirinden farklıdır. Dolayısıyla bireylerin uyruklarına göre karşı uyruktan bireylerin yemek kültürünü beğenip beğenmediği araştırılmıştır. Türklerin %57'si "fikrim yok'' diyerek, Suriyelilerin yemek kültürü hakkında bir bilgileri olmadığını belirtmişlerdir. %34,3 ise, Suriyelilerin yemek kültürleri hakkında bilgileri olmasına rağmen, beğenmediklerini söylemişlerdir. Türklerden "hayır'' cevabını verenlerin ortak olarak kullandıkları ifadelerin "çok yağlı, çok baharatlı, (yağlı yemekleri dahi) elle yemek yiyorlar''

olduğu anlaşılmıştır. Beğendiğini söyleyen Türklerin oranı ise çok azdır (%8,8). Suriyelilerin ise %72,3'ü "evet'' cevabını vermiştir. Suriyelilerin çoğunun Türklerin aksine "evet'' cevabını vermeleri, Türklerin sosyal hayatına katılmaları (iş, okul vs.) ile ilgili olabilir. Örneğin Suriyeliler, dışarda Türk lokantalarında Türk yemeklerini yiyebilirken, Türkler, Suriyelilerin yemeklerini deneyimleyememektedir. Bunun nedeni ise Suriyelilere ait lokantaların az sayıda ve belli bir bölgede olmasıdır. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve karşı uyruktan kişilerin yemek kültürünü beğenme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.296).

Tablo 297. Suriyelilerin, Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu

			Suriyeli Katılımcıların Türkiye'deki Kılık Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Suriyeli	Sayı	262	120	18	400
		Satır (%)	65,5%	30,0%	4,5%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Toplumların sahip oldukları kültürlerin bir yansıması olarak kılık/kıyafet önemli bir yere sahiptir. Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeleri ile birlikte beraberlerinde sahip oldukları kültürü de getirdikleri bir gerçektir. Dolayısıyla Türk kültürü ve Arap kültürü bu açıdan birbirinden farklılaşmaktadır. Suriyeli mültecilerin, Türklere göre daha muhafazakâr oldukları ve kültürel olarak kılık/kıyafet tarzında da farklılıklara sahip oldukları düşüncesi ile, Suriyeli katılımcılara "Türkiye'deki kılık kıyafet tarzını kendinize yakın buluyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Suriyelilerin çoğu (%65,5) kılık/kıyafet tarzını kendilerine yakın hissettiklerini diğer bir ifade ile benzer bulduklarını ifade etmişlerdir. Suriyelilerin ortak olarak kullandıkları ifadeler ise "genel olarak aynı kıyafetleri giyiyoruz'' şeklindedir. Bunun yanı sıra Suriyeli yaşlıların özellikle erkeklerin, Suriye'deki gibi giyinmeye devam ettiklerini söylemişlerdir. Katılımcılar, Türk erkekleri ve Suriyeli erkeklerin giyiminin aynı olduğunu ifade etmişlerdir. Tesettürlü olan Türk ve Suriyeli kadınların ise benzer giyindiklerini belirtmişlerdir. Ancak "hayır'' cevabını veren (%30) Suriyelilerin, kadınların örtünme şekillerindeki farklılıkları vurguladıkları gözlemlenmiştir.

Örneğin, Suriyeli kadınların, tesettürlü olan Türk kadınlarına göre daha kapalı giyindiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak bakıldığında Suriyeliler, Türklerin kılık/kıyafet tarzını kendilerine yakın hissetmektedirler (T. 297).

Tablo 298. Cinsiyete Göre Suriyelilerin Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendine Yakın Bulma Durumu

Uyruk				Suriyeli Katılımcıların Türkiye'deki Kılık Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Suriyeli	Cinsiyet	Kadın	Sayı	115	64	9	188
			Satır (%)	61,2%	34,0%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	43,9%	53,3%	50,0%	47,0%
		Erkek	Sayı	147	56	9	212
			Satır (%)	69,3%	26,4%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	56,1%	46,7%	50,0%	53,0%
	Toplam		Sayı	262	120	18	400
			Satır (%)	65,5%	30,0%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,222

Suriyeli bireylerin cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, kılık/kıyafet tarzını kendilerine yakın bulanların çoğunun (%69,3) erkekler olduğu görülmektedir. Yakın bulmayanların çoğu ise (%34) kadınlardır. Bu durum, bir önceki tabloda belirtildiği gibi, kadınların tesettür durumlarının kıyaslanması ile ilgilidir. "Hayır'' cevabı tesettürlü olanları kıyaslama ile ilgili olurken, aynı zamanda tesettürlü olmayan Türk kadınları ile de ilgilidir. Suriyeliler Türk kadınlarının tesettürlü olmamasının İslam'a aykırı olduğunu, Batı tarzı bir yaşamı benimsemenin sonucu olduğunu düşünmektedirler (T. 298).

Suriye uyruklu bireylerin yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, kılık/kıyafet tarzını kendilerine yakın bulanların çoğunun gençler olduğu görülmektedir (%35,1 18-25 ve %30,2 26-33). Yaş düzeyi arttıkça kılık/kıyafet tazını yakın bulma oranında azalma görülmektedir. Bu durum, genç yaşta olan Suriyelilerin, Türklerin giyim/kuşam tarzını benimseme ihtimalinin daha yüksek olması ile ilgili olabilir. Ancak gençlerin aksine orta yaş grubunda bulunan ya da yaşlı olan Suriyelilerin, Suriye'deki giyim kuşam tarzlarını Türkiye'de de devam ettirdiklerini belirttikleri gözlemlenmiştir. Gençler ise, Türkiye'deki giyim kuşam tarzını benimseme konusunda, diğer yaş grubunda bulunan Suriyelilere göre daha esnek davranmaktadırlar. Örneğin Suriyeli katılımcılardan biri "ben çarşaf giyen bir

kadındım ancak Türkiye'ye geldikten sonra buradaki kadınlar gibi örtünmeye başladım bu şekilde daha rahat…'' (Suriyeli, K. 25) ifadelerini kullanmıştır. Araştırmaya katılan Suriyeli kadınların tamamının tesettürlü olması dikkat çeken bir detay olmuştur. Ancak Suriyelilerin "gençlerimiz buraya geldikten sonra açılıp saçılmaya buradaki kadınlara benzemeye başladılar'' şeklinde ortak ifadeler kullanmaları dikkat çeken başka bir durumdur. Araştırmaya katılan Suriyeli kadınların tamamının tesettürlü olmasına rağmen bu ifadelerin kullanılması, 25 yaşındaki Suriyeli kadın katılımcının ifadelerinde bahsettiği tesettürde daha esnek davranma durumu ile ilgilidir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyeli bireylerin yaş grupları ile Türkiye'deki kılık/kıyafet tarzını kendine yakın bulma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.299).

Tablo 299. Yaş Grubuna Göre Suriyelilerin Türkiye'deki Kılık/Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu

				Yaş Grubu						
Uyruk				**18-25**	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**Toplam**
Suriyeli	Suriyeli Katılımcıların Türkiye'deki Kılık Kıyafet Tarzını Kendilerine Yakın Bulma Durumu	Evet	Sayı	92	79	42	31	14	4	262
			Satır (%)	35,1%	30,2%	16,0%	11,8%	5,3%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	85,2%	65,3%	73,7%	43,1%	42,4%	44,4%	65,5%
		Hayır	Sayı	15	39	12	31	18	5	120
			Satır (%)	12,5%	32,5%	10,0%	25,8%	15,0%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	13,9%	32,2%	21,1%	43,1%	54,5%	55,6%	30,0%
		Fikrim yok	Sayı	1	3	3	10	1	0	18
			Satır (%)	5,6%	16,7%	16,7%	55,6%	5,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,9%	2,5%	5,3%	13,9%	3,0%	0,0%	4,5%
	Toplam		Sayı	108	121	57	72	33	9	400
			Satır (%)	27,0%	30,3%	14,2%	18,0%	8,3%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Tablo 300. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu

			Türk Katılımcıların Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	166	201	33	400
		Satır (%)	41,5%	50,2%	8,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türk katılımcılara "Suriyeli mültecilerin yerel/kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giyiyor olmalarından rahatsız oluyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Bu

soruya Türklerin %50,2'si hayır cevabını vermiştir. Hayır cevabını verenlerin gerekçeleri Suriyeli mültecilerin çoğunun Türkler gibi giyiniyor olmasıdır. Bazı katılımcıların bu durumu "artık bize benziyorlar bazılarını ayırt etmek mümkün olmuyor'' şeklinde ifadeler kullandığı gözlemlenmiştir. Türk katılımcıların %41,'i Suriyeli katılımcıların yerel/kültürel kıyafetlerinden rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Türk katılımcılar, özellikle Suriyeli yaşlı erkeklerin Suriye'de giyindikleri gibi giyinmelerinden rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir. Suriyeli kadınların örtünme biçimlerinin de Türkiye'deki gibi olmaması, özellikle Türk kadınları tarafından eleştirilen bir durum olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin Türk bir katılımcı bu durumu "*Ben senelerdir esnaflık yapıyorum, bir kadın olduğum halde Suriyeli kadın bir müşteri geldiğinde ona mesela fiziksel rahatsızlığı var boynu için benden malzeme alacak, kadına diyorum ki boynuna göre olması lazım ölçü almam lazım kadın bana Arapça konuşuyor hayır diyor, yani ben kadın olduğum halde bile böyleler, şimdi tamam özgürlük var herkes istediği gibi giyinebilir ama bunların zihniyeti, yaşamları bizlere hiç uymuyor çok gerideler*'' şeklinde ifadelerde bulunarak, Suriyeli kadınların giyim tarzları konusunda olumsuz bir eleştiride bulunduğu görülmektedir. Türklerin, bu gibi durumların Türkiye'nin modern görünümü üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır (T. 300).

Tablo 301. Cinsiyete Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu

Uyruk				Türk Katılımcıların Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Türk	Cinsiyet	Kadın	Sayı	60	96	27	183
			Satır (%)	32,8%	52,5%	14,8%	100,0%
			Sütun (%)	36,1%	47,8%	81,8%	45,8%
		Erkek	Sayı	106	105	6	217
			Satır (%)	48,8%	48,4%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	63,9%	52,2%	18,2%	54,3%
	Toplam		Sayı	166	201	33	400
			Satır (%)	41,5%	50,2%	8,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,000

Türklerin cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, kadınların %52,5'inin Suriyeli mültecilerin yerel-kültürel kıyafetlerini giyme durumlarından rahatsız olmadıkları, erkeklerin ise çok az bir oran farkı ile (%48,8) rahatsız oldukları

görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin cinsiyetleri ile Suriyelilerin yerel-kültürel kıyafetlerinden rahatsız olma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T. 301).

Tablo 302. Yaş Grubuna Göre Türklerin, Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu

Uyruk				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Türk	Türk Katılımcıların Suriyeli Mültecilerin Yerel-Kültürel Kıyafetlerinden Rahatsız Olma Durumu	Evet	Sayı	43	45	32	32	1	6	7	166
			Satır (%)	25,9%	27,1%	19,3%	19,3%	0,6%	3,6%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	45,7%	46,4%	34,4%	43,8%	10,0%	31,6%	50,0%	41,5%
		Hayır	Sayı	43	44	53	35	7	13	6	201
			Satır (%)	21,4%	21,9%	26,4%	17,4%	3,5%	6,5%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	45,7%	45,4%	57,0%	47,9%	70,0%	68,4%	42,9%	50,2%
		Fikrim	Sayı	8	8	8	6	2	0	1	33
			Satır (%)	24,2%	24,2%	24,2%	18,2%	6,1%	0,0%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	8,5%	8,2%	8,6%	8,2%	20,0%	0,0%	7,1%	8,3%
	Toplam		Sayı	94	97	93	73	10	19	14	400
			Satır (%)	23,5%	24,3%	23,3%	18,3%	2,5%	4,8%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

p=,407

Türklerin yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, gençlerin (%25,9 18-25 ve %27,1 26-33) Suriyeli mültecilerin yerel-kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giyiyor olmalarından rahatsız oldukları görülmektedir. Gençlerin rahatsızlık duyma durumlarını "Türkiye'nin modernlikten uzaklaşması'' çerçevesinde değerlendirdikleri görülmektedir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin giydikleri kıyafetlerin ya da giyim tarzlarının modern olmadığını düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin yaş grupları ile Suriyeli mültecilerin yerel-kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giymelerinden rahatsızlık duyma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Çünkü uyruk değişkenine göre yaş grubu farklılaşmamaktadır (p=,407) (T.302).

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmelerinin üzerinden geçen 11 yıl, Türklerin ve Suriyelilerin aralarındaki ilişki boyutunu da etkilediğini de söylememiz mümkündür. Çünkü Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüş zamanının belirsizliği, Suriyelilerin Türkiye'deki yaşamlarına daha çok odaklanmalarını sağlamış olabilir. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin Türkiye'de geçirdikleri her senenin burada kalmaya ve buradaki yaşama daha fazla dahil olmaya neden olduğu düşünülebilir. Bu

düşünceden hareketle, Her iki uyruktan bireylere "Türklerin Suriyeliler ile Suriyelilerin Türkler ile evlenmelerini doğru buluyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre bu konu hakkında Türklerin ve Suriyelilerin birbirinden farklı düşündükleri görülmektedir. Türkler (%69) Türkler ve Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulmazken, Suriyeliler (%63,2) doğru bulmaktadırlar. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ve Türklerin/Suriyelilerin birbirleri ile evlenmelerini doğru bulma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkeni söz konusu düşünceye göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.303).

8.4. Evlilik Kurumunda Türkler ve Suriyeliler

Tablo 303. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu

p=,000			**Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	124	276	400
		Satır (%)	31,0%	69,0%	100,0%
		Sütun (%)	32,9%	65,2%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	253	147	400
		Satır (%)	63,2%	36,8%	100,0%
		Sütun (%)	67,1%	34,8%	50,0%
Toplam		Sayı	377	423	800
		Satır (%)	47,1%	52,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde, Türklerden Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulmayanların çoğunun (%51,8) erkekler olduğu, Suriyelilerden Türkler ile evlenmeyi doğru bulanların çoğunun (%53,4) yine erkekler olduğu görülmektedir. Ancak Türkler, cinsiyet fark etmeksizin Suriyeliler ile evlenmeyi; "Türk toplumuna yapılan bir kötülük'' olarak nitelendirmektedir. Ayrıca Suriyeliler ile evlenenleri "anlayamadığını'' belirten katılımcılar da olmuştur. Suriyeliler ise Türkler ile evlenmeyi, cinsiyet fark etmeksizin "normal'' olarak nitelendirmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkler ile Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulma (p=246) ve doğru bulmama (p=,911) durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.304).

Tablo 304. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu

Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	50	74	124
			Satır (%)	40,3%	59,7%	100,0%
			Sütun (%)	29,8%	35,4%	32,9%
		Suriyeli	Sayı	118	135	253
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	70,2%	64,6%	67,1%
	Toplam		Sayı	168	209	377
			Satır (%)	44,6%	55,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	133	143	276
			Satır (%)	48,2%	51,8%	100,0%
			Sütun (%)	65,5%	65,0%	65,2%
		Suriyeli	Sayı	70	77	147
			Satır (%)	47,6%	52,4%	100,0%
			Sütun (%)	34,5%	35,0%	34,8%
	Toplam		Sayı	203	220	423
			Satır (%)	48,0%	52,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,246 Hayır p=,911

Tablo 305. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu

Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	27	25	32	21	7	9	3	124
			Satır (%)	21,8%	20,2%	25,8%	16,9%	5,6%	7,3%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	22,7%	42,7%	42,0%	50,0%	75,0%	100,0%	32,9%
		Suriyeli	Sayı	86	85	43	29	7	3	0	253
			Satır (%)	34,0%	33,6%	17,0%	11,5%	2,8%	1,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	76,1%	77,3%	57,3%	58,0%	50,0%	25,0%	0,0%	67,1%
	Toplam		Sayı	113	110	75	50	14	12	3	377
			Satır (%)	30,0%	29,2%	19,9%	13,3%	3,7%	3,2%	0,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	67	72	61	52	3	10	11	276
			Satır (%)	24,3%	26,1%	22,1%	18,8%	1,1%	3,6%	4,0%	100,0%
			Sütun (%)	75,3%	66,7%	81,3%	54,7%	10,3%	62,5%	100,0%	65,2%
		Suriyeli	Sayı	22	36	14	43	26	6	0	147
			Satır (%)	15,0%	24,5%	9,5%	29,3%	17,7%	4,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	24,7%	33,3%	18,7%	45,3%	89,7%	37,5%	0,0%	34,8%
	Toplam		Sayı	89	108	75	95	29	16	11	423
			Satır (%)	21,0%	25,5%	17,7%	22,5%	6,9%	3,8%	2,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulmayanların çoğu (%24,3) 18-25 ve (%26,1) ile 26-33 yaş grubundakiler olduğu görülmektedir. Suriyelilerden Türkler ile

evlenmeyi doğru bulanların çoğu ise (%34) 18-25 ve (%33,6) 26-33 yaş grubundakilerdir. Katılımcıların kullandıkları ortak ifadelerden hareketle, Türklerin Suriyelilerle evlenmeyi doğru bulmamasının nedeninin "etnik ve kültürel farklılık'' olduğu anlaşılırken, Suriyelilerin Türkler ile evlenmeyi doğru bulmasının nedeninin "ortak dini inanç'' olduğu anlaşılmaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre Türkler ile Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulma (p=000) ve doğru bulmama (p=,000) durumlarında uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.305).

Tablo 306. Uyruğa ve Medeni Duruma Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu

Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Durumu				**Medeni Durum**				
				Bekâr	**Evli**	Dul	**Boşanmış**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	35	76	10	3	124
			Satır (%)	28,2%	61,3%	8,1%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	40,7%	28,4%	52,6%	75,0%	32,9%
		Suriyeli	Sayı	51	192	9	1	253
			Satır (%)	20,2%	75,9%	3,6%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	59,3%	71,6%	47,4%	25,0%	67,1%
	Toplam		Sayı	86	268	19	4	377
			Satır (%)	22,8%	71,1%	5,0%	1,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	92	167	9	8	276
			Satır (%)	33,3%	60,5%	3,3%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	86,8%	59,0%	34,6%	100,0%	65,2%
		Suriyeli	Sayı	14	116	17	0	147
			Satır (%)	9,5%	78,9%	11,6%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	13,2%	41,0%	65,4%	0,0%	34,8%
	Toplam		Sayı	106	283	26	8	423
			Satır (%)	25,1%	66,9%	6,1%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,010 Hayır p=,000

Bireylerin uyruklarına ve medeni durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulmayanların çoğunun (%60,5) evli olduğu görülürken, Suriyelilerden Türkler ile evlenmeyi doğru bulanların çoğunun (%75,9) yine evliler olduğu görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre Türkler ile Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulma (p=010) ve doğru bulmama (p=,000) durumlarında uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü medeni durum uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.306).

Tablo 307. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulma Nedenleri	Müslümanlık önemli		52	41,9%	95	37,5%	147
	Irkçılık yapılmamalı		61	49,2%	73	28,9%	134
	Daha masrafsız		5	4,0%	0	0,0%	5
	Kadınları sadık		5	4,0%	0	0,0%	5
	Evlenenler var mutlular		0	0,0%	54	21,3%	54
	Anlaşmak mümkün		1	0,8%	24	9,5%	25
	Türk ile evliyim mutluyum		0	0,0%	7	2,8%	7
Toplam		Sayı	124		253		377
		Toplam (%)		100,0%		100,0%	

Bireylerin uyruklarına göre Türkler/Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulmalarının nedenleri araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin ve Suriyelilerin ortak ve farklı gerekçeler sundukları görülmüştür. Türklerin, Suriyeliler ile evlilik yapılmasını doğru bulmalarının gerekçeleri oransal olarak en fazla olandan başlayarak sıralandığında (%49,2) "ırkçılık yapılmamalı", (%41,9) "Müslümanlık önemli", (%4) "daha masrafsız", (%4) "kadınları sadık" gerekçelerini sunmuşlardır. Türkler ilk sırada yer alan "ırkçılık yapılmamalı" cevabı ile, her etnik kökenden bireyler ile evlilik yapmanın doğal olduğunu vurgulamışlardır. İkinci cevap olan "Müslümanlık önemli" cevabı ile de Suriyelilerin de Türkler gibi Müslüman olması nedeniyle evlilik yapılmasında bir sakınca bulunmadığını düşündükleri anlaşılmıştır. Üçüncü cevap olan "daha masrafsız" cevabı ile yapılan düğünlerde ve ileriki süreçlerde maddi beklenti olmamasının vurgulandığı, "kadınları sadık" cevabı ile de Suriyeli kadınların erkeklerin sözünden çıkmadığı, diğer bir ifade ile Suriyeli kadınların erkeklere "itaat ettikleri" gerekçesi ile, Suriyeli kadınlar ile evlilik yapılmasının doğru bulunduğu anlaşılmıştır. Suriyelilerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında ise (%37,5) ''Müslümanlık önemli", (%28,9) "ırkçılık yapılmamalı", (%21,3) "evlenenler var mutlular", (%9,5) "anlaşmak mümkün, (%2,8) "Türk ile evliyim mutluyum" cevapları elde edilmiştir. Suriyelilerin ve Türklerin verdikleri cevaplarda ilk iki sırada yer alan cevapların ortak olduğu ancak oransal olarak sıralamada yer değiştirdiği görülmektedir. Suriyeliler için

evlilikte en önemli gerekliliğin Müslümanlık olduğu anlaşılmaktadır. Suriyelilerin %2,8'inin Türk ile evli olduğu dikkat çekici bir detaydır. Bu oran, Türk erkekleri ile evli olduğunu belirten Suriyeli kadınların oranıdır (T.307).

Her iki uyruktan bireylere, karşı uyruktan bireyler ile evliliği doğru bulmalarının nedenlerinin yanı sıra, doğru bulmama nedenleri de sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre her iki uyruktan bireylerin ortak ve farklı cevaplar verdikleri görülmektedir. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında, %43,5 "farklıyız", %27,5 "soylar karışmamalı", %12 "vatandaşlık için evleniyorlar", %9,8'i "aileye önem vermiyorlar", %7,2 kalıcı olurlar şeklindedir. Türkler ilk sırada yer alan "farklıyız" cevabı ile kültürel farklılığı kastetmektedirler. Kültürel farklılığın evlilik önündeki bir engel olduğunu düşünerek, evlenmenin doğru olmadığını savunmaktadırlar. İkinci sırada yer alan "soylar karışmamalı" cevabı ile milliyetçilik çerçevesinde cevap verdikleri anlaşılmıştır. Bu cevabı veren Türkler, "Türk, Türk ile evlenmeli" düşüncesine sahiptir. Üçüncü sırada yer alan "vatandaşlık için evleniyorlar" cevabı ile de Suriyelilerin Türkler ile Türk vatandaşlığı alabilmek amacıyla evlendiklerini iddia etmektedirler. Suriyeli bir katılımcının, "*senelerdir buradayız ben buraya geldiğimde çocuktum şimdi 20 yaşındayım ve bir Türk ile nişanlıyım Türk ile nişanlanmam Türkiye'de kalmamı da sağlayacak evlendikten sonra vatandaşlık almam için başvuru yapacağız…*" (Suriyeli K. 20) ve başka bir Suriyeli katılımcının da "*2 sene önce bir Türk ile evlendim ve seneye vatandaşlık almak için başvuru yapacağım çünkü vatandaşlık almak için 3 sene evli kalmak gerekiyor…*" (Suriyeli, K, 22) ifadeleri bu iddiayı kanıtlar niteliktedir. Dördüncü sırada yer alan "kalıcı olurlar" ifadesiyle de Suriyelilerin bir Türk ile evlilik yapması durumunda, Türkiye'de kalma ihtimallerinin artacağı görüşü ile, doğru bulmadıklarını ifade etmektedirler. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla orana sahip olan cevaptan başlayarak sıralandığında, %27,9 "soylar karışmamalı", %23,1 "Türkler Arapça öğrenmezler", %18,4 "farklıyız", %12,9 "Türkler rahat davranıyorlar", %11,6 "Türkler otoriter", %6,1 "düğünleri masraflı" şeklindedir. Suriyeliler, ilk sırada yer alan "soylar karışmamalı" cevabı ile, Türklerin gerekçeleri ile aynı gerekçe olan "Arap Arap ile/Suriyeli Suriyeli ile evlenmeli düşüncesini kastetmektedirler. İkinci sırada yer alan "Türkler Arapça öğrenmezler" ifadesi ile, Türklerin evlendikleri Suriyeli ve

onun ailesi/akrabaları ile iletişim kurabilmeleri için gerekli olan Arapça dilini öğrenmeyeceklerini, dolayısıyla yapılacak olan evliliklerin sürdürülemeyeceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu ifadeden, Suriyelilerin kendi dillerine çok fazla önem verdikleri anlaşılmaktadır. Üçüncü sırada yer alan "farklıyız" ifadesi ile de Türklerde olduğu gibi "kültürel farklılık kastedilmektedir. Dördüncü sırada yer alan "Türkler rahat davranıyorlar" ifadesi ile, Türklerin gündelik yaşamlarında ya da aile yaşamlarında İslam'a uygun davranmadıklarını, Suriyeliler için önemli olan İslam'ın gerekliliklerine (örneğin tesettür, namaz vb.) dikkat etmediklerini, dolayısıyla Türkler ile evlilik yapmanın uygun olmadığını belirtmişlerdir. Beşinci sırada yer alan "Türkler otoriter" cevabı ile, "Türklerin kendi yaşam tarzlarından, kültürel özelliklerinden ödün vermeyeceğini, Türk kadınlarının Suriyeli kadınların aksine itaatkâr olmadıklarını" belirterek, Türkler ile evlilik yapılmasını doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. Altıncı sırada yer alan "düğünleri masraflı" ifadesi ile, Türklerin gösterişli ve masraflı düğünler yaptıklarını, sonrasında da yuva kurmak için yine maddi olarak çok fazla harcamalar yaptıklarını, bunun da kendilerine uygun olmayan eylemler olması nedeniyle Türkler ile evlilik yapılmasını doğru bulmadıkları kastedilmektedir. Türklerin, Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulma nedenleri arasında yer alan "düğünleri masrafsız" cevabı ile bu cevabın örtüştüğü görülmektedir (T. 308).

Tablo 308. Uyruğa Göre Türkler ile Suriyelilerin Evlenmeleri Doğru Bulmama Nedenleri

			Türk	**Yüzde (%)**	**Suriyeli**	**Yüzde (%)**	**Toplam**
Türkler ile Suriyelilerin Evlenmelerini Doğru Bulmama Nedenleri	Soylar Karışmamalı		76	27,5%	41	27,9%	117
	Farklıyız		120	43,5%	27	18,4%	147
	Aileye önem vermiyorlar		27	9,8%	0	0,0%	27
	Vatandaşlık için evleniyorlar		33	12,0%	0	0,0%	33
	Kalıcı olurlar		20	7,2%	0	0,0%	20
	Türkler otoriter		0	0,0%	17	11,6%	17
	Türkler Arapça Öğrenmezler		0	0,0%	34	23,1%	34
	Türkler rahat davranıyorlar		0	0,0%	19	12,9%	19
	Düğünleri masraflı		0	0,0%	9	6,1%	9
Toplam		Sayı	276		147		423
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Tablo 309. Katılımcıların Çocuklarının Bir Türk/Suriyeli ile Evlenmesi Durumuna Yönelik Düşünceleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Çocuğun Bir Türk/Suriyeli ile Evlenmesi Durumuna Yönelik Düşünceler	İzin veririm		10	2,5%	20	5,0%	30
	İzin vermem		255	63,7%	145	36,3%	400
	Müslümansa izin veririm		43	10,8%	211	52,8%	254
	Kızıma izin vermem		10	2,5%	10	2,5%	20
	Karışmam		56	14,0%	14	3,5%	70
	Gönülsüz evet derim		26	6,5%	0	0,0%	26
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Her iki uyruktan bireylere, genel olarak sorulan "Türk/Suriyeli ile evlenmeyi doğru buluyor musunuz?'' sorusuna ek olarak, "çocuğunuzun bir Türk/Suriyeli ile evlenmesi durumunda, bunu nasıl değerlendirirsiniz?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin (%63,7) ve Suriyelilerin (%36,3) çoğunun "izin vermem'' cevabını verdikleri görülmektedir. Daha önceki tablolarda Türklerin çoğunun bir Suriyeli ile evlilik yapılmasını doğru bulmadığı sonucu ile çocuğunun bir Suriyeli ile evlenmesine izin vermeyeceği durumu örtüşmektedir. Ancak Suriyelilerin çoğunun bir Türk ile evlenilmesini doğru bulmasına rağmen, çocukları çerçevesinde aynı soru sorulduğunda oran bakımından ikinci çoğunluğu oluşturan "izin vermem'' şeklinde cevap vermesi dikkat çekicidir. Katılımcıların ortak olarak kullandıkları ifadelerden hareketle "isteyen istediği ile evlenebilmeli ancak ben çocuğuma izin vermem'' anlayışına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla konu aynı olmasına rağmen, katılımcıların kendi çocukları söz konusu olduğunda fikirlerinde değişiklik olduğu görülmektedir. Türklerin verdikleri diğer cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %14 karışmam, %10,8 Müslümansa izin veririm, %6,5 gönülsüz evet derim, %2,5 izin veririm ve %2,5 kızıma izin vermem şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri diğer cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %52,8 Müslümansa izin veririm, %36,3 izin vermem, %5 izin veririm, %3,5 karışmam, %2,5 kızıma izin vermem şeklindedir (T.309).

8.5. Dayanışma Kültürünün Bir Parçası Olarak Maddi Yardımlar

Tablo 310. Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu

p=,000			Maddi Yardım Alma/Verme Durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	113	287	400
		Satır (%)	28,2%	71,8%	100,0%
		Sütun (%)	35,3%	59,8%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	207	193	400
		Satır (%)	51,7%	48,3%	100,0%
		Sütun (%)	64,7%	40,2%	50,0%
Toplam		Sayı	320	480	800
		Satır (%)	40,0%	60,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Türklere; "Suriyeli mültecilere maddi olarak yardımda bulundunuz mu?'' sorusu sorulurken, Suriyeli mültecilere; "Türk komşularınızdan maddi olarak yardım aldınız mı? Sorusu sorulmuştur. Türklerin %71,8'i yardım etmediğini belirtirken, Suriyelilerin %51,7'si Türk komşularından maddi olarak yardım aldığını belirtmiştir. Türklerden %28,2'lik kesim ise ayni ya da nakdi yardım yaptığını belirtmiştir. Ayni yardımlar ev eşyası, çocuklar için kırtasiye malzemesi ya da gıda yardımı şeklindedir. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile maddi yardım alma/verme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yani, Türklerin Suriyelilere maddi yardımda bulunması ve Suriyelilerin Türk komşularından maddi yardım alma durumları uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.310).

Uyruk ve cinsiyete göre konu incelendiğinde ise, Suriyeli mültecilere maddi yardımda bulunan Türklerin çoğu (%55,8) erkekler iken, Türk komşularından maddi yardım aldığını belirten Suriyelilerin çoğu (%52,7) kadınlardır. Bu durum, Suriyeli kadınların Suriyeli erkeklere göre "dul'' olma durumunun daha fazla olması ile ilişkili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilere maddi yardımda bulunmaları ve Suriyelilerin Türk komşularından maddi yardım alma durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,150) ve Türklerin Suriyelilere maddi yardımda bulunmamaları ve Suriyelilerin Türk komşularından maddi yardım almama durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,242) anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.311).

Tablo 311. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu

Maddi Yardım Alma/Verme Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	50	63	113
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	31,4%	39,1%	35,3%
		Suriyeli	Sayı	109	98	207
			Satır (%)	52,7%	47,3%	100,0%
			Sütun (%)	68,6%	60,9%	64,7%
	Toplam		Sayı	159	161	320
			Satır (%)	49,7%	50,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	133	154	287
			Satır (%)	46,3%	53,7%	100,0%
			Sütun (%)	62,7%	57,5%	59,8%
		Suriyeli	Sayı	79	114	193
			Satır (%)	40,9%	59,1%	100,0%
			Sütun (%)	37,3%	42,5%	40,2%
	Toplam		Sayı	212	268	480
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet P=,150 Hayır P=,242

Bireylerin uyruklarına ve aylık ortalama hane gelirlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde ise, Türklerden maddi yardım yaptığını belirtenlerin çoğunun, aylık ortalama hane gelirlerinin yüksek olduğu görülmektedir (%20,4 oranı ile 9501-10500 ve 10501+). Suriyelilerden maddi yardım aldığını belirtenlerin aylık ortalama hane gelirlerinin ise asgari ücretin altında olduğu görülmektedir (%26,4 4501-5500). Dolayısıyla maddi durumun düzeyinin, maddi yardım alma/verme üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Türklerin Suriyelilere maddi yardımda bulunmaları ve Suriyelilerin Türk komşularından maddi yardım alma durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,000) ve Türklerin Suriyelilere maddi yardımda bulunmamaları ve Suriyelilerin Türk komşularından maddi yardım almama durumlarında uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Çünkü hane geliri düzeyi uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.312).

Tablo 312. Hane Gelirine Göre Türklerin Suriyelilere Maddi Yardım Yapma ve Suriyelilerin Türk Komşularından Maddi Yardım Alma Durumu

Maddi Yardım Alma/Verme Durumu				Hane Geliri											Toplam
				500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4501-5500	5501-6500	6501-7500	7501-8500	8501-9500	9501-10500	10501+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	0	0	0	8	6	18	12	12	11	23	23	113
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	5,3%	15,9%	10,6%	10,6%	9,7%	20,4%	20,4%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	13,8%	11,5%	31,0%	40,0%	57,1%	68,8%	82,1%	95,8%	35,3%
		Suriyeli	Sayı	12	12	9	50	46	40	18	9	5	5	1	207
			Satır (%)	5,8%	5,8%	4,3%	24,2%	22,2%	19,3%	8,7%	4,3%	2,4%	2,4%	0,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	86,2%	88,5%	69,0%	60,0%	42,9%	31,3%	17,9%	4,2%	64,7%
	Toplam		Sayı	12	12	9	58	52	58	30	21	16	28	24	320
			Satır (%)	3,8%	3,8%	2,8%	18,1%	16,3%	18,1%	9,4%	6,6%	5,0%	8,8%	7,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	1	1	11	18	35	45	40	51	52	33	287
			Satır (%)	0,0%	0,3%	0,3%	3,8%	6,3%	12,2%	15,7%	13,9%	17,8%	18,1%	11,5%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	20,0%	25,0%	21,2%	26,1%	50,7%	75,0%	72,7%	83,6%	88,1%	78,6%	59,8%
		Suriyeli	Sayı	4	4	3	41	51	34	15	15	10	7	9	193
			Satır (%)	2,1%	2,1%	1,6%	21,2%	26,4%	17,6%	7,8%	7,8%	5,2%	3,6%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	80,0%	75,0%	78,8%	73,9%	49,3%	25,0%	27,3%	16,4%	11,9%	21,4%	40,2%
	Toplam		Sayı	4	5	4	52	69	69	60	55	61	59	42	480
			Satır (%)	0,8%	1,0%	0,8%	10,8%	14,4%	14,4%	12,5%	11,5%	12,7%	12,3%	8,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,00

8.6. Suriyelilerin Türkiye Tercihi

Tablo 313. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Diğer Ülkelere Gitmek Yerine Türkiye'ye Gelme Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin Diğer Ülkelere Gitmek Yerine Türkiye'ye Gelme Nedenleri	Din kardeşliği		93	23,3%	185	46,3%	278
	Sınır komşusu olması		103	25,8%	64	16,0%	167
	Benzer kültürler		3	0,8%	26	6,5%	29
	Ekonomik şartlar		29	7,2%	24	6,0%	53
	Mecburiyet		140	35,0%	92	23,0%	232
	Diğer		32	8,0%	9	2,3%	41
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerin, 2011'de başlayan iç savaş sonucunda göç ettikleri ülkeler arasında Türkiye 1. Sırada yer almaktadır. Bu durum, Türkiye'yi en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumuna getirmiştir. Dolayısıyla, bu durumun detaylı olarak anlaşılabilmesi amacıyla, Türklere ve Suriyelilere "diğer ülkelere gitmek yerine Türkiye'ye gelme sebebiniz/sebebi nedir?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında; "mecburiyet'' (%35), "sınır komşusu olması'' (%25,8), "din kardeşliği'' (%23,3), "diğer'' (başka ülkelerin kabul etmemesi, Türkiye'ye girişlerin kolay olması) (%8), "ekonomik şartlar'' (%7,2), "benzer kültürler'' (%0,8) şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; "din kardeşliği'' (%46,3), "mecburiyet'' (%23), "sınır komşusu olması'' (%16), "benzer kültürler'' (%6,5), "ekonomik şartlar'' (%6), "diğer'' (başka ülkelerin kabul etmemesi, Türkiye'ye girişlerin kolay olması) (%2,3) şeklindedir. En fazla verilen cevaplara genel olarak bakıldığında, Türklerin çoğu, Suriyelilerin mecburiyet nedeniyle Türkiye'ye geldiklerini, aslında Türkiye'yi ve Türkleri sevmediklerini ifade etmişlerdir. Suriyeliler ise, Türkiye'ye gelme nedenlerinin "ortak dini inanç mensubiyeti'' ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Türklerde en az orana sahip olan "benzer kültürler'' cevabı, Suriyelilerde de düşük orana sahiptir. Daha önceki 274 numaralı tabloda, Türklerin %22,3'ünün, Suriyelilerin ise %55'inin kültürlerin benzediğine dair düşünceye sahip oldukları sonucu elde edilmişti. Ancak bu tabloda "benzer kültürler'' nedeniyle Türkiye'ye gelme oranı oldukça düşüktür. Bu durumun sebebi, Suriyeliler için önceliğin "aynı dini inanç'' ve o dönemki iç savaş koşulları

çerçevesinde en kolay geçiş yapılabilecek ülke (mecburiyet %23) olması şeklinde yorum yapılabilir (T.313).

8.7. Çok Eşli Hayata Dair

Tablo 314. Türklere Göre Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu

p=,000			**Çok Eşli Hayatın Normal Olduğuna Dair Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	43	351	6	400
		Satır (%)	10,8%	87,8%	1,5%	100,0%
		Sütun (%)	64,2%	57,1%	5,1%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	24	264	112	400
		Satır (%)	6,0%	66,0%	28,0%	100,0%
		Sütun (%)	35,8%	42,9%	94,9%	50,0%
Toplam		Sayı	67	615	118	800
		Satır (%)	8,4%	76,9%	14,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Merak edilen başka bir konu da Türklerin ve Suriyelilerin "çok eşli hayat'' konusundaki düşünceleridir. Türklere "çok eşli bir hayatı normal karşılıyor musunuz?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "Türklerin çok eşli bir hayatı normal karşıladıklarını düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Suriyelilere sorunun bu şekilde sorulmasının nedeni, Arap kültüründe yaygın olan çok eşliliğin Türkiye'de nasıl karşılandığına yönelik düşüncelerini anlamaktır. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin %87,8'i çok eşli hayatı normal karşılamamaktadır. Suriyelilerin ise %66'sı Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamadıklarını düşünmektedir. Suriyelilerde bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin oranı da az değildir (%28). Fikrim yok cevabını veren Suriyeli katılımcıların cevap verirken rahatsız oldukları gözlemlenmiştir. Konu ile ilgili belirtilebilecek durumlardan biri de Suriyeli katılımcılar arasında çok eşli hayat yaşayanların bulunmasıdır. Örneğin katılımcılardan biri konu ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır; "*ben 35 yıllık evliyim bir de kumam var o daha genç 23 yaşında 3 çocuğu var kocamın ondan da ama aynı evde yaşamıyoruz o benim karşı dairemde oturuyor ben küçük oğlumla yaşıyorum o işe gidiyor geliyor kocam karşı dairede onlarla yaşıyor evin kirasını kocam ödüyor oğlum da yardım ediyor para veriyor bir sorun yaşamıyoruz kumamla ben onun ablası gibiyim…*'' (Suriyeli, K, 48) ifadeleri ile, yaşadığı kuma hayatından bahsetmiş ve bunun normal bir durum olduğunu belirttiği gözlemlenmiştir. Ayrıca katılımcının

13 yaşında evlendiği de dikkat çeken bir detaydır. Suriyeli katılımcıların çoğunun, çocuk yaşta evliliği "normal" olarak nitelendirdikleri gözlemlenmiştir. Başka bir Suriyeli katılımcı da; "*benim 3 tane eşim var üçü de bizden yani Suriyeli, biriyle Suriye'de evlenmiştim diğer ikisiyle de Türkiye'ye geldikten sonra evlendim ilk Urfa'ya gittim ben Suriye'den ikinci karımla orada evlendim, üçüncü karımla da geçen sene Ankara'da evlendim onun babası yoktu Suriye'de savaşta ölmüş ben de sahip çıktım evlendim 7 tane çocuğum var biri de en son evlendiğim karımdan işte daha yeni o da 2 aylık diğer eşlerim de bakıyor bebeğe bir arada yaşıyoruz sorun yaşamıyoruz bizde böyle benim babam 4 evliydi mesela ben 2. karısından çocuğuyum onun*" (Suriyeli, E, 38) şeklinde kullandığı ifadeler ile, çok eşliliğin kendileri için normal olduğundan söz etmiştir. Ancak Suriyeli katılımcılar arasında çok eşliliği normal bulmadığını belirtenler de olmuştur. Örneğin bu düşünceye sahip olan katılımcıların ortak olarak kullandığı ifadeler "çok eşlilik geçmişte kaldı, çok eşli evlilik yapanlar genelde maddi durumu kötü olanlardır" şeklindedir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile çok eşli hayatı normal karşılama/normal karşılandığını düşünme arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü Türklerin, Suriyelilerin çok eşli hayatı normal bulduğunu düşünme durumları ve Suriyelilerin Türkiye'de çok eşliliğin normal bulunduğunu düşünme durumu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktır (p=,000) (T.314).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden çok eşli hayatı normal karşılayanların çoğu (%79,1) erkeklerdir. Suriyelilerde de Türklerde çok eşli hayatın normal karşılandığını düşünenlerin çoğu, yine erkeklerdir (%75). Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin çoğu (%54,5) kadınlardır. Suriyelilerde konu hakkında fikri olmama durumunda kadınlardan erkeklerden çoğunlukta olmasının nedeni sosyal hayata katılım sağlamadaki farklılık ile ilgili olabilir. Şöyle ki, çalışma hayatına ya da gündelik hayatta gezme/eğlenme eylemlerine katılım sağlamada erkeklerin çoğunlukta olduğu göz önünde bulundurulduğunda, etraftaki diğer insanların düşünceleri hakkında fikir sahibi olma durumu da değişebilir. Dolayısıyla kadınların fikir sahibi olmama konusunda çoğunluğu oluşturması, beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin çok eşli hayatı normal karşılama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılandığını

düşünme durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,702) Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılanmadığını düşünme durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,436), ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,312) anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (T.315).

Tablo 315. Cinsiyete Göre Türkler İçin Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu

Çok Eşli Hayatın Normal Olduğuna Dair Düşünce				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	9	34	43
			Satır (%)	20,9%	79,1%	100,0%
			Sütun (%)	60,0%	65,4%	64,2%
		Suriyeli	Sayı	6	18	24
			Satır (%)	25,0%	75,0%	100,0%
			Sütun (%)	40,0%	34,6%	35,8%
	Toplam		Sayı	15	52	67
			Satır (%)	22,4%	77,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	172	179	351
			Satır (%)	49,0%	51,0%	100,0%
			Sütun (%)	58,7%	55,6%	57,1%
		Suriyeli	Sayı	121	143	264
			Satır (%)	45,8%	54,2%	100,0%
			Sütun (%)	41,3%	44,4%	42,9%
	Toplam		Sayı	293	322	615
			Satır (%)	47,6%	52,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	4	6
			Satır (%)	33,3%	66,7%	100,0%
			Sütun (%)	3,2%	7,3%	5,1%
		Suriyeli	Sayı	61	51	112
			Satır (%)	54,5%	45,5%	100,0%
			Sütun (%)	96,8%	92,7%	94,9%
	Toplam		Sayı	63	55	118
			Satır (%)	53,4%	46,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,702 Hayır p=,436 Fikrim yok p=,312

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden çok eşli hayatı normal karşılamayanların çoğu (%24,8) 26-33 ve (%23,6) 18-25 ve 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Kısacası çok eşli hayatı normal karşılamayanların çoğu genç yaştaki Türklerdir. Suriyelilerde ise, Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamadığını düşünenlerin çoğu (%30,3) 18-25 yaş grubunda bulunanlardır. Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, Türklerin çok eşli hayatı normal karşıladığını düşünme oranında azalma görülmektedir. Ki kare test

sonuçlarına göre Türklerin çok eşli hayatı normal karşılama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılandığını düşünme durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,231) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,198) anlamlı değildir. Çünkü yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Bunun aksine, Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılanmadığını düşünme durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.316).

Tablo 316. Yaş Grubuna Göre Türklerin Çok Eşli Hayatı Normal Karşılama Durumu ve Suriyelilere Göre Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılanma Durumu

Çok Eşli Hayatın Normal Olduğuna Dair Düşünce				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	10	11	5	8	1	5	3	43
			Satır (%)	23,3%	25,6%	11,6%	18,6%	2,3%	11,6%	7,0%	100,0%
			Sütun (%)	66,7%	55,0%	71,4%	80,0%	20,0%	71,4%	100,0%	64,2%
		Suriyeli	Sayı	5	9	2	2	4	2	0	24
			Satır (%)	20,8%	37,5%	8,3%	8,3%	16,7%	8,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	33,3%	45,0%	28,6%	20,0%	80,0%	28,6%	0,0%	35,8%
	Toplam		Sayı	15	20	7	10	5	7	3	67
			Satır (%)	22,4%	29,9%	10,4%	14,9%	7,5%	10,4%	4,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	83	83	87	65	9	13	11	351
			Satır (%)	23,6%	23,6%	24,8%	18,5%	2,6%	3,7%	3,1%	100,0%
			Sütun (%)	50,9%	52,2%	70,2%	60,7%	27,3%	72,2%	100,0%	57,1%
		Suriyeli	Sayı	80	76	37	42	24	5	0	264
			Satır (%)	30,3%	28,8%	14,0%	15,9%	9,1%	1,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	49,1%	47,8%	29,8%	39,3%	72,7%	27,8%	0,0%	42,9%
	Toplam		Sayı	163	159	124	107	33	18	11	615
			Satır (%)	26,5%	25,9%	20,2%	17,4%	5,4%	2,9%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	3	1	0	0	1		6
			Satır (%)	16,7%	50,0%	16,7%	0,0%	0,0%	16,7%		100,0%
			Sütun (%)	4,2%	7,7%	5,3%	0,0%	0,0%	33,3%		5,1%
		Suriyeli	Sayı	23	36	18	28	5	2		112
			Satır (%)	20,5%	32,1%	16,1%	25,0%	4,5%	1,8%		100,0%
			Sütun (%)	95,8%	92,3%	94,7%	100,0%	100,0%	66,7%		94,9%
	Toplam		Sayı	24	39	19	28	5	3		118
			Satır (%)	20,3%	33,1%	16,1%	23,7%	4,2%	2,5%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,231 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,198

Tablo 317. Medeni Duruma Göre Türklerin Çok Eşli Hayatı Normal Karşılama Durumu ve Suriyelilerin Türkiye'de Çok Eşli Hayatın Normal Karşılandığını Düşünme Durumu

Çok Eşli Hayatın Normal Olduğuna Dair Düşünce				Medeni Durum				Toplam
				Bekâr	Evli	Dul	Boşanmış	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	13	27	2	1	43
			Satır (%)	30,2%	62,8%	4,7%	2,3%	100,0%
			Sütun (%)	76,5%	60,0%	50,0%	100,0%	64,2%
		Suriyeli	Sayı	4	18	2	0	24
			Satır (%)	16,7%	75,0%	8,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	23,5%	40,0%	50,0%	0,0%	35,8%
	Toplam		Sayı	17	45	4	1	67
			Satır (%)	25,4%	67,2%	6,0%	1,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	111	213	17	10	351
			Satır (%)	31,6%	60,7%	4,8%	2,8%	100,0%
			Sütun (%)	72,1%	50,7%	56,7%	90,9%	57,1%
		Suriyeli	Sayı	43	207	13	1	264
			Satır (%)	16,3%	78,4%	4,9%	0,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,9%	49,3%	43,3%	9,1%	42,9%
	Toplam		Sayı	154	420	30	11	615
			Satır (%)	25,0%	68,3%	4,9%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	3	0		6
			Satır (%)	50,0%	50,0%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	14,3%	3,5%	0,0%		5,1%
		Suriyeli	Sayı	18	83	11		112
			Satır (%)	16,1%	74,1%	9,8%		100,0%
			Sütun (%)	85,7%	96,5%	100,0%		94,9%
	Toplam		Sayı	21	86	11		118
			Satır (%)	17,8%	72,9%	9,3%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,500 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,094

Bireylerin uyruklarına ve medeni durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerde çok eşli hayatı normal bulmayanların çoğu (%60,7) evli olanlardır. Suriyelilerde de Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamadıklarını düşünenlerin çoğu (%78,4) yine evli olanlardır. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin çok eşli hayatı normal karşılama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılandığını düşünme durumunda uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki (p=,500) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile medeni durum arasındaki ilişki (p=,094) anlamlı değildir. Çünkü medeni durum uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Bunun aksine, Türklerin çok eşli hayatı normal karşılamama durumu ve Suriyelilerin çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılanmadığını düşünme durumunda uyruk ile medeni durum arasındaki

ilişki anlamlıdır. Çünkü medeni durum uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000) (T.317).

8.8. Mültecilerin Türkiye'deki Yaşama Uyum Sağlama Meselesi

8.8.1. Karşılıklı İlişkilerde Olumsuzluk Yaratan Tutum ve Davranışlar

Tablo 318. Türklerin ve Suriyelilerin Birbirlerinden Rahatsız Oldukları Tutum ve Davranışlar

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Türklerin/Suriyelilerin Birbirlerinden Rahatsız Oldukları Tutum/Davranış	Dönmek istemiyorlar		53	13,3%	0	0,0%	53
	Türkiye'yi sahipleniyorlar		88	22,0%	0	0,0%	88
	Rahatsızlık veriyorlar		123	30,8%	0	0,0%	123
	Nankörler		47	11,8%	0	0,0%	47
	Menfaatçiler		12	3,0%	0	0,0%	12
	Kültürlerini yaymaya çalışıyorlar		28	7,0%	0	0,0%	28
	Yok		49	12,3%	194	48,5%	243
	Irkçılık		0	0,0%	69	17,3%	69
	Önyargı		0	0,0%	35	8,8%	35
	Yardım etmiyorlar		0	0,0%	27	6,8%	27
	Ucuz işgücü olarak görüyorlar		0	0,0%	19	4,8%	19
	Gitmemizi istiyorlar		0	0,0%	56	14,0%	56
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Türklere ve Suriyelilere karşılıklı olarak birbirlerinden rahatsız oldukları tutum ve davranışlar sorulmuştur. Türklerin %30,8'inin Suriyelilerin rahatsızlık verdiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Türkler Suriyeliler rahatsızlık veriyor ifadesi ile kavga/gürültü ve dilencilik yapılmasını kastetmişlerdir. Türk katılımcılardan birinin bu durumla ilgili "*...bizim var işte binada apartmanda Suriyeli bizim altta oturuyor biz 1. katta o giriş katta bir hengamedir kopuyor bakıyorsun saat olmuş 11-12 yani bu insanlar bilmiyorlar saygı nedir rahatsız etmemek nedir bilmiyor ama ucuz diye gelip burada yaşıyorlar işte ne yapacaksın sen mi gideceksin evinden...*'' (Türk, E, 51) şeklinde ifadeler kullandığı görülmektedir. Bir başka Türk katılımcı da "*…Şimdi ben burada doğdum büyüdüm hep buradaydım dilencilik olmuyor mu oluyor bizim insanımızda yok mu dilencilik yapan var ama şimdi bu Suriyelilerde farklı durum niye farklı şimdi bakıyorsun adam hem kaçmış gelmiş hem devletten para alıyor hem çalışıyor hem de salmış çocuklarını sokağa dilendiriyor vermeyince bir de yapışıyorlar rahat da*

bırakmıyorlar bir de Türkçe küfür öğrenmişler pis pis yani olmuyor işte görüyorsun ne yapacaksın…'' Şeklinde ifadeler kullanmıştır. Türklerin Suriyelilerden rahatsızlık duyduğu başka bir konu da "Türkiye'yi sahipleniyorlar'' şeklindedir. Diğer bir ifade ile Türk katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı kadarı ile, Suriyeli mülteciler Türkiye'yi kendi ülkeleri olarak görmekte, daha mikro açıdan bakıldığında da yaşadıkları mahallere kadar sahiplenici bir tutumda bulunmaktadırlar. Bu durumdan bir Türk katılımcının; "…*Suriyeli çıkmış gelmiş kaçmış kendi ülkesinden terk etmiş orayı savunmamış, gelmiş burada diyorlar ki Türkiye bizim de evimiz, ya Türkiye nasıl senin evin sen nerden kaçtın geldin ne verdin bu ülkeye de bu ülke senin oldu siz misafirsiniz gideceksiniz yok öyle burası benim de ülkem falan …*'' (Türk, K, 28) şeklinde Suriyelilere yönelik olumsuz bir tutum sergilediği görülmektedir. Bir diğer Türk katılımcı ise "*Ben bu mahalleye yeni gelmedim ben 26 yaşındayım doğdum büyüdüm buradayım. Şimdi biz gençlerin mahalle kültürü de var öyle büyüdük şimdi ama biz daha gençtik işte baktık bu Suriyeliler bizim mahalleye de gelmeye başladı bir geliyorlar 10 kişi birinin var peşinde 7-8 çocuğu iki karısı falan geliyorlar mahalleye e bunların da oluyor genç çocukları bu sefer ne oluyor bizim mahalle değişmeye başlıyor istememezlik oluyor çünkü bunlar Araplar kendileri ters insanlar öyle sakin değiller ne oldu şimdi geldiler birdi beş oldu on oldu derken bir baktık bizim mahalle Suriyeli mahallesi olmuş e şimdi bunlar nerede çoklarsa orayı sahipleniyorlar. Bizim zamanında Suriyelilerle gençken kavgamız da oldu onların bizim yaşıtlarımız olanlarıyla olmuyor yani adam çıkmış gelmiş biz artık buradayız mahalledeyiz diyor gitmiyoruz diyor*'' (Türk, E, 26) şeklinde bahsetmektedir. Bu ifadelere benzer olacak şekilde Türklerin Suriyelilerle ilgili şikâyetlerinden bir diğeri de "dönmek istemiyorlar'' şeklindedir. Diğer bir ifade ile Türklerin, Suriyeli mültecilerin gelecekte de Türkiye'de yaşamak istedikleri ve kendi ülkeleri olan Suriye'ye dönmek istemediklerini düşündükleri görülmektedir. Türklerin Suriyelilerden rahatsız oldukları diğer tutum ve davranışlar ise; rahatsız olduğum bir durum yok, nankörler, kültürlerini yaymaya çalışıyorlar ve menfaatçiler şeklindedir. Türklerin Suriyelilerden rahatsızlık duyduğu tutum ve davranışlar arasında bulunan "kültürlerini yaymaya çalışıyorlar'' ifadesi dikkat çekicidir. Şöyle ki; Türkler, Suriyelilerin kendi dükkânlarına evlerinin camlarına Suriye bayrağı asmalarını, kendi dillerini konuşmalarını ve kültürel olarak Suriye'de yaşadıkları gibi Türkiye'de de

yaşamaya devam etmelerinden rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir. Toplumların göç ettikleri yerlere uyum sağlaması meselesi bir arada yaşayacakları toplumlar ile aralarında problemlere neden olabilmektedir. Türklerin Suriyeliler için kullandıkları "kültürlerini yaymaya çalışıyorlar'' ifadesi ile, Türkiye'de yaşamaya başlayan Suriyelilerin Türk toplumuna ayak uydurması gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Suriyelilerin Türklerden rahatsız oldukları tutum ve davranışlarda ise en çok frekans toplayan seçenek "yok'', diğer bir ifade ile rahatsız olduğum bir durum yok şeklindedir. Türklerin aksine Suriyeliler, Türklerden olumlu olarak bahsetmektedirler. Örneğin Suriyeli bir katılımcı "…*biz geldik buraya ilk zamanlar zordu ama hep yardım ettiler hem devlet hem burada komşular çok yardım ettiler bize her şeyi veriyorlardı şimdi nasıl diyeyim kötü diye içlerinde var tabi bizi istemeyenler ama iyiler hep elhamdülillah*…'' (Suriyeli, E, 31) şeklinde Türk toplumundan memnun olduğunu ifade etmiştir. Suriyelilerin rahatsızlık duyduğu tutum ve davranış ise ikinci en çok frekans toplayan seçenek ile "ırkçılık'' olmaktadır. Suriyeliler Türklerin kendilerine karşı ırkçılık yaptıklarını ifade etmişlerdir. Üçüncü en çok frekans toplayan seçenek ise "gitmemizi istiyorlar'' seçeneğidir. Bu seçenek Türklerin "dönmek istemiyorlar'' cevabı ile örtüşmektedir. Suriyeli mülteciler; "*biz artık dönmeyiz, gitmek istemiyoruz, çocuklarımızın çoğu burada doğdu gitmeyiz, biz Türkiye'yi seviyoruz*'' gibi benzer ifadeler kullanarak Türkiye'den gitmek istemediklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerin rahatsız olduğu diğer tutum ve davranışlar ise "önyargı'', "yardım etmiyorlar'', "ucuz işgücü olarak görüyorlar'', şeklindeki olumsuz olarak ifade edilen tutum ve davranışlardır (T.318).

8.8.2. Mültecilerin Türkiye'deki Yaşama Ayak Uydurmaları Meselesi

Tablo 319. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'de Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	117	250	33	400
		Satır (%)	29,3%	62,5%	8,3%	100,0%
		Sütun (%)	30,5%	74,6%	40,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	267	85	48	400
		Satır (%)	66,8%	21,3%	12,0%	100,0%
		Sütun (%)	69,5%	25,4%	59,3%	50,0%
Toplam		Sayı	384	335	81	800
		Satır (%)	48,0%	41,9%	10,1%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte geçen 11 yıllık süreç, Suriyelilerin Türkiye'ye uyum sağlayabilmeleri konusunda iyi bir zaman olarak görülebilir. Konu ile ilgili, Türklere, "Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurabildiğini/uydurabileceğini düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurabildiğinizi/uydurabileceğinizi düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin Türkiye'ye uyum sağlaması durumu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin %62,5'i "hayır'' cevabını verirken, Suriyelilerin %66,8'i "evet'' cevabını vermiştir. Türklerin çoğunun hayır cevabını vermesi ''Suriyelilerin kendi yaşam alanlarını oluşturup, kendi kültürlerine göre yaşadıkları'' düşüncesi ile ilgilidir. Örneğin Türk bir katılımcı konu ile ilgili; "*Suriyelilerin yaşadıkları yerler belli şimdi tamam her yerde yaşıyorlar neredeyse ama çoğu aynı bölgelerde yaşıyor bunlar kendilerine bir çember çizmişler onun dışına çıkmıyorlar bunlar bize ayak falan uydurmadılar kendi bildiklerini okuyorlar…*'' (Türk, E, 45) ifadelerini kullanmaktadır. Suriyeli bir katılımcı ise, Türk katılımcının aksine; "*ben Türkiye'ye geleli 6, Ankara'ya geleli 4 yıl oldu ilk geldiğimiz zamanlarda Türkçeyi öğrendik zaten kursa gidip e Türklerle iç içe yaşıyoruz çalışırken, eve giderken komşumuz falan Türk sonuçta uyum sağlamak zor olmadı dil bildikten sonra kolay…*'' (Suriyeli, E, 23) ifadelerini kullanarak, uyum sağlamakta zorlanmadığını belirtmiştir. Ayrıca "hayır'' cevabını veren Türklerin, soruyu cevaplarken

sinirlendikleri gözlemlenmiştir. Ek olarak kullandıkları ifadelerde Suriyelilerin "yeniliklere açık olmadıklarını" düşündükleri anlaşılmıştır. Suriyelilerin %21,3'ü ise, Türkiye'ye uyum sağlayamadığını/sağlayamayacağını söylemiştir. Bunun nedeni olarak da "dışlanacağını düşünme, sosyal hayata katılmaktan çekinme" gibi durumlar ile gerekçelendirdikleri görülmüştür. Suriyeli katılımcıların tamamının Türkçe bildiği göz önünde bulundurulduğunda, uyum sağladığını ya da sağlayacağını belirten %66,8 oranı düşük olarak değerlendirilebilir. Çünkü, Suriyelilerin Türkiye'ye uyum sağlayabilmeleri amacıyla yapılan çalışmaların başında "dil öğrenme" gelmektedir. Dolayısıyla Türkçe bilmenin, Türkiye'deki yaşama uyum sağlama noktasında yeterli olmadığı söylenebilir. Saha araştırmaları sırasında Suriyeli katılımcıların uyum sağlama noktasındaki beklentileri "sosyal hayata katılım sağlamalarını teşvik etme" şeklindedir. Örneğin Suriyeliler, Türklerin önyargılı olmamasını sağlamak amacıyla "karşılıklı kültürel tanıma faaliyetleri" yapılması gerektiğini düşünmektedirler. Böylece, Türklerin önyargılarının biteceğini, sosyal hayata katılım konusunda çekingenlik ya da sorun yaşamayacaklarını düşünmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre uyruk ile Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurduklarına yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, söz konusu düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000) (T.319).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde; Türklerden, Suriyelilerin Türkiye'deki yaşama uyum uyduramadıklarını düşünenlerin çoğu (%54,4) erkeklerdir. Bu durum, Türk erkeklerinin Suriyeliler ile sosyal hayatta daha fazla karşılaşması ya da bir arada olması ile ilgili olabilir. Suriyelilerden Türkiye'deki yaşama uyum sağladığını düşünenlerin çoğu ise (%51,3) erkeklerdir. Ancak Suriyeli kadınlar ile (%48,7) aralarında önemli bir fark bulunmamaktadır. Suriyelilerde, Türkiye'deki yaşama ayak uyduramadığını söyleyenlerin çoğu da (%58,8) erkeklerdir. Bu durum, Suriyeli erkeklerin sosyal hayata daha çok katılması ve uyum sağlayamayacak durumlar ile kadınlara göre daha fazla karşılaşması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurabildiğine/uydurabileceğine yönelik düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,218), Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uyduramadığına/uyduramayacağına yönelik düşüncede

uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,478) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,261) anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.320).

Tablo 320. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	49	68	117
			Satır (%)	41,9%	58,1%	100,0%
			Sütun (%)	27,4%	33,2%	30,5%
		Suriyeli	Sayı	130	137	267
			Satır (%)	48,7%	51,3%	100,0%
			Sütun (%)	72,6%	66,8%	69,5%
	Toplam		Sayı	179	205	384
			Satır (%)	46,6%	53,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	114	136	250
			Satır (%)	45,6%	54,4%	100,0%
			Sütun (%)	76,5%	73,1%	74,6%
		Suriyeli	Sayı	35	50	85
			Satır (%)	41,2%	58,8%	100,0%
			Sütun (%)	23,5%	26,9%	25,4%
	Toplam		Sayı	149	186	335
			Satır (%)	44,5%	55,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	20	13	33
			Satır (%)	60,6%	39,4%	100,0%
			Sütun (%)	46,5%	34,2%	40,7%
		Suriyeli	Sayı	23	25	48
			Satır (%)	47,9%	52,1%	100,0%
			Sütun (%)	53,5%	65,8%	59,3%
	Toplam		Sayı	43	38	81
			Satır (%)	53,1%	46,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,218 Hayır p=,478 Fikrim yok p=,261

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden Suriyelilerin Türkiye'deki hayata uyum sağlamadığını düşünenlerin çoğunu (%26,8) 26-33 ve (%26) 18-25 yaş grubundakiler oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile Türklerden genç yaş grubunda bulunanlar, Suriyelilerin uyum sağlamadığını düşünmektedirler. Suriyelilerden, Türkiye'ye uyum sağladığını düşünenlerin çoğu ise (%35,2) 18-25 ve (%33,7) 26-33 yaş grubunda bulananlar, diğer bir ifade ile genç yaş gruplarında bulunanlardır. Genç yaşta olanların, ileriki yaşlarda bulunanlara göre uyum sağlama konusunda daha rahat oldukları söylenebilir. Dolayısıyla Suriyeli gençlerin, ileriki yaş gruplarında bulunan

Suriyelilere göre uyum sağlama oranlarının fazla olması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Genel olarak bakıldığında, Türklerden genç olanlar, Suriyelilerin uyum sağlamadığını düşünürken, Suriyelilerden genç olanlar, uyum sağladıklarını belirtmektedirler. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurabildiğine/uydurabileceğine yönelik düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,000), Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uyduramadığına/uyduramayacağına yönelik düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bunun aksine, konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,336) anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.321).

Tablo 321. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce

Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Yaşam Koşullarına Ayak Uydurabildiğine/Uydurabileceğine Yönelik Düşünce				**Yaş Grubu**							
				18-25	**26-33**	**34-41**	**42-49**	**50-57**	**58-65**	**66+**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	20	24	34	21	6	8	4	117
			Satır (%)	17,1%	20,5%	29,1%	17,9%	5,1%	6,8%	3,4%	100,0%
			Sütun (%)	17,5%	21,1%	49,3%	36,8%	40,0%	72,7%	100,0%	30,5%
		Suriyeli	Sayı	94	90	35	36	9	3	0	267
			Satır (%)	35,2%	33,7%	13,1%	13,5%	3,4%	1,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	82,5%	78,9%	50,7%	63,2%	60,0%	27,3%	0,0%	69,5%
	Toplam		Sayı	114	114	69	57	15	11	4	384
			Satır (%)	29,7%	29,7%	18,0%	14,8%	3,9%	2,9%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	65	67	54	44	2	9	9	250
			Satır (%)	26,0%	26,8%	21,6%	17,6%	0,8%	3,6%	3,6%	100,0%
			Sütun (%)	94,2%	76,1%	77,1%	66,7%	11,1%	60,0%	100,0%	74,6%
		Suriyeli	Sayı	4	21	16	22	16	6	0	85
			Satır (%)	4,7%	24,7%	18,8%	25,9%	18,8%	7,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	5,8%	23,9%	22,9%	33,3%	88,9%	40,0%	0,0%	25,4%
	Toplam		Sayı	69	88	70	66	18	15	9	335
			Satır (%)	20,6%	26,3%	20,9%	19,7%	5,4%	4,5%	2,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	9	6	5	8	2	2	1	33
			Satır (%)	27,3%	18,2%	15,2%	24,2%	6,1%	6,1%	3,0%	100,0%
			Sütun (%)	47,4%	37,5%	45,5%	36,4%	20,0%	100,0%	100,0%	40,7%
		Suriyeli	Sayı	10	10	6	14	8	0	0	48
			Satır (%)	20,8%	20,8%	12,5%	29,2%	16,7%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	52,6%	62,5%	54,5%	63,6%	80,0%	0,0%	0,0%	59,3%
	Toplam		Sayı	19	16	11	22	10	2	1	81
			Satır (%)	23,5%	19,8%	13,6%	27,2%	12,3%	2,5%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,336

8.8.3. Kültürel Çatışma

Tablo 322. Uyruğa Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu

p=,000			Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	120	212	68	400
		Satır (%)	30,0%	53,0%	17,0%	100,0%
		Sütun (%)	72,7%	39,9%	65,4%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	45	319	36	400
		Satır (%)	11,3%	79,8%	9,0%	100,0%
		Sütun (%)	27,3%	60,1%	34,6%	50,0%
Toplam		Sayı	165	531	104	800
		Satır (%)	20,6%	66,4%	13,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Merak edilen bir diğer konu da Türklerin ve Suriyelilerin karşılıklı olarak kültürel çatışma yaşayıp yaşamadığıdır. Tablo 274'te elde edilen sonuçlarda Türklerin %71'inin kültürel özelliklerin benzemediğini düşünürken, Suriyelilerin %55'inin kültürel özelliklerin benzediğini düşündüğüne dair sonuç, kültürel bir çatışmanın yaşanıp yaşanmadığını sorgulamayı da gerektirmektedir. Dolayısıyla Türklere ve Suriyelilere "Suriyeli mültecilerle/Türklerle aranızda kültürel çatışmalar yaşanıyor mu? sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin %53'ü, Suriyelilerin ise %79,8'i kültürel çatışma yaşanmadığını belirtmiştir. Türklerden kültürel çatışma yaşadığını belirtenlerin (%30), Suriyelilerin yaşam tarzlarından hoşlanmadıkları anlaşılmıştır. Örneğin Suriyelilerin Arapça konuşması, Arapça müzikler dinlemesi, giyim/kuşam tarzları Türkleri rahatsız eden durumlar olarak anlaşılmıştır. Örneğin konu ile ilgili Türk bir katılımcı; "*Suriyeli gelmiş burada benim mahallemde dükkân açmış yetmemiş üstüne de dükkân açmayı kutlamak için kendi bayrağını asmış bangır bangır da Arapça müzik koymuş oh babam oh keyfe bak burası babalarının çiftliği mi istedikleri gibi at koşturacaklar, saç baş desen erkeklerde bir alem jöleli falan saçlar biz bunları görmek yaşamak zorunda mıyız ya gittim kavga ettim bana diyor istediğimi yaparım ben burada yaşıyorum…*'' (Türk, E, 47) ifadelerini kullanarak, Suriyeli mültecilerin yaşam tarzlarından/kültürlerinden memnun olmadığını, bu yüzden tartışma yaşadığını belirttiği anlaşılmaktadır. Bir başka Türk katılımcı da "*burası Türkiye burada Türkçe konuşacaklar Arapça konuşmak istiyorlarsa dönsünler ülkelerine ben Arapça duymak zorunda değilim kaç tanesiyle kavga ettim böyle ille de Arapça konuşuyorlar…*'' (Türk, E, 38) ifadelerini kullanarak kültürün önemli bir parçasını oluşturan dil konusunda Suriyeliler ile

anlaşmazlık yaşadığını belirttiği anlaşılmaktadır. Suriyelilerin %11,3'ü ise kültürel çatışma yaşandığını, bu çatışmaların da genellikle "Arapça konuşmaları'' ile ilgili olduğunu belirttikleri gözlemlenmiştir. Örnek olarak verilen Türk katılımcıların ifadeleri de bu durumu destekler niteliktedir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile karşı uyruktan bireyler ile kültürel çatışma yaşanması durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü uyruk değişkeni farklılaşmaktadır (p=,000) (T.322).

Tablo 323. Uyruğa ve Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünceye Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu

Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu				Kültürel Özelliklerin Benzediğine Dair Düşünce			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	3	112	5	120
			Satır (%)	2,5%	93,3%	4,2%	100,0%
			Sütun (%)	27,3%	76,7%	62,5%	72,7%
		Suriyeli	Sayı	8	34	3	45
			Satır (%)	17,8%	75,6%	6,7%	100,0%
			Sütun (%)	72,7%	23,3%	37,5%	27,3%
	Toplam		Sayı	11	146	8	165
			Satır (%)	6,7%	88,5%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	84	117	11	212
			Satır (%)	39,6%	55,2%	5,2%	100,0%
			Sütun (%)	29,1%	56,8%	30,6%	39,9%
		Suriyeli	Sayı	205	89	25	319
			Satır (%)	64,3%	27,9%	7,8%	100,0%
			Sütun (%)	70,9%	43,2%	69,4%	60,1%
	Toplam		Sayı	289	206	36	531
			Satır (%)	54,4%	38,8%	6,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	55	11	68
			Satır (%)	2,9%	80,9%	16,2%	100,0%
			Sütun (%)	22,2%	67,1%	84,6%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	7	27	2	36
			Satır (%)	19,4%	75,0%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	77,8%	32,9%	15,4%	34,6%
	Toplam		Sayı	9	82	13	104
			Satır (%)	8,7%	78,8%	12,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,001 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,008

Merak edilen bir diğer konu da katılımcıların kültürel özelliklerin benzerliğine dair düşünleri ile kültürel çatışma yaşamaları arasındaki ilişkidir. Türklerden kültürel özelliklerin benzemediğini düşünenlerin çoğunun, kültürel çatışma yaşadığı görülmektedir (%93,3). Suriyelilerden kültürel özelliklerin benzediğini düşünenlerin ise, kültürel çatışma yaşamadığı (%64,3) görülmektedir.

Dolayısıyla kültürel özelliklerin benzerliği, kültürel çatışma yaşanmaması durumu üzerinde etkilidir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel çatışma yaşanması durumunda (p=,001), yaşanmaması durumunda (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda (p=,008) uyruk ile kültürel özelliklerin benzediğine dair düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu, kültürel özelliklerin benzediğine dair düşüncenin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.323).

Tablo 324. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu

Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	43	77	120
			Satır (%)	35,8%	64,2%	100,0%
			Sütun (%)	72,9%	72,6%	72,7%
		Suriyeli	Sayı	16	29	45
			Satır (%)	35,6%	64,4%	100,0%
			Sütun (%)	27,1%	27,4%	27,3%
	Toplam		Sayı	59	106	165
			Satır (%)	35,8%	64,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	108	104	212
			Satır (%)	50,9%	49,1%	100,0%
			Sütun (%)	41,9%	38,1%	39,9%
		Suriyeli	Sayı	150	169	319
			Satır (%)	47,0%	53,0%	100,0%
			Sütun (%)	58,1%	61,9%	60,1%
	Toplam		Sayı	258	273	531
			Satır (%)	48,6%	51,4%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	32	36	68
			Satır (%)	47,1%	52,9%	100,0%
			Sütun (%)	59,3%	72,0%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	22	14	36
			Satır (%)	61,1%	38,9%	100,0%
			Sütun (%)	40,7%	28,0%	34,6%
	Toplam		Sayı	54	50	104
			Satır (%)	51,9%	48,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,974 Hayır p=,376 Fikrim yok p=,172

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden kültürel çatışma yaşadığını belirtenlerin çoğunun (%64,2) erkekler olduğu görülmektedir. Kültürel çatışma yaşamadığını belirtenlerin çoğunu da yine erkekler oluşturmaktadır (%53). Bu durum daha önce de belirtildiği gibi sosyal hayata Suriyeli erkeklerin Suriyeli kadınlara göre daha fazla katılım sağlaması ile ilgili olabilir. Suriyelilerden kültürel çatışma yaşadığını belirtenlerin çoğu (%64,4) erkeklerdir. Kültürel çatışma yaşamayanların çoğu da yine erkeklerden

(%53) oluşmaktadır. Bu durum ise, Suriyeli erkeklerin Suriyeli kadınlara göre sosyal hayatta daha fazla bulunması ve yaşanan olumlu/olumsuz durumları yine erkeklerin daha fazla yaşaması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel çatışma yaşanması durumunda (p=,974), yaşanmaması durumunda (p=,376) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda (p=,172) uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.324).

Tablo 325. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Kültürel Özelliklerin Benzediğine Yönelik Düşünce

Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	29	36	24	26	1	2	2	120
			Satır (%)	24,2%	30,0%	20,0%	21,7%	0,8%	1,7%	1,7%	100,0%
			Sütun (%)	72,5%	72,0%	82,8%	76,5%	14,3%	66,7%	100,0%	72,7%
		Suriyeli	Sayı	11	14	5	8	6	1	0	45
			Satır (%)	24,4%	31,1%	11,1%	17,8%	13,3%	2,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	27,5%	28,0%	17,2%	23,5%	85,7%	33,3%	0,0%	27,3%
	Toplam		Sayı	40	50	29	34	7	3	2	165
			Satır (%)	24,2%	30,3%	17,6%	20,6%	4,2%	1,8%	1,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	46	41	55	40	8	12	10	212
			Satır (%)	21,7%	19,3%	25,9%	18,9%	3,8%	5,7%	4,7%	100,0%
			Sütun (%)	32,9%	29,5%	56,1%	43,0%	25,0%	63,2%	100,0%	39,9%
		Suriyeli	Sayı	94	98	43	53	24	7	0	319
			Satır (%)	29,5%	30,7%	13,5%	16,6%	7,5%	2,2%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	67,1%	70,5%	43,9%	57,0%	75,0%	36,8%	0,0%	60,1%
	Toplam		Sayı	140	139	98	93	32	19	10	531
			Satır (%)	26,4%	26,2%	18,5%	17,5%	6,0%	3,6%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	19	20	14	7	1	5	2	68
			Satır (%)	27,9%	29,4%	20,6%	10,3%	1,5%	7,4%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	86,4%	69,0%	60,9%	38,9%	25,0%	83,3%	100,0%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	3	9	9	11	3	1	0	36
			Satır (%)	8,3%	25,0%	25,0%	30,6%	8,3%	2,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	13,6%	31,0%	39,1%	61,1%	75,0%	16,7%	0,0%	34,6%
	Toplam		Sayı	22	29	23	18	4	6	2	104
			Satır (%)	21,2%	27,9%	22,1%	17,3%	3,8%	5,8%	1,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,024 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,020

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden kültürel çatışma yaşadığını belirtenlerin çoğu (%24,2) 18-25 yaş grubunda bulunanlardır. Suriyelilerden kültürel çatışma yaşayanların çoğu ise (%31,1) 26-33 yaş grubundakilerdir. Kültürel çatışma yaşamayan Türklerin çoğu

(%21,7) 18-25 yaş grubundakiler, Suriyelilerin çoğu ise (%30,7) 26-33 yaş grubundakilerdir. Görüldüğü üzere kültürel çatışma yaşayan ya da yaşamayan Türklerin ve Suriyelilerin yaşları birbirine yakındır. Diğer bir ifade ile kültürel çatışma konusu, genç yaştaki Türkler ve Suriyeliler çerçevesinde gelişmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel çatışma yaşanması durumunda (p=,024), yaşanmaması durumunda (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda (p=,020) uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.325).

Tablo 326. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu

Kültürel Çatışma Yaşanması Durumu				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	10	23	44	41	120
			Satır (%)	1,7%	8,3%	19,2%	36,7%	34,2%	100,0%
			Sütun (%)	13,3%	27,8%	100,0%	89,8%	97,6%	72,7%
		Suriyeli	Sayı	13	26	0	5	1	45
			Satır (%)	28,9%	57,8%	0,0%	11,1%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	86,7%	72,2%	0,0%	10,2%	2,4%	27,3%
	Toplam		Sayı	15	36	23	49	42	165
			Satır (%)	9,1%	21,8%	13,9%	29,7%	25,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	62	42	76	27	212
			Satır (%)	2,4%	29,2%	19,8%	35,8%	12,7%	100,0%
			Sütun (%)	6,5%	31,3%	52,5%	58,5%	58,7%	39,9%
		Suriyeli	Sayı	72	136	38	54	19	319
			Satır (%)	22,6%	42,6%	11,9%	16,9%	6,0%	100,0%
			Sütun (%)	93,5%	68,7%	47,5%	41,5%	41,3%	60,1%
	Toplam		Sayı	77	198	80	130	46	531
			Satır (%)	14,5%	37,3%	15,1%	24,5%	8,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	9	4	28	27	68
			Satır (%)	0,0%	13,2%	5,9%	41,2%	39,7%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	39,1%	80,0%	90,3%	93,1%	65,4%
		Suriyeli	Sayı	16	14	1	3	2	36
			Satır (%)	44,4%	38,9%	2,8%	8,3%	5,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	60,9%	20,0%	9,7%	6,9%	34,6%
	Toplam		Sayı	16	23	5	31	29	104
			Satır (%)	15,4%	22,1%	4,8%	29,8%	27,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim durumlarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde Türklerden kültürel çatışma yaşayanların çoğunun eğitim düzeyi yüksek (%36,7 lise, %34,2 Üniversite/Yüksekokul) olduğu görülmektedir. Türklerde eğitim

düzeyi arttıkça, kültürel çatışma yaşama düzeyinde de artış görülmektedir. Yani Suriyelilerin eğitim seviyelerinin Türklere göre düşük olması, kültürel çatışma yaşanmasına neden olabilmektedir. Suriyelerden kültürel çatışma yaşayanların çoğu (%57,8 ilköğretim, %28,9 okur-yazar) eğitim düzeyi düşük kişilerdir. Suriyelilerde eğitim düzeyi arttıkça, kültürel çatışma yaşama düzeyinde azalma görülmemektedir. Dolayısıyla eğitim düzeyi Türklerin Suriyeliler ile kültürel çatışma yaşaması üzerinde etkili bir faktörken, Suriyelilerde etkili değildir. Ki kare test sonuçlarına göre kültürel çatışma yaşanması durumunda (p=,000), yaşanmaması durumunda (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda (p=,000) uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.326).

8.8.4. Gelenek Göreneklere Bağlılık

Tablo 327. Uyruğa Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu

p=,001			**Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	294	101	5	400
		Satır (%)	73,5%	25,3%	1,3%	100,0%
		Sütun (%)	48,4%	59,4%	22,7%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	314	69	17	400
		Satır (%)	78,5%	17,3%	4,3%	100,0%
		Sütun (%)	51,6%	40,6%	77,3%	50,0%
Toplam		Sayı	608	170	22	800
		Satır (%)	76,0%	21,3%	2,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına göre kendi gelenek/göreneklerine bağlı olma durumu incelenmiştir. Türklere ve Suriyelilere "gelenek/göreneklerinize bağlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin (%73,5) ve Suriyelilerin (%78,5) gelenek/göreneklerine bağlı oldukları görülmektedir. Türkler ve Suriyelilerde oran olarak az bir fark olmasına rağmen, Suriyelilerin Türklere göre gelenek/göreneklerine daha bağlı olmaları, daha önceki tablolarda bahsedilen "başka ülkede yaşama" anlayışları çerçevesinde kendi kültürlerine, yaşam tarzlarına daha fazla sahip çıkma ile ilgili olabilir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Suriyeliler (%4,3), çocuk yaşta Türkiye'ye geldiklerini ve aileleri ile birlikte yaşamadıkları için Suriye'deki yaşamlarında gelenek/göreneklerinin nasıl olduğu hakkında bir fikri olmayan kişiler oldukları

anlaşılmıştır. Türklerde bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtenlerin oranı ise oldukça düşüktür (%1,3). Ki kare test sonuçlarına göre gelenek göreneklere bağlı olma ile uyruk arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çünkü uyruk değişkeni, gelenek-göreneklere bağı olma durumuna göre farklılaşmaktadır (p=,001) (T.327).

Tablo 328. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu

Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	131	163	294
			Satır (%)	44,6%	55,4%	100,0%
			Sütun (%)	44,0%	52,6%	48,4%
		Suriyeli	Sayı	167	147	314
			Satır (%)	53,2%	46,8%	100,0%
			Sütun (%)	56,0%	47,4%	51,6%
	Toplam		Sayı	298	310	608
			Satır (%)	49,0%	51,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	51	50	101
			Satır (%)	50,5%	49,5%	100,0%
			Sütun (%)	76,1%	48,5%	59,4%
		Suriyeli	Sayı	16	53	69
			Satır (%)	23,2%	76,8%	100,0%
			Sütun (%)	23,9%	51,5%	40,6%
	Toplam		Sayı	67	103	170
			Satır (%)	39,4%	60,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	4	5
			Satır (%)	20,0%	80,0%	100,0%
			Sütun (%)	16,7%	25,0%	22,7%
		Suriyeli	Sayı	5	12	17
			Satır (%)	29,4%	70,6%	100,0%
			Sütun (%)	83,3%	75,0%	77,3%
	Toplam		Sayı	6	16	22
			Satır (%)	27,3%	72,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,033 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,678

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türklerden gelenek/göreneklerine bağlı olanların çoğu (55,4) erkeklerdir. Suriyelilerde ise çoğunluğu kadınlar (%53,2) oluşturmaktadır. Bu konu hakkında bir fikri olmayan Suriyelilerin çoğu ise (%70,6) erkeklerdir. Bu durum daha önce bahsedilen, Türkiye'ye çocuk yaşta gelme ve kendi aileleri ile yaşamama durumunu çoğunlukla erkeklerin yaşaması nedeniyle, kendi gelenek/görenekleri hakkında bir fikirleri olmaması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre gelenek göreneklere bağlı olma durumunda (p=,033) ve bağlı olmama durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bunun aksine konu hakkında bir fikrin olmadığına dair

düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmamaktadır (p=,678) (T.328).

Tablo 329. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumları

Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	46	64	77	66	10	18	13	294
			Satır (%)	15,6%	21,8%	26,2%	22,4%	3,4%	6,1%	4,4%	100,0%
			Sütun (%)	46,0%	39,3%	60,2%	48,9%	23,8%	66,7%	100,0%	48,4%
		Suriyeli	Sayı	54	99	51	69	32	9	0	314
			Satır (%)	17,2%	31,5%	16,2%	22,0%	10,2%	2,9%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	54,0%	60,7%	39,8%	51,1%	76,2%	33,3%	0,0%	51,6%
	Toplam		Sayı	100	163	128	135	42	27	13	608
			Satır (%)	16,4%	26,8%	21,1%	22,2%	6,9%	4,4%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	46	32	14	7	0	1	1	101
			Satır (%)	45,5%	31,7%	13,9%	6,9%	0,0%	1,0%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	51,7%	64,0%	73,7%	77,8%	0,0%	100,0%	100,0%	59,4%
		Suriyeli	Sayı	43	18	5	2	1	0	0	69
			Satır (%)	62,3%	26,1%	7,2%	2,9%	1,4%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	48,3%	36,0%	26,3%	22,2%	100,0%	0,0%	0,0%	40,6%
	Toplam		Sayı	89	50	19	9	1	1	1	170
			Satır (%)	52,4%	29,4%	11,2%	5,3%	0,6%	0,6%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	2	1	2	0				5
			Satır (%)	40,0%	20,0%	40,0%	0,0%				100,0%
			Sütun (%)	15,4%	20,0%	66,7%	0,0%				22,7%
		Suriyeli	Sayı	11	4	1	1				17
			Satır (%)	64,7%	23,5%	5,9%	5,9%				100,0%
			Sütun (%)	84,6%	80,0%	33,3%	100,0%				77,3%
	Toplam		Sayı	13	5	3	1				22
			Satır (%)	59,1%	22,7%	13,6%	4,5%				100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,215 Fikrim Yok p=,260

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden gelenek/göreneklerine bağlı olanların çoğu (%26,2) 34-41 yaş grubundakilerdir. Yaş düzeyi arttıkça gelenek/görenek bağlılığında artış görülmemektedir. Suriyelilerde gelenek göreneklerine bağlı olanların çoğu ise (%31,5) 26-33 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde de yaş düzeyi arttıkça gelenek/görenek bağlılığında artış görülmemektedir. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Suriyelilerin çoğu (%64,7) 18-25 yaş grubundakilerdir. Yaş düzeyi arttıkça, fikir sahibi olmama düzeyinde azalma görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre gelenek göreneklere bağlı olma durumunda uyruk ile yaş grubu

arasındaki ilişki anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (p=,000. Bunun aksine gelenek göreneklere bağlı olmama durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,215) ve konu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.329).

Tablo 330. Uyruk ve Eğitim Durumuna Göre Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu

Gelenek-Göreneklere Bağlı Olma Durumu				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	6	75	62	89	62	294
			Satır (%)	2,0%	25,5%	21,1%	30,3%	21,1%	100,0%
			Sütun (%)	5,6%	34,6%	72,9%	73,6%	79,5%	48,4%
		Suriyeli	Sayı	101	142	23	32	16	314
			Satır (%)	32,2%	45,2%	7,3%	10,2%	5,1%	100,0%
			Sütun (%)	94,4%	65,4%	27,1%	26,4%	20,5%	51,6%
	Toplam		Sayı	107	217	85	121	78	608
			Satır (%)	17,6%	35,7%	14,0%	19,9%	12,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	1	6	6	57	31	101
			Satır (%)	1,0%	5,9%	5,9%	56,4%	30,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	20,0%	30,0%	69,5%	83,8%	59,4%
		Suriyeli	Sayı	0	24	14	25	6	69
			Satır (%)	0,0%	34,8%	20,3%	36,2%	8,7%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	80,0%	70,0%	30,5%	16,2%	40,6%
	Toplam		Sayı	1	30	20	82	37	170
			Satır (%)	0,6%	17,6%	11,8%	48,2%	21,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı		0	1	2	2	5
			Satır (%)		0,0%	20,0%	40,0%	40,0%	100,0%
			Sütun (%)		0,0%	33,3%	28,6%	100,0%	22,7%
		Suriyeli	Sayı		10	2	5	0	17
			Satır (%)		58,8%	11,8%	29,4%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)		100,0%	66,7%	71,4%	0,0%	77,3%
	Toplam		Sayı		10	3	7	2	22
			Satır (%)		45,5%	13,6%	31,8%	9,1%	100,0%
			Sütun (%)		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,018

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerde gelenek göreneklerine bağlı olanların çoğu (%30,3) lise eğitim düzeyine sahip olanlardır. Suriyelilerde gelenek/göreneklerine bağlı olanların çoğu ise (%45,2) ilköğretim ve (%32,2) okur-yazar eğitim düzeyine sahip olanlardır. Diğer bir ifade ile eğitim seviyesi düşük olan Suriyeliler, gelenek/göreneklerine daha fazla bağlıdır. Ki kare test sonuçlarına göre gelenek göreneklere bağlı olma durumunda (p=,000), bağlı olmama durumunda (P=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına

dair düşüncede uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü eğitim durumu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.330).

8.8.5. Gelecekte Bir Arada Yaşamak Mümkün Mü?

Tablo 331. Uyruğa Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu

p=,000			**Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	70	320	10	400
		Satır (%)	17,5%	80,0%	2,5%	100,0%
		Sütun (%)	20,9%	88,6%	9,6%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	265	41	94	400
		Satır (%)	66,3%	10,3%	23,5%	100,0%
		Sütun (%)	79,1%	11,4%	90,4%	50,0%
Toplam		Sayı	335	361	104	800
		Satır (%)	41,9%	45,1%	13,0%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyelilerin Türkiye'ye gelişleri üzerinden 11 yıl geçmiş olması ve ülkelerine döneceklerinin ve döneceklerse bu dönüşlerin hangi tarihten itibaren olacağının belirsizliği, Türkler ve Suriyelilerin bir arada yaşama meselelerini daha önemli hale getirmektedir. Dolayısıyla Türklerin ve Suriyelilerin ileriki zamanlarda da bir arada yaşamak isteyip istemediklerinin anlaşılması önemli olarak görülmektedir. Konunun anlaşılması amacıyla Türklere ve Suriyelilere "gelecekte de bir arada yaşamak ister misiniz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar birbirinden farklıdır. Türklerin %80'i gelecekte Suriyeliler ile bir arada yaşamak istemezken, Suriyelilerin %66,3'ü Türkler ile gelecekte de birlikte yaşamak istemektedir. Suriyelilerden kararsız olanların oranı ise (%23,5), birlikte yaşamak istemeyenlerden (%10,3) fazladır. Türklerin ve Suriyelilerin zıt görüşlere sahip olması, Suriyeliler meselesini daha önemli hale getirmektedir. Türkler, Suriyelilerin ülkelerindeki savaşın son bulması durumunda ülkelerine dönüşlerin devlet eliyle ve gerekirse zoraki olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Tablo 59'da "savaşın bitmesi durumunda ülkelerine döneceklerini belirten Suriyelilerin oranı %58'dir. Ancak gelecekte de Türklerle birlikte yaşamak istediğini belirten Suriyelilerin oranı bu tabloda %66,3'tür. Dolayısıyla Suriyeliler gelecekte de Türkiye'de yaşamaya devam etme konusunda bir nevi açık kapı bırakmaktadırlar. Bireylerin uyrukları ve gelecekte de birlikte yaşama konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.331).

Tablo 332. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu

Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	33	37	70
			Satır (%)	47,1%	52,9%	100,0%
			Sütun (%)	20,2%	21,5%	20,9%
		Suriyeli	Sayı	130	135	265
			Satır (%)	49,1%	50,9%	100,0%
			Sütun (%)	79,8%	78,5%	79,1%
	Toplam		Sayı	163	172	335
			Satır (%)	48,7%	51,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	147	173	320
			Satır (%)	45,9%	54,1%	100,0%
			Sütun (%)	93,0%	85,2%	88,6%
		Suriyeli	Sayı	11	30	41
			Satır (%)	26,8%	73,2%	100,0%
			Sütun (%)	7,0%	14,8%	11,4%
	Toplam		Sayı	158	203	361
			Satır (%)	43,8%	56,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	7	10
			Satır (%)	30,0%	70,0%	100,0%
			Sütun (%)	6,0%	13,0%	9,6%
		Suriyeli	Sayı	47	47	94
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	94,0%	87,0%	90,4%
	Toplam		Sayı	50	54	104
			Satır (%)	48,1%	51,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,776 Hayır p=,020 Fikrim yok p=,229

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden Suriyeliler ile gelecekte de bir arada yaşamak istemeyenlerin çoğunu (%54,1) erkekler oluşturmaktadır. Suriyelilerden gelecekte de birlikte yaşamak isteyenlerin çoğunu da yine erkekler (%50,9) oluşturmaktadır. Ancak Suriyeli erkeklerin Suriyeli kadınlar ile (%49,1) aralarında çok az bir oran farkı bulunmaktadır. Yani Suriyelilerden gelecekte de Türkler ile bir arada yaşamak isteyenler cinsiyet bakımından ayrışmamaktadır. Ki kare test sonuçlarına göre gelecekte bir arada yaşamak isteme durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,776) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,229) anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir. Bunun aksine gelecekte bir arada yaşamak istememe durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,020) anlamlıdır. Çünkü cinsiyet uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (T.332).

Tablo 333. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Gelecekte Birlikte Yaşamak İstemek Durumu

Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	13	11	16	15	6	7	2	70
			Satır (%)	18,6%	15,7%	22,9%	21,4%	8,6%	10,0%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	12,5%	11,3%	29,1%	30,0%	35,3%	70,0%	100,0%	20,9%
		Suriyeli	Sayı	91	86	39	35	11	3	0	265
			Satır (%)	34,3%	32,5%	14,7%	13,2%	4,2%	1,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	87,5%	88,7%	70,9%	70,0%	64,7%	30,0%	0,0%	79,1%
	Toplam		Sayı	104	97	55	50	17	10	2	335
			Satır (%)	31,0%	29,0%	16,4%	14,9%	5,1%	3,0%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	80	83	72	58	3	12	12	320
			Satır (%)	25,0%	25,9%	22,5%	18,1%	0,9%	3,8%	3,8%	100,0%
			Sütun (%)	97,6%	88,3%	92,3%	84,1%	27,3%	80,0%	100,0%	88,6%
		Suriyeli	Sayı	2	11	6	11	8	3	0	41
			Satır (%)	4,9%	26,8%	14,6%	26,8%	19,5%	7,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	2,4%	11,7%	7,7%	15,9%	72,7%	20,0%	0,0%	11,4%
	Toplam		Sayı	82	94	78	69	11	15	12	361
			Satır (%)	22,7%	26,0%	21,6%	19,1%	3,0%	4,2%	3,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	1	3	5	0	1	0		10
			Satır (%)	10,0%	30,0%	50,0%	0,0%	10,0%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	6,3%	11,1%	29,4%	0,0%	6,7%	0,0%		9,6%
		Suriyeli	Sayı	15	24	12	26	14	3		94
			Satır (%)	16,0%	25,5%	12,8%	27,7%	14,9%	3,2%		100,0%
			Sütun (%)	93,8%	88,9%	70,6%	100,0%	93,3%	100,0%		90,4%
	Toplam		Sayı	16	27	17	26	15	3		104
			Satır (%)	15,4%	26,0%	16,3%	25,0%	14,4%	2,9%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,048

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelenmeye devam edildiğinde Suriyeliler ile gelecekte bir arada yaşamak istemeyen Türklerin çoğunun (%25,9) 26-33 ve (%25) 18-25 yaş grubundakiler olduğu görülmektedir. Saha araştırmaları sırasında bu yaş grubundaki katılımcıların hayır cevabını vermelerinin gerekçeleri olarak "Suriyelilerin Türk gençlerinin geleceklerini çaldıklarına" yönelik düşünce olduğu anlaşılmıştır. Şöyle ki, Türkler, Suriyelilerin Türkiye'de yaşamaya başlaması ile iş imkânlarının kısıtlandığını, çalışma şartlarının kötüleştiğini, Türkiye'nin Avrupa nezdinde Arap ülkesi olarak görülmeye başlandığını, Türkiye'nin Suriyeliler nedeniyle Ortadoğu haline geldiğini, diğer bir ifade ile modernlikten uzaklaştığını düşündükleri anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu gerekçeler çerçevesinde Türkler, Suriyeliler ile gelecekte birlikte yaşamak istememektedirler.

Suriyelilerden, gelecekte de Türkler ile birlikte yaşamak isteyenlerin çoğu (%34,3) 18-25 ve (%32,5) 26-33 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, gelecekte de Türkler ile bir arada yaşama isteğinde azalma görülmektedir. Bu durum, yaşlı Suriyelilerin, kendi topraklarında ölmek istemesi ve kendi topraklarına gömülmek istemesi ile ilgilidir. Örneğin Suriyeli bir katılımcı *"Türkiye'ye geleli neredeyse 10 yıl oldu ama ülkeme döneceğim geri dönmek istiyorum çünkü orada ölmek istiyorum Türkiye ne kadar güzel olsa da kendi toprağımda ölmek isterim…*" (Suriyeli, E, 64) ifadelerini kullandığı görülmüştür. Suriyelilerden genç olanlar ise "Türkiye'de büyüdüklerini, Türkiye'yi kendi ülkeleri gibi hissettiklerini, Suriye'nin nasıl bir ülke olduğunu artık hatırlamadıklarını" belirttikleri gözlemlenmiştir. Ki kare test sonuçlarına göre gelecekte bir arada yaşamak isteme durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000), gelecekte bir arada yaşamak istememe durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,048) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.333).

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Suriyeliler ile gelecekte bir arada yaşamak istemeyen Türklerin çoğunun (%36,6) lise ve 8%28,4) Üniversite/Yüksekokul eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Suriyelilerden bir arada yaşamak isteyenlerin çoğu ise (%41,5) ilköğretim ve (%20,4) okur-yazar eğitim düzeyine sahip olanlardır. Suriyelilerde eğitim düzeyi arttıkça, bir arada yaşamak isteme düzeyinde artış görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre gelecekte bir arada yaşamak isteme durumunda uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000), gelecekte bir arada yaşamak istememe durumunda uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına dair düşüncede uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.334).

Tablo 334. Uyruğa ve Eğitim Durumuna Göre Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu

Gelecekte Bir Arada Yaşamak İsteme Durumu				Eğitim Durumu					Toplam
				Okur-yazar	İlköğretim	Ortaöğretim	Lise	Üniversite/ Yüksekokul	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	26	13	28	1	70
			Satır (%)	2,9%	37,1%	18,6%	40,0%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	3,6%	19,1%	27,7%	36,4%	5,3%	20,9%
		Suriyeli	Sayı	54	110	34	49	18	265
			Satır (%)	20,4%	41,5%	12,8%	18,5%	6,8%	100,0%
			Sütun (%)	96,4%	80,9%	72,3%	63,6%	94,7%	79,1%
	Toplam		Sayı	56	136	47	77	19	335
			Satır (%)	16,7%	40,6%	14,0%	23,0%	5,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	5	53	54	117	91	320
			Satır (%)	1,6%	16,6%	16,9%	36,6%	28,4%	100,0%
			Sütun (%)	21,7%	74,6%	96,4%	99,2%	97,8%	88,6%
		Suriyeli	Sayı	18	18	2	1	2	41
			Satır (%)	43,9%	43,9%	4,9%	2,4%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	78,3%	25,4%	3,6%	0,8%	2,2%	11,4%
	Toplam		Sayı	23	71	56	118	93	361
			Satır (%)	6,4%	19,7%	15,5%	32,7%	25,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	2	2	3	3	10
			Satır (%)	0,0%	20,0%	20,0%	30,0%	30,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	4,0%	40,0%	20,0%	60,0%	9,6%
		Suriyeli	Sayı	29	48	3	12	2	94
			Satır (%)	30,9%	51,1%	3,2%	12,8%	2,1%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	96,0%	60,0%	80,0%	40,0%	90,4%
	Toplam		Sayı	29	50	5	15	5	104
			Satır (%)	27,9%	48,1%	4,8%	14,4%	4,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

8.8.6. Sosyal Uyuma Yönelik Projelere Bakış Açısı

Tablo 335. Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu

p=,000			Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme/Projelerden Memnun Olma Durumu			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim yok	
Uyruk	Türk	Sayı	156	140	104	400
		Satır (%)	39,0%	35,0%	26,0%	100,0%
		Sütun (%)	45,6%	99,3%	32,8%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	186	1	213	400
		Satır (%)	46,5%	0,3%	53,3%	100,0%
		Sütun (%)	54,4%	0,7%	67,2%	50,0%
Toplam		Sayı	342	141	317	800
		Satır (%)	42,8%	17,6%	39,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyelilerin Türkiye'de yaşamaya başlaması ve bu sürecin uzaması ve belirsiz hale gelmesi ile birlikte "uyum sağlama" meselesinin önemli hale geldiğinden söz etmiştik. Suriyelilerin uyum sağlaması amacıyla bireylere belirli bir konuda davranış, beceri ya da bilgi kazandırmak amacıyla açılan kurslar (örneğin; dil, meslek, bilgisayar, biçki-dikiş vb.) Suriyelilerin uyum sağlaması noktasında büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu yönde oluşturulan Sosyal Uyum Projeleri hakkında Türklerin ve Suriyelilerin düşünceleri önem arz etmektedir. Konu ile ilgili Türklere, "Suriyeli mülteciler için oluşturulan Sosyal Uyum Projelerini destekliyor musunuz?" sorusu sorulurken, Suriyelilere, "Türkiye'nin bu süreçte sizlere yönelik oluşturduğu Sosyal Uyum Projelerinden memnun musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %39'u bu projeleri desteklerken (Suriyelilerin uyum sağlaması gerektiğini düşünmektedirler), %35'i desteklememektedir. Desteklemeyenlerin gerekçesi ise, Suriyelilerin Türkiye'deki yaşama uyum sağlayıp kalıcı hale gelmelerini istememeleridir. Türklerin %26'sının ise, bu projeler hakkında bilgisi yoktur. Suriyelilerin ise %46,5'i bu projelerden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Memnun olduğunu belirten katılımcıların, dil, meslek (örneğin duvarcılık) bilgisayar öğrenme, pastacılık kursu gibi kurslara katıldıklarını ve bu kursların sosyal hayata katılmaları konusunda oldukça etkili olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ancak, saha araştırmaları sırasında Suriyeli katılımcıların çoğunun ortak olarak kullandıkları ifadelerden hareketle, ön plana çıkanın "dil öğrenme" olduğu görülmüştür. Suriyelilerden bir kişi ise (%0,3) bu projelerden (meslek kursu-duvarcılık) memnun olmadığını, çünkü kurs sonrasında aldığı kursun iş bulmada yardımcı olmadığını belirttiği görülmüştür. Suriyelilerin %53,3'ünün ise, bu projeler hakkında bir bilgisi olmadığı anlaşılmaktadır. Bu oranın fazlalığı, Suriyelilerin uyum sağlama konusunda sorunlar yaşamasını etkileyebilmektedir. Dolayısıyla açılan kurslar hakkında Suriyelilerin bilgilendirilmesi ya da kursların sayıca artırılması, Suriyelilerin uyum sağlamaları konusunda olumlu gelişmeler sağlayacağı söylenebilir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile Sosyal projelerden memnun olma (Suriyeli)/destekleme (Türk) durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.335).

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde, Türklerden Sosyal Uyum Projelerini destekleyenlerin çoğunun (%56,4) erkekler olduğu

görülürken, Suriyelilerden Sosyal Uyum Projelerinden memnun olanların çoğunu (%51,6) kadınlar oluşturmaktadır. Projelere katılım sağlama konusunda kadınların çoğunlukta olması, önemli bir detaydır. Çünkü Saha araştırmaları sırasında, Suriyelilerden sosyal hayata katılım sağlama konusunda erkeklerin ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Ancak yine de memnuniyet konusunda cinsiyet açısından önemli bir oran farkı görülmemektedir. Türklerden Sosyal Uyum Projelerini destekleyenlerin çoğu ise, (önemli bir oran farkı bulunmamakta) (%56,4) erkeklerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilere yönelik sosyal uyum projesini desteklemesi ve Suriyelilerin bu projelerden memnun olma durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,139), Türklerin Suriyelilere yönelik sosyal uyum projesini desteklememesi ve Suriyelilerin bu projelerden memnun olmama durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,346) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,509) anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.336).

Tablo 336. Cinsiyete Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu

Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme/Projelerden Memnun Olma Durumu				**Cinsiyet**		
				Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	68	88	156
			Satır (%)	43,6%	56,4%	100,0%
			Sütun (%)	41,5%	49,4%	45,6%
		Suriyeli	Sayı	96	90	186
			Satır (%)	51,6%	48,4%	100,0%
			Sütun (%)	58,5%	50,6%	54,4%
	Toplam		Sayı	164	178	342
			Satır (%)	48,0%	52,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	66	74	140
			Satır (%)	47,1%	52,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	98,7%	99,3%
		Suriyeli	Sayı	0	1	1
			Satır (%)	0,0%	100,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	1,3%	0,7%
	Toplam		Sayı	66	75	141
			Satır (%)	46,8%	53,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	49	55	104
			Satır (%)	47,1%	52,9%	100,0%
			Sütun (%)	34,8%	31,3%	32,8%
		Suriyeli	Sayı	92	121	213
			Satır (%)	43,2%	56,8%	100,0%
			Sütun (%)	65,2%	68,8%	67,2%
	Toplam		Sayı	141	176	317
			Satır (%)	44,5%	55,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,139 Hayır p=,346 Fikrim yok p=,509

Tablo 337. Yaş Grubuna Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu

Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme/Projelerden Memnun Olma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	39	39	34	29	4	10	1	156
			Satır (%)	25,0%	25,0%	21,8%	18,6%	2,6%	6,4%	0,6%	100,0%
			Sütun (%)	34,5%	37,9%	56,7%	61,7%	66,7%	83,3%	100,0%	45,6%
		Suriyeli	Sayı	74	64	26	18	2	2	0	186
			Satır (%)	39,8%	34,4%	14,0%	9,7%	1,1%	1,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	65,5%	62,1%	43,3%	38,3%	33,3%	16,7%	0,0%	54,4%
	Toplam		Sayı	113	103	60	47	6	12	1	342
			Satır (%)	33,0%	30,1%	17,5%	13,7%	1,8%	3,5%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	37	41	29	25	1	2	5	140
			Satır (%)	26,4%	29,3%	20,7%	17,9%	0,7%	1,4%	3,6%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	50,0%	100,0%	100,0%	99,3%
		Suriyeli	Sayı	0	0	0	0	1	0	0	1
			Satır (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,7%
	Toplam		Sayı	37	41	29	25	2	2	5	141
			Satır (%)	26,2%	29,1%	20,6%	17,7%	1,4%	1,4%	3,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	18	17	30	19	5	7	8	104
			Satır (%)	17,3%	16,3%	28,8%	18,3%	4,8%	6,7%	7,7%	100,0%
			Sütun (%)	34,6%	23,0%	49,2%	26,0%	14,3%	50,0%	100,0%	32,8%
		Suriyeli	Sayı	34	57	31	54	30	7	0	213
			Satır (%)	16,0%	26,8%	14,6%	25,4%	14,1%	3,3%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	65,4%	77,0%	50,8%	74,0%	85,7%	50,0%	0,0%	67,2%
	Toplam		Sayı	52	74	61	73	35	14	8	317
			Satır (%)	16,4%	23,3%	19,2%	23,0%	11,0%	4,4%	2,5%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000 Fikrim yok p=,000

Bireylerin Uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden Sosyal Uyum Projelerini destekleyenlerin çoğu (%25) 18-25 ve 26-33 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerden Sosyal Uyum Projelerinden memnun olanların çoğu ise (%39,8) 18-25 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde yaş arttıkça, projelerden memnun olma düzeyinde azalma görülmektedir. Suriyelilerden bu projeler hakkında fikri olmayanların çoğunun (%46,5) ve (%38) 18-25 yaş gruplarında bulunmaları dikkat çekicidir. Bu durum, Suriyelilerin Türkçeyi çevrelerinden, okulda arkadaşlarından/öğretmenlerinden öğrenmeleri ile dil kursuna ihtiyaç duymamaları ya da çalışma hayatına erken yaşta atılmaları ile sosyal faaliyetlere katılım sağlayamamaları ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilere yönelik sosyal uyum projesini desteklemesi ve Suriyelilerin bu projelerden memnun

olma durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000), Türklerin Suriyelilere yönelik sosyal uyum projesini desteklememesi ve Suriyelilerin bu projelerden memnun olmama durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir (T.337).

Tablo 338. Eğitim Durumuna Göre Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme Durumu ve Suriyelilerin Projelerden Memnun Olma Durumu

Suriyeli Mültecilere Yönelik Sosyal Uyum Projelerini Destekleme/Projelerden Memnun Olma Durumu				**Eğitim Durumu**					
				Okur-yazar	**İlköğretim**	**Ortaöğretim**	**Lise**	**Üniversite/ Yüksekokul**	**Toplam**
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	2	29	28	64	33	156
			Satır (%)	1,3%	18,6%	17,9%	41,0%	21,2%	100,0%
			Sütun (%)	9,1%	27,6%	50,0%	59,8%	63,5%	45,6%
		Suriyeli	Sayı	20	76	28	43	19	186
			Satır (%)	10,8%	40,9%	15,1%	23,1%	10,2%	100,0%
			Sütun (%)	90,9%	72,4%	50,0%	40,2%	36,5%	54,4%
	Toplam		Sayı	22	105	56	107	52	342
			Satır (%)	6,4%	30,7%	16,4%	31,3%	15,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	2	14	24	51	49	140
			Satır (%)	1,4%	10,0%	17,1%	36,4%	35,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	93,3%	100,0%	100,0%	100,0%	99,3%
		Suriyeli	Sayı	0	1	0	0	0	1
			Satır (%)	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%
	Toplam		Sayı	2	15	24	51	49	141
			Satır (%)	1,4%	10,6%	17,0%	36,2%	34,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	38	17	33	13	104
			Satır (%)	2,9%	36,5%	16,3%	31,7%	12,5%	100,0%
			Sütun (%)	3,6%	27,7%	60,7%	63,5%	81,3%	32,8%
		Suriyeli	Sayı	81	99	11	19	3	213
			Satır (%)	38,0%	46,5%	5,2%	8,9%	1,4%	100,0%
			Sütun (%)	96,4%	72,3%	39,3%	36,5%	18,8%	67,2%
	Toplam		Sayı	84	137	28	52	16	317
			Satır (%)	26,5%	43,2%	8,8%	16,4%	5,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,076 Fikrim yok p=,000

Bireylerin uyruklarına ve eğitim düzeylerine göre konu incelenmeye devam edildiğinde, Türklerden Sosyal Uyum Projelerini destekleyenlerin çoğu (%41) lise eğitim düzeyine sahiplerdir. Projelerden memnun olan Suriyelilerin çoğu ise (%40,9)

ilköğretim eğitim düzeyine sahiplerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Türklerin Suriyelilere yönelik sosyal uyum projesini desteklemesi ve Suriyelilerin bu projelerden memnun olma durumunda uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000), ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır. Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaştığı anlamına gelmektedir. Bunun aksine, konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik durumda uyruk ile eğitim durumu arasındaki ilişki anlamlı değildir (p=,076). Bu, eğitim durumunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.338).

8.8.7. Suriyeli Mültecilerin Yaşam Mücadelesi

Tablo 339. Suriyeli Mültecilerin Ankara'da Yaşama Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin Ankara'da Yaşama Nedenleri	İstihdam fazla		179	44,8%	163	40,8%	342
	Sağlık imkanları iyi		28	7,0%	4	1,0%	32
	Eğitim imkanları iyi		8	2,0%	12	3,0%	20
	Akrabalar burada		69	17,3%	207	51,7%	276
	Fikrim yok		116	29,0%	14	3,5%	130
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Çalışma bölgesinin Ankara olması nedeniyle, Suriyeli mültecilere yaşamak için neden Ankara'yı seçtikleri sorulmuştur. Türklere ise, Suriyeli mültecilerin yaşamak için Ankara'yı seçme nedenlerine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, Türklerin %44,8'i istihdam edilme imkânı fazla olduğu için, %29'u bu konu hakkında bir fikri olmadığını, %17,3'ü akrabaları Ankara'da olduğu için, %7'si sağlık imkânları iyi olduğu için, %2'i ise eğitim imkânları iyi olduğu için Suriyelilerin Ankara'da yaşamayı tercih ettiklerini düşünmektedirler. Suriyelilerin ise %51,7'si akrabaları Ankara'da olduğu için, diğer bir ifade ile yol gösterecek tanıdık birilerinin var olması, %40,8'i istihdam imkânlarının fazla olması, %3,5'i Ankara'da yaşamanın herhangi bir ayrıcalığı olmadığını, %3'ü eğitim imkânlarının iyi olması, %1'i ise sağlık imkânlarının iyi olması nedeniyle Ankara'da yaşamayı tercih ettiklerin belirtmişlerdir. Özetle, Türkler Suriyelilerin çalışma imkânı elde etmenin Ankara'da kolay olması nedeniyle burada yaşamayı tercih ettiklerini düşünürken, Suriyeliler için Ankara'da yaşamanın nedeni tanıdık birilerinin olması,

diğer bir ifade ile kendilerini daha güvende hissedecek, yardımcı olacak birilerinin olduğu bir ortamda yaşamayı tercih ettikleri için, Ankara'da olduklarını belirtmişlerdir (T.339).

Tablo 340. Suriyeli Mültecilerin İzinsiz/Kayıt Dışı Şekilde Yaşamalarına Yönelik Düşünce

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin İzinsiz/Kayıt Dışı Şekilde Yaşamalarına Yönelik Düşünce	Uyum sağlayamama		129	32,3%	88	22,0%	217
	İstihdam olanakları		65	16,3%	124	31,0%	189
	Akrabalık ilişkileri		40	10,0%	43	10,8%	83
	Sağlık sorunları		11	2,8%	4	1,0%	15
	Ekonomik şartlar		86	21,5%	141	35,2%	227
	Diğer		69	17,3%			69
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Ankara/Altındağ'da yaşanan Suriyeli mülteciler olayı sonrasında, İç İşleri Bakanlığı tarafından yabancı nüfusu fazla olan illere, ilçelere, mahallelere yabancı oturumuna izin verilmemeye başlanmıştır. Bu yenilik sonrasında, izinsiz, kimliği/kaydı olmadan yaşayanlar ve gönüllü olarak taşınmak isteyenler, çevre mahallere taşınmaya başlamıştır. Ancak saha araştırmaları sırasında, taşınan Suriyeli mültecilerin yerine yeni Suriyelilerin taşındıkları da gözlemlenmiştir. Dolayısıyla Suriyeli mültecilerin Türkiye genelinde izinsiz/kayıt dışı şekilde yaşamaya çalışmaları önemli bir mesele olarak görülmektedir. Konu ile ilgili her iki uyruktan katılımcılara, "Suriyeli mülteciler, İç İşleri Bakanlığının belirlediği illerde yaşamak zorunda. Bu kuralı çiğneyerek başka illere göç edip, izinsiz-kayıt dışı şekilde yaşamaya çalışan mültecileri nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %32,3'ü uyum sağlayamadıklarını, %21,5'i ekonomik şartlar nedeniyle tutunamayıp başka bir yere göç ettiklerini, %17,3'ü diğer (denetim olmaması, mültecilerin tolere edilmesi), %16,3'ü iş bulamadıkları için, iş bulabilecek yerlere göç ettiklerini, %10'u akrabalarının çok olduğu yerlere göç ettiklerini, %2,8'i ise, sağlık sorunları yaşadıkları için başka şehirlere tedavi olmak amacıyla gittiklerini düşünmektedirler. Suriyelilerin ise %35,2'si ekonomik şartlar nedeniyle geçinemedikleri için göç edildiğini, %31'i iş imkânı bulamadıkları için göç edildiğini, %22'si uyum sağlayamadıkları için başka yerlere göç edildiğini, %10,8'i akrabalarının yaşadıkları yerlerin daha cazip gelmesi nedeniyle onların yakınlarına

göç edildiğini, %1', ise sağlık sorunları nedeniyle göç edildiğini belirtmişlerdir. Ancak sağlık sorunları nedeniyle, başka şehirlere sevk edilmesi gereken Suriyeliler, izinsiz/kayıt dışı olarak kabul edilmemektedirler. Diğer bir ifade ile sağlık sorunları amacıyla başka şehirlere hastane tarafından sevk edilen mülteciler, sorun yaşamamaktadırlar. Ancak sağlık sorunları şeklinde cevap veren Suriyelilerden 4 kişinin, bu durum hakkında bilgisi olmadığı anlaşılmıştır. Diğer bir ifade ile, sağlık sorunları nedeniyle başka bir ile göç etmenin, kaçak/izinsiz olarak değerlendirileceklerini düşünmektedirler (T.340).

Tablo 341. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı Yaşadıkları Yerlerden Çıkarılmalarına Yönelik Düşünce

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin Kayıt Dışı Yaşadıkları Yerlerden Çıkarılmalarına Yönelik Düşünce	Türkiye denetiminde haklı doğru buluyorum		230	57,5%	106	26,5%	336
	Gidecek yer yok tolerans gösterilmeli yanlış buluyorum		30	7,5%	215	53,8%	245
	Kaçak şekilde yaşamaları mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor		125	31,3%	67	16,8%	192
	Diğer		15	3,8%	12	3,0%	27
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Suriyeli mültecilerin kayıt dışı olarak ve kentsel dönüşüm gerektiren yıkık, güvenli olmayan yerlerde ya da boş arazilerde çadırlar kurarak yaşamaları, Suriyeli mültecilerin buralardan tahliye edilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu konunun Türkler ve Suriyeliler açısından nasıl değerlendirildiğini anlamak amacıyla "Suriyeli mülteciler, kayıt dışı şekilde yaşadıkları yerlerin tespiti durumunda, buralardan çıkarılmaktadırlar. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %57,5'i "Türkiye denetiminde haklı, doğru buluyorum", %31,3'ü "kaçak şekilde yaşamaları mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor", %7,5'i "gidecek yerleri yok tolerans gösterilmeli yanlış buluyorum", %3,8'i ise "diğer" (Suriyeli mültecilerin olumsuz eylemlerinin göz ardı edilmesi nedeniyle, yapılan yeni denetimlerin bir etkisi olacağını düşünmeme) şeklinde cevaplar vermişlerdir. Suriyelilerin ise %53,8'i "gidecek yerleri yok tolerans gösterilmeli, yanlış buluyorum", %26,5'i Türkiye denetiminde haklı doğru buluyorum", %16,8'i "kaçak şekilde yaşamaları mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden

kaynaklanıyor'', %3'ü "diğer'' (mülteci olduğumuz için yardım edilmiyor) şeklinde cevaplar vermişlerdir (T.341).

Tablo 342. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Topluluk Halinde Bir Arada Yaşama Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin Topluluk Halinde Bir Arada Yaşama Nedenleri	Bir arada olma ihtiyacı		77	19,3%	130	32,5%	207
	Kültürel Birlik		82	20,5%	86	21,5%	168
	Dil sorunu		75	18,8%	99	24,8%	174
	Dışarıya Karşı korunma		30	7,5%	69	17,3%	99
	Kendi aralarında örgütleşme		121	30,3%	0	0,0%	121
	Diğer		15	3,8%	16	4,0%	31
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Suriyeli mülteciler, göç edecekleri yerde Suriyelilerin yaşamasına dikkat etmektedirler. Dolayısıyla bu tavır, Suriyelilerin topluluklar halinde bir arada yaşamalarına neden olmaktadır. Bu durumun nedenleri, Türkler ve Suriyeliler açısından araştırılmıştır. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında; Türklerin %30,3'ü "kendi aralarında örgütleşme'' diğer bir ifade ile bilinçli olarak Türk halkına karşı birleşme, %20,5'i "kültürel birlik'', %19,3 "bir arada olma ihtiyacı'', %18,8 "dil sorunu'', %7,5 "dışarıya karşı korunma'', %3,8 "diğer'' (Türkler onlarla bir arada yaşamak istemiyor) şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %32,5 "bir arada olma ihtiyacı'', %24,8 "dil sorunu'', %21,5 "kültürel birlik'', %17,3 "dışarıya karşı korunma'', %4 "diğer'' (dışlanma korkusu) şeklindedir (T.342).

8.8.8. Uyum Sağlamaya Destek Olarak STK Yardımları

Tablo 343. Suriyelilerin STK vb. Yerlerden Maddi Destek Alma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam
Uyruk	Suriyeli	Sayı	20	380	400
		Yüzde (%)	5,0%	95,0%	100,0%

Tablo 344. Alınan Yardımların Ne İçin Kullanıldığı

		Suriyeli	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Alınan Yardımların Ne İçin Kullanıldığı	Mutfak masrafları	13	65,0%	65,0
	Kira	4	20,0%	85,0
	Giyim	1	5,0%	90,0
	Ayni yardım alıyorum	2	10,0%	100,0
Toplam		20	100,0%	

Suriyeli mültecilere belediyelerin yaptıkları yardımların yanı sıra, dernek/vakıf vb. STK'lar da yardımlar yapmaktadır. Dolayısıyla Suriyeli mültecilerin bu yardımlardan faydalanma durumlarına bakmak gerekmektedir. Suriyelilerin yalnızca %5'i STK vb. yerlerden maddi yardım aldıklarını belirtmişlerdir. %95'lik kesimin ise belediyeden daha öncesinde yardımlar yapıldığını (örneğin ekmek) ancak bu yardımların artık yapılmadığını belirttikleri gözlemlenmiştir. STK vb. yerlerden yardım alan Suriyelilerin aldıkları yardımların neler olduğu sorulmuştur. %65,i aldığı nakdi yardımı mutfak masraflarına, %20'si ev kirasına, %5'i ise giyime harcadığını belirtmiştir. %10'u ise ayni yardım aldığını bu yardımların gıda, kıyafet, kırtasiye vb. malzemeler olduğunu söylemişlerdir (T.343-344).

Tablo 345. Türklerin, Suriyeli Mültecilerin STK. vb. Yerlerden Maddi Destek Almasını Doğru Bulma Durumu

			Evet	Hayır	Fikrim yok	Toplam
Uyruk	Türk	Sayı	114	257	29	400
		Yüzde (%)	28,5%	64,3%	7,2%	100,0%

STK vb. yerlerin Suriyeli mültecilere yardım yapmalarını, Türklerin nasıl değerlendirdikleri araştırılmıştır. Türklerin %64,3'ü maddi yardım yapılmasını doğru bulmamaktadır. Elde edilen cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %34,6 "öncelik olmamalılar'', %24,5 "kalıcı olurlar, %14,4 "ihtiyaçları yok'', %12,5 "alışıyorlar'', %8,2 "hak etmiyorlar'', %5,8 "güçleniyorlar/özgürleşiyorlar'' şeklindedir. Verilen cevaplar daha detaylı olarak incelendiğinde, verilen ilk cevap, Suriyelilerin yerine Türklere yardım yapılması gerektiğini, kendi halkımız arasında çok fazla ihtiyaç sahibi olduğunu belirterek, Suriyelilerin öncelik olmaması gerektiğini düşünmektedirler. İkinci cevap ise, Suriyeli mültecilerin yardım almaları nedeniyle ülkelerine dönme ihtimallerinin azalacağını düşünmektedirler. Üçüncü cevapta ise ihtiyaçları yok diyerek, Suriyeli mültecilerin çalışarak kendilerini/ailelerini geçindirebildiklerini, yardım yapılmasına gerek olmadığı ifade edilmektedir. Dördüncü cevap ise "alışıyorlar'' diğer bir ifade ile, kendilerine yardım yapılmasının bir zorunluluk olarak görmeye başlıyorlar şeklindedir. Beşinci cevap ise, "hak etmiyorlar", diğer bir ifade ile Suriyeliler Türkiye'ye nankörlük yapıyorlar düşüncesi ile verilen bir cevaptır. Son cevap ise, Suriyelilerin aldıkları yardımlar ile refahlarının artacağını, dolayısıyla "mülteci'' olmanın getirdiği ihtiyaç sahibi olma durumunun zamanla azalacağını, böylece artık ihtiyaç sahibi olmayarak, daha güçlü/özgür hissedeceklerini düşünmektedirler. Bu durumun ise, Suriyelilerde bağımsız olma durumunu artırarak, ülkenin bir vatandaşı gibi yaşamaya başlamalarına neden olacağını düşünmektedirler. Diğer bir ifade ile Türkler, Suriyelilerin "ihtiyaç sahibi olma'' durumlarının devam etmesi gerektiği için, yardımların yapılmaması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Maddi yardım yapılmasını doğru bulan Türkler (%28,5) ise, Suriyeli mültecilerin çoğunun ihtiyaç sahibi olduğunu düşünmektedirler (T.345-346).

Tablo 346. Türklerin, Suriyelilerin STK vb. Yerlerden Maddi Destek Almasını Doğru Bulmama Nedenleri

		Türk	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Mültecilerin Maddi Destek Almasını Doğru Bulmama Nedenleri	Öncelik olmamalılar	89	34,6%	34,6
	İhtiyaçları yok	37	14,4%	49,0
	Alışıyorlar	32	12,5%	61,5
	Kalıcı olurlar	63	24,5%	86,0
	Hak etmiyorlar	21	8,2%	94,2
	Güçleniyorlar	15	5,8%	100,0
Toplam		257	100,0%	

8.9. Vatandaşlık Meselesi

8.9.1. Avantajlı Statü

Tablo 347. Suriyeli Mültecilerin Daha Avantajlı Olarak Gördüğü Statü

		Suriyeli	Yüzde (%)
Suriyeli Mültecilerin Daha Avantajlı Olarak Gördüğü Statü	Türk vatandaşı olmak	317	79,3%
	Mülteci olmak	10	2,5%
	Fikrim yok	73	18,2%
Toplam		400	100,0%

Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşlığı almaya başlaması ile, Suriyelilerin mülteci olarak kalmak ya da Türk vatandaşlı alma konusunda hangisinin daha avantajlı olduğunu düşündükleri sorulmuştur. Suriyelilerin büyük bir çoğunluğu (%79,3), Türk vatandaşı olmanın daha avantajlı olduğunu düşünmektedir. Çünkü Türk vatandaşı olan Suriyelilerin dışlanmayacağını, ülkelerine gönderilme korkusu yaşamayacağını, çocuklarının geleceğinin garanti altına alınmış olacağını düşünmektedirler. Bunun yanı sıra Suriyelilerin %2,5'i ise, mülteci olarak kalmanın daha avantajlı olduğunu düşünmektedir. Çünkü Suriyelilere göre mülteci olmak, bir nevi dokunulmaz olmak anlamına gelmektedir. Suriyelilerin ortak olarak kullandıkları "misafir olma'' durumunun, Suriyeliler açısından daha avantajlı olduğu anlaşılmaktadır. Suriyelilerin %18,2'si ise bir fikirleri olmadığını ifade etmişlerdir (T.347).

Tablo 348. Suriyeli Mültecilere Vatandaşlık Verilmesine Yönelik Düşünce

		Türk	Yüzde (%)
Suriyeli Mültecilere Vatandaşlık Verilmesi	Evet	58	14,5%
	Hayır	327	81,8%
	Fikrim yok	15	3,8%
Toplam		400	100,0%

Suriyelilere, Türk vatandaşı olmanın mı yoksa mülteci olarak kalmanın mı daha avantajlı olduğuna yönelik sorunun karşılığında Türklere, "Suriyeli mültecilere vatandaşlık verilmesini destekliyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin %81,8'i, Suriyelilere vatandaşlık verilmesini istememektedir. Bu cevabı veren Türkler, Suriyelilerin kalıcı olacağını, Suriyelilerin Türkiye'nin demografik yapısını bozmak amacıyla bilinçli olarak Türkiye'ye gönderildiklerini, Suriyelilerin vatandaşlık almasının Türk gençlerinin geleceğini güvenlik ve yaşam koşulları çerçevesinde zora sokacağını düşünmektedirler. Bunun yanı sıra Türklerin %14,5'i ise vatandaşlık verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Çünkü Suriyelilerin uzun süredir Türkiye'de yaşadığını, ülkelerine döneceklerini düşünmediklerini belirtmişlerdir. Vatandaşlık verilmesi ile, mülteci meselesinin çözüleceğini düşünmektedirler (T.348).

Tablo 349. Uyruğa Göre Suriyelilerden Türk Vatandaşı Olanların/Olacakların Yasalara Uygun Olarak Yaşayıp/Yaşamayacağına Yönelik Düşünce

p=,000			**Türk vatandaşı Olanların/Olacakların Yasalara Uygun olarak Yaşayıp/Yaşamayacağına Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	70	256	74	400
		Satır (%)	17,5%	64,0%	18,5%	100,0%
		Sütun (%)	17,7%	97,3%	52,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	326	7	67	400
		Satır (%)	81,5%	1,8%	16,8%	100,0%
		Sütun (%)	82,3%	2,7%	47,5%	50,0%
Toplam		Sayı	396	263	141	800
		Satır (%)	49,5%	32,9%	17,6%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilerden vatandaşlık alanların ya da alacak olanların, yasalara uygun olarak yaşayıp yaşamayacaklarına yönelik düşünce Türkler ve Suriyeliler çerçevesinde araştırılmıştır. Türklerin %64'ü, Suriyelilerin yasalara uygun olarak yaşamayacaklarını düşünmektedirler. Türklerin çoğunun, cevaplarını anayasanın 3.

maddesini oluşturan, devletin resmi dilinin Türkçe olması, devletin bayrağının beyaz hilal ve yıldızdan oluşan al renkli Türk bayrağı olması ve milli marşın İstiklal marşı olması ve vergi kanunu çerçevesinde yorum yaparak cevap verdikleri gözlemlenmiştir. Türkler Suriyelilerin ileriki zamanlarda bu ilk 3 maddeyi kabul etmemeye başlayacaklarını düşünmektedirler. Ya da vergi verme konusunda yolsuzluklara başvuracaklarını ifade etmektedirler. Örneğin Türk bir katılımcı konu ile ilgili "*Suriyeliler Arap oldukları için kendi dillerinden falan ödün vermezler. E bakıyorsun bir Suriyelide 10 çocuk Türk'te 2 çocuk anca eee ne olacak vatandaşlık verirsen bir 20 sene sonra bunlar ülkeyi ele geçirir ele Türkiye diye bir ülke Türk bayrağı diye bir bayrak kalmaz bunlar Avrupa'ya gitmek ister ama orada da şeriat diye bağırırlar e bunların bu Arapların ülkelerini mahfeden zaten şeriat kardeşim madem memnundun ne diye kalktın geldin benim ülkeme ne diye gitmek istiyorsun Avrupa'ya*…'' (Türk, E, 48) ifadeleri ile, Suriyelilerin vatandaşlık alması ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne zarar vereceklerini düşündüğü görülmektedir. Türk katılımcının bu ifadelerini, Suriyeli bir katılımcının "…*Kuran da Arapça zaten Türkler de Müslümanlar e devletin dili de Arapça olsa mesela bundan zarar gelmez ki ben mesela isterim Arapça olmasını*…'' (Suriyeli, E, 29) şeklinde kullandığı ifadeler, Türk katılımcının Türkiye'nin geleceğini değiştireceklerine yönelik şüphesini haklı çıkarır niteliktedir. Türklerin %17,5'i ise "evet'' diyerek, vatandaşlık alan Suriyelilerin mecburen yasalara uygun olarak yaşayacaklarını, çünkü Türkiye'nin çok güçlü bir devlet olduğunu ve bu tür taşkınlıkların önemsiz olduğunu vurguladıkları görülmüştür. Suriyelilerin %81,5'i ise "evet'' diyerek yasalara uygun olarak yaşanacağını belirtmişlerdir. Çünkü Suriyeliler, bu ülkeye misafir olarak geldiklerini, vatandaşlık alınması durumunda da Türk vatandaşlığının gerektirdiği şekilde yaşamaları gerektiğini söylemişlerdir. Suriyelilerin %16,8' ise, Türk yasalarında İslam'a aykırı ifadelerin bulunup bulunmadığını bilmedikleri için, bu konu hakkında bir fikirleri olmadığını belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre Suriyelilerden Türk vatandaşı olanların/olacakların Türkiye'deki yasalara uygun olarak yaşayacaklarına dair düşünce ile uyruk arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000) (T.349).

Tablo 350. Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olma/Olmak İsteme Nedenleri

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olma/Olmak İsteme Nedenleri	Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması		135	33,8%	72	18,0%	207
	Ekonomik şartlar		19	4,8%	52	13,0%	71
	Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması		75	18,8%	81	20,3%	156
	Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak		116	29,0%	134	33,5%	250
	Diğer		55	13,8%	61	15,3%	116
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Suriyeli mültecilerden Türk vatandaşı olan/olmak isteyenlerin gerekçelerinin ne olduğunu/olabileceğini anlamak amacıyla, Türklere ve Suriyelilere "Türk vatandaşı olan/olmak isteyen Suriyelilerin vatandaş olma/olmak isteme gerekçeleri sizce nasıl değerlendirilebilir?" sorusu sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %33,8'i "Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması", %29'u "Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak" (bir Türk vatandaşı ile eşit haklara sahip olmak), %18,8'i "Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması", %13,8'i "diğer" (ülkelerine dönmemek), %4,8'i ''ekonomik şartlar'' (Mülteci oldukları için düşük ücretle çalıştırılmalarının, mevcut ekonomik şartlarda geçinmeye yetersiz olması) şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %33,5'i "Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak" (Türk vatandaşları ile eşit haklara sahip olmak, örneğin istedikleri meslekleri icra edebilmek), %20,3'ü "Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması", %18'i "Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması", %15,3'ü "diğer" (ülkelerine dönmemeyi garantilemek, mülteci kimliğinden sıyrılmak), %13'ü "ekonomik şartlar" nedeniyle vatandaş olmak istendiğini belirtmişlerdir (T.350).

Türklere, "Suriyeli mültecilerden Türk vatandaşı olmak isteyenlerin, ileride kendi dillerinde eğitim vs. isteyeceklerini düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "Türk vatandaşı olursanız, ileride kendi dilinizde eğitim vs. ister misiniz?'' sorusu sorulmuştur. Türklerin %44,5'i, Suriyelilerin Türk vatandaşı olmaları halinde kendi dillerinde eğitim, kendi bayraklarını istedikleri yere asabilme özgürlüğü, Arapça tabelaların kaldırılmaması şeklinde taleplerde bulunacaklarını

düşünmektedirler. Suriyelilerin ise %75'i "hayır diyerek, daha önceki tablolarda yer alan yasalara uygun olarak yaşayacakları ifadelerine paralel olarak, Türk vatandaşı olmaları halinde, Türkiye'deki mevcut düzene uyacaklarını belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olması durumunda kendi dillerinde eğitim vs. isteyeceklerine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.351).

Tablo 351. Uyruğa Göre Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olması Durumunda Kendi Dillerinde Eğitim vs. İsteyeceklerine Yönelik Düşünce

p=,000			**Suriyeli Mültecilerin Türk Vatandaşı Olması Durumunda Kendi Dillerinde Eğitim vs. İsteyeceklerine Yönelik Düşünce**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	178	84	138	400
		Satır (%)	44,5%	21,0%	34,5%	100,0%
		Sütun (%)	89,9%	21,9%	63,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	20	300	80	400
		Satır (%)	5,0%	75,0%	20,0%	100,0%
		Sütun (%)	10,1%	78,1%	36,7%	50,0%
Toplam		Sayı	198	384	218	800
		Satır (%)	24,8%	48,0%	27,3%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

9. SOSYAL MEDYA

9.1. Sosyal Medya Kullanımı

Tablo 352. Uyruğa Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu

P=,000			**Sosyal Medya Kullanma Durumu**		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	357	43	400
		Satır (%)	89,3%	10,8%	100,0%
		Sütun (%)	66,5%	16,3%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	180	220	400
		Satır (%)	45,0%	55,0%	100,0%
		Sütun (%)	33,5%	83,7%	50,0%
Toplam		Sayı	537	263	800
		Satır (%)	67,1%	32,9%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Suriyeli mültecilere ve Türklere sosyal medya kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur. Türklerin %89,3'ü, Suriyelilerin ise %45'i sosyal medya kullandığını söylemiştir. Sosyal medya kullanmayan Türk ve Suriyeli katılımcıların bazılarının tuşlu telefon kullanmaları nedeniyle sosyal medyaları olmadığını, Suriyelilerin ise

bazılarının telefonları olmadığı için sosyal medya kullanamadıklarını belirttikleri görülmüştür. Bireylerin uyrukları ve sosyal medya kullanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.352).

Tablo 353. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu

Sosyal Medya Kullanma Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	169	188	357
			Satır (%)	47,3%	52,7%	100,0%
			Sütun (%)	69,5%	63,9%	66,5%
		Suriyeli	Sayı	74	106	180
			Satır (%)	41,1%	58,9%	100,0%
			Sütun (%)	30,5%	36,1%	33,5%
	Toplam		Sayı	243	294	537
			Satır (%)	45,3%	54,7%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	14	29	43
			Satır (%)	32,6%	67,4%	100,0%
			Sütun (%)	10,9%	21,5%	16,3%
		Suriyeli	Sayı	114	106	220
			Satır (%)	51,8%	48,2%	100,0%
			Sütun (%)	89,1%	78,5%	83,7%
	Toplam		Sayı	128	135	263
			Satır (%)	48,7%	51,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,171 Hayır p=,021

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre sosyal medya kullanma durumu incelendiğinde, Türklerden (52,7) ve Suriyelilerden (%58,9) sosyal medya kullananların çoğunun erkekler olduğu görülmektedir. Suriyelilerde sosyal medya kullanma durumunda cinsiyet bakımından az da olsa bir oran farkı görülürken, Türklerde önemli bir oran farkı görülmemektedir. Ki kare test sonuçlarına göre sosyal medya kullanma durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı değildir (p=,171). Bunun aksine sosyal medya kullanmama durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,021) (T.353).

Bireylerim uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden sosyal medya kullananların çoğu (%26,3) 18-25 ve 26-33 yaş grubundakilerdir. Türklerde yaş arttıkça, sosyal medya kullanım oranında azalma görülmektedir. Suriyelilerde de sosyal medya kullananların çoğu (%49,4) 18-25 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde de yaş arttıkça sosyal medya kullanım oranında azalma görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre sosyal medya kullanma durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,000) ve sosyal medya

kullanmama durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır (p=,000). Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir (T.354).

Tablo 354. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Sosyal Medya Kullanma Durumu

Sosyal Medya Kullanma Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	94	94	90	66	6	6	1	357
			Satır (%)	26,3%	26,3%	25,2%	18,5%	1,7%	1,7%	0,3%	100,0%
			Sütun (%)	51,4%	58,8%	82,6%	91,7%	100,0%	100,0%	100,0%	66,5%
		Suriyeli	Sayı	89	66	19	6	0	0	0	180
			Satır (%)	49,4%	36,7%	10,6%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	48,6%	41,3%	17,4%	8,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,5%
	Toplam		Sayı	183	160	109	72	6	6	1	537
			Satır (%)	34,1%	29,8%	20,3%	13,4%	1,1%	1,1%	0,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	0	3	3	7	4	13	13	43
			Satır (%)	0,0%	7,0%	7,0%	16,3%	9,3%	30,2%	30,2%	100,0%
			Sütun (%)	0,0%	5,2%	7,3%	9,6%	10,8%	59,1%	100,0%	16,3%
		Suriyeli	Sayı	19	55	38	66	33	9	0	220
			Satır (%)	8,6%	25,0%	17,3%	30,0%	15,0%	4,1%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	94,8%	92,7%	90,4%	89,2%	40,9%	0,0%	83,7%
	Toplam		Sayı	19	58	41	73	37	22	13	263
			Satır (%)	7,2%	22,1%	15,6%	27,8%	14,1%	8,4%	4,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,000 Hayır p=,000

9.2. Medya/Sosyal Medya Haberlerinde Suriyeliler

Tablo 355. Uyruğa Göre En Fazla Kullanılan Sosyal Medya

p=,005			En Fazla Kullanılan Sosyal Medya			Toplam
			Instagram	Twitter	Facebook	
Uyruk	Türk	Sayı	221	40	96	357
		Satır (%)	61,9%	11,2%	26,9%	100,0%
		Sütun (%)	63,1%	61,5%	78,7%	66,5%
	Suriyeli	Sayı	129	25	26	180
		Satır (%)	71,7%	13,9%	14,4%	100,0%
		Sütun (%)	36,9%	38,5%	21,3%	33,5%
Toplam		Sayı	350	65	122	537
		Satır (%)	65,2%	12,1%	22,7%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Sosyal medya kullanan Türklere ve Suriyelilere, en fazla hangi sosyal medyayı kullandıkları sorulmuştur. Türklerin %61,9'u Instagram, %26,9'u Facebook, %11,2'si ise en fazla Twitter kullanmaktadır. Suriyelilerin ise %71,7'si Instagram, %14,4'ü Facebook, %13,9'u ise Twitter kullanmaktadır. Bireylerin uyrukları ile kullandıkları sosyal medya arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,005) (T.355).

Tablo 356. Uyruğa Göre Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumu

p=,000			**Sosyal Medyada/Medyada Suriyeli Mülteciler ile İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	254	90	56	400
		Satır (%)	63,5%	22,5%	14,0%	100,0%
		Sütun (%)	64,6%	44,3%	27,6%	50,1%
	Suriyeli	Sayı	139	113	147	399
		Satır (%)	34,8%	28,3%	36,8%	100,0%
		Sütun (%)	35,4%	55,7%	72,4%	49,9%
Toplam		Sayı	393	203	203	799
		Satır (%)	49,2%	25,4%	25,4%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili çok fazla haber yapılmaktadır. Bu haberler olumlu ya da olumsuz yönlerde olmaktadır. Türklere ve Suriyelilere, Suriyeli mülteciler ile ilgili sosyal medyada/medyada yapılan haberlere inanıp inanmadıkları sorulmuştur. Türklerin %63,5'i, bu haberlerin doğru olduğunu düşünürken, Suriyelilerin %36,8'i haberlerin doğruluğu hakkında bir fikirleri olmadığını belirtmiştir. Suriyeli mültecilerin %34,8'i ise haberlerin doğru olduğunu düşünmektedirler. Doğru olmadığını düşünen Suriyeli mülteciler ise (28,3), Suriyeliler ile ilgili yapılan örneğin, hırsızlık, cinayet gibi olumsuz haberlerin doğru olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile sosyal medyada/medyada Suriyeliler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.356).

Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açılarını etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Bunun için Türklere "Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberler, onlara olan bakış açınızı etkiliyor mu?'' sorusu sorulurken, Suriyelilere "medyada/sosyal medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin, Türklerin sizlere olan bakış açısını etkilediğini düşünüyor musunuz?'' sorusu sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, Türklerin %67,8'i yapılan haberlerin, Suriyelilere yönelik bakış açılarını etkilediğini söylemiştir. Ancak, bu cevabı veren Türklerin "olumsuz haberler'' üzerinden "olumsuz bakış açısı'' oluştuğunu belirtmeleri dikkat çeken bir detay olmuştur. Suriyelilerin ise %56'sı, yapılan

haberlerin, Türklerin onlara yönelik bakış açısını etkilediğini belirtmişlerdir. Suriyeliler de Türkler gibi, "olumsuz haberler" üzerinden yorum yaparak, Türklerin kendilerine önyargı ile yaklaştığını belirtmişlerdir. Ki kare test sonuçlarına göre bireylerin uyrukları ile medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin, Türklerin Suriyelilere yönelik bakış açısını etkilediğine yönelik düşünce arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p=,000) (T.357).

Tablo 357. Uyruğa Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu

p=,000			**Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu**			
			Evet	**Hayır**	**Fikrim yok**	**Toplam**
Uyruk	Türk	Sayı	271	123	6	400
		Satır (%)	67,8%	30,8%	1,5%	100,0%
		Sütun (%)	54,7%	71,9%	4,5%	50,0%
	Suriyeli	Sayı	224	48	128	400
		Satır (%)	56,0%	12,0%	32,0%	100,0%
		Sütun (%)	45,3%	28,1%	95,5%	50,0%
Toplam		Sayı	495	171	134	800
		Satır (%)	61,9%	21,4%	16,8%	100,0%
		Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bireylerin uyruklarına ve cinsiyetlerine göre konu incelendiğinde ise, Türk erkeklerinin (%53,1) Türk kadınlarına (%46,9) göre, yapılan haberler sonucunda Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısının daha fazla etkilendiği görülmektedir. Suriyelilerden ise, Türklerin onlara yönelik bakış açısının etkilendiğini düşünen erkeklerin (%58,9) oranı, kadınların oranından (%41,1) fazladır. Ki kare test sonuçlarına göre medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,197), medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkilememe durumunda uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,676) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ile cinsiyet arasındaki ilişki (p=,620) anlamlı değildir. Bu, cinsiyetin uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.358).

Tablo 358. Uyruğa ve Cinsiyete Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu

Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu				Cinsiyet		Toplam
				Kadın	Erkek	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	127	144	271
			Satır (%)	46,9%	53,1%	100,0%
			Sütun (%)	58,0%	52,2%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	92	132	224
			Satır (%)	41,1%	58,9%	100,0%
			Sütun (%)	42,0%	47,8%	45,3%
	Toplam		Sayı	219	276	495
			Satır (%)	44,2%	55,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	53	70	123
			Satır (%)	43,1%	56,9%	100,0%
			Sütun (%)	73,6%	70,7%	71,9%
		Suriyeli	Sayı	19	29	48
			Satır (%)	39,6%	60,4%	100,0%
			Sütun (%)	26,4%	29,3%	28,1%
	Toplam		Sayı	72	99	171
			Satır (%)	42,1%	57,9%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	3	3	6
			Satır (%)	50,0%	50,0%	100,0%
			Sütun (%)	3,8%	5,6%	4,5%
		Suriyeli	Sayı	77	51	128
			Satır (%)	60,2%	39,8%	100,0%
			Sütun (%)	96,3%	94,4%	95,5%
	Toplam		Sayı	80	54	134
			Satır (%)	59,7%	40,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Evet p=,197 Hayır p=,676 Fikrim yok p=,620

Bireylerin uyruklarına ve yaş gruplarına göre konu incelendiğinde ise, Türklerden, yapılan haberler sonucunda Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısının etkilediğini belirtenlerin çoğu (%25,8) 18-25 yaş grubundakilerdir. Türklerde yaş arttıkça, Suriyelilere yönelik bakış açısının etkilenmesinde oran azalması görülmemektedir. Suriyelilerde ise, Türklerin onlara yönelik bakış açısının etkilendiğini düşünenlerin çoğu (%33,9) 18-25 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde yaş arttıkça, Türklerin Suriyelilere yönelik bakış açısının etkilendiğini düşünme oranında azalma görülmektedir. Bu durum, Türkler ile sosyal etkileşimde bulunanların genellikle gençler olması ile ilgili olabilir. Ki kare test sonuçlarına göre medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki anlamlıdır. Çünkü yaş grubu uyruk değişkenine göre farklılaşmaktadır (p=,000). Bunun aksine medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik

bakış açısını etkilememe durumunda uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,094) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına yönelik düşüncede uyruk ile yaş grubu arasındaki ilişki (p=,074) anlamlı değildir. Bu, yaş grubunun uyruk değişkenine göre farklılaşmadığı anlamına gelmektedir (T.359).

Tablo 359. Uyruğa ve Yaş Grubuna Göre Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilere İlgili Yapılan Haberlerin Türklerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu

Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu				Yaş Grubu							Toplam
				18-25	26-33	34-41	42-49	50-57	58-65	66+	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	70	65	66	48	3	8	11	271
			Satır (%)	25,8%	24,0%	24,4%	17,7%	1,1%	3,0%	4,1%	100,0%
			Sütun (%)	47,9%	46,4%	68,0%	66,7%	17,6%	66,7%	100,0%	54,7%
		Suriyeli	Sayı	76	75	31	24	14	4	0	224
			Satır (%)	33,9%	33,5%	13,8%	10,7%	6,3%	1,8%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	52,1%	53,6%	32,0%	33,3%	82,4%	33,3%	0,0%	45,3%
	Toplam		Sayı	146	140	97	72	17	12	11	495
			Satır (%)	29,5%	28,3%	19,6%	14,5%	3,4%	2,4%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	24	28	25	25	7	11	3	123
			Satır (%)	19,5%	22,8%	20,3%	20,3%	5,7%	8,9%	2,4%	100,0%
			Sütun (%)	75,0%	59,6%	80,6%	69,4%	63,6%	100,0%	100,0%	71,9%
		Suriyeli	Sayı	8	19	6	11	4	0	0	48
			Satır (%)	16,7%	39,6%	12,5%	22,9%	8,3%	0,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	25,0%	40,4%	19,4%	30,6%	36,4%	0,0%	0,0%	28,1%
	Toplam		Sayı	32	47	31	36	11	11	3	171
			Satır (%)	18,7%	27,5%	18,1%	21,1%	6,4%	6,4%	1,8%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	0	4	2	0	0	0		6
			Satır (%)	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%		100,0%
			Sütun (%)	0,0%	12,9%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%		4,5%
		Suriyeli	Sayı	24	27	20	37	15	5		128
			Satır (%)	18,8%	21,1%	15,6%	28,9%	11,7%	3,9%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	87,1%	90,9%	100,0%	100,0%	100,0%		95,5%
	Toplam		Sayı	24	31	22	37	15	5		134
			Satır (%)	17,9%	23,1%	16,4%	27,6%	11,2%	3,7%		100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Evet P=,000 Hayır P=,094 Fikrim yok P=,074

Tablo 360. Uyruğa ve Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumuna Göre Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu

Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mülteciler ile İlgili Yapılan Haberlerin Doğruluğuna İnanma Durumu				Medyada/Sosyal Medyada Yapılan Haberlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Bakış Açısını Etkileme Durumu			Toplam
				Evet	Hayır	Fikrim yok	
Evet	Uyruk	Türk	Sayı	216	38	0	254
			Satır (%)	85,0%	15,0%	0,0%	100,0%
			Sütun (%)	62,2%	90,5%	0,0%	64,6%
		Suriyeli	Sayı	131	4	4	139
			Satır (%)	94,2%	2,9%	2,9%	100,0%
			Sütun (%)	37,8%	9,5%	100,0%	35,4%
	Toplam		Sayı	347	42	4	393
			Satır (%)	88,3%	10,7%	1,0%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hayır	Uyruk	Türk	Sayı	21	67	2	90
			Satır (%)	23,3%	74,4%	2,2%	100,0%
			Sütun (%)	26,6%	65,0%	9,5%	44,3%
		Suriyeli	Sayı	58	36	19	113
			Satır (%)	51,3%	31,9%	16,8%	100,0%
			Sütun (%)	73,4%	35,0%	90,5%	55,7%
	Toplam		Sayı	79	103	21	203
			Satır (%)	38,9%	50,7%	10,3%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Fikrim yok	Uyruk	Türk	Sayı	34	18	4	56
			Satır (%)	60,7%	32,1%	7,1%	100,0%
			Sütun (%)	49,3%	69,2%	3,7%	27,6%
		Suriyeli	Sayı	35	8	104	147
			Satır (%)	23,8%	5,4%	70,7%	100,0%
			Sütun (%)	50,7%	30,8%	96,3%	72,4%
	Toplam		Sayı	69	26	108	203
			Satır (%)	34,0%	12,8%	53,2%	100,0%
			Sütun (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Evet P=,000 Hayır P=,000 Fikrim yok P=,000

Bireylerin uyruklarına ve medyada/sosyal medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanma durumuna göre sosyal medyada/medyada yapılan haberlerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumu arasındaki ilişki merak edilmiştir. Buna göre Türklerden sosyal medyada/medyada, Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inananların, Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkilediği (%85) görülmektedir. Suriyelilerden, Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inananların ise (%94,2), Türklerin onlara yönelik bakış açısını etkilediğini düşündükleri görülmektedir. Ki kare test sonuçlarına göre medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin doğruluğuna inanma durumunda uyruk ile medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumu arasındaki ilişki (p=,000), medyada/sosyal

medyada yapılan haberlerin doğruluğuna inanmama durumunda uyruk ile medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumu arasındaki ilişki (p=,000) ve haberlerin doğruluğu hakkında bir fikrin olmadığı durumda uyruk ile medyada/sosyal medyada yapılan haberlerin Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileme durumu arasındaki ilişki (p=,000) anlamlıdır (T.360).

Tablo 361. Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mültecilerle İlgili Yapılan Olumsuz Haberlerden Nasıl Etkilenildiği

			Türk	Yüzde (%)	Suriyeli	Yüzde (%)	Toplam
Medyada/Sosyal Medyada Suriyeli Mülteciler ile İlgili Yapılan Olumsuz Haberlerden Nasıl Etkilenildiği	Önyargı		55	13,8%	98	24,5%	153
	Korku/Tedirginlik		117	29,3%	110	27,5%	227
	Sosyal ilişki kurmama		20	5,0%	17	4,3%	37
	Gerginlik artıyor		39	9,8%	19	4,8%	58
	Gelecek kaygısı		109	27,3%	1	0,3%	110
	Üzüntü		13	3,3%	0	0,0%	13
	Haber izlemek istememe		0	0,0%	18	4,5%	18
	Etkilemiyor		47	11,8%	137	34,3%	184
Toplam		Sayı	400		400		800
		Yüzde (%)		100,0%		100,0%	

Bireylerin uyruklarına göre, sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan olumsuz haberlerin, bireyleri nasıl etkilediği araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %29,3'ü "korku/tedirginlik yaşadığını belirtmiştir. %27,3'ü "gelecek kaygısı" (ülkesi, kendisi ya da çocukları için) yaşadığını belirtmiştir. %13,8'i Suriyelilere karşı "önyargı" oluştuğunu, %11,8'i "herhangi bir şekilde etkilenmediğini", %9,8'i ise Suriyeliler ile aralarında "var olan gerginliklerin daha da arttığını", %5'i Suriyeliler ile "sosyal ilişki kurmak istemediğini", %3,3'ü ise ülkesi için "üzüntü" duyduğunu belirtmiştir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar ise en fazla orandan başlayarak sıralandığında; %34,3'ü yapılan olumsuz haberlerden "etkilenmediklerini" belirtmiştir. %27,5'i ise "korku/tedirginlik" (suç işleyen Suriyeliler nedeniyle genelleme yapılmasından korkma), %24,5'i ise Türklerin Suriyelilere "önyargılı" olduğunu belirtmiştir. %4,8'i Türklerin Suriyeliler konusundaki "gerginliklerinin arttığını" diğer bir ifade ile en ufak bir meselede Türklerin Suriyelilere karşı çok fazla tepki verdiğini, %4,5'inin "haber izlemek istemediğini" %4,3'ünün ise Türkler ile sosyal ilişki kurmaları önünde engel olduğunu belirtmiştir (T.361).

TARTIŞMA, DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Yapılan çalışmada Ankara ili örneğinde, Türklerin ve Suriyelilerin sosyal ilişkileri, eğitim, sağlık ekonomi, sosyal politika, siyaset ve güvenlik, sosyal ve kültürel alanlara ilişkin davranış, tutum ve düşünceleri, hipotezlerdeki değişkenler açısından analiz edilmiş ve saha çalışması sonucunda elde edilen veriler ışığında betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın literatür kısmında da vurgulandığı gibi Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi, başta ekonomi ve kültürel süreçler olmak üzere eğitim, sağlık ve siyaset kurumlarını etkilemiştir. Bu süreçlerin, Suriyelilerin Türkiye'ye ilk gelişlerinden günümüze kadar geçen süreçte değişim-dönüşüme uğradığı Suriyelilere yönelik yürütülen süreçteki politikalarda yaşanan değişim-dönüşümlerde açıkça görülebilmektedir. Bu süreçten en fazla etkilenen taraf şüphesiz Suriyelilere ev sahipliği yapan Türkler olmuştur. Şöyle ki; Türkler ile bir arada yaşamaya başlayan Suriyelilerin Türkiye'deki toplam nüfusunun her geçen gün artmaya devam etmesi ve kalıcı olma ihtimallerinin artmaya başlaması ile birlikte Türkler gündelik ve sosyal hayatta Suriyelilerle bir arada olmaya başlamışlardır. Bu durum Türkler ve Suriyeliler açısından karşılıklı olarak yeni bir yaşam düzenini oluşturmaktadır.

1. Tartışma ve Değerlendirme

Örneklemin Demografik Özellikleri

Çalışmanın örneklemini oluşturan Türkler %50, Suriyeliler de geri kalan %50'lik kısmı oluşturmaktadır. Cinsiyet dağılımı açısından bakıldığında, Türk kadınlarının oranı %45,8, erkeklerin oranı %54,2' Suriyeli erkeklerin oranı %53, kadınların oranı ise %47'dir. Yaş grubu açısından incelediğinde ise, Türklerin (%24,3) ve Suriyelilerin (%30,3) çoğu 26-33 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların uyruklarına göre eğitim düzeyleri incelendiğinde ise, Türklerin çoğu (%37) lise eğitim düzeyine sahipken, Suriyelilerin çoğu (%44) ilköğretim eğitim düzeyine sahiptir. Araştırmanın literatür kısmında da belirtildiği gibi, Türkiye'ye gelen Suriyelilerin önemli bir kısmının eğitim seviyesi düşüktür. İki uyruk arasında görülen eğitim düzeyi farkı eğitimdeki fırsat eşitsizliğinden

kaynaklanıyor olabilir. Şöyle ki, Suriyelilerin Suriye'deki yaşamları ele alındığında eğitim hayatına önem veren bir yaşam şekli olmadığı görülmektedir. Ayrıca iç savaş ile birlikte eğitime ulaşım konusunda yaşanan sorunlar da eğitim düzeyini etkileyen faktörlerdendir. Ancak Suriyelilerin bir kısmı, eğitimlerini Türkiye'de kaldıkları yerden devam ettirmişlerdir. Buna rağmen eğitim seviyesindeki düşüklük, Türkiye'deki yaşam şartlarının zorluğu ya da bireysel tercihler nedeniyle, eğitim hayatına başlamama ya da devam etmeme ile sonuçlanabilmektedir. Eğitim düzeyi cinsiyet özelinde incelendiğinde ise Türklerde kadınların %33,9'u, erkeklerin ise %39,6'sı lise mezunudur. Suriyelilerde kadınların %38,3'ü okur-yazar iken erkeklerin %13,7'si okur-yazardır. Suriyeli erkeklerin %49,5'i ilköğretim mezunu iken, kadınların %37,8'i ilköğretim mezunudur. Türklerde (kadın-erkek) (p=,022) ve Suriyelilerde (kadın-erkek) (p=,000) eğitim düzeylerinde cinsiyet açısından farklılık görülmektedir. Suriyeli kadınlar ile Türk kadınları arasındaki eğitim düzeyi farkı ise (Türk kadınlarının çoğu lise, Suriyeli kadınların çoğu ise okur-yazar), eğitimdeki fırsat eşitsizliği, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapı ile yakından ilişkilidir. Türkiye'deki Suriyelilerin çoğunun düşük ekonomik düzeye sahip oldukları göz önünde bulundurulduğunda, eğitim hayatına katılımın düşük olması beklenen bir sonuçtur. Özellikle Suriye'de iken yine düşük ekonomik gelir düzeyine sahip olanlar, Türkiye'ye geldikleri zaman daha zor şartlarda yaşam mücadelesi vermeleri nedeniyle eğitim düzeyinin düşük olması yine beklenen diğer bir sonuçtur. Tüm bunların yanı sıra Suriyelilerin muhafazakâr bir yaşam biçimine sahip oldukları düşünüldüğünde, muhafazakârlık kadınların eğitim hayatına dâhil olmalarını engelleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla Suriyelilerin az da olsa cinsiyetleri açısından eğitim hayatındaki eşitsizlik, kadınları dezavantajlı konuma düşürmekte ve erkeğe olan ekonomik bağımlılığı artırmaktadır.

Çalışmaya katılan Türklerin (%60,8) ve Suriyelilerin (%77) medeni durumlarına bakıldığında Türklerin (%60,8) ve Suriyelilerin (%77) çoğunun evli olduğu görülmektedir. Türklerin %31,8'i bekâr, %4,8'i dul, %2,8'i ise boşanmıştır. Suriyelilerin %16,3'ü bekâr, %6,5'i dul, %0,3'ü ise boşanmıştır. Suriyelilerde dul oranı, iç savaşta eşini kaybedenler ve Türkiye'de iken eşini kaybedenlerden oluşmaktadır. Medeni durum cinsiyet açısından incelendiğinde ise, Türklerde kadınların %59'u evli, %30,1'i bekâr, %6,6'sı dul, %4,4'ü ise boşanmıştır. Türk

erkeklerinin ise %62'si evli, %33,2'si bekâr, %3,2'si dul, %1,4'ü ise boşanmıştır. Türklerde medeni durum cinsiyete göre farklılık göstermemektedir. Suriyelilerde kadınların %79,3'ü evli, %11,7'si dul, %9'u ise bekârdır. Suriyeli kadınlar arasında boşanan yoktur. Suriyeli erkeklerin %75'i evli, %22,6'sı bekâr, %1,9'u dul, %0,5'i ise boşanmıştır. Suriyelilerde ise medeni durum cinsiyete göre farklılaşmaktadır (p=,000). Suriyelilerdeki neredeyse yok denecek kadar az olan boşanma oranı, Suriyelilerin evlilik anlayışı ile ilişkilidir. Şöyle ki, Suriyeliler evlendikten sonra boşanmanın hoş karşılanmadığını belirtmişlerdir. Bu durum da boşanmış olan Suriyeliler oranı üzerinde etkili olmuştur. Suriyeli kadınlarda dul oranının erkeklerden fazla olması ise iç savaş ile ilişkilidir. Suriyeli kadınların bir kısmı, eşlerini iç savaşta kaybetmişlerdir. Görüşme yapılan kişilerin ifadelerine göre; bu kayıplar, Esad rejimi tarafından atılan bombalar ile olmuştur.

Katılımcıların hane büyüklüğüne bakıldığında, Türklerin %27'sinin 4 kişilik, Suriyelilerin ise %24,5'inin 5 kişilik hane büyüklüğüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Türklerde hanede 8 ve üzeri bireyin yaşadığı hane görülmemişken Suriyelilerde bu büyüklüğü aşan hanelerin oranı %7,2'dir. Suriyelilerin Türklere göre daha fazla çocuk sahibi olması ve birden fazla aile olarak aynı evde yaşamlarını sürdürmeleri, evde yaşayan kişi sayısını belirleyen etkenlerden olmaktadır.

Katılımcıların uyruklarına göre çocuk sayısına bakıldığında ise, Türklerin %39,8'inin hiç çocuk sahibi olmadığı görülürken, Suriyelilerin %23,3'ünün hiç çocuğu olmadığı görülmektedir. Bu durum, çalışmaya katılan Türklerin ve Suriyelilerin çoğunun genç yaşta olması ile ilişkilidir. Ayrıca Türklerin ve Suriyelilerin önemli bir kısmının bekâr olması da bu durumu etkilemektedir. Türklerin %27'sinin 2 çocuğu bulunurken, Suriyelilerin %21,8'inin 3 çocuğu bulunmaktadır. Türklerde 6 ve üzeri çocuk sahibi olanların oranı (%0,3) yok denecek kadar azken, Suriyelilerde 6 ve üzeri çocuğu olanların oranı %21,3 ile ikinci sırayı oluşturmaktadır.

Katılımcıların uyruklarına göre hanelerinde çalışan kişi sayılarına bakıldığında ise, Türklerde %79,3, Suriyelilerde ise %62,3 '1' cevabını vermiştir. Türklerde en az verilen cevabı hanede '3' kişinin çalışması oluştururken, Suriyelilerde en az verilen cevabı hanede '0' kişinin çalışması yani kimsenin

çalışmıyor olması oluşturmaktadır. Türklerde hanede çalışan kişinin olmaması emeklilik durumu ile ilişki iken, Suriyelilerde hanede çalışan kişinin olmaması işsizlik ya da çalışmayı tercih etmeme ile ilişkilidir.

Bireylerin sahip olduğu meslek grubu ve gelir düzeyi aile ve toplum içindeki statüsünü ve konumunu, diğer insanlarla ilişkilerini etkilemektedir. Türklerde emekli (%7,2), ev hanımı (%21) ve öğrenci (%8,3) olanların dışında esnaf/zanaatkarlık (%19,5) mesleği öne çıkmaktadır. Suriyelilerde emekli grubunda kimsenin bulunmaması, henüz bunu hak edecek emeklilik süresini doldurmadan Türkiye'ye göç etmiş olmalarıyla ilişkilidir. Türklerin %21'i ev hanımı, Suriyelilerin ise %33,5'i ev hanımıdır. Suriyelilerde ise %25,3 ile öğrenciler çoğunluktadır. Diğer bir ifade ile Suriyelilerin büyük çoğunluğu Türkiye'ye gelmeden önce Suriye'de iken öğrencidir. Suriyelilerin %13,3'ü ise Suriye'de iken esnaf/zanaatkâr olduğunu belirtmiştir.

Gelir düzeyinin yüksek olması, bireylerin yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti açısından önemli bir durumdur. Örneklem grubunda katılımcıların aylık ortalama hane gelirlerine bakıldığında, Türklerin (çoğunun) %18,8'inin 9501-10500 TL, Suriyelilerin ise (çoğunun) %24,3'ünün 4501-5500 TL olduğu görülmektedir. Türklerde 500-1500 TL gelir aralığına sahip olan kimse bulunmazken, Suriyelilerin %4'ü bu gelir aralığı grubundadır. Araştırmanın yapıldığı dönemde asgari ücretin 5 bin 500,35 TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Suriyelilerin çoğunun gelir aralığının asgari ücretin altında olduğu görülmektedir. Bu durum, Suriyelilerin düşük ücretlerle çalışması ile ilgilidir. İki uyruk arasındaki mevcut ortalama gelir eşitsizliği, yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti açısından farklılıklara neden olmaktadır. Suriyelilerin Türkiye'deki yaşama ayak uydurmaya çalıştıkları düşünüldüğünde, gelir düzeyinin düşük olması ve Türkler ile aralarındaki gelir düzeyi eşitsizliği, iki kesimin birbirleri ile uyum sağlamaları noktasında engel olabilmektedir. Dolayısıyla gelir düzeyinin Suriyeliler ile Türkler arasında uyum sağlanması noktasında önemli olduğu söylenebilir.

2011 yılı, Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye geldikleri ve Türkiye'de yaşamaya başladıkları ilk yıldır. 2011 yılı itibariyle her geçen yıl artarak devam eden Suriyeli mülteci nüfusu, Türkiye'deki yaşama ayak uydurma konusunu önemli hale getirmiştir. Suriyelilerin ilk olarak kamplarda yaşamaya başlaması ancak daha

sonrasında savaş sürecinin uzaması ve ne zaman sona ereceğinin belirsizliği nedeniyle kendi imkânları dâhilinde Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmişlerdir. Çalışmanın Ankara'da yapılması nedeniyle Suriyelilere ve Türklere kaç yıldır Ankara'da yaşadıkları sorulmuştur. Türklerin %22,5'i 16-18, Suriyelilerin ise %42'si 7-9 yıldır Ankara'da yaşadığını belirtmiştir. Suriyelilerin Ankara'da en fazla 11 yıldır yaşaması, 2011 yılından çalışmanın yapıldığı 2022 yılına kadar geçen süre ile ilgilidir. Suriyelilerin %6'sı Türkiye'ye geldikleri ilk yıl Ankara'ya göç etmiştir. Suriyelilerin Ankara öncesinde Şanlıurfa, Mardin, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis gibi Suriye'ye yakın olan illerde yaşadıkları öğrenilmiştir.

Türk katılımcıların %59,5'i, Suriyelilerin ise %42,8'i şu an aktif çalışma hayatına devam etmektedir. Türklerden (%68,9) ve Suriyelilerden (89,5) şu anda çalışanların büyük çoğunluğu erkeklerdir. Her iki uyruktan bireylerin şu anda çalışmaya devam edenlerinin büyük çoğunluğu (Türklerin %31,1'i, Suriyelilerin %38'i) 26-33 yaş grubunda bulunmaktadır. Türklerden şu anda çalışanların büyük çoğunluğu lise mezunu (%36,1) iken, Suriyelilerin büyük çoğunluğu ilköğretim (%49,1) mezunudur. Dolayısıyla Suriyelilerin büyük çoğunluğu eğitim düzeyleri itibariyle niteliksiz işlerde çalışmaktadır. Türklerden şu anda çalışanların %32,4'ünün asıl meslekleri esnaf/zanaatkârken, Suriyelilerden şu anda çalışanların %42,7'sinin Suriye'deki meslekleri işçidir. Suriyelilerin Suriye'de iken yaptıkları mesleklerle şu anda Türkiye'de yaptıkları meslekler karşılaştırıldığında, işçilik mesleğinde değişiklik olmadığı görülmektedir. Suriye'de iken öğrenci olanların bir kısmı Türkiye'de işçi, hizmet/satış elemanı ve diğer (tercümanlık ve şoförlük) meslekleri icra etmektedirler.

Suriye'deki İç Savaş ve Türkiye'deki İlk Döneme Dair Yaşanan Deneyimler

Türklere ve Suriyelilere, Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin girişimleri ile durdurulabileceğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türklerin %64,8'i hayır cevabını verirken, Suriyelilerin %50,7'si fikrim yok, %38,8'i ise hayır cevabını vermiştir. Türkler, Suriye'deki iç savaşın Türkiye ya da başka bir ülke tarafından durdurulamayacağını düşünmektedirler. Suriyeliler ise Suriye'deki durumun karmaşık bir hale geldiğini, sorunun çözüme kavuşturulmasının zor olduğunu

düşünmektedirler. Türkler ve Suriyeliler, Suriye'deki iç savaşa dış ülkelerin dâhil olması ve bu dış ülkelerin Suriye'de asker bulundurmaları nedeniyle meselenin çözümsüz hale gelmesine neden olduğunu düşünmektedirler. Cinsiyet açısından incelendiğinde ise, her iki uyruktan erkekler, savaşın durdurulamayacağını düşünmektedirler. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise Türklerden ve Suriyelilerden savaşın durdurulamayacağını düşünenlerin çoğunun gençler (26-33 ve 34-41) olduğu görülmüştür.

Katılımcılara, Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit edip etmediğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türkler ve Suriyeliler bu konu hakkında farklı düşünmektedirler (p=,000). Türklerin %62'si evet cevabını verirken, Suriyelilerin % 49,8'i fikrim yok, %35,8' i ise hayır demiştir. Türkler, Suriye'deki iç savaş sonucunda Türkiye'ye gelen Suriyelilerin Türkiye'yi eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal ve güvenlik alanları dâhilinde tehdit ettiğini düşünmektedir. Buna karşılık Suriyelilerden çoğunun fikrim yok şeklinde cevap vermesi, "*hem Suriyeliler hem de Türkler açısından durumun karmaşıklığı ve belirsizliği nedeniyle bir yorum yapamam*'' şeklindeki ortak ifade ile ilişkilidir. Cinsiyet açısından incelendiğinde Türk erkeklerinin %60,9'u *iç savaş Türkiye'nin geleceğini tehdit etmektedir* şeklinde düşünürken, Suriyelilerde erkeklerin %54,5'i *iç savaş Türkiye'nin geleceğini tehdit etmemektedir* düşüncesine sahiptir. Türklerden 18-25 ve 26-33 yaş grubunda bulunanlar iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğini düşünmektedir. Suriyelilerden 18-25 ve 26-33 yaş grubunda bulunanlar ise Türklerin aksine, Suriye'deki iç savaşın Türkiye'nin geleceğini tehdit etmediğini düşünmektedirler.

Suriye'deki iç savaşın getirisi olarak, Suriye vatandaşlarının mülteci konumuna gelmesi, Türkiye açısından önemli bir konu olmuştur. Çünkü Türkiye Suriye ile sınırı olan bir ülkedir. İlerleyen süreçlerde Türkiye'nin "en fazla mülteci barındıran'' ülke konumuna gelmesi ile birlikte bu durum önemini korumuştur. Konu ile ilgili Türklere ve Suriyelilere Suriye'deki iç savaşın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğini düşünüyor musunuz? sorusu sorulmuştur. Türkler ve Suriyeliler oranları farklı olmakla birlikte hem Türklerin (%59,3) hem de Suriyelilerin (%80,3) çoğunluğu bu soruya 'evet' cevabını vermişlerdir. Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet değişkeni açısından belirgin bir fark bulunmamaktadır. Yaş değişkeni bakımından incelendiğinde ise, Türklerden eşit oranlarla 26-33 ve 34-41, Suriyelilerden ise 26-33

yaş grubunda bulunanlar mülteciliğin zorunlu hale geldiğini belirtmiştir. Eğitim düzeyi açısından incelendiğinde ise Türklerde lise, Suriyelilerde ilköğretim mezunları iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Medeni durum değişkenine göre ise her iki uyruktan evli bireyler, iç savaşın mülteciliği zorunlu hale getirdiğini belirtmiştir.

Türkiye'nin Suriyelilere yönelik uyguladığı ve uygulamaya devam ettiği açık kapı politikası, önemli bir politikadır. Bu politika ile birlikte Türkiye'ye göç eden Suriyeli sayısında artış kaçınılmaz olmuştur. Dolayısıyla açık kapı politikasının Türkler ve Suriyeliler açısından doğru bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Türkler ve Suriyeliler açık ara fark ile farklı cevaplar vermişlerdir. Türklerin %68,5'i bu politikayı yanlış bulurken, Suriyelilerin %76,3'ü politikayı doğru bulmaktadır. Türkler, açık kapı politikası ile birlikte Türkiye'deki güvenli ve huzurlu yaşam ortamının tehlikeye girdiğini düşünmektedir. Suriyelilerin ise bu politikadan memnuniyetlerini, Türkiye'nin onlara daha iyi bir yaşam sunması ile ilişkilendirdikleri gözlemlenmiştir. Eğitim düzeyi değişkenine göre ise, Türklerden politikayı doğru bulmayanların çoğu lise (%37,6), Suriyelilerden politikayı doğru bulanların çoğu ilköğretim (%45,9) mezunudur. Medeni duruma göre incelendiğinde ise Türklerden evli olanlar (%57,7) politikayı doğru bulmamaktadır. Suriyelilerden ise politikayı doğru bulanların çoğu (%78,4) evli olanlardır.

Açık kapı politikası ile birlikte Suriye'den Türkiye'ye yaşanan yoğun göç, beraberinde bazı sorunları da getirmiştir. Bu sorunlardan biri, sağlık alanını olumsuz yönde etkileyen bulaşıcı hastalıklar olmuştur. Türkiye'de uzun yıllar önce çözüme kavuşturulan ve artık görülmeyen bazı bulaşıcı hastalıklar (sıtma, çocuk felci, el-ayak hastalığı vb.), Suriyelilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte yeniden görülmeye başlanmıştır. Dolayısıyla kamu sağlığı ve sağlık sistemi yeni bir tehdit ile karşı karşıya kalmıştır. Türk katılımcılara bu konu ile ilgili, açık kapı politikasının kamu sağlığını tehdit edip etmediğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. %69,5'i açık kapı politikasının kamu sağlığını tehdit ettiğini düşünmektedir. Türkler bunun yanı sıra Suriye'deki sağlık sistemi koşullarının Türkiye'den geride olduğunu düşünmektedir.

Suriye'deki iç savaşın başlaması ile birlikte Türkiye'ye göç eden Suriyeliler ilk olarak onlar için hazırlanan Türkiye sınırları içerisindeki çadır kamplarda

yaşamaya başlamışlardır. Ancak sürecin uzaması ile birlikte Suriyelilerin büyük çoğunluğu bu kamplardan ayrılarak kendi imkânları dâhilinde Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmişleridir. Dolayısıyla Türk halkı ve Suriyeliler bir arada yaşamaya başlamışlardır. Konuya yönelik Türklerin ve Suriyelilerin düşüncelerini daha iyi anlayabilmek amacıyla katılımcılara, Suriyeli mültecilerin kamplarda mı yoksa kentlerde mi yaşaması gerektiğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türklerin (%69,8) çoğunluğu, Suriyelilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünmektedir. Suriyelilerin ise neredeyse tamamına yakını (%99) kentlerde yaşamalıyız cevabını vermiştir. Suriyeli örneklem grubu içerisinde daha öncesinde bu çadır kamplarda yaşayanların bulunması, konu ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olma fırsatı vermiştir. Daha öncesinde kamplarda yaşadığını belirten Suriyeliler, çadırda yaşam şartlarının oldukça zor olduğunu, çalışamadıkları için yardımlarla geçindiklerini, çadırlarda yaşamanın aile hayatını zora soktuğunu, özel hayatı korumanın zor olduğunu, hijyen şartlarının oldukça kötü olduğunu belirttikleri gözlemlenmiştir. Bu gibi nedenlerle kentlerde yaşam sürmenin onlar için bir zorunluluk haline geldiğini belirtmişlerdir. Türklerde (kadın-erkek) ve Suriyelilerde (kadın-erkek) bu konu hakkında cinsiyet açısından bir fark bulunamamıştır. Türklerde yaş, eğitim durumu medeni durum değişkenleri açısından önemli farklılıklar bulunurken, Suriyelilerde yaş, eğitim durumu, medeni durum değişkenleri açısından önemli bir fark bulunmamaktadır. Mesleki özelliklerine göre incelendiğinde ise Türklerden esnaf/zanaatkârlar, Suriyelilerin kamplarda yaşaması gerektiğini düşünürken, Suriyelilerden Suriye'de iken öğrenci olup Türkiye'de işçi ya da hizmetler sektöründe çalışmakta olanlar, kentlerde yaşanması gerektiğini düşünmektedir.

Suriye'de rejim ile mücadele etmek amacıyla Özgür Suriye Ordusu kurulmuştur. Bu ordu içerisinde eski askerler, siviller vs. bulunmaktadır. Ancak Suriyeli erkeklerin büyük çoğunluğu ÖSO ile birlikte rejime karşı savaşmak yerine Türkiye'ye ya da başka ülkelere göç etmişlerdir. Bunun nedenini anlamak amacıyla katılımcılara "Suriyeli erkeklerin ÖSO ile birlikte ülkelerini savunmama nedeni nedir?" sorusu sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla orandan başlayarak sıralandığında "savaşmak istememek", "vatanın kutsallığına inanmamak", "Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği", "Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması", "siyasi tercihler" ve "diğer" (askere gitmek

istememe, aile bütünlüğünü korumak isteme) şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla orandan başlayarak sıralandığında; "savaşmak istememek", "Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması", "siyasi tercihler", "Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayat kurma isteği", "diğer" (askere gitmek istememe, aile bütünlüğünü korumak isteme) ve "vatanın kutsallığına inanmamak" şeklindedir. Türkler; Suriyelilerin Türklerden farklı olarak cinsiyet fark etmeksizin vatan kutsallığına inanmadıklarını, ülkelerini terk ederek kolaya kaçtıklarını düşünmektedirler. Suriyeliler ise Suriye'deki rejimin heterojen bir oluşuma sahip olması nedeniyle "kimin neci olduğunun" belirsizliği gibi sebeplerle savaşmaktan kaçındıklarını belirtmişlerdir.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki kalma sürelerinin uzaması, ülkelerine dönmek isteyip istemedikleri konusunu ön plana çıkarmaktadır. Bu konu hakkında bilgi edinebilmek amacıyla, Suriyeli katılımcılara; "savaş sona erdiğinde ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz? Türk katılımcılara ise; ülkelerine döneceklerini düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %66'sı Suriyeliler ülkelerine dönmezler cevabını verirken, Suriyelilerin %58'i ülkeme dönmeyeceğim cevabını vermiştir. Türklerden, Suriyeliler ülkelerine dönmeyecek diyenlerin çoğu 18-25 yaş grubundakiler iken, Suriyelilerden ülkeme dönmeyeceğim diyenlerin çoğu da yine 18-25 yaş grubundakilerdir. Bu durum, genç yaş grubunda bulunan Suriyelilerin daha çocukken Türkiye'de yaşamaya başlamaları ve böylece orta ve ileri yaşta bulunan Suriyelilere göre, buradaki hayatı benimsemelerinin daha kolay olması ile ilişkilendirilebilir. Türklerden lise mezunları 'Suriyeliler ülkelerine dönmezler' derken Suriyelilerden ilköğretim mezunları 'ülkeme dönmeyeceğim' demiştir. Türklerden ve Suriyelilerden evli olanlar, ülkeye dönüş olmayacağını düşünmektedirler.

Açık kapı politikası ile birlikte Suriye'den Türkiye'ye yaşanan yoğun göçler, güvenlik konusunu da ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'nin güvenliğini tehdit edici unsurların varlığı ihtimali, Türkiye'nin güvenliği açısından son derece önemli bir konudur. Bu konu, katılımcılara "Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu ile irdelenmiştir. Türkler ve Suriyeliler soruya farklı cevaplar vermişlerdir (p=,000). Şöyle ki; Türklerin %81'si Suriyeliler arasında güvenlik

sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünürken, Suriyelilerin %47,8'i fikrim yok, %36,5'i ise evet cevabını vermiştir. Suriyelilerin bu sorudan rahatsızlık duydukları gözlemlenmiştir. Suriyeliler, kaçak yollarla Türkiye'ye çok fazla giriş yapıldığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu güvenlik açığı, Türkiye'nin sınır ve kamu güvenliğini tehdit etmektedir. Türklerde cinsiyet açısından, bu soruya verilen cevaplarda önemli bir fark bulunmazken, Suriyelilerde "evet" cevabını verenlerin çoğunu (%64,4) erkekler oluşturmaktadır. Yaş grubu açısından ise Türklerin ve Suriyelilerin, Suriyeli mülteciler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünmeleri durumunda (verilen evet cevabında) önemli bir fark bulunmaktadır (evet, p=,000). Eğitim düzeyine göre bakıldığında Türklerden lise, Suriyelilerden ise ilköğretim mezunları, Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünmektedirler. Konu hakkında detaylı bilgi elde edebilmek amacıyla açık kapı politikasını doğru bulma durumu ile Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğuna yönelik düşünce karşılaştırılmıştır. Buna göre Türklerden açık kapı politikasını doğru bulmayanlar, Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünmektedir. Ancak Suriyelilerden açık kapı politikasını doğru bulanlar, Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin var olduğunu düşünmemektedir. Bu durum Suriyelilerin açık kapı politikasını kendilerinin lehine yorumlayarak, Türkiye'nin güvenliğini göz önünde bulundurmadıklarını göstermektedir.

Araştırmadaki en önemli sorulardan biri "Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönettiğini düşünüyor musunuz?" sorusudur. Bu soru araştırmanın genel bir özeti niteliğindedir. Elde edilen verilere göre Türklerin %67,3'ü sürecin doğru yönetilmediğini düşünürken, Suriyelilerin %63,7'si sürecin doğru yönetildiğini düşünmektedir. Sürecin doğru yönetilmediğine yönelik düşüncede (verilen 'hayır' cevabında) Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet açısından farklılaştığı görülmektedir (p=,022). Süreçten memnun olma durumlarının şu anda bir işte çalışıyor olmaları ile ilişkili olduğu düşünülerek iki durumunun karşılaştırılması yapılmıştır. Buna göre Suriyelilerden şu anda çalışanların %45,9'u şu anda çalışmayanların ise %54,1'i süreçten memnun olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla çalışıyor olmanın süreç memnuniyeti ile arasında bir ilişki yoktur. Suriyelilerden şu anda işçi olanlar ise

süreç yönetiminden memnunken, Türklerden şu anda esnaf/zanaatkâr olanlar süreç yönetiminden memnun değildir. Bu durum mesleki açıdan Türk esnaf/zanaatkârların Suriyeli esnaf/zanaatkârlara karşı maddi kayıp yaşamaları ve haksız rekabetle karşı karşıya kalmaları ile ilişkilidir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla katılımcılara sürecin doğru yönetildiğine/yönetilmediğine yönelik düşüncelerinin gerekçeleri sorulmuştur. Buna göre Türklerin %39,2'si gereken yapıldı, %31,6'sı her imkân verildi, %17,7'si Müslümanlığın gereği yapıldı, %11,4'ü Türkiye gücünü kanıtladı cevaplarını vermişlerdir. Suriyelilerin ise %40'ı her imkân verildi, %29'u gereken yapıldı, %25,1'i güvenli ortam sağlandı, %5,9'u Müslümanlığın gereği yapıldı cevaplarını vermişlerdir. Sürecin doğru yönetilmediğini düşünen Türklerin gerekçeleri ise; %39,8'i kontrolsüz alım, %16,7'si kentlere alınmamalılardı, %11,2'si fazla tolerans gösterildi, %9,3'ü dönmeleri için çaba yok, %5,9'u kendi vatandaşından önde tuttu, %5,6'sı ekonomi mülteciler yüzünden bozuldu, %5,2'si Avrupa'ya gitmelerine izin verilmiyor, %4,1'i oy için vatandaşlık veriliyor, %2,2'si de Avrupa para veriyor Türkiye bakıyor şeklindedir. Suriyelilerin sürecin doğru yönetilmediğini düşünme gerekçeleri ise; %41'i yardımları kestiler, %25,6'sı göndermek istiyorlar, %11,5'i siyasette kullanılıyoruz, %9'u Suriye'deki gibi yaşayamıyorum, %9'u Suriye'deki iş imkânlarını istiyorum, %3,8'i de güvende hissetmiyorum şeklindedir.

Suriyeliler, Türkiye'ye gelişleri ile birlikte siyasi alanda çok fazla tartışma konusu olmuşlardır. Muhalif bazı siyasi partiler, Türk vatandaşlarına Suriyeli mültecileri ülkelerine göndereceğiz vaatlerinde bulunmuşlardır. Nitekim 2023 Cumhurbaşkanı seçimlerinde bu vaatler ana muhalefet partisi olan CHP tarafından çokça dile getirilmiştir. CHP'nin aksine ise AK Parti, Suriyeli mültecilerin kendileri istemedikleri sürece ülkelerine göndermeyeceğiz şeklindeki tutumunu korumaya devam etmiştir. Katılımcılara bazı siyasi partilerin Suriyelileri ülkelerine göndereceğiz şeklindeki söylemlerinden rahatsız olup olmadıkları sorulmuştur. Türklerin %77,3'ü rahatsız olmadığını belirtirken, Suriyelilerin %55,8'i rahatsız olduğunu belirtmiştir. Türkler Suriyelilerin ülkelerine gönderilmeleri gerektiğini düşünürken, Suriyelilerin mevcut iktidardan kendilerini güvence altına aldığı için memnun olduklarını belirttikleri gözlemlenmiştir. Her iki uyrukta cinsiyet açısından önemli bir fark görülmemektedir. Türklerden siyasi partilerin söylemlerinden rahatsız

olmayanların çoğu 18-25 yaş grubundakilerken, Suriyelilerden rahatsız olmayanların çoğu 26-33 yaş grubundakilerdir.

Mevcut siyasi partilerin, Suriyeli mültecilerin sorunlarına çözüm üretip üretmediğine yönelik düşünce merak edilen başka bir konudur. Türklerin %56,3'ü hayır cevabını verirken, Suriyelilerin %54,5'i fikrim yok, %39,5'i cevabını vermiştir. Türkler siyasi partilerin Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönmelerine yönelik çözüm üretmediklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerden hayır diyenler ise politik alandaki istikrarsızlık nedeniyle güvende hissetmediklerini, ülkelerine gönderilme korkusu yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'de kalma sürelerinin uzaması ve ülkelerine ne zaman döneceklerinin belirsiz olması nedeniyle gündeme gelen konulardan biri de Suriyelilere Türk vatandaşlığı verilmesi olmuştur. Konu ile ilgili katılımcılara "Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünüyor musunuz/Türk vatandaşı olmak istiyor musunuz? sorusu sorulmuştur. Türklerin %69,5'i Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerin düşünmektedir. Suriyelilerin ise %73,3'ü Türk vatandaşı olmak istediğini belirtmiştir. Suriyelilerde cinsiyet açısından vatandaş olma isteği konusunda önemli bir fark görülmezken, Türklerde Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünenlerin çoğu erkeklerdir (%55). Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediğini düşünen Türklerin çoğu 26-33 yaş grubundadır. Türk vatandaşı olmak istediğini belirten Suriyelilerin çoğu da Türklerle aynı yaş kategorisindekilerdir. Eğitim düzeyi açısından dikkate alındığında, Suriyelilerden ilköğretim mezunları Türk vatandaşı olmak istediklerini belirtişlerdir. Türklerde ise lise mezunları Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşündüklerini diğer eğitim düzeylerinde olanlara göre daha yüksek oranda belirtmişlerdir.

Türkler ve Suriyelilerin Bir Arada Yaşamı

Suriye'deki iç savaşın uzaması ile birlikte Suriyelilerin Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmeleri ve Türkler ile bir arada yaşamaya başlamaları, Suriyelilerle ilgili sürecin en önemli parçasıdır. Çünkü bir arada yaşam; eğitim, çalışma, sağlık, güvenlik, sosyal ve kültürel alanları da kapsamaktadır. Katılımcılara yaşadıkları mahallede Türkler/Suriyeliler ile güvenlik problemi yaşayıp yaşamadığı sorulmuştur.

Türklerin %51'i Suriyeliler ile güvenlik problemi yaşamadığını, Suriyelilerin ise %51,7'si Türkler ile güvenlik problemi yaşamadığını belirtmiştir. Battalgazi mahallesinde Suriyeli ve Türk gençleri arasında yaşanan kavgada bıçaklı saldırı sonucunda bir Türk gencinin hayatı kaybetmesi, bölge halkının Suriyelilere kitlesel boyuta yakın şekilde tepki vermesi sonucunda, bölgedeki güvenlik tedbirleri artırılmıştır. Bu tedbirler de Türkler ve Suriyelilerin karşılıklı olarak güvenlik problemi yaşamasını önleyici nitelikte olmuştur. Türklerde ve Suriyelilerde karşı uyruktan herhangi biri/birileri ile güvenlik problemi yaşama durumunda (verilen 'evet' cevabında) cinsiyet ile uyruk arasında farklılık görülmüştür (p=,013) Türklerde ve Suriyelilerde karşı uyrukla güvenlik problemi yaşadığını belirtenlerin çoğu 26-33 yaş grubundakilerdir. Yaşanılan mahallenin güvenlik problemi yaşama üzerinde etkili olduğu düşünülerek, konu mahalleler açısından da incelenmiştir. Buna göre Suriyelilerden ve Türklerden güvenlik problemi yaşadığını belirtenlerin çoğu "Battalgazi" mahallesinde yaşamaktadır. Dolayısıyla daha öncesinde söz edilen güvenlik tedbirlerinin artırılması, yaşanan sorunları tam anlamıyla ortadan kaldıramamıştır.

Türklerin ve Suriyelilerin bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte, karşılıklı memnuniyetin olup olmadığı önemli görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılara bir arada yaşamaktan memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Buna göre Türklerin %77,5'i memnun değilken, Suriyelilerin %84,5'i memnundur (p=,000). Çünkü Türkler daha önce de belirtildiği gibi Suriyelilerin ülkelerine dönmelerini isterken, Suriyeliler ülkelerine dönmeyi düşünmemektedirler. Cinsiyet açısından her iki uyrukta da önemli bir fark bulunmazken, yaş grubu açısından farklılık bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile birlikte yaşamaktan memnun olma (p=,000) ve memnun olmama (p=,000) durumlarında Türkler ve Suriyeliler yaş gruplarına göre değişiklik göstermektedir.

Suriyeli katılımcıların tamamının Türk komşusunun olduğu gözlemlenmiştir. Türklerin ise %58,5'inin Suriyeli komşusu bulunmaktadır. Bir arada yaşamaktan memnun olma konusunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, katılımcılara Türk/Suriyeli komşuları ile ilişkilerinin iyi olup olmadığı sorulmuştur. Buna göre Türklerin %67,1'i ilişkilerinin iyi olmadığını belirtirken, Suriyelilerin %74,8'i ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Türklerde komşuluk ilişkileri iyi olmayanların

çoğu kadınlardır (%51,6). Suriyelilerde kadınların %46,2'si, erkeklerin %53,8'i ilişkilerin iyi olduğunu belirtmiştir. Türklerden komşuluk ilişkisinin iyi olduğunu belirten erkekler (%59,7) bu durumu "günaydın, iyi akşamlar ya da selamünaleyküm' şeklindeki selamlaşma ifadelerine indirgeyerek iyi olduğunu ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Türk kadınları ise Suriyeli komşularının kendilerine herhangi bir sorun çıkarmadıklarını gerekçe göstererek ilişkilerinin iyi olduğunu (%40,3) belirtmişlerdir. Suriyelilerden komşuluk ilişkilerinin iyi olduğunu belirtenlerin çoğu 26-33 yaş grubundakilerdir. Türklerden komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını belirtenler ise daha çok 18-25 yaş grubundakilerdir. İlköğretim eğitim düzeyine sahip olan Suriyelilerin komşuluk ilişkileri iyiyken, Lise eğitim düzeyine sahip olan Türklerin komşuluk ilişkileri iyi değildir. Türklerden ve Suriyelilerden komşuluk ilişkileri iyi olmayanlar evli olanlardır. Şu anki mesleki özelliklerine göre konu incelendiğinde, komşuluk ilişkisi iyi olan Türkler eşit oranlarla işçiler ve hizmet/satış elemanları iken, Suriyelilerde işçilerdir. Aylık ortalama hane gelirine göre incelendiğinde ise Türklerde genel olarak hane geliri arttıkça komşuluk ilişkilerinin iyi olmama düzeyinde yer yer artış görülmektedir. Suriyelilerde ise hane geliri arttıkça komşuluk ilişkilerinin iyi olma düzeyinde artış görülmemektedir.

Türklerin ve Suriyelilerin komşuluk ilişkilerinde sorun yaşamalarının kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla komşu ile tartışma yaşanıp yaşanmadığı merak edilen başka bir konu olmuştur. Türklerin %84,2'si Suriyelilerin ise %86,8'i karşı uyruktan komşusu ile herhangi bir tartışma yaşamadığını belirtmiştir. Her iki uyrukta da cinsiyet açısından bir fark görülmemektedir. Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla tartışma yaşadığını belirten Türklere ve Suriyelilere bu tartışmaların nedenleri sorulmuştur. Türklerin %51,4'ü kavga/gürültü, %24,3'ü kalabalık yaşama, %13,5'i çocuklar yüzünden, %10,8'i çöp atma yüzünden olduğunu belirtmiştir. Suriyelilerin ise %54,7'si mahallede istenmeme, %15,1'i kavga gürültü, %13,2'si çocuklar yüzünden, %9,4'ü kalabalık yaşama (kendileri kalabalık yaşadıkları için Türklerin sorun çıkardığı), %7,5'i yemek kokusu (Türklerin Suriyelilerin yaptıkları yemek kokularından şikâyetçi olmaları) şeklindedir. Görüldüğü üzere Türklerin Suriyeli komşuları ile ilgili en büyük sorunu, Suriyelilerin kavga/gürültüsü iken, Suriyelilerin Türk komşuları ile yaşadıkları tartışmaların baş nedeni Türklerin Suriyelileri mahallelerinde istememeleridir.

Türklerin ve Suriyelilerin bir arada yaşamaya başlaması Türk halkı açısından önemli bir sorundur. Türklerin ve Suriyelilerin Türkiye'de bir arada yaşama durumlarına karşılık, Türklerin Suriyelilerin yerine mülteci olarak Suriye'ye gitmeleri durumuna yönelik düşüncenin ne olduğu merak edilmiştir. Buna göre katılımcılara "Suriyelilerin yerine Türkler mülteci olsaydı, Suriye'nin Türkleri mülteci olarak kabul edeceğini düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türkler ve Suriyeliler açık ara farklı cevaplar vermişlerdir (p=,000). Türklerin %80,5'i Suriye'nin Türkleri kabul etmeyeceğini düşünürken, Suriyelilerin %84,3'ü kabul ederdik cevabını vermiştir. Cinsiyet açısından ise her iki uyrukta önemli bir fark bulunmazken, yaş grubu açısından farklılık görülmüştür. Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla, katılımcılara Türklerin mülteci olarak kabul edilme nedenleri ne olurdu sorusu sorulmuştur. Türklerin %56,4'ü Müslümanlık önemli, %39,8'i karşılıklı yardım, %3,8'i savaşta herkes yardım eder cevabını vermiştir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar ise; %30'u savaş halinden anlarız, %29,4'ü Müslümanlık önemli, %21,4'ü karşılıklı yardım, (%11,3) kardeş gibiler, (%8) tarihte mülteci kabul ettik şeklindedir. Bunlara karşılık Türklerin mülteci olarak kabul edilmeme nedenlerinin ne olacağı da sorulmuştur. Buna göre Türklerin cevapları; (%30,7) Türkler gibi değiller, (%19,6) Türklere kimse yardım etmez, (%15,2) Araplar Türkleri sevmez, (%14,3) ülkeleri güçsüz, (%12,1) birlikte yaşam zor, (%8,1) kendi vatanını korumayan bizi de korumaz şeklindedir. Suriyelilerin cevapları ise (%46) birlikte yaşam zor, (%41,3) Türkler Suriye'ye uyum sağlamazlar, (%6,3) Türkler bizi sevmiyorlar/istemiyorlar. (%6,3) Türkler Arapça öğrenmezler şeklindedir. Suriyelilerin çoğunun süreç yönetiminden ve Türkler ile bir arada yaşamaktan memnun olmasına rağmen, Suriyelilerde, Türklerin Suriye'ye mülteci olarak kabul edilmeme nedenlerinde ilk sırada "bir arada yaşam zor" cevabının yer alması dikkat çekicidir. Bu durum, Suriyelilerin Türkiye'de yaşamak istediği ancak Türkler ile bir arada yaşama konusunda zorlandıkları şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla Suriyelilerin Türkler ile bir arada yaşama memnuniyetlerinin bir zorunluluk çerçevesinde geliştiğini söylememiz mümkündür.

Türkler ve Suriyelilerin bir arada yaşamaya başlaması sonrasında "güvenlik" konusu önemli hale gelmiştir. İki kesim arasındaki farklıklar, bir arada uyum içerisinde yaşama konusunda zorluklara neden olmaktadır. Dolayısıyla karşılıklı

güvenlik durumunun incelenmesi gereklidir. Katılımcılara mikro açıdan sorulan mahallenizde ve komşularınızla aranızda güvenlik problemleri yaşanıyor mu sorularına ek olarak makro açıdan "Türklerden/Suriyelilerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşadınız mı?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %84'ü Suriyelilerin ise %85,3'ü herhangi bir güvenlik problemi yaşamadığını belirtmiştir. Türklerden (%64,1) ve Suriyelilerden (%78) güvenlik sorunu yaşayanların çoğu kadınlara oranla açık ara farkla erkeklerdir. Türkler ve Suriyeliler, yaş grubu ve eğitim düzeyi fark etmeksizin karşı uyruktan biri/birileri ile güvenlik problemi yaşamamaktadır.

Türklerin ve Suriyelilerin bir arada uyum ve huzur içerisinde yaşayabilmesi için, karşılıklı olarak olumsuzlukları tetikleyen eylemlerin olmaması gerekmektedir. Suriyeli mültecilerden bazılarının örneğin suç işlemesi gibi eylemleri sonucunda, Türk halkının Suriyelilere bakış açısı olumsuz yönde gelişmektedir. Dolayısıyla Suriyelilerle ilgili yapılan olumsuz haberlerin, Türkiye'nin bütünlüğünü bozduğuna yönelik düşünce araştırılmıştır. Türklerin %58,8'i Suriyelilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozduğunu düşünürken, Suriyelilerin %50,2'si fikrim yok, %37'si ise hayır demiştir. Türkler, Suriyeliler yüzünden Türk toplumunun ikiye bölündüğü düşüncesine sahiptir. Diğer bir ifade ile Türklere göre Türkler; Suriyelileri sevenler/ülkede kalmalarını isteyenler ve sevmeyenler/ülkede kalmalarını istemeyenler olarak iki kutba ayrılmıştır. Suriyelilerde, olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozmadığına dair düşüncede cinsiyet açısından önemli bir fark görülmezken, Türklerde erkeklerin %60,9'u, kadınların %39,1'i Suriyelilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozduğunu düşünmektedir. Türklerde 18-25 ve 26-33 (%26) yaş grubundakiler Suriyelilerle ilgili olumsuz haberlerin Türkiye'nin bütünlüğünü bozduğunu düşünürken, Suriyelilerden 26-33 (%33,1) yaş grubundakiler Türkiye'nin bütünlüğünün bozulmadığını düşünmektedirler.

Suriyeli mültecilerin bazı bölgelerde daha yoğun olarak yaşamaları, Türkler ile uyum sağlanması konusunda engele neden olabilmektedir. Çünkü Suriyeliler, kendi içlerinde bir sosyal-kültürel ilişki kurma eğilimindedirler. Suriyelilerin yaşadıkları yerlerde toplumsal huzuru bozup bozmadıkları durumunun önemli olduğu düşünülerek, katılımcılara Suriyelilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırıp artırmadığına yönelik düşünce sorulmuştur. Türklerin %73,8'i evet cevabını verirken,

Suriyelilerin %46,8'i hayır cevabını vermiştir. Ancak Suriyelilerin %31'inin evet cevabını vermesi dikkat çekicidir. Bu cevabı veren Suriyeliler, diğer Suriyelilerin kavga/gürültü ve hırsızlık yapma, uyuşturucu kullanma gibi olumsuz eylemler nedeniyle kendilerinin de töhmet altında bırakıldığını belirttikleri gözlemlenmiştir. Türklerin çoğuna göre Suriyeliler sorun çıkaran insanlardır. Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırdığına (evet), artırmadığına (hayır) ve konu hakkında bir fikrin olmadığına (fikrim yok) dair düşüncelerde, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Yaş düzeyi açısından incelendiğinde Türklerden ve Suriyelilerden, Suriyelilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırdığını düşünenlerin çoğu 26-33 yaş grubundadır.

Suriyeli mülteciler konusunda olumsuz yönde değerlendirilen meselelerden biri, Türkiye'ye göç edenler arasında erkeklerin de çok sayıda bulunması olmuştur. Bu durum, Türkiye'ye gelen Suriyeliler arasında güvenlik problemi oluşturacak kişilerin varlığı düşüncesi ve kültürel farklılıklar nedeniyle, kadınlar açısından da değerlendirilmektedir. Türkler, Suriyeli erkeklerin, Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz yönde etkilediği düşünmektedir (%58). Suriyeliler ise tam aksine, Suriyeli erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamı üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmadığını düşünmektedirler (%51). Türklerin bu soruyu gergin tavırlar ve olumsuz yorumlarla cevapladıkları gözlemlenmiştir. Suriyeliler ise cevap verirken çekingen tavırlar sergilemişlerdir. Ayrıca Suriyeliler, haklarında genelleme yapılmasından şikâyetçidirler. Türk kadınlarının Türk erkeklerine göre "evet" cevabı verme oranının fazla olması beklenirken, az bir oran farkı ile (%12) Türk erkekleri "evet" cevabını daha çok vermiştir. Türklerde Suriyeli erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğini düşünenlerin ve Suriyelilerde, Suriyeli erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilemediğini düşünenlerin çoğu 26-33 yaş grubundakilerdir. Türklerden lise (%34,9) ve Üniversite/yüksekokul (%32,8) eğitim düzeyine sahip olanlar, Suriyelilerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Suriyelilerden ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlar ise (%44,6) tam tersi yönde düşünmektedir. Türklerde medeni durum fark etmeksizin Suriyeli erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediği düşünülürken, Suriyelilerde de medeni durum fark etmeksizin, Suriyeli erkeklerin Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilemediği düşünülmektedir.

Türklerin ve Suriyeli mültecilerin bir arada yaşaması noktasında engel teşkil eden durumlardan biri de farklı milletlerden olunmasıdır. Bu durum dil, kültür farkını da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla farklı milletlerden olan Türkler ve Suriyeliler "milliyetçilik" konusu ile zaman zaman gündeme gelebilmektedirler. Dolayısıyla milliyetçilik konusu iki uyruk açısından önemli bir konu olarak görülmektedir. Bu konu çerçevesinde Türklere Suriyelilerin, Suriyelilere ise Türklerin milliyetçilik yapıp yapmadığı sorulmuştur. Türklerin %55,5'i Suriyelilerin Arap milliyetçiliği yaptığını, Suriyelilerin ise %66'sı Türklerin Türk milliyetçiliği yaptığını belirtmiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde Türklerde erkeklerin %64,9'u, kadınların ise %35,1'i Suriyelilerin milliyetçilik yaptığını düşünmektedir. Suriyelilerde ise erkeklerin %56,4'ü, kadınların %43,6'sı Türklerin milliyetçilik yaptığını düşünmektedir. Yaş grubu açısından Türklerde (%29,7) ve Suriyelilerde (%30,7) karşı uyruğun milliyetçilik yaptığını düşünenlerin çoğu 26-33 yaş grubundakilerdir. Türklerde lise (%38,3), Suriyelilerde ilköğretim (%44,7) eğitim düzeyine sahip olanlar karşı uyruğun milliyetçilik yaptığını düşünmektedir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, katılımcılara milliyetçilik yapılmasının ve yapılmamasının nedenleri sorulmuştur. Suriyelilerin milliyetçilik yaptığını düşünen Türklerin gerekçeleri; (%32) Suriye'deki gibi yaşıyorlar, (%26,1) bize karşı birlik oluyorlar, (%18) Araplar milliyetçidir, (%12,6) bir arada yaşıyorlar ve (%11,3) Türkçe öğrenmiyorlar şeklindedir. Suriyelilerin Türklerin milliyetçilik yaptığına yönelik düşüncelerinin gerekçeleri ise; (%56,4) Türkler milliyetçidir, (%18,6) Türkler Arapları sevmiyorlar, (%15,2) Arapçaya/bayrağımıza izin vermiyorlar, (%6,8) birbirlerini koruyorlar, (%3) kız vermiyorlar şeklindedir. Buna ek olarak milliyetçilik yapılmamasının gerekçeleri de sorulmuştur. Türklerin %30,9'u karşılaşmadım, %25,8'i korkuyorlar, %24,7'si milliyetçi ülkesini terk etmez, %10,7'si İslam'da milliyetçilik olmaz, %7,9'u kavga ediyorlar şeklinde cevaplar vermişlerdir. Suriyelilerin cevapları ise (%29,4) dışlamıyorlar, (%14) her millete yardım ediyorlar, (%13,2) bize yardım ediyorlar şeklindedir.

Eğitim Sürecine Dair

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte Suriyelilerin eğitimleri de önemli bir konu olarak görüldü. Suriyeli çocukların eğitimleri ilk olarak çadır

kamplarda, gönüllü Suriyeli öğretmenler tarafından, Suriye müfredatına uyumlu olacak şekilde verildi. Ancak daha sonrasında Suriyelilerin Türkiye'de kalıcı olmaya başlamaları ile birlikte eğitimlerinin nasıl olması gerektiği yeniden tartışıldı. Suriyelilerin kendi imkânları dâhilinde Türkiye'nin çeşitli illerine göç etmeye başlamaları, Türkler ile bir arada yaşamanın başlangıcı oldu. Bu noktada, Suriyelilerin eğitimleri artık önemsenmeye başlandı. İlk olarak Geçici Eğitim Merkezlerinde verilen eğitimler, daha sonrasında eğitimin denetlenmesinin zorlaşması ile birlikte kapatılmaya karar verildi. Ancak daha sonrasında buralarda eğitim alacak gruplarda sınırlandırmaya gidildi. İlerleyen zamanlarda Suriyeli çocuklar devlet okullarında eğitim almaya başladılar. Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik projeler geliştirildi. Bu projeler genellikle eğitime uyum sağlama üzerine hazırlandı. Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik gelişmeler, araştırma kapsamında önemli olarak görülmektedir.

Katılımcılara bu konu ile ilgili, "Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %67'si, Suriyelilerin ise %75'i gerekli gelişmelerin sağlandığını düşünmektedir. Türkler ve Suriyeliler, Türk ve Suriyeli çocukların aynı haklara sahip olarak eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Suriyelilerin %7,2'si ise maddi destek yetersizliği nedeni ile çocuklarının sağlıklı bir eğitim alamadığını belirtmişlerdir. Bu kişilerin çoğunun Şartlı Eğitim yardımı kapsamında ek ücret aldıkları ancak bu maddi desteği yetersiz buldukları anlaşılmıştır. Türklerin %8,8'i ise hayır cevabını vererek, Suriyeli çocukların Türk çocuklarına uyum sağlayamadıkları için eğitimlerinin kalitesizleştiğinden şikâyetçidirler. Bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirten Türkler, çocuğu olmayan ya da çocuğunun sınıfında Suriyeli çocuk olmayan kişilerdir. Suriyeli deneklerden fikri olmadığını belirtenler ise okula giden çocuğu olmayan kişilerdir. Her iki uyrukta da cinsiyet ve eğitim durumu fark etmeksizin, eğitim için gereken gelişmelerin sağlandığı düşünülmektedir. Medeni duruma göre incelendiğinde Türklerden ve Suriyelilerden evli olanlar, eğitim için gereken gelişmelerin sağlandığını düşünmektedir. Çocuk sayısına göre incelendiğine ise, Türklerden çocuğu olmayanlar (%41), Suriyeli çocukların eğitimleri ile ilgili gereken gelişmelerin sağlandığını belirtmişlerdir. Bu durum, çocukları olmadığı halde Suriyeli çocukların eğitimleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları ile ilişkilidir.

Suriyelilerden 3 çocuk sahibi olanlar ise evet cevabında çoğunluğu oluşturan kişilerdir.

Büyükhan ve Karagöl[363] tarafından aynı sahada Suriyeli çocukların eğitime erişimleri önündeki engeller üzerine yapılan araştırma sonucunda, Suriyelilerin büyük çoğunluğu çocuklarının ekonomik desteğe ihtiyaç duydukları için eğitimlerine devam edemediklerini belirtmişlerdir. Ancak bu çalışmada Suriyelilerin büyük çoğunluğu eğitim sürecinden memnuniyetini dile getirmiş, azınlık kısım ise ekonomik destek yetersizliği nedeniyle çocuklarının eğitim almada zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Bu durum, katılımcıların niteliklerinin farklı olması ile ilişkili olabilir. Şöyle ki, bu araştırmaya katılan Suriyeliler, Türkçe bildikleri için yaşadıkları sorunları daha iyi ifade edebilmektedirler. Ayrıca Türkçe bilmeleri, sosyal ortamlara daha rahat ayak uydurmalarını sağlayabilmektedir. Ayrıca Büyükhan ve Karagöl[364] tarafından yapılan araştırmanın örneklemini oluşturan Suriyelilerin aylık gelir düzeyleri de bu çalışmanın örneklemini oluşturan Suriyelilerden oldukça düşüktür. Dolayısıyla gelir düzeyleri de eğitim sürecinde ekonomik desteğe duyulan ihtiyaç üzerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Daha öncesinde belirtildiği gibi, Suriyeli çocukların eğitimleri ilk başlarda Arapça ve Suriye müfredatına uyumlu olacak şekilde verilmişti. Ancak daha sonrasında bu uygulama değiştirilerek, Suriyeli çocukların Türk çocukları ile aynı şekilde eğitim almaları sağlanmıştır. Bu noktada Suriyelilerin ve Türklerin, Suriyeli çocukların aldıkları eğitimlerin nasıl olması gerektiğine yönelik düşünceleri merak edilmiştir. Katılımcılara, "Suriyeli çocukların Türkiye'de aldığı eğitimlerin kendi dilinde (Arapça) ve kendi müfredatına göre (Suriye'deki gibi) olması gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %84,3'ü, Suriyelilerin ise %75,5'i hayır cevabını vermiştir. 'Hayır' cevabını veren Türklerden bazıları, bazı okulların tamamının Suriyeli çocuklardan oluştuğunu iddia ederek bu durumdan şikâyetçi olmuşlardır. Türklere göre eğitimlerinin Suriye'deki gibi olması, Türkiye'nin Suriyeleşmesi anlamına gelmektedir. Suriyelilerden 'hayır' diyenler ise çocukları açısından Türkiye'de iyi bir yaşam istedikleri için, eğitimlerinin de burada

[363] Büyükhan ve Karagöl, "Suriyeli Çocukların Eğitime Erişimi Önündeki Engeller: Ankara İli Örneği'', s. 958.
[364] Büyükhan ve Karagöl, "Suriyeli Çocukların Eğitime Erişimi Önündeki Engeller: Ankara İli Örneği'', s. 958.

kalacakları şekilde olmasını istemektedirler. Bunların yanı sıra Türklerden 'evet' cevabını verenler, Suriyeli çocukların Türk müfredatına göre eğitim almalarının burada kalıcılıklarını artıracağını belirterek, eğitimlerinin Suriye'ye dönecekleri şekilde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Suriyelilerden 'hayır' diyenler ise çocuklarının eğitim sürecinde yaşadıkları uyumsuzluk sorununu dile getirmişlerdir. Türk kadınlarının %38,1'i, erkeklerin %61,9'u, Suriyelilerden ise kadınların %39,8'i, erkeklerin %60,2'si evet cevabını vermiştir. Eğitim durumuna göre incelendiğinde, Türklerden Suriyelilerin eğitimlerinin Suriye'deki gibi olmaması gerektiğini düşünenler daha çok lise mezunu bireylerden oluşurken Suriyelilerden bu şekilde düşünenler ise daha çok ilköğretim mezunlarıdır.

Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin eğitim düzeylerinin düşük olduğu ve gelişmişlik açısından Suriye'nin Türkiye'den geride olduğu varsayımı ile katılımcılara, "Suriyeli mültecilerin eğitim düzeylerinin Türkiye şartlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %64,5'i Suriyelilerin ise %67,8'i uygun olmadığını düşünmektedir. Türkler ve Suriyeliler, Suriyelilerin eğitim düzeylerini Türkiye'de yaşamak için yetersiz olarak görmektedirler. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, her iki uyrukta da cinsiyet fark etmeksizin, Suriyelilerin eğitim düzeylerinin Türkiye'deki yaşam için yetersiz olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yaş grubuna göre değerlendirildiğinde ise, Türklerden ve Suriyelilerden Suriyelilerin eğitim düzeylerini Türkiye için yetersiz görenlerin çoğu, 18-25 ve 26-33 yaş grubunda bulunanlardır. Eğitim düzeylerine göre değerlendirildiğinde ise, Türklerden lise, Suriyelilerden ise okur-yazar ve ilköğretim mezunları eğitim düzeyini Türkiye için yetersiz görmektedir. Mesleki özelliklere göre değerlendirildiğinde ise Türklerden ve Suriyelilerden esnaf/zanaatkârlar, eğitim düzeylerini Türkiye için yetersiz görmektedir.

Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almaya başlamasının, Türkler ve Suriyeliler tarafından nasıl değerlendirildiği merak edilmiştir. Konu ile ilgili katılımcılara, "Türk ve Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru buluyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerde doğru bulanlar (%49,3) ve doğru bulmayanlar (%50,7) oranca birbirine çok yakındır. Suriyeliler ise (%77,8) önemli bir çoğunluk itibarıyla, bir arada eğitimi doğru bulmaktadır. Türkler, daha önce de belirtildiği gibi Suriyeli çocukların uyumsuzluk göstermeleri nedeni ile bir arada

eğitimi doğru bulmamaktadır. Suriyeliler çocuklarının Türkiye'de yaşamalarını istedikleri için, eğitimlerinin Türk çocuklarından farklı olmasını istememektedirler. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, Türk-Suriyeli çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmama durumunda, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet açısından farklılaştığı görülmektedir (p=,029). Yaş grubuna göre değerlendirildiğinde, Türklerden 18-25 yaş grubundakiler bir arada eğitimi istemezken, Suriyelilerden 18-25 ve 26-33 yaş grubundakiler, bir arada eğitimi desteklemektedir. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise Türklerden lise mezunları bir arada eğitimi desteklemezken, Suriyelilerden ilköğretim mezunları, bir arada eğitimi desteklemektedir. Suriyeli çocukların eğitimlerinin Suriye'deki gibi olması gerektiğine yönelik düşünce ile Suriyeli ve Türk çocukların bir arada eğitim almalarını doğru bulma durumu karşılaştırılmıştır. Buna göre Türklerden ve Suriyelilerden, eğitimin Suriye'deki gibi olmaması gerektiğini düşünenler, bir arada eğitimi desteklemektedir.

Suriyeli mültecilerin Türkler ile bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte ön plana çıkan konulardan biri "dil farkı" olmuştur. Suriyelilere, Halk Eğitim Merkezleri destekli ya da bazı STK'lar öncülüğünde Türkçe eğitimi verilmektedir. Ancak Suriyeliler arasında özellikle ileriki yaşlarda Türkçe öğrenmeme sorunu hala mevcuttur. Türklerin ve Suriyelilerin bir arada uyum içerisinde yaşayabilmelerinin gerekliliklerinden biri olarak dil, oldukça önemlidir. Ancak Suriyelilerin dil öğrenmeleri kendi isteklerine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Dolayısıyla katılımcılara, "Suriyeli mültecilerin Türkçeyi zorunlu olarak öğrenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %89'u, Suriyelilerin %66,3'ü evet cevabını vermiştir. Türklerin gerekçesi Türkiye'de yaşayan Türkçe bilmek zorunda iken, Suriyelilerin gerekçesi burada daha rahat bir yaşam sürebilmek için Türkçe bilmenin gerekli olduğu, bunun kişinin kendi tercihine bırakılmaması gerektiğidir. Türklerden hayır diyenlerin oranı oldukça düşükken (%11), Suriyelilerden hayır diyenlerin oranı %33,8'dir. Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet açısından önemli bir fark bulunmamaktadır. Türklerde, Suriyelilerde zorunlu Türkçe eğitimi olması gerektiğini düşünenlerin çoğu 26-33 yaş grubundakiler iken, Suriyelilerde 18-25 yaş grubundakilerdir. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise, Türklerden lise, Suriyelilerden ilköğretim mezunları zorunlu Türkçe eğitimi olması gerektiğini düşünmektedir.

Konunun daha detaylı anlaşılabilmesi için, katılımcılara ek olarak, "Suriyeli mülteciler neden Türkçe öğrenmeliler sorusu sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar yoğunluk sırasına göre şu şekildedir; Türkiye'de yaşadıkları için, Türklerle iletişim kurabilmek için, gelecekte Türkiye'de yaşamak istiyorlarsa, zorunda kalacakları için şeklindeyken, Suriyelilerin cevapları; Türklerle iletişim kurabilmek için, Türkiye'de yaşandığı için, zorunda kalınacağı için, gelecekte Türkiye'de yaşamak istiyorlarsa şeklindedir.

Sağlık Alanına Dair

Suriyeli mültecilerin savaş toplumundan kişiler olması, sağlık alanını da önemli hale getirmektedir. Suriyelilerin Türkiye'ye ilk gelişlerinden itibaren temel sağlık hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Açık kapı politikası kapsamında daha önce bahsedildiği gibi, Suriyelilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte bazı hastalıklar yeniden görülmeye başlanmıştır. Dolayısıyla kamu sağlığı bir risk ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %84,5'i, Suriyelilerin ise %82,8'i gerekli koşulların sağlandığını belirtmiştir. Suriyeliler ek olarak memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Türkler 'evet' cevabını verirken, Suriyelilerin ücretsiz tedavi görmesi ve onlara daha çok hak tanındığı şeklinde ifadeler kullanarak, Suriyelilerin sağlık hizmeti almalarını olumsuz yönde değerlendirmişlerdir. Suriyelilerden %9,8'lik kesim ise, Türkiye'de sağlık hizmeti almamış olan kişilerdir. Bu konuyla ilgili cinsiyet değişkenlerine göre farklılık bulunmamaktadır. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise, Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulları sağladığına yönelik düşüncede (verilen evet cevabında), Türklerin ve Suriyelilerin yaş grubuna göre değişiklik gösterdiği görülürken, gerekli koşulların sağlanmadığına yönelik düşüncede (verilen hayır cevabında) uyruğa göre yaş grubunda değişiklik görülmemektedir.

Suriyeli mültecilerin ücretsiz ilaç almalarının Türkler ve Suriyeliler açısından nasıl değerlendirildiği araştırılmıştır. Suriyelilerin ilaçları ücretsiz almaları, Türkler tarafından doğru bulunmazken (%73), Suriyeliler ilaçları ücretsiz almalarının ekonomik yüklerini hafiflettiğini (%64) belirtmişlerdir. Türkiye'de verilen sağlık

hizmetinin Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olup olmadığına yönelik düşünce de araştırılmıştır. Türklerin %63,5 oranında, Suriye sağlık sistemi hakkında bilgileri olmamakla birlikte, Türkiye'nin sağlık sisteminin daha iyi olduğuna dair verdikleri cevaplar, bu denek grubunun duyum ve sübjektif bir değerlendirme yaptıklarını düşündürmektedir. Konuyla ilgili olarak Suriyeliler ise %44,8 oranında Türkiye'deki sağlık hizmetinin Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olduğunu belirtmiştir. Türklerde ve Suriyelilerde, Türkiye'de verilen sağlık hizmetinin Suriye'de verilen sağlık hizmetinden daha iyi olduğuna yönelik düşüncede yaş grubuna göre farklılaşma görülmektedir.

Yer yer tekrarlandığı üzere Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetine yönelik giderleri Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Katılımcılara, Suriyelilerin sağlık hizmeti giderlerinin Türkiye mi yoksa AB tarafından mı karşılanması gerektiği sorulmuştur. Türklerin %83,3'ü, Suriyelilerin %64,5'i AB tarafından karşılanmalıdır demiştir. Cinsiyet değişkenleri açısından önemli bir fark bulunmaktadır (kadın p=,000 ve erkek p=,000). Suriyelilerin çok çocuklu ailelere sahip olmasının, sağlık alanında olumsuzluklara neden olduğu varsayımı ile katılımcılara, "Suriyelilerin çok çocuklu ailelere sahip olmasının sağlık alanında olumsuz etkilere neden olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %66,5'i 'evet' derken, Suriyelilerin %45,8'i 'hayır' demiştir. Türklere göre çok çocuk; kadın sağlığında sorun yaşanması, çocuklara yeterince bakım sağlayamamak anlamına gelirken, Suriyeliler için çok çocuk; normal ve dinin bir emridir. Çok çocuklu aile kültürünün sağlık alanında olumsuz etkilere yol açtığını düşünen (verilen evet cevabına göre) Türklerde ve Suriyelilerde cinsiyet (p=,000) ve yaş (p=,001) değişkeni açısından farklılık görülmektedir. Türklerden lise mezunları, çok çocukluluğun sağlık alanında sorun yarattığını düşünürken, Suriyelilerden ilköğretim mezunları, çok çocukluluğun sağlık alanında olumsuz etkiye yol açmadığını düşünmektedir. Türklerden evli olanlar, çok çocukluluğun sağlık alanında sorun yarattığını düşünürken, Suriyelilerden evli olanlar, çok çocukluluğun sağlık alanında olumsuz etkiye yol açmadığını belirtmiştir.

Türk katılımcılara Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak isteyip istemedikleri sorulmuş ve cinsiyet, yaş değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Türklerin %75,5'i 'hayır' cevabını vermiştir. Türkler, Suriyelilerin istihdam

edilmemesi gerektiği, Suriyeli doktorların eğitimlerinin kalitesiz olduğu düşüncesi ile Suriyeli doktorlara güvenilemeyeceğini belirtmişlerdir. Türklerde cinsiyet (p=,371) değişkeni açısından farklılık görülmektedir. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise (p=,039) yüksek düzeyde olmamakla birlikte farklılık görülmektedir. Suriyelilere ise Türk doktorlardan aldıkları sağlık hizmetlerinden memnun olup olmadığı sorulmuş, %74,8'inin memnun olduğu sonucu elde edilmiştir. Suriyelilerde cinsiyet (p=,007) ve yaş (p=,002) değişkeni açısından önemli bir fark elde edilmiştir.

Katılımcılara ayrıca Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetini Türk doktorlardan mı yoksa Suriyeli doktorlardan mı almaları gerektiği sorulmuş, Türklerin %70,5'i Suriyeli doktor derken, Suriyelilerin %69,3'ü Türk doktor demiştir. Türkler, Suriyelilerin sağlık hizmetlerini onlar için açılan Göçmen Sağlık Merkezleri'nden almaları gerektiğini belirtmiştir. Suriyeliler ise Türk doktorların daha güvenilir ve detaylı sağlık hizmeti verdiğini belirtmiştir. Kadınlarda Türk ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar farklılaşırken (p=,000), erkeklerde de Türk ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar (p=,000) farklılaşmaktadır. Türklerden 50-57 yaş grubundakilerin %90'ı, Suriyeliler Suriyeli doktordan sağlık hizmeti almalılar cevabını verirken, Suriyelilerden 18-25 yaş grubundakiler (%80,6) Türk doktordan sağlık hizmeti alınmalı cevabını vermiştir. Türklerde yaş grubuna göre farklılaşma görülmezken, Suriyelilerde görülmektedir.

Suriyeli mültecilere savaş toplumu oldukları gerekçesiyle sahip oldukları sağlık sorunları sorulmuştur. En fazla yoğunluk gösteren dikkate alındığında sağlık sorunlarının; iç hastalıkları, cilt hastalıkları, göğüs hastalıkları, psikolojik nedenler, göz hastalıkları şeklindedir. Ancak Suriyelilerin yarısından fazlasının (%54,3) sağlık sorunu bulunmamaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde Suriyeli kadınların ve erkeklerin en fazla yaşadığı sağlık sorunu iç hastalıkları olmakla birlikte, bu hastalıklar cinsiyet göre farklılaşmaktadır (p=,008). Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, sağlık sorunu olduğunu belirtenlerde artış görülmektedir.

Suriyelilerin kişisel bakım kurallarına önem vermediği varsayımı ile Türklere bu durumun Suriyelilerin sağlık sorunlarını etkileyip etkilemediğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türklerin %42,8'i 'evet' cevabını vererek, Suriyelilerin çoğunun sağlık sorunu yaşamamasına karşın Türkler, Suriyelilerin hijyen

önlemlerine dikkat etmedikleri için sağlık sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde (p=,000) Suriyeli mültecilerin kişisel bakım kurallarına vs. dikkat etmedikleri için sağlık sorunları yaşadığını düşünen Türklerin çoğu erkeklerdir.

Suriyeli mültecilerin sağlık durumlarının Suriye'de mi yoksa Türkiye'de yaşıyorken mi daha iyi olduğu araştırılmıştır. Suriyelilerin %70,3'ü sağlık durumunun değişiklik göstermediğini belirtirken %18,5'i Suriye'de iken daha iyiydi cevabını vermiştir. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise önemli bir farklılık bulunmasının (p=,000) yanı sıra, sağlık durumunun değişiklik göstermediğini söyleyenlerin çoğu 18-25 yaş grubundakilerdir. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda gerekli koşulların sağlandığına yönelik düşünce ile sağlık durumunun nerede daha iyi olduğu cevabı karşılaştırılmıştır. Sağlık hizmetlerine erişim konusunda gerekli koşulların sağlandığını düşünen Suriyeliler, sağlık durumlarının iki ülke arasında değişiklik göstermediğini belirtmiştir.

Daha önce söz edilen, Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte bazı bulaşıcı hastalıkların ülkede yeniden görülmeye başlanması durumu hakkında bilgi edinebilmek amacıyla Türk katılımcılara, "Suriyeli mültecilerden kaynaklanan, Türkiye'de artık görülmeyen bir hastalığa yakalandınız mı/çocuklarınız ya da çevrenizden birileri yakalandı mı?" sorusu sorulmuş ve %75,5 oranı ile Türklerin kendilerinin ya da yakınlarının herhangi bir hastalığa yakalanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Suriyelilerden kaynaklanan herhangi bir hastalığa yakalandığını belirtenler (%6,3) ise oldukça azdır.

Suriyeli mültecilerin açık kapı politikası ile birlikte Türkiye'ye gelmeleri, Suriyelilerin sağlık kontrollerinden geçip geçmedikleri sorusunu ön plana çıkarmaktadır. Suriyelilerin %68'i sağlık kontrollerinden geçtiğini belirtmiştir. Bu kontroller temel sağlık kontrolleri olan ateş ölçme, kulak-burun-boğaz muayenesi şeklindedir. Sağlık kontrolünden geçmediğini belirten bazı Suriyelilerin ise kendi açık beyanları doğrultusunda Türkiye'ye kaçak olarak girdikleri anlaşılmıştır. Sağlık kontrollerinden geçtiğini belirtenlerin çoğu 18-25 yaş grubundaki kadınlardır.

Türkiye'deki Suriyeli mülteci nüfusunun oldukça fazla olması, çoğu alanda olduğu gibi sağlık alanında da bazı zorluklara neden olmaktadır. Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun sağlık alanını olumsuz etkilediğine yönelik düşünce incelendiğinde (verilen 'evet, hayır, fikrim yok' cevaplarında) Türklerin ve Suriyelilerin farklı cevaplar verdiği görülmektedir. Türkler (%64,3) Suriyelilerin sağlık alanında olumsuz etkilere neden olduğunu düşünürken, Suriyeliler (%63,7) olumsuz bir etki söz konusu olmadığını belirtmiştir. Türkler, sağlık sektöründe yaşanan yoğunluğun ve son zamanlarda Türk doktorların istifa ederek yurt dışına gitmelerinin nedeninin Suriyeliler olduğunu düşünmektedir. Verilen cevaplar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde ise Türklerin ve Suriyelilerin değişiklik göstermediği görülmektedir.

Ekonomik Alana Dair

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte etkilenen alanlardan biri de ekonomi olmuştur. Türkiye ve AB, Suriyeliler için önemli miktarlarda maddi harcamalar yapmıştır. AB'nin yaptığı maddi harcamalar çoğunlukla Türkiye'de bulunan Suriyeliler için Türkiye'ye gönderilen maddi destekler şeklindedir. Ancak Türkiye'nin en fazla mülteci barındıran ülke olması, mülteciler için en fazla harcamayı yapan ülke olmasına da neden olmaktadır. Dolayısıyla ekonomi ile ilgili gelişmeler, araştırma açısından ele alınması gereken konulardan biridir. Türkiye'deki Suriyeli nüfusun fazla olması, ekonomik alanda olumsuz etkilere neden olmaktadır. Suriyelilerin %52,3'ü Türkiye'nin ekonomisine olumsuz etkilerde bulunmadıklarını düşünürken Türklerin %82'si tam tersi şekilde Suriyelilerin Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Türkler Suriyelileri Türkiye için maddi bir külfet olarak görmektedir. Suriyeliler ise kimseye yük olmadıklarını, çalışarak kendilerine ve ailelerine baktıklarını belirtmişlerdir. Konu çeşitli değişkenler açısından da incelenmiş, cinsiyet açısından fark bulunmazken, yaş (verilen 'evet' ve 'hayır' cevaplarında), eğitim durumu, mesleki özellikler, hane geliri (verilen 'evet' ve 'hayır' cevaplarında) açısından farklılık bulunmuştur. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde Türklerden lise mezunları Suriyelilerin ekonomiyi olumsuz etkilediklerini düşünürken, Suriyelilerden ilköğretim mezunları ekonomi üzerinde olumsuz bir etkilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Mesleki özelliklere göre

incelendiğinde ise Türklerden esnaf/zanaatkâr olanlar Suriyelilerin ekonomiyi olumsuz etkilediğini düşünürken, Suriyeli esnaf/zanaatkârlar ekonomiyi olumsuz etkilemediklerini ifade etmişlerdir.

Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin genelinin vasıf gerektirmeyen çeşitli iş kollarında çalışmaya başlamaları, işgücü piyasasında önemli etkilere neden olmuştur. Suriyelilerin kayıtsız ve düşük ücretle çalıştırılmaları, işgücü piyasasında, çalışan Türkler açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Türklere ve Suriyelilere çalıştıkları işte karşı uyruk (Türk/Suriyeli) ile aynı ücreti alıp almadıkları sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; çalıştığım yerde Suriyeli çalışan yok, kendi işim, evet Suriyeli çalışandan yüksek ücret alıyorum, Suriyeli çalışan ile eşit ücret alıyorum, aynı konumda çalışan Suriyeli yok şeklindedir. Suriyelilerin cevapları ise; evet Türk çalışandan az ücret alıyorum, aynı konumda çalışan Türk yok, Türk çalışan ile eşit ücret alıyorum, çalıştığım yerde Türk çalışan yok, kendi işim şeklindedir. Türklerin yarısına yakının (%46,2) çalıştığı yerde Suriyeli bir çalışan bulunmamaktadır. Suriyelilerin yarısından fazlası ise (%57,9), çalıştıkları yerde aynı işi yapan Türk çalışandan daha az ücret almaktadır. Cinsiyete göre incelendiğinde ise Türk kadınlarının %60,8'inin çalıştığı yerde Suriyeli çalışan bulunmamaktadır. Suriyelilerde ise erkeklerin %60,8'i çalıştıkları yerde aynı işi yapan Türk çalışandan daha az ücret almaktadır. Şu anda çalıştıkları iş değişkeni açısından incelendiğinde, Türklerden memur olanların tamamı, çalıştıkları yerde Suriyeli olmadığını belirtmiştir. Çünkü Suriyeli katılımcılar Türk vatandaşı olmadıkları için memur olarak görev alamamaktadırlar. Suriyeli işçilerin %91,8'i ise aynı işte çalışan Türk işçilerden daha düşük ücret almaktadırlar.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, Suriyeli çalışanlardan yüksek ücret alan Türklere ve Türk çalışanlardan düşük alan Suriyeli işçilere, Suriyelilerin düşük ücretle çalışma kabullerinin nedeni sorulmuştur. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösteren cevaptan başlayarak sıralandığında; başka iş bulamama, diğer (Suriyeli oldukları için her yer düşük ücret veriyor, Suriyeli oldukları için böyle olmalı), ekonomik şartlar, evde çalışan nüfus fazla maaş toplamları yetiyor şeklindedir. Suriyelilerin cevapları sıralandığında ise; başka iş bulamama, diğer (Suriyeli olduğumuz için her yer düşük ücret veriyor), ekonomik

şartlar, evde çalışan nüfus fazla maaş toplamı yetiyor şeklindedir. Özetle Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri cevaplar yoğunluk bakımından sıralandığında aynı sıralamaya sahiptir. Türklerin ve Suriyelilerin çoğu, Suriyelilerin nitelikli ve maaşı yüksek iş bulamayacaklarını belirtmişlerdir.

Suriyelilerin yıllardır Türkiye'nin işgücü piyasasında yer almaları, Türklerin iş bulma imkânlarını etkilemektedir. Özellikle düşük ücretle çalışma durumları, Türk çalışan yerine Suriyeli çalışan tercih edilmesine neden olmaktadır. Türklerin %71,5'i Suriyelilerin, Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığını düşünürken, Suriyelilerin %56,8'i Türklerin iş bulma imkânlarını azaltmadıklarını düşünmektedirler. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise, Türklerde önemli bir farklılık görülmezken, Suriyelilerde Türklerin iş bulma imkânlarını azaltmadığını düşünenlerin çoğu erkeklerdir (%60,8). Yaş değişkenine göre ise her iki uyrukta farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise, Türklerden lise mezunları Suriyelilerin, Türklerin iş imkânlarını azalttıklarını düşünürken, Suriyelilerden ilköğretim mezunları, Türklerin iş imkânlarını azaltmadıklarını düşünmektedir. Şu anda çalışılan mesleki gruba göre incelendiğinde, Türklerde hizmet/satış elamanı grubunda bulunanlar Suriyeliler nedeniyle Türklerin iş bulma imkânlarının azaldığını düşünürken, Suriyelilerde Türklerin iş bulma imkânlarını azaltmadığını düşünenlerin çoğu işçiler ve hizmet/satış elemanlarıdır.

Literatürde de belirtildiği gibi, Suriyelilerin kayıt dışı çalışmaları/çalıştırılmaları Türk işgücü piyasasında olumsuzluklara neden olmaktadır. Konu ile ilgili Suriyeli katılımcılara herhangi bir işte kayıt dışı olarak çalışıp çalışmadığı sorulmuştur. Suriyeli katılımcıların %43,5'i kayıt dışı bir işte çalışmıştır. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise kayıt dışı çalışan Suriyelilerin çoğunu erkekler oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre incelendiğinde ise önemli bir fark bulunamamıştır. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise ilköğretim mezunu Suriyelilerin çoğu kayıt dışı bir işte çalıştığını belirtmiştir. Konu ile ilgili Türklere sorulan soru ise, Suriyelilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığına yönelik düşünceleridir. Türklerin %75'i, Suriyelilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünmektedir. Suriyeli katılımcıların yarısına yakınının herhangi bir işte kayıt dışı çalışması, bu durumu kanıtlar niteliktedir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise, Suriyelilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünen

Türklerin çoğu erkeklerdir. Türlerde yaş grubuna göre önemli bir farklılık bulunmazken, mesleki özellik değişkenlerine göre önemli bir fark bulunmuştur.

Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olup olmadığı da araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %71'i Suriyeliler işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu belirtmiştir. Suriyelilerin %44'ü ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını ifade etmiştir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde dikkat çekici bir detay olarak, Türklerden işgücü piyasasında düşük ücrete neden olunmadığını düşünenlerin çoğu erkeklerken, bu düşünceye sahip olan Suriyelilerin çoğu kadınlardır. Bu durum, işgücü piyasasında Suriyeli erkeklerin Suriyeli kadınlara göre daha fazla bulunması ile ilişkilidir. Yaş ve eğitim değişkenlerine göre de her iki uyruk açısından önemli bir fark bulunmuştur. Türklerden Suriyelilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünenlerin çoğu lise mezunları iken, Suriyelilerden ücret düşüklüğüne neden olunmadığını düşünenlerin çoğu ilköğretim mezunlarıdır. Şu anda çalışılan mesleğe göre incelendiğinde, uyruğa göre, yani Türklerde ve Suriyelilerde farklılık bulunmuştur. Suriyelilerden işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduklarını belirtenlerin çoğu işçilerdir. Türkler ile aynı işte çalışan Suriyeli işçilerin Türk işçilerden düşük ücret alması da bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte ilk dönemlerde kendi yaşam alanlarını oluşturmamış olmaları nedeniyle, Türk esnaflardan alışveriş yapmaları, ekonomi piyasasına katkı olarak görülmüştür. Ancak daha sonrasında literatürde de belirtildiği gibi, Suriyelilerin kendi yaşam alanlarını kurmaları ile birlikte, kendi esnaflarından alışveriş yapmaya başlamaları Türk esnaflar tarafından maddi kayıp olarak nitelendirilmiş ve ekonomiye katkılarının olmadığı belirtilmiştir. Konu ile ilgili Türklere Suriyeli bir esnaftan alışveriş yapıp yapmadığı sorulurken, Suriyelilere alışverişlerini genellikle Türk mü yoksa Suriyeli esnaflardan mı yaptığı sorulmuştur. Suriyelilerin %58,8'i alışverişlerini Türk esnaflardan yaptığını belirtmiştir. Ancak Suriyeli esnaflardan yapanların oranı da oldukça yüksektir (%41,2). Bu durum, araştırmanın yapıldığı bölgede Suriyeli esnaf yoğunluğunun fazla olması ile ilişkili olabilir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde önemli bir fark bulunmazken, yaş değişkenine göre incelendiğinde önemli bir fark bulunmuştur. Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, Türk esnaftan alışveriş yapma oranında azalma görülmektedir. Bu

durum, yaşlıların alıştıkları düzenin dışına çıkmak istememeleri ile ilişkili olabilir. Hane geliri değişkenine göre ise, genel olarak hane geliri düzeyi arttıkça alışverişin Türk esnaflardan yapıldığını beyan eden cevaplarda da artış görülmüştür. Yaşadıkları mahallenin verilen cevaplar üzerinde etkili olduğu düşüncesi ile konu, yaşanılan mahalle değişkenine göre de incelenmiştir. Türk esnaflardan alışveriş yaptığını belirtenlerin çoğunun Güneşevler mahallesinde oturuyor olması, o bölgede diğer mahallere göre Suriyeli esnaf bulunmaması ile ilişkilidir. Suriyeli esnaftan alışveriş yapanların çoğu ise Battalgazi mahallesinde yaşamaktadır. Bu cevap saha araştırmaları sırasında yapılan gözlemler çerçevesinde beklenen bir sonuçtur. Çünkü Battalgazi Mahallesi, Suriyeli esnaf yoğunluğu açısından diğer mahallere göre öndedir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, Suriyelilere alışverişlerini genellikle Türk ya da Suriyeli esnaftan yapma nedenleri sorulmuştur. Türk esnaf cevabı verenlerin nedenleri en fazla yoğunluk gösterenden başlandığında; çeşit çok, daha yakın, daha kaliteli, daha sağlıklı, yardım kartı kullanıyorum şeklindedir. Genellikle Suriyeli esnaflardan alışveriş yapanların nedenleri sıralandığında ise; tanıdık, veresiye var, Suriye'de gibi hissediyorum, daha ucuz, daha yakın, daha iyi anlaşıyorum şeklindedir.

Türklerin Suriyeli esnaflardan alışveriş yapma durumları incelendiğinde ise; Türklerin %95,5'inin Suriyeli bir esnaftan alışveriş yapmadığı sonucu elde edilmiştir. Suriyeli bir esnaftan alışveriş yaptığını belirten Türklerin (%4,5) alışveriş yapma nedenleri en fazla yoğunluğu oluşturan cevaptan başlayarak sıralandığında; "Müslümanlar, daha ucuz, daha yakın, kazansınlar suç işlemesinler, tanıdık'' şeklindedir. Suriyeliler, Türklerden alışveriş yaptıklarını belirtirken yalnızca esnaflar üzerinden değil, örneğin market zincirlerini de dâhil ederek cevap vermişlerdir. Ancak Türklerin verdikleri cevaplar yalnızca Suriyeli esnaflar kapsamındadır. Çünkü Suriyelilerin, örneğin market zincirleri bulunmamaktadır. Türklerin Suriyeli esnaflardan alışveriş yapmama nedenlerine bakıldığında ise yoğunluk sırasına göre; "kendi esnafımız kazansın, güvenilir değil, yakınımda Suriyeli esnaf yok olsa da almam, Türk ürünleri yok, Türkçe bilmiyorlar, yakınımda Suriyeli esnaf yok olsaydı alırdım'' şeklindedir.

Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ile birlikte, Türkiye Suriyelilere büyük miktarlarda ekonomik harcamalar yapmıştır. Bu harcamaların Türkiye ekonomisini

olumsuz yönde etkilediğine dair kamuoyunda uzun süredir yoğun tartışmalar yapılmaktadır. Konu ile ilgili Türklere, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı ekonomik harcamaları destekleyip desteklemedikleri sorulmuştur. Türklerin %78,8'i bu harcamaların yapılmaması gerektiğini söylemiştir. Suriyelilere ise, sizler için yapılan ekonomik harcamaları yeterli buluyor musunuz şeklinde sorulmuştur. Suriyelilerin %25,8'i yapılan harcamaların yeterli olmadığını çünkü iyi şartlarda yaşam sürmediklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerin %54,8'i ise bu konu hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir. Uyruğa göre cinsiyet değişkeni incelendiğinde yüksek düzeyde anlamlılık bulunmazken, uyruğa göre yaş değişkenine göre incelendiğinde ise her iki uyruk için de önemli bir fark bulunmuştur. Uyrukların eğitim düzeyine göre konu incelendiğinde, Türklerde yapılan ekonomik harcamaları desteklemeyenlerin çoğu lise eğitim düzeyine sahip olanlarken, Suriyelilerde yapılan harcamaları yeterli bulmayanların çoğu ilköğretim mezunudur. Aylık ortalama hane geliri değişkenine göre bakıldığında ise, Türklerden yapılan maddi harcamaları desteklemeyenlerin çoğunun ortalama hane geliri yüksekken, Suriyelilerden yapılan maddi harcamaları yeterli bulmayanların çoğunun geliri, asgari ücretin altındadır. Türkiye'deki mevcut Suriyeli nüfusun ekonomiyi olumsuz etkilediğine yönelik düşünce ile Türkiye'nin Suriyeliler için yaptığı maddi harcamaları Türkler açısından destekleme, Suriyeliler açısından yeterli bulma durumu arasında bir ilişki olduğu düşüncesi ile bu iki durum karşılaştırılmıştır. Buna göre Suriyelilerin ekonomiyi olumsuz etkilediğini düşünen Türkler, Suriyeliler için yapılan maddi harcamaları desteklememektedir. Suriyelilerden, ekonomiyi olumsuz etkilemediğini düşünenler ise, yapılan harcamaları yeterli bulmamaktadır.

Suriyeliler Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlar çadırlarda yaşamış ancak birçoğu kendi imkânları dâhilinde Türkiye'nin çeşitli illerine göç ederek gecekondularda, apartmanlarda yaşamaya başlamışlardır. Suriyelilerin yaşadıkları yerleşim yerleri ve mekânlarındaki bu değişiklik, konut-kira fiyatlarındaki artışlara neden olmuştur. Konu ile ilgili Suriyelilere oturdukları evin kira fiyatından memnun olma durumları sorulmuş, %51,5'inin memnun olduğu, %48,5'inin ise memnun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Suriyelilerin bir kısmı gecekondularda, bir kısmı 3-4 katlı binalarda bir kısmı ise çok katlı binalarda oturduğunu belirtmiştir. Gecekondularda oturanların evlerinden şikâyetçi olduğu ancak şikâyet ettikleri bu

durumların evin kira ücretinin düşük olmasını sağladığını belirttikleri gözlemlenmiştir. Gecekondularda oturanların verdikleri aylık kiranın 300-700 TL arasında değişiklik gösterdiği anlaşılmıştır. 3-4 katlı binalarda oturanlar ise verdikleri kiraların 3-5 bin lira arasında değişiklik gösterdiğini belirtmişlerdir. Çok katlı binalarda oturanların verdikleri kiralar ise 4-7 bin lira arasındadır. Kiralardan memnun olmayanların çoğunun, iyi şartlara sahip olan binalarda oturanlar olduğu gözlemlenmiştir. Ancak gecekondularda zor şartlarda yaşayanların bazıları da yine kira ücretlerinden şikâyetçi olmuşlardır. Cinsiyet ve medeni durum değişkenlerine göre incelendiğinde ise önemli bir fark bulunamamıştır. Hanede çalışan kişi değişkenine göre incelendiğinde ise, kira fiyatından memnun olanların çoğunun hanesinde çalışan kişi sayısının 3 olduğu görülmüştür. Memnun olmayanların çoğunu ise hanesinde çalışan kişi bulunmayanlar oluşturmaktadır. Aylık ortalama hane gelirine göre incelendiğinde ise, kira fiyatından memnun olanların çoğunu 10 bin 501 Türk lirası ve üzeri gelire sahip olanlar oluşturmaktadır.

Literatürde de belirtildiği gibi Suriyelilerin konut-kira fiyatlarında artışa neden olmaları, Türk halkı tarafından olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Konu ile ilgili Türklere sorulan soru ise artan konut-kira fiyatlarına yönelik düşünceleridir. Türklerin %76,5'i artan fiyatları fırsatçılık olarak nitelendirmekte, sorunu yaratanın ev sahibi Türkler olduğunu belirtmektedirler. Türklerin %15'i ise Suriyelilerin Türkiye'deki nüfusunun çok fazla olması nedeniyle artış gösteren konut-kira fiyatlarının normal olduğunu düşünmektedir. Cinsiyet, yaş ve aylık ortalama hane geliri değişkenlerine göre belirgin bir farklılık bulunamamıştır. Türklerin çoğu ise (%76,5) Suriyelilerin Türkiye'deki konut-kira fiyatlarındaki artışa neden olmaları ile ilgili durumu 'fırsatçılık' olarak değerlendirdiği görülmüştür. Yani Türkler, ev sahiplerinin bu durumu kendi lehlerine kullandığını düşünmektedir.

Suriyelilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte sağlanan maddi desteklerde önemli bir kısmı oluşturan Kızılay Kart, AB tarafından fonlanmakta, Türkiye'de bulunan mültecilere aylık olarak kişi başı 230 TL maddi yardım sağlanmaktadır. Literatürde Türklerin, Suriyelilerin Kızılay Kart ile aldıkları maddi yardımları Türkiye tarafından aldığı düşüncesi, bu çalışmada Kızılay kartı fonlayanın AB olduğunu bilen Türklerin çoğunluğu oluşturması ile farklılık göstermiştir. Türklere sorulan, "Türkiye'de bulunan mültecilere AB tarafından yapılan maddi destekten (SUY) haberdar

mısınız?" sorusuna Türklerin %70'i evet demiştir. Suriyelilere ise bu sorunun karşılığı olarak, "Kızılay Kart ile aylık olarak maddi destek alıyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Suriyelilerin %88,8'i Kızılay Kart yardımı almadığını belirtmiştir. Yardım alamayan kişiler gerekli şartları sağlamadıklarını söylemişlerdir. Konu, uyrukların medeni durumlarına göre incelendiğinde, Türklerden Suriyelilere AB tarafından yapılan maddi yardımdan haberdar olanların ve Suriyelilerden Kızılay Kart ile maddi yardım alanların çoğunu evliler oluşturmaktadır. Çocuk sayısı değişkenine göre incelendiğinde ise, Kızılay Kart ile maddi yardım alan Suriyelilerin çoğunun 4 ve üzeri çocuk sahibi olanlardan oluştuğu görülmüştür. Kızılay Kart ile yardım alma şartında 4 ve üzeri çocuk sahibi olma durumu aranmasına rağmen, hiç çocuğu olmayan ya da 3 çocuğu olanların da Kızılay Kart ile yardım aldığı görülmüştür. Bu kişiler dul kişilerden oluşmaktadır. Hane geliri değişkenine göre incelendiğinde ise Suriyelilerden Kızılay Kart ile maddi destek alanlar çoğunlukla asgari ücretin altında gelire sahip olan kişilerdir.

Suriyelilere ek olarak sorulan Kızılay Kart ile aldıkları maddi desteğin yeterli olup olmamasına, Suriyelilerin %93,3'ü yetersiz demiştir. Cinsiyet ve çocuk sayısı değişkenlerine göre belirgin bir fark bulunamamıştır. Hane gelirine göre incelendiğinde ise, maddi yardımı yeterli bulmayanların büyük çoğunluğu, asgari ücretin altındaki gelir gruplarına sahip olan kişilerdir.

Suriyeli mülteciler için Türkiye ve AB tarafından maddi harcamalar yapılmaktadır. Katılımcılara bu harcamaları en fazla hangisinin yaptığı sorulmuştur. Türklerin %71,3'ü Türkiye cevabını verirken, Suriyelilerin %46,3'ü AB cevabını vermiştir. Türkler, Suriyelilere Türkiye bakıyor anlayışına sahipken, Suriyelilerin yarısına yakın bir kısmı 'bize yapılan harcamalar AB tarafından yapılıyor' anlayışına sahiptir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise her iki uyrukta da belirgin bir fark bulunamamıştır.

Kültürel Alan ve Uyum

Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelişi ile birlikte Türklerle bir arada yaşamaya başlamaları, sosyal ve kültürel alanlarda önemli etkilere neden olmuştur. Türklerin Türk kültürü, Suriyelilerin ise Arap kültürüne sahip olması nedeniyle, iki

kültür arasındaki farklılıkların bir arada yaşama noktasında sorunlar yarattığı düşüncesi ile katılımcılara Türklerin ve Suriyelilerin kültürlerinin benzerliğine yönelik düşünceleri sorulmuştur. Türklerin %71'i kültürlerin benzemediğini düşünürken, Suriyelilerin %55'i kültürlerin benzediğini düşünmektedir (p=,000). Türkler, Suriyelilerin kendilerine göre daha geri bir yaşam tarzını benimsedikleri iddiasıyla kültürel farklılıklardan söz etmiştir. Suriyeliler ise genelde gündelik hayat pratikleri ve özelde ise İslam yaşayışı çerçevesinde Türkler ile benzerlikler olduğunu belirtmişlerdir. Türkler kültürel farklılığı modern yaşam tarzı olarak gördükleri tek eşlilik, az çocuk sahibi olma, tüketim ve giyim alışkanlıkları gibi pratikler üzerinden açıklarken, Suriyeliler ortak dini inanç üzerinden açıklamaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından her iki uyrukta da belirgin fark bulunamamıştır. Kültürel özelliklerin benzediğini (p=,000) ve benzemediğini (p=,000) düşünen Türklerin ve Suriyelilerin yaş grubuna göre farklılaştığı görülmektedir. Eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde ise, kültürlerin benzemediğini düşünen Türklerin eğitim düzeyinin yüksek (lise, üniversite/yüksekokul) olduğu görülmektedir. Suriyelilerden eğitim düzeyi düşük (okur-yazar, ilköğretim) olanlar ise kültürlerin benzediğini düşünmektedir.

Suriyeli mülteciler ile Türklerin kültürleri arasındaki farklılık bir kültürleşme başlangıcına neden olmaktadır. Ancak henüz bir uyum ile sonuçlandığını söylemek mümkün değildir. Konu ile ilgili Türklere "Suriyeli mültecilerin, Türklerin kültürel özelliklerinde değişim-dönüşüme neden olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulurken, Suriyelilere "Türkiye'de yaşamak sizin kültürel özelliklerinizde değişim dönüşüme neden oldu mu?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %47'si, Suriyelilerin Türk kültüründe değişim-dönüşüme neden olmadığını söylemiştir. Suriyelilerin %56,8'i ise Türkiye'de yaşamanın kültürel özelliklerinde değişim-dönüşüme neden olmadığını, Suriye'deki yaşam tarzlarını Türkiye'de de sürdürmeye devam ettiklerini belirtmiştir. Türklerin, "Türk kültürü köklü bir kültürdür değişmez" ve "Suriyeliler geldikten sonra evliliklere kadar dâhil olmaya başladılar, Arap kültürü yayılmaya başlıyor" şeklinde iki farklı düşünceye sahip oldukları anlaşılmıştır. Konu, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyetlerine göre incelendiğine farklılaşma görülmezken, yaş ve eğitim durumlarına göre incelendiğinde Türklerin ve Suriyelilerin yaş gruplarında ve eğitim düzeylerinde farklılaştığı görülmektedir.

Kültürün önemli bir parçasını oluşturan din, Türkler ve Suriyelilerin ortak dini inanca sahip oldukları düşüncesi ile araştırılmıştır. Katılımcıların tamamının Müslüman olduğu anlaşılmıştır. Katılımcılara Türklerin ve Suriyelilerin dini inanç ve değerlerinin uyumlu olup olmadığı sorulmuştur. Türklerin %47,8'i, Suriyelilerin ise %84'ü uyumlu olduğunu söylemiştir. Ancak Türklerde, uyumlu olmadığını belirtenlerin oranı da az değildir (%40). Bu kişiler, "Suriyelilerin Müslüman olmadıklarını, İslam dinini dinin gerekliliklerine göre değil de Arap kültürüne göre yaşadıklarını'' düşünmektedirler. Konuya yönelik düşünceler, uyrukların cinsiyetlerine göre incelendiğinde, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet açısından farklılaşmadığı görülmektedir. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise, Türklerin ve Suriyelilerin, kültürel özelliklerin benzediğine yönelik düşüncede farklılaştığı görülürken, benzemediğine yönelik düşüncede farklılaşmadıkları görülmektedir.

Türklerin ve Suriyelilerin bir arada yaşamaktan memnun olma durumları ile dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu düşünme arasında ilişki olduğu düşünülmektedir. Buna göre Türklerden Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan memnun olmayanlar, aynı zamanda dini inanç ve değerlerin uyumlu olmadığını düşünen kişilerdir. Bu durum, farklı milletten olma ve kültür farkı ile ilişkili olabilir. Suriyelilerde ise tam tersi şekilde bir arada yaşamaktan memnun olanlar, dini inanç ve değerlerin uyumlu olduğunu düşünenlerdir.

Kültür ve dinin birbirleri üzerinde etkili olması, bu iki unsurun yaşama biçimlerini de şekillendirmektedir. Örneğin Arap kültürüne sahip olan Suriyeliler ve Türk kültürüne sahip olan Türkler, İslam dinini yaşama biçimlerinde farklılaşabilmektedirler. Türklere Suriyelilerin, Suriyelilere ise Türklerin, İslam dinini farklı yaşayıp yaşamadığı sorulmuştur. Türklerin %46,3'ü, Suriyelilerin ise %63,5'i farklı yaşanmadığını söylemiştir. İslam'ın bir bütün olarak değiştirilemez şekilde yaşanması gerektiği düşüncesi hâkimdir. Ancak Türklerden İslam dinini Suriyelilerin farklı yaşadığını düşünenler bu durumu Arap kültürü ile ilişkilendirirken, Suriyelilerden Türklerin İslam dinini farklı yaşadığını düşünenlerin Batı kültürü ile ilişkilendirdiği gözlemlenmiştir.

Türklerin %65,3'ü, Suriyelilerin ise %81,8'i İslam dinini, İslam'ın gerekliliklerine uygun olarak yaşadıklarını belirtmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre

incelendiğinde, dini inançlarını inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşamadığını belirten Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Yaş grubuna göre bakıldığında, dini inançlarını inancın gerekliliklerine uygun olarak yaşadığını belirten Türklerin ve Suriyelilerin farklılık gösterdiği görülmektedir. Türklerde ve Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, dini inancı gerektiği gibi yaşama oranında artış görülememiştir.

Türklerin ve Suriyelilerin birbirlerine yakın hissetme düzeyleri de araştırılmıştır. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk oluşturan cevaptan başlayarak sıralandığında; hiç yakın değil, yakın, yakın değil, ne yakın ne uzak, çok yakın şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar sıralandığında ise; çok yakın, yakın, yakın değil ne yakın ne uzak, hiç yakın değil şeklindedir. Türkler Suriyelileri kendilerine hiç yakın hissetmediğini belirtirken, Suriyeliler Türkleri kendilerine çok yakın hissettiklerini belirtmişlerdir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde ise Türklerde (p=,002) (kadın-erkek) ve Suriyelilerde (p=,011) (kadın-erkek) farklılaşma görülmektedir.

Toplumların sahip oldukları etnik/ulusal ve dini kimlikleri, onların kültürlerini, yaşam biçimlerini şekillendiren ögelerdendir. Bu kimlikler, onları diğer toplumlardan farklı kılan özelliklerdendir. Konu ile ilgili, Türklerin ve Suriyelilerin sahip oldukları etnik/ulusal ve dini kimliklerine yönelik birbirlerine bakış açıları merak edilmiştir. Buna göre Türklerin %62'si, sahip oluğu etnik/ulusal ve dini kimliklerinin Suriyelilere bakış açısını etkilemediğini belirtmiştir. Suriyelilerin ise %73,8'i, bu kimliklerin, Türklere yönelik bakış açılarını etkilediğini ifade etmiştir. Türkler ırkçılık, ayrımcılık yapılmaması gerektiğini düşünürken, Suriyeliler aynı dine mensup olma açısından birlik hissettiklerini belirtmişlerdir. Suriyelilerin olumsuz yöndeki düşüncesi, Türklerin Arap/Suriyeli olmaması ile ilişkilidir. Türklerin olumsuz yöndeki düşüncesi ise, Suriyelilerin Türk olmaması ve Suriyelileri gerçek birer Müslüman olarak görmeme ile ilişkilidir.

Kültürün önemli parçalarından birini de yemek ve kılık/kıyafet kültürü oluşturmaktadır. Türk ve Arap kültürünün farklı olması nedeniyle, yemek kültürünü ve kılık /kıyafet tarzını Türklerin ve Suriyelilerin karşılıklı olarak nasıl yorumladığı merak edilmiştir. Buna göre Türklerin %57'si, Suriyelilerin yemek kültürü hakkında

bir fikri olmadığını belirtmiştir. %34,3'ü ise, Suriyelilerin yemek kültürü hakkında bilgisi olmasına rağmen, örneğin Suriyelilerin yemeklerini tatmış ve onların yemek yeme kültürü hakkında deneyimi olanlar, beğenmediklerini belirtmişlerdir. Beğenmeme nedenlerini ise; 'çok yağlı, çok baharatlı, yağlı yemekleri dahi elle yiyorlar' şeklindedir. Suriyeliler ise, Türklerin aksine (%72,3), Türklerin yemek kültürünü beğenmektedir. Bu durum; Suriyeliler Türklerin sosyal hayatlarında yer alırken, Türklerin Suriyelilerin sosyal hayatlarında yer almaması ile ilişkili olabilir. Örneğin Suriyeliler Türk yemekleri ile sosyal hayatta fazlaca karşılaşmaktadır. Ancak Türkler, Suriyelilerin kendilerine ait oluşturdukları yaşam alanı içerisinde neredeyse hiç yer almamaktadır. Bu durum, yemek kültürü hakkında bilgi sahibi olmak açısından fırsat eşitliği sağlamamaktadır.

Türklerde ve Suriyelilerde kılık/kıyafet kültürünün farklı olduğu varsayımı ile Suriyeli katılımcılara; "Türkiye'deki kılık kıyafet kültürünü kendinize yakın buluyor musunuz?" sorusu sorulmuş ve Suriyelilerin %65,5'inin yakın bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Suriyeliler, genel olarak Türkler ile benzer kıyafetler giydiklerini ancak Suriyeli yaşlıların özellikle yaşlı erkeklerin, kendi kültürlerine ait kıyafetler giymeye devam ettiklerini belirtmişlerdir. Benzerlik olarak, Türk kadınlarının bazılarının, Suriyeli kadınların ise tamamına yakınının tesettürlü giyindiğini eklemişlerdir. Suriyelilerin bir kısmı ise (%30), kılık/kıyafet tarzının benzemediğini çünkü Türk kadınlarının Batı kültürüne benzer şekilde giyindiğini, tesettürlü olan kadınların ise İslam'a uygun tesettürü benimsemediklerini ifade etmişlerdir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde ise, Suriyelilerin, Türkiye'deki kılık kıyafet tarzını kendine yakın bulanların çoğu erkeklerdir. Bu durum, belirtildiği gibi tesettür konusu ile ilişkilidir. Yaş grubu değişkenine göre incelendiğinde ise, belirgin bir farklılık (p=,000) olmakla birlikte, kılık/kıyafet tarzını kendine yakın hissedenlerin çoğu (%35,1) 18-25 yaş grubundakilerdir. Yaş düzeyi arttıkça, yakın bulma oranında azalma görülmektedir. Kılık/kıyafet tarzını gençlerin kendine daha yakın bulması ise, çoğunun Türkiye'de büyümesi ile ilişkili olabilir.

Suriyelilere sorulan sorunun karşılığı olarak Türklere; "Suriyeli mültecilerin yerel kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giyiyor olmalarından rahatsız oluyor musunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %50,2'si rahatsız olmadığını belirtirken, %41,5'i rahatsız olduğunu belirtmiştir. Rahatsız olmadığını belirten Türkler,

Suriyelilerin giderek Türklere benzediğini belirtmişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde belirgin bir farklılık bulunmuş (p=,000), yaş değişkenine göre incelendiğinde ise belirgin bir fark bulunamamıştır (p=,407).

Suriyelilerin Türkiye'de geçirdikleri 11 yıl, sosyal ilişkilerin artmasını sağlamış ve Türklerin ve Suriyelilerin evlenmeleri, son zamanlarda gündeme gelen bir mesele olmuştur. Konu ile ilgili, Türklerin ve Suriyelilerin birbirleri ile evlenmelerini doğru bulup bulmadıkları araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Türklerin bu evlilikleri doğru bulmadığı (%69), Suriyelilerin ise doğru bulduğu (%63,2) görülmüştür. Cinsiyete göre incelendiğinde ise; Türklerin ve Suriyelilerin farklılık göstermediği görülmektedir. Yaş grubu değişkenine göre incelendiğinde ise; Türklerin ve Suriyelilerin yaş gruplarına göre farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Ancak Suriyelilerde yaş düzeyi arttıkça, Türkler ile evlenmeyi doğru bulma oranında azalma görülmektedir. Türk gençleri Suriyeliler ile evliliği doğru bulmama nedeni olarak etnik ve kültürel farklılığı göstermektedir. Suriyeli gençler ise Türkler ile evlenilmesini doğru bulmasının nedeni olarak, ortak dini inancı göstermektedir. Medeni durum değişkenine göre incelendiğinde ise; Türklerde Suriyeliler ile evlenmeyi doğru bulmayanların çoğu evli olanlar, Suriyelilerde ise Türkler ile evlenmeyi doğru bulmayanların çoğu yine evli olanlardır.

Konunun daha detaylı anlaşılabilmesi amacıyla katılımcılara Türklerin ve Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulma nedenleri sorulmuştur. Türklerin (%31) verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; ırkçılık yapılmamalı, Müslümanlık önemli, daha masrafsız, kadınları sadık, anlaşmak mümkün şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar sıralandığında ise; Müslümanlık önemli, ırkçılık yapılmamalı, evlenenler var mutlular, anlaşmak mümkün, Türk ile evliyim mutluyum şeklindedir. Suriyelilerin %2,8'i Türk ile evli olduğunu belirtmiştir. Türk ile evli olduğunu belirtenlerin tamamı Suriyeli kadınlardır. Bunlara ek olarak, katılımcılara Türklerin ve Suriyelilerin evlenmelerini doğru bulmama nedenleri de sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; farklıyız, soylar karışmamalı, vatandaşlık için evleniyorlar, aileye önem vermiyorlar, kalıcı olurlar şeklindedir. Suriyelilerin cevapları sıralandığında ise; soylar karışmamalı, Türkler Arapça öğrenmezler, farklıyız, Türkler rahat davranıyorlar, Türkler otoriter, düğünleri

masraflı şeklindedir. Genel olarak bakıldığında Türkler ve Suriyeliler farklı milletlerden biri ile evliliği doğru bulmamaktadır.

Konunun detaylı anlaşılabilmesi amacıyla yukarıdaki soruya ek olarak, katılımcılara çocuklarının karşı uyruk ile evlenmesi durumunda bunu nasıl karşılayacakları sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; izin vermem, karışmam, Müslümansa izin veririm, gönülsüz evet derim, kızıma izin vermem, izin veririm şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar sıralandığında ise; Müslümansa izin veririm, izin vermem, izin veririm, karışmam, kızıma izin vermem şeklindedir. Bir önceki paragrafta tartışılan Türklerin çoğunun Suriyeliler ile evliliği doğru bulmaması durumu, kendi çocuklarının bir Suriyeli ile evlenmesini istememe durumu ile örtüşmektedir. Ancak Suriyelilerin %63,2'sinin Türkler ile evliliği doğru bulması durumu, kendi çocuklarına indirgenerek sorulduğunda %36,3 oranıyla izin vermem dedikleri görülmüştür. Ayrıca %52,8'i ise Müslümansa izin veririm şartını koşmuştur.

Suriyelilerin Türkiye'ye ilk geldikleri günden bugüne dek Suriyelilere yapılan maddi yardımlar devam etmiştir. Dayanışma kültürünün bir parçası olan bu maddi yardımlar, Türklerin Suriyelilere yardım edip etmediği, Suriyelilerin ise Türk komşularından maddi yardım alıp almadığı açısından araştırılmıştır. Buna göre Türklerin %71,8'i Suriyelilere maddi bir yardım yapmamıştır. Suriyelilerin %51,7'si ise Türk komşularından maddi yardım almıştır. Türklerden Suriyelilere maddi yardım yapanlar, bu yardımları ayni ya da nakdi şekillerde yapmıştır. Suriyeliler, Türkiye'ye taşındıkları ilk zamanlar, Türk komşularından çok fazla yardım aldıklarını ancak bu yardımların son zamanlarda neredeyse yok denecek kadar aza indiğini söylemişlerdir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Hane geliri değişkenine göre incelendiğinde ise; uyruklarda belirgin bir fark bulunmakla birlikte, Türklerden maddi yardım yaptığını belirtenler, çoğunlukla maddi durumu iyi olanlardır. Türk komşularından maddi yardım alan Suriyelilerin geneli ise asgari ücretin altında bir gelire sahiptir.

Türkiye'nin dünya genelinde en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke olması, Suriyelilerin göç etmek için diğer ülkeler yerine Türkiye'yi seçmelerinin

nedenini önemli hale getirmektedir. Dolayısıyla Suriyelilerin Türkiye'yi seçme nedenlerinin ne olduğu araştırılmıştır. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluğa sahip olandan başlayarak sıralandığında; mecburiyet, sınır komşusu olması, din kardeşliği, diğer (başka ülkelerin kabul etmemesi, Türkiye'ye girişin kolay olması), ekonomik şartlar, benzer kültürler şeklindedir. Suriyelilerin cevapları sıralandığında ise; din kardeşliği, mecburiyet, sınır komşusu olması, benzer kültürler, ekonomik şartlar, diğer (başka ülkelerin kabul etmemesi, Türkiye'ye girişin kolay olması) şeklindedir. Suriyelilerin diğer ülkeler yerine Türkiye'ye göç etmelerinin nedenleri arasında yer alan benzer kültürler cevabının oranının düşük olması (%6,5), daha öncesinde tartışılan Suriyelilerin %55'inin Türkler ile benzer kültüre sahip olduğu düşüncesi ile örtüşmemektedir. Suriyelilerin çoğu, Türkler ile benzer kültürlere sahip olduğunu düşünmesine rağmen, Türkiye'ye gelişlerinin ana nedeni, kültürün bir parçası olarak düşünebileceğimiz ortak dini inançla sınırlı kalmaktadır.

Evlilik kurumu, toplumların sahip oldukları kültürler ile doğrudan ilişkilidir. Türk kültürü ve Suriyelilerin kültürünün farklılığı evlilik kurumunda da görülmektedir. Suriyeli erkeklerin Arap kültürü doğrultusunda çok eşli evlilik yapması, Türk kültüründe yeri olmayan bir durumdur. Türklerde de istisnai olarak çok eşli evlilik görülmesine rağmen yaygın bir durum değildir. Dolayısıyla Türklerin çok eşli evliliği normal bulma durumu, Suriyelilerin ise Türkiye'de çok eşli evliliğin normal karşılandığına yönelik düşünceleri araştırılmıştır. Türklerin %87,8'i çok eşli evliliği normal bulmazken, Suriyelilerin %66'sı da Türkiye'de çok eşli evliliğin normal karşılanmadığını belirtmiştir. Suriyelilerin çoğunun çok eşli evliliği normal karşıladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Suriyeli katılımcılar arasında çok eşli evliliğe sahip olanların bulunması, bu durumu normal olarak karşılama nedenlerini daha iyi anlama fırsatı vermiştir. Suriyeliler çok eşli evliliği İslam ile ilişkilendirmekte, çok çocuk sahibi olmanın İslam'ın yaygınlaşmasını sağlayacağını düşünmektedirler. Ayrıca Suriyeli katılımcıların özellikle kadınların çocuk yaşta evlilik yapmaları dikkat çekici bir detaydır. Buna ek olarak Suriyelilerden çok eşli evliliği doğru bulmayanların çoğunun gençler olduğu, bu durumun geçmişte kaldığını belirttikleri gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise Türklerde çok eşli evliliği doğru bulanlar (çok eşli evliliği doğru bulduğunu ifade eden toplam 43 kişi üzerinden erkeklerin oranına bakıldığında; %79,1) ve Suriyelilerde çok eşli evliliğin

Türkiye'de normal karşılandığını düşünenler erkeklerdir. Yaş değişkenine göre incelendiğinde ise; Türklerin çok eşli evliliği doğru bulmama ve Suriyelilerin çok eşli evliliğin Türkiye'de normal karşılandığını düşünmeme durumunda (verilen hayır cevabında) Türklerin ve Suriyelilerin yaş gruplarına göre farklılaştığı görülmektedir. Medeni durum değişkenine göre incelendiğinde ise Türklerde çok eşli evliliği doğru bulanlar (%62,8) ve Suriyelilerde çok eşli evliliğin Türkiye'de normal karşılandığını düşünenler (%75) evli olanlardır.

Türklerin ve Suriyelilerin bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte, uyum içerisinde yaşamaları bu sürecin sağlıklı yönetilmesi açısından önemli görülmüştür. Bir arada uyum içerisinde yaşamanın önündeki engellerden biri, Türklerin ve Suriyelilerin karşılıklı olarak rahatsızlık duyduğu tutum ve davranışlardır. Buna göre Türklerin Suriyelilerden rahatsızlık duyduğu durumlar en fazla yoğunluğa sahip olandan başlayarak sıralandığında; rahatsızlık veriyorlar, Türkiye'yi sahipleniyorlar, ülkelerine dönmek istemiyorlar, rahatsız olduğum durum yok, nankörler, kültürlerini yaymaya çalışıyorlar, menfaatçiler şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar sıralandığında ise; rahatsız olduğum durum yok, ırkçılık, gitmemizi istiyorlar, önyargı, yardım etmiyorlar, ucuz işgücü olarak görüyorlar şeklindedir. Genel olarak bakıldığında Suriyeliler Türklerden olumsuz yönde bir davranış/tutum ile karşılaşmadığını belirtirken, Türkler Suriyelilerin rahatsızlık verdiğini (kavga gürültü/dilencilik) belirtmiştir.

Suriyelilerin Türkiye'de geçirdikleri 11 yılın sonunda, Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurmaları durumunu ön plana çıkarmaktadır. Türklerin %62,5'i Suriyelilerin Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uyduramadığını belirtirken, Suriyelilerin %66,8'i Türkiye'deki yaşam koşullarına ayak uydurduklarını belirtmiştir. Türkler Suriyelilerin kendilerine ait bir yaşam alanı oluşturduğunu, zorunlu olmadıkça bu yaşam alanı dışına çıkmadığını, yeniliklere açık olmadıklarını, dolayısıyla uyum sağlamalarının zor olduğunu belirtmiştir. Suriyeliler, Türkiye'deki yaşama uyum sağlayabilmeleri için, sosyal hayata katılımlarının daha fazla teşvik edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise uyruklar arasında cinsiyete göre belirgin bir fark bulunamamıştır. Yaş grubu değişkenine göre incelendiğinde ise; Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki yaşama ayak uydurabildikleri (p=,000) ve ayak uyduramadıkları (p=,000) düşüncelerinde

Türklerin ve Suriyelilerin yaş gruplarına göre farklılaştığı görülmektedir. Suriyelilerin yaş düzeyi arttıkça Türkiye'deki yaşama ayak uydurma oranında azalma görülmektedir.

Türk ve Arap kültürünün birbirinden farklı olması beraberinde kültürel çatışmayı da getirmektedir. Türklerin Suriyeliler ile kültürlerinin benzemediğini ve Suriyelilerin tam tersi şekilde kültürel bir benzerliğin olduğunu düşünmesi, kültürel bir çatışmanın yaşanıp yaşanmadığını da sorgulamayı gerektirmektedir. Buna göre Türklerin %53'ü, Suriyelilerin ise %79,8'i kültürel çatışma yaşanmadığını belirtmiştir. Daha öncesinde Türklerin %72'sinin Suriyeliler ile kültürel benzerlik olmadığını belirtmesi ile Suriyelilerle kültürel bir çatışma yaşanmadığını belirtmeleri örtüşmemektedir. Bu durum, daha önce de belirtildiği gibi Suriyelilerin kendilerine ait bir yaşam alanı oluşturması nedeniyle, kültürel bir çatışma yaşama durumunu minimuma indirmesi ile ilgili olabilir. Türklerden Suriyeliler ile kültürel çatışma yaşama nedenleri (%30) ise, genel olarak Suriyelilerin Arapça konuşması, Arapça müzik dinlemesi ve giyim/kuşam tarzlarıdır. Suriyelilerden Türkler ile kültürel çatışma yaşayanlar ise (%11,3) bu çatışmaların genellikle Arapça konuşmaları üzerine yaşandığını belirtmiştir. Türklerden kültürel özelliklerin benzemediğini düşüneneler, Suriyeliler ile kültürel çatışma yaşayan kişilerdir (%93,3). Suriyelilerden Türkler ile kültürel özelliklerin benzediğini düşünenler ise Türkler ile kültürel çatışma yaşamayanlardır (%75,6). Kültürel çatışma yaşanması durumu cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kültürel çatışma yaşayanların çoğu her iki uyrukta da erkeklerdir. Bu durum, sosyal ortamlarda, örneğin çalışma hayatında Türk ve Suriyeli erkeklerin bir arada daha fazla bulunması ile ilişkili olabilir. Yaş değişkenine göre incelendiğinde ise; kültürel çatışma yaşanmadığının belirtildiği durumda, Türklerin ve Suriyelilerin yaş grubu açısından farklılaştığı görülmektedir. Eğitim düzeyi değişkenine göre ise, Suriyeliler ile kültürel çatışma yaşayan Türklerin çoğu eğitim düzeyi yüksek olanlardır (lise %36,7, Üniversite/yüksekokul %34,2). Suriyelilerde kültürel çatışma yaşayanlar ise ilköğretim mezunlarıdır. Dolayısıyla eğitim düzeyi, kültürel çatışma üzerinde etkili bir faktördür.

Kültürün önemli bir parçası olan gelenek/görenekler, toplumları diğer toplumlardan ayıran temel özelliklerdendir. Dolayısıyla Türk kültürü ve Arap kültüründe yer alan gelenek/görenekler, Türkleri ve Suriyelileri birbirinden

farklılaştıran özellik olması nedeniyle, katılımcılara gelenek/göreneklerine bağlı olup olmadıkları sorulmuştur. Türkler (%73,5) ve Suriyeliler (%78,5) çoğunlukla ve birbirine yakın oranlarda gelenek/göreneklerine bağlıdırlar. Türkler ve Suriyelilerde oran olarak az bir fark olmasına rağmen, Suriyelilerin Türklere göre gelenek/göreneklerine daha bağlı olmaları, daha önceki tablolarda bahsedilen "başka ülkede yaşıyor olma" gerçekliğinden kaynaklanan duygu yoğunluğu çerçevesinde kendi kültürlerine, yaşam tarzlarına daha fazla sahip çıkma gereksinimi duymaları ile ilgili olabilir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise; gelenek-göreneklere bağlı olmama durumunda, Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Yaş değişkenine göre incelendiğinde ise gelenek-göreneklere bağlı olma durumunda, Türklerin ve Suriyelilerin yaş grubuna göre farklılaştığı görülmektedir. Her iki uyrukta da yaş düzeyi arttıkça gelenek/göreneklere bağlı olma oranında artış görülmemektedir. Gelenek göreneklerine bağlı olmayan Türkler ve Suriyelilerin çoğu ise 18-25 yaş grubundakilerdir. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise; gelenek göreneklere bağlı olma durumunda (p=,000) ve bağlı olmama durumunda (p=,000) Türklerin ve Suriyelilerin eğitim durumlarına göre farklılaştığı görülmektedir. Türklerde gelenek/göreneklerine bağlı olanların geneli lise mezunu, Suriyelilerde bağlı olanların geneli ise ilköğretim mezunudur.

Suriyelilerin 11 yıldır Türkiye'de yaşaması ve bu sürecin ne zaman sona ereceğinin belirsiz olması, gelecekte de bir arada yaşamanın mümkün olup olmadığını sorgulamayı gerektirmektedir. Buna göre Türklerin %80'i, Suriyeliler ile gelecekte bir arada yaşamak istemezken, Suriyelilerin %66,3'ü Türkler ile gelecekte de bir arada yaşamayı istemektedir. Konu cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, gelecekte bir arada yaşamak istemediğini (verilen hayır cevabında) (p=,020) belirten Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Konu yaş grubuna göre incelendiğinde ise; gelecekte bir arada yaşamak istediğini (p=,000) ve istemediğini (p=,000) belirten Türklerin ve Suriyelilerin yaş gruplarına göre farklılaştığı görülmektedir. Konu, eğitim değişkenine göre incelendiğinde ise, her iki uyrukta da belirgin bir fark bulunmasının yanı sıra, gelecekte de Suriyeliler ile bir arada yaşamak istemeyen Türklerin çoğu lise mezunlarıdır. Gelecekte Türkler ile bir arada yaşamak isteyen Suriyeliler ise ilköğretim mezunlarıdır.

Suriyelilerin Türkiye'de Türkler ile bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte Suriyelilerin uyum sağlaması amacıyla çok sayıda proje yürütülmüştür. Türklerin %39'u bu projeleri desteklerken Suriyelilerin uyum sağlamasının Türk halkının aleyhine olacağını belirtmişlerdir. Bu projeleri desteklemeyen Türkler ise (%35), Suriyelilerin buradaki yaşama alışıp kalıcı olmalarını istemeyenlerdir. Suriyelilere bu projelere yönelik memnuniyetleri sorulduğunda ise %46,5'inin memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Memnun olduğunu belirten katılımcıların, dil, meslek (örneğin duvarcılık) bilgisayar öğrenme, pastacılık kursu gibi kurslara katıldıklarını ve bu kursların sosyal hayata katılmaları konusunda oldukça etkili olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ancak, saha araştırmaları sırasında Suriyeli katılımcıların çoğunun ortak olarak kullandıkları ifadelerden hareketle, ön plana çıkanın 'dil öğrenme' olduğu görülmüştür. Suriyelilerden %53,3'ünün ise bu projeler hakkında bilgisi olmadığı anlaşılmıştır. Konu, cinsiyet değişkenlerine göre incelendiğinde ise Türklerin ve Suriyelilerin farklılık göstermediği görülmektedir. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise, Türklerin ve Suriyelilerin verdikleri bütün cevaplarda (evet, hayır, fikrim yok) yaş grubuna göre farklılaştığı görülmektedir. Bu projelerden memnun olan Suriyelilerin çoğunun gençler olduğu, yaş düzeyi arttıkça proje memnuniyeti oranında azalma olduğu görülmektedir.

Araştırmanın Ankara'da yapılması, Suriyelilerin Ankara'da yaşama nedenlerinin ne olduğunu sorgulamayı da gerektirmektedir. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk olandan başlayarak sıralandığında; istihdam fazla, fikrim yok, akrabaları burada, sağlık imkânları iyi, eğitim imkânları iyi şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk olandan başlayarak sıralandığında ise; akrabalar burada, istihdam fazla, fikrim yok, eğitim imkânları iyi, sağlık imkânları iyi şeklindedir.

Suriyeli mültecilerin izinsiz/kayıt dışı şekilde yaşamaları, Türkler açısından uyum içerisinde yaşamanın önündeki engellerden biridir. Ankara/Altındağ'da Suriyeli bir mültecinin Türk gencini bıçaklayarak öldürmesi üzerine yaşanan ayaklanma, İç İşleri Bakanlığı nezdinde yabancı nüfusu fazla olan il, ilçe ve mahalle kapsamında yabancı oturumuna kapatılması kararının alınmasını etkileyen olay olmuştur. Bu olay sonrasında araştırma sahasındaki yoğun Suriyeli nüfustan gönüllü olanlar ve kimliği/kaydı olmadan yaşayanlar çevre mahallelere taşınmaya

başlamıştır. Ancak saha araştırmaları sırasında yapılan gözlemlere göre bölgedeki Suriyeli nüfus, yoğunluğunu korumaya devam etmektedir. Ayrıca taşınan Suriyelilerin yerine yeni Suriyelilerin geldiği de gözlemlenmiştir. Konu ile ilgili katılımcılara "Suriyeli mülteciler, İç İşleri Bakanlığının belirlediği illerde yaşamak zorunda. Bu kuralı çiğneyerek başka illere göç edip, izinsiz-kayıt dışı şekilde yaşamaya çalışan mültecileri nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; uyum sağlayamama, ekonomik şartlar, diğer (denetim olmaması, mültecilerin tolere edilmesi), istihdam olanakları, akrabalık ilişkileri, sağlık sorunları şeklindedir. Genel olarak bakıldığında Türkler, Suriyelilerin yaşadıkları yerlere uyum sağlayamamaları nedeniyle yabancı iznine kapalı olan ya da kayıtlı oldukları yerlerden taşınarak başka yerde, kaydını aldırmadan yaşadıklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin verdikleri cevaplar da en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; ekonomik şartlar, istihdam olanakları, uyum sağlayamama, akrabalık ilişkileri, sağlık sorunları şeklindedir. Sağlık sorunu cevabını veren Suriyelilerin, herhangi bir sağlık sorunu yaşadıklarında, başka ilde tedavi olmanın kaçak/izinsiz olarak değerlendirileceğini düşündükleri gözlemlenmiştir. Ancak başka ilde tedaviye yönelik hastanelerin yaptığı sevklerin, bu anlamda sorun yaratmadığı araştırma sürecinde tespit edilmiştir.

Suriyeli mültecilerin kentsel dönüşüm gerektiren yerlerde, güvenli olmayan yıkık, köhne yerlerde ya da boş arazilerde çadır kurarak yaşamaya çalışmaları, mültecilerin buralardan tahliye edilmelerine neden olmaktadır. Suriyelilerin Çankaya'da boş bir arazide çadırda yaşarken tahliye edilmeleri bu duruma bir örnektir. Dolayısıyla Suriyelilerin kayıt dışı şekilde yaşadıkları yerlerden çıkarılmaları ya da tahliye edilmelerinin Türkler ve Suriyeliler açısından nasıl değerlendirildiği merak edilmiştir. Katılımcılara; "Suriyeli mülteciler, kayıt dışı şekilde yaşadıkları yerlerin tespiti durumunda, buralardan çıkarılmaktadırlar. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Türklerin %57,5'i Türkiye denetiminde haklı doğru buluyorum, %31,3'ü kaçak şekilde yaşamaları mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor, %7,5'i gidecek yer yok tolerans gösterilmeli yanlış buluyorum, %3,8'i diğer (Suriyeli mültecilerin olumsuz eylemlerinin göz ardı edilmesi nedeniyle, yapılan yeni denetimlerin bir etkisi

olmayacağını düşünme) şeklindeki düşüncelere sahiptir. Suriyelilerin ise %53,8'i gidecek yer yok tolerans gösterilmeli yanlış buluyorum, %26,5'i Türkiye denetiminde haklı doğru buluyorum, %16,8'i kaçak şekilde yaşanması mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor, diğer (mülteci olduğumuz için yardım edilmiyor) şeklinde düşünmektedir. Türkler, Suriyeliler üzerindeki denetimi doğru bulurken, Suriyeliler yaşadıkları yerlere müdahale edilmemesi gerektiğini düşünmektedir.

Suriyeli mültecilerin göç için tercih edecekleri bölgede Suriyelilerin de yaşıyor olması, Suriyelilerin tercih ettikleri bir durumdur. Dolayısıyla bu tercih, Suriyelilerin topluluk halinde bir arada yaşamasına neden olmaktadır. Bu durumun nedeninin ne olduğu araştırılmıştır. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösteren seçeneklerden başlayarak sıralandığında; kendi aralarında örgütleşme, kültürel birlik, bir arada olma ihtiyacı, dil sorunu, dışarıya karşı korunma, diğer (Türkler onlarla bir arada yaşamak istemiyor) şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar ise; bir arada olma ihtiyacı, dil sorunu, kültürel birlik, dışarıya karşı korunma, diğer (dışlanma korkusu) şeklindedir.

Suriyeli mültecilerin Türkler ile bir arada uyum içerisinde yaşayabilmeleri için çok sayıda STK vb. kuruluşlar Suriyelilere maddi yardımlarda bulunmuşlardır. Suriyelilere STK vb. yerlerden maddi destek alıyor musunuz sorusu sorulmuş ve %95 oranı ile 'hayır' cevabı alınmıştır. Ancak şu anda yardım almadığını belirten Suriyeliler, daha öncesinde yardım kuruluşlarından ayni yardımlar aldıklarını, belediye tarafından ekmek vb. temel gıda yardımlarının yapıldığını ancak bu yardımların artık yapılmadığını belirttikleri tespit edilmiştir. STK vb. yerlerden yardım aldığını belirten %5'lik kesimde bulunan Suriyelilerin aldıkları maddi yardımları mutfak masraflarına, kira giderine, giyime harcadıkları, %10'unun ise (2 kişi) ayni yardım aldığı (gıda, kıyafet, kırtasiye) anlaşılmıştır. Türklere ise Suriyelilere sorulan sorunun karşılığı olarak, Suriyeli mültecilerin STK vb. yerlerden maddi destek almasını doğru bulup bulmadıkları sorulmuştur. Türklerin %64,3'ü doğru bulmadığını belirtmiştir. Detaylı olarak doğru bulmama nedenleri sorulduğunda ise yoğunluk sırasına göre; öncelik olmamalılar, kalıcı olurlar, ihtiyaçları yok, alışıyorlar, hak etmiyorlar, güçleniyorlar şeklinde cevaplar alınmıştır.

Suriyeli mültecilerin Türkiye'de kalma sürelerinin uzaması ile birlikte daha önce de söz edildiği gibi vatandaşlık meselesi gündeme gelmiştir. Konu ile ilgili Suriyelilere, Türk vatandaşlığı ile mülteci olma arasında avantajlı olanın hangisi olduğu sorulmuştur. Suriyelilerin %79,3'ü Türk vatandaşı olmanın daha avantajlı olduğunu belirtmiştir. Çünkü Suriyeliler, Türk vatandaşı olarak ülkelerine gönderilme korkusu yaşamayacaklarını, çocuklarının geleceğinin garanti altına alınacağını, dışlanmayacaklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin %2,5'i ise Suriyeli olmanın dokunulmaz olmak anlamına geldiğini ileri sürerek, mülteci olarak kalmanın daha avantajlı olacağını belirttikleri gözlemlenmiştir. Türklerin %81,8'i ise Suriyeli mültecilere vatandaşlık verilmesini destekliyor musunuz sorusuna 'hayır' demiştir. Çünkü Türkler, Suriyelilerin Türkiye'ye bilinçli olarak demografik yapıyı bozmak amacıyla gönderildiklerini, onların Türkiye'de kalıcı olmasının Türk gençlerinin geleceğini ve güvenli ortamda yaşam sürme haklarının tehlikeye gireceğini düşünmektedir.

Vatandaşlık meselesi ile ilgili olarak, vatandaşlık alan ya da alacak olan Suriyelilerin yasalara uygun olarak yaşayıp yaşamayacaklarına yönelik düşünce Türkler ve Suriyeliler çerçevesinde araştırılmıştır. Türklerin %64'ü, Suriyelilerin devletin resmi dili olan Türkçeye, Türk bayrağına, İstiklal marşına saygı duymadıklarını, vatandaşlık almaları durumunda bu unsurların değişmesine yönelik çalışmalarda bulunacaklarını iddia etmişlerdir. Bunun yanı sıra vatandaşlık görevi olan vergi verme konusunda da yolsuzluklara başvuracaklarını belirtmişlerdir. Bu duruma ek olarak detaylı veri elde edebilmek amacıyla Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olma/olmak isteme nedenlerinin ne olduğu sorulmuştur. Buna göre Türklerin verdikleri cevaplar yoğunluk sırasına göre; Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması, Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak, Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması, diğer (ülkelerine dönmemek), ekonomik şartlar şeklindedir. Suriyelilerin verdikleri cevaplar yoğunluk sırasına göre; Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak, Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması, Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması, diğer (ülkelerine dönmemeyi garantilemek, mülteci kimliğinden sıyrılmak), ekonomik şartlar şeklindedir.

Türklerin %64'ünün Suriyelilerin yasalara uygun olarak yaşamayacaklarını düşünmesi, "Suriyeli mültecilerden Türk vatandaşı olmak isteyenlerin, ileride kendi dillerinde eğitim vs. isteyeceklerini düşünüyor musunuz?'' sorusunu gerekli kılmaktadır. Buna göre Türklerin %44,5'i evet cevabını vermiştir. Türkler, Suriyelilerin Türk vatandaşı olmaları halinde kendi dillerinde eğitim, kendi bayraklarını istedikleri yere asabilme özgürlüğü, Arapça tabelaların kaldırılmaması şeklinde taleplerde bulunacaklarını düşünmektedirler. Suriyelilerin %75'i ise aynı soruya 'hayır' cevabını vererek, Türkiye'deki mevcut düzene uyacaklarını belirtmişlerdir.

Medya/Sosyal Medya'da Suriyeliler

Suriye'deki iç karışıklık, Suriyelilerin Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlar ve bugüne kadar geçen süreç, medyada/sosyal medyada oldukça fazla yer edinmiştir. Günümüzde hala Suriyeli mülteciler meselesi medyada gündemini korumaktadır. Dolayısıyla medya/sosyal medya konusu araştırma açısından önemli görülmüştür. Katılımcılara konu ile ilgili ilk olarak sosyal medya kullanma durumları sorulmuştur. Türklerin %89,3'ü, Suriyelilerin ise %45'i sosyal medya kullanmaktadır. Sosyal medya kullanmayan Türklerin tuşlu telefon kullandıkları, Suriyelilerde ise tuşlu telefon kullananların yanı sıra telefonu olmayanların da bulunduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde sosyal medya kullanan Türklerin ve Suriyelilerin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Türklerde önemli bir farklılık bulunmazken, Suriyelilerde sosyal medya kullanan erkekler (%58,9) kadınlardan (%41,1) fazladır. Yaş grubuna göre incelendiğinde ise Türklerde sosyal medya kullananların çoğu 18-25 ve 26-33 yaş grubundakilerdir. Suriyelilerde ise 18-25 yaş grubundakilerdir. En fazla kullanılan sosyal medya; Türklerde ve Suriyelilerde en fazla yoğunluk gösteren cevaptan başlayarak sıralandığında; Instagram, Facebook ve Twitter şeklindedir. Suriyelilerin Instagram kullanma oranı Türklerden fazladır.

Medyada/sosyal medyada Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan haberler Suriyelilerin Türklerle bir arada uyum içerisinde yaşamalarını etkilediği için önemlidir. Yapılan bu haberlerin doğruluğuna inanma durumu araştırılmıştır. Türklerin %63,5'i bu haberlerin doğruluğuna inanırken, Suriyelilerin %36,8'i bu

konu hakkında bir fikri olmadığını, %34,8'i ise yapılan haberlerin doğruluğuna inandığını belirtmiştir. Yapılan bu haberlerin Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açısını etkileyip etkilemediği de araştırılmıştır. Türklerin %67,8'i yapılan haberlerde daha çok olumsuz haberleri baz alarak, Suriyelilere yönelik bakış açılarının da olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Suriyelilerin %56'sı ise Türkler gibi yapılan haberler arasından yine olumsuz haberleri ele alarak, Türklerin bu haberler doğrultusunda, Suriyelilere yönelik bakış açısını olumsuz yönde etkilediğini ancak bu durumu umursamadıklarını ifade etmişlerdir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde Türklerde ve Suriyelilerde önemli bir farklılık bulunmamaktadır.

Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla, katılımcılara; sosyal medyada/medyada yapılan olumsuz haberlerden nasıl etkilendikleri sorulmuştur. Türklerin verdikleri cevaplar en fazla yoğunluk gösterenden başlayarak sıralandığında; korku/tedirginlik, gelecek kaygısı, önyargı, etkilemiyor, gerginlik artıyor, sosyal ilişki kurmama, üzüntü şeklindedir. Suriyelilerin cevapları sıralandığında ise; etkilemiyor, korku/tedirginlik, önyargı, gerginlik artıyor, haber izlemek istememe, sosyal ilişki kurmama, gelecek kaygısı şeklindedir. Türkler Suriyelilerle ilgili olumsuz haberler nedeniyle en fazla korku/tedirginlik durumu yaşarken, Suriyelilerin çoğu bu haberlerden etkilenmediğini belirtmiştir.

2. Sonuç

Temel Varsayımların Değerlendirilmesi

Temel Hipotez 1: Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak Türkler ile Suriyeli mülteciler arasındaki sosyal, kültürel tutum ve ilişkiler Türkler açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminden Türk halkının memnun olma/olmama durumu Türklerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Türklerin %67,3'ü, cinsiyet, yaş, medeni hal, eğitim düzeyi, mesleki konumu ve gelir düzeyi fark etmeksizin, Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru yönetmediğini düşünmektedir. Türklere göre süreç yönetiminin doğru olmadığına yönelik değerlendirmelerin nedenlerinin en başında, kontrolsüz alım gelmektedir. Türklerin bu konuda verdikleri diğer cevaplar ise; kentlere alınmamalılardı, fazla tolerans gösterildi, dönmeleri için çaba yok, kendi vatandaşından önde tuttu, ekonomi Suriyeli mülteciler yüzünden bozuldu, Avrupa'ya gitmelerine izin verilmiyor, oy için vatandaşlık veriliyor, Avrupa para veriyor, Türkiye bakıyor şeklindedir. Görüldüğü üzere Türkler, süreç yönetimini Türkiye'nin aleyhine olarak yorumlamaktadır (T.69-p=,000) (T.70-74) (T.76). Türkler, Türkiye'nin Suriyelilerle ilgili süreç yönetiminin bir parçası olan sağlık alanıyla ilgili, Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda her imkânın sağlandığını düşünmektedir (T.159).

Türklerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özellikleri, Türklerin Suriyeli mülteciler ile olan komşuluk ilişkilerini etkilemektedir. Türklerin Suriyeli komşuları ile ilişkileri iyi değildir (%67,1). Çünkü Türkler Suriyeli komşuları ile ilişki kurmak istememektedir. Suriyeli komşuları ile ilişkileri iyi olanlar (%32,9) az değildir. Ancak bu ilişkilerin iyi olması; günaydın, iyi akşamlar gibi temel selamlaşmaların yapılması, Suriyelilerin kendilerine sorun çıkarmaması durumlarına indirgenmektedir. Dolayısıyla Türklerin Suriyeli komşuları ile ilişkilerinin iyi olması, komşuluk ilişkileri kurdukları için değil, Suriyeliler için yeterli gördükleri "selam verme/alma" ve Suriyelilerin yapmak zorunda olduklarını düşündükleri "sorun çıkarmama" sakin bir komşuluk ilişkisi sunmakta, yani iyi olarak nitelendirilen bir ilişki sağlamaktadır (T.93-100). Türklerin çoğunun Suriyeli komşusu bulunmaktadır. Türkler Suriyeli komşuları ile tartışma yaşamamaktadırlar. Buna karşılık tartışma yaşayan Türkler, Suriyelilerin kavga/gürültüleri, bir evde kalabalık olarak yaşamaları, bina, apartman gecekondu çevrelerine çöplerini atmaları, çocuklarına

bakmamaları nedeniyle tartışma yaşadıklarını belirtmişlerdir (T.103). Türkler verdikleri cevaplara ek olarak, Suriyeli komşu istemediklerini de belirtmişlerdir.

Türklerin, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminde uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulup/bulmaması ile bu politikanın kamu güvenliğini tehdit ettiğine yönelik düşünceleri arasında bir ilişki vardır. Türkler, Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulmamaktadır (T.45-49). Türkler açık kapı politikasının kamu sağlığını tehdit ettiğini düşünmekte (T.50) ancak, Suriyeliler Türkiye'ye geldikten sonra bazı hastalıkların yeniden görülmeye başlanması durumuyla ilgili, kendisinin ya da yakınından birinin bu hastalıklara yakalanmadığını belirtmiştir (T.202). Türkler, bu politikanın kamu sağlığını tehdit ettiğine yönelik düşüncelerine ek olarak, Türkiye'de bulunan Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu da düşünmektedirler (T.64-67). Açık kapı politikasını doğru bulma durumu ile Türkiye'de bulunan Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin varlığına yönelik düşünce çapraz tablo ile karşılaştırılmıştır. Buna göre açık kapı politikasını doğru bulmayanlar, Türkiye'deki Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişiler olduğunu düşünmektedirler (T.68). Türkler, Suriyeliler hakkında genel olarak "sorun çıkaran kişiler'' anlayışına sahiptir. Bu anlayış, Suriyeliler ile ilişki kurmalarını engellemektedir. Ancak bunun yanı sıra araştırma sırasında yapılan gözlemlere göre Türkler, Suriyeliler arasında iyi insanların da olduğunu fakat buna rağmen yine de ilişki kurmak istemediklerini belirtmişlerdir. Bunun altında yatan temel düşünce ise "yabancı'' anlayışıdır. Yabancı kavramı, Türklerde "Suriyeli'' olma durumu ile birleştiğinde, güvenlik tehdidi oluşturan unsur olarak görme eğiliminde artışa neden olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Türklere göre açık kapı politikası, ülkeyi güvensiz hale getiren bir politikadır. Türklerin, Suriyeliler hakkında, yaşadıkları yerin suç oranını artırdıklarını düşünmeleri de Suriyelilerin kamu güvenliğine yönelik bir tehdit olduğu düşüncesini desteklemektedir (T.116) Türklerin tamamına yakınının, Suriyelilerin kentlerde değil kamplarda yaşaması gerektiğini düşünmesi (T.51) ve süreç yönetiminde olumsuz olarak gördükleri eylemlerden ikincisinin; yani Suriyelilerin kentlere alınmasının yanlış olduğu düşüncesi, Suriyelilerin Türkiye'nin güvenliğini tehdit ettiği düşüncesi ile ilişkilidir. Üçüncü bir husus; Suriyelilere vatandaşlık verilmesiyle ilgilidir. Türkler, Suriyelilere vatandaşlık

verilmemesi gerektiğini düşünmektedir (T.348). Çünkü Türklere göre Suriyeliler vatandaşlık alarak ülkede kalıcılıklarını garantilemekte ve ülkenin geleceğini ve güvenliğini tehlikeye sokmaktadırlar.

Türklerin Suriyeli mültecilerle bir arada yaşamaktan memnun olup/olmaması durumu ile yaşadıkları mahallede Suriyeli mülteciler ile aralarında güvenlik problemleri yaşanması arasında da bir ilişki vardır. Türkler, Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan memnun değildir. Çünkü Suriyelilerin artık ülkesine dönmesi gereken kişiler olduğunu, bir arada yaşamak için karşılıklı yaşam pratiklerinde gerekli uyumun olmadığını düşünmektedirler (T.90-92). Türkler, yaşadıkları mahallede Suriyeliler ile güvenlik problemi yaşamadıklarını belirtmişlerdir (T.86-88). Ancak, Türklerin yaşadıkları mahalle, Suriyeliler ile aralarında yaşanan güvenlik problemi yaşama durumunu etkilemektedir. Suriyelilerin en yoğun olarak yaşadığı mahallede (Battalgazi), Türkler Suriyeliler ile güvenlik problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir (T.89). Türklerin Suriyeliler ile bir arada yaşamak istememesinin temel nedenlerinden biri kültürel farklılıklardır. Türkler, Suriyelilerin kültürünün Türk kültürüne benzemediğini düşünmektedir (T.274-p=,000) (T.275-279). Bunun yanı sıra Türkler, Suriyelilerin Türk kültürü üzerinde, şu ana kadar geçen süreç açısından herhangi bir değişime neden olmadığını düşünmektedirler (T.280-283).

Farklı milletlerin bir arada uyum içerisinde yaşamaları noktasında etkili olan faktörlerden biri de ortak dini inançtır. Türkler, Suriyeliler ile ortak dini inanca sahip olduklarını belirtmelerine rağmen bir arada yaşamaktan memnun değillerdir (T.284-p=,000). Çünkü kültürel farklılık ağır basmaktadır. Türklerin Suriyelileri kendilerine hiç yakın hissetmediklerini belirtmeleri kültürel farklılık durumunu desteklemektedir (T.293- p=,000). Farklı milletlerdeki kültürel farklılıklardan olan kılık/kıyafet ve yemek kültürü, Türklerin Suriyelilerin kültürlerinde beğenmedikleri unsurlardandır (T.296) (T.300). Türkler Suriyelilerin yerel/kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giyiyor olmalarından rahatsızlık duymadıklarını belirtmelerinin yanı sıra, bu durumdan rahatsız olanlar da az değildir. Türklerin Suriyelilerden en fazla rahatsızlık duyduğu tutum ve davranışlar 'rahatsızlık vermeleridir'. Rahatsızlık konuları Suriyelilerin kavga/gürültü ve dilencilik yapması ile ilişkilidir. Türkler, bu davranışların sosyo-ekonomik düzeyden bağımsız olarak Suriyelilerin kendi kültürlerinin bir parçası olduğunu düşünmektedirler (T.318). Türkler, Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan

memnun olmamalarının yanı sıra, gelecekte de Suriyelilerle bir arada yaşamak istememekte, diğer bir ifade ile Suriyelilerin Türkiye'de kalmaya devam etmelerini istememektedirler (T.331).

Türklerin, Suriyeli çocukların eğitimlerinin kendi dillerine ve kendi müfredatlarına göre verilmemesi gerektiğini düşünmesi ile Suriyeli mülteci ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulması arasında ilişki vardır. Türkler, Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik gelişmelerin sağlandığını düşünmektedir (T.130-135). Ayrıca Suriyeli çocukların eğitimlerinin, Türk eğitim müfredatına göre ve Türkçe olarak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Türkler, Suriyeli çocuklarla Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmamaktadır (T.146-150). Ancak Suriyeli çocukların eğitimlerinin, Türk eğitim müfredatına göre ve Türkçe olması gerektiği durumu ile Suriyeli çocuklarla Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulma durumu birlikte değerlendirildiğinde, bir arada eğitimin doğru bulunduğu görülmektedir (T.151). Türkler, Suriyeli çocuklar ve Türk çocuklarının bir arada eğitim almasını doğru bulmamalarına rağmen, onlara yönelik bir ayrıcalık tanınmaması için, bir arada eğitimi isteksiz bir şekilde olsa da zorunlu olarak görmektedirler.

Türklerin, Suriyeli mültecilerin Türkiye'nin ekonomik durumunu olumlu/olumsuz etkilediğini düşünmesi ile Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamaları doğru/yanlış bulması arasında ilişki vardır. Türkler, Suriyelilerin Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünmektedirler (T.209-214). Türkler, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için ekonomik (maddi) harcama yapmasını doğru bulmamaktadır (T.247-p=,000) (T.248-251). Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamaları doğru bulma durumu ile Suriyeli mültecilerin Türkiye ekonomisini olumsuz etkilediğine yönelik düşünce birlikte değerlendirildiğinde, Suriyelilerin ekonomiyi olumsuz etkilediğini düşünenlerin, Türkiye'nin Suriyeliler için yaptığı harcamaları da doğru bulmadığı görülmektedir. Türkler aynı zamanda Suriyeliler için yapılan harcamaları en fazla Türkiye'nin yaptığını düşünmektedir (T.272-p=,000). Türklere göre Suriyelilerin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinden biri de konut kira fiyatlarındaki artışa neden olmalarıdır. Türkler bu durumu, ev sahiplerinin "fırsatçılığı" olarak değerlendirmektedir (T.258). Ekonomik alanın kapsadığı işgücü piyasası, Suriyelilerin etkilediği bir diğer alandır. Türkler,

Suriyelilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünmektedir (T.232-p=,000). Türkler, Suriyelilerin sağlık hizmeti giderlerini AB'nin karşılaması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü Suriyeliler Türkiye'ye ekonomik yük olarak görülmektedir (T.170-p=,000). Türkler, Suriyelilerin ücretsiz ilaç almasını da ekonomiye zarar olarak gördükleri için doğru bulmamaktadır (T.163=p=,000).

Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan olumlu/olumsuz haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere bakış açısını etkilemekte ve Türklerin bu haberlerden olumlu/olumsuz yönde etkilenmelerine neden olmaktadır. Türkler, sosyal medyada/medyada Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanmaktadır (T.356-p=,000). Bu haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açılarını etkilemektedir. Türkler olumsuz haberlerin olumsuz bakış açısına neden olduğunu belirtmiştir (T.357-p=,000). Yapılan haberlerin doğruluğuna inanma durumu ile bu haberlerin Suriyelilere yönelik bakış açısını etkileme durumu birlikte değerlendirildiğinde, haberlerin doğruluğuna inanan Türklerin, Suriyelilere yönelik bakış açılarının etkilendiği görülmektedir (T.360). Türkler bu haberler sonucunda en fazla "korku/tedirginlik" hissetmektedirler. Diğer hissettikleri ise, gelecek kaygısı, önyargı, gerginliğin artması, sosyal ilişki kurmama ve üzüntüdür (T.361). Türklerin, Suriyelilerle ilgili olumlu bir haber gördüklerinde, bu haberin Türk halkında Suriyelilere karşı sempati oluşturmak amacıyla yapıldığını düşündükleri gözlemlenmiştir.

Temel Hipotez 2: Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak Suriyeli mülteciler ile Türkler arasındaki sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler Suriyeliler tarafından olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminden Suriyeli mültecilerin memnun olma/olmama durumu Suriyeli mültecilerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Suriyelilerin

%63,7'si, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni hal, mesleki konumu ve gelir düzeyi fark etmeksizin Türkiye'nin süreci doğru yönettiğini düşünmektedir (T. 69=p=,000). (T. 70-74) - (T. 76). Suriyeliler sürecin doğru yönetilmesinin temel gerekçesi olarak kendilerine 'her imkânın verildiğini' belirtmişlerdir. Suriyeliler bu ifade ile; eğitim, sağlık, çalışma ve güvenli ortamda barınma imkânına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Memnuniyetlerinin diğer gerekçeleri ise; gereken yapıldı, güvenli ortam sağlandı, Müslümanlığın gereği yapıldı şeklindedir (T.75).

Suriyeli mültecilerin sahip olduğu demografik (yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi) ve sosyo-ekonomik (mesleki konumu, gelir düzeyi) özellikleri, Suriyeli mültecilerin Türkler ile olan komşuluk ilişkilerini etkilemektedir. Suriyelilerin Türk komşuları ile ilişkileri iyidir. Ancak bu ilişkilerin iyi olması; Türklerin cevaplarına benzer şekilde temel selamlaşma gibi gündelik rutinlerin yapılmasına indirgenmektedir (T.93-100). Suriyeli katılımcıların tamamının Türk komşuları bulunmaktadır. Suriyeliler Türk komşularıyla tartışma yaşamamaktadırlar. Buna karşılık tartışma yaşayan Suriyeliler, kendilerinden kaynaklı kavga/gürültü, çöpleri gelişigüzel sokağa atmaları, çocuklarına bakmamaları, bir evde kalabalık yaşamaları ve Türklerin kendilerini mahallede istememeleri nedeniyle tartışma yaşamaktadırlar (T.103). Suriyeliler, olumlu yönde ise, Türk komşularından yardımsever olarak bahsetmektedirler.

Suriyeli mültecilerin, Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili süreç yönetiminde uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulup/bulmaması ile bu politikanın kamu güvenliğini tehdit etmediğine yönelik düşünceleri arasında bir ilişki vardır. Suriyeliler, Türkiye'nin kendilerine yönelik uyguladığı açık kapı politikasını doğru bulmaktadırlar (T.45-49). Suriyeliler, açık kapı politikasını doğru bulmalarına rağmen, kendilerinin arasında Türkiye açısından güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu da düşünmektedirler (T.64-67). Açık kapı politikasını doğru bulma durumu ile Türkiye'de bulunan Suriyeliler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin varlığına yönelik düşünce çapraz tablo ile karşılaştırılmış ve açık kapı politikasını doğru bulanlar, aynı zamanda Suriyeli mülteciler arasında güvenlik sorunu oluşturacak kişiler olduğunu da belirtenlerdir (T.68). Saha araştırmaları sırasında Suriyeliler, açık kapı politikasıyla birlikte Suriye'de bulunan terör örgütü üyelerinin ya da rejim yanlılarının Türkiye'de güvenlik sorunu yaratmak amacıyla

kolayca ülkeye girebildiklerinden bahsetmişlerdir. Bu kişilerin, Suriyeliler hakkında genel bir olumsuz tutuma neden olduklarını, Türklerin bu konuda tedirginlik duymalarında haklı olduklarını belirtmişlerdir.

Suriyeli mültecilerin, Türklerle bir arada yaşamaktan memnun olma/olmama durumu ile yaşadıkları mahallede Türkler ile aralarında güvenlik problemleri yaşanmaması arasında bir ilişki vardır. Suriyeliler, Türkler ile bir arada yaşamaktan memnundur. Çünkü Suriyeliler, Türkiye'nin kendilerine her imkânı verdiğini belirterek Türkiye'de kalmaya devam etmek istemektedirler (T.90-92). Suriyeliler, yaşadıkları mahallede Türkler ile aralarında güvenlik problemi yaşanmadığını belirtmiştir (T.86-88). Ancak Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları mahalleler, Türkler ile güvenlik problemi yaşama durumunu etkilemektedir. Suriyeliler, kendilerinin yoğun olarak yaşadıkları bazı mahallelerde (Önder, Battalgazi), Türkler ile güvenlik problemleri yaşadıklarını belirtmişlerdir (T.89). Suriyelilerin Türk vatandaşı olmak istemeleri, Türkler ile bir arada yaşamaktan memnun olmaları ile ilişkilidir (T.80). Suriyelilerin Türkler ile bir arada yaşamak istemesinin temel nedenlerinden biri kültürel benzerliklerdir. Suriyeliler, Türk kültürünün kendi kültürlerine benzediğini düşünmektedir (T.274-p=,000). (T.275-279). Bunun yanı sıra Suriyeliler, Türkiye'de yaşamanın kendi kültürel özelliklerinde değişim/dönüşüme neden olmadığını düşünmektedir (T.280-283).

Farklı milletlerin bir arada uyum içerisinde yaşamaları noktasında etkili olan faktörlerden biri ortak dini inançtır. Suriyeliler, Türklerle ortak dini inanca sahip olduklarını belirtmekte (T. 284-p=,000) ve bir arada yaşamaktan memnun olduklarını belirtmektedirler. Çünkü Suriyeliler için dini inanç birliği en önemli unsurdur. Suriyelilerin diğer ülkelere gitmek yerine Türkiye'yi tercih etmelerinin sebeplerinden ilk sırada 'din kardeşliği' cevabının yer alması bu durumu destekler niteliktedir (T.313). Suriyelilerin Türkleri kendilerine çok yakın hissetmeleri de bir arada yaşama memnuniyetlerini etkilemektedir. Ayrıca ülkelerine dönmeyi düşünmemelerinin sebeplerinden biri de Türkiye'de sürdürdükleri yaşamdan memnun olmalarıdır (T.59). Farklı milletlerdeki kültürel farklılıklardan olan kılık/kıyafet ve yemek kültürü, Suriyelilerin Türkiye'deki kılık/kıyafet tarzını yakın bulma ve Türk yemek kültürünü beğenmeleri ile olumlu yönde seyretmektedir (T.296-297). Suriyeliler, Türklerin kendilerine yönelik olan tutum ve davranışları arasında en fazla 'rahatsız

oldukları bir tutum ve davranış ile karşılaşmadıklarını' belirtmeleri, Türkler ile bir arada yaşamaktan memnun olmaları üzerindeki etkenlerdendir (T.318).

Suriyeli mültecilerin, eğitimlerinin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre verilmemesi gerektiğini düşünmesi ile Suriyeli mülteci ve Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulması arasında ilişki vardır. Suriyeliler, çocuklarının eğitimlerine yönelik gerekli gelişmelerin sağlandığını belirtmişlerdir (T.130-135). Ayrıca Suriyeli çocukların eğitimlerinin, Türk eğitim müfredatına göre ve Türkçe olarak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Suriyeliler, Suriyeli çocuklarla Türk çocukların bir arada eğitim almasını doğru bulmaktadır (T.146-150). Suriyelilerin çoğunun ülkelerine dönmek istememesi, Suriyelilere göre çocuklarının Türkiye'de iyi bir yaşam sürmelerini sağlayacak şekilde eğitim almalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla çocuklarının yaşadıkları bazı uyum problemlerine ve ekonomik sıkıntılara rağmen, Türk çocukları ile aynı şekilde eğitim almaları gerektiğini düşünmektedirler.

Suriyeli mültecilerin, Türkiye'deki Suriyeli nüfusun Türkiye'nin ekonomik durumunu olumlu/olumsuz etkilediğini düşünmesi ile Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı harcamaları yeterli bulması/bulmaması arasında ilişki vardır. Suriyeliler, Türkiye ekonomisini olumsuz etkilediklerini düşünmemektedirler (T.209-214). Türkiye'nin Suriyelilere yönelik yaptığı harcamaları yeterli bulmamaları (T.247) ve kendileri için yapılan harcamaları en fazla AB'nin yaptığını düşünmeleri bu durumu desteklemektedir (T.272-p=,000). Suriyelilerin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinden biri de konut-kira artışları olmuş ancak Suriyeliler oturdukları evin kira fiyatından memnun olduklarını belirtmişlerdir (T.253). Ekonomik alanın kapsadığı işgücü piyasası, Suriyelilerin etkilediği bir diğer alandır. Suriyeliler, Türk işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olmadıklarını düşünmektedir (T.232-p=,000). Suriyeliler, ekonomi kapsamında sağlık hizmeti giderlerinin AB tarafından karşılanması gerektiğini belirtmişlerdir (T.170). Çünkü Suriyeliler, Türkiye'de yaşadıkları için AB'nin maddi destek sağlaması gerektiğini düşünmektedir. Suriyeliler, ücretsiz ilaç almalarının ekonomik olarak yüklerini hafiflettiğini belirtmişlerdir (T.163). Suriyelilerin alışverişlerini Suriyeli esnaflardan değil, Türk esnaflardan ve Türk işletmesi olan market zincirlerinden, mağazalardan yaptıklarını belirtmeleri (T.237) ve çalışarak kendilerini geçindirdiklerini, kimseye yük

olmadıklarını belirtmeleri, Türk ekonomisi üzerinde olumsuz bir etki yerine olumlu bir etkiye neden olduklarını düşünmelerinin gerekçeleridir.

Medyada/sosyal medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan olumlu/olumsuz haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere bakış açısını etkilemekte ve Suriyeli mültecilerin bu haberlerden olumlu/olumsuz yönde etkilenmelerine neden olmaktadır. Suriyeliler, medyada/sosyal medyada Suriyeli mültecilerle ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanmaktadır (T.356-p=,000). Bu haberler, Türklerin Suriyeli mültecilere yönelik bakış açılarını etkilemektedir. Suriyeliler, olumsuz haberlerin Türklerde kendilerine yönelik olumsuz bakış açısına neden olduğunu belirtmiştir (T.357-p=,000). Yapılan haberlerin doğruluğuna inanma durumu ile bu haberlerin Suriyelilere yönelik bakış açısını etkileme durumu birlikte değerlendirildiğinde, haberlerin doğruluğuna inanan Suriyelilerin, Türklerin kendilerine yönelik bakış açılarını etkilediğini belirtmişlerdir (T.360). Suriyeliler, bu haberler sonucunda en fazla cevap olarak fazla olumsuz etkilenmediklerini belirtmiş, olumsuz olarak en fazla etkileyen durumun ise korku/tedirginlik olduğunu belirtmişlerdir. Diğer hissettikleri ise; korku/tedirginlik, kendilerine yönelik önyargı oluşması, gerginliğin artması, haber izlemek istememe, gelecek kaygısıdır (T.361).

Araştırmanın temel hipotezlerinden birincisi olan "Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak Türkler ile Suriyeli mülteciler arasındaki sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler Türkler açısından olumsuz olarak değerlendirilmektedir" hipotezi alan araştırması sonucunda doğrulanmıştır. Ayrıca benzer bir eğilim literatür taraması sonunda da tespit edilmiş, Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik yürüttüğü politikaların Türkler açısından olumsuz olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Alan çalışmalarına göre Türklerin çoğunluğu Türkiye'nin süreç yönetimini doğru bulmamaktadır (%67,3). Türkler Suriyeliler ile bir arada yaşamaktan memnun olmadıklarını belirtmekte (%77,5), bu duruma paralel olarak Suriyelilerin kentlerde değil kamplarda yaşaması gerektiğini ifade etmektedirler (%69,8). Türklerin, Suriyelilerin ülkelerine dönmeyeceklerine yönelik

düşünceleri, gelecekte de bir arada yaşama ihtimalini artırmasına rağmen (%66) Türkler Suriyeliler ile gelecekte de bir arada yaşamak istememektedir (%80). Suriyelilere, sağlık alanında gerekli imkânların sağlanmasına (%84,5), Türkiye'nin, ekonomik olarak AB'den daha fazla harcama yapmasına (%71,3), Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik gerekli gelişmelerin sağlanmasına (%67), Suriyelilerin kültürel olarak farklı olduklarına (%71) yönelik düşünceler, Türklerin Suriyelilere yönelik bakış açılarını Türkiye'nin Suriyelilere yönelik yürüttüğü süreç yönetimi kapsamında olumsuz olarak etkilemektedir. Diğer bir ifade ile Türkler, Türkiye'nin süreç yönetiminden Suriyeliler ile bir arada yaşamak zorunda bırakılmaktan ve ortak hizmetler almaktan memnun olmadıkları için, süreci Suriyelilerin lehine, Türkiye'nin ve Türklerin aleyhine olarak yorumlamaktadırlar.

Araştırmanın temel hipotezlerinden ikincisi olan "Türkiye'nin Suriyeli mülteciler ile ilgili eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal politika ve güvenlik çerçevesinde yürüttüğü süreç yönetimi açısından Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönüp dönmeyeceğine dair belirsizlik; Suriyeli mültecilerin bundan sonraki yaşamlarını Türkiye sınırları içerisinde Türk halkı ile bir arada sürdürecekleri inancını oluşturmakta ve bunun sonucu olarak Suriyeli mülteciler ile Türkler arasındaki sosyal ve kültürel tutum ve ilişkiler Suriyeliler tarafından olumlu olarak değerlendirilmektedir" hipotezi de alan çalışması sonucunda doğrulanmıştır. Ayrıca benzeri bir tespit literatür taramasıyla elde edilen sonuçlarda da görülmektedir. Alan araştırması ve literatür taramasından elde edilen sonuçlar Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik yürüttüğü politikaların Suriyeliler açısından olumlu olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Alan çalışmasına göre Suriyelilerin çoğunluğu Türkiye'nin süreç yönetimini doğru bulmaktadır (%63,7). Suriyeliler, Türkler ile bir arada yaşamaktan memnun olduklarını belirtmekte (%84,5), bu duruma paralel olarak Suriyelilerin kamplarda değil kentlerde yaşaması gerektiğini ifade etmektedirler (%99). Suriyelilerin, savaş sona erse dahi ülkelerine dönmeyeceklerine yönelik düşünceleri (%58), gelecekte de bir arada yaşama ihtimalini artırmakta ve Suriyeliler Türkler ile gelecekte de bir arada yaşamak istemektedir (%66,3). Suriyelilere, sağlık alanında gerekli imkânların sağlandığına (%82,8), AB'nin, Türkiye'den daha fazla harcama yapmasına (%46,3), Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik gerekli gelişmelerin sağlanmasına (%75), Suriyelilerin kültürel olarak

Türkler ile benzer olduklarına (%55) yönelik düşünceler, Suriyelilerin Türklere yönelik bakış açılarını, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik yürüttüğü süreç yönetimi kapsamında olumlu olarak etkilemektedir. Diğer bir ifade ile Suriyeliler, Türkiye'nin süreç yönetiminden memnun oldukları için, Türkler ile bir arada yaşamaktan da memnundurlar ve bu süreci Türkiye'nin aleyhine olarak görmemekte, Türkiye'nin yardım etmek zorunda olduğu bir süreç olarak yorumlamaktadırlar.

3. Öneriler

-Alan araştırması sırasında Türkçe bilen Suriyelilere ulaşmakta zorluklar yaşanmasına yönelik gözlemlerimiz süreç yönetimi aktörlerinin Türkçe öğrenimine yönelik daha fazla çalışma yapması gerektiğini göstermektedir. Suriyelilerin uyum sorunlarının giderilmesindeki en önemli unsurlardan birisi Türklerle iletişim kurma becerilerinin artması ve kendilerini gündelik hayatın rutinleri içinde ifade edebilmeleridir.

-Suriyelilerin Türkiye'deki yaşama ayak uydurabilmeleri için, Türklerin yaşam biçimleri ve kültürleri hakkında Suriyelileri daha fazla bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.

-Türk halkına ve Türk devletine karşı olumsuz eylemlerde bulunan Suriyeliler nedeniyle olası kitlesel eylemlerin engellenmesi için, Suriyelilerin yaşadıkları yerlerde güvenlik önlemlerinin artırılması gerekmektedir.

-Suriyelilerin belirli mahallelerde yoğun olarak yaşayarak, kendi yaşam alanlarını oluşturmaları, Türkiye'deki yaşama ayak uydurmalarını engelleyeceği için daha heterojen bir dağılımla yaşamaları teşvik edilmelidir.

-Haksız rekabetin önlenmesi amacıyla, Suriyeli esnafların/işletme sahiplerinin denetlenmesi, kayıtsız olanların kayıt altına alınması ve aykırı bulunan durumlarda caydırıcı cezaların verilmesi gerekmektedir.

-Suriyeli bireylerin çalışma hayatına katılımları kayıt altına alınmalı, kayıt dışı istihdamın yaratabileceği olumsuzlukların sadece günün koşulları açısından değil gelecekte yaratabileceği olası sonuçlar açısından da değerlendirilerek, gerekli önlemler şimdiden planlanmalıdır.

-Türk devletinin ve Türk halkının güvenliği için, sınırdan yapılan kaçak girişler son derece titiz çalışmalarla engellenmelidir.

-Alan araştırmaları sırasında Suriye'deki savaşın sona erdiğini ancak buradaki yaşama alıştıkları için dönmek istemediğini belirten çok sayıda Suriyeli bulunmaktadır.

-Suriyelilerin, Türkiye'de kalıcı olmalarına değil, ülkelerine dönüşlerin sağlanmasına yönelik teşvik edici yeni politikalar üretilmelidir.

-Türklerin en fazla rahatsız oldukları ve Suriyelilere yönelik olumsuz tutum takınılmasını teşvik eden konulardan biri olan Suriyelilere Türk vatandaşlığı verilmesi karar ve işlemleri yeniden değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Abadan Unat, N., (2002), *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa,* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Abadan-Unat, N., (2007), *Türk Dış Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000'li Yıllara, Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri*, (Der. A. Kaya ve B. Şahin), İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Abadan-Unat, N. vd., Uluslararası İşçi Göçünün Boğazlıyan İlçesindeki Etkileri Üzerine Bir İnceleme Göç ve Gelişme. (Çev. Ünsal Oskay), Simurg Kitabevi. Ankara. (Tarihsiz).

Acar, H., (2013), "Suriye Halkının Beşar Esad'a Direnme Hakkı: Üç Sözleşmeci Bakış", *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, C. 10, S. 37, ss. 117-144.

Adem, A., (2018), "İslam Dünyasının Mezhep Haritası ve Nüfus Dağılımı", *İslami Araştırmalar Dergisi,* C. 29, S. 2, ss. 348-379.

Adıgüzel, Y., (2016), *Göç Sosyolojisi.* Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

AFAD, ''Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları'', https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/25336/xfiles/1aTurkiye_deki_Suriyeli_Siginmacilar_2013_1.pdf (13.10.2022)

Ağır, O.-Sezik, M., (2015), "Suriye'de Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları'', *Birey ve Toplum Dergisi*, C.5, S. 9, ss. 95-124.

Akyıldız, İ. E., (2016), "Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi", *Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C. 35, S. 2, ss. 127-166.

Alkar, E.-Atasoy, E., (2020), "Türkiye'de Göç Üzerine Yapılan Doktora Tezlerine Yönelik Bir İçerik Analizi", *TESAM Akademi Dergisi*, C. 7, S. 1, ss. 67-89.

Alper, A. M., (2005), *İşçi Dövizlerini Belirleyen Makro Ekonomik Etkenler: Türkiye Örneği,* Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Akkoyunlu Ertan, K.-Ertan, B., (2017), "Türkiye'nin Göç Politikası", Contemporary Research in Economics and Social Sciences, C. 1 S. 2, ss. 7-39.

Altunbaş, A., (2020), "Türkiye'de Yaşayan Göçmenlerin Üniversite Eğitiminden Memnuniyetlerinin Konya'daki Öğrenciler Örneği Üzerinden Değerlendirilmesi", *Üniversite Araştırmaları Dergisi,* C. 3, S. 2, ss. 64-74.

Altuğ, Y., (1991), "Balkanlardan Anayurda Yapılan Göçler", *BELLETEN*, C. 55 S. 212, ss. 109-120

Altundeğer, N.-Yılmaz, M. E., (2016), "İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBFD*, C. 21, S. 1, ss. 289-301.

Arslan, F., (2011), "Wallerstein'ın Modern Dünya Sistemi Modeli Açısından Modernleşme Kuramı", *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Afyonkarahisar.

Avcıoğlu, G. Ş., (2014), "Immanuel Wallerstein'ın Dünya Sistemi, Jeopolitik ve Jeokültür Kuramı", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* C. 0, S. 31, ss. 97-110.

Avcıoğlu, G. Ş., (2020), "Türkiye'de Akademik Göç Çalışmaları: Göç Literatür Taraması", *Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi,* S. 4, ss. 76-82.

Bal, H., (2001), *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri,* Süleyman Demirel Üniversitesi Yayını, Isparta.

Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği, http://www.balgoc.org.tr/gocmenyerlesim.html (29.08.2022).

Barın, H., (2015), "Türkiye'deki Suriyeli Kadınların Toplumsal Bağlamda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Göç Araştırmaları Dergisi,* S. 2, ss. 10-56.

Barışık, S. vd., (2020), Küreselleşen Dünyada Fırsat Eşitliği Arayışında Uluslararası Göç ve Türkiye'nin Suriye Deneyimi, (Ed. Salih Barışık), Gazi Kitabevi, Ankara.

Barkın, E., (2014), "1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi", *Ankara Barosu Dergisi,* C. 1, ss. 333-360.

Başkurt, İ., (2009), "Almanya'da Yaşayan Türk Göçmenlerin Kimlik Problemi", *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi,* C.12, ss. 81–94.

Bayraktarlı, İ. Y., (2018), "Yurtdışında Yaşayan Türklere Yönelik Eğitimde Restorasyon -Almanya Örneği-", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum,* C. 7, S. 19, ss. 257-280.

Bayır, K. D.-Aksu, F., (2020), "Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi,* C. 8, S. 2, ss. 324-356.

Bıyıklıoğlu, T., (1987), *Trakya'da Millî Mücadele,* I. Cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.

Bilgin İ., (2019), "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama", *Uluslararası İlişkiler ve Diploması Dergisi,* 2019, C. 2, S. 1, ss. 1-19.

BMMYK (2011), Türkiye'de BMMYK: Gerçekler-Rakamlar, 60. Yıl Özel Sayısı, Ocak 2011, Sayı: 3.

Bostan, H., (2017), "Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Coğrafya Dergisi,* S. 35, ss. 1-16.

Bozbeyoğlu, E. (2015), "Mülteciler ve İnsan Hakları", *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi,* C. 4, S. 1, ss. 60-80.

Bozdağ, E. G.-Atan, M., (2009), "Avrupa Ülkelerine Göç Eden Türk İşçilerin İktisadi Etkinliğe Katkısı", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C. 11, S. 1, ss. 159-180.

Bozkurt, K., (2018), "Suriye İç Savaşı: Savaşın Yarattığı Mültecilik Akınının Türkiye ve Avrupa Birliği'ne Yansımaları"," *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi,* C. 1, S. 1, ss. 57-70.

Bulut, M.-İnan, S., (2015), Işid Karkamış Sınırına Mayın Döşedi. https://www.iha.com.tr/haber-isid-karkamis-sinirina-mayin-dosedi-475060/ (18.10.2022).

Bulut, S., (2018), "Suriye Krizinin İsrail'e Yansımaları: İsrail'in 'Kırmızı Çizgi' Politikası ve Geçirdiği Dönüşüm", *Tarihin Peşinde - Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* S. 20, ss. 521-557.

Buz, S., (2008), "Türkiye Sığınma Sisteminin Sosyal Boyutu". *TBB Dergisi,* 76, ss.120-130.

Büyükhan, M.-Karagöl, E. T., (2021). "Suriyeli Çocukların Eğitime Erişimi Önündeki Engeller: Ankara İli Örneği", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C. 25, S. 3, ss. 941-972.

Canyurt, D,. (2015), "Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler: Türkiye'de Riskler", *Akademik Bakış Dergisi Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi,* S. 48, Mart- Nisan 2015.

Castles, S.-Miller, M.J., (2008), *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri.* 1. Baskı, Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.

Çağlar, T., (2018), "Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve", *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 5, S. 8, ss. 26-49.

Çağlayan, S., (2006), "Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi". *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, ss. 67-91.

Çakran, Ş.-Eren, V., (2017), "Mülteci Politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye Karşılaştırması". *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 14, S. 39, ss.1-30.

Çakır, S., (2011), "Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme", *Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 24, ss. 129-142.

Çavuşoğlu, H., (2006), "Yugoslavya-Makedonya'dan Türkiye'ye 1952-67 'Kitlesel Göçü' ve Bursa'daki Göçmen Kesimi", *Karadeniz Araştırmaları-Balkan, Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi*, Çorum Karam Araştırma ve Yayıncılık, S. 10, ss. 107-147.

Çavuşoğlu, H., (2007), "Yugoslavya-Makedonya Topraklarından Türkiye'ye Göçler ve Nedenleri", *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 0, S. 41, ss. 123-154.

Çelik, N.-Murat, G., (2014), "Türkiye'de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Stratejik İç Göç Yönetimi", *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi,* C. 25, S. 76, ss. 0-0.

Çetin, İ, (2016), "Türkiye'de Suriyeli Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel Entegrasyonu", *Sosyoloji Dergisi*, S. 34, ss. 197-222.

Cırıt Karaağaç-Güvenç H., (2019), "Resmi İlkokullara Devam Eden Suriyeli Mültecilerin Eğitim Sorunları", OPUS International Journal of Society Researches, C. 11, S. 18, ss. 530-568.

Ciğer, M. İ., (2016), "Uluslararası Hukuka Uygun Geçici Koruma Rejiminin Unsurları Üzerine", *Göç Araştırmaları Dergisi,* S. 3, ss. 62-92.

Cizreli, B., (2015), "Dünya Sistemleri Kuramı Bağlamında Batı'nın Göç Haritası", *Sosyoloji Divanı*, S. 6, ss. 31-39.

Çiçek Korkmaz, A., (2014), "Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sağlık Sorunları", *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi,* C. 1, S. 1. ss. 37-42.

Çolakoğlu, E. F., (2020), "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesini Yeniden Düşünmek", *ARHUSS,* C. 3, S. 2, ss. 483-499.

Çoltu, S.-Öztürk, S. (2018), "Suriyeli Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri", *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 7, S. 13, ss. 188-198.

Dağaşan, E.-Aydın, S. (2017), *Geçmişten Günümüze Göç II. Göçün Sosyal Hayata Yansımaları: 93 Harbi Dönemi'nde Oltu'dan Tokat'a Bir Göç Hikayesi,* Canik Belediyesi Kültür Yayınları. Samsun.

Demirel, A., (2019), "Ortadoğu'da Fransız Emperyalizmi: Fransız Manda Yönetimi Döneminde Suriye (1920-1946)", *BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S. 1, ss. 69-89.

Demirtaş, E., (2014), *Ortadoğu'da Devlet ve İktidar Otoriter Rejimler Üzerine Bir İnceleme*. Metis Yayınları, İstanbul.

Deniz, O., (2009), Van Kent Merkezine Yapılan Göçler ve Göçün Kentsel Gelişim Üzerine Etkisi. TÜCAUM V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 3-6 Ekim, Ankara, ss. 175-188.

Deniz, T., (2014), "Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 181, S. 181, ss. 175-204.

Devran, Y.-Özcan, Ö. F., (2016), "Söylemlerin Dilinden Suriye Sorunu", *Marmara İletişim Dergisi,* S. 25. ss. 35-52.

Doğa, E., (2016), "Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Uygulanan Geçici Koruma Statüsü 2001/55 Sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar", *TBB Dergisi*, S. 124, ss. 10-80.

Dohgan, A. H., (2018), "1980 Sonrası Dönemde Türkiye'ye Yerleşen Afgan Türkmenlerinin Göç Süreçleri ve İntibak Problemleri", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* Konya.

Dost, S., (2014), "Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriyeli Sığınmacıların Hukuki Durumu", *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S.1, ss. 27-69.

Ekici, S.-Tuncel, G., (2016), "Göç ve İnsan", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 1, ss. 9-22.

Elçin, D., (2016), "Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Uygulanan Geçici Koruma Statüsü 2001/55 sayılı Avrupa Konseyi Yönergesi ile Geçici Koruma Yönetmeliği Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar", *TBB Dergisi*, S. 124, ss. 9-80

Emin, M. N., (2016), "Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi'', SETA, https://file.setav.org/Files/Pdf/20160309195808_turkiyedeki-suriyeli-cocuklarin-egitimi-pdf.pdf. (30.10.2023).

Erdem, A., (2019), "1950 Sonrası Türkiye'den Almanya'ya Dış Göçler", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İstanbul.

Erdoğan, M. M., (2019), "Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler'' https://www.kas.de/documents/283907/7339115/T%C3%BCrkiye%27deki+Suriyeliler.pdf/acaf9d37-7035-f37c-4982-c4b18f9b9c8e?version=1.0&t=1571303334464 (02.07.2023).

Erdoğan, M. M., (2014), *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması.* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ergüven, N. S.-Özturanlı, B., (2013), "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye", *AÜHFD*, C. 62, S. 4, 1007-1061.

Ermumcu, S., (2013), "Sığınmacıların ve Mültecilerin Sosyal Güvenlik Hakkı", *Çalışma İlişkileri Dergisi,* C. 4, S. 2, ss. 58-76.

Erkal, M. (1980), "Beyin Göçü", *Istanbul Journal of Sociological Studies,* C. 0, S. 18, ss. 73-80.

Erol, M.-Ersever O. G. (2014), "Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi,* C. 24, S. 1, ss. 47-68.

Ertuğrul, D., (2012), "Türkiye Dış Politikası İçin Bir Test: Suriye Krizi, TESEV, ss. 1-8.https://www.tesev.org.tr/wpcontent/uploads/rapor_Turkiye_Dis_Politikasi_Icin_Bir_Test_Suriye_Krizi.pdf (01.10.2022)

Esenlikçi, A. C.-Engin, M. A., (2019), "1960'tan Günümüze Avrupa Birliği Ülkelerinde Yaşayan Türk Göçmenlerin Sorunları"", *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* C. 8, S. 20, ss. 59-77.

Geçici Koruma Yönetmeliği, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf (26.06.2022).

Genel, M., (2014), "Almanya'ya Giden İlk Türk İşçi Göçünün Türk Basınındaki İzdüşümü Sirkeci Garı'ndan Munchen Hauptbahnhof'a", *Selçuk İletişim,* C. 8, S. 3, ss. 301-338.

Giddens, A., (2008), *Ulus-Devlet ve Şiddet.* (Çev. C. Atay), Kalkedon Yayınları.

Goularas, G. B.-Sunata, U., (2015), "Türk Dış Politikasında Göç ve Mülteci Rejimi", *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi,* C. 2, S. 1, ss. 12-40.

Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (20.08.2022)

Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/multeci (28.06.2022).

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2015), "2013 Türkiye Göç Raporu", Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 32, Ağustos. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2013_yillik_goc_raporu.pdf (14.10.2022).

Göksu, T., (2003), *Göç Politikası", 1980-2003 Türkiye'nin Dış, Ekonomik, Sosyal ve İdari Politikaları.* (Ed. T. Göksu vd.) Siyasal Kitabevi, Ankara.

Görgün, M., (2018), "Ekonomi Temelli Göç Yaklaşımları Perspektifinde Göçmenlerin Karar Alma Süreçleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C. 23, S. 3. ss. 1153-1162.

Gözen, R., (2011), "Türkiye ve Arap Baharı: Değişimi Açıklamak ve Anlamak", *Adam Academy Journal of Social Sciences,* 1(2).

Güler, B., (2014), "Makedon Kültürel Kimliğinin İfade Aracı Olarak İzmir-Selçuk Makedon Göçmenlerinin Müzik Pratikleri", *Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İstanbul.

Gülfer, S.-Öner, I., (2014), "Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası", Ortadoğu Analiz, C. 6, S. 61, ss. 42-45. https://www.orsam.org.tr/d_hbanaliz/11sunagulferihlamuroner_61.pdf (13.10.2022).

Gültaç, A.-Balçık, P., (2018), "Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Sağlık Politikaları", *Sakarya Tıp Dergisi,* C. 8, S. 2, ss. 193-204.

Gündoğan, N., (2015), "Türkiye'de Yaşayan Sığınmacı ve Mültecilerin Psikososyal Gereksinimleri ve Psikolojik Belirtileri", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* Ankara.

Güngör, F., (2007), "Kafkasya'da Bitmeyen Soykırım ve Sürgün Çeçen Mülteciler Örneği", Sosyoloji Yazıları I, Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ortak Çalışması, (Ed. Mustafa Kemal Şan), İstanbul, Kızılelma Yay., s. 128-143

Gün, Z., (2006), "Psikolojide, Göç Çalışmalarındaki Metodolojik Problemler ve Çözüm Önerileri", *Türk Psikoloji Bülteni,* C. 12, S. 38, ss. 27-41.

Güllüpınar, F., (2012), "Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 4, ss. 53-85.

Harunoğulları, M., (2016). "Suriyeli Sığınmacı Çocuk İşçiler ve Sorunları: Kilis Örneği", *Göç Dergisi,* C. 3, S. 1, ss. 29-63.

Hürriyet (2022), https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-yanik-turkiye-siginmacilara-kendi-oz-kaynaklarindan-yaklasik-45-milyar-dolar-harcamistir-42175239 (12.09.2022).

Ihlamur Öner, S. G., (2014), "Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası", *Ortadoğu Analiz Dergisi,* C. 6 S. 61, ss. 42-45. https://www.orsam.org.tr/d_hbanaliz/11sunagulferihlamuroner_61.pdf (13.10.2022)

Işıkçı, Y. (2017), "Türkiye'de Kamu Politikası Olarak 2000 Yılı Sonrası Uluslararası Göç Yönetiminin Analizi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, C.7, S. 13, ss. 25-47.

İçduygu, A., (2017), "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar: Siyasallaşan Bir Sürecin Analizi", *Toplum ve Bilim*, S. 140, ss. 27-41.

İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, "Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler", https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler (14.10.2022)

İnanç, H.,-Yazıcı, B., (2018). "Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler, Bulgaristan Diasporası ve Uluslaşma", *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 04, S. 04, ss. 77-93.

İnce, C., (2019), "Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* C. 11, S. 18, ss. 2579-2615.

İzbul, C., Erdoğan: "Suriye İç Meselemiz, Gereğini Yapmak Durumundayız", 2011, https://www.voaturkce.com/a/erdogan-suriye-ic-meselemiz-geregini-yapmak-durumundayiz-127078293/898713.html (01.10.2022).

İzmirli, L. A., (2017), "Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* C. 4, S. 7, ss. 43-66.

Kağnıcı, D. Y., (2017), "Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar", *İlköğretim Online,* C. 16, S. 4, 1768-1776.

Kâhya, Ö., (2014), "Türkiye'de Sığınmacıların Çalışma Dinamikleri: Batı Akdeniz Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* Isparta.

Kamu Bülteni, (2019), https://www.kamubulteni.com/gundem/cumhurbaskani-erdogan-suriyelilere-40-milyar-dolar-harcadik-h14733.html (13.04.2022).

Karaca, S.-Doğan, U., (2014), "Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu", Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme ve Uygulama Araştırma Merkezi, Mersin.

Karakaya, C., (2020), "Avrupa'ya İşçi Göçünde Uyum ve Uyum Sürecinin Kuşaklararası Değerlendirilmesi". *Toplumsal Politika Dergisi*, C. 1, S. 2, ss. 116-133.

Karakuş, M., (2001), *Gurbeti Vatan Edenler Almanca Yazan Almanyalı Türkler,* Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kara, P.-Korkut, R. (2010), "Türkiye'de Göç, İltica ve Mülteciler". *Türk İdare Dergisi*, S. 467, ss. 153-162.

Kartal, B.-Başçı, E., (2014), "Türkiye'ye Yönelik Mülteci ve Sığınmacı Hareketleri", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 12, S. 2, ss. 275-299.

Kaya, M.-Ören, B., (2020), "Türkiye'de Mültecilere Sunulan Sağlık Hizmetleri'nin Hukuksal Zemini", *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, C. 2, S. 2, ss. 88-93.

Kaya, T., (2005), "Imanuel Wallestein'ın Toplumsal Değişim Kuramı", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).* İstanbul.

Kaygusuz, D., (2021), "Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi", *Akademik Düşünce Dergisi* S. 3, ss. 60-76.

Kedikli, U., Savar, E. (2019), "Türkiye'de Mülteci ve Sığınmacılara Sağlanan İmkanlar ve Uyum Sorunları: Çankırı Örneği", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,* C.15, S. 4, ss. 1119-1142. DOI: https://doi.org/10.17130/ijmeb.2019456401

Keleş, M., (2017), "Dünyada 710 Milyon Kişi Göç Etmek İstiyor", https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunyada-710-milyon-kisi-goc-etmekistiyor/859354 , (01.09.2017)

Kerman, İ.-Efegil, E., (2017), "Terör Örgütü Pkk/Pyd'nin Suriye'de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, ''Hibrit Savaşlar" Özel Sayısı, ss. 162-198.

Kılıç, E. vd., (2012), Arap Dünyasında Entropi: Tunus, Mısır, Libya ve Suriye'de Halk Ayaklanmaları. Türkiye Uluslararası İlişkiler Çalışmaları-Yakın Doğu Araştırmalar Merkezi (TUİÇ-YADAM), Rapor No: 1. https://www.yumpu.com/tr/document/read/11907685/arap-dunyasnda-entropi-tunus-msr-libya-ve-suriyede-tuic (30.09.2022).

Kırım Haber Ajansı, https://qha.com.tr/haberler/24-mayis-1989-bulgaristan-turklerinin-turkiye-ye-zorunlu-gocunun-32-yil-donumu/323457/ (17.09.2022).

Kirişçi, K., (2014), *Misafirliğin Ötesine Geçerken Türkiye'nin Suriyeli Mültecilerle Sınavı.* (Çev. Sema Karaca), Brookings Enstitüsü-Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (Usak), Washington-Ankara.

Korkmaz, M., (2018), "Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye İşgücü Piyasasına Etkileri ve Değerlendirmeler", *Sosyal Güvence,* C. 0, S. 13, ss. 57-83.

Korkmaz N.-Öztürk, A., (2017), "Bulgaristan Türklerinin Göç Süreci ve Göçmenlerin Türkiye'deki İskân ve İş Gücüne Dayalı Entegrasyonu", *ANKASAM/Bölgesel Araştırmalar Dergisi,* C. 1, S. 3, ss. 268-289.

Koyuncu, A., (2018)., "Misafirlikten Vatandaşlığa, Türkiye'deki Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler", *Middle East Journal of Refugee Studies,* C. 3, S. 2, ss. 171-195

Köse, T., (2017), "Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü", *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, C. 4, S. 1, ss. 13-40.

Küntay, İ. B., (2021), "Türkiye-Abd İlişkilerinde Dönüşen Parametreler", *Sosyal Ekonomi Dergisi,* C. 56, S. 2, ss. 579-597.

Lee, E. S., (1966), A Theory of Migration, Demography, Vol. 3, No. 1., pp. 47-57.

Lordoğlu, K. (2007), "Türkiye'deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışanlar", *Çalışma ve Toplum,* S. 3, ss. 11- 31.

Massey, D. S. vd., (1993), "Theories Of İnternational Migration: A Review And Appraisal. Population And Development Review", C. 19, S. 3 ss. 431-466. (Çev. Dedeoğlu, S. vd.), (2014). "Uluslararası Göç Kuramının Bir Değerlendirmesi'', *Göç Dergisi,* C. 1, S. 1, ss. 11-46.

McDowall, D., (1996), "The Kurds", (No. 4). Minority Rights Group International Report. https://minorityrights.org/wp-content/uploads/old-site-downloads/download-865-Download-full-report.pdf (06.09.2022).

Mutluer, M., (2003), *Uluslararası Göçler ve Türkiye.* Denizli, Çantay Yayınları.

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (Cenevre Sözleşmesi) https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf (19.06.2022).

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Sozlesmeler/MULTECILERIN-HUKUK-STATUSUNE-ILISKIN-1967-PROTOKOLU.pdf (19.06.2022)

Neccar, M. Ş. M., (2017), "Suriye'den Türkiye'ye Göç: Nedenler, Sonuçlar ve Umutlar", *İlahiyat Akademi,* S. 4, ss. 185-198.

Oğuz Uzuner, Ş., (2021), "1923 – 1945 Yılları Arasında Gerçekleşen Dış Göçler", *Bingöl Araştırmaları Dergisi,* C. 8, S. 1, ss. 51-66.

Orhan, A.-Genç, S. Y., (2018), *Göç Teorilerine Kısa Bir Bakış, Gerçekler ve Efsaneler*, Kocaeli Kartepe Zirvesi.

Orhan, O.-Gündoğan, S., (2015), Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı, Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri, https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Suriyeli_Siginmacilarin_Turkiyeye_Etkileri.pdf (13.10.2022)

Öksüz, S. (2019), "Nedenleri ve Sonuçları Bakımından Türkiye'ye Düzensiz Göç: 2000-2015 Yılları Arasında Bir Değerlendirme", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* İstanbul.

Önal, A.-Keklik, B., (2016), "Mülteci ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadığı Sorunlar: Isparta İlinde Bir Uygulama", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi,* C. 7, S. 15, ss. 132-148.

Önder, N., (2019), "Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Yönelik Sağlık Politikalarının Analizi", *Göç Araştırmaları Dergisi,* C. 5, S. 1, ss. 110-165.

Özbey, K. (2022), "Açık Kapı Politikasından Sınır Duvarı Projesine: Türkiye'nin Sınır Politikasının Dönüşümü", *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 23, S. 43, ss. 709-741.

Özcan, A. S., (2018), "Çokkültürlülük Bağlamında Türkiye'nin Suriyeli Öğrencilere Yönelik Eğitim Politikası", *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C. 4, S. 1, ss. 17-29.

Özcan, D. E., (2017), "Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme", *İş ve Hayat Dergisi*, Ekonomi Hukuk ve Sosyal Politika, S. 4, ss. 183-215.

Özdal, B., (2008), "Türkiye'nin Avrupa Birliğine Üyelik Süreci Bağlamında Avrupa Birliğinin Göç Politikası ve İstihdam Stratejisi, "İş, Güç". *Endüstri İlişkiler ve İnsan Kaynakları Dergisi,* C.10, S. 3, ss. 89-121.

Özdemir, Ç., (2016), "Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim Mi, Bölgesel ve Küresel Güçler Mi?", *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 2, ss. 81-102.

Özdemir, E., (2017a), "Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları", *Savunma Bilimleri Dergisi,* C. 16, S. 1, ss. 115-136.

Özdemir, E., (2017b), "Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi,* C. 1, S. 3, ss. 114-140.

Özkoç, Ö., (2008), *Suriye Baas Partisi: Kökenleri, Dönüşümü, İzlediği İç ve Dış Politika* (1943-1991). Ankara, Mülkiyeliler Birliği Yayınları.

Pazarcı, H., (1989), *Uluslararası Hukuk Dersleri,* Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Perruchoud, R.-Redpath-Cross, J., (2013), *Göç Terimleri Sözlüğü/Uluslararası Göç Hukuku*, 2. Baskı, IOM Uluslararası Göç Örgütü.

Petersen, W., (1958), "A General Typology of Migration", American Sociological Review, Vol. 23, No. 3, pp. 1-81.

Polat, D. Ş., (2020), "Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askeri Harekatının Amaçları ve Sonuçları", *Güvenlik Stratejileri Dergisi,* C. 16, S. 33, ss. 53-96.

Polat, Y., (2017), "Türkiye'deki Suriyeli Göçmen Gençlerin Entegrasyonu Bağlamında Üniversite Eğitimi Sorunsalı", Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-4, Malatya.

Polat, Y., (2021), "Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikasına Tarihsel Bir Bakış", Journal of Awareness. C. 6, S. 2, ss. 145-160.

Poyraz, Y., (2012), "Suriye Vatandaşlarının Geçici Korunması ve Uluslararası Mülteci Hukuku", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 20 S. 2, ss. 53-69. DOI: 10.15337/SUHFD.2017.65

Pusch, B. vd., (2010), *Türkiye'ye Uluslararası Göç, Toplumsal Koşullar Bireysel Yaşamlar.* (der. B. Pucsh ve T. Wilkosze).

Ravenstein, E. G., (1885), "The Laws of Migration", *Journal of the Statistical Society of London,* Vol. 48, No. 2, pp. 167-235.

Reçber, S., (2014), "Hayatın Yok Yerindekiler: Mülteciler ve Sığınmacılar", *Sosyal İnsan Hakları Sempozyumu VI. Petrol İş Yayını* 119, İstanbul.

Sağlam, S., (2006), "Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyad Araştırmaları Dergisi (HÜTAD),* S. 5, ss. 33-44.

Sarı, A., (2008), "Türkiye'de İç Göç: Fiziksel, Sosyal ve Ekonomik Sonuçları", *Sosyoloji Konferansları Dergisi,* 37, ss. 1-18.

Sarınay, Y., (2011), "Cumhuriyet Döneminde Balkan Ülkelerinden Ankara'ya Yapılan Göçler (1923-1990)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* C. 27, S. 80, ss. 351-388.

Sayın, Y. vd., (2016), Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* C. 18, S, 31, ss. 1-13.

Sepetçioğlu, T. E., (2014), "İki Tarihsel Eski Kavram, Bir Sosyo-Kültürel Yeni Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?", *TSA,* C. 18, S. 3, ss. 49-83.

Seydi, A. R., (2014), Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 31, ss. 267-305.

Sığınma, Sınırlar ve Göç ile İlgili Avrupa Hukuku El Kitabı (2014). https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_asylum_TUR.pdf (21.06.2022).

Sıhhat Projesi, (2022), http://www.sihhatproject.org/ (19.08.2022).

Sıhhat Projesi, http://www.sihhatproject.org/saglik_hizmetleri.html (07.06.2022).

Sirkeci, İ.-Göktuna Yaylacı, F., (2019), *Küresel Hareketlilik Çağında Göç Kuramları ve Temel Kavramlar. Kuramsal ve Uygulama Boyutları ile Türkiye'de Sığınmacı, Mülteci ve Göçmenlerle Sosyal Hizmetler* içinde. Der. Göktuna Yaylacı, F.), Transnational Press London.

Sizer, İ., (2019), "Ankara'daki Suriyeli Sosyal Sermayesinin Oluşum Süreci", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Ankara.

Sönmez, Z., (2014), *Komşuda Kriz: Suriyeli Mülteciler*, İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı, "On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)", https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf (14.10.2022)

Südaş, İ.-Mutluer, M., (2010), "Daha İyi Bir Hayata Doğru: Yaşam Biçimi Göçü", *Ege Coğrafya Dergisi,* C. 19, S. 1, ss. 31-47.

Şahin, M. C.-Aydemir, S., (2018), "Zorunlu Kitlesel Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği", *Dini Araştırmalar Dergisi,* C. 21, S. 53. ss. 121-148.

Şahinli, S, (2021), "Suriyeli Mülteci Krizine Yönelik Türkiye'nin Sağlık Politikaları", Journal of Academic Perspective on Social Studies, S. 1, 32-44.

Şandır, M., (2011), "Sınırlar ve Sığınmacılar: Bir Suriye Örneği-II", *İstanbul Barosu Paneli,* http://www.istanbulbarosu.org.tr/images/haberler/MEHMETSANDIRTEBLIG.pdf (13.19.2922)

Şen, M., (2014), "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Bağlamında İncelenmesi", *Ekonomi ve Hukuk Dergisi,* C. 1, S. 40, ss. 231-256.

Şen, S., (2004), *Ortadoğu'da İdeolojik Bunalım, Suriye Baas Partisi ve İdeolojisi,* İstanbul: Birey Yayınları.

Şenol U., (2015), "Uluslararası Göçün Tetikleyicisi Olarak Şiddet ve Türkiye'ye Yönelen Şiddet Kaynaklı Göçlerin Analizi", *Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Ankara.

Şentürk, D., (2003), *Ortadoğu'da Arap Birliği Rüyası Saddam'ın Baas'ı*, İstanbul, Alfa Yayınları.

Şimşek, D., (2018), "Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Göç Özel Sayısı, Cilt 2, 367-392.

Şişman Y.-Balun, B. (2020), "Transit Göç ve Türkiye", *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* C. 21, S. 2, ss. 61-79.

Tamer, M., (2020), "Uluslararası Göç ve Teorileri", *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, C. 4, S. 8, ss. 274-282.

Taşdemir, F., Özer, A. (2017), "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", *Akademik Hassasiyetler,* C. 4, S. 7, ss. 53-70.

Taş, H. Y.-Özcan, S., (2018), "Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi", *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* C. 7, S. 7, ss. 36-54.

Taştan, C.-Çelik, Z., (2017), *Türkiye'de Suriyeli Çocukların Eğitimi Güçlükler ve Öneriler.* Ankara

Taş, H. Y.-Özcan, S., (2018), "Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi", *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* C. 7, S.17, ss. 36-54.

T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, "İltica Göç İşlemleri", http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/iltica-goc-islemleri.aspx (11.02.2023)

T.C. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2005), "İltica ve Göç Mevzuatı", http://www.goc.gov.tr/files/files/iltica_goc.pdf (19.01.2023)

Tekeli, İ., (2008), *Göç ve Ötesi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Temurçin, K.-Sargın, S., (2011), *Türkiye'nin Suç Coğrafyası-Şehir Asayiş Suçları.* Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Tepealtı, F., (2019), "Avrupa Birliği'ne Yönelik Türkiye Geçişli (Transit) Göç Hareketleri ve Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, C. 24, S. 41, ss. 125-140.

Tokuzlu, L. B., (2016), "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Yasal Belirlilik İlkesi Konusunda Türk Uygulamasına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,* S. 7, ss. 1061-1105.

Tolay, J., (2011), *Türkiye'de Mültecilere Yönelik Söylemler ve Söylemlerin Politikalara Etkisi. İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika.* Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Yayınları.

Topal, A. H., (2015), "Geçici Koruma Yönetmeliği ve Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Statüsü", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 2, S.1, ss. 5-22.

Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı, "Türkiye-Suriye Siyasi İlişkileri'', https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa (01.10.2022)

Ulukan, N. C., (2013), "Göçmenler İçin Kaçış Yok: Göç Politikaları ve Göçmen Emeği", *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi,* C. 11, S.44, ss. 32-47.

Ulutaş, U.-Kanat, K. B.-Acun, C., (2015), Sınırları Aşan Kriz Suriye, *SETA*, İstanbul, ss. 7-37.

UNICEF, (2022), "Türkiye'de Geçici Koruma Altında Olan Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Müdahalesi Raporu", https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/t%C3%BCrkiyede-ge%C3%A7ici-koruma-alt%C4%B1nda-olan-suriyeli-%C3%A7ocuklara-y%C3%B6nelik-e%C4%9Fitim-m%C3%BCdahalesi-raporu (21.12.2022).

Uslu Ak, B., (2021), "Göç Kavramı ve Kuramları", Journal of Social and Humanities Sciences Research, C. 8, S. 2, ss. 1749-175.

Uslu, İ.-Ceylan, A., (2019), "Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelen Kitlesel Göç Hareketleri ve Kabul Mekanizmasındaki Yaklaşımlara İlişkin Bir İnceleme: 1989 Bulgaristan, 1991 Irak ve 2011 Suriye Göçleri", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları,* S. 36, ss. 199-221.

Uyanık, Y., (1999), "Dualist (İkili) İşgücü Piyasası Teorisi", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* C. 3, S. 9, ss. 1-8.

Uzman, N., (2016), "Türkiye'nin Sınır Güvenliği Açısından Suriyeli Sığınmacılar Meselesi", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5, S. 15, ss. 135-158.

Uzun, A. A., (2015), "Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 0-0.

Ünal, S., (2014), "Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi", *Journal of World of Turks,* C. 6, S. 3, ss. 65-89.

Ünal, S.-Demir, G., (2009), "Göç Kimlik ve Aidiyet Bağlamında Türkiye'de Balkan Göçmenleri", *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar,* Ankara, ss. 379 – 407.

Yavuz, C.-Erdurmaz, S., (2012), *Arap Baharı ve Türkiye: Ortadoğu'da Kırılan Fay Hattı,* Berikan Yayınevi, Ankara.

Yaycı, C., (2019), "Irak'ta Yaşanan Savaşlar ve Türkiye'ye Etkileri", *Güvenlik Stratejileri Dergisi,* C. 15, S. 30, ss. 331-352.

Yazıcıoğlu, Y.-Erdoğan, S., (2004), *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri* Ankara: Detay Yayıncılık.

Yeşiltaş, M., (2015), *İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti,* SETA, İstanbul.

Yıldırımalp, S.-İslamoğlu, E.-İyem C., (2017), "Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma", *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 35, ss. 107-126

Yıldırımoğlu, H., (2005), "Uluslararası Emek Göçü: "Almanya'ya Türk Emek Göçü", *İş Hukuku ve İktisat Dergisi,* C. 8, S. 1, ss. 129-153.

Yılmaz E. A.-Özer Y. E. (2022), "İtme Çekme Kuramı Bağlamında Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Bir Alan Araştırması: Aydın İli Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 13, S.1, ss. 282-295.

Yılmaz, A., (2014), "Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri", *Journal of Turkish Studies,* C. 9, S. 2, ss. 1685-1704.

Yılmaz, E., (2020), "Uluslararası Beyin Göçü Hareketleri Bağlamında Türkiye'deki Beyin Göçünün Durumu", *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 10, S. 2, ss. 220-232.

Yükseker, D., (2008*), Dünyada Yerinden Edilme Olgusuna İlişkin Politika ve Uygulamalara Eleştirel Bir Bakış, Zorunlu Göç ile Yüzleşmek: Türkiye'de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın İnşası* içinde. (Der. D. Kurban vd.), TESEV Yayınları, İstanbul.

Zenginkuzucu, D. M., (2018), "Türkiye'de Geçici Koruma Rejiminin Uluslararası Ölçütler Çerçevesinde Bir Değerlendirmesi", *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi,* S. 1, ss. 37-62.

EKLER

EK-1: GÖRÜŞME SORULARI

-TÜRKLER İÇİN OLUŞTURULMUŞ SORU FORMU-

S-1. Cinsiyetiniz?

O (1) Kadın
O (2) Erkek

S-2. Yaşınız?

O (1) 18-25
O (2) 26-33
O (3) 34-41
O (4) 42-49
O (5) 50-57
O (6) 58-65
O (7) 66+

S-3. Eğitim durumunuz?

O (1) Okur-yazar
O (2) İlköğretim
O (3) Ortaöğretim
O (4) Lise
O (5) Üniversite/Yüksekokul
O (6) Lisansüstü

S-4. Medeni durumunuz?

O (1) Bekâr
O (2) Evli
O (3) Dul
O (4) Boşanmış

S-5. Aynı evde kaç kişi yaşıyorsunuz?

O 1
O 2
O 3
O 4
O 5
O 6
O 7
O 8 +

S-6. Mesleğiniz?

O İşçi
O Esnaf/Zanaatkâr
O Hizmet/Satış elemanı
O Profesyonel meslekler
O Tarım/Hayvancılık
O Memur
O Öğrenci
O Emekli
O İşsiz
O Ücretsiz emek işçisi (Ev hanımı)
O Diğer

S-7. Aylık maddi geliriniz ne kadar?

O (1) 500-1500
O (2) 1501-2500
O (3) 2501-3500
O (4) 3501-4500
O (5) 4501-5500
O (6) 5501-6500
O (7) 6501-7500
O (8) 7501-8500
O (9) 8501-9500
O (10) 9501-10500
O (11) 10501 +

S-8. Kaç yıldır Ankara'da yaşıyorsunuz?

O (1) 1-3
O (2) 4-6
O (3) 7-9
O (4) 10-12
O (5) 13-15
O (6) 16-18
O (7) 19+

S-9. Suriye'de çıkan iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulma ihtimali olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-10. Suriye'de çıkan iç karışıklığın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-11. Suriye'de çıkan iç karışıklığın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-12. Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasını doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-13. Suriyeli mültecilerin, kamplarda mı yoksa kentlerde mi yaşamaları gerektiğini düşünüyorsunuz?

O (1) Kamplarda
O (2) Kentlerde

S-14. Erkek mültecilerin ülkelerinde kalmayıp ya da ülkelerine dönmeyip ÖSO ile birlikte savaşmama nedeni sizce nedir?

O (1) Savaşmak istememek
O (2) Vatanın kutsallığına inanmama
O (3) Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması
O (4) Siyasi tercihler
O (5) Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayatkurma isteği
O (6) Diğer

S-15. Suriyeli mültecilerin savaş sona erdiğinde ülkelerine döneceklerini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-16. Türkiye'ye gelen Suriyeliler arasında, Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-17. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerle ilgili süreci doğru bir şekilde yönettiğini düşünüyor musunuz? Neden?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…
O (3) Fikrim yok

S-18. Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin, mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız mısınız?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-19. Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşı olmak istediklerini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-19-A. Cevabınız evet ise, Suriyeli mültecilerin ileride kendi haklarını savunacak siyasi bir parti kurma ihtimallerini olumlu yönde değerlendirir misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-20. Mevcut siyasi partilerin, mültecilerle ilgili meselelere çözümler ürettiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-21. Yaşadığınız mahallede sizler ve Suriyeli mülteciler arasında güvenlik problemleri yaşanıyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-22. Suriyeli mültecilerle bir arada yaşamaktan memnun musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-23. Komşularınız arasında Suriyeli mülteci aileler var mı?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-23-A. Evet ise Suriyeli komşularınızla olan ilişkilerinizin iyi olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-24. Suriyeli komşularınızla hiç tartışma yaşadınız mı? Neden?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır

S-25. Suriyeli mültecilerin yerinde Türkler olsaydı, Suriye'nin Türkleri mülteci olarak kabul edeceğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-26. Suriyeli mültecilerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşadınız mı? (Hırsızlık, gasp, taciz, sözlü tartışma vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-27. Suriyeli mültecilerle ilgili olan olumsuz haberler nedeniyle, Türkiye'nin bütünlüğünün bozulduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-28. Suriyeli mültecilerin yaşadıkları yerin suç oranını artırdığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-29. Suriyeli mülteci erkeklerin, Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediklerini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-30. Suriyeli mültecilerin Arap milliyetçiliği yaptığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-31. Türkiye'nin Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-32. Suriyeli çocukların, Türkiye'de aldığı eğitimlerin kendi dillerinde ve kendi müfredatlarına göre verilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-33. Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarının Türkiye şartlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-34. Kendi çocuklarınızın/diğer Türk çocukların, Suriyeli mülteci çocuklarla aynı ortamda eğitim almasını doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-35. Suriyeli mültecilerin Türkçe öğrenmelerinin zorunlu hale getirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-36. Suriyeli mülteciler, neden Türkçe öğrenmeliler?

O (1) Türklerle iletişim kurabilmek için
O (2) Zorunda kalacakları için
O (3) Türkiye'de yaşadıkları için
O (4) Gelecekte Türkiye'de yaşamak istiyorlarsa

S-37. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda gerekli koşulları sağladığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-38. Türkiye'nin Suriyeli mültecilerin ihtiyaç duyduğu ilaçları ücretsiz karşılamasını doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-39. Türkiye'deki sağlık hizmetinin, Suriye'deki sağlık hizmetinden daha iyi olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-40. Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetleri giderleri Türkiye tarafından mı yoksa Avrupa Birliği tarafından mı karşılanmalıdır?

O (1) Türkiye
O (2) Avrupa Birliği

S-41. Suriyeli mültecilerin genellikle çok çocuklu aile kültürüne sahip olması, sizce sağlık alanında olumsuz etkilere yol açıyor mu? (Çocukların bakımının aksaması, sağlık hizmetlerinde yoğunluğa neden olması vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-42. Suriyeli bir doktordan sağlık hizmeti almak ister misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-43. Suriyeli mülteciler, sağlık hizmetlerini Türk doktorlardan mı yoksa Suriyeli doktorlardan mı almalılar?

O (1) Türk
O (2) Suriyeli

S-44. Suriyeli mültecilerin sağlık sorunlarının temizlik, kişisel bakım kurallarına vs. önem vermediklerinden kaynaklandığını mı düşünüyorsunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-45. Suriyeli mültecilerden kaynaklanan, Türkiye'de artık görülmeyen herhangi bir hastalığa yakalandınız mı? Çocuklarınız ya da çevrenizden birileri yakalandı mı? (El-ayak hastalığı, sıtma, çocuk felci vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-46. Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasının kamu sağlığını tehdit ettiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-47. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türklerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda olumsuz etkilere neden olduğunu düşünüyor musunuz? (Randevu almada sorun yaşama, sağlık hizmetlerinde yoğunluk vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-48. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-49. Çalışıyor musunuz? Ne iş yapıyorsunuz? Size göre çalıştığınız yerde aynı işte çalışan bir Suriyeli mülteciye göre daha yüksek bir ücret mi veriliyor?

O (1) Evet
O (2) Hayır eşit alıyorum
O (3) Çalıştığım yerde Suriyeli yok
O (4) Aynı konumda çalışan Suriyeli yok
O (5) Kendi işim

S-50. Bazı Suriyeli mültecilerin düşük ücretle çalışma kabulünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Ekonomik şartlar
O (2) Evde çalışan nüfus fazla, maaş toplamları yeter
O (3) Başka iş bulamama
O (4) Diğer

S-51. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-52. Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdam oranını artırdığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-53. Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-54. Suriyeli esnaflardan alışveriş yapıyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-55. Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için ekonomik kaynak harcamaları yapmasını destekliyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-56. Suriyeli mülteciler Türkiye'ye geldikten sonra artan konut kira fiyatlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Fırsatçılık
O (2) Normal
O (3) Fikrim yok

S-57. Türkiye'de bulunan mültecilere, Avrupa Birliği tarafından yapılan maddi destekten (SUY) haberdar mısınız?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-58. Suriyeli mülteciler için yapılan ekonomik harcamaları en fazla Türkiye'nin mi yoksa AB'nin mi yaptığını düşünüyorsunuz?

O (1) Türkiye
O (2) AB
O (3) Fikrim yok

S-59. Suriyeli mültecilerin kültürel özellikleri ile kendi kültürel özelliklerinizi benzer buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-60. Suriyeli mültecilerin, Türklerin kültürel özelliklerinde değişim-dönüşüme neden olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-61. Türk halkının dini inanç ve değerleri ile Suriyeli mültecilerin dini inanç ve değerleri uyumlu mudur?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-62. Suriyeli mültecileri kendinize ne kadar yakın hissediyorsunuz?

O (1) Çok yakın
O (2) Yakın
O (3) Ne yakın ne uzak
O (4) Yakın değil
O (5) Hiç yakın değil

S-63. Etnik/ulusal ve dini kimlikleriniz Suriyeli mültecilere bakış açınızı etkiliyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-64. Suriyeli mültecilerin yemek kültürünü beğeniyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-65. Suriyeli mültecilerin yerel-kültürel kıyafetlerini Türkiye'de giyiyor olmalarından rahatsız oluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-66. Türkler ile Suriyelilerin evlenmelerini doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-67. Çocuğunuzun bir Suriyeli ile evlenecek olması durumunda, bunu nasıl değerlendirirsiniz?

-

S-68. Suriyeli mültecilere maddi olarak yardımda bulundunuz mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-69. Suriyeli mültecilerin diğer ülkelere gitmek yerine Türkiye'ye gelme sebebi olarak hangisini görüyorsunuz?

O (1) Din kardeşliği
O (2) Sınır komşusu olması
O (3) Benzer kültürler
O (4) Ekonomik şartlar
O (5) Mecburiyet
O (6) Diğer

S-70. Suriyeli mültecilerin İslam dinini sizlerden farklı yaşadıklarını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-71. Çok eşli bir hayatı normal karşılıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-72. Çevrenizdeki Suriyelilerin, en çok hangi tutum ve söylemlerinden rahatsız oluyorsunuz?

-

S-73. Suriyeli mültecilerin, Türkiye'nin yaşam koşullarına ayak uydurabildiğini-uydurabileceğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

O (3) Fikrim yok

S-74. Suriyeli mülteciler ile aranızda kültürel çatışmalar yaşanıyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-75. Dini inancınızı, inancınızın gerektirdiklerine uygun olarak yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-76. Gelenek göreneklerinize bağlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-77. Suriyeli mültecilerle gelecekte de bir arada yaşamayı ister misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok
O

S-78. Türkiye'nin bu süreçte Suriyeli mültecilere yönelik uyguladığı sosyal uyum projelerini destekliyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-79. Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin önemli bir kısmının Ankara'da yaşamasını aşağıdakilerden hangisi ile değerlendiriyorsunuz?

O (1) İstihdam fazla
O (2) Sağlık imkanları iyi
O (3) Eğitim imkanları iyi
O (4) Akrabalar burada
O (5) Fikrim yok

S-80. Suriyeli mülteciler, İç İşleri Bakanlığının belirlediği illerde yaşamak zorunda. Bu kuralı çiğneyerek başka illere göç edip, izinsiz-kayıt dışı şekilde yaşamaya çalışan mültecileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Uyum sağlayamama
O (2) İstihdam olanakları
O (3) Akrabalık ilişkileri
O (4) Sağlık sorunları
O (5) Ekonomik şartlar
O (6) Diğer

S-81. Suriyeli mülteciler, kayıt dışı şekilde yaşadıkları yerlerin tespiti durumunda, buralardan çıkarılmaktadırlar. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Türkiye denetiminde haklı, doğru buluyorum
O (2) Gidecek yerleri yok tolerans gösterilmeli, yanlış buluyorum
O (3) Kaçak şekilde yaşamaları, Türkiye'nin mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor
O (4) Diğer

S-82. Suriyeli mültecilerin topluluk halinde aynı binalarda, semtlerde, mahallelerde yaşamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Bir arada olma ihtiyacı
O (2) Kültürel birlik
O (3) Dil sorunu
O (4) Dışarıya karşı korunma
O (5) Kendi aralarında örgütleşme
O (6) Diğer

S-83. Suriyeli mültecilerin STK vb. yerlerden maddi destek almasını doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-83. A. Cevabınız hayır ise, neden doğru bulmuyorsunuz?

-

S-84. Suriyeli mültecilere Türk vatandaşlığı verilmesini destekliyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-85. Suriyeli mültecilerden Türk vatandaşı olanların/olacakların, Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uygun olarak yaşayacaklarını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-86. Türk vatandaşı olan/olmak isteyen Suriyelilerin vatandaş olma/olmak isteme gerekçeleri sizce aşağıdakilerden hangisi ile değerlendirilebilir?

O (1) Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması

O (2) Ekonomik şartlar
O (3) Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması
O (4) Türkiye'deki imkânlardan daha fazla yararlanmak
O (5) Diğer

S-87. Suriyeli mültecilerden Türk vatandaşı olmak isteyenlerin ileride kendi dillerinde eğitim vs. isteyeceklerini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-88. Sosyal medya kullanıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-88. A. Cevabınız evet ise en fazla hangi sosyal medyayı kullanıyorsunuz?

O (1) Instagram
O (2) Twitter
O (3) Facebook

S-89. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-90. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberler, onlara olan bakış açınızı etkiliyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-91. Sosyal medyada/medyada mülteciler ile ilgili yapılan olumsuz haberler (hırsızlık, gasp, taciz, cinayet vb.) sizleri nasıl etkiliyor?

❖ Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

-SURİYELİLER İÇİN OLUŞTURULMUŞ SORU FORMU-

S-1. Cinsiyetiniz?

- O Kadın
- O Erkek

S-2. Yaşınız?

- O (1) 18-25
- O (2) 26-33
- O (3) 34-41
- O (4) 42-49
- O (5) 50-57
- O (6) 58-65
- O (7) 66+

S-3. Eğitim durumunuz?

- O (1) Okur-yazar
- O (2) İlköğretim
- O (3) Ortaöğretim
- O (4) Lise
- O (5) Üniversite/Yüksekokul
- O (6) Lisansüstü

S-4. Medeni durumunuz?

- O Bekar
- O Evli
- O Dul
- O Boşanmış

S-5. Aynı evde kaç kişi yaşıyorsunuz?

- O 1
- O 2
- O 3
- O 4
- O 5
- O 6
- O 7
- O 8 +

S-6. Mesleğiniz? (Suriye'deki)

- O (1) İşçi
- O (2) Esnaf/Zanaatkar
- O (3) Hizmet/Satış elemanı
- O (4) Profesyonel meslekler
- O (5) Tarım/Hayvancılık
- O (6) Memur
- O (7) Öğrenci
- O (8) Emekli
- O (9) İşsiz
- O (10) Ücretsiz emek işçisi (Ev hanımı)
- O (11) Diğer

S-7. Aylık maddi geliriniz ne kadar?

- O (1) 500-1500
- O (2) 1501-2500
- O (3) 2501-3500
- O (4) 3501-4500
- O (5) 4501-5500
- O (6) 5501-6500
- O (7) 6501-7500
- O (8) 7501-8500
- O (9) 8501-9500
- O (10) 9501-10500
- O (11) 10501 +

S-8. Kaç yıldır Ankara'da yaşıyorsunuz?

- O (1) 1-3
- O (2) 4-6
- O (3) 7-9
- O (4) 10-12
- O (5) 13-15
- O (6) 16-18
- O (7) 19+

S-9. Suriye'de çıkan iç savaşın Türkiye'nin diplomatik girişimleri ile durdurulma ihtimali olduğunu düşünüyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır
- O (3) Fikrim yok

S-10. Suriye'de çıkan iç karışıklığın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğini düşünüyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır
- O (3) Fikrim yok

S-11. Suriye'de çıkan iç karışıklığın mülteci olmayı zorunlu hale getirdiğini düşünüyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır
- O (3) Fikrim yok

S-12. Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasını doğru buluyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır

O (3) Fikrim yok

S-13. Kamplarda mı yoksa kentlerde mi yaşamanız gerektiğini düşünüyorsunuz?

O (1) Kamplarda
O (2) Kentlerde

S-14. Erkek mültecilerin ülkelerinde kalmayıp ya da ülkelerine dönmeyip ÖSO ile birlikte savaşmama nedeni sizce nedir?

O (1) Savaşmak istememek
O (2) Vatanın kutsallığına inanmama
O (3) Esad'ın ordusu ile şartların eşit olmaması
O Siyasi tercihler
O (5) Türkiye'de ya da başka bir ülkede hayatkurma isteği
O (6) Diğer

S-15. Savaş sona erdiğinde ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-16. Sizinle birlikte sınırdan geçerek Türkiye'ye gelenler arasında Türkiye'de güvenlik sorunu oluşturacak kişilerin olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-17. Türkiye'nin sizlerle ilgili süreç yönetiminden memnun musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…
O (3) Fikrim yok

S-18. Türkiye'deki mevcut bazı siyasi partilerin, mültecileri ülkelerine göndereceğiz söylemlerinden rahatsız mısınız?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-19. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak istiyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-19. A. Cevabınız evet ise, ileride kendi haklarınızı savunacak siyasi bir partinizin kurulmasını ister misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-20. Mevcut siyasi partilerin, sizlerle ilgili meselelere çözümler ürettiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet

O (2) Hayır

O (3) Fikrim Yok

S-21. Yaşadığınız mahallede sizler ve Türkler arasında güvenlik problemleri yaşanıyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-22. Türklerle bir arada yaşamaktan memnun musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-23. Türk komşularınızla olan ilişkilerinizin iyiolduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-24. Türk komşularınızla hiç tartışma yaşadınız mı? Neden?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır

S-25. Sizlerin yerinde Türkler mülteci olarak Suriye'ye gelmek isteselerdi, onları kabul eder miydiniz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-26. Türklerden kaynaklanan bir güvenlik problemi yaşadınız mı? (Hırsızlık, gasp, taciz, sözlü tartışma vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-27. Sizlerle ilgili olan olumsuz haberler nedeniyle, Türkiye'nin bütünlüğünün bozulduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-28. Yaşadığınız mahallenin suç oranının

yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-29. Diğer Suriyeli mülteci erkeklerin, Türk kadınlarının sosyal yaşamını olumsuz etkilediklerini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-30. Türklerin Türk milliyetçiliği yaptığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-31. Türkiye'nin, Suriyeli çocukların eğitimi için gereken gelişmeleri sağladığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-32. Suriyeli çocukların Türkiye'de aldığı eğitimlerin kendi dilinizde ve kendi müfredatınıza göre verilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-33. Eğitim durumunuzun Türkiye şartlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-34. Kendi çocuklarınızın/diğer Suriyeli çocukların, Türk çocuklarla aynı ortamda eğitim almasını doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-35. Türkçe öğrenmek sizler için zorunlu halegetirilmeli midir?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-36. Neden Türkçe öğrendiniz?

O (1) Türklerle iletişim kurabilmek için
O (2) Zorunda kaldığım için
O (3) Artık burada yaşadığım için
O (4) Geleceğimi Türkiye'de kurmakistediğim için

S-37. Türkiye'nin sizlerin sağlık hizmetlerine ulaşımlarınız konusunda gerekli koşulları sağladığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-38. İlaçları ücretsiz olarak almanız, ekonomik olarak sizlerin yükünü hafifletiyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-39. Türkiye'de aldığınız sağlık hizmetinin, Suriye'de aldığınız sağlık hizmetinden daha iyiolduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-40. Sizlerin sağlık hizmetleri giderleriniz Türkiye tarafından mı yoksa Avrupa Birliği tarafından mı karşılanmalıdır?

O (1) Türkiye
O (2) Avrupa Birliği

S-41. Genellikle çok çocuklu aile kültürüne sahip olmanız, sizce sağlık alanında olumsuz etkilere yol açıyor mu? (Çocukların bakımının aksaması, sağlık hizmetlerinde yoğunluğa neden olması vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim Yok

S-42. Türk doktorlardan sağlık hizmeti almaktan memnun musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-43. Sağlık hizmetini Türk doktorlardan mı yoksa Suriyeli doktorlardan mı almak istersiniz?

O (1) Türk
O (2) Suriyeli

S-44. Sağlık sorunlarınız genelde hangisinden kaynaklanıyor?

O (1) Cilt

O (2) İç hastalıkları
O (3) Psikolojik nedenler
O (4) Göğüs hastalıkları
O (5) Sağlık sorunu yok

S-45. Sağlık durumunuz Suriye'de yaşadığınız dönemde mi iyiydi, yoksa Türkiye'de yaşadığınız dönemde mi daha iyi?

O (1) Suriye'de
O (2) Türkiye'de
O (3) Değişmedi

S-46. Suriye'den Türkiye'ye gelirken herhangi bir sağlık kontrolünden geçtiniz mi?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-47. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türklerin sağlık hizmetlerine erişimleri konusunda olumsuz etkilere neden olduğunu düşünüyor musunuz? (Randevu almada sorun yaşama, sağlık hizmetlerinde yoğunluk vs.)

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-48. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türkiye'nin ekonomik durumunu olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S.49. Çalışıyor musunuz? Ne iş yapıyorsunuz? Size göre çalıştığınız yerde aynı işte çalışan bir Türk vatandaşına göre daha düşük bir ücret mi veriliyor?

O (1) Evet
O (2) Hayır eşit alıyorum
O (3) Çalıştığım yerde Türk yok
O (4) Aynı konumda çalışan Türk yok
O (5) Kendi işim

S-50. Düşük ücretle çalışma kabulünüzü nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Ekonomik şartlar
O (2) Evde çalışan nüfus fazla, maaş toplamları yetiyor
O (3) Başka iş bulamama
O (4) Diğer

S-51. Türkiye'deki Suriyelilerin oluşturduğu toplam nüfusun, Türklerin iş bulma imkânlarını azalttığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-52. Kayıt dışı işlerde çalıştınız mı?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-53. Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasında ücret düşüklüğüne neden olduğunu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-54. Alışverişlerinizi genellikle Türk esnaflardan mı yoksa Suriyeli esnaflardan mı yapmayı tercih ediyorsunuz?

O (1) Türk, çünkü…
O (2) Suriyeli, çünkü…

S-55. Türkiye'nin sizler için harcadığı ekonomik kaynakları yeterli buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-56. Oturduğunuzun evin kira fiyatından memnun musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-57. Kızılaykart ile aylık olarak maddi destek alıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-57-A. Cevabınız evet ise, AB'nin sizler için oluşturduğu maddidesteği (SUY) yeterli buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-58. Sizler için yapılan ekonomik harcamaları, en fazla Türkiye'nin mi yoksa AB'nin mi yaptığını düşünüyorsunuz?

O (1) Türkiye
O (2) AB
O (3) Fikrim yok

S-59. Türklerin kültürel özellikleri ile kendi

kültürel özelliklerinizi benzer buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-60. Türkiye'de yaşamak sizin kültürel özelliklerinizde değişim-dönüşüme neden oldu mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-61. Türk halkının dini inanç ve değerleri ile Suriyeli mültecilerin dini inanç ve değerleri uyumlu mudur?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-62. Türk halkını kendinize ne kadar yakın hissediyorsunuz?

-

S-63. Etnik/ulusal ve dini kimlikleriniz Türk toplumuna bakış açınızı etkiliyor mu?

O (1) Evet

O (2) Hayır

O (3) Fikrim yok

S-64. Türklerin yemek kültürünü beğeniyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-65. Türkiye'deki kılık-kıyafet tarzını kendinize yakın buluyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-66. Türkler ile Suriyelilerin evlenmelerini doğru buluyor musunuz?

O (1) Evet, çünkü…
O (2) Hayır, çünkü…

S-67. Çocuğunuzun bir Türk ile evlenecek olması durumunda, bunu nasıl değerlendirirsiniz?

-

S-68. Türk komşularınızdan maddi olarak yardım aldınız mı?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-69. Diğer ülkelere gitmek yerine, Türkiye'ye gelme sebebiniz hangisidir?

O (1) Din kardeşliği
O (2) Sınır komşusu olması
O (3) Benzer kültürler
O (4) Ekonomik şartlar
O (5) Mecburiyet
O (6) Diğer

S-70. Türk halkının İslam dinini sizlerden farklıyaşadıklarını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-71. Çok eşli hayatın Türkiye'de normal karşılandığını düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-72. Çevrenizdeki Türklerin, en çok hangi tutum ve söylemlerinden rahatsız oluyorsunuz?

-

S-73. Türkiye'nin yaşam koşullarına ayak uydurabildiğinizi-uydurabileceğinizi düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-74. Türk halkı ile aranızda kültürel çatışmalaryaşanıyor mu?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-75. Dini inancınızı, inancın gerektirdiklerine uygun olarak yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-76. Gelenek göreneklerinize bağlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-77. Türkler ile gelecekte de bir arada yaşamayı ister misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-78. Türkiye'nin bu süreçte sizlere yönelik uyguladığı sosyal uyum projelerinden memnun musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-79. Yaşamınızı Ankara'da sürdürmenizin gerekçesi olarak aşağıdakilerden hangisini görüyorsunuz?

O (1) İstihdam fazla
O (2) Sağlık imkanları iyi
O (3) Eğitim imkanları iyi
O (4) Akrabalar burada
O (5) Fikrim yok

S-80. Suriyeli mülteciler, İç İşleri Bakanlığının belirlediği illerde yaşamak zorunda. Bu kuralı çiğneyerek başka illere göç edip, izinsiz-kayıt dışı şekilde yaşamaya çalışan mültecileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Uyum sağlayamama
O (2) İstihdam olanakları
O (3) Akrabalık ilişkileri
O (4) Sağlık sorunları
O (5) Ekonomik şartlar
O (6) Diğer

S-81. Suriyeli mülteciler, kayıt dışı şekilde yaşadıkları yerlerin tespiti durumunda, buralardan çıkarılmaktadırlar. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

O (1) Türkiye denetiminde haklı, doğru buluyorum
O (2) Gidecek yerleri yok tolerans gösterilmeli, yanlış buluyorum
O (3) Kaçak şekilde yaşamaları, Türkiye'nin mülteciler üzerindeki denetim eksikliğinden kaynaklanıyor
O (4) Diğer

S-82. Sizlerin topluluk halinde aynı binalarda, semtlerde, mahallelerde yaşama durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz? nedir?

O (1) Bir arada olma ihtiyacı
O (2) Kültürel birlik
O (3) Dil sorunu
O (4) Dışarıya karşı korunma
O (5) Kendi aralarında örgütleşme
O (6) Diğer

S-83. STK vb. yerlerden maddi destek alıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-83. A. Cevabınız evet ise, aldığınız maddi destekleri en fazla hangisi için kullanıyorsunuz?

O (1) Mutfak masrafları
O (2) Kira
O (3) Giyim
O (4) Okul ihtiyaçları
O (5) Diğer

S-84. Türk vatandaşı olmanın mı yoksa mülteci olmanın mı daha avantajlı olduğunu düşünüyorsunuz?

O (1) Türk vatandaşı olmak
O (2) Mülteci olmak
O (3) Fikrim yok

S-85. Eğer Türk vatandaşı olursanız, Türkiye Cumhuriyeti yasalarına uygun olarak yaşar mısınız?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-86. Türk vatandaşı olan/olmak isteyen Suriyelilerin vatandaş olma/olmak isteme gerekçeleri sizce aşağıdakilerden hangisi ile değerlendirilebilir?

O (1) Türkiye'de yaşam koşullarının iyi olması
O (2) Ekonomik şartlar
O (3) Türkiye'nin Suriye'den daha fazla gelişmiş olması
O (4) Türkiye'deki imkânlardan daha fazlayararlanmak
O (5) Diğer

S-87. Türk vatandaşı olursanız, ileride kendi dilinizde eğitim vs. ister misiniz?

O (1) Evet
O (2) Hayır
O (3) Fikrim yok

S-88. Sosyal medya kullanıyor musunuz?

O (1) Evet
O (2) Hayır

S-88-A. Cevabınız evet ise, en fazla hangi sosyal medyayı kullanıyorsunuz?

- O (1) Instagram
- O (2) Twitter
- O (3) Facebook

S-89. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin doğruluğuna inanıyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır
- O (3) Fikrim yok

S-90. Sosyal medyada/medyada Suriyeli mülteciler ile ilgili yapılan haberlerin, Türklerin sizlere olan bakış açısını etkilediğini düşünüyor musunuz?

- O (1) Evet
- O (2) Hayır
- O (3) Fikrim yok

S-91. Sosyal medyada/medyada sizler ile ilgili yapılan olumsuz haberler (hırsızlık, gasp, taciz, cinayet vb.) sizleri nasıl etkiliyor?

-

O Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

EK-2. ETİK KURUL ONAY BELGESİ

EK-3. ANKARA VALİLİĞİ İL GÖÇ İDARESİ MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZNİ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı :Medine KOLCU

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü (2016-2020)

Yabancı Dil

1. İngilizce (Orta)